



**HAL**  
open science

# Rolul centrelor de documentare și informare în crearea unei culturi informaționale în învățământul preuniversitar românesc

Corina Maria Stanila

► **To cite this version:**

Corina Maria Stanila. Rolul centrelor de documentare și informare în crearea unei culturi informaționale în învățământul preuniversitar românesc. Library and information sciences. Normandie Université; Universitatea Bucuresti. Facultatea de Litere, 2018. Romanian. NNT : 2018NORMR170 . tel-04550750

**HAL Id: tel-04550750**

**<https://theses.hal.science/tel-04550750>**

Submitted on 18 Apr 2024

**HAL** is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.



UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI  
FACULTATEA DE LITERE  
ȘCOALA DOCTORALĂ

Strada Edgar Quinet nr. 5-7, Sector 1, 010018, București, România  
www.litere.ro



Normandie Université

**UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI**

Facultatea de Litere

Școala Doctorală

**UNIVERSITATEA ROUEN NORMANDIE**

Școala Doctorală

Domeniul: Științele informării și comunicării

# TEZĂ DE DOCTORAT

ÎN COTUTELĂ INTERNAȚIONALĂ

Coordonatori științifici:

Prof. univ. dr. Mircea REGNEALĂ

Prof. univ. dr. Eric DELAMOTTE

Doctorand:

Corina Maria STĂNILĂ

București

2018



UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI  
FACULTATEA DE LITERE  
ȘCOALA DOCTORALĂ

Strada Edgar Quinet nr. 5-7, Sector 1, 010018, București, România  
www.litere.ro



Normandie Université

**UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI**

Facultatea de Litere

Școala Doctorală

**UNIVERSITATEA ROUEN NORMANDIE**

Școala Doctorală

Domeniul: Științele informării și comunicării

**ROLUL CENTRELOR DE DOCUMENTARE ȘI INFORMARE ÎN  
CREAREA UNEI CULTURI INFORMAȚIONALE ÎN  
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR ROMÂNESC**

**TEZĂ DE DOCTORAT**

ÎN COTUTELĂ INTERNAȚIONALĂ

Coordonatori științifici:

Prof. univ. dr. Mircea REGNEALĂ

Prof. univ. dr. Eric DELAMOTTE

Doctorand:

Corina Maria STĂNILĂ

București

2018

## MULȚUMIRI

Pentru tot sprijinul acordat pe parcursul anilor de pregătire și cercetare doctorală, adresăm mulțumirile noastre coordonatorilor științifici, prof. univ. dr. Mircea Regneală – Universitatea din București și prof. univ. dr. Eric Delamotte – Universitatea Rouen Normandie, profesioniștii care ne-au încurajat și ne-au susținut în efortul de a concretiza acest proiect profesional și personal. Mulțumesc prof. univ. dr. Delamotte pentru medierea culturală și efortul pentru a înțelege contextul cercetării noastre, pentru orele de lucru la distanță, pentru orientările de lectură, susținere și sfaturile date.

Mulțumiri sunt adresate lui Michel Monsauret, Atașat de cooperare educativă la Ambasada Franței din România pentru interesul arătat demersului nostru, pentru încredere, pentru tot sprijinul acordat cu deschidere și prietenie.

Mulțumesc lui Padre, pr. conf. univ. dr. Constantin Necula, pentru încredere și pentru sprijinul dat în lungul timp până la concretizarea proiectului.

Mulțumiri aducem tuturor camarazilor și colegilor din proiectul *Educației pentru informație/CDI*, lângă care am învățat, am lucrat, am visat la o școală mai bună, am construit și ne-am implicat în concretizarea unui proiect deloc simplu, dar atât de frumos. Mulțumiri speciale le adresăm bunilor noștri camarazi: Jorj P., Jacques F., Gabriel L., Claudiu T., Corina M., Eugenia P., Mihaela S., Melania M. și Elena G. – pionieri în acest proiect construit împreună. Mulțumesc mult Camelinei Vancu pentru prietenia cu care ne-a sprijinit în acest demers.

Mulțumesc tuturor persoanelor care au contribuit direct sau indirect la acest proiect, tuturor celor de la care am învățat..., vă mulțumesc pentru intersecțiile noastre intelectuale și umane...

Mulțumesc prietenilor care mi-au rămas aproape, chiar dacă în ultimii ani am fost cam ocupată... ☺ @!@

*Această teză este dedicată familiei mele, părinților mei, -tatălui meu, Ioan și mamei mele, Maria-, care, cu foarte multă încredere, consecvență, răbdare, speranță și tact, m-au susținut în îndelungatul proces de materializare.*

*Mulțumesc mult, dragă Tată!... Îți mulțumesc că m-ai întrebat... în fiecare zi... „Ai mai citit?!” Merci, dragă Mama!*

*Merci, Fra! Mulțumesc, Radu și Sergiu, nepoții mei curioși! Merci, Radu, Le Petit Copil!*

*Dragii mei, Eu sunt cum sunt și datorită vouă! Fiecare gând, fiecare cuvânt, încurajare și firmitură de încredere au contat pentru mine! Voi știți câtă recunoștință vă port, dar cred că e bine să fie vă spun și aici.*

*Vă mulțumesc infinit!*



## CUPRINS

INTRODUCERE.....	8
------------------	---

<b>Capitolul 1: DELIMITĂRI TEORETICE ALE CONCEPTELOR: <i>SOCIETATEA INFORMAȚIEI, SOCIETATEA CUNOAȘTERII, FRACTURA DIGITALĂ, CULTURA INFORMAȚIEI. CONTEXTUL EMERGENȚEI LOR ȘI EVOLUȚIA CONCEPTELOR</i></b> .....	27
---	----

1.1.De la <i>societatea informație</i> la <i>societatea cunoașterii</i> : definiții, scurt istoric, orientări, evoluții și tendințe de dezvoltare.....	30
1.2.Fractura digitală – inegalități de acces la informația digitală.....	36
1.2.1. Fractura digitală – istoricul, definirea și descrierea conceptului.....	36
1.2.2. Dimensiuni și niveluri ale fracturii digitale.....	39
1.2.3. Fractura digitală - elementele unei realități contextuale.....	42
1.3.Cultura informației/ <i>information literacy</i> : definiții, componente, contextul și factorii determinanți ai apariției conceptului, evoluții și tendințe.....	53
1.3.1. <i>Information literacy</i> – istoric și definiții ale conceptului, mize în câmpul profesional, social/societal și economic.....	54
1.3.2. Componenta și dimensiunile culturii informației. Transliteracy – convergența dintre literacy/alfabetizări.....	60
1.3.3. Standarde și modele ale culturii informației.....	64
1.4.Policy transfer studies (PTS) – Evoluția domeniului infodocumentar – Internaționalizarea politicilor publice și politicile de transfer.....	68
Concluzii.....	71

<b>Capitolul 2. EDUCAȚIA PENTRU INFORMAȚIE ȘI DEZVOLTAREA CULTURII INFORMAȚIEI ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR – UN DEMERS INSTITUȚIONAL</b> .....	76
---	----

2.1.Tendințe în educația contemporană și noi paradigme educaționale.....	80
2.2.Promovarea și formarea culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar – demersuri și modalități.....	82
2.3.Sistemul de învățământ românesc – prezentare generală.....	90
2.3.1. Cadrul și contextul socio-economic.....	90

2.3.2. Principii de bază privind educația în România.....	93
2.3.3. Structura sistemului educațional din România.....	97
2.3.4. Administrarea și coordonarea sistemului românesc de învățământ preuniversitar...	99
2.3.5. Date generale privind sistemul educativ din România.....	104
2.4. Istoricul programului de implementare a Centrelor de Documentare și Informare în sistemul educativ românesc (2000-2014).....	109
2.4.1. Contextul socio-economic și educativ de implementare a proiectului « Educație pentru informație » în sistemul preuniversitar românesc.....	111
2.4.2. Cadrul implementării proiectului în sistemul preuniversitar românesc.....	116
2.4.3. Obiectivele și domeniile de acțiune și de intervenție ale proiectului.....	121
2.4.3.1. Obiectivele proiectului « Educație pentru informație ».....	121
2.4.3.2. Direcții de acțiune și domenii de intervenție ale proiectului în vederea contruirii unui mecanism instituțional de susținere a culturii informației.....	122
2.4.4. Acțiuni întreprinse și activități derulate în proiectul <i>Educație pentru informație</i> .....	124
2.4.5. Implementarea proiectului: etape în derularea proiectului și parteneriate.....	132
2.4.6. Finanțarea proiectului.....	141
2.4.7. Parteneriat instituțional în implementarea proiectului.....	142
2.4.8. Rezultatele proiectului <i>Educație pentru informație/CDI</i> în perioada 2000-2014..	145
2.5. Repere legislative și evoluția bazei legale cu privire la implementarea CDI în învățământul preuniversitar românesc.....	147
2.6. Analiza situației privind implementarea CDI la nivelul sistemului preuniversitar românesc.....	160
2.7. CDI în sistemul de învățământ preuniversitar din Franța – scurt istoric.....	184
2.8. Influența franceză în dezvoltarea CDI în sistemul educativ românesc. O comparație între cele două sisteme învățământ.....	192
Concluzii.....	203
<b>Capitolul 3. CDI, PROFESORUL DOCUMENTARIST ȘI POLITICA DOCUMENTARĂ – TREI PILONI AI UNUI MECANISM INSTITUȚIONAL DE DEZVOLTARE A CULTURII INFORMAȚIEI ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR ROMÂNESC.....</b>	<b>208</b>
3.1. CDI, pilon al unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației.....	213

3.1.1. Centrul de documentare și informare - structură infodocumentară modernă în unitățile de învățământ preuniversitar.....	213
3.1.2. Definiții și descriere generală a CDI din sistemul educativ românesc.....	215
3.1.3. Funcțiile CDI în unitatea de învățământ.....	219
3.1.4. Organizarea și amenajarea spațiului CDI.....	223
3.1.5. Dotarea CDI.....	229
3.1.6. Activitățile derulate în CDI – clasificare, descriere și finalități.....	233
3.1.7. Organizarea activității și funcționarea CDI în unitățile de învățământ.....	238
3.1.8. Managementul CDI : nivele de management, responsabili și responsabilități, instituții și rolul lor în organizarea CDI din sistemul educativ – instituționalizarea procesului.....	242
3.1.9. Participarea CDI la dezvoltarea instituțională. CDI și managementul calității.....	245
3.1.10. Fișă sintetică de prezentare a CDI din sistemul de învățământ preuniversitar românesc.....	250
3.1.11. CDI, spațiu și mijloc educațional .....	252
3.1.12. Perspective de dezvoltare a CDI .....	256
3.1.12.1. CDI, un generator de inovație didactică – un instrument de formare individualizată a elevilor și de formare inovatorilor.....	256
3.1.12.2. CDI, un HUB educațional / o platformă educațională la nivelul unității de învățământ.....	261
3.2. Profesorul documentarist – resursă umană implicată în procesul de dezvoltare a culturii informației în sistemul preuniversitar.....	265
3.2.1 Rolul profesorului documentarist în unitatea de învățământ.....	268
3.2.2 Resursa umană cu funcții similare în unități de învățământ la nivelul altor state europene .....	279
3.2.3 O nouă funcție didactică în sistemul preuniversitar românesc - profesor documentarist.....	281
3.2.3.1. Profesorul documentarist încadrat în sistemul preuniversitar din România. Cadrul instituțional și prezentarea noii funcții didactice.....	281
3.2.3.2. Domeniile de competență ale profesorului documentarist din sistemul preuniversitar românesc.....	284
3.2.3.3. Formarea inițială a profesorilor documentariști din România.....	285
3.2.3.4. Încadrarea profesorilor documentariști în sistemul educativ.....	286

3.2.3.5. Formarea continuă și evoluția în cariera didactică a profesorilor documentariști.....	288
3.2.3.6. Situația ocupării posturilor de profesor documentarist în sistemul preuniversitar.....	291
3.3. Politica documentară în sistemul educativ românesc, parte a mecanismului instituțional de dezvoltare a culturii informației în sistemul preuniversitar.....	295
3.3.1. Elemente de definire, nivel de intervenție și componentele unei politici documentare.....	296
3.3.2. Etape în procesul de definire și implementare a unei politici documentare.....	297
3.3.3. Conceperea și implementarea unei politici documentare (la nivel local și la nivel național).....	302
3.3.4. O posibilă strategie de dezvoltare a unei politici documentare naționale.....	307
Concluzii .....	313
<b>4. STUDIU DE CAZ: CDI ȘI EDUCAȚIA PENTRU INFORMAȚIE – ACȚIUNI ȘI DEMERSURI PENTRU DEZVOLTAREA UNEI CULTURI A INFORMAȚIEI.....</b>	<b>319</b>
4.1. Analiza și interpretarea rezultatelor chestionarului aplicat în etapa 1 publicului-țintă: profesori documentariști și bibliotecari școlari din unitățile de învățământ dotate cu CDI.....	329
4.2. Analiză comparativă și interpretarea rezultatelor chestionarului aplicat în etapa I și în etapa a II-a publicului-țintă din CDI din România.....	409
4.3. Analiză comparativă a datelor rezultate în urma aplicării chestionarului în CDI din România și Franța unui public specializat în domeniu infodocumentar.....	442
Concluzii.....	465
<b>CONCLUZII GENERALE.....</b>	<b>475</b>
<b>LISTA ABREVIERILOR.....</b>	<b>496</b>
<b>LISTA FIGURILOR ȘI TABELELOR.....</b>	<b>499</b>
<b>BIBLIOGRAFIE.....</b>	<b>509</b>
<b>ANEXE.....</b>	<b>533</b>
Anexa 1 .....	533
Anexa 2 .....	539

## INTRODUCERE

Într-o lume în continuă schimbare, structurile infodocumentare din unitățile de învățământ se găsesc într-un proces necesar de profundă re poziționare și reformare, un proces care generează o multitudine de transformări structurale, teoretice și practice, de adaptări metodologice și conceptuale. Fenomenul informațional și domeniul tehnologic se găsesc într-o permanentă dinamică și evoluție, am putea chiar considera că se găsesc și într-o oarecare instabilitate constantă. Traversăm o perioadă de tranziție digitală, de revoluție tehnologică perpetuă. Toate acestea generează o nevoie acută și imediată a structurilor infodocumentare, dar și a școlii de a se reinventa, adapta și moderniza. Structurile infodocumentare, la fel ca și școala sau societatea, în general, traversează o perioadă de criză și de fluctuații, aflându-se într-o perioadă de reconstrucție.

La toate nivelurile de influență și decizie, preocuparea pentru facilitarea accesului la informație în contextul internațional al dezvoltării tehnologice din ultimii ani devine din ce în ce mai evidentă. Ea se manifestă, din ce în ce mai frecvent, prin propunerea de strategii și luarea de măsuri concrete de includere a domeniilor tehnic, tehnologic și infodocumentar în educație.

Asigurarea accesului la informație în școli presupune, pe de o parte, înființarea, dotarea și organizarea de spații infodocumentare moderne, favorizarea accesului la tehnologie (echipamente), punerea la dispoziție a resurselor documentare pe suporturi variate, facilitarea accesului la date și informații într-un spațiu infodocumentar adaptat și, pe de altă parte, formarea utilizatorilor pentru dezvoltarea competențelor acestora de a accesa, selecta, evalua, prelucra și comunica informația în vederea utilizării pentru rezolvarea unei probleme, a capacității de a mobiliza resurse și competențe pentru a îndeplini sarcini de lucru sau a rezolva probleme.

Posibilele soluții și măsurile întreprinse pentru a răspunde nevoii de informație a indivizilor, dar mai ales nevoii de a accesa informația în mod eficient, nevoii de a forma o cultură a informației, de a deveni cât mai eficient în căutarea informației, în prelucrarea și comunicarea ei sunt elemente care ne preocupă, atât în ceea ce privește rolul pe care școala îl are în asigurarea accesului la documentație și informație, dar și în formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor.

Școala este una dintre principalele structuri generatoare de educație, dar suntem conștienți de faptul că nu este singura. Multitudinea de căi de informare și de acces la

informație, dar și mediul influențează formarea elevului, iar educația și formarea nonformală și informală fac ca publicul structurilor infodocumentare din școli să fie unul extrem de eterogen.

Subiectul privind dezvoltarea domeniului infodocumentar în sistemul educativ nu ne este deloc străin. Formarea (formarea inițială în anii 1992-1997 din Școala Normală *Andrei Șaguna* din Sibiu, respectiv formarea continuă prin grade didactice și cursuri de formare specifice din perioada 1998-2007) și experiența profesională în calitate de profesor pentru învățământul primar (1997-2004) explică preocuparea noastră permanentă pentru alfabetizarea elevilor - dezvoltarea competențelor de bază ale elevilor (scris, citit, socotit); în contextul informațional și tehnologic actual, această preocupare este dublată de interesul nostru constant pentru dezvoltarea autonomiei elevului în raport cu informația și dezvoltarea unei *culturi a informației*, considerată de specialiști ca fiind *noua alfabetizare*. Formarea inițială universitară (licență în domeniul relațiilor internaționale și al studiilor europene, respectiv master în domeniul managementului educațional), precum și formarea continuă în domeniul infodocumentar, al științelor informării și comunicării prin participarea la numeroase acțiuni de formare continuă (2000-prezent) în cadrul proiectelor de parteneriat bilateral franco-român de cooperare educativă, și, în egală măsură, expertiza pe care am dezvoltat-o prin implicarea ca responsabil benevol al unui centru de documentare și informare, ca formator și membru la nivel județean și național în echipa proiectului *Educație pentru informație/CDI* (la nivelul anilor 2000-2016) – cumulate, toate acestea ne-au condus la o foarte bună și detaliată cunoaștere a acestui domeniu și au favorizat implicarea noastră activă în dezvoltarea lui. Considerăm realizarea acestei cercetări drept o continuare firească a parcursului nostru, acesta fiind și modul în care înțelegem să ne aducem contribuția la dezvoltarea acestui domeniu atât de actual și să împărtășim celor interesați din experiența noastră teoretică și de teren. Realizarea tezei în cotutelă – Universitatea București și Universitatea Rouen – este o alegere justificată de formarea noastră continuă în domeniul infodocumentar, realizată în cadrul unui parteneriat franco-român în domeniul educativ, dar și de conștientizarea importanței aportului Franței în dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar românesc începând cu anii 2000.

În perioada 2000-2016, implicarea noastră a fost directă în conceperea și implementarea unor măsuri care să răspundă nevoii de facilitare a accesului la informație în școli și de formare a elevilor. Am ales să ne concentrăm în cercetarea noastră pe studierea măsurilor care sunt sau pot fi luate la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar care să faciliteze realizarea (de manieră instituțională) a culturii informației la elevi. Chiar dacă la

nivelul sistemului preuniversitar românesc există o tradiție biblioteconomică veche, iar chestiunile legate de funcționarea și organizarea bibliotecilor școlare sunt reglementate la nivel de sistem, ne oprim atenția și orientăm cercetarea noastră asupra unei noi structuri infodocumentare din unitățile de învățământ – centrele de documentare și informare (CDI), pe care le vedem drept structuri care modernizează conceptul de bibliotecă școlară și adaptează structurile infodocumentare din unitățile de învățământ atât din punctul de vedere al dotării cu echipamente informatice și cu resurse infodocumentare, al organizării spațiului și resurselor, cât și din punctul de vedere al utilizării și exploatării acestora, dar mai ales din punctul de vedere al realizării unei oferte de formare (rol pedagogic), respectiv a unei oferte de servicii și produse documentare propuse.

Începând cu anii 2000, în sistemul educativ românesc a fost introdus conceptul de *centru de documentare și informare*, care este definit în documentele oficiale/instituționale drept „centrul de resurse pluridisciplinare și multimedia, care oferă beneficiarilor un spațiu de formare, de comunicare, de informare și exploatare a fondului documentar și a tehnologiilor informației și comunicării în educație, un loc de cultură, de deschidere, de întâlnire și integrare” (conform prevederilor Ordinului Ministrului Educației Naționale nr. 5556/2011).

În lucrarea noastră, intitulată *Rolul centrelor de documentare și informare în crearea unei culturi informaționale în învățământul preuniversitar românesc*, ne propunem să realizăm o dublă abordare a analizei modului în care centrele de documentare și informare (CDI) participă la construcția, respectiv conceperea și formarea unei culturi a informației în sistemul preuniversitar, atât din perspectivă epistemologică, precum și din punct de vedere pragmatic. Urmărim în cercetare să identificăm rolul, nivelul și palierele de implicare ale CDI în dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor, dar și contextul și etapele de dezvoltare ale unui cadru instituțional de implementare a demersului de promovare și formare a culturii informației. Ne propunem să studiem evoluția cadrului legal, instituțional și a celui de practică cu privire la dezvoltarea și integrarea domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar de învățământ raportată la un context internațional. De asemenea, dorim să structurăm și să prezentăm informația privind construirea cadrului de dezvoltare a mecanismelor instituționale de formare și promovare a culturii informației în sistemul preuniversitar, respectiv să identificăm și să propunem piste de ameliorare a acestor mecanisme, elemente care să conducă la extinderea și generalizarea implementării, precum și la creșterea gradului de eficiență a măsurilor care să conducă la

realizarea culturii informației la nivelul sistemului, dar și la nivelul fiecărui elev cuprins în sistemul obligatoriu de învățământ.

Am pornit în cercetarea noastră de la constatarea că, în actualul context de dezvoltare tehnologică și explozie informațională, elevul, de cele mai multe ori, se găsește singur cu informația, fără a avea competențele necesare accesării, selectării, prelucrării și comunicării acesteia, uneori fără a avea acces la spații și resurse adaptate realizării activității lui școlare, și, în mod frecvent, fără a beneficia de o mediere informațională și o formare adaptată. Ne propunem ca în studiul nostru să identificăm modul în care, la nivel de sistem și la nivel local, se răspunde acestor nevoi. Analiza ne-a condus la constatarea faptului că, la nivelul învățământului preuniversitar românesc, se răspunde acestei nevoi, cel puțin parțial, prin dezvoltarea de CDI în școli, prin încadrarea de profesori documentariști, prin propunerea unui referențial de competențe infodocumentare, prin propunerea unui cadru legal și a unui cadru instituțional pentru implementarea și utilizarea CDI în unitățile de învățământ.

Obiectivul nostru este de a descrie un demers instituțional de realizare a unui mecanism de formare a culturii informației la nivelul sistemului educativ românesc.

Abordarea noastră se realizează pe mai multe paliere și dimensiuni de analiză: politică și strategică, instituțională, teoretică, respectiv practică. Dimensiunea strategică abordată are ca fundament analiza politicilor publice care vizează integrarea domeniului digital și a domeniului infodocumentar în educație, politicile educative și strategiile prin care este vizată favorizarea accesului la informație și realizarea la nivel de sistem a deprinderilor necesare culturii informației. Am pus, de asemenea, în discuție elemente de evoluție și adaptare a cadrului instituțional privind dezvoltarea domeniului infodocumentar în sistemul preuniversitar de învățământ. Mai vizăm în cercetarea noastră și o dimensiune tactică, de implementare a politicilor de favorizare a accesului la informație și de formare a culturii informației a elevilor, respectiv o dimensiune practică și pedagogică care analizează acțiunile realizate la nivel local (în structurile infodocumentare din unitățile de învățământ), care favorizează educația pentru informație și dezvoltarea competențelor infodocumentare, ceea ce reprezintă în fond formarea unei culturi a informației.

Ne propunem să realizăm o analiză pe mai multe niveluri: un prim nivel de analiză care ne permite o situare a demersului în context internațional (bazată pe o analiză a emergenței și evoluției conceptelor, dar și pe o analiză comparativă între sistemele educative din Franța și România cu privire la dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ), dar și un nivel instituțional (o descriere a cadrului legal și a cadrului



instituțional din sistemul românesc de învățământ), respectiv un nivel local de natură practică (o analiză a cadrului de practică de la nivelul unităților de învățământ și al CDI).

Proiectul nostru de cercetare are la bază și un demers comparativ, având ca scop identificarea elementelor de transformare a raporturilor dintre politicile educaționale și documentare și acțiunile de formare a utilizatorilor (educația pentru informație) în cadrul structurilor infodocumentare (structuri infodocumentare de tip centre de documentare și informare, *Learning Center* etc.) între Franța și România.

Având în vedere amploarea fenomenului dezvoltării domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ, se impune o delimitare a câmpului de cercetare și o dimensionare a cercetării. Astfel, ne propunem delimitarea câmpului de cercetare la studierea fenomenului derulat în unitățile de învățământ preuniversitar cuprinse în programul *Educație pentru informație/CDI* și nu la nivelul tuturor unităților de învățământ. De asemenea, ne propunem să studiem doar aportul structurilor infodocumentare de tip CDI și nu al tuturor tipurilor de structuri infodocumentare din sistemul preuniversitar (*biblioteci școlare* din unitățile de învățământ preuniversitar sau *centre de resurse pentru educație și dezvoltare* din unitățile de învățământ preșcolar). Cercetarea studiază intervenția pedagogică a CDI și a profesorului documentarist în procesul de dezvoltare a culturii informației în sistemul preuniversitar. Recunoaștem aportul bibliotecarilor școlari din sistemul educativ în organizarea și funcționarea structurilor infodocumentare din sistem și nu ignorăm rolul bibliotecilor școlare și al bibliotecarilor școlari în ce privește participarea la formarea elevilor, însă acest subiect nu face parte din câmpul nostru de cercetare. Precizăm că am consemnat și analizat activitatea, dar și opinia bibliotecarilor școlari încadrați în unitățile de învățământ cu CDI participante la studiul nostru.

Având în vedere dinamica procesului de creare de CDI în școli și a încadrării personalului în unitățile de învățământ dotate cu un CDI, dar și faptul că programul este în curs de derulare, alegem să studiem dezvoltarea fenomenului într-o perioadă limitată de timp, respectiv în perioada 2000-2014. Din punctul nostru de vedere, aceasta este o perioadă în care au fost aduse, la nivelul sistemului național de învățământ preuniversitar, o serie de elemente noi și cu impact la nivel de sistem, care să ne permită să analizăm și să delimităm rolul pe care structurile infodocumentare de tip CDI îl joacă sau îl pot avea în dezvoltarea culturii informației.

Din punct de vedere formal, lucrarea este structurată în patru capitole:

**Capitolul 1. Delimitări teoretice ale conceptelor: societatea informației, societatea cunoașterii, fractura digitală, cultura informației. Contextul emergenței lor și evoluția conceptelor;**

**Capitolul 2. Educația pentru informație și dezvoltarea culturii informației în sistemul educativ - un demers instituțional;**

**Capitolul 3. CDI, profesorul documentarist și politica documentară – trei piloni ai unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației în sistemul educativ românesc;**

**Capitolul 4. Studiu de caz: CDI și educația pentru informație – acțiuni și demersuri pentru dezvoltarea unei culturi a informației.**

În capitolul 1, *Delimitări teoretice ale conceptelor: societatea informației, societatea cunoașterii, cultura informației. Contextul emergenței lor și evoluția conceptelor*, am prezentat și am definit o serie de concepte - *societatea informației, societatea cunoașterii, fractura digitală, cultura informației*, precum și modul în care aceste concepte au evoluat.

În capitolul 2, *Educația pentru informație și dezvoltarea culturii informației în sistemul educativ - un demers instituțional*, având în vedere faptul că lucrarea a fost realizată în cotutelă, am considerat necesară, pentru o mai bună înțelegere a cadrului general, prezentarea sistemului educațional din România. De asemenea, am prezentat un studiu detaliat al contextului socio-economic și educativ al implementării proiectului „*Educație pentru informație*”, un istoric al proiectului care a avut ca rezultat implementarea CDI în sistemul de învățământ preuniversitar. Am realizat un inventar al reperelor legislative și am analizat evoluția bazei legale cu privire la implementarea CDI în sistem. De asemenea, am realizat o analiză detaliată a situației privind implementarea CDI în sistem.

În capitolul 3, *CDI, profesorul documentarist și politica documentară – trei piloni ai unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației în sistemul educativ românesc*, este prezentat mecanismul instituțional de dezvoltare a domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar. Lansăm ideea că o construcție la nivel instituțional a demersului de formare a culturii informației se poate realiza având la bază trei piloni: CDI, profesorul documentarist și politica documentară. În acest capitol realizăm o descriere a CDI și o detaliere a elementelor referitoare la definirea CDI, organizarea și funcționarea CDI, rolul, funcțiile, tipurile de activități derulate, serviciile și resursele puse la dispoziția utilizatorilor, aportul creării CDI în unitățile de învățământ (valoarea adăugată și aportul în ameliorarea indicatorilor de calitate). În descrierea celui de-al doilea pilon al mecanismului instituțional - *profesorul documentarist* – am evidențiat rolul, misiunea,

domeniile de acțiune și de competență ale profesorului documentarist. De asemenea, pentru a realiza o imagine cât se poate de exhaustivă, ne propunem să precizăm și elementele referitoare la formarea și încadrarea în sistem a profesorilor documentariști, respectiv la carieră didactică. Pentru o situație într-un context mai larg prezentăm și situația la nivelul țărilor UE, identificând funcțiile similare în sistemele educative din țările UE. Abordarea celui de-al treilea pilon al mecanismului instituțional - *Politica documentară* – ne permite definirea conceptului, precizarea nivelelor și a componentelor unei politici documentare ca factor care permite conceperea unui demers instituțional de formare a culturii informației, de utilizare eficientă a resurselor și de implicare a personalului specializat.

În **capitolul 4, *Studiu de caz: CDI și educația pentru informație – acțiuni și demersuri pentru dezvoltarea unei culturi a informației*** este prezentat demersul nostru practic de chestionare a resursei umane din CDI din sistemul educativ românesc – specialiști în domeniul științelor informării și documentării, dar și în cel al biblioteconomiei (profesori documentariști și bibliotecari școlari) privind diferite aspecte în legătură cu dotarea și organizarea CDI, mai ales în ceea ce ține de elementele legate de formarea elevilor. De asemenea, propunem analiza comparată a rezultatelor studiului realizat în România și a unui studiu realizat în Franța cu privire la utilizarea CDI în formarea elevilor, respectiv la formarea competențelor infodocumentare realizată în perioada școlarității obligatorii.

Considerăm cultura informației ca pe un element de organizare [*agencement*]. În cercetarea noastră dorim să identificăm o serie de elemente „jalon” în construcția și evoluția conceptului de *cultura informației*, dar și în construcția unui demers instituțional de formare și promovare a culturii informației în sistemul preuniversitar românesc și prin compararea elementelor legate de domeniul infodocumentar din sistemele de învățământ din România și Franța.

Cultura informației trebuie gândită în spațiu și timp. Comunicarea și organizarea au putut fi gândite ca fiind procesuale dinamice și evolutive: „organizarea nu este un stadiu, ci un ansamblu de procese permanente de rupturi în raport cu formele existente și recompuneri de norme”<sup>1</sup> în schimbare și cu multiple mutații, pentru că este un proces de durată, care se înscrie în timp. Nu numai că se înscrie în timp, dar se dezvoltă într-o durată de timp, pentru construcție și evoluție având nevoie de timp. Crono-diversitatea reprezintă multitudinea de durate de timp de observare și de aprehensiune. Studiarea fenomenelor comunicării

---

<sup>1</sup> LE MOËNNE, Christian. *Quelle conception de la communication à l'heure de la dislocation spatio-temporelle des entreprises*. Science de la société, mai 2004, nr 62, pp. 209-224.

presupune și o înscriere în timp, observația pe perioade de lungi de timp, dar și în spațiu. Dincolo de dispersia teritorială, dimensiunea spațială a comunicării, în special în ceea ce privește organizarea<sup>2</sup>, este importantă și încă puțin studiată, în afara aparentelor reconcilierii oferite de Internet.

Propunem două niveluri de analiză: un prim nivel de analiză a procesului și etapelor de construcție (în timp și spațiu) a conceptului *cultura informației*; și un al doilea nivel, analiza procesului de adaptare și implementare (în timp și spațiu), realizat la nivel național/local. Astfel, în analiza noastră realizăm o jalonare a principalelor elemente privind evoluția conceptului de cultură a informației. Această jalonare cuprinde cele două aspecte: de timp – punctând principalele momente în dezvoltarea și evoluția conceptului –; respectiv de spațiu – ca arie geografică și curente în emergența și dezvoltarea conceptului. Un al doilea nivel de analiză a construcției procesului de formare a culturii informației este la nivelul de sistem, iar analiza vizează dinamica pe care o are construcția culturii informației la nivel instituțional (cadrul legal, cadrul de practică) într-un timp dat (2000-2014) și în spațiu (teritoriul unui stat, într-un număr dat de unități de învățământ și la un nivel de învățământ delimitat – sistemul preuniversitar de învățământ).

Analiza pe care o întreprindem ne conduce la substituirea modelului de circulație la cel de difuzare (sau de simplu transfer) a conceptelor sau a politicilor publice. Politicile care se transformă circulând, cât și practicile și discursurile care le înconjoară sunt elemente care provin din procesul de vulgarizare a comunicării (în descrierea comunicării - a conceptelor, ideilor și proceselor, termenul utilizat de Jeanneret în 2008 fiind acela de *trivialité*, în sensul în care are de-a face cu elemente comune, din viața de zi cu zi). În studiul nostru plecăm de la ideea lansată și susținută de Jeanneret după care dinamica difuzării la nivel internațional a culturii informației trebuie percepută drept o dinamică absolut comună, banală. Mergând în sfera de utilizare specializată sau națională spre sfere când mai apropiate, când mai îndepărtate, cultura informației cu multiplele ei fațete (culturile informației) se metamorfozează, se alterează, în funcție de medierile și în funcție de modul în care au fost înțelese și însușite. Acestea se încarcă de noi valori și produc noi sensuri în funcție de public. Putem practic să vorbim despre socializare și despre co-construcția culturilor informației bazate pe conceptele puse la dispoziție. Elaborarea unor practici colective este rezultatul

---

<sup>2</sup> VASQUEZ, Consuelo. *Espace l'organisation: trajectoires d'un projet de diffusion de la science et de la technologie au Chili*. In: C. Loneux & B. Parent (Eds), *Communication des organisations: recherches récentes*, pp.187-196. Paris: Harmatan, 2010.

permanențelor negocieri dintre actorii implicați în construcția ei (construcție care cuprinde și multiple elemente de transfer, adaptare, modificare).

Cultura informației există, într-o primă abordare, ca un dispozitiv, adică „un ansamblu puternic eterogen care comportă discursuri, instituții, arhitecturi, decizii de reglementare, legi, măsuri administrative, enunțuri științifice, propuneri filosofice, morale, filantropice; pe scurt, elemente spuse, dar și nespuse, care compun acest dispozitiv. Dispozitivul în sine este rețeaua/relația pe care o stabilim între aceste elemente”<sup>3</sup>.

Deleuze anihilează orice idee de totalitate structurată și distinge ideea de dispozitiv, de ideea de organizare/compoziție/montaj/ansamblu de elemente. În opinia sa, ansamblul (*agencement*) „este o multitudine de elemente care comportă mulți termeni eterogeni, și care stabilesc legături, relații între ei [...] De asemenea, singura unitate a organizării este co-funcționarea: este o simbioză, o *simpatie*”<sup>4</sup>

În orice aranjament/montaj există mai multe fațete care coexistă. Caracterul eterogen fiind îndeplinit, putem să vedem acest compozit care este cultura informației ca fiind o dinamică a sistemelor de interdependență suprapuse, multi-nivel și parțial imbricate.

Dorim să arătăm și faptul că cultura informației prezintă unele procese de organizare și proprietăți bine definite, legate de domeniul montajelor [*agencements*]: prezența elementelor eterogene puse în relație, actori, tehnologii, combinații de elemente ce se deschid mai mult spre o inginerie politică, strategică.

Ideea pe care o susținem în cercetare poate fi enunțată după cum urmează: cultura informației este un ansamblu dinamic pe mai multe niveluri, care menține și generează relații de interdependență. Altfel spus, este o serie de elemente asociate cu altele care constituie o configurație socială<sup>5</sup>. Cultura informației face ca actorii, cel puțin parțial, să se re poziționeze sau să se reinventeze. Dinamica nu este în afară și nu se construiește făcând abstracție de contextul economic și politic care o produce. Ne referim la realizarea unui raport, adică la atribuirea unei valori relative a modalităților și gradelor de coeziune între dinamici. Aceste dinamici se găsesc într-o interdependență uneori parțială, alteori totală.

Problema este că nicio definiție substanțială a culturii informației raportată la anumite criterii nu reușește să evidențieze diversitatea formelor acestui aranjament/montaj. În absența unor criterii suficient de precise și sigure pentru a fi operaționalizate, este inevitabil să se înțeleagă că e necesară abandonarea căutării unor criterii de dezintegrare în

---

<sup>3</sup> FOCAULT. Michel. 1984

<sup>4</sup> DELEUZE et PARNET. 1977 și 1984

<sup>5</sup> ELIAS: Norbert. *Qu'est-ce que la sociologie?* Paris: Pocket, 1970.

favoarea *markerilor*. Demersul nostru de lucru se bazează pe cercetarea unor *markeri* și pe o comparație între România și Franța cu privire la domeniul infodocumentar în sistemul educativ. De ce este nevoie de *markeri*? Deoarece, dacă ideea definirii substanțiale a culturii informației pare zadarnică, identificarea unei dinamici nu este mai puțin importantă. Fiecare dintre acești markeri trebuie să servească pentru a măsura un grad, a caracteriza o evoluție, a înregistra o etapă în această evoluție, a identifica o etapă într-o tranziție. Funcția atribuită acestor markeri este de a evidenția dinamica unei schimbări, a unui proces, turnura pe care o ia o mutație pe o durată lungă sau foarte lungă de timp. În același timp, nu este rolul lor de a evidenția elementele de descriere a unui punct stabilizat, a unei situații fixe sau a unei poziții staționare.

În cercetarea noastră am formulat următoarele ipoteze:

- Prin înființarea, organizarea și funcționarea centrelor de documentare și informare în școli a fost creată o dinamică de dezvoltare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar. Această dinamică de dezvoltare și adaptare a structurilor infodocumentare se înscrie într-un trend internațional, o preocupare identificată la nivelul unor organisme și instituții internaționale și europene, și care răspunde unor nevoi locale și naționale.
- Prin măsurile de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ și măsurile complementare de reformare a domeniului infodocumentar întreprinse în programul *Educație pentru informație*, în perioada 2000-2014, au fost create premisele formării și dezvoltării culturii informaționale la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar din România. Aceste măsuri au sprijinit procesul de construcție a unui mecanism instituțional de formare și dezvoltare a culturii informaționale în sistemul de învățământ preuniversitar românesc. Măsurile întreprinse în cadrul proiectului *Educație pentru informație* sunt menite să participe la lupta împotriva fracturii digitale și la procesul de adaptare a indivizilor la noul context informațional, tehnic, social, cultural și comunicațional.
- Există o serie de elemente de influență, dar și de transfer de politici publice în construcția domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ românesc în perioada 2000-2014.
- Centrul de documentare și informare este un spațiu epistemic la nivelul unităților de învățământ, un spațiu de învățare și formare specializat care este organizat și funcționează la nivelul unităților de învățământ preuniversitar.

Lucrarea prezintă principalele aspecte ale procesului și demersului de implementare a CDI în sistemul de învățământ preuniversitar românesc, prezentând în ordine cronologică acțiunile realizate, dinamica și progresul acestuia, dar și limitele sale. Pornim în cercetarea noastră de la ipoteza că, prin proiectul *Educație pentru informație*, a avut loc o dinamizare a procesului de modernizare a structurilor infodocumentare din sistemul educativ preuniversitar românesc și o încercare de a structura demersul de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar. Pe lângă prezentarea cronologică a unor procese și demersuri, supunem atenției conceperea și implementarea unor mecanisme instituționale de dezvoltare a culturii informației la nivel de sistem, care să poată fi realizată de manieră construită, sistematică, graduală și asumată de toți actorii implicați și care să se poată adresa tuturor elevilor aflați în perioada școlarității obligatorii.

În cadrul cercetării noastre analizăm subiecte legate de structura infodocumentară - CDI, de demersul de promovare și dezvoltare a culturii informației, dar și legate de elementele care definesc contextul (local, național, internațional) în care acestea se realizează.

Cum și în ce măsură CDI participă la construirea (conceperea, implementarea, formarea și dezvoltarea) unei culturi a informației în sistemul educativ românesc? Care este rolul pe care centrele de documentare și informare îl pot exersa în dezvoltarea unei culturi a informației în sistemul educativ preuniversitar din România? Ce demersuri instituționale au fost realizate pentru a susține abordarea unor astfel de preocupări de a dezvolta elevilor școlarizați în sistemul de învățământ un ansamblu de competențe din sfera infodocumentară? La nivel de sistem, există un mecanism instituțional de formare și promovare a culturii informației? Care sunt pilonii unui mecanism instituțional de concepere și implementare a unui demers de dezvoltare a culturii informaționale la nivel local și național? Sunt centrele de documentare și informare acele structuri infodocumentare care să poată derula acțiuni în acest sens? Sunt noile structuri infodocumentare – CDI - spații ale cunoașterii și formării utilizatorilor? Cum sunt ele percepute? Cum pot fi dezvoltate aceste structuri? Ce mecanisme instituționale și politici publice sunt necesare pentru îndeplinirea dezideratului de a forma o cultură a informației a tuturor elevilor? Sunt doar câteva întrebări la care ne propunem să formulăm răspunsuri în cadrul cercetării noastre.

În lucrarea de față, analizăm și nevoia de adaptare a spațiului structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar, de completare a dotărilor cu resurse documentare puse la dispoziție, de dezvoltare a ofertei de servicii și produse documentare, dar mai ales nevoia de realizare și adaptare a ofertei de formare pe care

structurile infodocumentare o propun utilizatorilor din mediul școlar. Oferta activităților de formare propusă utilizatorilor prin CDI va fi analizată din perspectiva aportului acestor activități la formarea unei culturi a informației în rândul elevilor.

Noi susținem ipoteza că CDI este un spațiu epistemic. Spațiul CDI nu este un simplu loc de stocare a informației ce propune accesul la cărți, la tehnologii ale informării și la media, ci este un loc de formare, de inovare pedagogică, o structură care participă la construcția cunoștințelor, abilităților și atitudinilor elevilor. De asemenea, considerăm că totalitatea demersurilor de construcție a unei culturi a informației este parte integrantă a unui sistem complex de formare a elevilor, care participă la formarea competențelor-cheie ale elevilor și contribuie la punerea bazelor pentru formarea pe tot parcursul vieții. Noul concept - CDI - se distinge de cel al unui alt spațiu epistemic, biblioteca. În noul context informațional și tehnologic, noțiunea în sine de *biblioteca* devine imprecisă, deoarece mediul online dă impresia de a fi o vastă bibliotecă, însă ea nu mai este un loc, ci o structură dispersată în întreg cyberspațiul. De aceea, încep să apară noi termeni ca cel de Centru de documentare și informare, mediatecă, centru de resurse pentru educație și dezvoltare, *Learning Center*/centru de învățare.

Lansăm, susținem și argumentăm ideea că CDI este un hub educațional / platformă educațională deschisă adaptată și adaptabilă la nivelul unității de învățământ. Considerăm că accesul la informație nu poate exista în condițiile în care utilizatorii nu au dezvoltate o serie de competențe (cunoștințe, aptitudini și atitudini) de a accesa, selecta, exploata și comunica informația în interes propriu (profesional sau personal) și că este rolul școlii, în cadrul școlarității obligatorii, de a realiza alfabetizarea informațională a elevilor și tinerilor. Susținem ideea că CDI participă la favorizarea accesului la informație. Înțelegem prin asigurarea accesului la informație atât preocuparea pentru a reuni și pune la dispoziție, în același spațiu, resurse documentare pe suporturi multiple și mijloacele tehnice necesare pentru accesarea informației, dar și întreaga politică de formare a competențelor utilizatorului, de căutare, selectare, prelucrare și comunicare a informației.

Preocuparea noastră de a identifica posibilele roluri ale CDI în dezvoltarea culturii informației la nivelul unităților de învățământ are la bază ideea că CDI sunt structuri cu rol pedagogic bine definit și activ la nivel instituțional. Dorim să analizăm legătura dintre elementele de discurs instituțional cu practica efectivă, precum și aplicarea dispozițiilor și recomandărilor prezente în legislația în vigoare, respectiv identificarea modului în care acestea au fost interpretate, adaptate, contextualizate și aplicate la nivel local (la nivelul unităților de învățământ).



Practic, dorim să analizăm rolul pe care CDI îl are atât la nivelul unităților de învățământ (nivel micro-) în mecanismul instituțional de susținere a conceperii și a punerii în practică a unei politici documentare locale (care include și o politică de formare a competențelor elevilor în domeniul infodocumentar), cât și la nivel de sistem (nivel macro) ca pilon, considerăm noi, al unui mecanism instituțional de concepere, implementare și promovare a culturii informației.

Am considerat necesar ca lucrarea să prezinte trei elemente: situarea într-un context internațional a demersului de reformare a structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ preuniversitar, prezentarea istoricului și evoluției cadrului legal cu privire la centrele de documentare și informare și prezentarea comparativă a practicilor la nivelul unităților de învățământ (printr-o analiză a situației CDI din unitățile de învățământ din România, dar și printr-o analiză comparativă între Franța și România – două țări cu sisteme de învățământ și rețea de CDI organizate similar).

Prin urmare, lucrarea include și o prezentare a tendințelor actuale la nivel național și internațional, deoarece acest demers realizat în România se înscrie în preocupările sistemelor educaționale, dar și în recomandările instanțelor internaționale responsabile sau preocupate de dezvoltarea acestui domeniu (OCDE, UNESCO, Comisia europeană etc.). La nivelul organismelor internaționale și europene, dar și la nivelul sistemelor de învățământ din diferite țări, sunt realizate numeroase demersuri de integrare a unor politici de promovare a accesului la informație în strategiile de reformare și adaptare a acestora la noul context internațional dat de dezvoltarea tehnologică și de cea a mijloacelor de comunicare și informare. De asemenea, pe lângă această situație în contextul internațional, propunem și o analiză a abordărilor și tendințelor în contextul francofon.

În cadrul unui demers comunicativ-acțional, cercetarea noastră își propune să descrie și să interpreteze dinamica schimbărilor în domeniul structurilor infodocumentare, atât din perspectiva politicilor naționale, cât și a organizațiilor internaționale (OCDE, UNESCO, UE). Cu toate că preocuparea dezvoltării domeniului nu se realizează unitar la nivelul țărilor, am identificat demersuri similare și comparabile între sisteme.

A fost creată o dinamică anume ce se integrează și se înscrie într-o preocupare internațională de dezvoltare a culturii informației prin școli și, în același timp, răspunde unor nevoi naționale și locale. Această dinamică a dat naștere unei construcții instituționale propice emergenței unor mecanisme și acțiuni de formare și dezvoltare a culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar. Implementarea acestor măsuri e menită să participe

la lupta împotriva fracturii digitale și la procesul de adaptare a indivizilor la noul context informațional și tehnic, dar și social, comunicațional și cultural.

Măsurile de modernizare și de reformare a structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ preuniversitar prin proiectul bilateral *Educație pentru informație* au creat premisele formării și dezvoltării culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar, iar CDI sunt parte al acestui mecanism instituțional.

O serie de elemente de influență și politici publice de transfer au contribuit la construcția demersului de modernizare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar, așa cum a fost el conceput și realizat în perioada 2000-2014.

Punerea în context internațional a acestei reforme permite, pe de o parte, depășirea particularităților românești; pe de altă parte, analiza ne permite deschiderea către noi orizonturi ale investigațiilor. Această componentă a cercetării ne îngăduie să ne oprim asupra utilizării retorice a conceptelor (*societatea cunoașterii, cultura informației, politici documentare*) și să realizăm o prezentare a evoluției tematicii educației în cadrul instanțelor internaționale (UNESCO, OCDE, UE), subliniind principalele etape și domenii de adaptare a domeniului infodocumentar. În ceea ce ține de acest aspect, prezentarea propusă este centrată pe convenția UNESCO privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale și pe Angajamentul de la Tunis al Întâlnirii la vârf privind societatea informației (SMSI), care a vizat “promovarea incluziunii tuturor popoarelor în societatea informației, prin dezvoltarea și utilizarea limbilor locale și/sau indigene în Tehnologia Informației și Comunicării (TIC). [...] protejarea și promovarea diversității culturale, precum și a identității culturale, în societatea informației”.

Nevoia de adaptare a spațiilor, de dotare și organizare a structurilor infodocumentare este una evidentă (ca măsura de bază în lupta împotriva fracturii digitale de gradul I), însă, pe lângă aceasta, se desprinde nevoia propunerii unui demers instituțional de formare a utilizatorilor (măsuri care au rolul de a diminua amploarea fenomenului de fractură digitală de nivel II, III și IV). De asemenea, o preocupare constantă este aceea privind nevoia de adaptare a structurilor infodocumentare, care să țină cont de dezvoltarea tehnologică, tehnică și informațională și care să integreze elemente de modernitate.

Pentru a explica modul în care s-a petrecut fenomenul adaptării structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ din România în perioada 2000-2014, am inventariat și analizat documentele de dezvoltare a cadrului legal și instituțional de înființare a CDI și încadrare a profesorilor documentariști din arhiva Ministerului Educației Naționale. De asemenea, am analizat modul în care aceste structuri sunt organizate și exploatate în

unitățile de învățământ preuniversitar. Această analiză s-a bazat pe studiul documentelor ce stabilesc normele de organizare și funcționare a CDI, dar și pe analiza informațiilor culese (prin aplicarea unui chestionar) de la responsabilii CDI din unitățile de învățământ din România.

Am inventariat și analizat documentele din arhivele Ministerului Educației Naționale cu privire la implementarea rețelei de CDI din sistemul preuniversitar prin programul “Educație pentru informație”. Prin acest program s-a vizat reformarea sistemului de biblioteci școlare prin înființarea și amenajarea de centre de documentare și informare la nivelul unităților de învățământ preuniversitar (aceasta a presupus transformarea spațiilor bibliotecilor școlare sau crearea noii structuri acolo unde bibliotecile școlare nu existau). Obiectivul analizei noastre este acela de a realiza un istoric recent (2000-2014) al procesului de creare a centrelor de documentare și informare în sistemul educativ preuniversitar românesc. Aceasta implică o prezentare a *evoluției cadrului legal* de modernizare a structurilor infodocumentare și o *dinamică a dezvoltării structurilor de tip CDI* în unitățile de învățământ. Această parte a tezei se bazează pe textele instituționale – documentele oficiale precum: Legea educației naționale, regulamente de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare, fișa postului profesorului documentarist, fișa-cadru de evaluare a profesorului documentarist, referențialul competențelor infodocumentare – repere în elaborarea și implementarea unei strategii locale de educație pentru informație și formare a unei culturi a informației la elevi.

Prin aceasta dorim să analizăm și să prezentăm construcția cadrului legal, a cadrului instituțional și a cadrului de practică, ca demersuri instituționale de susținere a formării culturii informației la elevii cuprinși în sistemul preuniversitar de învățământ. Istoricul reformei domeniului infodocumentar pe care l-am realizat în cadrul tezei ne-a permis explicitarea dinamicii punerii în practică a programului, delimitarea sferelor schimbării, a avantajelor și limitelor implementării programului, cât și principalele domenii de acțiune urmate pentru adaptarea structurilor infodocumentare. Vom propune o serie de piste de dezvoltare a domeniului pentru a favoriza dezvoltarea culturii informației la nivel de sistem.

Un al doilea registru al cercetării a vizat realizarea unei radiografii a rețelei structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar, dar și a rolului pe care îl are personalul specializat în domeniul științelor informării și documentării încadrat în școlile în care funcționează CDI – profesorii documentariști și bibliotecarii școlari. Aceasta s-a realizat prin studiul rapoartelor județene cu privire la rețeaua CDI elaborate de Casele Corpului Didactic din fiecare județ.

Există o preocupare la nivel internațional, european și național de a adapta structurile infodocumentare pentru a răspunde nevoilor de informare și formare a utilizatorilor; astfel, procesul dinamic și evolutiv de modernizare și transformare a structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ românesc se încadrează într-o normalitate a momentului.

Existența unor elemente de convergență între România și Franța în domeniul infodocumentar în sistemul educativ este evidentă, ceea ce subliniază posibilitatea transferurilor de politici publice pentru a favoriza dezvoltarea accelerată a unui domeniu între sisteme compatibile și similare, chiar dacă diferențele (de nivel, de abordare, de interes) dintre cele două sisteme sunt evidente și notabile.

Pentru a determina elemente ale procesului de transfer și unificare a sistemelor educative, ne bazăm cercetarea pe o anchetă realizată în sistemul preuniversitar din România, respectiv pe comparația dintre studiul realizat în România și unul similar realizat în Franța la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar. În elaborarea chestionarului aplicat unităților de învățământ românesc s-a ținut cont de contextul național al procesului de reformare și modernizare a bibliotecilor școlare și de înființare de centre de documentare și informare, focalizând atenția pe transferul paradigmei culturale, transferul unui concept comunicativ al bibliotecilor și pe transferul demersurilor de formare/predare centrate pe beneficiar și al obiectivelor de formare a competențelor în cadrul formării unei culturi a informației [*information literacy*]. De asemenea, am realizat o comparație a situației din România cu cea din Franța cu privire la nivelul de dotare și gradul de utilizare a CDI în formarea competențelor infodocumentare ale elevilor.

Astfel, o componentă complementară activității de analiză a documentelor legale privind organizarea și funcționarea CDI în sistem și a rapoartelor privind implementarea programului în sistemul de învățământ preuniversitar românesc este realizarea și aplicarea unui chestionar adresat responsabililor CDI din sistem (profesorilor documentariști și bibliotecarilor școlari într-o primă etapă și profesorilor responsabili CDI în a doua etapă).

Ancheta realizată în baza chestionarului a avut scopul de a constata și analiza:

- nivelul de implementare a CDI în unitățile de învățământ preuniversitar;
- cadrul și modalitățile de utilizare a resurselor CDI;
- acțiunile de formare / politica de formare a utilizatorilor prin CDI la nivelul unităților de învățământ.

Am urmărit culegerea și interpretarea informațiilor care să ne sprijine în validarea ipotezelor formulate pentru chestionarul aplicat în unitățile de învățământ preuniversitar din România. Acestea sunt:

- CDI sunt structuri infodocumentare cu rol pedagogic la nivelul unității de învățământ, care se diferențiază (la nivel de percepție și în realitate) de alte tipuri de structuri infodocumentare;
- CDI este un spațiu epistemic, care participă la formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor;
- La nivelul sistemului preuniversitar românesc, este manifestă o preocupare pentru dezvoltarea CDI, cu accent pe dezvoltarea laturii materiale (dotare și echipare), care poate evolua spre dezvoltarea acțiunilor de exploatare a resurselor și formare a utilizatorilor.

Analiza răspunsurilor ne-a permis să precizăm aportul CDI în punerea în practică a unor acțiuni de formare a elevilor, dar și a percepției privind rolul pe care CDI îl poate avea în dezvoltarea unei culturi a informației și a unei politici documentare la nivelul unităților de învățământ. Această anchetă a confirmat rezultatele unei explorări inițiale a domeniului realizată în cadrul unor reuniuni colective (focus grup). În cadrul focus grupului, principalele elemente vizate au avut în vedere aspecte privind formarea utilizatorilor, asigurarea accesului la informație, principalele schimbări generate de implementarea programului la nivelul unităților de învățământ, cât și de reconfigurarea rolului profesorului documentarist.

Din cele patru mari domenii de intervenție ale CDI (pedagogică, culturală, de comunicare și de gestionare), ne-am focalizat interogarea/ chestionarea și analiza asupra unui singur aspect: *misiunea pedagogică a CDI*, care ne va permite evidențierea aspectelor privind politicile, practicile și acțiunile legate de formarea elevilor (formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare) și dezvoltarea culturii informației la nivelul unităților de învățământ preuniversitar.

Cercetarea ne-a permis evidențierea dinamicii de dezvoltare a structurilor infodocumentare - CDI –, dinamică situată în acord cu tendințele internaționale; ceea ce propunem noi este o prezentare și o analiză a fenomenului pentru o delimitare a principalelor avantaje aduse de modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ.

Am inventariat *registrele de acțiune* ale profesorului documentarist din sistemul românesc de învățământ preuniversitar, practicile și elementele de referință definite în cadrul instituțional românesc care îi va permite să-și exercite funcțiile, adaptându-se noului context și încadrându-se în noua dinamică de dezvoltare a societății cunoașterii. Astfel, putem aborda evoluțiile structurilor infodocumentare în domeniul pedagogic și analizând rolul profesorului documentarist, devenit un *mediator al cunoașterii*, un facilitator și o *persoană resursă* la nivelul CDI și la nivelul școlii. Propunem o inventariere și o analiză a practicilor pedagogice și a modalităților de utilizare a CDI din punct de vedere pedagogic.

Cercetarea constă în punerea în legătură a *discursurilor* la nivelul politicilor educative și definițiilor instituționale ale CDI cu *practicile efective* de la nivelul unităților de învățământ (pe de o parte, o analiză a acțiunilor realizate, dar și analiza reprezentărilor avute de personalul din CDI: profesori documentariști, bibliotecari școlari și profesori responsabili CDI cu privire la principalele aspecte relative la practicile și demersurile pedagogice și organizatorice din CDI). Analiza noastră permite punerea în relief a punctelor convergente și divergente între discurs și realitatea practică.

Cercetarea regrupează și explică o serie de informații despre domeniul infodocumentar din sistemul de învățământ, privind procesul și demersul instituțional de dezvoltare, dar, la rândul său, ne permite și conduce la teoretizarea și conceptualizarea unor procese și fenomene, astfel producând ea însăși informații.

Ne formulăm întrebarea: Care sunt strategiile și politicile educative care realizează un cadru favorizant construcției și implementării unui demers instituțional de formare a culturii informației în sistemul preuniversitar? În lucrare, ne-am propus conceptualizarea și descrierea structurii unui posibil mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar. Acest mecanism este constituit, considerăm noi, din trei piloni: CDI, profesorul documentarist și politica documentară.

În cadrul cercetării am lansat și am prezentat două noi concepte: CDI, un hub educațional / platformă educațională deschisă și adaptabilă la nivelul unității de învățământ, respectiv CDI, un generator al inovației pedagogice și un instrument de formare a inovatorilor. O platformă care poate participa la demersul de modernizare a procesului de învățământ și de adaptare a școlii (ofertei educaționale, a accesului la resurse, a demersurilor de dezvoltare a competențelor-cheie, a competențelor transversale) la noile schimbări tehnologice și informaționale, pentru a răspunde nevoii de informare, documentare și formare a elevilor.

De asemenea, cercetarea ne-a permis trasarea unor piste de dezvoltare a unei strategii naționale de dezvoltare în domeniul infodocumentar în sistemul educativ românesc pentru promovarea și susținerea formării culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar. Aceste piste complementare propuse urmăresc atât continuarea procesului de modernizare a bibliotecilor școlare prin transformarea lor în CDI, cât și exemple de acțiuni care vor participa la dezvoltarea culturii informației la nivel local și național și care vor permite aplicarea unor programe specifice de formare în activitățile cu elevii, realizarea efectivă a educației pentru informație a elevilor și pentru promovarea dezvoltării culturii informației în unitățile de învățământ din sistemul preuniversitar.

Ne dorim ca lucrarea să fie o sursă de informare a persoanelor preocupate și interesate de fenomenul CDI în România, de instituționalizare a demersului de formare a culturii informației a elevilor, dar și de abordare a fenomenului informațional la nivelul sistemului preuniversitar românesc, raportată la un context internațional. Lucrarea oferă și piste de abordat și de studiat ulterior care pot să ofere informații suplimentare și complementare celor pe care noi le-am expus.

În elaborarea și documentarea lucrării am consultat diverse surse de informare, atât cu caracter teoretic, cât și metodologic, practic și aplicat. În documentarea lucrării am apelat la lucrări din literatura de specialitate, la studiul documentelor și al cadrului legal, al statisticilor, al cercetărilor aplicate și al studiilor de specialitate. Literatura de specialitate franceză a fost cea privilegiată în cercetarea și documentarea noastră, întrucât provine dintr-o țară cu istoric asemănător și cu o serie de similitudini la nivel de concepte, dar și de abordare. De asemenea, Franța este țara cu o bogată tradiție teoretică și practică în domeniul centrelor de documentare și informare, în studiul domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar, dar și cu o preocupare evidentă pentru dezvoltarea domeniului infodocumentar în sistemul de învățământ și pentru cercetarea fenomenului. Citatele incluse în limba română, dar care fac trimitere la textele publicate în alte limbi (îndeosebi în limba franceză), sunt traduse de noi. Citările au fost realizate respectând standardul ISO 690.

Prin această lucrare vizăm să contribuim la o mai bună înțelegere a demersului instituțional de formare a culturii informației și a rolului pe care CDI îl are într-un dispozitiv instituțional de promovare și formare a culturii informației în sistemul preuniversitar românesc. Pentru o mai bună înțelegere am realizat o analiză comparativă a unor elemente referitoare la politicile publice, respectiv o comparație între Franța și România, prin analiza unor puncte de convergență (dispozitive – CDI, personal încadrat, formare etc.) și a unor elemente de diferențiere (legate de politici, actori, instituții, tendința socială și critică privind educația pentru informație, de formare a cetățeanului...). Cercetarea noastră completează studiile realizate în domeniu și sperăm să contribuie la o mai bună înțelegere a modului în care sistemele educaționale pot integra, prin politici publice asumate, componenta dezvoltării culturii informației atât la nivel local, în școli, cât și la nivel de sistem. Considerăm că propunerile noastre sunt transversale și adaptabile și altor sisteme educative, iar demersul se încadrează în preocupările internaționale de a participa concret la dezvoltarea domeniului infodocumentar în educație.

## **Capitolul 1. DELIMITĂRI TEORETICE ALE CONCEPTELOR: *SOCIETATEA INFORMAȚIEI, SOCIETATEA CUNOAȘTERII, FRACTURA DIGITALĂ, CULTURA INFORMAȚIEI* - CONTEXTUL EMERGENȚEI LOR ȘI EVOLUȚIA CONCEPTELOR**

Evoluția constantă a societății sub aspectul dezvoltării domeniului informațional și tehnic, creșterea cantitativă a volumului de informație, diversificarea instrumentelor și căilor de acces la informație, dar și a mijloacelor de comunicare au generat nevoia precizării și dimensionării modului de raportare a individului și a societății la aceste schimbări majore, nevoia de a aborda problematica adaptării indivizilor (dar și a sistemelor educative pentru sprijinirea indivizilor) la noul context și nevoia de a căuta soluții pentru integrarea lor în societatea globală.

Capitolul prezintă istoricul apariției conceptelor *societatea informației, societatea cunoașterii, fractură digitală, cultura informației*, dar și contextul și evoluția dezvoltării acestora. De asemenea, ne propunem să identificăm o serie de caracteristici ale conceptelor, dar și unele abordări complementare cu privire la conceptul *cultura informației*.

Această parte a lucrării ne permite să ne oprim asupra definirii și utilizării conceptelor *societatea informației, societatea cunoașterii, fractura digitală, cultura informației, fractură digitală*, respectiv de a realiza un istoric al evoluției tematicii educației în abordările internaționale ale UNESCO, OCDE, UE, subliniind principalele etape și domenii de adaptare în educație a domeniului infodocumentar.

În acest capitol propunem și o evidențiere a principalelor accepțiuni cu privire la conceptul *cultura informației*, o trecere în revistă a anumitor aspecte care definesc și caracterizează contextul apariției și dezvoltării acestuia, precum și stabilirea raportului dintre dinamica dezvoltării societății cunoașterii și nevoia de formare în domeniul infodocumentar.

În contextul societății actuale este nevoie de o “a doua alfabetizare”, de *information literacy* [*alfabetizarea informațională*], iar dezvoltarea competențelor infodocumentare de căutare, utilizare, de evaluare și validare, de prelucrare și de comunicare a informațiilor este, în această eră, probabil, la fel de necesară precum cititul, scrisul și socotitul.

Modificarea contextului informațional și a paradigmei informaționale, accesul inegal la informație și la formarea de competențe informaționale și tehnice obligă la găsirea unor soluții care să diminueze „*fractura digitală*”, „*falia digitală*”, „*ruptura digitală*” ce se creează între indivizi și între popoare.



Considerăm că a avea cultură informațională este una dintre condițiile pentru realizarea formării pe tot parcursul vieții și de integrare profesională, iar fără acestea nu se poate vorbi de competitivitate pe piața muncii, prin urmare, preocupările societății, în general, și a școlii, în particular, ar trebui să fie legate de identificarea și implementarea soluțiilor viabile pentru asigurarea egalității de șanse privind accesul la informație și la formarea unei culturi informaționale.

Problematica adaptării indivizilor la schimbările aduse de dezvoltarea tehnologică, de apariția Internetului și a mijloacelor de comunicare depășește cu mult sfera preocupărilor pentru dezvoltarea competențelor tehnice, de utilizare a calculatorului, iar adaptarea acestora devine o condiție de integrare în societatea actuală și chiar, pentru anumite sectoare de activitate, de “supraviețuire” profesională.

Considerăm că, în contextul actual, dezvoltarea culturii informației nu este o chestiune “opțională” la nivelul unui stat, ci de decizie strategică privind acordarea de șanse egale indivizilor privind accesul la informație, de șanse egale de integrare în societatea globală din care fac parte și, în același timp, o chestiune legată de seriozitatea abordării și respectării drepturilor fundamentale ale omului privind educația și libertatea de expresie. Lipsa unei culturi informaționale diminuează șansele de acces la informație, chiar dacă infrastructura și condițiile tehnice de acces sunt asigurate.

Acest capitol ne va ajuta la o punere în context internațional a reformei domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ românesc, realizată prin programul *Educație pentru informație*, și ne permite să realizăm o analiză care excedă particularitățile sistemului și reformei românești și o plasare a procesului într-o context internațional de modernizare a domeniului. Dorim să oferim prin aceasta noi orizonturi ale investigațiilor realizate până la acest moment – să realizăm o analiză a politicilor și strategiilor, dar și a practicilor pedagogice actuale din domeniul infodocumentar din sistemele educative din România și Franța.

Abordarea problematicii legate de dezvoltarea culturii informaționale în învățământul preuniversitar este justificată de faptul că acesta cuprinde, în cadrul “învățământului obligatoriu”, întreaga populație cu vârstă între 5 și 16 ani. Dacă acceptăm ideea că dezvoltarea culturii informației este o chestiune care îi privește pe toți indivizii, atunci structurarea acestui demers și aplicarea lui într-un cadru instituțional la nivelul sistemului preuniversitar poate fi o soluție în realizarea, cel puțin parțială, a acestui deziderat. Cu siguranță, abordarea în învățământul preuniversitar a elementelor care vizează dezvoltarea culturii informaționale la elevi este doar o primă etapă, un început și o primă

bază necesară. Acest demers este unul continuu și se dezvoltă și în învățământul superior, însă nu toți indivizii aleg sau au acces la această formă de învățământ.

Educația nonformală și informală joacă un rol din ce în ce mai important în formarea indivizilor în domeniul infodocumentar. Acesta este un motiv în plus de a asigura prin educația formală o bază pe care să fie construită formarea unei veritabile culturi a informației și care, ulterior, să permită să sistematizeze, să valorizeze, să utilizeze și să dezvolte competențele infodocumentare dobândite prin educația nonformală și informală de către copii și tineri.

Diversitatea căilor de acces, dar și creșterea complexității modurilor de a accesa informația, de a căuta, selecta, de a analiza și de a înțelege informația pentru a o trata, transforma, utiliza și comunica au generat nevoia de a gândi sisteme/modalități care să asigure indivizilor dezvoltarea de competențe care să le permită accesul la informație și utilizarea în activitatea școlară ori profesională, respectiv cu scop personal.

În formarea cetățenilor adaptați noului context informațional și tehnic, în afara dezvoltării competențelor de bază, cunoașterea mijloacelor de acces la fluxurile informaționale, utilizarea informației, producerea și comunicarea, este necesară și dezvoltarea unui grad de autonomie, a spiritului critic și a unei atitudini etice și responsabile.

Demersurile privind educația pentru informație și formarea culturii informației se construiește și se dezvoltă diferit în funcție de contextul economic, geografic, istoric, social, tehnic, politic - și este influențată de voința politică, manifestată în funcție de interese, dar și nivelul de conștientizare a nevoii și a mijloacelor de formare a culturii informației, manifestându-se inclusiv prin politici educaționale proiectate special pentru a realiza acest deziderat.

Permanentele revoluții tehnologice și invadarea cu informații face ca întregul context informațional să se modifice și să dezvolte noi valențe socio-culturale, economice, tehnice, educaționale.

Vom realiza în acest capitol o identificare și o scurtă descriere a conceptelor pe care le vom vehicula, o jalonare a principalelor etape în evoluția acestora, o punctare a principalelor elemente de transfer a politicilor publice cu privire la adaptarea domeniului infodocumentar din sistemele de învățământ.

### **1.1. De la societatea informației la societatea cunoașterii – definiții, scurt istoric, orientări, evoluții și tendințe de dezvoltare**

Multiplele schimbări apărute la nivelul societății legate de expansiunea domeniului informatic, apariția Internetului, dezvoltarea tehnicii, a tehnologiilor informării și comunicării, precum și diversificarea mijloacelor de comunicare la distanță, generează manifestarea preocupărilor de a defini concepte care să înglobeze aceste schimbări, dar și tendințele și perspectivele de dezvoltare a societății în ansamblul său.

Apariția și dezvoltarea unor concepte precum *societatea informației* [*Information Society*], *societatea cunoașterii* [*Knowledge Society*, *Société de la connaissance*, *Société du savoir*], *societatea învățării* [*Learning Society*] și *Economie Bazată pe Cunoaștere* [*Knowledge-based Economy*] poziționează informația în ierarhia preocupărilor societății omului modern, fiind o expresie a tendințelor globale în materie de informație și de raportare la informație. Crearea, distribuția, accesarea, utilizarea informației are un important impact în mediul economic, social, politic, educativ, cultural.

Conceptul *societatea informației* a fost introdus, în anul 1973, de Daniel Bell în lucrarea sa intitulată *The coming of Post-Industrial Society*<sup>6</sup>. Acest termen a apărut în contextul în care economia și tehnologia cunoșteau o dezvoltare rapidă, iar serviciile se preconiza că vor deveni baza dezvoltării economice postindustriale. Conceptul încearcă să surprindă principalele caracteristici ale unei noi ere marcate de dezvoltarea tehnologiei informației și comunicării, respectiv să sublinieze faptul că inovația tehnică și științifică redefinește societatea. Noua reconfigurare are efecte globale majore atât la nivel economic, științific, cât și social, dintre acestea enumerăm doar creșterea industriei IT, a interdependenței la nivel regional și global, creșterea nevoii de comunicare, de acces, de conectivitate, nevoia de noi calificări, dezvoltarea de noi piețe, dezvoltarea de noi forme de excluziune socială.

Diverse instituții ale Comunității Europene, dar și OCDE au făcut studii și cercetări legate de acest concept. Uniunea Internațională de Telecomunicații și ONU au preluat conceptul și l-au dezvoltat în cadrul Întâlnirilor la nivel înalt din 2003 și 2005.

---

<sup>6</sup> BELL, Daniel. *The coming of Post-Industrial Society* [online]. [accesat la: 9 aprilie 2016]. Disponibil la: [https://www.os3.nl/media/2011-2012/daniel bell - the coming of post-industrial society.pdf](https://www.os3.nl/media/2011-2012/daniel%20bell%20-%20the%20coming%20of%20post-industrial%20society.pdf)

Întâlnirea la nivel înalt privind societatea informației [*Somment mondial sur la société de l'information*]<sup>7</sup>, organizată în două etape la Geneva în anul 2002 și la Tunis în anul 2005, este un punct important în conștientizarea statelor privind mondializarea și fractura digitală, dar și pentru propunerea unor măsuri menite să participe la construcția societății informației și la diminuarea fracturii digitale. În cadrul acestei Întâlniri la nivel înalt au fost realizate: la Geneva - *O declarație de principii* și *Un plan de acțiune*, respectiv la Tunis – *Un angajament* al statelor semnatare și *O agendă pentru societatea informației*.

Construcție ideologică și politică, ea se dezvoltă în contextul general al globalizării economiei, care viza, printre altele, accelerarea instaurării pieței mondiale deschise, politică susținută de organisme internaționale precum Organizația mondială a comerțului (OMC), Fondul Monetar Internațional (FMI) și Banca Mondială (BM)<sup>8</sup>.

În raportul *La société de l'information*, cei doi autori, Nicolas Curien și Pierre-Alain Muet, evidențiază faptul că schimbările generate de revoluția digitală au efect și în afara sectorului economic. „Deoarece transformă o caracteristică fundamentală a umanității și anume, comunicarea, revoluția digitală influențează toate domeniile activității umane: economia și munca, dar și educația, practicile culturale, relațiile sociale sau sănătatea”<sup>9</sup>.

Abordând problematica evoluției cadrului juridic al societății informației, Dominique Delaplace subliniază faptul că aceasta are un important impact la nivel economic și la nivelul indivizilor. În accepțiunea sa, societatea informației “bulversează structurile economice” și modifică sectoare importante ale domeniului: producția, distribuția și serviciile. Privind impactul avut la nivelul indivizilor, Delaplace evidențiază ideea că accesul la informație și facilitățile în comunicare aduc modificări chiar și în modul de concepere și reprezentare a societății. Societatea informației “reduce distanțele dintre oameni” și “modifică fundamental concepția noastră asupra societății, organizarea sa juridică și structura culturală”<sup>10</sup>.

---

<sup>7</sup> International Telecommunications Union (ITU). *Somment mondial sur la société de l'information - Genève 2003 - Tunis 2005 / World summit on the information society Geneva, 2003 – Tunis 2005* [online]. ITU – Committed to connecting the world. [accesat la: 12 aprilie 2016]. Disponibil la: <http://www.itu.int/net/wsis/>

<sup>8</sup> AMBROSI, Alain; PEUGEUT, Valerie; PIMENTA, Daniel. *Enjeux de mots : regards multiculturels sur les sociétés de l'information*. C& F Editions, 2005.

<sup>9</sup> Conseil d'Analyse Economique. *La société de l'information – Rapport* de CURIEN, Nicolas; MUET, Pierre-Alain. [online]. La Documentation française. Paris. 2004 [accesat la: 8 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/044000180.pdf>

<sup>10</sup> DELAPLACE, Dominique. *Donner un cadre juridique à la société de l'information*. In: *Bulletin des bibliothèques de France*, nr. 5, 2000, p. 130-132 [online]. BBF. 2000 [accesat la: 12 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2000-05-0130-005>

Redefinirea și acceptarea noului rol al informației, ca “resursă fundamentală a dezvoltării umane” aduce schimbare în toate planurile societății, iar “o asemenea mișcare a modificat raporturi și proporții în circuitele materiale, a propulsat profesii dedicate și – ceea ce este încă și mai important – a început să producă schimbări profunde la nivelul conceptelor, reprezentărilor și deprinderilor indivizilor și grupurilor umane”<sup>11</sup>.

În studiul *Société de l’information ou société “informationnelle”? – L’Europe et les Etats-Unis face aux nouvelles technologies de l’information*, Fabrice Clement propune o analiză privitoare la abordarea europeană și cea americană a conceptelor care reflectă și caracterizează societatea contemporană din perspectiva schimbărilor tehnologice. Dacă abordarea americană înglobează mai degrabă aspectul material, utilizând inițial conceptul de *autostrăzi informaționale [Information Superhighway]* pentru a reprezenta diversele evoluții și modificări tehnologice, respectiv tendințele de dezvoltare și intensificare a dezvoltării infrastructurii informatice și a rețelelor de comunicare, cea europeană utilizează conceptul de *Societatea Informației*, această apariție fiind legată de ideea că dezvoltarea noilor tehnologii și schimbările intervenite vor revoluționa și influența societatea în ansamblul său.<sup>12</sup>

Reprezentanții guvernelor, organizațiilor interguvernamentale, universităților, societății civile și sectorului privat, participanți la *Întâlnirea Mondială pentru Societatea Informațională de la Geneva* din 2003 și *Tunis* din 2005 au ajuns la concluzia că dezvoltarea tehnologică dată de “calculatoare, Internet și noile tehnologii sunt pe punctul de a modifica în profunzime maniera în care textele, imaginile și sunetul sunt create, transmise, consultate și stocate”<sup>13</sup>.

Numeroase instituții administrative și politice europene abordează problematica schimbărilor intervenite la nivelul societății, inclusiv privind aspectul raporturilor sociale generate de această veritabilă revoluție industrială și comunicațională. Se caută soluții și se aduce în discuție nevoia adaptării politicilor și strategiilor de dezvoltare a diferitelor sectoare de activitate și se afirmă prioritățile și orientările la nivel european cu raportare la noul context informațional.

---

<sup>11</sup> STOICA, Ion. *Criza în structurile infodocumentare: Sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 5.

<sup>12</sup> CLEMENT, Fabrice. *Société de l’information ou société „informationnelle”? L’Europe et les Etats-Unis face aux nouvelles technologies de l’information* [online]. [accesat la: 09 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.fabriceclement.net/doc/6.pdf>

<sup>13</sup> CHAPRON, Françoise; DELAMOTTE, Eric (coord.). *L’éducation à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presses de l’enssib, 2010, p. 114.

În comunicarea cu tema *Dinamica dezvoltării societății cunoașterii: factori și etape. Modernizarea structurilor infodocumentare*, susținută la Sibiu în anul 2013 în cadrul Conferinței Naționale CDI, *vector al dezvoltării culturii informației*, prof. univ. dr. Eric Delamotte prezintă o serie de documente elaborate la nivel european care permit o poziționare strategică și manifestarea preocupării de a lua măsuri care să integreze noile schimbări aduse de societatea cunoașterii. Printre primele documente care abordează aceste aspecte sunt<sup>14</sup>: *Carta albă* a Comisiei Europene din 1993, intitulată *Creștere, competitivitate, ocuparea forței de muncă – provocările și căile de intrare în secolul XXI*<sup>15</sup>, care subliniază importanța creșterii și consolidării unor sectoare prin dezvoltarea tehnologică, adaptarea sistemelor de educație și formare, dezvoltarea infrastructurii și prin accelerarea procesului de creare a rețelelor transeuropene (de transport, comunicații, energie) în cadrul unui parteneriat public-privat și Comunicarea privind *Politica industrială într-o Europă extinsă* din 2002, prin care Comisia Europeană recunoaște și exprimă importanța cunoașterii și inovării în economia mondială, ca răspuns la noile provocări aduse de fenomenul globalizării și de schimbările tehnologice și organizaționale. Sunt propuse soluții precum: promovarea inovării, cunoașterii și a cercetării, a antreprenoriatului și a producției industriale durabile.<sup>16</sup>

La sfârșitul anilor 1990, un alt concept apărut în peisajul politic și ideologic al Statelor Unite și Europei, și anume acela de *Societatea cunoașterii*<sup>17</sup>.

Cele două concepte, *societatea informației* și *societatea cunoașterii*, sunt utilizate la nivel global și marchează o dinamică în conceptualizarea elementelor care definesc evoluția domeniului tehnologic, dar și interesele, orientările și nevoile societății și ale indivizilor în raport cu informația și cu cerințele societății postindustriale. Mai mulți cercetători consideră că nu putem vorbi de o sinonimie a termenilor, deoarece conceptul de *societate a cunoașterii* înglobează și dezvoltă conceptul de *societate a informației*.

---

<sup>14</sup> DELAMOTTE, Eric. *Dinamica dezvoltării societății cunoașterii: factori și etape. Modernizarea structurilor infodocumentare* comunicare susținută în cadrul Conferinței Naționale CDI, *Vector al dezvoltării culturii informației*, Sibiu, 2013

<sup>15</sup> Uniunea Europeană. *Istoria Uniunii Europene - 1993*. [online]. Uniunea Europeană [accesat: 22 iunie 2015]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1990-1999/1993\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1990-1999/1993_ro)

<sup>16</sup> Parlamentul European. *Principii generale ale politicii industriale a UE* [online]. Parlamentul European [accesat la: 27 iunie 2015]. Disponibil la: [http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact\\_sheets/info/data/policies/industrial/article\\_7274\\_ro.htm](http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/industrial/article_7274_ro.htm)

<sup>17</sup> BRETTON, Philippe. *La société de la connaissance: généalogie d'une double réduction* [online]. In: *Éducation et Sociétés*, n.15, 2001. [accesat la: 2 septembrie 2015]. Disponibil la: <http://ife.ens-lyon.fr/publications/edition-electronique/education-societes/RE015-3.pdf>

UNESCO preia conceptul și îl utilizează în cadrul politicilor sale instituționale și invită la o reflecție asupra dezvoltării acestuia pentru a fi scos din sfera preponderent economică.

Abdul Waheed Khan, director general adjunct al UNESCO pentru comunicare și informare, în 2003, într-un interviu subliniază faptul că „noțiunea de *societate a informației* este legată de ideea de inovației tehnologice, iar noțiunea de *societatea cunoașterii* are o dimensiune de transformare socială, culturală, economică, politică și instituțională, precum și o perspectivă de dezvoltare mai diversificată [...] ea face mai larg complexității și dinamismului schimbărilor...”<sup>18</sup>

Din analiza multiplelor abordări, observăm faptul că *societatea informației* este mai degrabă definită de elemente care subliniază ideea de flux, de infrastructură informațională, de un proces integrat de producere și transfer de informații, iar *societatea cunoașterii* este legată, mai degrabă, de utilizarea tehnologiei, a Internetului și a mijloacelor de comunicare.

*Societatea informației* și *societatea cunoașterii* sunt considerate două etape succesive de dezvoltare ale erei informației și tehnologiei, care surprind elemente de dinamică a dezvoltării tehnologice, dar și dimensiuni ale evoluției preocupărilor privind raportarea individului și a societății la informație și la schimbările determinate de explozia dezvoltării tehnologice. Cele două concepte abordează, din perspective diferite, elemente de bază precum: informația, tehnologiile comunicării și informării, comunicarea.

O abordare a raportului dintre societatea informației și societatea cunoașterii o are Mihai Drăgănescu: “Cunoașterea este informație cu înțeles și informație care acționează. De aceea, societatea cunoașterii nu este posibilă decât grefată pe societatea informațională și nu poate fi separată de aceasta”<sup>19</sup>

Conceptul de *societatea cunoașterii* este cel care integrează atât elementele legate de producerea informației, respectiv de infrastructură și flux informațional, cât și aspecte multidimensionale de utilizare și exploatare a tehnologiei și informației, a noilor facilități de acces la informație și la mijloacele de comunicare generate de dezvoltarea tehnologică și a Internetului. Trecerea de la *societatea informației* la *societatea cunoașterii* presupune și

---

<sup>18</sup> UNESCO. *Vers la société du savoir. Une interview de Abdul Waheed Khan* [online]. UNESCO – Communication et information. 2003 [accesat la: 23 septembrie 2015]. Disponibil la: [http://www.unesco.org/new/fr/communication-and-information/resources/news-and-in-focus-articles/all-news/news/towards\\_knowledge\\_societies\\_an\\_interview\\_with\\_abdul\\_waheed/](http://www.unesco.org/new/fr/communication-and-information/resources/news-and-in-focus-articles/all-news/news/towards_knowledge_societies_an_interview_with_abdul_waheed/)

<sup>19</sup> DRĂGĂNESCU, Mihai. *Societatea informațională și a cunoașterii – vectorii societății cunoașterii*. [online]. Academia Română [accesat la: 23 octombrie 2015]. Disponibil la: [www.academiaromana.ro/pro\\_pri/doc/st\\_a01a.doc](http://www.academiaromana.ro/pro_pri/doc/st_a01a.doc)

conștientizarea faptului că toate aceste schimbări au generat noi nevoi de formare, respectiv obligația asumării unui demers de formare, de “alfabetizare” digitală, tehnică și informațională, de culturalizare informațională, am putea spune, care să includă un proces de transformare a informațiilor în cunoaștere, respectiv un proces de construcție a cunoașterii prin utilizarea individuală a resurselor și a informației.

În opinia lui Mihai Drăgănescu, *societatea cunoașterii* presupune, printre altele, și “[...] o extindere și aprofundare a cunoașterii științifice, utilizarea și managementul cunoașterii existente sub forma cunoașterii tehnologice și organizaționale, producerea de cunoaștere nouă prin inovare, o diseminare fără precedent a cunoașterii către toți cetățenii prin mijloace noi, folosind cu prioritate Internetul și cartea electronică și folosirea metodelor de învățare prin procedee electronice (e-learning)”<sup>20</sup>.

În multiplele accepțiuni privitoare la caracteristicile Societății cunoașterii reiese faptul că acest concept înglobează, pe lângă aspectele dezvoltării tehnologice și a infrastructurii informatice, și elemente legate de drepturile omului, acces egal la educație, respectarea diversității culturale, libertății de expresie, implicând atât factorul economic, cât și pe cel social, politic, educațional, cultural.

Multitudinea căilor de acces la informație și cantitatea mare de informație fac parte dintr-o nouă realitate, iar ritmul de producere al informației este extrem de alert. Un nou termen a apărut în literatura de specialitate din domeniului științei informării pentru a cuprinde elementele acestui fenomen, cunoscut sub denumirea de *information overload* și tradus în limba română prin „*supraîncărcarea informațională*”. Termenul a apărut în anii 1964, fiind menționat pentru prima dată de către Bertram Gross în lucrarea *The Managing of Organization*<sup>21</sup>. Suporturile informației, dar și modurile de prezentare sunt din ce în ce mai variate, vizând captarea atenției unui public din ce în ce mai dispersat și mai ocupat. Acesta este încă un motiv în plus să subliniem nevoia de formare pentru eficientizarea procesului și scurtarea timpului petrecut în căutarea informației, dar și selectarea, evaluarea, prelucrarea și comunicarea acesteia.

Sociologul francez Jean-François Lyotard susține că schimbarea naturii informației și a cunoașterii reprezintă caracteristica fundamentală a societății postmoderne, iar

---

<sup>20</sup> DRĂGĂNESCU, Mihai. *Societatea informațională – societatea cunoașterii. Concepte, soluții și strategii pentru România*. [online]. Institutul de cercetări pentru inteligență artificială “Mihai Drăgănescu”, Academia Română [accesat la: 24 octombrie 2015]. Disponibil la: <http://www.racai.ro/~dragam/CULTURA&SC.pdf>

<sup>21</sup> JACOBY, Jancob. *Perspectives on Information Overload*. [online]. In: *Journal of Consumer Research*. Februarie 1984. [accesat la: 14 februarie 2016]. Disponibil la: [https://www.researchgate.net/publication/24098359\\_Perspectives\\_on\\_Information\\_Overload](https://www.researchgate.net/publication/24098359_Perspectives_on_Information_Overload)



“cunoașterea va fi produsă pentru a fi vândută, este și va fi consumată pentru a fi valorificată într-o nouă producție: în ambele cazuri, pentru a fi schimbată”<sup>22</sup>.

Modificările aduse de societatea cunoașterii determină noi paradigme informaționale și educaționale, generează permanente preocupări privind raportarea individului și a societății la schimbările și la mizele erei informației.

În ultimii ani, Internetul a facilitat accesul la informație și comunicare, devenind un eficient instrument de instruire a oamenilor, noile generații profitând de șansa de a accede la o cunoaștere nelimitată, aceste elemente fiind evidențiate și de către numeroși cercetători și experți. Școala își pierde supremația de principal transmițător de informații și cunoaștere, dar se poate poziționa pe o treaptă superioară în formarea competențelor transversale care să lupte împotriva decalajelor între indivizi. Sistemele de învățământ promovează utilizarea noilor tehnologii și a conținutului digital în procesul educativ, fiind o formă de adaptare la schimbare generată de societatea cunoașterii. Cât, cum și în ce măsură reușesc? sunt întrebări la care se caută încă răspunsuri.

## **1.2. Fractura digitală – inegalități de acces la informația digitală**

### **1.2.1. Fractura digitală – istoricul, definirea și descrierea conceptului**

Conceptul cunoscut cu denumirea de *digital divide* (engl.), *fracture numérique* (fr.) și tradus în limba română cu *fractură digitală* / *falie digitală* / *ruptură digitală* / *decalaj digital* / *prăpastie digitală* a apărut în anii 1990 și face obiectul a multiple studii și cercetări. Cu toate acestea, specialiștii în domeniu nu au convenit asupra unei definiții universal valabile, iar variatele definiții date surprind elemente care fac referire atât la accesul la noile tehnologii ale informării și comunicării, cât și la aspecte ale difuzării și punerii la dispoziție a noilor tehnologii, respectiv la utilizarea acestora. Atât dotarea cu echipamente informatice, cât și accesul la noile tehnologii nu au cunoscut o distribuție în mod egal nici între state/regiuni, nici între indivizi. S-a încercat regruparea și etichetarea acestor decalaje sub denumirea de *digital divide*, iar preocuparea de a reduce acest decalaj este prezentată prin conceptul de *digital inclusion*, tradus în limba română cu *incluziune digitală*.

Conceptul *digital divide* a fost utilizat pentru prima dată de către Larry Irving Jr., în anii '90, pentru a atrage atenția publicului asupra chestiunilor legate de inegalitățile și decalajele existente între indivizi cu privire la condițiile de acces la resurse informaționale și servicii, respectiv cu privire la accesul la echipamente hardware și produse software care

---

<sup>22</sup> LYOTARD, Jean François. *Condiția postmodernă*. Editura Babel. București: 1993, p.20

permit accesarea Internetului.<sup>23</sup>

În anul 2001, Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) [Organizația pentru cooperare și dezvoltare economică - (OCDE)] definește conceptul de *fractură digitală* astfel: „Termenul “fractură digitală” se referă la decalajul dintre indivizi, gospodării, întreprinderi și zone geografice la diferite niveluri socio-economice, atât în ceea ce privește posibilitățile lor de acces la tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC), cât și la utilizarea Internetului pentru o gamă largă de activități. Fractura digitală reflectă diversele diferențe între țări și în interiorul acestora”<sup>24</sup>. Surprindem cel puțin două elemente care sunt cuprinse în această definiție: fractura digitală are legătură chestiunile legate de posibilitatea de acces – chestiuni tehnice, materiale, economice și financiare, dar și referitoare la modul de utilizare – chestiuni legate de competențe informaționale și tehnice.

Problematika apariției acestui fenomen pus în dezbatere din ce în ce mai frecvent, denumit *digital divide* (engl.) / *rupture numérique* (fr.) / *fractura digitală* / *falia digitală* (în trad.) este abordată și de Divina Frau-Meigs (2010), care afirmă că *fractura digitală* este, înainte de toate, “culturală și cognitivă”<sup>25</sup> și că acest fenomen, în opinia sa, este legat de majorele și din ce în ce mai accentuatele diferențe de acces la informație și de nivel de formare în domeniul infodocumentar, fiind și o consecință a noilor provocări tehnologice cu impact la nivelul individului, dar și la nivel de regiuni, țări și continente.

Alain Kiyindou (2006) identifică două aspecte în legătură cu acest fenomen: *fractura digitală* din punct de vedere *comunicațional*, respectiv din punct de vedere *operațional*. În opinia sa, fractura digitală este “un instrument care, cel puțin pe plan comunicațional, permite marcarea distanței dintre local și global”<sup>26</sup>, iar “pe plan pur operațional, privește marcarea faliei dintre cei care utilizează potențialul tehnologiilor informării și comunicării (TIC) pentru împlinirea personală și profesională, pe de o parte, și, pe de altă parte, cei care nu sunt în stare să le exploateze, din cauza imposibilității de a accede legată de lipsa

---

<sup>23</sup> REITZ, Joan M. *Dictionary for Library and Information Science, Libraries Unlimited*, Westport, Connecticut – London, 2004, p. 216

<sup>24</sup> Organisation for Economic Co-Operation and Development. *Understandig the Digital Divide*. [online]. Organisation for Economic Co-Operation and Development. 2001 [accesat la: 2 mai 2016]. Disponibil la: <https://www.oecd.org/sti/1888451.pdf>

<sup>25</sup> FRAU-MEIGS, Divina. *Politiques publiques en éducation aux medias et à l'information : quand l'ailleurs informe ici*. In: Chapron, Françoise; Delamotte, Eric (coord.). *L'Education à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presse de l'enssib, 2010, p. 117.

<sup>26</sup> KIYINDOU, Alain. *De la fracture numérique à la diversité cognitive – communication au colloque Culture, communication et globalisation* [online]. Reseaudel, Brazzaville-Kinshasa. 2006. [accesat la : 20 mai 2016]. Disponibil la : [http://www.reseaudel.fr/wp-content/uploads/2013/12/pdf\\_Kiyindou\\_2006.pdf](http://www.reseaudel.fr/wp-content/uploads/2013/12/pdf_Kiyindou_2006.pdf)

echipamentelor sau dintr-un deficit de competențe”<sup>27</sup>. Totodată este avansată și ideea existenței unei legături între fracturile sociale și fractura digitală, în sensul în care aceasta din urmă poate fi o expresie a fracturilor sociale, iar pentru înțelegerea ei este necesară o analiză a condițiilor de acces și utilizare, nefiind suficientă analiza condițiilor legate de infrastructură și conectivitate.

Pe lângă diversele elemente legate de accesul la echipamente și infrastructură informatică, problematicile legate de lipsa accesului la informație și a culturii informației a indivizilor sunt subiecte care preocupă din ce în ce mai mult, inclusiv din perspectiva drepturilor omului. Legat de acest fenomen apar două noi concepte: *info-poor* și *info-rich*<sup>28</sup> pe care le traducem în limba română *sărac informațional* și *bogat informațional*, care sunt generate de gradul de acces la informație al indivizilor.

În limba română, conceptul *fraktură digitală* este relativ puțin abordat și studiat. Profesorul Gheorghe Zaman, membru corespondent al Academiei Române și Președintele Asociației Generale a Economistilor din România, în articolul *Transferul de cunoștințe științifice*, menționează faptul că „existența unor decalaje inter-țări în domeniul științei și tehnologiei, cu mult mai mari decât dimensiunile decalajelor economice și sociale cuantificate prin sisteme tradiționale de indicatori, impune măsuri, la nivel național și internațional, pentru reducerea sau chiar, în anumite cazuri, posibila înlăturare a lor prin mixuri de politici adecvate; de exemplu, în prezent, decalajelor anterioare li s-au adăugat așa-numita *fraktură digitală (Digital divide)*”<sup>29</sup>.

Un raport al guvernului francez din 2011 propune o analiză detaliată a elementelor care determină fractura digitală în Franța. Pe lângă fractura digitală *geografică*, deseori menționată în studii și cercetări, autorii raportului menționează alte trei tipuri de fracturi digitale, și anume: una *generațională* (accesul la un calculator și la Internet este redus pentru populația vârstnică, doar 18% dintre persoanele de peste 65 de ani utilizează Internet), fractură *societală* (persoanele cu un venit redus nu dispun de un calculator la domiciliu, față de 91% dintre cei care au un venit ridicat), fractura *culturală* (persoanele cu un nivel al

---

<sup>27</sup> *Ibidem*

<sup>28</sup> World Wide Words. *Information rich/information poor*. [online]. World Wide Words [accesat la: 12 iunie 2016]. Disponibil la: <http://www.worldwidewords.org/turnsofphrase/tp-inf4.htm>

<sup>29</sup> ZAMAN, Gheorghe. *Transferul de cunoștințe științifice* [online]. In: CECCAR Business Magazine Nr. 7, 10-16 mai 2016 [accesat la: 25 august 2016]. Disponibil la: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/printeaza-articolul-289/>

studiilor mai scăzut au un acces mai redus la un calculator)<sup>30</sup>. Alte elemente identificate sunt relative și la *mediul de rezidență* rural – urban, precizându-se faptul că, în ceea ce privește accesul la Internet și deținerea unui calculator în Franța, diferențele între cele două medii nu este semnificativă.

### 1.2.2. Dimensiuni și niveluri ale fracturii digitale

Cercetătorul Adel Ben Youssef în articolul *Les quatre dimensions de la fracture numérique* menționează faptul că în analiza fracturilor digitale pot fi luate în calcul aspecte privind *diversitatea fracturilor digitale* [*inequality of what?*], dar și factorii care *determină fracturile digitale* [*why inequality?*]. Acesta identifică și prezintă patru dimensiuni ale fracturii digitale<sup>31</sup>:

- O primă dimensiune a fracturii digitale este centrată pe aspectele legate de inegalitățile economice și sociale privind accesul la echipamente și infrastructura digitală (considerată „fractura de gradul 1”). În studiul său, cercetătorul face referire și la factorii care pot genera aceste fracturi: diferența de venit între națiuni sau între grupuri sociale, infrastructura mijloacelor de telecomunicații, densitatea populației, dar și rata și gradul de școlarizare a populației.
- A doua dimensiune a fracturii digitale este legată de utilizarea tehnologiei informației și comunicării (TIC). Această dimensiune face referire la inegalitățile apărute în utilizarea noilor tehnologii fie că este vorba de o utilizare individuală, fie de una realizată de către diverse grupuri sociale.
- A treia dimensiune a fracturii digitale are în vedere eficiența utilizării. Mai precis, pentru o rată identică de dotare cu echipamente informatice, unele națiuni, respectiv unii indivizi își măresc performanțele mai rapid decât alții.
- A patra dimensiune a fracturii digitale are în vedere modalitatea de a învăța într-o economie bazată pe cunoaștere. Autorul consideră că, din momentul în care informațiile și cunoștințele devin abundente, TIC pot fi la originea numeroaselor inegalități legate de modificările procesului de învățare și, în consecință, asupra

---

<sup>30</sup> Guvernul Republicii Franceze. *Le fossé numérique en France. Rapport du Gouvernement au Parlement établi en application de l'article 25 de la loi n 2009-1572 du 17 décembre 2009 relative à la lutte contre la fracture numérique*. [online]. La documentation française. 2011, p.6. [accesat la: 28 august 2016]. Disponibil la: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/rapports-publics/114000679/index.shtml>

<sup>31</sup> BEN YOUSSEF, Adel. *Les quatre dimensions de la fracture numérique*. [online]. In: Réseaux, Lavoisier, 2004, 2004/5 (127-128), pp. 181-209. <10.3917/res.127.0181>. <halshs-00937293> [accesat la: 5 martie 2016]. Disponibil la: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00937293>

performanțelor asociate.

El identifică și prezintă factorii principali care explică fractura digitală privind utilizarea echipamentelor, a TIC și a Internetului și anume: *capacitatea cognitivă a utilizatorilor* fiind un element de blocaj care limitează utilizarea (făcând referire la faptul că formarea inițială și continuă este determinantă pentru individ pentru dezvoltarea competențelor digitale și de utilizare a Internetului), respectiv *strategiile firmelor* cu privire la propunerea de produse și servicii inovante prin intermediul noilor media, ca fiind factori-cheie în dinamica utilizării.<sup>32</sup>

Privitor la această problematică a utilizării internetului și a TIC, în lucrarea *(Re)penser le non usage des TIC*, Catherine Kellner, Luc Massou și Pierre Morelli afirmă că „diferențierea digitală se sprijină pe principiul determinismul social unde Internetul joacă atât un rol social, cât și unul politic, având ca scop să nu mărească inegalitățile, ci de a le preveni pentru a evita de a priva de autonomie o parte a populației. Impactul resurselor socio-economice, culturale și cognitive ale utilizatorilor este deci de luat în considerare pentru a identifica diferențele potențiale în utilizarea Internetului.”<sup>33</sup>

Principalii trei factori care determină neutilizarea Internetului și a TIC au fost identificați și menționați în aceeași lucrare: absența nevoii, lipsa de interes și lipsa motivației privind utilizarea TIC. Pe lângă aceștia au mai fost menționați și alți factori determinanți: chestiunile legate de costuri, de disponibilitate și facilitare a utilizării.<sup>34</sup>

Manifestarea fracturii digitale se poate realiza „în funcție de sex, vârstă, nivelul de educație, locația geografică, condițiile socioeconomice sau combinații ale acestor factori”<sup>35</sup>

Fabien Grajon este de părere că deținerea unui calculator și a unei conexiuni Internet, respectiv modalitățile de a le utiliza, sunt cele două dimensiuni care permit identificarea și analiza cazurilor de fractură digitală<sup>36</sup>. În opinia sa, nu toate diferențele sunt considerate ca inegalități.

Conform cercetării propuse de Adel Ben Youssef, „în sens strict al termenului,

---

<sup>32</sup> BEN YOUSSEF, Adel. *Op. Cit.* p.11

<sup>33</sup> KELLNER, Catherine, MASSOU, Luc, MORELLI, Pierre. *(Re)penser le non-usage des TIC* [online]. In: Questions de communication, 18 | 2010, mis en ligne le 01 décembre 2012. [accesat la: 3 martie 2016]. Disponibil la: <http://questionsdecommunication.revues.org/395> - p. 5

<sup>34</sup> *Ibidem*, p. 6.

<sup>35</sup> *Logos – universalitate – mentalitate – Educație – Noutate* [online]. In: *Conferința Internațională Lumen* - vol. 3: Secțiunea Științe Sociale, Iași, 2011 [accesat la: 21 martie 2016]. Disponibil la: <https://books.google.ro/books?isbn=9731662588>

<sup>36</sup> GRAJON, Fabien. *Inégalités numériques et reconnaissance sociale. Des usages populaires de l'informatique connectée*. In: *Les Cahiers du Numérique 2009/1 (vol.5)* p.21

fractura digitală demonstrează inegalități de acces la Internet”<sup>37</sup>. El își argumentează afirmația exemplificând cu date statistice privind rata utilizatorilor de Internet care se prezintă, la nivelul anului 2001, astfel: 40% în Statele Unite ale Americii și Canada, 30% în Europa și 25% în Asia Pacifică. Doar 5% din populația din restul lumii era conectată la Internet. Însă, pe lângă aceste fracturi majore între zone geografice, cercetătorul evidențiază și o serie de, ceea ce el numește, “micro-fracturi”, constatate la nivelul unor zone sau teritorii mai restrânse, acestea fiind în funcție de gen, vârstă, nivel de educație, nivel de trai, dar și, pe măsură ce gradul de acces la tehnologii și infrastructură digitală crește, în evaluarea nivelului unei fracturi digitale, când sunt luate în calcul elemente calitative care au în vedere: lărgimea benzii de transmitere a datelor, debitul de transmitere etc.

Cercetătorul Pascal Plantard atrage atenția asupra utilizării la singular a termenului *fractură digitală*, utilizare cu un sens politic, pe când, în accepțiunea sa, pluralul se impune, deoarece distingem patru niveluri ale fracturilor digitale<sup>38</sup>:

- nivelul 1: Diferențele de acces la calculatoare și la Internet;
- nivelul 2: Diferențele de utilizare a programelor/softurilor în funcție de grupurile sociale;
- nivelul 3: Diferențele de interpretare a informațiilor;
- nivelul 4: Caracterul inegal al socializării practicilor digitale între grupurile sociale.

Deși ritmul rapid de difuzare a TIC – internetul și telefonia mobilă – atât în țările industrializate, cât și în țările în curs de dezvoltare este foarte alert, decalajele privind accesul la Internet și la echipamentele de acces rămân pregnante. Este evocată ideea că “cei care nu sunt dotați cu echipamente (din lipsa mijloacelor sau din convingere) riscă o marginalizare crescută din punct de vedere social și economic. De asemenea, clivajul îi va separa pe cei care sunt conectați (*have*) de cei care nu sunt conectați (*have-not*)”<sup>39</sup>. Astfel, indivizii care dispun de TIC pot beneficia de o mai bună informare și de alte beneficii complementare.

În această societate globală, preocuparea de a lupta împotriva adâncirii fracturii digitale ca formă de adaptare la context informațional și tehnic este necesar a fi gândită strategic prin implicarea mai multor domenii: economic, de dezvoltare a infrastructurii, de telecomunicații, educațional. În domeniul educației, cel care ne interesează îndeosebi, considerăm că este necesară dezvoltarea unor strategii și politici publice asumate la nivel

---

<sup>37</sup> *Ibidem*, p. 6.

<sup>38</sup> PLANTARD, Pascal. *Numérique et inégalités éducatives*. In: *Diversité*, n. 185, trimestrul 3, 2016, pp. 27-33.

<sup>39</sup> BEN YOUSSEF, Adel. *Op. Cit.* p. 6

instituțional, de sistem, pentru a participa la diminuarea decalajului existent între indivizi prin favorizarea accesului la echipamente tehnice, la informație și resurse documentare, respectiv prin formarea și dezvoltarea de competențe transversale în domeniul infodocumentar care să permită tuturor elevilor utilizarea informațiilor și resurselor de care dispun.

Constatând nivelurile la care fractura digitală se raportează: chestiuni tehnice și de infrastructură legate de acces la tehnologie și la informație, de conectare la Internet, dar și de formare de competențe tehnice, informaționale și infodocumentare, ne reafirmăm interesul privind analiza nivelurilor și a modului de intervenție la nivel instituțional pentru favorizarea accesului la informație și formarea pentru utilizarea eficientă a acesteia.

De asemenea, supunem analizei elemente referitoare la competențele necesare indivizilor care au acces la tehnologie privind utilizarea programelor informatice și a tehnologiei, dar interpretarea informațiilor și utilizarea acestora. Ne formulăm o serie de întrebări în acest sens și căutăm să oferim răspunsuri. Care sunt competențele necesare individului? Cine și când dezvoltă aceste competențe? Care este rolul școlii în acest demers? Care sunt măsurile necesare pentru formarea tuturor elevilor? Care sunt mijloacele de reducere a diferențelor de acces la informație și tehnologie? Posibile răspunsuri vom încerca să identificăm în cercetarea noastră.

### **1.2.3. Fractura digitală - Elemente ale unei realități contextuale**

Ne propunem în acest subcapitol să redăm câteva date statistice cu privire la accesul la tehnologie, respectiv accesul la internet al populației. Aceste elemente vor contura descrierea unei realități la nivel de regiuni în perioada pe care ne-am propus să o studiem, pentru a explica o serie de factori, respectiv utilitatea unor măsuri luate cu privire la favorizarea accesului la informație.

#### **a. Date statistice privind accesul la Internet al populației**

##### *Situația în România*

Conform datelor publicate în studiul *României și Internetul – studiu privind utilizarea Internetului în România și comportamentul internautic al românilor*, realizat de Institutul Român pentru Evaluare și Strategie (IRES) și publicat pe site: [Internetwordstats.com](http://Internetwordstats.com), la nivelul anului 2010 un procent de 35,5% din totalul populației din România utiliza Internetul. Acest procent este de 10 ori mai mare față cel din anul 2000, dar cu toate acestea

rămâne, la nivelul anului 2010, cel mai slab la nivel european.<sup>40</sup>

Potrivit aceluiași studiu, media europeană privind procentul populației care utilizează internetul la nivelul anului 2010 era de 67,6%, în top situându-se Suedia cu 92,5%, Olanda cu 88,6% și Danemarca cu 86,1% (Figura 1).

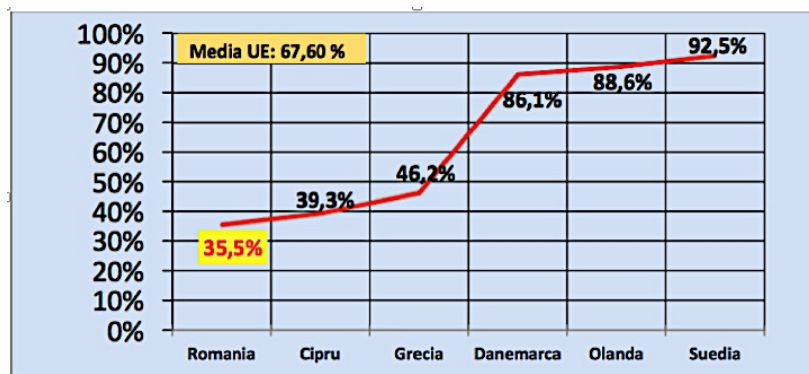


Figura 1. Proporția utilizatorilor de internet în țările din Uniunea Europeană, în anul 2010

Sursa: Date INRS. Grafic realizat și prezentat de INRS cu date prelucrate după:

<http://www.Internetworldstats.com/stats9.htm>

De asemenea, la nivelul anului 2010, România se situa cu procent inferior mediei europene și la capitolul frecvenței de utilizare a Internetului. În 2010, un procent de 21% dintre români utilizează Internetul zilnic, comparativ cu media europeană situată la 53%. Cu privire la condițiile de acces, România se situa pe locul patru la nivel mondial privind viteza de conexiune la Internet (se află în urma a trei state: Coreea de Sud, Hong Kong și Japonia)<sup>41</sup>. În 2010, România oferea condiții foarte bune de acces, condiții evaluate din prisma vitezei de navigare cu 6,3 Mbps față de SUA care oferă 4,7 Mbps și comparativ cu media globală de 1,7 Mbps<sup>42</sup>.

Potrivit aceluiași studiu, 82% dintre români dețin un telefon mobil, însă doar 21% dintre acești beneficiază de serviciul de Internet pe telefonul mobil.<sup>43</sup>

Studiul IRES pune în evidență principalele motive de utilizare a Internetului. Acestea “au ca scop informarea, corespondența prin e-mail, lectura, muzica, socializarea online și filmele”, iar procentele variind între 96% dintre indivizi care utilizează Internetul cu scopul

<sup>40</sup> Institutul Național pentru Evaluare și Strategie. *Românii și Internetul – studiu privind utilizarea Internetului în România și comportamentul internautic al românilor*. [online]. Institutul Național pentru Evaluare și Strategie. 2011 [accesat la: 26 iunie 2016]. Disponibil la: <http://www.adhugger.net/wp-content/uploads/2011/03/romanians-and-the-internet-study.pdf>

<sup>41</sup> *Ibidem*.

<sup>42</sup> *Ibidem*.

<sup>43</sup> *Ibidem*, p. 6.

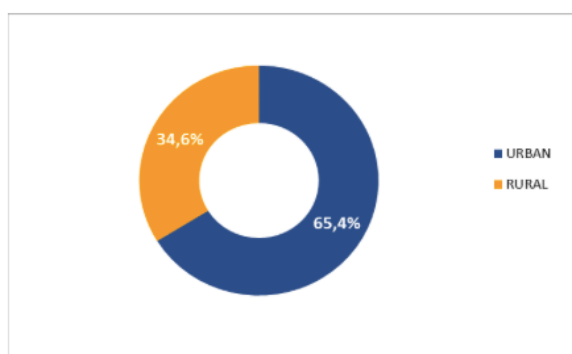


de a se informa, 80% pentru a corespunda prin e-mail, iar 70% pentru a socializa în cadrul rețelelor online. Scopul utilizării Internetului pentru 68% dintre internați este acela de a citi, de a-și procura cărți sau pentru a se informa în legătură cu aparițiile editoriale, iar 25% dintre utilizatorii de Internet plătesc facturile online.<sup>44</sup>

La nivelul României, în perioada 2010-2015, situația a cunoscut modificări, conform datelor privind utilizarea Internetului în România prezentate de Biroul Român de audit Transmedia (BRAT), în cadrul conferinței rezultatele Studiului de Audiență și Trafic Internet din anul 2015, date preluate și prezentate în presa națională. În articol se subliniază faptul că 68% dintre totalul populației din România cu vârstă între 16 și 64 de ani utilizează Internetul, iar cea mai mare pondere o au tinerii cu vârsta cuprinsă între 16 și 24 de ani: 34% din mediul urban și 25% din mediul rural.<sup>45</sup>

Potrivit datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, în anul 2016 ponderea gospodăriilor din România care au acces la Internet a fost de 65%, fiind în creștere cu patru puncte procentuale față de anul 2015. Dintre totalul gospodăriilor conectate la rețeaua de internet 65,4% se situează în mediul urban (*Figura 2*).<sup>46</sup>

**Structura gospodăriilor conectate la internet, după mediul de rezidență, în anul 2016**



**Figura 2. Structura gospodăriilor contactate la internet, după mediul de rezidență, în anul 2016**

Sursa: Date INS. Grafic realizat și prezentat de Institutul Național de Statistică<sup>47</sup>

<sup>44</sup> *Ibidem*, p. 4.

<sup>45</sup> STANCA, Adriana. *Peste 10 milioane de români au acces la internet. Care este profilul utilizatorului din mediul rural*, 5 martie 2015 [online]. Gandul Info. 2015 [accesat la: 16 iunie 2016]. Disponibil la: <http://www.gandul.info/it-c/peste-10-milioane-de-romani-au-acces-la-internet-care-este-profilul-utilizatorului-din-mediul-rural-13936734>

<sup>46</sup> Institutul Național de Statistică din România. Comunicat nr. 305 din 5 decembrie 2016 [online]. Institutul Național de Statistică din România. 2016 [accesat la: 30 ianuarie 2017]. Disponibil la: [http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com\\_presa/com\\_pdf/tic\\_r2016.pdf](http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/tic_r2016.pdf)

<sup>47</sup> *Ibidem*.

Potrivit datelor INS prezentate în același comunicat, ponderea utilizatorilor<sup>48</sup> de internet cu vârsta cuprinsă între 16-74 ani a fost de 69,7% în 2016 (reprezentând 10,6 milioane de persoane), în creștere cu 1,2 puncte procentuale față de anul 2015. Dintre aceștia 85,3% au folosit internetul în ultimele 3 luni, iar frecvența cu care folosesc internetul utilizatorii frecvenți/curenți este zilnică sau aproape zilnică. Din datele furnizate în comunicatul nr. 305/2016 al INS cu privire la ponderea utilizatorilor de internet pe categorii de vârstă, rezultă faptul că ponderea persoanelor care utilizează internetul are un trend descendent, în sensul în care 91,9% dintre persoane cu vârsta 16-34 ani folosesc internetul, procentul fiind în scădere pentru categoriile de vârstă mai înaintată, ajungând la 38,4% procentul persoanelor care utilizează internetul din grupa de vârstă 55-74 ani (*Tabelul 1*).<sup>49</sup>

**Structura persoanelor de 16-74 ani, după utilizarea internetului,  
pe grupe de vârstă, în anul 2016**

- % -

Grupa de vârstă	Persoane care nu au folosit internetul niciodată	Persoane care folosesc sau au folosit vreodată internetul	din care:	
			în ultimele 3 luni <sup>1)</sup>	cu mai mult de 3 luni în urmă <sup>1)</sup>
16 - 34 ani	8,1	91,9	91,8	8,2
35 - 54 ani	24,5	75,5	85,2	14,8
55 - 74 ani	61,6	38,4	69,1	30,9

<sup>1)</sup> precedente lunii aprilie 2016

**Tabelul 1. Ponderea utilizării internetului pe grupe de vârstă (a persoanelor de 16-74 ani),  
în anul 2016 – structura pe categorii de vârstă**

Sursa: Date INS. Tabel realizat și prezentat de Institutul Național de Statistică<sup>50</sup>

Studiul nu precizează gradul de utilizare al Internetului și nivelul de competență al utilizatorilor. Constatăm faptul că, doar 65% din populația României dispune acces la Internet, iar diferențele de acces se accentuează în funcție de mediul de proveniență. Astfel, deși în mediul rural trăiește mai mult de 50% din populația României, doar 34,6% dintre gospodăriile din mediul rural dispun de acces la Internet (la nivelul anului 2015).

Un motiv în plus pentru a milita referitor la asigurarea accesului la echipamente și la Internet în cadrul unităților de învățământ, respectiv la formare specializată pentru

<sup>48</sup> “Utilizatori” de Internet sunt considerate persoanele cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani, care au utilizat Internetul cel puțin o dată în intervalul de trei luni anterior anchetei. Utilizatori frecvenți/curenți sunt persoanele cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani, care au utilizat Internetul cel puțin o dată pe săptămână, în medie, în intervalul de trei luni anterior anchetei – conform definiției date de EUROSTAT.

<sup>49</sup> Institutul Național de Statistică din România. Comunicat nr. 305 din 5 decembrie 2016 [online]. Institutul Național de Statistică din România. 2016 [accesat la: 30 ianuarie 2017]. Disponibil la: [http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com\\_presa/com\\_pdf/tic\\_r2016.pdf](http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/tic_r2016.pdf)

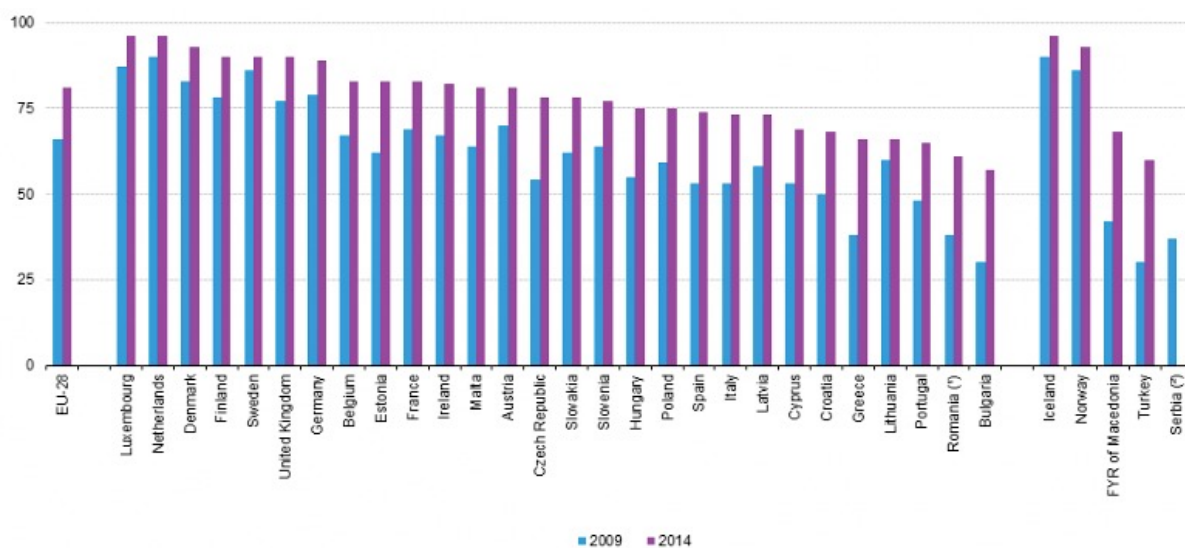
<sup>50</sup> *Ibidem*.

dezvoltarea competențelor infodocumentare și formare a unei culturi a informației.

### *Situația la nivel european*

La nivel european, în perioada 2009-2014, se remarcă o tendință ascendentă privind accesul la internet al gospodăriilor, potrivit datelor prezentate de Eurostat – Statistics Explained publicate în documentul *Statistici privind societatea informațională*. “Un prag a fost depășit în 2007, când majoritatea (55%) gospodăriilor din UE-28 aveau acces la Internet”<sup>51</sup>. În același studiu este subliniat faptul că trendul este ascendent, raportat la anii 2013 și 2014.

În topul țărilor din UE-28 privind procentul gospodăriilor care beneficiază de acces la Internet în anul 2014 se situează Luxemburg și Țările de Jos cu 96%, urmate de Danemarca, Finlanda, Suedia și Marea Britanie (*figura 3*)<sup>52</sup>. Din analiza datelor prezentate de Eurostat, observăm că țări precum: Bulgaria, Grecia, România, Republica Cehă, Estonia, Italia, Ungaria și Spania, în intervalul 2009-2014, au înregistrat creșteri de peste 20 de puncte procentuale privind accesul gospodăriilor la Internet.



**Figura 3. Accesul la internet al gospodăriilor (% din totalul gospodăriilor) în 2009 și 2014 în țările UE**

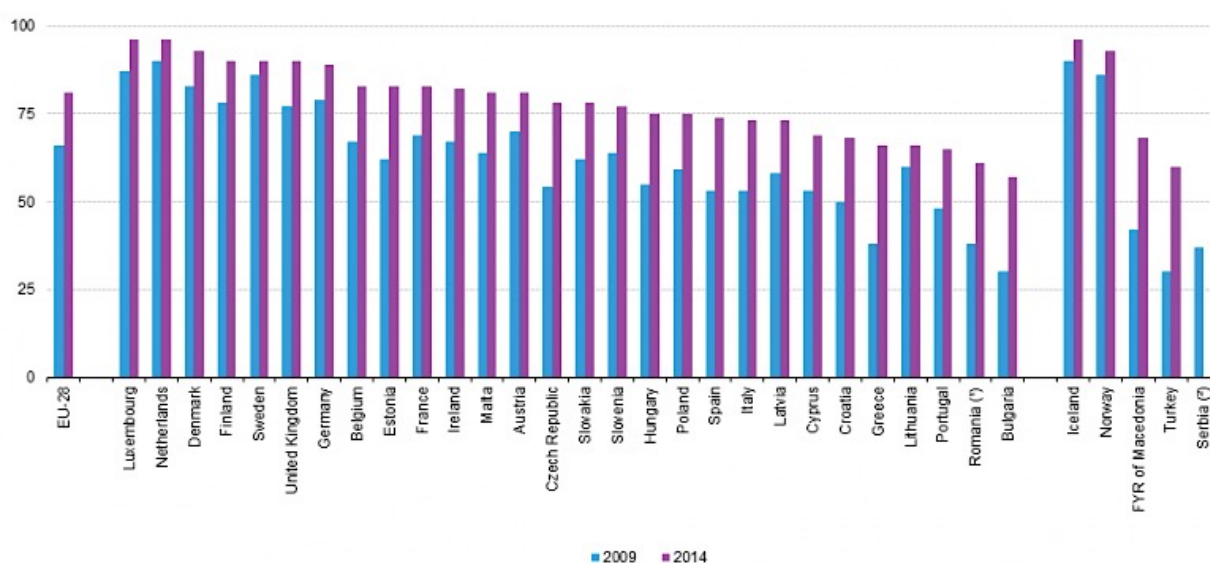
Sursa: Date EUROSTAT. Grafic realizat de EUROSTAT Statistics Explained<sup>53</sup>

<sup>51</sup> EUROSTAT. *Statistici privind societatea informațională – gospodării și persoane* [online]. Eurostat Statistics Explained. 2015 [accesat la: 29 iunie 2016]. Disponibil la: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Information\\_society\\_statistics\\_-\\_households\\_and\\_individuals/ro](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Information_society_statistics_-_households_and_individuals/ro)

<sup>52</sup> *Ibidem*.

<sup>53</sup> *Ibidem*.

Potrivit datelor Eurostat referitoare la frecvența de utilizare a Internetului, în anul 2014, din totalul populației țărilor UE-28 cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani, 78% utilizau internetul cu o frecvență de cel puțin o dată la trei luni. La nivelul anului 2014, în topul țărilor a căror populație utiliza internetul se situează Danemarca, Luxemburg, Țările de Jos, Suedia, Finlanda și Marea Britanie, unde 9 din 10 persoane din grupa de vârstă 16-74 de ani utilizau Internetul. În țări precum Portugalia, Grecia, Italia, Bulgaria și România, mai puțin de două treimi din populația din aceeași categorie de vârstă utilizau internetul.<sup>54</sup> Potrivit aceluiași raport, 65% dintre persoanele utilizau zilnic internetul, iar 10% utilizau internetul cel puțin o dată pe săptămână (figura 4).



**Figura 4. Frecvența utilizării internetului, în anul 2014 (% din numărul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani)**

Sursa: Date EUROSTAT. Grafic realizat de EUROSTAT Statistics Explained<sup>55</sup>

## **b. Măsuri de combatere a fracturii digitale**

### **La nivelul Uniunii Europene**

O serie de strategii care au ca scop diminuarea fracturii digitale au fost propuse statelor de către Comisia Europeană. Propunerea unor strategii comune la nivel european vizează asigurarea unei abordări cât mai unitare a statelor membre cu privire la acțiunile de

<sup>54</sup> *Ibidem*.

<sup>55</sup> EUROSTAT. *Utilizarea internetului - Statistici privind societatea informațională – gospodării și persoane* [online]. EUROSTAT [accesat la: 29 iunie 2016]. Disponibil la: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Frequency\\_of\\_internet\\_use,\\_2014\\_\(%25\\_of\\_individuals\\_aged\\_16\\_to\\_74\)\\_YB15.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Frequency_of_internet_use,_2014_(%25_of_individuals_aged_16_to_74)_YB15.png)

combatere a fracturii digitale, dar și angajarea acestora într-un proces de asigurare a accesului la tehnologia informației și comunicării, stimularea pentru o implicare activă în propunerea de măsuri concrete de asigurare a accesului populației la echipamente, la resurse online, la educație și la formare privind accesarea și utilizarea acestora. Aceste măsuri au rolul de a reduce decalajele între membrii aceleiași comunități, din aceeași zonă geografică, dintr-o țară sau între țări.

Astfel, la nivel european, au fost propuse o serie de măsuri care să contribuie la dezvoltarea statelor cu privire la accesul la tehnologie, respectiv la reducerea discrepanțelor între statele Uniunii Europene. Acestea au fost cuprinse în documentul *Agenda digitală pentru Europa*<sup>56</sup> și respectiv un alt document emis de Comisia Europeană, intitulat *Europa 2020 – O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*<sup>57</sup>.

Prin *Europa 2020 – O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii* se propune la nivel european o strategie care să permită “să ieșim din criză mai puternici și care să transforme UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, caracterizată prin niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și coeziune socială”<sup>58</sup>. Pentru aceasta, strategia *Europa 2020* propune trei priorități care se susțin reciproc:

- creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.”<sup>59</sup>

Fixarea acestor priorități este urmată de realizarea unor planuri de acțiune și documente care să permită formularea unor obiective și măsuri îndeplinirea acestora.

Implementarea unora dintre prioritățile strategiei *Europa 2020* se realizează prin *Agenda digitală a Europei*. Obiectivul acesteia este acela „de a aduce beneficii economice

---

<sup>56</sup> Comisia Europeană. *Agenda digitală pentru Europa* - Comunicare a Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul regiunilor [online]. Comisia Europeană - EUR-LEX. [accesat la: 30 aprilie 2016]. Disponibil la: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52010DC0245R(01))

<sup>57</sup> Comisia Europeană. *Europa 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii* [online]. Comisia Europeană, Bruxelles. 03.03.2010. [accesat la: 30 aprilie 2016]. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:RO:PDF>

<sup>58</sup> *Ibidem*, p. 5.

<sup>59</sup> *Ibidem*.

și sociale durabile datorită unei piețe unice digitale bazate pe Internetul rapid și ultrarapid și aplicațiile interoperabile”<sup>60</sup> și este una dintre cele șapte inițiative-pilot ale Strategiei Europa 2020 cu referire la utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor. Un alt obiectiv fixat prin Agenda digitală europeană este acela de a face din Europa „un centru al creșterii inteligente, sustenabile și incluzive pe scena mondială”<sup>61</sup>. Pe lângă realizarea unei piețe digitale unice și dinamice, *Agenda Digitală pentru Europa* mai urmărește creșterea nivelului de interoperabilitate și standardizare, încredere și securitate, dar și asigurarea accesului rapid și ultrarapid la Internet, precum și creșterea nivelului de alfabetizare digitală, a competențelor și a incluziunii.

Alte măsuri la nivel european:

Conform comunicatului de presă al Comisiei Europene din 14 septembrie 2016 privind declarațiile referitoare la Starea Uniunii 2016, în cadrul discursului său rostit la Strasbourg, președintele Juncker declara: “Avem nevoie să fim conectați. Economia noastră are nevoie de asta. Oamenii au nevoie de asta. De aceea, trebuie să investim în conectivitate.”<sup>62</sup> Comisia a prezentat trei obiective strategice pentru 2025 privind conectivitatea: 1. Acces la conexiuni cu o viteză în gigabiți extrem de mare pentru toți factorii socioeconomici principali, se exemplu, școlile, universitățile, centrele de cercetare, nodurile de transport, toți furnizorii de servicii publice, cum ar fi spitalele și administrațiile publice, sau întreprinderile care se bazează în activitatea lor pe tehnologiile digitale; 2. Acces la internet cu viteză de descărcare de cel puțin 100Mbps pentru toate gospodăriile europene (indiferent de mediu); 3. Asigurarea unei acoperiri 5G a tuturor zonelor urbane, a principalelor căi rutiere și ferate. Pentru realizarea acestor obiective Comisia a propus un *cod european al comunicațiilor electronice* pentru simplificarea normelor privind realizarea de investiții în infrastructură, respectiv un plan de acțiune pentru implementarea 5G pe tot teritoriul UE începând cu anul 2018.<sup>63</sup>

---

<sup>60</sup> Comisia Europeană. *Agenda digitală pentru Europa* - Comunicare a Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul regiunilor [online]. Comisia Europeană – EUR-LEX [accesat la: 12 mai 2016]. Disponibil la: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52010DC0245R(01))

<sup>61</sup> *Ibidem*, p. 38.

<sup>62</sup> Comisia Europeană. Comunicat de presă - Comisia Europeană – Strasbourg, 14 septembrie 2016 [online]. Comisia Europeană. 2016. [accesat la: 30 octombrie 2016]. Disponibil la: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-16-3008\\_ro.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3008_ro.htm)

<sup>63</sup> *Ibidem*.

## La nivelul a două state membre

Pentru a servi aprofundării studiului nostru, ne propunem să exemplificăm cu câteva măsuri luate de două state membre UE: Franța și România, două țări cu sisteme de învățământ organizate similar – domeniul spre care ne orientăm cercetarea.

Exemple de măsuri propuse pentru reducerea fracturii digitale, care au fost cuprinse în Raportul Guvernului Francez din noiembrie 2011<sup>64</sup>:

- diversificarea ofertei și scăderea costului de acces la Internet prin creșterea concurenței între operatorii economici;
- dezvoltarea unor rețele de spații digitale publice pentru a permite accesul gratuit la Internet și la formare digitală a persoanelor cu venit scăzut;
- punerea la dispoziție de calculatoare conectate la Internet în locuințele sociale;
- dotarea cu calculatoare a familiilor defavorizate.
- realizarea în 2010 și implementarea de către Ministerul Educației Naționale din Franța a unui *Plan de dezvoltare a utilizărilor digitalului în școală*<sup>65</sup>
- adaptarea formării și parcursurilor pedagogice;
- încurajarea și sprijinirea persoanelor vârstnice de a comunica prin intermediul Internetului.

Aceste măsuri se adaugă unor demersuri mai vechi derulate în domeniul educației, dar pe care alegem să le precizăm deoarece sunt interesante din perspectiva studiului nostru, ca fiind măsuri concrete, funcționale, eficiente și actuale: organizarea și dotarea de centre de documentare și informare în toate unitățile de învățământ preuniversitar de nivel gimnazial și liceal, încadrarea cu personal specializat în domeniul științelor documentării și informării, cu statut de cadru didactic implicat direct în formarea elevilor. Organizarea unei rețele de centre de documentare pedagogică organizate piramidal: la nivel național, regional și departamental (CNDP – CRDP – CDDP) cu triplă vocație: producerea, punerea la dispoziție de resurse documentare adaptate predării-învățării, respectiv formarea cadrelor didactice. Organizarea unui centru național – *Centre pour l'éducation aux médias et à l'information*

---

<sup>64</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. *La fosse numérique en France: rapport du Gouvernement au Parlement* 2011. [online]. Ministère de l'Éducation Nationale – France. 2011 [accesat la 3 decembrie 2016]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/numerique/tout-le-numerique/veille-education-numerique/archives/2011/fosse-numerique-en-france-rapport>

<sup>65</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. *Plan de développement des usages du numérique à l'École* [online]. Ministère de l'Éducation Nationale France. Noiembrie 2010 [accesat la: 4 decembrie 2016]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/numerique/tout-le-numerique/veille-education-numerique/archives/2010/plan-developpement-usages-numerique-ecole>

(CLEMI)<sup>66</sup> [Centru pentru educația media și educația pentru informație] - care are responsabilitatea propunerii și coordonării de programe și acțiuni de formare a elevilor în domeniul educației media și al educației pentru informație.

Exemple de măsuri propuse și implementate în România care permit o mai bună generalizare a accesului la Internet, respectiv la utilizarea a Internetului și a TIC în unitățile de învățământ. Măsurile pe care alegem să le menționăm sunt luate de Ministerul Educației Naționale din România, acestea completând o serie de alte măsuri luate de Ministerul comunicațiilor și societății informaționale și alte instituții cu competențe în domeniu. Acestea sunt:

- În baza Legii educației naționale nr. 1/2011, propunerea și organizarea studierii disciplinei TIC în școala gimnazială și liceu, respectiv evaluarea obligatorie a competențelor digitale în cadrul examenului de bacalaureat prin organizarea unei probe de evaluare a competențelor digitale;
- Dotarea unităților de învățământ cu laboratoare informatice;
- Începerea procesului de realizare și punere la dispoziție de manuale digitale;
- Derularea unor programe de formare continuă a profesorilor privind utilizarea TIC în educație;
- Derularea Programului *Educație pentru informație* care a vizat modernizarea bibliotecilor școlare și transformarea lor în CDI, ce propun utilizatorilor spații informatice și acces la Internet, acces la resurse în format digital, precum și activități de formare privind utilizarea TIC și a internetului în activitatea școlară și extrașcolară, în activitatea de predare-învățare și evaluare.

Preocuparea de a reduce acest fenomen al fracturii digitale se manifestă și la nivel internațional. UNESCO este organismul care s-a implicat în această problemă, iar în 2015 a propus țărilor un document pentru a le ghida în acțiunile lor, dar și pentru a favoriza convergența acțiunilor, pentru a uniformiza eforturile necesare asigurării accesului la echipamente, Internet și resurse digitale.

*Declarația de la Qingdao – Conferința Internațională privind Tehnologiile Informației și Comunicării (TIC) și Educația Post-2015* a UNESCO din 23-25 mai 2015 este primă declarație mondială privind utilizarea TIC în educație. Prin aceasta, miniștrii educației, înalți responsabili guvernamentali, reprezentanți ai societății civile, ai asociațiilor

---

<sup>66</sup> Detalii cu privire la rolul, misiunea și activitatea derulată de CLEMI pot fi accesate pe site-ul instituției: <https://www.clemi.fr>



profesorilor, ai organismelor Națiunilor Unite și partenerilor de dezvoltare, cât și ai membrilor mediilor universitare și sectorului privat, reuniți la *Conferința Internațională privind Tehnologiile Informației și Comunicării și Educația Post-2015*, își exprimă “înțelegerea comună a mijloacelor de exploatare deplină a potențialului TIC în serviciul educației și de realizare a Obiectivelor de dezvoltare durabilă”<sup>67</sup>. Aceștia își reafirmă viziunea nouă privind *Educația 2030*, prezentată în *Declarația adoptată la Forumul mondial privind educația din 2015* organizată la Incheon, în Republica Coreea, prin care educația este așezată pe un soclu format din următorii piloni principali: “acces, echitate și incluziune, calitatea și rezultatele învățării, în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții”. În Declarația de la Qingdao se afirmă că “progresele remarcabile în domeniul TIC și expansiunea rapidă a conectivității la Internet au făcut din lumea de astăzi o lume din ce în ce mai interconectată...”<sup>68</sup> (art. 3). În cadrul Declarației mai este afirmat faptul că „TIC, învățarea mobilă trebuie să fie exploatate pentru a întări sistemele educative, difuzarea cunoștințelor, accesul la informație, un învățământ eficient și de calitate, precum și o ofertă de servicii mai eficientă”, în scopul atingerii, până în anul 2030, a obiectivului „unei educații incluzive și echitabile de calitate și a unei învățări pe tot parcursul vieții” (art. 4).

În textul Declarației este abordată și problematica identificării unor măsuri în vederea reducerii fracturii digitale în sistemul de învățământ prin utilizarea tehnologiilor în educație, considerată „esențială pentru respectarea angajamentelor înscrise în Declarația de la Incheon privind non-discriminarea în educație, pentru egalitatea genurilor și dezvoltarea autonomiei femeilor pentru o dezvoltare durabilă” (art.5). În acest sens, angajamentele luate prin Declarația din 2015 sunt “de a asigura accesul la dispozitive digitale conectate și un mediu de învățare digital pertinent și adaptat” și aceasta pentru toți copiii, indiferent de gen, handicap, statut socio-economic sau amplasare geografică (art. 5). De asemenea, formarea la distanță (online) de calitate este văzută ca o modalitate de substituție sau una complementară programelor de învățământ tradițional și sunt parte a „efortului de realizare a obiectivului de acces universal la educația de bază și la dezvoltarea de competențe”.

Prin Declarația din 2015 participanții se angajează să respecte și să asigure o serie de măsuri care au în vedere: un învățământ de calitate, favorizarea învățării pe tot parcursul

---

<sup>67</sup> UNESCO. *Declarația de la Qingdao* (China), semnată în cadrul conferinței UNESCO din 23-25 mai 2015 - *Conferința Internațională privind Tehnologiile Informației (TIC) și Comunicării și Educația Post-2015* [online]. UNESCO. 2015 [accesat la: 10 decembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.unesco.org/new/fr/education/resources/in-focus-articles/qingdao-declaration/>

<sup>68</sup> *Ibidem*. (A se vedea art. 3 al *Declarației UNESCO de la Qingdao din 2015*)

vieții, inovația privind învățarea online, asigurarea calității și recunoașterea învățământului online, asigurarea monitorizării și evaluării, respectiv responsabilitatea și dezvoltarea parteneriatelor.

### **1.3. Cultura informației: definiții, componentele, contextul și factorii determinanți ai apariției conceptului, evoluții și tendințe**

Variatele aspecte ale societății cunoașterii conduc și chiar obligă la reflecție în ceea ce privește adaptarea individului la noile schimbări tehnologice, economice, sociale și culturale. În contextul societății cunoașterii, dobândirea și dezvoltarea unor noi competențe care să permită accesarea, evaluarea, selectarea și utilizarea informațiilor devin elemente indispensabile, iar nevoia unei *alfabetizări* în domeniul informării, a realizării unei *educații pentru informație* este evidentă. Conceptul care integrează și definește ansamblul capacităților și abilităților în domeniul informațional este *information literacy*. În limba română, termenul de *information literacy* a fost tradus prin *cultura informației* și *cultură informațională*, ambele variante fiind acceptate și utilizate.

Conceptul *information literacy*, în limba engleză, este întâlnit și exprimat și în alte forme: *information competency*, *culture of information*, *information culture*. Denumirea de *information literacy* este cea care se impune în limbajul de specialitate.

Conceptul *information literacy* este tradus în limba franceză prin *maîtrise de l'information*, *culture de l'information* sau *culture informationnelle*, dar mai este exprimat și prin *infoculture*, *cyberculture*, *culture de l'information et des medias*, *éducation à l'information*.

Dezvoltarea și diversificarea tehnologiilor, a căilor de acces la informație și a suporturilor informaționale au influențat aria de cuprindere a culturii informației. Pentru exprimarea mai detaliată și precisă a unor particularități sau dimensiuni ale conceptului sunt întâlniți termeni precum: *digital/computer literacy (engl.)* *éducation numérique (fr.)* [educație digitală], *Internet literacy (engl.) / initiation a internet (fr.)*, *media literacy (engl.) / éducation aux medias (fr.)* [educație media], *multimedia literacy (engl.) / éducation aux multimedia (fr.)* [educație pentru multimedia], *cinema literacy (engl.) / éducation au cinema (fr.)* [educație pentru cinema]. Aceștia nu exprimă însă dimensiunea globală pe care *information literacy* încearcă să o acopere reunind o serie de domenii și punând în legătură și interdependență elemente din științele informării, comunicare, educație tehnologică și digitală, ci acoperă doar aspectele unui domeniu limitat de intervenție: competențe tehnice,

digitale, de utilizare a internetului sau competențe media. Acestea sunt considerate noile alfabetizări necesare.

Deși deseori utilizate ca sinonime, sunt evidențiate cel puțin două accepțiuni ale utilizărilor în limba franceză a conceptului *information literacy* / *maîtrise de l'information*, respectiv *culture de l'information* / *culture informationnelle*. Nuanțări ale acestor accepțiuni ne oferă Herve Serieyx<sup>69</sup>, care subliniază faptul că *maîtrise de l'information* este legat mai degrabă de un act de învățare, un act pedagogic, iar *culture informationnelle* este mai degrabă rezultatul unui act voluntar de dezvoltare personală, o cultură transdisciplinară care completează și nuanțează cultura generală a individului.

În cadrul Conferinței Naționale a CDI de la Sibiu din 2013, profesorul universitar Eric Delamotte evidențiază trei fațete în dezvoltarea conceptului, reflectate în noțiuni diferite: o concepție economică (1974) *Information Literacy* [alfabetizare informațională], o concepție biblioteconomică (1976) *maîtrise de l'information* [stăpânirea informației], o concepție societală/cetățenească (1976) „*les illettres informationnels*” [analfabeții informațional] și „*culture de l'information*” [cultura informației]<sup>70</sup>.

Complexul domeniu al culturii informației ne face să nu ne propunem realizarea unui istoric și nici o încercare de a realiza o definiție, ci mai degrabă o jalonare a momentelor care au favorizat evoluția conceptului și o scurtă prezentare a diferitelor puncte de vedere.

### **1.3.1. *Information literacy* – istoric și definiții ale conceptului**

Conceptul de *information literacy* apare încă din anii 1974, fiind utilizat de cercetătorul american Paul Zurkowski, conceptul fiind ulterior preluat și dezvoltat<sup>71</sup>.

În 1989, *American Library Association* [Asociația Americană a Bibliotecarilor] (ALA), preia, dezvoltă și detaliază conceptul de *information literacy* astfel: “un set de abilități necesare individului pentru a recunoaște când informația este utilă și pentru a avea capacitatea de a localiza și de a folosi eficient informația necesară”, iar “pentru a avea o cultură a informației, o persoană trebuie să conștientizeze nevoia de informație, să poată

---

<sup>69</sup> SERIEYX, Herve. *Formation a l'usage de l'information*. În: *Former et apprendre a s'informer: pour une culture de l'information*. Paris : ADBS-UNESCO, 1993.

<sup>70</sup> DELAMOTTE, Eric. *Dinamica dezvoltării societății cunoașterii: factori și etape. Modernizarea structurilor infodocumentare* comunicare susținută în cadrul Conferinței Naționale CDI, *Vector al dezvoltării culturii informației*, Sibiu, 2013

<sup>71</sup> American Library Association (ALA). *Presidential Committee on Information Literacy: Final Report*. [online]. American Library Association. 1989 [accesat la: 5 septembrie 2015]. Disponibil la: <http://www.ala.org/acrl/publications/whitepaper/presidential>

localiza, evalua și utiliza eficient informația. Indivizii cu o cultură a informației sunt cei care au învățat cum să învețe”<sup>72</sup>.

Cultura informației este considerată un răspuns la schimbările petrecute în societate și o bază în formarea indivizilor, deoarece, în noul context, resursa umană care are o cultură a informației, care știe să dobândească și să utilizeze cunoștințele devine “cea mai importantă resursă”<sup>73</sup>.

„De la apariția conceptului în 1974 și mai ales definirea acestuia în 1989 de către ALA acesta a avut un succes crescut și a fost preluat pe plan internațional, devenind pe de o parte, un termen generic care înglobează diferite sub-noțiuni (competențe informaționale, abilități informaționale, formarea utilizatorilor, metodologie documentară) și un nod semantic și teoretic în jurul căruia gravitează numeroși termeni și noțiuni asociate”<sup>74</sup>. Paleta noțională a fost completată și îmbogățită de apariția unor noi concepte complementare, interdependente, înrudite sau asemănătoare, ceea ce face ca fenomenul să devină din ce în ce mai complex, uneori generând chiar confuzii.

Foarte preocupată de problematica dezvoltării culturii informației, *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation* [Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură] (UNESCO), propune numeroase fundamentări ale conceptului și evidențiază diversele și complexe dimensiuni și implicații.

În anul 1982, în *Declarația de la Grunwald privind educația pentru media* este pus un cadru teoretic conceptului de educație pentru media ca fiind “concepută ca o pregătire a cetățenilor pentru exercițiul responsabilităților lor...”<sup>75</sup>. UNESCO subliniază în Declarația de la Grunwald importanța conlucrării diferiților actori (părinții, cadrele didactice, profesioniștii din industria media și cadrele de decizie), pentru ca procesul de educație media să fie mai eficient, ei având rolul de a favoriza formarea spiritului critic al auditorilor, spectatorilor și cititorilor.

În *Declarația de la Praga privind cultura informației*, document rezultat în urma întrunirii experților în domeniul culturii informației la conferința organizată de UNESCO la Praga în 2003, sunt evidențiate elemente referitoare la cultura informației: aceasta face

---

<sup>72</sup> *Ibidem*.

<sup>73</sup> *Ibidem*.

<sup>74</sup> SERRES, Alexandre. *La culture informationnelle*. In : *Problématiques émergentes dans les sciences de l'information* - (Fabrice Papy, coord.). Hermès Lavoisier, 2008, pp. 137-160.

<sup>75</sup> UNESCO. *Déclaration de Grunwald sur l'éducation au médias*, UNESCO, 22 ianuarie 1982, [online]. UNESCO [accesat la: 23 septembrie 2015]. Disponibil la: [http://www.unesco.org/education/pdf/MEDIA\\_F.PDF](http://www.unesco.org/education/pdf/MEDIA_F.PDF)

posibilă utilizarea efectivă a tehnologiilor informației și comunicării, este o condiție prealabilă în formarea pe tot parcursul vieții, participă la reducerea inegalității între oameni, respectiv între popoare și la promovarea ideilor de toleranță având în vedere contextul multicultural și multilingvistic în care informația este utilizată.<sup>76</sup>

În cadrul aceluiași document, cultura informației este considerată “cheia dezvoltării sociale, culturale și economice a națiunilor și a comunităților, a instituțiilor și a indivizilor” și se propune următoarea definiție: “Cultura informației include cunoașterea propriilor nevoi de informații și capacitatea de a identifica, localiza, evalua, organiza informația, dar și de a produce, utiliza și comunica informații în mod eficient pentru a aborda anumite chestiuni și probleme contextuale”<sup>77</sup>. Definiția este completată cu sublinierea că aceasta este o condiție obligatorie pentru participarea efectivă a individului la societatea informației, fiind parte a dreptului fundamental al omului la învățare pe tot parcursul vieții.

În anul 2005, prin documentul *The Alexandria Proclamation on Information literacy an lifelong Learning* [Proclamația de la Alexandria privind cultura informației și învățarea pe tot parcursul vieții], UNESCO propune noi precizări cu privire la definirea și descrierea conceptului de *information literacy*: “Cultura informației presupune competențe informaționale necesare pentru recunoașterea nevoilor informaționale și pentru localizarea, evaluarea, aplicarea și crearea unei informații într-un context cultural și social determinat [...]”<sup>78</sup>. Proclamația de la Alexandria evidențiază o nouă dimensiune a culturii informației: dezvoltarea gândirii critice, dar și precizări cu privire la câmpul său de acțiune: “Cultura informației aduce un mijloc eficient de acces, utilizare și creare de conținuturi pentru susținerea dezvoltării economice, a educației, a sănătății și a serviciilor [...]”<sup>79</sup>.

Proclamația devine unul dintre documentele de referință la nivel mondial în promovarea culturii informației și învățării pe tot parcursul vieții și în elaborarea unor strategii, proiecte și programe de dezvoltare a culturii informației și învățării pe tot parcursul vieții dezvoltate la nivel național sau local.

---

<sup>76</sup> UNESCO. *Déclaration de Prague : Vers une société compétente dans l'usage de l'information*, UNESCO [online]. UNESCO. 2003 [accesat la: 27 septembrie 2015]. Disponibil la: <http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-1900>

<sup>77</sup> UNESCO. *Proclamation d'Alexandrie sur la maîtrise de l'information et apprentissage tout au long de la vie*, IFLA – UNESCO, 2005 [online]. IFLA-UNESCO. 2005. [accesat la: 28 septembrie 2015]. Disponibil la: <http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-1913>

<sup>78</sup> *Ibidem*.

<sup>79</sup> *Ibidem*.

În viziunea membrilor *Chartered Institute of Library and Information Professionals* (CILIP) [Institutul Profesioniștilor Bibliotecilor și Informației] cultura informației presupune „să știi când și de ce ai nevoie de informații, unde să le găsești și cum să le evaluezi, să le utilizezi și să le comunici într-o manieră etică”<sup>80</sup>, iar pentru a se considera că o persoană are o cultură a informației, ea trebuie să demonstreze că are capacitatea de a înțelege nevoia de informație, resursele disponibile, modalitățile de regăsire a informației, nevoia evaluării rezultatelor, modalitatea de exploatare a rezultatelor, etica și responsabilitatea utilizării, modalitatea de comunicare sau partajare a rezultatelor și de gestionare a acestora.<sup>81</sup>

Definiția dată de CILIP în anul 2003, evidențiază alte două aspecte privitoare la maniera utilizării și exploatării informației, aducând o completare definițiilor date până la acel moment: maniera etică și responsabilă a utilizării și exploatării informației.

Cercetătorul Pascal Duplessis consideră că o persoană instruită informațional este capabilă “să știe să răspundă *eficient* la diversele nevoi de informare, într-o *manieră responsabilă* pentru sine și pentru ceilalți, în mod *creativ* și în „*deplină cunoștință de cauză*”<sup>82</sup> (s.n.), astfel fiind evidențiate alte trei aspecte privind modul de utilizare și exploatare a informației, și anume: creativ, responsabil și conștient.

Alexandre Serres este de părere că fundamentarea conceptului *information literacy* este legată de originea acestuia și de interesele pentru care a fost creat, care sunt exprimate dinspre domeniul economic, al bibliotecilor, dar și al “cetățeanului”, al individului. În accepțiunea sa, viziunea economică face referire la nevoia dezvoltării de competențe în domeniul informațional cu scopul utilizării informației într-un context profesional, într-o perioadă când companiile se confruntau cu “o explozie informațională și mondializarea schimburilor”<sup>83</sup>. Serres consideră că perspectiva lumii bibliotecilor asupra conceptului a fost exprimată prin numeroasele abordări ale reprezentărilor acestora, prima dintre definițiile este cea dată de ALA în 1989, reluată și utilizată ca referință în abordările literaturii de

---

<sup>80</sup> Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP). *An introduction to information literacy* [online]. CILIP. 2003 [accesat la: 26 iulie 2015]. Disponibil la: <http://www.cilip.org.uk/get-involved/advocacy/information-literacy/Pages/definition.aspx>

<sup>81</sup> *Ibidem*.

<sup>82</sup> DUPLESSIS, Pascal. *Entrer dans la culture de l'information par les usages* [online]. Les trois couronnes. 2009. [accesat la: 24 august 2015]. Disponibil la: <http://esmeree.fr/lestroiscouronnes/idoc/outils/entrer-dans-la-culturede-l-information-par-les-usages>

<sup>83</sup> SERRES, Alexandre. *La culture informationnelle*. 2008. [online]. Archivesic. [accesat la: 7 noiembrie 2015]. Disponibil la: [http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/sic\\_00267115/fr/](http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/sic_00267115/fr/)

specialitate. Concepția cetățenească/individuală asupra termenului este legată de „supraviețuirea și afirmarea individului în societatea informației și în viața democratică”.<sup>84</sup>

În prefața volumului *L'éducation à la culture informationnelle* [Educație pentru cultura informațională] care prezintă lucrările colocviului cu același nume organizat la Lille în 2008, Annette Beguin-Verbrugge subliniază faptul că termenul de *cultura informației*, în definiția sa, ar putea avea două accepțiuni, una *globală* și una *locală*. Astfel, din perspectiva globală *cultura informației* ar putea fi prezentată ca fiind “[...] un ansamblu modelizant de reprezentări și conduite care, pentru o societate dată, definește raportarea la informația cea mai rentabilă, cea care facilitează cea mai bună integrare a indivizilor în corpul social (câmpul muncii, familie, școală, diverse organizații...), cea care garantează cel mai bine producerea de cunoștințe [...]”<sup>85</sup> Cea de-a doua accepțiune, cea “locală” sau cea care este legată de individ, este prezentată ca fiind “aptitudinea unui individ, angajat în contexte sociale și culturale complexe, de a construi sens prin punere în relație, eliminarea, structurarea datelor care îi rețin atenția și a datelor pe care le caută.”<sup>86</sup>

În cadrul Conferinței Naționale *Centrele de documentare și informare în dinamica societății cunoașterii* din 2012, organizată la Sibiu, profesorul universitar dr. Mircea Regneală a evidențiat raportul dintre cultura informației și societatea cunoașterii, prezentând cultura informației ca “principalul factor stimulator pentru transformarea societății informaționale într-o viitoare societate a învățării”<sup>87</sup>. În opinia sa, cultura informației este “știința dezvoltării umane în toate domeniile vieții prin folosirea informației în scopuri personale, ocupaționale și educaționale”<sup>88</sup>.

Jesus Lau și Ralf Cath propun o definiție conform căreia cultura informației este capacitatea individului de a recunoaște nevoia de informație, de a localiza informația și de a-i evalua calitatea, de a stoca și extrage informația, de a utiliza informația eficient și etic, de a valorifica informația pentru a crea și transmite cunoștințe.<sup>89</sup>

În lucrarea *La radicalité de la culture de l'information à l'ère cyberiste* [Radicalitatea culturii informației în era cyber], Divina Frau-Meigs, profesor la

---

<sup>84</sup> *Ibidem*.

<sup>85</sup> BEGUIN-VERBRUGGE, Annette. *Preface*. In: Chapron, Françoise; Delamotte, Eric (coord.). *L'Éducation à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presse de l'enssib, 2010, p. 11.

<sup>86</sup> *Ibidem*.

<sup>87</sup> REGNEALĂ, Mircea. *Informația și documentele în societatea digitală* comunicare în cadrul Conferinței Naționale *Centrele de documentare și informare în dinamica societății cunoașterii*, Sibiu, 2012.

<sup>88</sup> *Ibidem*.

<sup>89</sup> CATTS, Ralph; LAU, Jesus. *Vers des indicateurs de la maîtrise de l'information*. Paris: UNESCO, 2008, p. 8.

Universitatea Sorbona din Paris, subliniază o serie de factori care au contribuit la dinamica dezvoltării culturii informației, și anume: “cultura informației a devenit forma privilegiată de acces la ceea ce convine a fi numită *era cyber*, care începe în anii 2006 cu dezvoltarea internațională a rețelelor de socializare. Această cultură crește în complexitate în același timp cu explozia formelor diferențiate de informare și frenezia comunicării.”<sup>90</sup>

Sintetizând multiplele variante de definire a culturii informației, evidențiem câteva aspecte: *cultura informației* reprezintă un ansamblu de cunoștințe, abilități, atitudini și aptitudini din domeniul infodocumentar, care contribuie la dezvoltarea autonomiei individului în raport cu informația și a capacității acestuia de a identifica, selecta, utiliza, organiza, evalua, prelucra, crea și comunica informația într-o manieră responsabilă, creativă și etică pentru atingerea unor obiective personale, școlare/profesionale, educaționale, sociale, culturale. Formarea, exersarea, dezvoltarea, evaluarea și valorizarea competențelor infodocumentare se realizează prin educația formală, nonformală și informală cu scopul de a rezolva probleme, de a răspunde la întrebări. Pilon de bază și condiție a formării pe tot parcursul vieții, dezvoltarea culturii informaționale este un proces dinamic, gradual și continuu.

Din diferitele definiții și fundamentări ale conceptului, respectiv din descrierea multiplelor fațetări și dimensiuni ale acestuia, din prezentarea necesității de punere în practică a unor acțiuni de dezvoltare a culturii informației rezultă faptul că *information literacy* este un concept care face referire la informație în ansamblul său luând în considerare toate aspectele și formele sale (indiferent de suportul pe care se găsește informația, forma sa de prezentare, tipul acesteia, modul de transmitere, localizare etc.).

În contextul dat de societatea cunoașterii, fără a asigura accesul la informație și fără formarea unei culturi informaționale a tuturor indivizilor, este dificil a se discuta de egalitate de șanse, de echitate, de incluziune socială, de integrare pe piața muncii sau integrare culturală.

Nevoia dezvoltării culturii informației este generată de nevoia indivizilor de a deține competențe informaționale, care să le permită un real și efectiv acces la informație, să le ofere șanse egale la formare pe tot parcursul vieții, să le crească șansele de integrare profesională, socială și culturală, să participe la creșterea capacității lor de adaptare la schimbarea impusă de dezvoltarea tehnologică într-o societatea globală. Remarcăm faptul

---

<sup>90</sup> FRAU-MEIGS, Divina. *La radicalité de la culture de l'information à l'ère cyberiste* [online]. Institut National de l'Audiovisuel (INA) – INA Expert, 2011. [accesat la: 15 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.ina-sup.com/>



că permanentele schimbări pe plan tehnologic au generat și generează o serie de nevoi informaționale, tehnice, de comunicare, care la rândul lor au generat și generează nevoia de a dezvolta și implementa un concept, respectiv un ansamblu de strategii și acțiuni care să îl pună în practică. Această înlănțuire de acțiuni marchează o dinamică în adaptarea și dezvoltarea conceptului *information literacy* și a strategiilor de implementare a formării indivizilor, cu raportare la schimbările generate de evoluția societății cunoașterii.

Dacă analizăm diferitele declarații realizate la nivelul organismelor internaționale UNESCO, OCDE constatăm că există un consens internațional în ceea ce privește realizarea culturii informației, fără însă a avea detalii cu privire la punerea în practică la nivelul statelor, a diferitelor recomandări. În analiza noastră propunem studierea a două cazuri: măsurile propuse de România, respectiv de Franța în domeniul educației pentru informație și favorizarea accesului la informație și resurse documentare în școli.

### **1.3.2. Componenta și dimensiunile culturii informației. Transliteracy – convergența dintre literacy/alfabetizări**

Alexandre Serres, conferențiar al Universității Rennes 2, prezintă patru componente ale culturii informației: epistemologică, socio-tehnică și sociologică, axiologică și didactică.<sup>91</sup> Componenta epistemologică a culturii informației, în accepțiunea sa, este dată de faptul că prin cultura informației se revine asupra chestiunilor fundamentale cu privire “la complexitatea, bogăția, profunzimea și diversitatea conceptului de informație”. Cultura informației “invită la lucrul cu diferențele și convergențele dintre cele trei principale categorii de informație: *info-data* calculatoarelor și rețelelor, *info-news* a presei și a mass-mediei, *info-knowledge* a cunoștințelor”<sup>92</sup>, iar cele trei categorii de informație fundamentează cele trei culturi: *cultura digitală*, *cultura media* și *cultura infodocumentară*, respectiv cele trei domenii de educație și formare – educație digitală, educație pentru media și educație pentru informație. Componenta socio-tehnică și sociologică, în accepțiunea sa, face referire la procesele de observare, analiză și înțelegere a evoluțiilor tehnice și noilor forme de utilizare a Internetului, a practicilor informaționale ale utilizatorilor ca element premergător acțiunilor sau proiectelor educative, iar cea didactică este dată de activitatea de reflectare asupra conținuturilor, cunoștințelor, metodelor de predare în dezvoltarea

---

<sup>91</sup> SERRES, Alexandre. *Quelle culture de l'information pour les élèves et étudiants?*. [online]. In: *Les cahiers de l'Education et Devenir*, nr. 9, octombrie 2010 [accesat la: 10 octombrie 2016]. Disponibil la: [http://www.educationetdevenir.fr/IMG/pdf/cahier\\_9\\_Article\\_de\\_A\\_Serres.pdf](http://www.educationetdevenir.fr/IMG/pdf/cahier_9_Article_de_A_Serres.pdf)

<sup>92</sup> *Ibidem*.

competențelor infodocumentare. Componenta axiologică a culturii informației este dată de o reflectare asupra finalităților culturii informației.<sup>93</sup>

Numeroși autori aduc în discuție dimensiunea culturală, politică și economică a culturii informației. În opinia lui Alexandre Serres, cultura informației este “un proiect sociopolitic major care urmărește dezvoltarea progresivă a unui bagaj cognitiv și a unei culturi de bază a cetățenilor secolului XXI.”<sup>94</sup>

În urma cercetărilor sale, Jesus Lau propune trei componente ale culturii informației care regrupează și sintetizează diferitele variante propuse de diversele instanțe preocupate de acest fenomen: accesarea, evaluarea și utilizarea informației. În opinia sa, cultura informației presupune o serie de cunoștințe și aptitudini necesare pentru:

- a identifica: identificarea corectă a informației necesare în scopul executării unei sarcini specifice sau pentru rezolvarea unei probleme,
- a căuta: căutarea eficientă a informației,
- a organiza: organizarea și reorganizarea informației,
- a procesa: interpretarea și analiza informației regăsite și extrase,
- a selecta și a evalua: estimarea și evaluarea preciziei și a fiabilității informației, inclusiv respectarea normelor etice și a regulilor de utilizare a informației obținute,
- a comunica: comunicarea și prezentarea rezultatelor analizei și interpretării acestora,
- a utiliza: utilizarea ulterioară a informației pentru efectuarea unor acțiuni și obținerea unor rezultate.<sup>95</sup>

Era digitală permite accesul la un volum impresionant de informații, cu condiția ca individul să dețină competențe de utilizare a calculatorului și a rețelelor de comunicare pentru efectuarea unei activități de cercetare documentară, precum și o cultură a informației<sup>96</sup>.

Toate aceste definiții ale conceptului evidențiază și legătura existentă între cultura informațională și învățarea pe tot parcursul vieții [*long-life-learning* (LLL)].

Datorită multiplelor elemente de convergență și de articulare a diferitelor tipuri de *literacy/alfabetizări* în domeniile media și digital a luat naștere un alt concept: *transliteracy* (engl.), *translittératie* (fr.), *transalfabetizare* (limba română).

---

<sup>93</sup> *Ibidem*.

<sup>94</sup> *Ibidem*.

<sup>95</sup> LAU, Jesus. *Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți* (trad. Maria Vatmanu, Natalia Cheradi). Chișinău: Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, 2010, p. 14.

<sup>96</sup> *Recherche documentaire et maîtrise de l'information*, Rouen: CRDP Rouen, 1999, p.7.

Conceptul fost definit de Sue Thomas ca fiind “capacitatea de a citi, de a scrie și de a interacționa prin intermediul unei varietăți de platforme, instrumente și mijloace de comunicare, de la imagini la exprimare orală, trecând prin exprimare scrisă, TV, radio și cinema, până la rețelele sociale”<sup>97</sup>.

Convergența dintre diversele tipuri de *literacy* / *littératies* / *alfabetizări* asociate informației precum cod, dată, document a îmbogățit noțiunea de *littératie informationnelle* [*alfabetizare informațională*] și a înglobat diferite sub-noțiuni (competențe informaționale, abilități de informare, formarea utilizatorilor, metodologie documentară etc.) și un soclu teoretic în jurul căruia gravitează numeroși termeni și noțiuni asociate (*visual literacy*, *computer literacy*, *library literacy*...) cultura informației devenind astfel pluralistă<sup>98</sup>.

Conceptul de *transliteracy* mai este definit ca fiind “ansamblul practicilor sociale ale lui *a se informa-comunica* luate într-un *continuum* între diferitele contexte și condiții de dezvoltare (în familie, școală, societate) și sub diverse *forme* și suporturi, începând cu primele elemente învățate până la practicile cele mai elaborate după diversele *modalități*, incluzând scripticul, vizualul și digitalul (în prezență sau la distanță). Termenul *translitteratie* denumește, deci, totalitatea competențelor de interacțiune puse în practică de către utilizatori prin toate mijloacele de informare și comunicare disponibile: oral, scris, iconic, digital,... în mod esențial în medii și contexte digitale”<sup>99</sup>.

De la educația media și educația pentru informație este de așteptat ca ele să favorizeze autonomia elevilor și să-i ajute pe aceștia să dețină controlul asupra instrumentelor (de acces la informație) pe care le utilizează deja. “Prin intermediul *transliteracy* accentul este pus pe acompanierea acestui proces de dezvoltare a autonomiei, iar pentru ca acesta să fie eficient, este necesar ca să fie luate în considerare reprezentările și practicile reale ale elevilor...”<sup>100</sup>

---

<sup>97</sup> SUE, Thomas și al. (2007). *Transliteracy: Crossing divides. First Monday*, vol. 12, nr. 12.

<sup>98</sup> LIQUÈTE, Vincent; DELAMOTTE, Eric; CHAPRON, Françoise. (dir.) (2012), *L'éducation à l'information, aux TIC et aux médias : le temps de la convergence ? – Études de Communication* p.38.

<sup>99</sup> DELAMOTTE, Eric; LIQUÈTE, Vincent; FRAU-MEIGS, Divina. *La translitteratie ou la convergence des cultures de l'information: supports, contextes et modalités* [online]. In: Spirale, 2014, pp.145-156. <hal-00927529> [accesat la: 22 august 2017]. Disponibil la: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00927529/document>

<sup>100</sup> JOUBAIRE, Claire. *EMI: partir des pratiques des élèves*. Dossier de ceill de l'IFE, nr. 115, janvier. Lyon: ENS de Lyon, 2017, p. 8.

În proiectul european *Translit*<sup>101</sup> se consideră că *transliteracy* înglobează trei sensuri ale informației semnificând: actualitate, document, date, precum și că interacțiunea cu informația se situează pe două paliere:

- *reorganizare multimedia*, care impune capacitatea de a citi, scrie și a număra cu toate instrumentele avute la dispoziție (de la scris la imagine, de la carte la wiki.)
- *stăpânirea multi-domeniilor*, care presupune capacitatea de a cerceta, evalua, testa, valida, modifica informația în funcție de contextele de utilizare pertinentă.

În opinia cercetătorilor Anne Cordier și Vincent Liquète, *transliteracy* [*transalfabetizarea*] poate apărea ca factor de adaptare a organizării instituțiilor școlare, iar acesta se poate realiza printr-o distribuție diferită a rolurilor actorilor implicați în organizare, dar și printr-o complexificare importantă a schemei de realizare a resurselor în organizație.<sup>102</sup>

Văzută ca *deceniu al convergenței*<sup>103</sup>, perioada 2010-2020 este percepută de unii cercetători ca o convergență între educația pentru informație, educația digitală și educația pentru media.

Numeroase proiecte de cercetare au fost derulate pentru studierea acestui domeniu. Pe plan european s-au dezvoltat rețele de cercetători care propun studii și lucrări colective în acest domeniu, iar dintre aceste grupuri menționăm: grupul participant la *European Meeting on Media and Information Literacy Education* (EMMILE)<sup>104</sup> - Întâlnirea europeană pentru formarea media și culturii informației, rețeaua de cercetători implicați în proiectul derulat de Agenția Națională de Cercetare din Franța, proiect intitulat *Transliteracy as the Convergence of Media, Information and Computer literacies* (ANR-TRANSLIT)<sup>105</sup>,

---

<sup>101</sup> *Projet Translit* [online]. Agence Nationale de Recherche. 2015 [accesat la: 26 august 2017]. Disponibil la: <http://translit.univ-paris3.fr/fr/translitt%25C3%25A9ratie>

<sup>102</sup> CORDIER, Anne ; LIQUETE, Vincent. *La translittératie, un facteur de réagencement de l'organisation scolaire ?*. 19<sup>ème</sup> Colloque Bilatéral Franco-Roumain en Sciences de l'Information et de la Communication, Mars 2013, Bucarest, Roumanie. [online]. HAL archives ouvertes. [accesat la : 25 august 2017]. Disponibil la : [https://halshs.archives-ouvertes.fr/sic\\_01066402/document](https://halshs.archives-ouvertes.fr/sic_01066402/document)

<sup>103</sup> LIQUÈTE, Vincent et al. (2012). *2010-2020: la décennie de la convergence?*. In: Etudes de communication. Langages, information, médiations, vol. 38, p.9-22.

<sup>104</sup> Prezentarea grupului și a activității sale se poate accesa la adresa: <https://emmile.wordpress.com>

<sup>105</sup> Rezultatul cercetării grupurilor reunite ANR TRANSLIT and COST Transforming Audiences/ Transforming Societies este prezentat în raportul *Public Policies in Media and Information Literacy in Europe – Cross-Country Comparisons*, respectiv raportul: *Media and Information Literacy Policies in France 2013*. [online]. Paris. 2014. [accesat la 22 august 2017]. Disponibil la: [http://ppemi.ens-cachan.fr/data/media/colloque140528/rapports/France\\_2014.pdf](http://ppemi.ens-cachan.fr/data/media/colloque140528/rapports/France_2014.pdf)

respectiv rețeaua *European Cooperation in Science & Technology (COST)*<sup>106</sup> – Cooperare europeană în știință și tehnologie.

### 1.3.3. Standarde și modele ale culturii informației

O serie de instituții și-au manifestat preocuparea de a delimita și propune anumite standarde în formarea culturii informației.

Standardele IFLA privind cultura informației sunt regrupate în raport cu cele trei componente de bază ale culturii informației<sup>107</sup>:

1. Accesul la informație: utilizatorul accesează informația rațional și eficient
  - a. definirea și formularea nevoii de informație;
  - b. regăsirea informațiilor.
2. Evaluarea informației: utilizatorul evaluează critic și competent informația
  - a. evaluarea informației;
  - b. organizarea informației.
3. Utilizarea informației: utilizatorul folosește informația în mod corect și creativ
  - a. utilizarea informației;
  - b. comunicarea și utilizarea etică a informației.

Modelul SCONUL<sup>108</sup> este propus de *Society of College, National and University Libraries (SCONUL)* [Societatea Bibliotecilor Colegiilor Naționale și Universitare] și “a rezultat din reflecția asupra practicii profesionale a celor implicați în dezvoltarea capacităților informaționale în cadrul comunităților științifice”<sup>109</sup>. Acest model este unul general, specialiștii propunând șapte piloni de bază ai dezvoltării culturii informației: scop, plan, localizare/identificare, colectare, prezentare, evaluare, gestionare/management.<sup>110</sup>

---

<sup>106</sup> Prezentarea grupului de cercetare și a activității sale se poate accesa la adresa: [http://www.cost.eu/COST\\_Actions/isch/IS0906](http://www.cost.eu/COST_Actions/isch/IS0906)

<sup>107</sup> LAU, Jesus. *Op. cit.*, p. 18.

<sup>108</sup> Society of College, National and University Libraries (SCONUL). *The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy: Core Model*, 2011 [online]. SCONUL Working Group on Information Literacy. [accesat la: 27 septembrie 2016]. Disponibil la: [https://www.sconul.ac.uk/groups/information\\_literacy/publications/coremodel.pdf](https://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/publications/coremodel.pdf)

<sup>109</sup> REPANOVICI, Angela. *Ghid de cultura informației*. București: Editura ABR, 2012, p. 22

<sup>110</sup> Society of College, National and University Libraries (SCONUL). *The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy: Core Model*, 2011 [online]. SCONUL Working Group on Information Literacy. [accesat la: 27 septembrie 2016]. Disponibil la: [https://www.sconul.ac.uk/groups/information\\_literacy/publications/coremodel.pdf](https://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/publications/coremodel.pdf)

Modelul propune șapte competențe și o serie de subcompetențe (SCONUL varianta 2011)<sup>111</sup>. În lucrarea *Ghid de cultura informației*, prof. univ. dr. Angela Repanovici propune, în limba română, o prezentare a acestui model.

Modelul SCONUL presupune dezvoltarea abilităților de:

1. a recunoaște nevoia de informație;
2. a distinge modalități în care lipsa de informare poate fi abordată;
3. a construi strategii de localizare a informației;
4. a localiza și accesa informația;
5. a compara și evalua informația obținută din diverse surse;
6. a organiza, aplica și comunica informația persoanelor utilizând modalități în concordanță cu o situație dată;
7. a sintetiza și construi elemente noi pe baza informației existente.

Un grup format din cercetători în domeniul științelor informării și comunicării, cadre de conducere din unități de învățământ și profesori documentariști din Franța sub coordonarea Ministerului Educației Naționale din Franța propun, în octombrie 2010, un document *Repères pour la mise en œuvre du parcours de formation à la culture informationnelle* (PACIFI) [*Repere privind punerea în practică a unui parcurs de formare pentru cultura informației*]. Acesta cuprinde o serie de zece capacități și atitudini în domeniul infodocumentar care se regăsesc în soclul comun de cunoștințe și competențe din învățământul preuniversitar francez. Aceste capacități și atitudini propuse de PACIFI<sup>112</sup> sunt:

1. nevoia de informație;
2. căutarea informației;
3. evaluarea informației;
4. organizarea cunoștințelor;
5. căutarea în baze de date documentare;
6. utilizarea surselor organizate ale cunoașterii;
7. cunoașterea centrelor de documentare și a bibliotecilor;
8. utilizarea mass-mediei de actualitate;

---

<sup>111</sup> REPANOVICI, Angela. *Op. cit.*, p. 23.

<sup>112</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. *Repères pour la mise en œuvre du Parcours de formation a la culture de l'information* (PACIFI) - Ministère de l'Education Nationale, octombrie 2010. [online]. EDUSCOL.2010 [accesat la: 28 august 2017]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/cid53581/reperes-pour-la-mise-en-oeuvre-du-parcours-de-formation-a-la-culture-de-l-information.html>

9. utilizarea motoarelor de căutare;
10. utilizarea etică a informației.

Anterior acestui document, o serie de măsuri au fost propuse prezentate și discutate în cadrul acțiunii *Les Assises nationales pour l'éducation à l'information* [Întâlnirile naționale privind educația pentru informație], organizată în 2003 la Paris sub coordonarea Ministerului francez al Educației Naționale. Acest eveniment a fost organizat la insistențele și cu susținerea mai multor actori ai asociațiilor profesionale, societății civile, dar și actori instituționali din Franța. Înscris în continuarea activității de reflectare asupra domeniului infodocumentar, proiectul *ERTé Culture informationnelle et curriculum documentaire*<sup>113</sup> [*Cultura informațională și curriculum documentar*] este unul prin care se delimitează o serie de principii și se realizează analiza unor studii de caz și a unor situații care permit trasarea unor elemente de progres în activitatea didactică, care, pe termen lung, duc la dobândirea unui bun nivel de educație pentru informație al elevilor pe parcursul lor în învățământul preuniversitar și universitar. ERTé este o acțiune care s-a înscris într-un proces lung de cercetare și reflectare asupra demersurilor de dezvoltare a domeniului infodocumentar. Prin acest proiect s-a vizat, pe termen lung, sprijinirea procesului de realizare a unui curriculum în domeniul documentar.

La nivelul învățământului preuniversitar românesc a fost elaborat și aprobat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului prin Ordinul ministrului educației nr. 5556/2011 *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*, care cuprinde, în anexă, documentul *Repere privind elaborarea și punerea în practică a unei strategii locale de educație pentru informație și formare a unei culturi informaționale a elevilor – referențial al competențelor infodocumentare ale elevilor*. Pentru dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor din învățământul preuniversitar din România sunt propuse, prin acest document, o serie de domenii de competență și de subdomenii<sup>114</sup> :

1. cunoașterea structurilor infodocumentare;
2. cunoașterea diferitelor tipuri de documente;
3. definierea subiectului de cercetare și a problematicii sale;

---

<sup>113</sup> Proiect *ERTé Culture informationnelle et curriculum documentaire* [online]. GERIICO. [accesat la: 23 iunie 2018]. Disponibil la: [http://geriico.recherche.univ-lille3.fr/erte\\_information/?/01/](http://geriico.recherche.univ-lille3.fr/erte_information/?/01/)

<sup>114</sup> Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5556/2011 privind aprobarea *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*, anexa 2, p. 4-6.

4. selectarea documentelor corespunzătoare subiectului de cercetare;
5. colectarea și prelucrarea informațiilor pertinente în vederea comunicării;
6. comunicarea informației sub diverse forme;
7. evaluarea informației, cercetării și a produsului cercetării.

Forest Woody Horton, Jr. în lucrarea *Introduction à la maîtrise de l'information* [*Introducere în cultura informației*], realizată sub coordonarea UNESCO în 2008, propune 11 etape ale ciclului de achiziție a culturii informaționale<sup>115</sup>.

1. să conștientizeze nevoia informării sau a unei probleme a cărei rezolvare necesită informație;
2. să identifice cu precizie informația necesară pentru satisfacerea unei nevoi sau rezolvarea unei probleme;
3. să determine dacă informația necesară există sau nu, în cazul în care nu există se trece la etapa 5;
4. să găsească informația necesară, când se știe că ea există și apoi se trece la etapa 6;
5. să creeze sau să solicite crearea informației care nu este disponibilă;
6. să înțeleagă informația găsită sau să solicite sprijin, în caz de nevoie;
7. să organizeze, analizeze, interpreteze și evalueze informația;
8. să comunice și să prezinte informația către terți în formate/pe suporturi adaptate/utilizabile;
9. să utilizeze informația pentru a răspunde unei probleme, pentru luarea unei decizii sau satisfacerea unei nevoi;
10. să păstreze, stocheze, reutilizeze, înregistreze și arhiveze informația pentru o utilizare ulterioară;
11. să renunțe la informația care nu mai este necesară și să o păstreze pe cea necesară.

UNESCO și-a manifestat interesul pentru dezvoltarea acestui domeniu și a participat la promovarea și susținerea unor acțiuni concrete de definire și dezvoltare a culturii informației. Aceste acțiuni de susținere s-au manifestat prin: elaborarea de studii și lucrări în domeniu, coordonarea de grupuri de lucru, susținerea dezbaterii și dezvoltării conceptului în cadrul unor reuniuni și conferințe naționale și internaționale, încurajarea statelor în elaborarea politicilor și strategiilor de integrare a culturii informației în procesele de formare.

Misako Ito, în lucrarea *L'UNESCO et la formation à la maîtrise de l'information* [*UNESCO și formarea culturii informației*], sintetizează domeniile de intervenție ale

---

<sup>115</sup> HORTON, Forest Woody. *Introduction à la maîtrise de l'information*. Paris: UNESCO, 2008, pp. 10-15.



UNESCO în promovarea și susținerea dezvoltării societăților pentru formarea unei culturi informaționale<sup>116</sup>: pentru domeniul educativ propunând soluția formării cadrelor didactice în domeniul media și informațional, formarea specialiștilor în domeniul științelor documentării, al cercetării și cel al cooperării internaționale, sensibilizarea forurilor decizionale pentru dezvoltarea de programe de formare a culturii informaționale.

#### **1.4. Policy transfer studies (PTS). Evoluția domeniului infodocumentar - Internaționalizarea politicilor publice și transferuri**

Lumea globală și multiplele schimbări generate de dezvoltarea tehnologică obligă statele să identifice și aplice o serie de măsuri care să sprijine indivizii și societatea în a se adapta, însă „mondializarea economică pare a împinge statele să se preocupe de aceleași probleme și să le rezolve de aceeași manieră. Unele văd dominația unui model ideologic, liberalismul, altele, constrângerile impuse de piețele financiare, iar altele, simple fenomene internaționale de învățare care permit selectarea celor mai bune politici posibile (best practice)”<sup>117</sup>. S-a constatat că au loc numeroase transferuri la nivelul politicilor publice, dar și o internaționalizare a acestora. O serie de cercetări au fost întreprinse pentru a studia transferurile privind politicile de publice, acestea fiind reunite sub denumirea *policy transfer studies (PTS)* [studii privind transferul de politici].

UNESCO, OCDE, Parlamentul European și Comisia Europeană sunt organisme care se implică în elaborarea unui univers cognitiv comun, în favorizarea unui cadru de transfer al soluțiilor și al schimburilor de bune practici<sup>118</sup>. Constatăm din declarațiile UNESCO și OCDE existența, la nivel internațional, a unui consens cu privire la nevoia de a implementa politici publice în sfera educației și de a realiza acțiuni de realizare a educației pentru informație, de formare a culturii informației.

Thierry Delpuech, în lucrarea *Comprendre la circulation internationale des solutions d'action publique: panorama des policy transfer studies* [Înțelegerea circulației internaționale a soluțiilor acțiunii publice: panorama studiilor transferurilor politicilor

---

<sup>116</sup> ITO, Misako. *L'UNESCO et la formation à la maîtrise de l'information*. În: Chapron, Françoise; Delamotte, Eric (coord.). *L'Education à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presse de l'enssib, 2010, p. 115.

<sup>117</sup> STĂNILĂ, Corina Maria; DELAMOTTE, Eric. *Globalisation des modèles de politiques publiques et investissement de formes. Le cas de l'éducation à l'information en France et en Roumanie*, In: Revista Transilvania, 12/2016, p.89. Sibiu, 2016 [online]. Revista Transilvania. 2016 [accesat la 12.06.2018]. Disponibil la: <https://revistatransilvania.ro/globalisation-des-modeles-de-politiques-publiques-et-investissement-de-formes-le-cas-de-leducation-a-linformation-en-france-et-en-roumanie/>

<sup>118</sup> DELAMOTTE, Eric. *Dynamique du développement de la culture informationnelle – comunicare*, Sibiu, 2013.

*publice*], arată faptul că studiile privind transferul de politici publice [*policy transfer studies*] au în comun și interesul privind locul ocupat de sursele exterioare în definirea politicilor publice<sup>119</sup>. În opinia sa, în cercetarea fenomenului de transfer se au în vedere două dimensiuni: studierea factorilor macro: structurile sociale, culturale, instituțiile, condițiile socio-economice, care influențează difuzarea și receptarea ideilor, programelor și instrumentelor publice, respectiv studierea interacțiunilor și relațiilor (interpersonale și inter-organizaționale) între protagoniștii implicați în procesul de transfer.

În lucrarea *Globalisation des modèles de politiques publiques et investissement de formes. Le cas de l'éducation à l'information en France et en Roumanie* [Globalizarea modelelor politicilor publice și investiția formelor. Cazul educației pentru informație în Franța și în România], autorii identifică principalele surse care influențează transferul politicilor publice și le grupează în trei mari categorii, considerate piloni ai procesului de convergență a politicilor, inițiativelor și acțiunilor în educație: armonizarea având ca pilon Statele, o a doua convergență a politicilor educative având ca pilon UNESCO și o a treia convergență având ca pilon Uniunea Europeană<sup>120</sup>. Transferurile identificate de autori la nivelul celor două sisteme de învățământ în ceea ce privește educația pentru informație și structurile infodocumentare sunt: transferul paradigmei culturale, transferul privind demersul comunicativ în organizarea și funcționarea structurilor infodocumentare, transferul privind locul utilizatorului în structurile infodocumentare - centrarea pe utilizator și stabilirea unor obiective de formare a utilizatorilor.

Cu privire la domeniul educativ și, mai precis, la realizarea culturii informației, subiectul nostru de interes, putem să exemplificăm cu elemente de politici publice pe care le-am identificat la nivelul fiecăruia dintre cei trei piloni: *statele* – măsuri de dezvoltarea a rețelelor de structuri infodocumentare, de formare a elevilor (atât Franța, cât și România fac parte dintre statele care au propus un astfel de sistem), *UNESCO* – implicarea în a derula acțiuni și a structura o măsuri de favorizare a accesului la informație și la formarea unei culturi a informației, respectiv de luptă împotriva fracturii digitale (exemplu: *Declarația UNESCO de la Praga* din 2003, *Proclamația de la Alexandria* din 2005 – un document comun UNESCO și IFLA), Uniunea Europeană – considerând educația ca un sursă de

---

<sup>119</sup> DELPEUCH, Thierry. *Comprendre la circulation internationale des solutions d'action publique : panorama des policy transfer studies* [online]. In: Critique Internationale, 2009/2, nr. 43, pp.153-165. [accesat la: 2 iunie 2018]. Disponibil la: <https://www.cairn.info/revue-critique-internationale-2009-2-page-153.htm>

<sup>120</sup> STĂNILĂ, Corina Maria; DELAMOTTE, Eric. *Op. cit.*, p. 89.

competitivitate și atractivitate, Tratatul de la Maastricht<sup>121</sup> din 1992 fixează o serie de recomandări privind dezvoltarea sistemelor de învățământ, acest document este completat de Comisia Europeană în 1994 care propune Cartea albă privind *Creșterea economică, competitivitate și ocuparea forței de muncă*, iar în anul 1995 propune Cartea albă cu titlul *A preda și a învăța. Către o societate a cunoașterii*.

O serie de instrumentele de acțiune au fost realizate și implementare în cadrul transferurilor politicilor publice: elaborarea și implementarea unor standarde de formare – un set de competențe de bază și soclul comun de competențe, precum și instrumente și standarde de măsurare a performanțelor sistemelor educative, a unităților de învățământ, a elevilor (exemplu: PISA, TIMSS).

Puncte comune și de convergență deseori generate de existența transferurilor privind politicile publice [*policy transfer*] sunt generate atât de instituțiile internaționale (UNESCO congresele), organismele internaționale (asociațiile profesionale din domeniul biblioteconomic, al științelor documentării și informării – IFLA, ALA, CILIP etc.), cât și regionale (UE, SUA). Aceste transferuri nu se realizează fără o abordare personalizată și, în același timp, fără să țină cont de particularități și contexte naționale / locale.

---

<sup>121</sup> *Tratatul de la Maastricht* din 1992. [online]. Eur-lex. [accesat la: 2 iunie 2018]. Disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0026>

## Concluzii

Evoluțiile și modificările aduse de *societatea informației*, *societatea cunoașterii* au influențat major, fundamental și ireversibil nu doar domeniul economic, ci au avut o influență majoră asupra tuturor domeniilor: tehnic, științific, cultural, medical, educațional etc. Întreg procesul de comunicare și informare, de relaționare, de acces și conectare a cunoscut imense și fundamentale transformări și evoluții, la fel ca societatea în ansamblul său.

Prezentarea și definirea conceptelor, respectiv punctarea principalelor elemente de evoluție a conceptelor, ne vor facilita înțelegerea contextului global și a factorilor care determină conceperea unor mecanisme de dezvoltare a *culturii informației*, ca măsură de adaptare a indivizilor la schimbările tehnologice și ale societății în general, respectiv de și luptă împotriva fracturii digitale.

Instituții internaționale (OCDE, UNESCO) și europene își manifestă preocuparea pentru a sprijini statele în luarea unor măsuri care să favorizeze adaptarea la noile schimbări și să diminueze efectele fracturii digitale și diferențelor privind chestiunile legate de accesul la informație, cât și cu privire la capacitatea de utilizare a informației. Pe scurt, este vorba de sprijinirea statelor în realizarea demersurilor de formare a culturii informației, ca ansamblu dinamic, construit pe mai multe niveluri de acțiune și cu multiple interferențe și domenii imbricate. Construcția unei culturi a informației este un proces complex care implică elemente strategice de definire de politici publice, dar și tactice de implementare a unor măsuri concrete, practice de realizare și implementare efectivă.

În sens larg, fractura digitală este definită prin creșterea diferenței privind dotarea cu echipamente de accesare a TIC (și accesul) între două zone geografice sau două categorii de indivizi, frecvent fiind adusă atenției fractura Nord-Sud. Însă, datele privind evaluarea dimensiunilor fracturii digitale au în vedere elemente privind asigurarea accesului la Internet, nivelul de dotare cu echipament informatic, gradul de acces la informație, respectiv de exploatare și utilizare a echipamentelor și resurselor Internet și TIC.

Având în vedere multiplele și permanentele evoluții tehnologice, decalajul privind facilitarea accesului la informație, fenomenul *fracturii digitale* se poate accentua. Cu siguranță că se pune întrebarea legată de măsurile care pot fi luate, din diferite perspective, pentru a micșora decalajul privind accesul la informație și pentru a încetini și diminua extinderea și adâncirea *faliei digitale* dintre indivizi, dintre generații, respectiv dintre popoare.

Se desprinde nevoia luării unor măsuri care să participe la reducerea decalajului între

indivizi atât din perspectiva accesului la infrastructură digitală, cât și la informație prin dezvoltarea posibilității de a achiziționa produse *hardware* și *software*, cât și prin dezvoltarea de competențe care să permită indivizilor utilizarea acestor echipamente și a informațiilor. Ne permitem să subliniem mizele educaționale care sunt implicate, pe lângă mize economice și financiare majore din punct de vedere al producției și vânzării de echipamente informatice, dezvoltarea rețelei de Internet și oferirea de servicii care permit accesul la Internet.

În fața acestei revoluții tehnice, a vitezei de producere a informației, a diversificării căilor de acces la informație, sistemele de învățământ se găsesc într-o perioadă de re poziționare și reinventare. Este obligatorie găsirea de soluții care să le permită să se adapteze acestor schimbări tehnologice, de comunicare și de acces, dar mai ales schimbări socio-culturale de fond ale noilor generații.

Modificarea paradigmei informaționale generează noi nevoi atât la nivelul sistemelor de învățământ, cât și la nivelul indivizilor. Ea dezvoltă noi comportamente informaționale, de relaționare, de comunicare, de lucru, de poziționare, de lucru. Sunt generate modificări importante în regândirea, dezvoltarea, modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ, și nu numai. Noile paradigme informaționale și educaționale determină structurile infodocumentare să se adapteze atât în ceea ce privește constituirea și gestionarea fondului de publicații, dotarea cu echipamente informatice și audio-vizuale, organizarea spațiului, organizarea accesului la resurse, comunicarea și promovarea resurselor, a ofertei de formare și servicii, realizarea unei oferte adaptate de servicii și produse documentare, dar și a unei oferte de formare și servicii de mediere pe care le poate oferi utilizatorilor. Elemente multiple bulversează organizarea și funcționarea structurilor infodocumentare: cantitatea mare de informații, varietatea și diversificarea suporturilor informației, diversificarea căilor de acces la informație, modificările comportamentului informațional al utilizatorilor, nevoia de formare, de informare și de documentare a utilizatorilor, eterogenitatea utilizatorilor (din punctul de vedere al nivelului competențelor tehnice, infodocumentare, de comunicare, dar și din punctul de vedere al nevoilor și interesului privind utilizarea resurselor structurii infodocumentare).

Satisfacerea nevoii de acces la informație generează nevoia de a deține competențele necesare accesării (competențe tehnice, competențe infodocumentare, spirit critic și analitic etc.) și exploatării eficiente a informației (pentru a rezolva probleme, pentru a executa o sarcină de lucru etc.), iar dezvoltarea acestora este un proces de învățare și permanentă exersare.

Manifestarea culturii informaționale poate fi realizată prin demonstrarea capacității individului de a mobiliza cunoștințe, de a utiliza abilități și aptitudini pentru a răspunde la întrebări sau pentru a rezolva o problemă care presupune utilizarea de informații.

Un individ care dovedește o cultură a informației este cel care are capacitatea de a se adapta, de a face transferuri de cunoștințe, de a mobiliza eficient informația pentru a rezolva probleme/sarcini de lucru, de a căuta, selecta, evalua, trata și comunica informația, de a utiliza o serie de aptitudini în situații care necesită informație, fie că sunt asemănătoare celor întâlnite, fie că sunt complet noi, în contexte și scopuri diverse: personale, școlare/educaționale, profesionale, culturale.

Dezvoltarea culturii informației este un proces dinamic, complex, adaptabil și continuu, fiind strâns legat de dezvoltarea tehnologică, de diversificarea căilor de acces la informație și comunicare.

Legăturile potențiale și conexiunile între domeniile complementare culturii informației sunt cele care fac din acest concept unul complex și deloc facil în abordare, complementare în abordarea aspectelor legate de informație.

Transmiterea și formarea unui ansamblu minimal/suficient de abilități, capacități și aptitudini în domeniul infodocumentar care vor permite individului ca, în mod autonom, să fie capabil să caute, să exploateze eficient și să comunice informația este necesar a fi realizată în cadrul învățământului obligatoriu. În acest mod se poate asigura accesul tuturor indivizilor la o formare de bază în domeniul infodocumentar.

Cadrul școlar permite formarea, exersarea și valorizarea competențelor infodocumentare în situații de învățare diverse, prin activități școlare și extrașcolare, individuale și de grup, care favorizează integrarea lor în formarea de bază a elevilor. Cu cât sunt mai diverse situațiile de învățare, de exersare și valorizare a competențelor infodocumentare, cu atât integrarea acestora este mai facilă, iar transferul către alte situații se realizează mai rapid.

Formarea culturii informației a utilizatorilor de informație încadrați în sistemul de învățământ este o chestiune care nu îi privește doar pe specialiștii în domeniul infodocumentar, ci este o chestiune care necesită implicarea tuturor factorilor educaționali și nu numai. Considerăm că nu este o chestiune “opțională”, nici una locală, din acest motiv considerăm că este necesar a se realiza un demers instituțional pentru realizarea și generalizarea formării culturii informației în sistemul educațional, cel puțin la nivelul învățământului preuniversitar.

Considerăm că formarea culturii informației este un proces centrat pe utilizator. Un demers comunicativ-acțional care are ca scop punerea utilizatorului în situația de a mobiliza, într-un timp dat, resursele de care dispune pentru a rezolva o sarcină de lucru complexă. Astfel, toate acțiunile întreprinse la nivelul unei structuri infodocumentare vizează nevoia de dezvoltare a autonomiei utilizatorului în raport cu informația.

Domeniul infodocumentar din sistemul educativ din România se găsește într-un context al inegalităților accentuate și este, în același timp, un domeniu de intersecție între medii sociale, culturale, geografice, lingvistice, economice diferite. Pentru a oferi șanse egale de reușită și pentru a asigura accesul la informație este necesară realizarea unui demers instituțional de formare a culturii informației, de realizare a “educației pentru informație”.

Considerăm că dezvoltarea unitară a *culturii informației* în rândul copiilor și tinerilor se poate realiza doar printr-un demers instituțional, acesta având, în opinia noastră, două planuri de intervenție: la nivel macro – la nivel de sistem (nivel național, cu realizare într-un termen mediu și lung), respectiv la nivel micro (local, la nivelul fiecărei unități de învățământ).

Asigurarea accesului la informație în școli presupune, cel puțin trei aspecte:

- adaptarea structurilor infodocumentare și punerea la dispoziție a informației: existența unui fond documentar diversificat, pe suporturi multiple, care să răspundă nevoilor utilizatorilor, organizarea unui spațiu în care resursele să poată fi accesate liber și direct, oferirea condițiilor și mijloacelor de exploatare a resurselor infodocumentare;
- punerea la dispoziție a personalului specializat în domeniul științelor informării, documentării și comunicării, care să organizeze activitatea și să se asigure de punerea resurselor la dispoziția utilizatorilor, să propună un proiect de formare, acțiuni de comunicare și realizarea medierii informaționale;
- formarea utilizatorului în domeniul infodocumentar pentru a putea fi capabil să acceseze, să selecteze, să utilizeze, să evalueze și să comunice informația pentru a deveni autonom, pentru a fi capabil să îndeplinească sarcini complexe de lucru care presupun utilizarea informației, pe scurt formarea și dezvoltarea unei culturi a informației.

Din perspectiva cercetării noastre, datele cu privire la situația dezvoltării infrastructurii informatice și de telecomunicații din România, datele cu privire la asigurarea accesului la Internet, dar și cele referitoare la comportamentul utilizatorilor de Internet sunt importante, pentru că oferă indicatori privind accesul la Internet în gospodării. Având în

vedere procentul scăzut al gospodăriilor care beneficiază de Internet, rolul școlii referitor la oferirea accesului la Internet devine unul major. Conectarea școlilor la Internet, oferirea accesului la informația online și spațiile specializate din unitățile școlare oferă șanse egale de reușită elevilor și reduce decalajul existent între elevii care beneficiază acasă de această facilitate față de cei care nu beneficiază de ea. Un al doilea aspect, având în vedere subiectul, este faptul că școala participă la formarea competențelor elevilor privind accesarea și exploatarea informației online, un aspect important al reducerii fracturii digitale între persoane, medii, arii geografice.

Ne propunem în capitolele următoare să studiem o serie de măsuri întreprinse în perioada 2000-2014 la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar din România, să analizăm ceea ce s-a realizat la nivel de sistem, dar și să subliniem evoluțiile posibile care să permită o ameliorare a sistemului de promovare, formare și dezvoltare a culturii informației în sistemul preuniversitar din România (**capitolul 2. Educația pentru informație și dezvoltarea culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar – un demers instituțional**). De asemenea, ne propune să cercetăm și să structurăm informația cu privire la elementele existente la nivelul sistemului de învățământ pentru a descrie un posibil mecanism instituțional prin care să poată fi realizată formarea, dezvoltarea și promovarea culturii informației în sistemul preuniversitar românesc (**capitolul 3. CDI, profesorul documentarist și politica documentară – trei piloni ai mecanismului instituțional de dezvoltare culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar românesc**).

Conducem studiul nostru spre identificarea și analiza elementelor existente privind construirea cadrului legal, a cadrului instituțional și a cadrului de practică care asigură organizarea și funcționarea structurilor de tip CDI în unitățile de învățământ, încadrarea cu personal, dar și conceperea și realizarea unei politici documentare naționale. În cercetarea noastră, ne dorim să analizăm sistemul existent și să identificăm acele elemente care ar putea sprijini evoluția actualului cadru.



## **Capitolul 2. EDUCAȚIA PENTRU INFORMAȚIE ȘI DEZVOLTAREA CULTURII INFORMAȚIEI ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR – UN DEMERS INSTITUȚIONAL**

Dezvoltarea domeniului infodocumentar la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar și formarea culturii informației implică aspecte dintre cele mai diverse: politice, socio-culturale, economice, dar și educative – atât de nivel strategic și de instituțional (politici și strategii publice, documente cadru, regulamente, metodologii), dar și practice și de implementare (aspecte pedagogice, didactice, metodologice și metodice, dar și de conținut și de management).

Noile paradigme informaționale și educaționale generate de dezvoltarea tehnologiei informației, a rețelelor și mijloacelor de comunicare, noile contexte educaționale au accentuat nevoia de a regândi rolul și funcțiile structurilor infodocumentare. În noul context tehnologic și informațional, structurile infodocumentare de la nivelul unităților de învățământ, ca toate celelalte, s-au confruntat cu provocări dintre cele mai diverse, iar apariția Internetului și dezvoltarea mijloacelor de comunicare și a tehnologiei informației au generat, probabil, cea mai imperativă nevoie de redefinire și adaptare.

În acest capitol ne propunem să identificăm măsurile luate la nivelul sistemului preuniversitar românesc care au permis modernizarea structurilor infodocumentare, respectiv crearea unui cadru favorizant formării culturii informației, ca demers instituțional. În același timp, ne propunem să identificăm acele elemente care descriu și caracterizează contextul educațional și socio-economic în care au fost concepute, adaptate și implementate centrele de documentare și informare în unitățile de învățământ pentru a determina rolurile pe care acestea pot să le exercite la nivel de sistem în formarea și dezvoltarea culturii informației în învățământul obligatoriu. De asemenea, ne propunem să realizăm o punctare a tendințelor educaționale care influențează demersurile instituționale de formare a culturii informației în școli.

În această parte a lucrării vom prezenta atât măsurile concrete luate la nivelul sistemului de învățământ românesc în perioada 2000-2014, care au avut ca scop dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul educativ, vom analiza dinamica dezvoltării numerice a CDI din unitățile de învățământ, dar și o dinamică a construcției cadrului legal și cadrului instituțional de realizare a acestui demers instituțional.

Astfel, în acest capitol ne propunem să prezentăm un scurt istoric al programului *Educație pentru informație* derulat în România, la nivel național, de către Ministerul

Educației Naționale din România, în parteneriat bilateral cu Franța. Prin acest program a fost propusă o reformare a structurilor infodocumentare din învățământul preuniversitar românesc, acesta contribuind la punerea bazelor unui mecanism instituțional de susținere a dezvoltării culturii informației în sistemul preuniversitar românesc pe care ne propunem să o analizăm. Considerăm că înființarea Centrelor de Documentare și Informare (CDI) este un demers concret de includere a elementelor legate de dezvoltarea culturii informației în politicile de dezvoltare instituțională a unităților de învățământ, un demers structurat și coerent dezvoltat la nivel de sistem. Proiectul *Educație pentru informație* este un program de implementare a centrelor de documentare și informare (CDI) în unitățile școlare din România, un proiect care participă la procesul de redefinire a rolului structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar și re poziționare a acestora în reorganizarea procesului de învățare, bazat pe dezvoltarea de competențe.

Astfel, în această parte a lucrării propunem o analiză a demersurilor instituționale realizate în perioada 2000-2014 cu privire la modernizarea domeniului infodocumentar din învățământul preuniversitar. Pentru aceasta vom studia elementele cu privire la construcția, implementarea și evaluarea proiectului *Educație pentru informație*, proiect de modernizare a structurilor infodocumentare derulat la nivelul sistemului de învățământ românesc. În acest proiect sunt propuse o serie de măsuri de reformare a sectorului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar, o modernizare a structurilor infodocumentare din sistemul preuniversitar și o reorganizare a acestora, mai precis, realizarea de centre de documentare și informare în unitățile de învățământ.

Realizarea unui istoric privind implementarea procesului de reformă a domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar ne permite analizarea construcției cadrului instituțional de realizare a formării unei culturi a informației la elevi, dar și o explicitare a dinamicii implementării programului și a dezvoltării acestuia, respectiv a evoluției domeniului. De asemenea, analiza ne va permite să delimităm mizele schimbării, precum și principalele domenii de acțiune, care ne vor permite să facem propuneri de măsuri ce pot determina o creștere a eficienței acțiunilor propuse și o eventuală evoluție a axelor de dezvoltare a structurilor, respectiv propuneri pentru o eventuală completare și adaptare a cadrului legal.

Contextul în care CDI sunt concepute, implementate și dezvoltate este unul de globalizare, universalitate, de transfer și schimbare, un context tehnologic în mișcare, cu multiple influențe și permanente mutații.

Încercăm să creionăm acele elementele care definesc contextul apariției CDI și să identificăm care este rolul CDI în a răspunde acestor nevoi de adaptare, schimbare și modernizare a școlii. Aceste nevoi sunt accentuate și de dezvoltarea tehnologică, de multiplicarea suporturilor informației, de augmentarea cantității informației, de diversificarea căilor de acces la informații și de creșterea rapidității accesului. Noile paradigme educaționale sunt și ele generatoare de schimbare și invită la o regândire a sistemelor educative: pedagogie diferențiată, dezvoltarea unui învățământ bazat pe formarea de competențe, noile roluri ale profesorului, problematica asigurării accesului la informație, preocuparea privind educația pe tot parcursul vieții, centrarea învățării pe elev, respectarea ritmului de învățare, vizarea performanței individului, învățarea prin descoperire, prin experimentare, prin activități de aplicare a cunoștințelor teoretice în practică, prin realizarea de experimente etc.

Ne dorim să evidențiem în ce măsură implementarea structurilor infodocumentare de tip CDI a dus la dezvoltarea și modernizarea conceptului de bibliotecă școlară, respectiv în ce măsură funcțiile bibliotecii școlare, ale structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ preuniversitar sunt revăzute și dezvoltate în raport cu noile tendințe date de dezvoltarea societății cunoașterii și în acord cu nevoile utilizatorilor în materie de formare, de informare, de documentare și de acces la informație.

Un scurt istoric al demersului de realizare a CDI în România și Franța, respectiv o analiză a influenței pe care Franța a avut-o în dezvoltarea acestui demers în sistemul educativ românesc, respectiv o comparație a celor două sisteme de învățământ sub aspectul măsurilor și rezultatelor la nivel instituțional de dezvoltare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar.

Prin studiul unui corpus de texte oficiale emise de Ministerul educației naționale ne propunem să analizăm dinamica dezvoltării domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar românesc de învățământ în perioada 2000-2014, dar și dinamica evoluției cadrului legal cu privire la acest domeniu, respectiv viziunea cu privire la două aspecte: modernizarea structurilor infodocumentare (sub aspectul elementelor legate de amenajare, dotare, organizare) și activitățile de educație pentru informație și de formare a culturii informației a elevilor.

Preocuparea noastră este de a cerceta care este rolul pe care structurile infodocumentare de tip CDI îl au în dezvoltarea unei culturi informaționale a utilizatorilor într-un cadru școlar, instituțional, respectiv în ce măsură proiectul a contribuit la structurarea unor demersuri instituționale de reformare a sectorului infodocumentar. De asemenea, dorim

să analizăm dinamica și impactul realizării structurilor infodocumentare de tip CDI din unitățile de învățământ preuniversitar românesc în perioada 2000-2014, dar și să identificăm și să analizăm elementele de construcție a cadrului legal și a cadrului instituțional de realizare a demersului de modernizare și reformare a sectorului infodocumentar din sistemul preuniversitar românesc. În analiza noastră dorim să evidențiem și elementele privind transferul de expertiză și politici publice la nivelul sistemului preuniversitar românesc, respectiv analiza contextului de realizare a proiectului, a scopului și a complexității măsurilor propuse în implementarea proiectului, dar și a parteneriatul construit pentru realizarea lui.

Totodată, cercetarea vizează să realizeze o imagine a rețelei structurilor infodocumentare și a rolului personalului specializat în domeniul științelor documentării și informării care deservește această rețea. Vom inventaria documentele care definesc registrele de acțiune ale profesorului documentarist încadrat în sistemul educativ românesc, respectiv domeniile de competență definite de cadrul instituțional.

Ne concentrăm atenția și pe elaborarea unui istoric detaliat al cadrului legal de realizare a mecanismelor instituționale de formare a unei culturi a informației la elevi, respectiv de susținere și promovare a educației pentru informație și a formării unei culturi a informației la elevii din sistemul preuniversitar românesc. Acest istoric va fi utilizat ulterior pentru a realiza o analiză comparativă a sistemelor de învățământ din Franța și România cu privire la dezvoltarea domeniului infodocumentar din învățământul preuniversitar.

Analiza ne va permite o punere în relație a discursurilor privind politicile educative și definirea instituțională a CDI în documentele cadru, cu practicile efective la nivelul unităților de învățământ (elemente subliniate în capitolele următoare prin analiza ulterioară a documentelor cadru de reglementare a activității CDI în raport cu reprezentările pe care le au asupra acestui subiect profesorii documentariști și bibliotecarii școlari – responsabili CDI).

Dorim să analizăm în ce măsură proiectul *Educație pentru informație* a asigurat premisele formării și dezvoltării unei culturi informaționale la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar românesc. Vom identifica în această cercetare instituțiile și organismele implicate în acest proces, vom descrie rolurile instituționale avute în procesul de implementare a CDI în sistemul preuniversitar românesc, politicile, strategiile și măsurile adoptate în construcția și implementare a acestui program, dar și actorii și resursele implicate.

De asemenea, analiza ne va permite o punere în relief a punctelor de convergență, dar și a contrastelor acțiunilor proiectului în raport cu alte aspecte de politică educațională. Această analiză ne ajută ulterior în demersul de concepere a unei strategii naționale de dezvoltare a domeniului infodocumentar care să integreze și să urmeze pașii deja realizați în acest început de proces de reformă a domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar românesc. Studiul va permite identificarea și studierea unor piste complementare care vor facilita continuarea procesului de modernizare a bibliotecilor școlare prin transformarea lor în CDI și de identificare a unor măsuri care vor permite punerea în practică a unor acțiuni directe și concrete de susținere a formării culturii informației în învățământul preuniversitar, ca demers instituțional.

### **2.1. Tendințe în educația contemporană și noi paradigme educaționale**

Educația contemporană a cunoscut modificări majore. Sistemele educative și școala se găsesc într-o criză mai mult sau mai puțin recunoscută, și într-un proces de căutare de soluții, de adaptare și de reformare. Lumea s-a schimbat, societatea s-a schimbat. Cum se vor adapta sistemele de învățământ? „Schimbarea, înnoirea, adaptarea sunt atribute ale educației contemporane, determinate de aspecte, precum: progresele în dezvoltarea cunoașterii, a științei, culturii, a tehnologiei informației, rezultatele cercetărilor pedagogice, dinamica vieții sociale, globalizarea. Sincronizarea între dezvoltarea educației și dezvoltarea societății este absolut necesară.”<sup>122</sup>

Noile paradigme educaționale plasează elevul în centrul actului educațional, accentuează ideea unui învățământ bazat pe dezvoltare de competențe și pe nevoia de “a învăța să înveți”, diminuează gradul de accentuare al conținutului învățării, insistă asupra formării gândirii critice și a capacității de a mobiliza informații, resurse, competențe pentru rezolvarea de probleme și găsirea de soluții la probleme, subliniază nevoia realizării de activități școlare individualizate, creative, care să respecte ritmul și stilul de învățare ale elevilor, insistă pe schimbarea rolului profesorului, care devine un organizator, îndrumător, mediator și nu un transmițător de informații, promovează ideea de *învățare pentru viitor* și nu pentru prezent, insistă pe complementaritatea dintre teorie, practică și experiență personală în procesul de educație și formare.<sup>123</sup>

---

<sup>122</sup> CREȚU, Daniela; NICU, Adriana; MARA, Daniel. *Pedagogie: formarea inițială a profesorilor*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2005, p. 27.

<sup>123</sup> *Ibidem*, p. 28.

Legea educației naționale nr. 1/2011, art. 2 alin.(2), exprimă misiunea și orientarea educației în România: “de formare, prin educație, a infrastructurii mentale a societății românești, în acord cu noile cerințe, derivate din statutul României de țară membră a Uniunii Europene și din funcționarea în contextul globalizării, și de generare sustenabilă a unei resurse umane naționale înalt competitive, capabilă să funcționeze eficient în societatea actuală și viitoare”<sup>124</sup>.

Diversificarea căilor de acces la informație și a surselor de informare face ca școala să își piardă locul de principal și transmițător de informații și cunoaștere. Aceasta are șansa să se reformeze și să se adapteze noului context socio-cultural global, informațional și tehnic.

Propunerea de dezvoltare a noilor competențe-cheie definite pentru fiecare ciclu de învățare și asumate la nivel european și la nivelul țărilor, respectiv de dezvoltare de competențe transversale în școli este o formă de adaptare și nu de uniformizare a parcursurilor de învățare, dar și de posibil transfer și echivalență.

Aceste schimbări tehnologice și de paradigmă, la rândul lor, au generat noi nevoi de informare, formare, documentare a indivizilor, și au impus școlii, sistemelor de formare sau indivizilor obligația de găsirea de soluții pentru a se adapta. Considerăm că o formă de adaptare este și dezvoltarea competențelor privind căutarea, selectarea, prelucrarea și comunicarea informației, dar și de dezvoltare de spirit critic pentru a ameliora capacitatea de a selecta și utiliza informația într-o manieră corectă și creativă, dar și etică.

Pe lângă educația formală și nonformală, cea informală joacă un rol din ce în ce mai important în formarea individului. Descrisă drept „totalitatea informațiilor neintenționate, difuze, eterogene, voluminoase – sub aspect cantitativ – cu care este confruntat individul în practica de toate zilele și care nu sunt selectate, prelucrate din punct de vedere pedagogic”<sup>125</sup>, dezvoltarea competențelor prin educația informală poate fi potențată de existența unei culturi informaționale.

În același timp, constatăm că apare și nevoia de valorizare a competențelor elevilor, dezvoltate prin învățarea nonformală și informală, pe de o parte pentru a utiliza competențe deja formate ale elevilor și sprijinirea lor în a progresa, dar și pentru a motiva elevii și a valoriza experiența și competențele dezvoltate în afara școlii.

În tot acest context, dezvoltarea culturii informației ar putea fi o soluție care vine în sprijinul școlii de a se adapta noilor cerințe educaționale, de a promova și realiza un

---

<sup>124</sup> Legea nr. 1/2011 – Legea educației naționale, art. 2, alin. (2), Monitorul Oficial al României, nr. 18, anul 179 (XXIII), partea 1, 10 ianuarie 2011.

<sup>125</sup> CUCOȘ, Constantin. *Pedagogie*. Iași: Polirom, 1996, p. 36.

învățământ inovator, bazat pe dezvoltare de competențe care permit elevului dezvoltarea unei autonomii în învățare, dezvoltarea spiritului critic și a competențelor transversale. În spiritul promovat prin conceptul de “învățare inovatoare” se realizează o pregătire a elevului pentru situațiile reale de viață, respectiv pentru continuarea educației și formării pe tot parcursul vieții.

În opinia noastră, integrarea elementelor de cercetare documentară, de cultură a informației în predarea diferitelor discipline, este o formă de adaptare a educației la dinamica socială și cea tehnologică, a unei educații proiectate pentru viitor.

Având în vedere dezvoltarea căilor de comunicare, a surselor de informare și creșterea numărului de căi de acces la informație, respectiv un volum mare de informații la care individul trebuie să facă față, realizarea unei “educații pentru informație” și dezvoltarea spiritului critic și al autonomiei în învățare sunt obligatorii.

## **2.2. Promovarea și formarea culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar – demersuri și modalități de realizare**

Contextul global este unul care obligă statele să conceapă politici publice și să întreprindă măsuri concrete care să favorizeze realizarea culturii informației și să lupte împotriva fracturii digitale. Statele semnatare ale *Declarației de la Praga* a UNESCO din 2003, respectiv din *Proclamația de la Alexandria din 2005*, document comun UNESCO – IFLA se obligă la aceasta. Statele membre UE au primit recomandări privind dezvoltarea și integrarea acestor componente în politicile educaționale, așa cum am arătat în subcapitolele anterioare.

În această parte a lucrării ne focalizăm asupra nevoii de a realiza demersuri instituționale de promovare și formare a culturii informației în sistemele preuniversitare. Ne propunem să evidențiem aspecte ale acestor demersuri realizate în Franța și în România, pentru a centra studiul în jurul problematicii noastre inițiale de cercetare.

În subcapitolul 1.5. *Policy transfer studies (PTS)* am evidențiat faptul că există o serie de factori interni și externi, de dimensiuni macro și micro, care influențează conceperea, realizarea și implementarea politicilor publice, dar și elementele de transfer cu privire la domeniul educației pentru informație. Având în vedere mizele, viteza și dimensiunea dezvoltării domeniului tehnic și informațional, dar și amploarea și impactul fenomenului fracturii digitale, este evident faptul că măsurile care pot fi luate pentru adaptarea la acest context tehnic, comunicațional, cultural și socio-economic sunt fie globale, fie la nivelul unui stat prin strategii și politici publice asumate și implementate pe

termen mediu și lung. Angajamentele pe care statele și le asumă prin realizarea de politici publice și demersuri instituționale de formare a indivizilor sunt o formă de reacție, dar și o formă de a anticipa nevoile indivizilor prin măsuri concrete menite a pregăti și forma indivizii pentru a le facilita adaptarea și pentru a le crește șansele de supraviețuire profesională. Formarea și promovarea culturii informației reprezintă o chestiune care nu poate fi realizată în formă generalizată decât instituțional, prin educație formală. Nu neglijăm impactul și aportul educației nonformale și informale în formarea și dezvoltarea culturii informației, însă noi considerăm că a oferi șanse egale privind accesul la informație și la educație este în responsabilitatea statului. Șansele egale de acces la informație presupun asigurarea unui minim set de competențe care să permită fiecărui individ să utilizeze informația pentru a răspunde unei sarcini date sau fixate. Competențele infodocumentare și tehnice dezvoltate prin educația informală și nonformală este recomandat a fi integrate, valorizate și dezvoltate prin activitățile de educație formală.

În acest context de creștere a utilizării tehnologiei în sistemul de educație, dar și în afara lui, se schimbă natura și organizarea activităților educative, educația online face parte din noua realitate și este acceptată ca inovație. Bibliotecile/structurile infodocumentare își pot întări rolul în furnizarea accesului liber la informație și promovarea cunoașterii la toate nivelele educaționale. Favorizarea accesului la conținut digital, ca instrument și suport de învățare și formare, dar și producerea de conținut digital, sunt factori importanți de schimbare în organizarea structurilor infodocumentare.

În argumentarea lucrării *Repères pour la mise en œuvre du Parcours de formation à la culture de l'information*, Jean Michel Blanquer, ministrul educației naționale din Franța, considera că „formarea culturii informaționale este o chestiune care îi vizează pe toți elevii, de la școala primară și până la liceu. Ea constituie un element al culturii generale, pe care fiecare trebuie să o dobândească și să o actualizeze pe tot parcursul vieții”<sup>126</sup>. Demersurile de formare a culturii informației în sistemul educativ francez se axează în jurul ideii abordării unitare, dar și de fuzionare a diferitelor tipuri de *literacy* în raport cu informația și *tehnologia* (cultura media, cultura digitală și cultura informației), construcția bazându-se pe implicarea

---

<sup>126</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. *Repères pour la mise en œuvre du Parcours de formation à la culture de l'information* (PACIFI) - octombrie 2010 - Ministère de l'Éducation Nationale [online]. Eduscol. 2010 [accesat la: 24 august 2017]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/cid53581/reperes-pour-la-mise-en-oeuvre-du-parcours-de-formation-a-la-culture-de-l-information.html>



unei largi palete de actori implicați în această co-construcție, respectiv pe politici publice în domeniul educativ.<sup>127</sup>

Formarea și dezvoltarea unei culturi informaționale sunt un proces de durată, care poate fi realizat la toate nivelele de învățământ și prin toate formele de învățare: formală, nonformală și informală și are ca scop principal dezvoltarea unor atitudini, aptitudini și achiziția de cunoștințe specifice, care duc la formarea de competențe necesare pentru a realiza utilizarea eficientă a informației. Considerăm că structurile infodocumentare din unitățile de învățământ cu funcții de formare a utilizatorilor, centrele de documentare și informare, dar și bibliotecile școlare au un rol determinant în punerea bazelor culturii informației a elevilor din sistemul de învățământul preuniversitar.

„Școlilor le este încredințată misiunea de a realiza educația pentru informație, iar aceasta nu se mai referă la competențele procedurale legate de manipularea instrumentelor, ci la mizele sociale, economice, politice și mai ales cognitive majore care impun o nouă responsabilitate instituțiilor de învățământ”<sup>128</sup>

A beneficia de un cadru instituțional de dezvoltare a culturii informaționale înseamnă asigurarea egalității șanselor de acces la informație, dar și creșterea șanselor de reușită școlară și profesională. Dezvoltarea competențelor infodocumentare se realizează prin diverse forme de activitate, ea nu este numai sarcina specialiștilor în domeniul științelor informării, documentării și comunicării, chiar dacă ei pot juca un rol capital. Este o acțiune de echipă, transdisciplinară, care dezvoltă competențe infodocumentare integrate în dezvoltarea competențelor pe discipline de studiu și participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor.

Un demers instituțional de formare în domeniul culturii informației ar sprijini demersul de formare a competențelor-cheie, în mod special a competenței de a “învăța să înveți”. Pentru aceasta, “școala, învățământul la toate nivelele sale trebuie să asigure elevilor și studenților cultura informațională, abilitatea necesară utilizării informației, abilități care trebuie însușite precum scrisul, cititul și socotitul și care îi va însoți toată viața”<sup>129</sup>.

---

<sup>127</sup> *Les politiques d'éducation aux médias et au numérique dans le monde* [online]. In: Education comparée / nouvelle série, nr. 19. Les Carnets de SFERE-Provence. 2018 [accesat la: 20 iulie 2018]. Disponibil la: [https://sfere.hypotheses.org/2570?utm\\_source=alert](https://sfere.hypotheses.org/2570?utm_source=alert)

<sup>128</sup> LEHMANS, Anne; LIQUETE, Vincent; LIMBERG, Louise. *Introduction - Les politiques d'éducation à l'information, aux médias et au numérique dans le monde*. In: Education comparée / nouvelle série, nr. 19, pp. 11-18.

<sup>129</sup> TÎRZIMAN, Elena. *Cultura informațională - un concept care se impune în condițiile utilizării pe scară largă a noilor tehnologii ale informării și comunicării*. [online]. In: *Studii de biblioteconomie și Știința Informării*, nr. 4-5, 2000-2001 [accesat la: 7 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.lisr.ro/4-5.html>

Prin funcția educațională, de *formare* a utilizatorilor pe care o au, bibliotecile și centrele de documentare și informare au obligația de a participa la dezvoltarea competențelor infodocumentare și a unei culturi informaționale a elevilor. Ele oferă cadrul și spațiul formării acesteia, favorizează accesul la surse de informare și suporturi dintre cele mai diverse și asigură expertiza și medierea necesară oferită de specialiștii în științele documentării și informării.

În opinia lui Jesus Lau, pentru a participa la formarea culturii informației, structurilor infodocumentare, biblioteca și centrul de informare sunt<sup>130</sup>:

- structuri păstrătoare de cunoștințe;
- surse de informații în diverse formate și suporturi;
- centre unde personalul încadrat este expert în domeniul științelor informației;
- structuri care dispun de un spațiu pentru desfășurarea activităților de formare și învățate;
- locuri de comunicare pentru elevi și grupe educaționale;
- spații de socializare și utilizare a cunoștințelor;
- locuri specializate de unde se pot obține informații, suport, consultații și referințe informaționale de la specialiști în domeniul științelor informării, documentării și comunicării;
- centre cu acces la echipamente informatice, la calculatoare conectate la Internet, care permit căutarea și selectarea informațiilor, prelucrarea și transmiterea cunoștințelor.

Cele două sisteme de învățământ, cel românesc și cel francez, au organizat de manieră structurată rețele de centre de documentare și informare (Franța), respectiv centre de documentare și informare și biblioteci școlare (România). Un important sprijin a fost acordat României de către Franța în demersul său de reformare a domeniului infodocumentar din învățământul preuniversitar. O serie de elemente de transfer au avut loc la nivelul celor două sisteme educative.

Demersul adoptat în sistemul educativ românesc este unul inspirat de cel derulat în sistemul educativ francez, dovedindu-se a fi unul dinamic (cu un ritmuri de dezvoltare dependente de deciziile politice educative naționale și locale).

---

<sup>130</sup> LAU, Jesus. *Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți*. Trad.: Maria Vatmanu, Natalia Cheradi. Chișinău: Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, 2010, p. 16.

Măsurile de dezvoltare a CDI în România au fost luate începând cu anii 2000, cu expertiza Franței. Centrul de documentare și informare este o structură infodocumentară implementată în unitățile de învățământ preuniversitar pentru a favoriza accesul la informație, a asigura egalitate de șanse privind accesul servicii și produse documentare variate și moderne, la informație și documente pe suporturi diverse, dar și pentru a forma competențe elevilor în domeniul infodocumentar prin construirea unui cadru instituțional care a creat premise dezvoltării unor politici de formare a culturii informației.

CDI sunt structuri infodocumentare moderne în sprijinul învățământului preuniversitar românesc, care au fost concepute pentru a răspunde nevoii de modernizare și adaptare a școlii. CDI este definit și ca o interfață între școală și lumea exterioară.

Conform afirmațiilor conf. univ. Françoise Chapron, „CDI este o punte de legătură între școală și lumea din afara ei prin faptul ca pune la dispoziție utilizatorilor resurse informaționale care trec din ce în ce mai mult prin utilizarea noilor mijloace de comunicare. CDI este într-o profundă mutație.”<sup>131</sup>

Contextul apariției CDI în sistemul educativ românesc este caracterizat de nevoia de modernizare, schimbare și adaptare, iar el fiind o structură infodocumentară specializată, un spațiu de învățare oarecum “atipic”, considerăm că se poate poziționa în peisajul școlii ca fiind poarta de intrare a modernității și poarta spre accesul la lumea exterioară, un spațiu de formare și învățare, un spațiu al experimentării de manieră protejată a inițiativelor elevilor și de construcție a parcurșurilor educative individualizate și asumate, derulate în autonomie sau în grup, cu sprijin de specialitate, într-un mediu colaborativ și non-competitiv.

Prin transformarea bibliotecilor școlare în centre de documentare și informare, sub aspectul suporturilor pe care informația este pusă la dispoziție, se accentuează procesul de *hibridizare*<sup>132</sup> a structurilor infodocumentare existente la nivelul unităților de învățământ, dar și organizarea unor noi spații de formare și învățare.

Schimbările tehnologiei și diversificarea căilor de acces la informație fac ca profesorul să nu mai fie, preponderent, o sursă de informare, el devine facilitator și mediator între elev și informație. Considerăm că rolul profesorului se poate exercita de manieră eficientă în construirea parcurșurilor de învățare, punând accentul nu doar pe rezultat, dar mai ales pe proces.

---

<sup>131</sup> CHAPRON, Fraçoise, *Evolutions et mutations des CDI face à la société de la connaissance*, comunicare în cadrul Conferinței *CDI în dinamica societății cunoașterii*, Sibiu, 21 mai 2012.

<sup>132</sup> International Federation of Library Associations (IFLA). *Documente audiovizuale și multimedia în biblioteci: ghid IFLA*. Trad: Mircea REGNEALĂ, București: Editura ABR, 2008, p. 21.

Având în vedere vârsta și nivelul de formare și cunoaștere ale utilizatorilor – medierea între utilizator și informație este necesar a fi realizată într-un cadru instituțional, iar activitățile propuse să pună bazele dezvoltării competențelor infodocumentare și a unei culturi informaționale. Această abordare nu este cu totul nouă, deoarece cultura informației înglobează și dezvoltă concepte mai vechi precum “tehnici intelectuale”, “tehnici de cercetare în bibliotecă”, “inițiere în cercetarea documentară”, “educație pentru informație”.

În formarea elevilor este exprimată din ce în ce mai mult nevoia de a concepe, a crea, a trăi experiențe de învățare, nevoia de implicare conștientă și activă a elevului în procesul de predare-învățare. Integrarea în formarea elevilor a activităților care îi implică în a căuta, a sintetiza, a transforma, a analiza, a compara, a utiliza, a aplica informația, activități care implică mult mai multe conexiuni și procese intelecturale decât a asculta, a reproduce, a executa.

Putem să considerăm învățarea ca fiind un proces, iar CDI ca fiind un instrument de susținere a reușitei școlare și formării personale și școlare.

Acordând o atenție deosebită CDI din cadrul dispozitivelor educaționale, putem să măsurăm ceea ce le compune: practici, cunoștințe, organizații, putere etc. Pentru Laurence Monnoyer-Smith, aceasta implică „construirea de concepte care să permită gândirea formelor de individualizare tehnică, combinarea practicilor și a dispozitivelor, construirea împreună cu alte discipline științifice a unei viziuni a socialului înscrisă în dispozitivele tehnice pe care le-au dezvoltat. Marea bogăție a SIC [științelor informării și comunicării] este tocmai capacitatea sa de a articula, mai mult decât alte științe sociale, procese și tehnici, practici și dispozitive”<sup>133</sup>.

Noile paradigme informaționale și educaționale influențează atât procesul educațional – predare, învățare, conținuturi, evaluare, cât și comportamentul utilizatorilor.

În opinia noastră, *alfabetizarea* informațională sau punerea bazelor culturii informației trebuie să fie, în primul rând, un demers instituțional, care să implice o serie de factori decizionali și care să fie realizat unitar, la nivel de sistem. Pentru oferirea de șanse egale de reușită în vederea integrării pe piața muncii, șanse egale de acces la informație, punerea bazelor formării unei culturi informaționale ar trebui să fie realizată pe durata învățământului obligatoriu.

---

<sup>133</sup> MONNOYER-SMITH, Laurence. *Pour une épistémologie complexe des SIC*. [online]. Société Française de l'Information et de la communication (SFSIC) [accesat la: 1 iulie 2018]. Disponibil la: [http://www.sfsic.org/congres\\_2008/spip.php?article78](http://www.sfsic.org/congres_2008/spip.php?article78)

Considerăm că formarea culturii informației la nivelul sistemului preuniversitar este un domeniu complex, transdisciplinar, în interdependență și cu multiple conexiuni cu alte domenii acțiune și de formare a elevilor, dar și cu sfere care țin de domeniul tehnic, tehnologic, social, cultural, politic, cu un câmp de acțiune la intersecția domeniilor și practicilor educative. Acest domeniu de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor și tinerilor se completează și se dezvoltă gradual și inegal (un domeniu la intersecția diferitelor tipuri de educație: formală, informală, nonformală), influențat fiind de mediu, dar și de alți factori care țin de accesul la informație, de echipamentele tehnice de care dispun, dar și de contextul socio-cultural, de nivelul de inteligență, de nivelul de curiozitate intelectuală, precum și de un oarecare talent și ușurință în operare. Deși este o chestiune care necesită o abordare instituțională, formarea culturii informației este o chestiune de formare individuală, dar, în același timp și una colectivă și de grup. Poate mai mult decât în alte contexte și domenii de formare, cultura informației este un domeniu care necesită o particularizare la nivel individual, având în vedere varietatea de factori care pot participa la formarea acesteia.

Valorizarea competențelor infodocumentare dezvoltate în alte contexte de învățare și prin alte mijloace în afara educației formale și în afara cadrului școlar (educația informală și nonformală) este o chestiune de urmărit, fiind cea care sprijină particularizarea parcursurilor de învățare la nivelul de competență și interes, și, în același timp, duce la o motivare a elevilor în a se dezvolta și în a participa activ prin mobilizarea competențelor pentru a rezolva o problemă și pentru a lucra în contexte de învățare apropiate celor din viața cotidiană.

În contextul actual de dezvoltare, CDI ar trebui să fie parte a unui sistem integrat de asigurare a unui mediu de învățare favorabil dezvoltării autonomiei elevului, a unui sistem de construcție și aplicare a unor parcursuri de învățare individualizate (progresive și integrate), care să conducă la formarea unei culturi a informației la elev.

CDI, integrat într-un proces mai larg de adaptarea a școlii la noile nevoi educaționale, poate fi, cel puțin parțial, un instrument de realizare a demersurilor de modernizare a unităților de învățământ, un răspuns concret la nevoia de adaptare a școlii la noile paradigme educaționale.

Ca structură infodocumentară din unitatea de învățământ, CDI este (sau ar trebui să fie) parte a unui sistem integrat de concepere și dezvoltare a unei politici documentare care să conducă la formarea unei culturi a informației la elevii din sistemul preuniversitar. Acest sistem poate fi extins plecând de la domeniile de dezvoltare ale politicii documentare (la

nivel național, județean și local): politică de acces la informație, politica de achiziții, politica de informare și comunicare, politica de formare a utilizatorilor. Toate aceste elemente sunt detaliate în subcapitolul „politica documentară”.

CDI este parte a unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației, dar, în același timp, el este parte a unui mecanism pedagogic de formare a culturii informației și un instrument pedagogic (ca spațiu de formare și de lucru, ca spațiu de resurse și acces la informație).

Formarea culturii informației este un demers complex care presupune multiple arii de competență și niveluri de intervenție, fiind compusă din domenii interdependente, care se suprapun peste alte câmpuri de competență, ce presupun dezvoltarea și utilizarea (mobilizarea) competențelor tehnice, competențe digitale, respectiv de utilizare a Internetului (regrupate în denumirea generică de *digital literacy* / *alfabetizare digitală* / *cultură digitală*<sup>134</sup>), respectiv de competențe de utilizare a diferitelor media (*media literacy* / *alfabetizare media*). Interdependența dintre aceste trei categorii de culturi este atât de pronunțată încât considerăm că una fără cealaltă este practic imposibil de dezvoltat. Fără o cultură digitală nu se poate realiza cultura informației, iar cultura media este imposibil de realizat fără o cultură a informației<sup>135</sup>. Înțelegem să respectăm pluralitatea și diversitatea abordărilor cu privire la diferitele concepte, iar descrierea pe care încercăm să o realizăm are rolul de a jalona câteva puncte de vedere cu privire la subiect, pentru o mai bună înțelegere a contextului și complexității domeniului infodocumentar din educație.

Cum pot fi dezvoltate competențele infodocumentare pe parcursul școlarității obligatorii a elevilor? În ce context? Cine este responsabil? Când și cum ar trebui să înceapă și să se deruleze formarea lor? Cultura informației este pentru o elită sau pentru învățământul de masă? Sunt câteva întrebări ale căror răspunsuri pot ghida dezvoltarea unor politici publice, a unei politici documentare naționale sau locale, care să instituționalizeze demersul dezvoltării culturii informației și favorizarea accesului la informație în învățământul preuniversitar.

---

<sup>134</sup> Deseori, în literatura de specialitate întâlnim termenul de *culturi digitale* având în vedere multiplele fațete și domenii pe care le presupune dezvoltarea competențelor din domeniul digital.

<sup>135</sup> Nivelul crescut de interdependență al acestor două domenii este evident, iar câmpul de acțiune și de abordare a domeniului *Media literacy* / *alfabetizare media* este lărgit. Astfel, domeniul înglobează elemente de *cultura informației* și de *cultură media* fiind promovat sub denumirea de *Media and information literacy*. Denumirea, dar și conceptul care se regăsește în spatele acestei denumiri sunt adoptate, începând cu anii 2010, la nivel internațional de către organisme precum UNESCO, dar și la nivelul Franței.

Considerăm că pentru a concretiza un demers instituțional de formare și promovare a culturii informației este nevoie de un cadru legal care să permită realizarea acestuia, un cadru instituțional de implementare și un cadru de practică favorabil. De asemenea, considerăm că în construirea unor strategii instituționale de realizarea a culturii informației la nivel național, dar și la nivelul fiecărei unități de învățământ, este necesar a se avea în vedere trei aspecte: asigurarea resurselor materiale și de spațiu (structuri infodocumentare adaptate, moderne și dotate corespunzător), asigurarea resursei umane calificate (specializată în domeniul științelor informării, documentării și comunicării, cu o solidă formare psihopedagogică, respectiv având competențe informatice), respectiv o politică documentară (națională și locală) - un proiect structurat de formare și dezvoltare a culturii informației la elevi. În capitolele următoare expune detaliat toate aceste aspecte.

## **2.3. Sistemul educațional din România – prezentare generală**

### **2.3.1. Cadrul și contextul socio-economic**

România are o suprafață totală de 238.391km<sup>2</sup>, reprezentând 4,8% din suprafața Europei și 5,4% din suprafața Uniunii Europene<sup>136</sup>, situându-se, din punct de vedere al suprafeței, pe poziția 9 în Europa<sup>137</sup>.

Din punct de vedere teritorial-administrativ, România este organizată în comune (cu sate aparținătoare), orașe (unele cu statut de municipiu) și județe. Teritoriul României este împărțit în 41 de județe și municipiul București, care reprezintă unități teritorial-administrative care reflectă condițiile geografice, social-economice și legăturile culturale ale populației. Județele sunt grupate, din anul 1998, în 8 regiuni de dezvoltare, însă acestea nu au personalitate juridică. Prezentăm mai jos harta administrativă a României și gruparea județelor pe macroregiuni și regiuni de dezvoltare (*Figura 5*)<sup>138</sup>.

---

<sup>136</sup> Administrația prezidențială a României. *Date generale* prezentate pe pagina oficială a Președintelui României [online]. Presidency [accesat la: 1 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.presidency.ro/ro/presedinte/romania>

<sup>137</sup> Uniunea Europeană. *About EU* [online]. Europa.eu [accesat la: 1 iulie 2017]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_ro)

<sup>138</sup> Institutul Național de Statistică. *Statistica teritorială*. [online]. INSSE [accesat la 1 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/Statistica%20teritoriala/Statistica%20teritoriala%202013.pdf>

## GRUPAREA JUDEȚELOR, PE MACROREGIUNI ȘI REGIUNI DE DEZVOLTARE

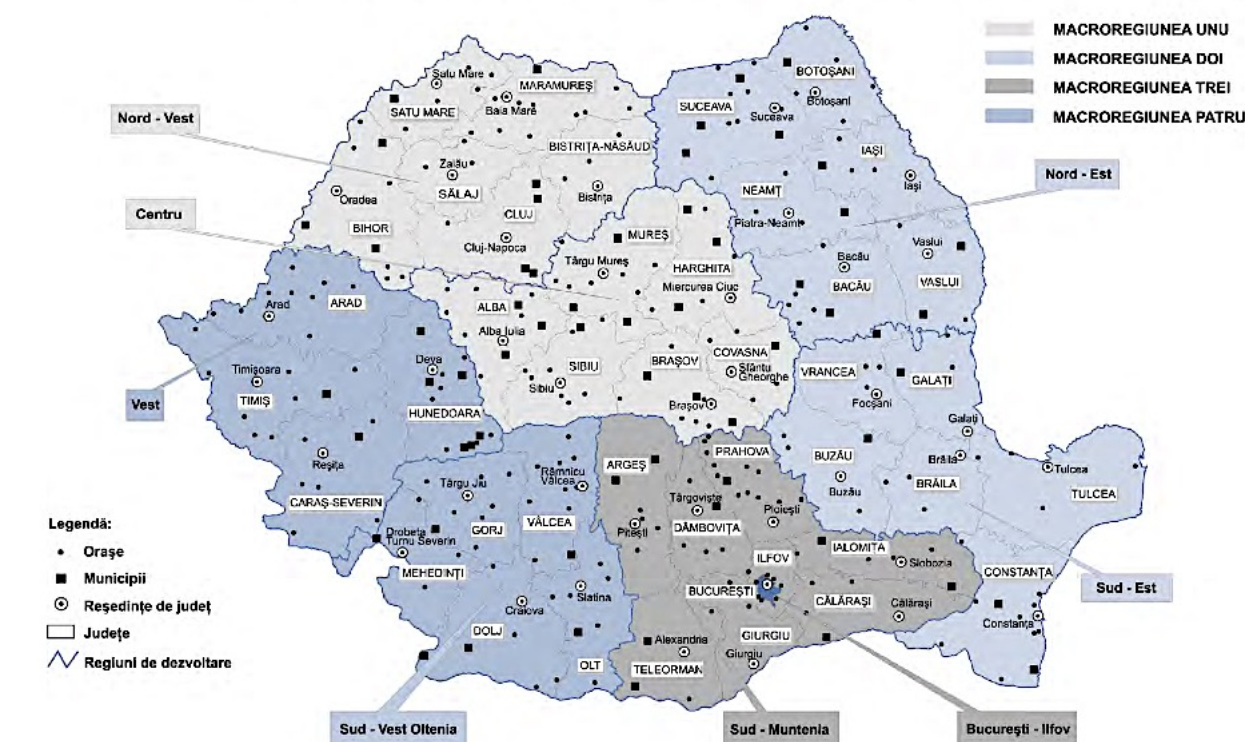


Figura 5. Harta administrativă a României – Gruparea județelor pe macroregiuni și regiuni de dezvoltare

Sursa: Institutul Național de Statistică. *Statistica teritorială* - [www.insse.ro](http://www.insse.ro)

În România există un număr de 320 de orașe și municipii (din care 103 municipii), 2.861 comune și 12.957 sate<sup>139</sup>. 87,1% din suprafața țării este ocupată de spațiul rural, iar pe această suprafață este concentrată 46% din populația țării<sup>140</sup>.

Conform datelor prezentate în *Raportul privind Recensământul Populației și al Locuințelor din 2011 – România* are o populație de 20.121.641 persoane, din care 10.333.064 femei<sup>141</sup>. Din punctul de vedere al numărului de locuitori, România se plasează pe locul 7 în cadrul Uniunii Europene<sup>142</sup> și pe locul 58 în lume, conform datelor Eurostat.

<sup>139</sup> Institutul Național de Statistică. *Repere economice și sociale regionale: Statistică teritorială*, cap. Organizarea administrativă a teritoriului României, p. 27. [online]. INSEE [accesat la: 3 iulie 2016]. Disponibil la: <http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/Statistica%20teritoriala/Statistica%20teritoriala%202013.pdf>

<sup>140</sup> Administrația prezidențială a României. *România*. [online]. Presidency.ro [accesat la: 3 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.presidency.ro/ro/presedinte/romania>

<sup>141</sup> Conform datelor prezentate de Institutul Național de Statistică în documentul *Rezultate definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011*, cap. *Caracteristici demografice ale populației* [online]. Recensământromania [accesat la 4 iulie 2017]. Disponibil la: [http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL\\_2011.pdf](http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL_2011.pdf)

<sup>142</sup> Uniunea Europeană. *About EU*. [online]. Europa.eu [accesat la: 4 iulie 2017]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_ro)



54% din totalul populației stabile locuiește în mediul urban (în municipii și orașe), județele cu cel mai mare procent al populației stabilite în mediul urban fiind: Hunedoara (75%), Brașov (72,3%), Constanța (68,8%), Cluj (66,3%), Sibiu (66,2%), Brăila (62,5%) și Timiș (61,8%). Județele cu populație predominant rurală sunt: Dâmbovița (71,1%), Giurgiu (70,8%), Teleorman (67,6%), Neamț (64,0%), Vrancea (63,8%), Călărași (63,8%), Bistrița-Năsăud (63,3%), Buzău (61,4%), Vaslui (61,3%), Olt (60,9%) și Sălaj (60,7%).<sup>143</sup>

Structura populației pe vârste la data de 20 octombrie 2011 era astfel: copiii (0-14 ani) dețin o pondere de 15,9%, din totalul populației stabile, populația tânără reprezintă 12,3%, populația matură (25-64 ani) reprezintă 55,7%, iar persoanele de 65 de ani și peste reprezintă 16,1% din total.<sup>144</sup> Din datele Eurostat rezultă faptul că populația României este în continuă scădere, principalii factori fiind natalitatea scăzută și migrația populației către state din UE, dar și în afara UE. În anul 2014 populația României era de 19.947.311 locuitori, iar în 2016 de 19.760.314<sup>145</sup>.

La nivelul Uniunii Europene se constată o tendință de creștere a numărului de locuitori, explicată fiind de mai mulți factori: creștere naturală (numărul nașterilor este mai mare decât numărul deceselor), migrația netă (numărul persoanelor care se stabilesc în UE este mai mare decât numărul persoanelor care o părăsesc), creșterea speranței de viață (factor care determină o îmbătrânire a populației)<sup>146</sup>.

Populația majoritară a României este compusă din 88,9% români (pondere calculată după numărul persoanelor care și-au declarat etnia – 18.884.831 la recensământul efectuat în anul 2011). Populația de etnie maghiară reprezintă 6,5%, iar 3,3% din totalul persoanelor care și-au declarat apartenența la un grup etnic sunt romi. Alte grupuri etnice înregistrate (cu un număr mai mare de 20 mii): ucraineni 0,3% (50,9 de mii), germani 0,2% (36 de mii), turci 0,1% (27,7 de mii), ruși-lipoveni 0,1% (23,5 de mii), tătari 0,1% (20,3 de mii).<sup>147</sup>

---

<sup>143</sup> Conform datelor prezentate de Institutul Național de Statistică în documentul *Rezultate definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011*, cap. *Caracteristici demografice ale populației - Structura populației stabile pe medii de rezidență* [online]. Recesamantromania [accesat la: 4 iulie 2017]. Disponibil la: [http://www.recesamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL\\_2011.pdf](http://www.recesamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL_2011.pdf) pp. 1-2.

<sup>144</sup> *Ibidem*, p. 3.

<sup>145</sup> Eurostat. *Population on 1 January 2016* [online]. Eurostat - Ec.Europe.Eu [accesat la: 7 iulie 2017]. Disponibil la: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00001>

<sup>146</sup> Uniunea europeană. *Informații generale despre Uniunea Europeană – Europa în cifre – Viața în UE*. [online]. Europa.eu [accesat la: 7 iulie 2017]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_ro)

<sup>147</sup> Conform datelor prezentate de Institutul Național de Statistică în documentul *Rezultate definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011*, cap. *Caracteristici demografice ale populației - Structura etnică și profesională a populației stabile a României* [online]. Recesamantromania [accesat la: 7 iulie 2017]. Disponibil la: [http://www.recesamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL\\_2011.pdf](http://www.recesamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL_2011.pdf)

Structura populației stabile în vârstă de 10 ani și peste, după nivelul de educație, la nivelul anului 2011, se prezintă astfel: nivel studii superioare (universitar, master, doctorat)- 14,4%, nivel mediu (liceu, profesional, postliceal) - 41,4%, nivel scăzut (primar, gimnazial, fără școală absolvită) 44,2%, din care fără școală absolvită - 3%, din care persoane analfabete - 1,4%.<sup>148</sup>

### 2.3.2. Principii de bază privind educația în România

Asigurarea dreptului la învățătură cetățenilor României este garantat prin Constituția României – în conformitate cu art. 32. alin. (1) *Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.*<sup>149</sup>

Legea educației naționale nr. 1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare asigură “*cadrul pentru exercitarea sub autoritatea statului român a dreptului fundamental la învățătură pe tot parcursul vieții*”.<sup>150</sup>

Cadrul legal de organizare, administrare și funcționare a sistemului național de educație în România este stabilit prin: Constituția României (cap. 2, art. 32), Legea educației naționale (Legea nr. 1/2011 cu completările și modificările ulterioare), legi ordinare și ordonanțe de guvern, respectiv de legislația secundară, proceduri, metodologii, regulamente specifice, aprobate prin hotărâri ale guvernului și ordine ale ministrului educației naționale.

Învățământul în România, conform Legii educației naționale, se dorește a fi unul orientat pe valori, creativitate, capacități volitive și capacități acționale, cunoștințe fundamentale și cunoștințe, competențe și abilități de utilitate directă, în profesie și în societate (LEN nr. 1/2011 - art. 2 alin. 1).

Profilul de formare al elevului este determinat de formarea a opt competențe-cheie, fixate prin Legea educației naționale (*Figura 6*).<sup>151</sup>

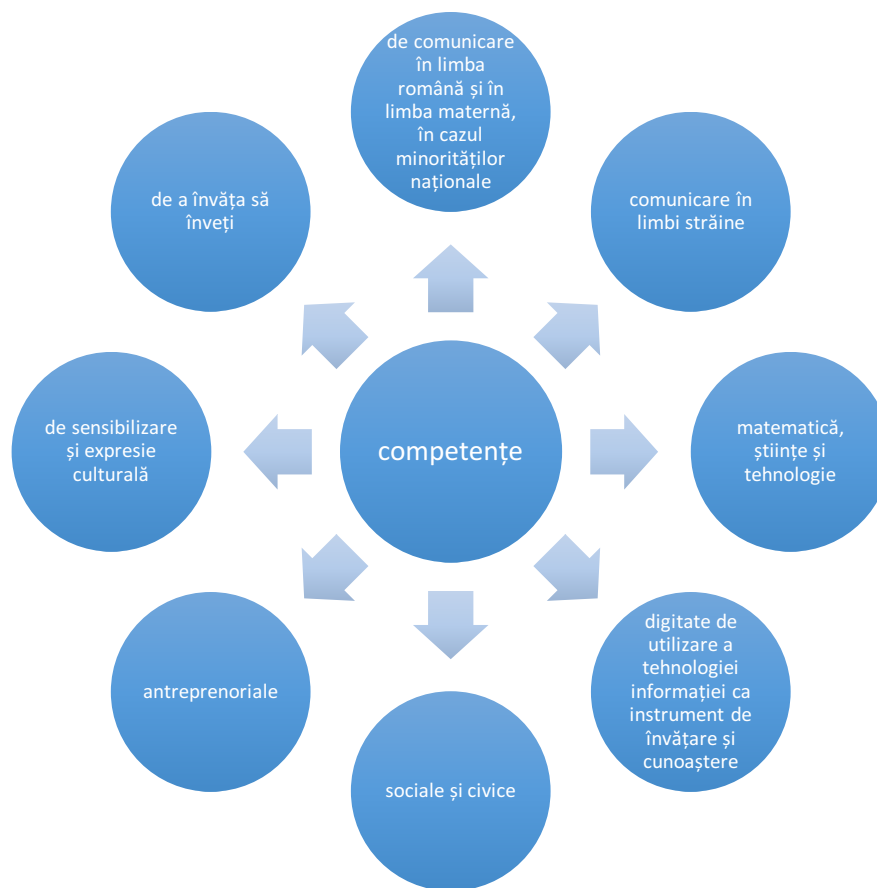
---

<sup>148</sup> Conform datelor prezentate de Institutul Național de Statistică în documentul *Rezultate definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011*, cap. *Structura populației stabile în vârstă de 10 ani și peste după nivelul de educație* [online]. Recesamantromania [accesat la: 7 iulie 2017]. Disponibil la: [http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/prezentare-rpl-2011\\_04.07.2013\\_Partea\\_III.pdf](http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/prezentare-rpl-2011_04.07.2013_Partea_III.pdf)

<sup>149</sup> Conform art. 32. din Constituția României, republicată (2003) publicată pe site oficial al Curții Constituționale a României [online]. CCR [accesat la: 8 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.ccr.ro/constitutia-romaniei-2003>

<sup>150</sup> A se vedea art. 1 al Legii Educației Naționale nr. 1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare [online]. EDU.ro [accesat la: 8 iulie 2018]. Disponibil la: <http://www.edu.ro/index.php/legaldocs/14847>

<sup>151</sup> A se vedea art. 68 al Legii Educației Naționale nr. 1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare [online]. EDU.ro [accesat la: 8 iulie 2018]. Disponibil la: <http://www.edu.ro/index.php/legaldocs/14847>



**Figura 6. Competențele-cheie ale elevilor conform Legii educației naționale nr. 1/2011**  
Sursa: Date prelucrate din Legea educației naționale nr. 1/2011

O serie de strategii și acte normative au fost elaborate pentru definirea politicilor publice și acțiunilor care să conducă la ameliorarea sistemului național de educație pentru perioada 2015-2020. Dintre acestea amintim<sup>152</sup>:

- ✓ *Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020*
- ✓ *Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România*<sup>153</sup>
- ✓ *Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020*
- ✓ *Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020*

<sup>152</sup> Ministerul Educației Naționale. *Prioritățile strategice ale Ministerului educației - Viziune*. [online]. Edu.ro [accesat la 9 iulie 2017]. Disponibil la: <https://www.edu.ro/viziune-0>

<sup>153</sup> Ministerul Educației Naționale. *Acces la educație pentru grupurile dezavantajate*. [online]. Edu.ro [accesat la 10 iulie 2017]. Disponibil la: <https://www.edu.ro/acces-la-educatie-pentru-grupurile-dezavantajate>

Strategiile la nivelul sistemului național de educație răspund unor priorități definite la nivel național și european: *O Agendă digitală pentru Europa*<sup>154</sup>, *Strategia Europa 2020 – O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*<sup>155</sup>.

Periodic sunt declinate priorități și direcții de acțiune pentru perioade scurte de timp. O sinteză a priorităților și direcțiilor de acțiune pentru perioada 2010-2012 au fost menționate în documentul realizat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (MECTS) – *Raport asupra Stării sistemului național de învățământ – 2010*.

Conform *Raportului*, prioritățile sistemului de educație din România pentru perioada 2010-2012 au fost<sup>156</sup>:

- I. Realizarea unui sistem educațional stabil, echitabil, eficient și predictibil
  - a. Asigurarea accesului și echității în educație și formare profesională;
  - b. Raționalizarea și stabilizarea pe termen lung a rețelei școlare;
  - c. Modernizarea curriculumului pe baze științifice și realiste;
  - d. Transformarea educației timpurii în bun public;
  - e. Asigurarea calității actului educațional în învățământul preuniversitar;
  - f. Descentralizarea eficientă a sistemului – reglementări coerente, control de proces minuțios;
  - g. Extinderea standardelor de cost pe elev.
- II. Asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământului superior.
- III. Stimularea învățării pe tot parcursul vieții.
- IV. Sporirea capacității de proces și realizarea sarcinii financiare administrative.
- V. Dezvoltarea dimensiunii europene în domeniul educației.

Conform Raportului mai sus menționat, documentele de definire și asumare a priorităților și direcțiilor de acțiune pentru perioada 2010-2012 ale MECTS au fost: Programul de Guvernare 2009-2012, *Strategia Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii*, Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013, Programul Național de Reformă 2007-2010 și propriile strategii de dezvoltare.

---

<sup>154</sup> EUR-LEX – Uniunea Europeană. *O agenda digitală pentru Europa* [online]. EurLex [accesat la: 10 iulie 2017]. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:si0016&from=RO>

<sup>155</sup> Comisia Europeană. *Semestrul european*. [online]. Ec.Europa.eu [accesat la: 10 iulie 2017]. Disponibil la: [http://ec.europa.eu/europe2020/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm)

<sup>156</sup> Ministerul Educației Naționale din România. *Raport asupra stării sistemului național de învățământ – 2010*. [online]. Edu.ro [accesat la: 12 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.edu.ro/index.php/articles/15128> p. 126.

Studiul acestei perioade ne oferă posibilitatea de a creiona liniile generale de dezvoltare a sistemului și contextul în care s-a derulat programul “Educație pentru informație/CDI”, respectiv participarea, la nivel local, la atingerea unor obiective naționale fixate de MEN.

Prioritățile pentru perioadele ulterioare unității de timp studiate sunt trasate și incluse în documentele *Raport privind starea învățământului preuniversitar*, elaborate anual de către Ministerul Educației Naționale și publicate pe site-ul instituției, [www.edu.ro](http://www.edu.ro).

Aceste priorități vizează, pe de o parte, aspectele legate de curriculum, formare, asigurarea calității, ameliorarea condițiilor de învățare, creșterea șanselor la educație. Prioritățile sistemului pentru anii școlari 2015-2016 și 2016-2017, așa cum au fost definite în rapoartele anuale privind *Starea învățământului preuniversitar* realizate de ministerul Educației Naționale sunt:

- Prioritățile strategice ale învățământului preuniversitar pentru anul 2015-2016<sup>157</sup>:
  - ✓ asigurarea de șanse egale de acces și participare la educație pentru fiecare copil din România;
  - ✓ modernizarea curriculumului și a evaluării;
  - ✓ asigurarea calității în educația preuniversitară; încurajarea performanței școlare;
  - ✓ dezvoltarea învățământului profesional și tehnic și corelarea cu piața muncii; reglementarea și implementarea la scară națională a învățământului profesional dual
  - ✓ susținerea învățământului în limbile minorităților naționale
  - ✓ îmbunătățirea formării cadrelor didactice; extinderea utilizării noilor tehnologii; profesionalizarea managementului școlar
  - ✓ încurajarea învățării pe tot parcursul vieții;
  - ✓ intensificarea dialogului social;
  - ✓ creșterea transparenței instituționale;
  - ✓ prevenirea corupției și combaterea violenței în școli;
  - ✓ dezvoltarea cooperării europene și internaționale;
  - ✓ creșterea siguranței elevilor și îmbunătățirea infrastructurii educaționale;
  - ✓ monitorizarea și evaluarea măsurilor cuprinse în *Strategia privind reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii în România*.

---

<sup>157</sup> Ministerul Educației Naționale din România. *Raport privind starea învățământului preuniversitar în România – 2015*, p. 90 [online]. Edu.ro [accesat la: 12 iulie 2017]. Disponibil la: <https://www.edu.ro/raport-asupra-stării-sistemului-național-de-învățământ-preuniversitar-din-românia-2015>

Aceste documente vizează atât o ameliorare a infrastructurii școlare, a condițiilor de învățare în școli, cât și asigurarea accesului la noile tehnologii, îmbunătățirea formării cadrelor didactice, încurajarea învățării pe tot parcursul vieții.

### 2.3.3. Structura sistemului educațional din România

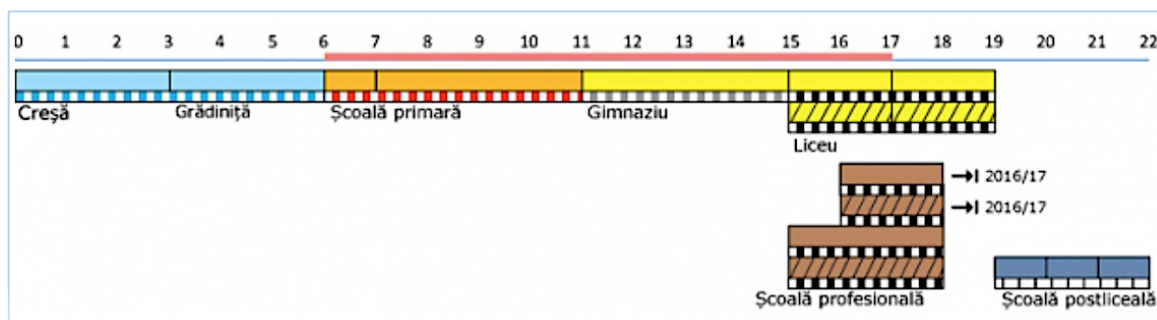
#### Învățământul preuniversitar – structură și categorii de personal

În conformitate cu prevederile art. 23. din LEN 1/2011 cu modificările și completările ulterioare, sistemul național de învățământ preuniversitar cuprinde următoarele niveluri<sup>158</sup>:

- educația timpurie (0-6 ani), formată din nivelul antepreșcolar (0-3 ani) și învățământul preșcolar (3-6 ani);
- învățământul primar (clasa pregătitoare și clasele I-IV) – ISCED 1;
- învățământul secundar, care cuprinde:
  - (i) învățământul secundar inferior sau gimnazial (clasele V-VIII) – ISCED 2;
  - (ii) învățământul secundar superior – ISCED 3, care poate fi:
    - liceal (clasele IX-XII/XIII), cu următoarele filiere: teoretică, vocațională și tehnologică;
    - învățământul profesional, cu durată între 6 luni și 3 ani;
- învățământul terțiar nonuniversitar, care cuprinde învățământul postliceal – ISCED 4.

Structura sistemului național de educație este prezentată în figura de mai jos (Figura

7).



**Figura 7. Structura sistemului național de învățământ preuniversitar din România în funcție de vârsta elevilor**

Sursa: Comisia Europeană – Eurydice, 2016 – România: Prezentare generală

<sup>158</sup> Comisia Europeană. *România: Prezentare generală. Structura sistemului de învățământ* [online]. Europa.eu [accesat la: 14 iulie 2017]. Disponibil la: [https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/România:Prezentare\\_generală#Structura\\_sistemului\\_na.C8.9Bional\\_de\\_educa.C8.9Bie](https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/România:Prezentare_generală#Structura_sistemului_na.C8.9Bional_de_educa.C8.9Bie)

Învățământul general obligatoriu în România este de 11 ani și cuprinde învățământul primar și învățământul secundar inferior și primii doi ani ai învățământului secundar superior.<sup>159</sup>

În sistemul național de educație, la nivelul învățământului preuniversitar, funcționează, în baza Legii educației naționale nr. 1/2011, mai multe categorii de personal: *personalul didactic* format din personalul de predare, personalul didactic-auxiliar și personalul didactic de conducere, îndrumare și control, *personalul didactic de predare asociat, personalul nedidactic*<sup>160</sup>.

### **Învățământul universitar – structură și domenii de activitate**

Învățământul superior (ISCED 5-8) este organizat în universități, academii, colegii universitare, institute, școli de studii superioare acreditate sau autorizate provizoriu.

În conformitate cu prevederile Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare, respectând prevederile Tratatului de la Bologna, învățământul universitar este organizat astfel<sup>161</sup>:

- Ciclul I - Studii universitare de licență cu durata de 3-4 ani
- Ciclul II - Studii universitare de master cu durata de 2 ani
- Ciclul III - Studii universitare de doctorat cu durata de 3 ani
- Programele postuniversitare sunt:
  - a) programe postdoctorale de cercetare avansată;
  - b) programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă.

Învățământul superior activează în două domenii principale: *formare și cercetare*, având misiunea de a genera și de a transfera cunoaștere către societate prin<sup>162</sup>:

- a) formare inițială și continuă la nivel universitar, în scopul dezvoltării personale, al inserției profesionale a individului și a satisfacerii nevoii de competență a mediului socioeconomic;
- b) cercetare științifică, dezvoltare, inovare și transfer tehnologic, prin creație individuală și colectivă, în domeniile: științe, inginerie, arte, litere, precum și valorificarea și diseminarea rezultatelor acestora.

---

<sup>159</sup> *Ibidem.*

<sup>160</sup> Conform art. 88 al Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare

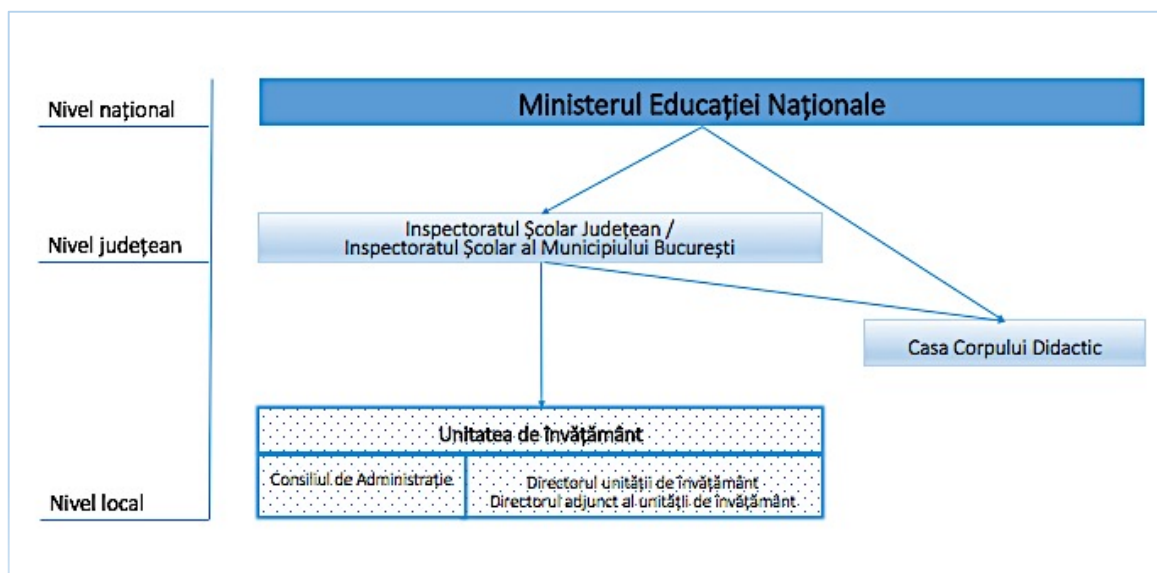
<sup>161</sup> Conform art. 150 al Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare.

<sup>162</sup> Conform art. 117 al Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare.

Constituția României garantează autonomia universitară (în baza art. 32 alin.6)<sup>163</sup>. Autonomia universitară asigură dreptul universităților de a stabili misiunile, strategiile și politicile educative, modalitățile de organizare și funcționare, respectiv gestionarea resurselor materiale și umane lege<sup>164</sup>, iar libertatea academică este garantată prin lege.

### 2.3.4. Administrarea și coordonarea sistemului românesc de învățământ preuniversitar

Coordonarea sistemului național de educație se realizează prin: Ministerul Educației, organ administrativ central, prin Inspectoratele Școlare Județene și Casa Corpului Didactic la nivel județean, respectiv prin consiliul de administrație și conducerea unităților de învățământ la nivel local. Prezentăm în figura de mai jos structura de coordonare a sistemului de învățământ preuniversitar (*Figura 8*).



**Figura 8. Structura de coordonare a sistemului de învățământ preuniversitar din România**

Sursa: Date prelucrate din informații MEN

#### a. Autoritățile centrale

Ministerul Educației Naționale

În baza legislației naționale în vigoare, “Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, elaborează și implementează politica națională în domeniul învățământului preuniversitar. Ministerul

<sup>163</sup> Conform art. 32 din Constituția României, republicată (2003) publicată pe site oficial al Curții Constituționale a României [online]. CCR. [accesat la: 8 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.ccr.ro/constitutia-romaniei-2003>

<sup>164</sup> Conform art. 123 al Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare.



Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului are drept de inițiativă și de execuție în domeniul politicii financiare și al resurselor umane din sfera educației”<sup>165</sup>.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului este autoritate publică și este abilitat să urmărească, să controleze aplicarea și respectarea reglementărilor legale în domeniul învățământului superior și să aplice, dacă este cazul, sancțiuni. Este organul de stat care controlează modul în care universitățile își exercită autonomia universitară, își asumă misiunea generală și pe cea proprie și își exercită răspunderea publică”<sup>166</sup>.

Ministerul Educației Naționale coordonează întreaga activitate a sistemului educațional și este organizat pe mai multe direcții generale (acestea sunt modificate prin hotărâre de guvern):

- ✓ Direcția Generală Învățământ Preuniversitar și Învățământ pe Tot Parcursul Vieții
- ✓ Direcția Generală Management, Resurse Umane și Rețea Școlară Națională
- ✓ Direcția Generală Buget, Finanțe, Investiții
- ✓ Direcția Generală Relații Internaționale
- ✓ Direcția Generală de Politici Publice
- ✓ Direcția Generală pentru Învățământul în Limbile Minorităților Naționale
- ✓ Direcția Generală pentru Învățământ superior.

#### **b. Autorități județene**

La nivelul fiecărui județ funcționează un Inspectorat Școlar Județean (ISJ), respectiv Inspectoratul Școlar al Municipiului București (ISMB) care este condus de către un inspector școlar general. Potrivit legii, Inspectoratul școlar are un consiliu de administrație și un consiliu consultativ<sup>167</sup>.

La nivel județean funcționează și câte o instituție, cu rol în formarea continuă a personalului din învățământ, Casa Corpului Didactic (CCD), coordonată de un director. În sistem național de educație funcționează 42 de Inspectorate școlare județene/municipiul București și 42 de Case ale Corpului Didactic.

Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare prevede că “Funcțiile de conducere din inspectoratele școlare și de director la casa corpului didactic se ocupă, prin concurs, de către cadre didactice titulare, cu diplomă de licență,

---

<sup>165</sup> Conform art. 94 al Legii educației naționale nr.1/2011, cu completările și modificările ulterioare

<sup>166</sup> Conform art. 121 al Legii educației naționale nr.1/2011, cu completările și modificările ulterioare

<sup>167</sup> Conform art. 95 al Legii educației naționale nr.1/2011, cu modificările și completările ulterioare

membre ale corpului național de experți în management educațional, care îndeplinesc criteriile de competență profesională, managerială și de prestigiu moral<sup>168</sup>.

Potrivit legii, inspectorii școlari, inspectorii școlari adjuncți și directorii caselor corpului didactic sunt numiți de către ministrul educației, pe baza unui concurs public organizat la sediul MEN.

**Inspectoratele școlare județene** au următoarele atribuții principale<sup>169</sup>:

- ✓ aplicarea politicilor și strategiilor stabilite la nivel național de către Ministerul Educației,
- ✓ controlul aplicării legislației,
- ✓ monitorizarea, prin inspecția școlară, a activității didactice, precum și monitorizarea respectării standardelor și indicatorilor de performanță,
- ✓ controlul, monitorizarea și evaluarea calității managementului instituțiilor și unităților de învățământ, respectiv a unităților conexe,
- ✓ asigurarea școlarizării elevilor,
- ✓ coordonarea examenelor, evaluărilor și concursurilor naționale, organizarea admiterii în licee,
- ✓ monitorizarea programelor și proiectelor inițiate derulate de unitățile de învățământ,
- ✓ medierea conflictelor și litigiilor,
- ✓ aprobarea înființării unităților de învățământ (grădinițe, școli primare și școli gimnaziale),
- ✓ acordarea de consiliere și asistență unităților și instituțiilor de învățământ în gestionarea resurselor umane,
- ✓ gestionarea resursei umane la nivel de județ, inclusiv a bazei de date cu resursa umană angajată în unitățile de învățământ din județ, monitorizarea activității de constituire, vacantare și ocupare a posturilor didactice din unitățile de învățământ,
- ✓ realizarea demersurilor de avizare a rețelei școlare la nivel de județ,
- ✓ asigurarea colectării datelor statistice privind educația în baza sistemului național de indicatori.

---

<sup>168</sup> Conform art. 260 al Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare

<sup>169</sup> Conform art. 95 al Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare

**Casele Corpului Didactic** au următoarele domenii de activitate<sup>170</sup>:

- ✓ formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar,
- ✓ activități metodice, științifice și culturale,
- ✓ informare, documentare, consultanță,
- ✓ crearea/completarea și actualizarea bazelor de date,
- ✓ editare/multiplicare și difuzare de carte, publicații, resurse educaționale,
- ✓ marketing educațional, publicitate/diseminare,
- ✓ parteneriate educaționale.

Casa Corpului Didactic este instituția care “asigură înființarea, monitorizarea, coordonarea și evaluarea activității centrelor de documentare și informare din județ”<sup>171</sup>, respectiv care “coordonează metodologic activitatea centrelor de documentare și informare din județ și a profesorilor documentariști, prin profesorii metodiști din casa corpului didactic și formatorii naționali din proiectul *Educație pentru informație*”<sup>172</sup>.

O serie de măsuri care au ca scop încurajarea dezvoltării rețelei CDI la nivel județean au fost luate de MEN. Pentru exemplificare menționăm: includerea în fișa de evaluare a directorilor CCD<sup>173</sup> a unor atribuții evaluate în legătură cu organizarea, funcționarea și dezvoltarea rețelei centrelor de documentare și informare (exemple de atribuții: *elaborarea proiectului centrelor de documentare și informare, coordonarea activității centrelor de documentare și informare, monitorizarea activității centrelor de documentare și informare, asigurarea fluxului informațional la nivelul rețelei centrelor de documentare și informare*) și a unor itemi de evaluare care vizează verificarea gradului de îndeplinire a acestor atribuții.

### **c. Autoritatea locală de coordonare a învățământului preuniversitar**

Unitățile de învățământ preuniversitar sunt conduse de consiliile de administrație, de directori și de directori adjuncți. În conformitate cu legislația în vigoare, activitatea de

---

<sup>170</sup> Conform art. 10. al *Regulamentului de organizare și funcționare a casei corpului didactic*, aprobat prin OMECTS nr. 5554/2011 [online]. Edu.ro [accesat la 15 iulie 2017]. Disponibil la: [https://www.edu.ro/sites/default/files/\\_fișiere/Invatamant-Preuniversitar/2016/retea%20scolara/conexe/OM\\_5554\\_2011\\_ROF\\_casele\\_corpului\\_didactic\\_CCD.pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Invatamant-Preuniversitar/2016/retea%20scolara/conexe/OM_5554_2011_ROF_casele_corpului_didactic_CCD.pdf)

<sup>171</sup> Conform art. 13, alin. (1) al *Regulamentului de organizare și funcționare a casei corpului didactic*, aprobat prin OMECTS nr. 5554/2011

<sup>172</sup> Conform art. 13, alin. (2) al *Regulamentului de organizare și funcționare a casei corpului didactic*, aprobat prin OMECTS nr. 5554/2011

<sup>173</sup> Ordin MEN nr. 4315/11.08.2014 pentru aprobarea *Metodologiei privind evaluarea activității manageriale desfășurate de către inspectorii școlari generali, inspectorii școlari adjuncți și directorii caselor corpului didactic*. [online]. Edu.ro [accesat la 15 iulie 2017]. Disponibil la: [https://www.edu.ro/sites/default/files/\\_fișiere/Invatamant-Preuniversitar/2016/management/OM\\_4315\\_2014\\_Metodologie%20evaluare%20ISG%20ISGA%20DIR%20CCD.pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Invatamant-Preuniversitar/2016/management/OM_4315_2014_Metodologie%20evaluare%20ISG%20ISGA%20DIR%20CCD.pdf)

conducere este exercitată de către consiliul de administrație și de directori, care conlucrează cu consiliul profesoral, comitetul de părinți și cu autoritățile administrației publice locale<sup>174</sup>.

În unitățile de învățământ de stat consiliul de administrație este organism de conducere și este constituit din 7, 9 sau 13 membri<sup>175</sup>. Conform legii, consiliul de administrație este format din: cadre didactice, directorul, reprezentanți ai părinților, un reprezentant al primarului; reprezentanți ai consiliului local. Numărul membrilor din fiecare categorie se modifică în funcție de numărul total al membrilor consiliului de administrație.

Funcțiile de conducere de director sau director adjunct al unității de învățământ preuniversitar sunt ocupate prin concurs public de cadre didactice titulare în sistemul educațional.<sup>176</sup>

Directorul unității de învățământ exercită o funcție executivă la nivelul unității de învățământ și are, conform reglementărilor legale, următoarele atribuții<sup>177</sup>:

- reprezintă legal și realizează conducerea executivă a unității de învățământ;
- este ordonatorul de credite al unității de învățământ, alături de consiliul de administrație;
- își asumă răspunderea publică pentru performanțele unității de învățământ pe care o conduce;
- propune spre aprobare consiliului de administrație proiectul de buget și raportul de execuție bugetară, respectiv regulamentul de organizare și funcționare al unității de învățământ;
- răspunde de selecția, angajarea, evaluarea periodică, formarea, motivarea și încetarea raporturilor de muncă ale personalului din unitatea de învățământ;
- elaborează și prezintă anual un raport asupra calității educației în unitatea de învățământ pe care o conduce. Raportul este prezentat comitetului de părinți și comunicat autorităților administrației publice locale și inspectoratului școlar județean/al municipiului București;
- coordonează colectarea și transmite inspectoratului școlar datele statistice pentru sistemul național de indicatori privind educația.

La nivelul unităților de învățământ este organizat și Consiliul profesoral, compus din totalitatea cadrelor didactice din unitate de învățământ și este prezidat de director.

---

<sup>174</sup> Conform art. 96, alin. (1) al Legii educației naționale 1/2011 cu modificările și completările ulterioare

<sup>175</sup> Conform art. 96, alin. (2) al Legii educației naționale 1/2011 cu modificările și completările ulterioare

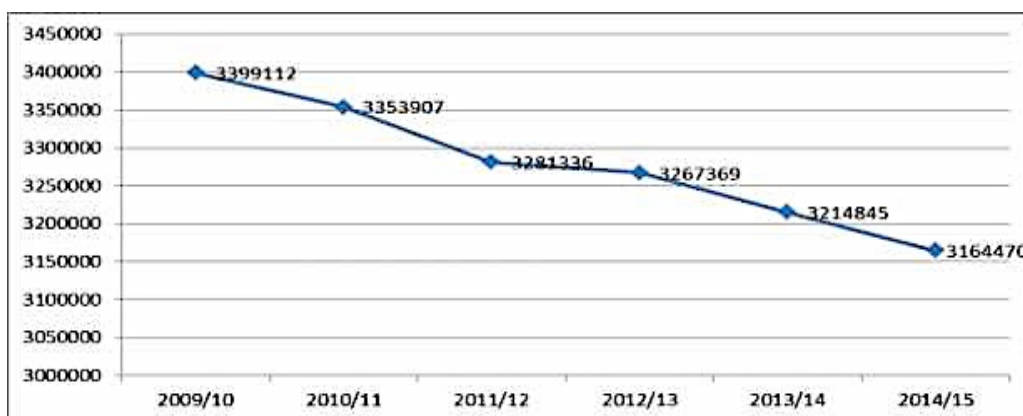
<sup>176</sup> Conform art. 257 al Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare

<sup>177</sup> Conform art. 97 al Legii educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare

### 2.3.5. Date generale privind sistemul educativ din România

Numărul unităților de învățământ preuniversitar cu personalitate juridică, în anul școlar 2013-2014, a fost de 6114 unități de învățământ repartizate astfel: 3123 în mediul urban și 2991 în mediul rural<sup>178</sup>.

În sistemul de învățământ preuniversitar au fost școlarizați, în anul școlar 2014-2015, 3.164.470 de elevi, tendințele privind efectivele de elevi urmând un trend descrescător (*Figura 9*)<sup>179</sup>.



**Figura 9. Evoluția efectivelor de elevi din învățământul preuniversitar**

Sursa: Ministerul Educației Naționale. Figură preluată din Raportul asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România – 2015

Personalul încadrat în sistemul de învățământ preuniversitar era în număr de 216.268 în anul școlar 2014-2015, în scădere față de anii școlari precedent. Evoluția acestui indicator se corelează cu cea a numărului de elevi înscriși în învățământul preuniversitar (*Figura 10*)<sup>180</sup>.

<sup>178</sup> Conform datelor prezentate în raportul Ministerului Educației Naționale din România - *Rețea școlară 2013-2014 MEN - DGMRURSN* din august 2014.

<sup>179</sup> Ministerul Educației Naționale. *Raport asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România - 2015* [online] EDU.ro [accesat la: 15 iulie 2017] Disponibil la: <https://www.edu.ro/raport-asupra-stării-sistemului-național-de-învățământ-preuniversitar-din-românia-2015>

<sup>180</sup> *Ibidem*



**Figura 10. Evoluția personalului didactic din învățământul preuniversitar**

Sursa: Ministerul Educației Naționale. Figură preluată din *Raportul asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România – 2015*

Conform datelor EUROSTAT din anul 2015, preluate și prezentate de MEN, numărul mediu de elevi per cadru didactic în România se află în constantă creștere ajungând la 15,4 elevi/cadru didactic (cu cele mai mari valori la învățământul primar 19, preșcolar 16 și liceal 15), nivelul anului școlar 2012-2013. Valorile înregistrate în alte țări europene fiind între maximum 17,8 în Marea Britanie și 8,1 în Lituania. Germania înregistra aceleași valori cu România pentru acest indicator, iar Franța înregistra la nivelul aceluiași an 14,7 elevi/cadru didactic, iar Belgia 10,5 elevi/cadru didactic<sup>181</sup>.

Rata brută de cuprindere a tinerilor cu vârste cuprinse între 6 și 23 de ani în învățământ (primar – universitar), raportată la numărul total al populației cu vârsta de 6-23 ani este de 74,7%, tendință într-o ușoară creștere față de anii precedenți (*Tabelul nr. 2*).

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
<b>Total</b>	<b>78,7</b>	<b>77,0</b>	<b>74,1</b>	<b>74,3</b>	<b>74,7</b>
<b>Feminin</b>	81,8	79,1	75,3	75,2	76,1
<b>Masculin</b>	76,5	75,0	72,9	73,4	72,8

**Tabelul 2. Rata brută de cuprindere școlară de la nivelul învățământului primar la învățământul superior, ca raport din populația cu vârsta de 6-23 ani**

Sursa: Ministerul Educației Naționale - *Raport asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România - 2015*

Datele privind rata brută de cuprindere școlară la nivelul învățământului preuniversitar a copiilor și tinerilor cu vârsta cuprinsă între 3 și 18 ani ne arată că doar 89,4%

<sup>181</sup> *Ibidem.*

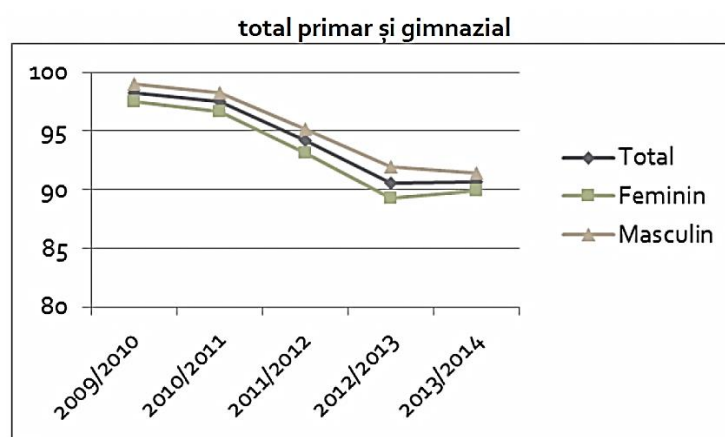
din total populație cu vârsta de 3-18 ani este încadrată într-o instituție de învățământ (*Tabelul 3*).

	2013/2014
<b>Total</b>	<b>89,4</b>
<b>Feminin</b>	89,4
<b>Masculin</b>	88,8

**Tabelul 3. Rata brută de cuprindere școlară de la nivelul învățământului preuniversitar de la învățământul preșcolar la învățământul liceal, ca raport din populația cu vârsta de 3-18 ani**

Sursa: Ministerul Educației Naționale. *Raport asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România - 2015*

Diferența de genuri privind rata brută de cuprindere în învățământul primar și gimnazial, deși în ușoară scădere, se menține și în anul școlar 2013-2014. Din datele MEN, rezultă că și în anii școlari următori tendința se menține (*Figura 11*).



**Figura 11. Rata brută de cuprindere școlară de la nivelul învățământului primar și gimnazial pe genuri**

Sursa: Ministerul Educației Naționale – 2015. Figură preluată din *Raportul asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România – 2015*

Rata brută de cuprindere a tinerilor cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani în învățământul liceal este de 84,1 (cu tendință de scădere față de anii anteriori, diferența față de 2013-2014 fiind de 4,3 puncte procentuale) și 7,8 în învățământul profesional (cu tendință de creștere față de anii anteriori, diferența față de 2013-2014 fiind de 3,8 puncte procentuale) raportată la populația în vârstă de 15-18 ani<sup>182</sup>.

<sup>182</sup> *Ibidem*.

Durata medie de frecventare a învățământului primar este de 4,3 ani în anul școlar 2013-2014, cu diferențe majore între mediul rural (4,1 ani) și mediul urban (4,5 ani), iar durata medie de frecventare a învățământului gimnazial este de 3,4 ani, și în acest caz fiind diferențe majore între mediul rural (3,0 ani) și mediul urban (3,8 ani)<sup>183</sup>. Aceste date subliniază, pe de o parte, o rată importantă a abandonului școlar, respectiv diferențe majore între cele două medii de rezidență. Acesta, ca și alți indicatori, evidențiază situația defavorizată a populației școlare din mediul rural.

Rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără examen de bacalaureat, este de 81% în anul școlar 2013-2014, în scădere față de anul precedent, cu o diferență de gen de 6 puncte procentuale în favoarea populației de gen feminin. Rata de absolvire a învățământului liceal, cu examen de bacalaureat, este de 44% în anul școlar 2013-2014, în ușoară scădere față de anul precedent când rata a fost de 44,6%.

Conform datelor MEN<sup>184</sup>, rezultatele obținute de elevii români în urma participării la Olimpiade internaționale desfășurate la nivel mondial sunt: 8 premii I, 25 de premii II, 18 premii III și 2 mențiuni, iar la Olimpiadele internaționale desfășurate la nivel european/regional au fost: 44 de premii I, 50 de premii II, 52 de premii III și 68 de mențiuni.

România s-a angajat să participe la atingerea indicatorilor europeni 2020, dintre care menționăm:

- ✓ *Participarea la educația preșcolară a copiilor* cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta oficială de înscriere la învățământul obligatoriu - ținta europeană pentru anul 2020 este de 95%. România a înregistrat creșteri ale valorilor indicatorului, de la 67,7% în 2000 la 85,5% în 2013 (cu valori mai importante 88,5% la nivelul anului 2010, care nu au putut fi însă menținute).
- ✓ *Rata de părăsire timpurie a sistemului de formare și educație profesională*. Tendința de scădere este lentă, dar constantă, începând cu anul 2010 (19,3%), ajungând la 18,1% în 2014. Ținta fixată de România pentru 2020 este de 11,3%.
- ✓ *Competențe de bază*. Conform datelor OCDE, România se află printre țările UE cu rezultatele cele mai scăzute la testările internaționale aplicate elevilor de 15 ani cu privire la competențele de scris și citit, matematică și științe. La testările PISA ponderea elevilor cu rezultate slabe a fost de 53,5% la *scris și citit* în 2006 și 37,3%

---

<sup>183</sup> Ministerul Educației Naționale. *Raport asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România - 2014*. [online] EDU.ro [accesat la: 15 iulie 2017] Disponibil la: <https://www.edu.ro/raport-asupra-stării-sistemului-național-de-învățământ-preuniversitar-din-românia-2014>

<sup>184</sup> Conform datelor prezentate pe site oficial al Ministerului Educației Naționale - [www.edu.ro](http://www.edu.ro)



în 2012, față de media europeană de 23,1% în 2006, respectiv 17,8% în 2012 și față de ținta europeană de 15% în 2020. Valori mari au fost înregistrate și în ceea ce privește procentul elevilor care au obținut rezultate slabe și la *matematică*: 52,7% în anul 2006 și 40,8% în 2012 față de media europeană de 24% în 2006 și 16,6% în 2012, cu o țintă europeană fixată la 15%. La *științe* situația se prezenta astfel: 46,9% dintre elevii români în 2006 și 37,3% dintre aceștia au obținut rezultate slabe în comparație cu media europeană care a fost de 20,3% în 2006 și 16,6% în 2012, iar ținta UE 2020 fiind de 15%. La testările PISA 2006, 2009, 2012 constatăm o ameliorare a situației, tendința fiind de scădere a procentului elevilor care au obținut rezultate slabe la aceste testări la toate cele trei categorii de competențe. La nivelul anului 2012, România este țara din UE cu cea mai importantă îmbunătățire a indicatorilor.<sup>185</sup>

- ✓ *Competențe lingvistice într-o limbă străină.* România se află pe primele locuri între țările UE în care curriculum obligatoriu la învățământul secundar superior prevede studiul a două limbi străine. Conform datelor oficiale prezentate pe site-ul Uniunii Europene, cu două limbi străine studiate în medie/elev, România se situează pe locul 2 în UE (după Luxemburg, cu o medie de 2,4 limbi străine studiate per elev) privind numărul mediu de limbi străine pe elev în învățământul secundar superior<sup>186</sup>.
- ✓ *Competențe digitale.* În anul 2011, România înregistra cea mai pondere (61%) din UE a populației cu vârste între 16-74 de ani care nu deținea abilități de utilizare a unui calculator, iar 4 din 10 persoane deținea unele competențe de utilizare a calculatorului și doar 1 din 10 persoane deținea competențe digitale la un nivel avansat. În anul 2014 a fost finalizată conectarea la Internet a tuturor unităților de învățământ cu personalitate juridică, urmând ca în perioada următoare să fie continuat procesul de conectare și a structurilor școlare. În baza curriculumului național, toți elevii din învățământul gimnazial și liceal beneficiază de cursuri obligatorii de utilizare a calculatorului și TIC, iar competențele digitale sunt evaluate la examenul național bacalaureat.

În contextul cercetării noastre, facem aceste menționări pentru a realiza ulterior analiza contextului în care a fost implementat și dezvoltat procesul de modernizare a

---

<sup>185</sup> Comisia Europeană. *Education and Training Monitor, 2014* [online]. Ec.Europa.eu [accesat la: 16 iulie 2017]. Disponibil la: [http://ec.europa.eu/education/library/publications/monitor14\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/library/publications/monitor14_en.pdf)

<sup>186</sup> Uniunea Europeană. *Viața în UE – 2016* [online]. Europa.eu [accesat la: 16 iulie 2017]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_ro)

domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar, respectiv pentru a identifica aportul structurilor infodocumentare la ameliorarea unor indicatori cantitativi și calitativi cu privire la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor, asigurarea accesului la informație, lupta împotriva analfabetismului funcțional, dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor, reducerea abandonului școlar.

#### **2.4 Istoricul programului de implementare a centrelor de documentare și informare în sistemul de învățământ preuniversitar românesc (perioada: 2000-2014)**

Programul de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ, dar și a domeniului infodocumentar din învățământul preuniversitar s-a realizat, începând cu anii 2000, prin proiectul *Educație pentru informație*. Acest proiect a fost derulat în baza acordurilor de cooperare bilaterală în domeniul educativ dintre România și Franța. Participarea și implicarea Franței în acest proiect, prin expertiza acordată, a avut în vedere mai multe elemente precum: experiența pe care Franța o are în domeniul politicilor documentare naționale, similitudinea sistemelor educative din cele două țări, preocuparea României în a dezvolta această componentă a sistemului educativ, dar și tradiția colaborărilor în domeniul educativ dintre România și Franța.

Pentru realizarea acestui studiu am supus analizei documentele emise de ministerul educației naționale în perioada 2000-2014 cu privire la programul *Educație pentru informație*, respectiv cu privire la construirea cadrului legal și a cadrului instituțional de reformare a domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar. În cercetarea documentelor de arhivă ale proiectului pornim de la ipoteza că prin proiectul *Educație pentru informație* au avut loc o dinamizare a procesului de modernizare a structurilor infodocumentare din sistemul educativ preuniversitar românesc și o încercare de a structura demersul de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar.

Ne propunem să inventariem și să analizăm ansamblul documentelor legale cu privire la implementarea și dezvoltarea programului *Educație pentru informație*, documente aflate în arhiva proiectului din cadrul Ministerului Educației Naționale. În calitate de membru în echipa de coordonare (membru în echipa de coordonare la nivel bilateral și ulterior la nivel național) a programului în perioada 2000-2016 și de profesor formator în program, implicarea noastră directă în conceperea, dezvoltarea și implementarea proiectului ne permite să avem o viziune de ansamblu asupra principalelor aspecte legate de implementarea programului, dar și o cunoaștere a acestuia din interior.

Analiza acestor documente ne va permite evidențierea unei dinamici în construcția unor mecanisme instituționale de promovare a educației pentru informație în sistemul preuniversitar pe care le vom dezvolta în capitolul 3. Obiectivul este acela de a realiza un scurt istoric recent (2000-2014) a procesului de implementare a centrelor de documentare și informare în sistemul educativ preuniversitar românesc. Documentele studiate și analizate sunt: legi, ordonanțe de urgență, ordine ale ministrului educației, regulamente de organizare și funcționare a CDI, metodologii, fișe-cadru de post, fișe-cadru de evaluare, referențiale de competență, note ale Ministerului Educației Naționale și rapoarte ale părților implicate în program.

Având în vedere faptul că programul este în derulare, am realizat o prezentare a acestuia pentru perioada de implementare 2000-2014, anul 2000 reprezentând debutul efectiv al acestuia. Pe lângă realizarea unui scurt istoric al programului de modernizare a structurilor infodocumentare, propunem și o analiză a evoluției cadrului legislativ cu privire la ansamblul demersurilor de modernizare a domeniului infodocumentar din sistemului preuniversitar, o analiză a dinamicii dezvoltării acestor structuri în sistemul de învățământ preuniversitar românesc, precum și o evidențiere a aportului proiectului în reformarea domeniului infodocumentar, dar și a aportului Franței în transferul de competențe și politici publice către sistemul de învățământ preuniversitar românesc.

Ne propunem să prezentăm principalele etape de dezvoltare a proiectului, să realizăm o identificare și descriere a axelor de intervenție ale proiectului de modernizare a sectorului infodocumentar din învățământul preuniversitar românesc, respectiv a rezultatelor proiectului. De asemenea, vom realiza o prezentare a noului cadru profesional de referință pentru profesorii documentariști, cadru care permite exersarea și adaptarea misiunilor profesorilor documentariști în noul context educațional și în dinamica dată de dezvoltarea societății cunoașterii.

Acest material este un material “mărturie”, noi fiind parte în procesul de concepere și implementare a acestui program în România de la debutul său și până la nivelul anului 2016. Implicarea noastră directă în construcția acestui sistem a constat în participarea (în calitate de autor, consilier sau coordonator/membru în echipele de redactare a documentelor care au permis dezvoltarea programului) la realizarea materialelor emise pentru construirea sistemului de implementare a CDI în România (ordine de ministru privind extinderea programului CDI – înființarea de CDI, formarea cadrelor didactice implicate în proces, regulamente de organizare și funcționare a CDI, metodologii privind formarea continuă a personalului didactic, modificări ale legii învățământului, documente privind încadrarea în

sistem și dezvoltarea în cariera didactică a profesorilor documentariști, programe și curriculum de examen – pentru titularizarea în sistem, respectiv pentru obținerea gradelor didactice, programe de formare inițială și continuă a profesorilor documentariști, referențialul competențelor infodocumentare ale elevilor, elemente de politică documentară la nivel de sistem, rapoarte, analize și strategii de dezvoltare ale proiectului în perioada 2000-2016). De asemenea, participarea noastră în program a fost și în calitate de cursant la stagiile de formare organizate în proiect în perioada (2000-2006) și, ulterior, de formator național în acest domeniu.

#### **2.4.1. Contextul socio-economic și educativ de implementare a proiectului *Educație pentru informație* în sistemul preuniversitar românesc**

În contextul anilor 1996-1999, în care aproximativ jumătate din populația școlară se afla în mediul rural, iar două treimi din unitățile de învățământ erau situate în zone considerate defavorizate, având condiții de predare-învățare dificile și o rată a abandonului școlar foarte ridicată<sup>187</sup> apare necesitatea ca autoritățile să urmărească identificarea și implementarea unor acțiuni de dezvoltare a sectorului educativ din mediul rural, integrate în politicile de dezvoltare ale sistemului național de învățământ. Astfel, acest context a necesitat stabilirea unor noi orientări în reformarea învățământului românesc.

Începând cu anul 1998, principalele acțiuni întreprinse în procesul de reformă au fost legate de introducerea unui nou Curriculum Național, alături de alte schimbări importante precum: modificarea structurii anului școlar, elaborarea unui nou sistem de evaluare și examinare, crearea unor noi modele de formare inițială și continuă, cu scopul adaptării sistemului la tendințele pe plan internațional.

În acest context, încep a fi constatate primele semne că „implementarea reformei nu va fi scutită de greutăți și probleme. Contradicții și forțe de diverse feluri se confruntau în jocul dintre o viziune pronunțat liberală și una conservatoare în ceea ce privește reforma învățământului”<sup>188</sup>. În plus, „abordarea problematicii învățământului rural din România se produce în condițiile în care, pe de o parte, opțiunea neoliberală este explicită în majoritatea

---

<sup>187</sup> Ambasadei Franței în România. Nota de fundamentare a proiectului *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* – prezentată în cadrul întâlnirii de proiect, de la Alba Iulia din iulie 2000.

<sup>188</sup> CRIȘAN, Alexandru (coord.), DVORSKI, Monica; LEU, Orventina. *Reforma la firul ierbii. Programul Educația 2000+ sau lecțiile unui proces de schimbare; un studiu de politici educaționale*. București: Humanitas Educațional, 2003, p. 21.

reformelor contemporane, iar pe de altă parte, fenomenul globalizării aduce o nouă perspectivă în vechea dilemă egalitate-competitivitate<sup>189</sup>.

În majoritatea situațiilor statistice și a rapoartelor elaborate în perioada 1999-2000 este evidențiat faptul că situația la nivelul întregului sistem de învățământ era una precară din punctul de vedere al dotărilor (și nu numai), fiind identificate discrepanțe majore între mediul rural și urban, gradul de degradare a situației învățământului din mediul rural fiind mai accentuat. Datele statistice care au stat la baza elaborării și implementării programului de relansare a învățământului în mediul rural la nivelul anului 1999 relevă faptul că<sup>190</sup>:

- 1847 de școli rurale erau considerate ca școli din zone defavorizate;
- 601 de unități școlare rurale erau situate în localități izolate;
- 520 de unități de învățământ din mediul rural funcționau în clădiri și spații necorespunzătoare;
- 870 de școli din mediul rural funcționau cu personal didactic necalificat sau cu deficit de personal didactic calificat;
- degradarea calității învățământului în școlile din mediul rural era un fenomen constant, din cauza investițiilor insuficiente și a migrării personalului didactic calificat spre orașe, în special după 1990;
- peste 40% din populația școlară era cuprinsă în mediul rural – iar în multe situații elevii din mediul rural nu beneficiau de egalitate reală de șanse, în comparație cu cei din mediul urban – una dintre cauze fiind deficitul de personal didactic calificat, dar și din cauza dotărilor materiale precare (inclusiv cu echipamente școlare și material didactic), a greutăților de comunicare și a accesului dificil la informație, mai ales prin intermediul mijloacelor moderne de comunicație;
- fenomene accentuate de absenteism, abandon școlar, neșcolarizare, analfabetism existente la nivel de sistem (atât în mediul urban, cât și rural);
- în mediul rural predomină fenomenul neșcolarizării, căruia i se asociază absenteismul școlar – cele două fenomene, pe termen lung, afectând profund evoluția profesională și personală a copiilor în cauză;
- un alt fenomen este cel al abandonului școlar, acesta fiind mai des întâlnit în mediul urban;

---

<sup>189</sup> Ministerul Educației și Cercetării - Institutul de Științe ale Educației. *Învățământul rural din România. Condiții, probleme și strategii de dezvoltare*. București: MarLink, 2001, p. 1.

<sup>190</sup> Ministerul Educației Naționale din România - Inspectoratul Școlar Județean Sibiu. *Proiect - Relansarea învățământului în mediul rural*. 1999, p. 6.

- alte cauze ale accentuării stării de defavorizare: situația materială precară a familiilor, izolarea localităților, distanțe mari între domiciliul elevilor și școală, implicarea elevilor în muncile agricole (ceea ce conduce la accentuarea fenomenului de absenteism școlar), spații școlare necorespunzătoare, precaritatea bazei materiale a școlilor, alocări insuficiente sau defectuoase de fonduri etc.

La nivel de sistem, o serie de nevoi au fost identificate și au ghidat elaborarea și ajustarea unor strategii și planuri de reformă din perioada 1999-2000<sup>191</sup>:

- ameliorarea calității pregătirii personalului didactic, care trebuia format în acord și în contextul noii paradigme a reformei;
- dezvoltarea resursei umane încadrate în unitățile de învățământ, menită „a aduce reforma în școală și în clasă”, până atunci reforma urmând preponderent modelul „de sus în jos”;
- implicarea comunității în viața școlii, ceea ce a presupus dezvoltarea unor modele de conlucrare între școală și comunitate, proces dificil în contextul crizei generale a societății românești, în care interesul public față de educație era în declin;
- subfinanțarea critică a învățământului în toate sectoarele sale era un factor care a influențat etapele de implementare a reformei.

În perioada 1994-1999, reforma învățământului preuniversitar a urmărit două obiective majore: modernizarea și sporirea calității învățământului primar și secundar prin reforma sistemului educațional (programe, planuri de învățământ, manuale, evaluare) și formarea continuă a personalului didactic, respectiv reforma sistemelor de management și de finanțare a învățământului<sup>192</sup>.

După 1999, principalele direcții ale reformei au fost<sup>193</sup>:

- reforma curriculară și compatibilizarea cu sistemele europene;
- aplicarea și extinderea noului sistem de evaluare;
- reforma învățământului superior care a vizat dezvoltarea rețelei instituționale, curriculum, sistem de evaluare și examinare, managementul și finanțarea;
- reforma învățământului profesional;
- descentralizarea, managementul școlar și finanțarea;

<sup>191</sup> CRIȘAN, Alexandru (coord.); DVORSKI, Monica; LEU, Orventina. *Op. cit.*, p. 22.

<sup>192</sup> Agenția Națională Socrates, Centrul Național pentru Documentare și Analiză a Învățământului, Unitatea Națională EURYDICE. *Educația în România. Privire generală*. București, 1998, p. 5.

<sup>193</sup> Ministerul Educației și Cercetării - Institutul de științe ale educației. *Învățământul rural din România. Condiții, probleme și strategii de dezvoltare*, ediția a II-a, București, 2002, p. 34-36.

- dezvoltarea formelor nontradiționale de educație;
- informatizarea învățământului;
- formarea profesorilor în acord cu schimbările produse la nivel de curriculum, sistemul de examinare și evaluare, managementul școlar etc.;
- dezvoltarea și diversificarea formelor de cooperare internațională;
- egalizarea șanselor de acces la educație;
- schimbări la nivelul cadrului legislativ.

Începând cu anul 2000, pe lângă urmărirea acestor direcții de acțiune, a avut loc o serie de dezvoltări ale acestora: descentralizarea funcționării sistemului național de învățământ și consolidarea autonomiei instituționale a școlilor, liceelor și universităților, restructurarea finanțării și relansarea investițiilor în învățământ pe baza unor programe speciale, aplicarea noului curriculum național, creșterea echității în educație prin programe adresate grupurilor dezavantajate.

Dezvoltarea educației în mediul rural a fost un aspect inclus în recomandările prezentate în documentul privind *Analiza politicilor naționale în domeniul educației: România* realizat în perioada 1997-1998 de Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică prin Centre de Co-operation with Non-Membres. Realizată cu sprijinul Băncii Mondiale, această analiză a avut în vedere rolul guvernelor în ceea ce privește oferta sistemelor educaționale<sup>194</sup>. Parte a setului de recomandări cuprinse în capitolul *Gestionarea reformei și a politicii schimbării ca investiție*, recomandarea cu privire la învățământul rural din raport face referire la „ridicarea pe scară largă a nivelului școlilor din mediul rural și al profesorilor necalificați”<sup>195</sup>.

La nivelul sistemului de învățământ a fost propus un întreg ansamblu de măsuri care viza creșterea calității condițiilor de predare și învățare în mediu rural, inclusiv a calității serviciilor educaționale oferite, prin programe și proiecte care urmăreau să rezolve punctual sau să amelioreze aspectele precare identificate.

Din seria proiectelor și programelor care au debutat în perioada 1999-2000 și care au vizat dezvoltarea mediului rural, ne vom opri la prezentarea *Programului de relansare a învățământului în mediul rural* finanțat de Banca Mondială, prezentarea *Proiectului de reformă a învățământului preuniversitar* finanțat de Guvernul României cu sprijinul Băncii Mondiale, respectiv la prezentarea detaliată a proiectului bilateral franco-român *Educație*

---

<sup>194</sup> Organisation for Economic Co-operation and Development - Centre for Co-operation with Non-Members (OCDE-OECD). *Analiza politicilor naționale în domeniul educației: România*. p.1.

<sup>195</sup> Ibidem, p. 142.

*pentru informație în mediul rural defavorizat* – program de cooperare bilaterală dintre România și Franța. Programe distincte, dar care au avut elemente comune și de complementaritate.

În 1998, MEN a inițiat *Programul de relansare a învățământului din mediul rural*, un program național cofinanțat de Guvernul României și Banca Mondială, proiect prin care a fost urmărită îndeosebi dezvoltarea materială a unităților de învățământ din mediul rural, asigurând finanțarea renovării acestora și dotarea cu echipamente și materiale didactice. Prin acest proiect dezvoltat la nivelul național în beneficiul unităților de învățământ din mediul rural au fost urmărite aspecte privind<sup>196</sup>:

- redimensionarea rațională a rețelei școlare din mediul rural;
- dotarea corespunzătoare a școlilor din mediul rural cu mijloace moderne de învățământ și comunicare;
- asigurarea accesului școlilor din sate și comune la rețele moderne de informație;
- dotarea bibliotecilor școlare;
- constituirea și exploatarea eficientă a rețelei de transport școlar în mediul rural;
- formarea cadrelor didactice, inclusiv prin introducerea și extinderea sistemelor de învățământ la distanță;
- atragerea spre mediul rural a personalului didactic calificat, prin intermediul creditelor de studii și al contractelor de lucru pe perioade determinate, precum și prin intermediul altor facilități.

În conformitatea cu prevederile Ordinului Ministrului Educației Naționale nr. 5135/22.12.1999, Proiectului de *Reformă a învățământului preuniversitar*, cofinanțat de Guvernul României și Banca Mondială, în cadrul componentei – *Formarea profesorilor*, propunea un program de formare continuă a personalului didactic, iar formarea personalului didactic în *centre de formare și documentare din mediul rural* era o dimensiune a acestuia. Acest program se dorea să fie în concordanță cu inovațiile inițiate în cadrul reformei învățământului primar și secundar din România.

În plus, în cadrul elementelor de reformă a diferitelor domenii din sistemul preuniversitar, a fost propus și un proiect care viza dezvoltarea domeniului infodocumentar prin realizarea de centre de documentare și informare în unitățile de învățământ preuniversitar, respectiv formarea cadrelor didactice, promovarea inovației didactice și favorizarea accesului la informație. Dezvoltarea acestor componente s-a realizat prin

---

<sup>196</sup> Ministerul Educației Naționale - Inspectoratul Școlar Județean Sibiu. *Proiect - Relansarea învățământului în mediul rural*. 1999.



conceperea și implementarea unui program de cooperare bilaterală între România și Franța în domeniul educativ (în perioada 1999-2006), prin care Franța acordă expertiză tehnică Ministerului Educației Naționale din România. Acest program este subiectul nostru de analiză detaliată în cele ce urmează.

Cu toate că tipul de expertiză și sursele de finanțare diferă, proiectele enumerate și descrise se completează în ceea ce privește dezvoltarea unor domenii ale sistemului de învățământ preuniversitar (la nivel de sistem), dar și dezvoltarea directă a unităților de învățământ din sistemul preuniversitar.

#### **2.4.2. Cadrul implementării proiectului *Educație pentru informație* în sistemul de învățământ preuniversitar românesc**

Complementar proiectului de relansare a învățământului în mediul rural, respectând una dintre prioritățile fixate de MEN, „dezvoltarea și diversificarea formelor de cooperare internațională”<sup>197</sup>, a fost elaborat și implementat proiectul bilateral franco-român *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat*.<sup>198</sup>

Din analiza documentelor de prezentare a situației sistemului educativ românesc la nivelul anilor 1997-2000, reiese faptul că Proiectul bilateral franco-român *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* se încadrează în cel puțin două dintre direcțiile reformei sistemului educativ din România: „egalizarea șanselor de acces la educație, formarea profesorilor în vederea aplicării schimbărilor produse și în concordanță cu inovațiile inițiate în cadrul reformei”<sup>199</sup>. Acest proiect a răspuns unor nevoi identificate la nivel de sistem: dezvoltarea zonelor defavorizate și a unităților de învățământ din mediul rural, coordonarea cursurilor de formare pentru angajații inspectoratelor școlare și ai caselor corpului didactic – ca zonă de implementare a reformei la nivel local, reforma structurată a formării continue a personalului didactic – nivel la care proiectul *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* putea interveni în formarea personalului de conducere și a cadrelor didactice („echipelor pedagogice”) din școli.

---

<sup>197</sup> Organisation for Economic Co-operation and Development - Centre for Co-operation with Non-Members (OCDE-OECD). *Analiza politicilor naționale în domeniul educației: România*. OCDE, 2000.

<sup>198</sup> După finalizarea proiectului bilateral de cooperare franco-română, această acțiune a fost preluată și continuată (începând cu anul 2006) de către Ministerul Educației, Tineretului și Sportului, ca program național de modernizare a structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ preuniversitar românesc. Este cunoscut sub denumirea „*Educație pentru informație/CDI*”

<sup>199</sup> Organisation for Economic Co-operation and Development - Centre for Co-operation with Non-Members (OCDE-OECD). *Op. cit.*

Proiectul bilateral franco-român *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* face parte dintr-un ansamblu de măsuri și programe ale Ministerului Educației Naționale, fiind complementar celorlalte proiecte și programe, dar independent față de acestea din punct de vedere al finanțării, al expertizei, dar și al parteneriatului dezvoltat pentru conceperea și implementarea sa<sup>200</sup>. Programul avea în vedere, în principal, aspecte care vizau favorizarea accesului la informație și inovația didactică.

Articularea proiectului *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* cu alte demersuri de reformare a învățământului din mediul rural se realizează „ținând cont de nevoia de extindere a programelor de formare continuă a profesorilor și de organizare a lor pe baza celor mai bune experiențe internaționale în domeniu”<sup>201</sup>. Aceasta a permis stabilirea unor puncte de convergență între diferitele programe de reformă și măsuri de diversificare a ofertelor de formare continuă a cadrelor didactice.

Proiectul *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* este derulat având la bază prevederile *Tratatului de prietenie și cooperare între Republica Franceză și România*, semnat la Paris în 1991. Prevederi cu privire la acest proiect au fost incluse ulterior și în parteneriatul strategic *Programme franco-roumain de coopération culturelle, scientifique et technique pour les années 2001 à 2004* [*Program franco-român de cooperare culturală, științifică și tehnică pentru anii 2001 – 2004*].

Conceperea, implementarea și dezvoltarea proiectului s-a realizat în perioada 1999-2006, în cadrul colaborării bilaterale dintre România și Franța, prin implicarea Ambasadei Franței în România și a Ministerului Educației Naționale (MEN).

Proiectul *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat*, propus Ministerului Educației Naționale din România de către Ambasada Franței în România a fost o acțiune derulată de către Departamentul *Cooperare educativă și lingvistică* al Serviciului de Cooperare și Acțiune Culturală (SCAC) al Ambasadei Franței în România. Franța oferă astfel României expertiză în domeniul dezvoltării politicii documentare naționale, un demers în conformitate cu prioritățile identificate la nivelul sistemului educativ și integrat în strategia generală de reformare a sistemului de învățământ prin implicarea instituțiilor românești responsabile. Propunerea acestui proiect de cooperare bilaterală franco-română a fost realizată având în vedere expertiza franceză în domeniul implementării politicii

---

<sup>200</sup> Ministerul Educației Naționale – Institutul de Științe ale Educației. *Învățământul rural din România: condiții, probleme și strategii de dezvoltare*. București, 2000 pp. 41-42 [online]. ISE. 2000 [accesat la: 12 iunie 2017]. Disponibil la: [http://nou2.ise.ro/wp-content/uploads/2012/08/Studiu\\_invatamantul\\_rural.pdf](http://nou2.ise.ro/wp-content/uploads/2012/08/Studiu_invatamantul_rural.pdf)

<sup>201</sup> Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 5135/1999

documentare, dar și având în vedere experiența SCAC al Ambasadei Franței în România în formarea continuă a cadrelor didactice demonstrată în alte programe de formare adresate în special profesorilor de limba franceză și profesorilor din liceele bilingve francofone. Prin acest program de cooperare, SCAC dezvoltă astfel un foarte amplu proiect de cooperare în domeniul educativ, care depășește cadrul cooperării tradiționale în domeniul lingvistic, care vizează promovarea și susținerea predării-învățării limbii franceze.

Această formă de cooperare răspunde și recomandărilor făcute autorităților educative din România de către Banca Mondială și anume: „Asistența internațională sub formă de proiect, care a fost potrivită pentru România până la mijlocul decadei 1990, ar trebui să lase acum locul unui gen de asistență mai bine integrată în strategia generală și conformă cu prioritățile sistemului de învățământ, bine înrădăcinate în instituțiile românești”<sup>202</sup>. Același raport face referire și la faptul că „în prezent se fac simțite noi necesități și există un potențial pentru asistență eficientă provenită din surse externe pentru îmbunătățirea dotării școlilor, a specializării profesorilor și implicarea comunității în probleme legate de școală”<sup>203</sup>.

În cadrul proiectului *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* România a beneficiat de expertiză și asistență tehnică din partea Franței pentru conceperea și implementarea efectivă a acestui program de modernizare și dezvoltare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar. Constatăm că, pe lângă expertiza dată în formarea și specializarea personalului implicat în proiect (cadre de conducere, formatori naționali, profesori, profesori documentariști și bibliotecari școlari) prin programe de formare continuă vizând dezvoltarea domeniului infodocumentar și sprijin în dezvoltarea unor mijloace de eficientizare a organizării resurselor documentare din școli în scopul favorizării accesului egal la informație, implicarea externă aduce expertiză cu privire la *evoluția cadrului legal* cu privire la domeniul infodocumentar, o participare la un *transfer de expertiză și de politici publice*, dar și o nouă *sursă de finanțare*.

Proiectul a generat o dezvoltare a domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar românesc prin expertiza dată pentru adaptarea cadrului legislativ, prin formarea de noi competențe de management și pedagogice ale cadrelor de conducere și personalului didactic și didactic auxiliar, competențe care au permis implementarea, organizarea și funcționarea CDI în unitățile de învățământ. Dezvoltarea domeniului infodocumentar s-a produs și prin realizarea efectivă a unor structuri infodocumentare

---

<sup>202</sup> Organisation for Economic Co-operation and Development - Centre for Co-operation with Non-Members (OCDE-OECD). *Op. Cit.*, p.143.

<sup>203</sup> *Ibidem*.

moderne în unitățile de învățământ sau modernizarea celor existente. De asemenea, proiectul a participat la dotarea cu materiale și echipamente a unui număr însemnat de structuri infodocumentare din unități de învățământ preuniversitar și a atras implicarea comunității locale în acest demers printr-o dezvoltare a parteneriatului școală-comunitate.

Proiectul se încadrează în „prioritățile strategice ale sistemului educativ în România în perioada 2001-2004: asigurarea unei echități reale în educație, asigurarea calității în educație, - obiectivul privind dezvoltarea mediului rural cuprins în Planul de Acțiune al Programului de Guvernare pentru perioada 2001-2004”<sup>204</sup>.

Încă din faza de debut a proiectului, potrivit documentelor oficiale, se aprecia că acesta contribuie la asigurarea unui învățământ de calitate în sistemul preuniversitar prin favorizarea accesului cadrelor didactice, elevilor și comunității din mediul rural la informație, la consultanță în vederea informării și la un mediu favorabil dezvoltării personale, proiectul participând la o îmbunătățire a dotării școlilor și o eficientizare a acțiunilor privind accesul la informație, a specializării profesorilor, a implicării și responsabilizării comunității în probleme legate de școală<sup>205</sup>.

Pentru dezvoltarea de CDI, proiectul *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* nu a beneficiat de finanțare în cadrul *Programului de Relansare a învățământului în mediul rural* dezvoltat din fonduri acordate de către Banca Mondială. Proiectul bilateral franco-român a fost un proiect *complementar Programului de Relansare a învățământului rural*, aducând în sistemul preuniversitar expertiză externă și un important *savoir-faire* în domeniul dezvoltării accesului la informație și în domeniul formării competențelor infodocumentare ale elevilor.

Proiectul a fost conceput inițial pentru a răspunde unor nevoi de dezvoltare a învățământului din mediul rural, în special nevoilor de asigurare a accesului la resurse pedagogice și la surse de informare și documentare. Aceste nevoi au fost identificate, în principal, în mediul rural, iar implementarea proiectului a fost una dintre măsurile majore de susținere a dezvoltării unităților de învățământ din medii dezavantajate. Cu toate acestea, având în vedere noutatea subiectului și nevoia de reformare la nivel de sistem a domeniului infodocumentar, proiectul a fost adaptat și propus și unităților de învățământ din mediul urban. Cuprinderea unităților de învățământ preuniversitar din mediul urban în toate fazele

---

<sup>204</sup> În conformitate cu documentul *Referat de aprobare* - document care susține și justifică demersurile MECTS cuprinse în Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 3707/2003.

<sup>205</sup> Informații cuprinse în documentele de susținere și justificare ale proiectului, note de fundamentare și note ale SCAC al Ambasadei Franței în România și MEN.

de dezvoltare și implementare ale proiectului s-a realizat deoarece a fost identificată și în acest mediu lipsa unui demers structurat de asigurare a accesului la informație și la documentație actuală în spații care să permită exploatarea didactică a resurselor informaționale, dar și nevoia de a fi dezvoltat, la nivel de sistem, un demers de formare a culturii informației.

Urmărind stabilirea unor strategii și demersuri care să permită sustenabilitatea proiectului și asigurarea producerii de efecte pozitive pe termen mediu și lung în reformarea sistemului educativ, proiectul a fost experimentat și implementat, încă de la începuturile sale, în unități de învățământ din mediul rural și urban, respectiv în toate tipurile de unități de învățământ (de la unități de învățământ preșcolar la unități de învățământ liceal și postliceal).

Măsurile luate în cadrul programelor de reformă prin implementarea unor proiecte sistemice sau a unor proiecte punctuale au avut unele elemente de sinergie și puncte de convergență, însă acestea au fost adesea insuficiente și uneori puțin evidente. Cu toate acestea, proiectele și programele s-au completat într-o oarecare măsură, dar nu au excelat în a se articula, a se construi și a se susține reciproc în mod sistematic și constant.

Proiectul *Educație pentru informație* s-a încadrat în strategia națională de reformare a învățământului preuniversitar și a răspuns nevoilor identificate la nivel de sistem. El completează și sprijină direct demersul de asigurare a accesului la informație a elevilor și a măsurilor de dezvoltare a unui sistem de învățământ bazat pe dezvoltare de competențe.

Raportat la tradiția colaborării româno-franceze în domeniul educațional (cooperarea educativă și lingvistică), acest proiect aduce un element de noutate, deoarece acesta nu este orientat către o cooperare în domeniul lingvistic, de susținere a predării-învățării-evaluării limbii franceze și de promovare a francofoniei. El este orientat către dezvoltarea unui program de *cooperare educativă*, pe acordarea de *expertiză tehnică* într-un domeniu nou și de interes pentru reformarea unui domeniu a sistemului de învățământ preuniversitar, care are incidență asupra întregului sistem educativ, fără a avea legătură directă cu predarea-învățarea limbii franceze. Pe lângă acestea, putem să subliniem și alte noi aspecte aduse în cooperarea educativă franco-română: *adresabilitatea proiectului* (proiect de larg interes: are incidență directă asupra elevilor cuprinși în sistemul preuniversitar - de la grădiniță la liceu, asupra cadrelor de conducere, îndrumare și control de la toate nivelurile – național, județean, local, asupra cadrelor didactice de diferite discipline, personalului didactic auxiliar din unitățile de învățământ beneficiare, respectiv asupra membrilor comunităților locale), *nivelul intervenției și al colaborării în cadrul proiectului* (proiectul propune acțiuni, intervenții și colaborări între actori la nivel internațional, național, județean, local, dar și cooperare

instituțională, interinstituțională și la nivelul implicării societății civile). În același timp, subliniem și faptul că programul este unul *multidimensional*, domeniile de intervenție sunt dintre cele mai complexe, dar, în același timp, complementare: dezvoltarea, amenajarea și dotarea structurilor infodocumentare, formarea continuă, dezvoltarea cadrului legal și a cadrului instituțional, transfer de expertiză și politici publice, expertiză în formarea inițială, evaluarea structurilor realizate și a politicilor implementare. De asemenea, mai subliniem deschiderea și interferențele pe care proiectul le-a adus prin multitudinea colaborărilor cu alte proiecte și a domeniilor abordate.

### **2.4.3. Obiective și domeniile de acțiune și de intervenție ale proiectului *Educație pentru informație***

#### **2.4.3.1. Obiectivele proiectului *Educație pentru informație***

Având în vedere nevoile identificate în domeniul infodocumentar, dar și de nevoia de complementaritate a proiectelor derulate pentru reformarea sistemului preuniversitar românesc, obiectivele urmărite în proiectul *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* au urmărit două direcții prioritare: o direcție care a vizat dezvoltarea bazei materiale din școli și o direcție care a vizat aspecte pedagogice și de formare continuă a cadrelor didactice. Astfel, direcțiile prioritare ale proiectului au urmărit ameliorarea condițiilor materiale de predare-învățare din unitățile de învățământ pentru asigurarea șanselor egale de acces la informație, respectiv formarea continuă a cadrelor didactice, pentru ameliorarea calității procesului de predare-învățare-evaluare pentru o mai bună reușită școlară a elevilor.

Raportat la direcțiile prioritare fixate, proiectul a vizat trei obiective generale<sup>206</sup>: (1) Asigurarea egalității șanselor elevilor privind educația prin favorizarea accesului la documentație și informație actuală în structuri infodocumentare moderne - Centre de Documentare și Informare<sup>207</sup> (2) Definirea și implementarea unei politici documentare

---

<sup>206</sup> Conform documentului – *Raport de etapă - Proiect Éducation à l'information en milieu rural défavorisé / Proiect Educație pentru informație în mediul rural defavorizat* din aprilie 2007, Service de Cooperation et d'Action Culturelle. Ambassade de France en Roumanie, autor: Corina Stănilă, consilier pentru programe educative bilaterale al Ambasadei Franței în România.

<sup>207</sup> În sensul acceptat în cadrul proiectului, centrele de documentare și informare sunt structuri infodocumentare organizate la nivelul unităților de învățământ preuniversitar care integrează bibliotecile școlare și care promovează favorizarea accesului la informație și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor, având un rol pedagogic definit.

naționale în sistemul educativ românesc<sup>208</sup> (3) Ameliorarea nivelului de formare a cadrelor didactice privind inovația pedagogică pentru o mai bună reușită a elevilor.

Constatăm în proiect o preocupare directă pentru ameliorarea condițiilor de acces la informație și la resurse documentare în scopul utilizării acestora în activitatea de predare și învățare, dar și o exprimare a interesului de a forma cadrele didactice pentru a promova și a susține ideea exploatarea resurselor informaționale și documentare în cadrul activităților școlare, astfel s-a vizat ameliorarea formării cadrelor didactice în domeniul inovației didactice și al modernizării modului de predare. O preocupare declarată în cadrul proiectului este aceea de a dezvolta competențele transversale ale elevilor, în special competențele infodocumentare. Proiectul este unul vizionar, deoarece se preocupă de promovarea unui învățământ bazat pe dezvoltarea de competențe și dezvoltarea de competențe-cheie ale elevilor, elemente care vor fi cuprinse în Legea Educației Naționale în anul 2011.

#### **2.3.4.2. Direcții de acțiune și domenii de intervenție ale proiectului în vederea construirii unui mecanism instituțional de susținere a culturii informației**

Din documentele și rapoartele cu privire la dezvoltarea proiectului *Educație pentru informație* rezultă că, pentru îndeplinirea obiectivelor fixate, acesta s-a dezvoltat pe mai multe direcții complementare și interdependente: (1) realizarea (înființarea, amenajarea, dotarea și organizarea) de Centre de Documentare și Informare (CDI) în unități de învățământ din sistemul preuniversitar (unități de învățământ preșcolar, primar, gimnazial și liceal din sistemul public, învățământ de masă și experimentat și în învățământul special) pentru favorizarea accesului elevilor și cadrelor didactice la documentație și informație actuală; (2) formarea continuă în domeniul politicii documentare a diferitelor categorii de personal din învățământul preuniversitar: cadrele de conducere, îndrumare și control din unitățile de învățământ cuprinse în proiect, viitorii responsabili CDI - profesorii documentariști, bibliotecarii școlari și cadre didactice voluntare, formatorii naționali din proiect, a formatorilor-consilieri pentru inovația pedagogică, a cadrelor didactice din

---

<sup>208</sup> Conform *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare* aprobat prin Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5556/2011, politica documentară este “*un sistem de valori și acțiuni în domeniul informării și documentării vizând cele patru domenii: curriculum, resurse umane, resurse materiale și financiare, relații și dezvoltare comunitară*”. La nivelul unității de învățământ, ea cuprinde: “*politica de constituire a colecțiilor, politica de achiziții a resurselor infodocumentare în vedere dezvoltării colecțiilor, completării și actualizării fondului documentar în raport cu nevoile de informare și formare ale utilizatorilor, o politică de gestionare, organizare și punere la dispoziție a informației, o politică de formare în domeniul infodocumentar prin intermediul activităților pedagogice, culturale și al parteneriatelor, de realizare și promovare a educației pentru informație și a unei culturi a informației, o politică de promovare și comunicare asupra acțiunilor în domeniul infodocumentar, o politică de evaluare a demersului și a competențelor utilizatorilor în domeniul infodocumentar*”, art. 3.

unitățile de învățământ cuprinse în proiect, a cadrelor de conducere, îndrumare și control din instituțiile (județene și naționale) implicate în implementarea proiectului: din Inspectoratele Școlare Județene (ISJ) și Casele Corpului Didactic (CCD) la nivel județean, respectiv din cadrul Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (MECTS) la nivel național.

Aceste programe de formare continuă au fost realizate pentru a asigura dezvoltarea competențelor resursei umane implicate în implementarea programului în domeniul infodocumentar și de politică documentară, respectiv de acces la informație. În funcție de publicul-țintă al programelor de formare, acestea au vizat aspecte diferențiate pe nivelul de competență și arii de responsabilitate. Astfel, programele adresate cadrelor de conducere, îndrumare și control și persoanelor responsabile de coordonarea programului la nivel județean au vizat elemente de definire a politicii documentare naționale, județene și locale, demersuri și etape în implementarea proiectului, elemente privind cadrul legal de realizare, dotare și amenajare a CDI în unitățile de învățământ, elemente privind încadrarea personalului responsabil CDI, rolul și responsabilitățile în coordonarea și implementarea proiectului, elemente privind coordonarea metodologică a CDI la nivel județean<sup>209</sup>.

Programele de formare adresate directorilor unităților de învățământ și a responsabililor CDI – profesori documentariști, bibliotecarilor școlari și cadrelor didactice voluntare care asigură managementul CDI au abordat subiecte care vizează implementarea efectivă a programului la nivelul unităților de învățământ, înființarea, amenajarea și dotarea CDI la nivelul școlilor, dar și elemente privind rolul profesorului documentarist, bibliotecarului școlar sau profesorului responsabil de activitatea CDI, precum și elemente privind managementul activității în CDI, organizarea și funcționarea CDI la nivelul unităților de învățământ, respectiv utilizarea și exploatarea resurselor documentare în activitatea didactică, respectiv rolul profesorului documentarist în dezvoltarea ofertei de activitate și formare a elevilor la nivelul unităților de învățământ. Aceste subiecte au fost completate de teme de formare care vizau dezvoltarea de competențe manageriale privind integrarea demersului de înființare a CDI în politica educațională și de dezvoltare instituțională a unităților de învățământ, exploatarea didactică eficientă a resurselor documentare și integrarea tehnologiilor comunicării și informării în activitatea de predare-învățare-evaluare, formarea competențelor infodocumentare ale elevilor, elemente privind inovația didactică în

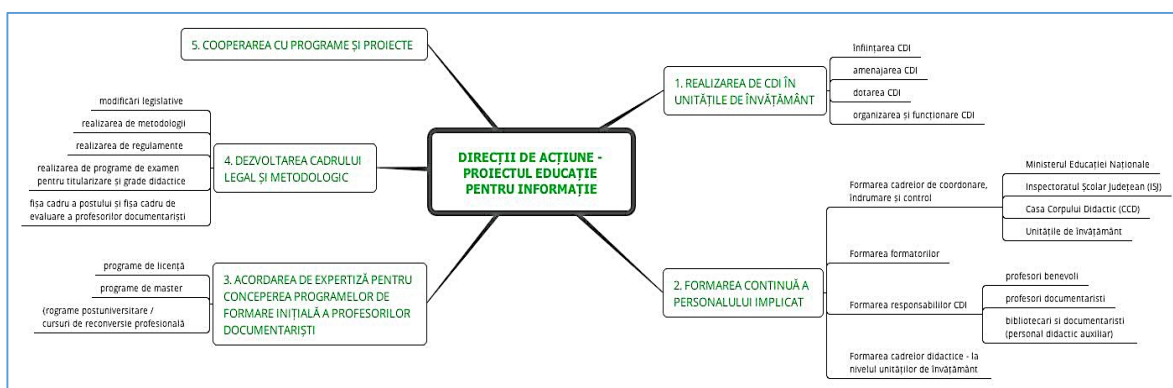
---

<sup>209</sup> Temele enumerate au fost identificate în rapoartele de stagii realizate în urma derulării programelor de formare a cadrelor de conducere, îndrumare și control din perioada 2000-2008, stagii propuse în cadrul proiectului și derulate în Franța și România.



procesul de predare-învățare-evaluare în unitățile de învățământ dotate cu CDI<sup>210</sup>; (3) Acordarea de expertiză franceză în conceperea sistemului de formare inițială a profesorilor documentariști<sup>211</sup>; (4) Dezvoltarea cadrului legal și metodologic pentru organizarea și funcționarea CDI la nivel de sistem și la nivelul unităților de învățământ, promovarea accesului la informație și realizarea acțiunilor de „educației pentru informație”, încadrarea și evoluția în carieră a profesorilor documentariști, respectiv definirea unei politici documentare naționale; (5) Cooperarea cu alte programe și proiecte complementare, pentru o mai bună articulare a acțiunilor și pentru coerența demersurilor în acest domeniu.

Prezentăm schematic direcțiile de acțiune ale proiectului:



**Figura 12. Direcții de acțiune ale proiectului bilateral franco-român “Educație pentru informație”/CDI**

Sursa: Date prelucrate în baza informațiilor proiectului „Educație pentru informație”/CDI, date culese și sintetizate din documentele din arhiva proiectului de la Ambasada Franței în România și Ministerul Educației Naționale

#### 2.4.4. Acțiuni întreprinse și activități derulate în proiectul „Educație pentru informație”

Din analiza documentelor din arhiva proiectului, dar și din experiența proprie în dezvoltarea și implementarea proiectului<sup>212</sup>, putem afirma că acțiunile directe întreprinse în cadrul acestui proiect au fost complexe, dar și complementare, propunând o abordare

<sup>210</sup> Tematica stagiilor și subiectele abordate au fost identificate în rapoartele de stagii și în dosarele de acreditare a programelor de formare continuă din proiect realizate și implementate în perioada 2000-2014 în cadrul proiectului *Educație pentru informație*.

<sup>211</sup> Mai multe misiuni de expertiză și consultanță privind dezvoltarea formării inițiale a profesorilor documentariști au fost organizate, la solicitarea părții române, de către partenerii francezi în perioada 2003-2005.

<sup>212</sup> Implicarea noastră personală în proiect s-a realizat încă din faza pilot a proiectului (anul 2000) în calitate de cadru didactic voluntar în prima unitate de învățământ din România care a înființat un CDI (în anul 2001) – Școala gimnazială nr. 1 Șeica Mare, județul Sibiu. Calitatea noastră în proiect a fost pe toată perioada de derulare a proiectului și în toate etapele și nivele diferite: cadrul didactic voluntar în amenajarea CDI și coordonarea activității CDI la nivelul unei școli pilot din program (2000-2004), membru în echipa de proiect a județului Sibiu (2000-2008), formator național în cadrul proiectului (2002 – 2017), membru în echipa de proiect la nivelul cooperării bilaterale franco-române și consilier coordonator proiect bilateral (2004-2008), consilier în program (2008-2016);

multidimensională în construcția și derularea proiectului. Acțiunile derulate au integrat arii diverse: expertiză și asistență tehnică externă, proiectare și implementare de strategii de dezvoltare a programului, modificări legislative, formare continuă și formare inițială a personalului didactic, înființarea de noi structuri infodocumentare.

Acestea acțiuni au vizat<sup>213</sup>:

- acordarea de *expertiză externă* (expertiză franceză) privind dezvoltarea politicilor educaționale naționale și demersurile de integrare în politicile de dezvoltare instituțională ale unităților de învățământ a celor două aspecte principale promovate de proiect: favorizarea accesului la informație și formarea competențelor infodocumentare ale elevilor prin modernizarea structurilor infodocumentare;
- acordarea de *consiliere și expertiză* unităților de învățământ și comunităților locale în procesul de *înființare a centrelor de documentare și informare*, ca măsură în demersurilor de dezvoltare instituțională adaptată contextelor locale. Această expertiză a fost acordată fie de către resursa umană din program: formatorii și experții francezi (în faza pilot a programului), formatorii naționali din proiect (în etapa 2002-2008 în programele de formare și ulterior, punctual), fie de către resursa umană din cadrul Caselor Corpului Didactic – organisme cu rol în coordonarea metodologică a activității CDI și cu rol direct în dezvoltarea rețelei CDI la nivelul unităților de învățământ (în baza regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și centrelor de documentare și informare aprobat prin OMENCS nr. 5556/2011);
- derularea unor acțiuni de *informare* a diferitelor categorii de personal privind realizarea unor demersuri instituționale și întreprinderea unor acțiuni concrete care să favorizeze accesul la informație și dezvoltarea autonomiei în învățare a elevilor, respectiv de integrare a acestor elemente în politicile educaționale naționale și în politicile de dezvoltare instituțională a unităților de învățământ beneficiare;
- *conceperea, organizarea și derularea de cursuri și programe de formare continuă adresate diferitelor categorii de personal implicat în proiect* (cadre de conducere, îndrumare și control, profesori, profesori documentariști, bibliotecari) pentru dezvoltarea competențelor acestora în domeniile: modernizarea structurilor

---

<sup>213</sup> Direcțiile de acțiune ale proiectului sunt cuprinse în rapoartele anuale privind stadiul de implementare și de dezvoltare a proiectului prezentate Ministerului Educației și Ambasadei Franței din România din perioada 2000-2014. Pentru perioada 2000-2014 facem parte personalul care a conceput și realizat respectivele rapoarte. Prezentăm o sinteză realizată în baza datelor cuprinse în respectivele rapoarte.

infodocumentare din școli, organizarea și funcționarea CDI, coordonarea rețelei CDI la nivel județean, formarea competențelor infodocumentare ale elevilor, evaluarea structurilor infodocumentare;

- realizarea unor programe de *formare inițială* a profesorilor documentariști dezvoltate de către universități; acordarea de expertiză externă specializată facultăților de profil interesate de dezvoltarea unor noi filiere de formare în domeniul științelor documentării și informării – cursuri postuniversitare, cursuri universitare de nivel masteral;
- *dezvoltarea bazei legale și a cadrului metodologic* cu privire la domeniul infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar care reglementează aspecte privind: înființarea, amenajarea, dotarea, organizarea și funcționarea CDI, încadrarea și evoluția în carieră a profesorilor documentariști, formarea inițială și continuă a profesorilor documentariști, evaluarea CDI și a profesorilor documentariști, formarea elevilor în domeniul infodocumentar, coordonarea metodologică a CDI.

O serie de acțiuni au fost derulate în cadrul proiectului în diferitele sale faze de implementare pentru atingerea obiectivelor fixate și obținerea rezultatelor prevăzute în program. Dintre acțiunile majore derulate în implementarea proiectului amintim<sup>214</sup>:

- înființarea, amenajarea și dotarea Centrelor de Documentare și Informare (CDI) în unități de învățământ din sistemul de învățământ preuniversitar românesc în vederea asigurării accesului la informație, documentație și cultură a tuturor elevilor, cadrelor didactice și membrilor comunităților locale;
- formarea responsabililor CDI prin programe specifice de formare continuă derulate în România și Franța; inițial, grupul-țintă fiind format din cadre didactice voluntare și bibliotecari școlari care au preluat responsabilitatea CDI, iar ulterior grupul-țintă includea și noua categorie de personal didactic: profesor documentarist;
- formarea cadrelor de conducere, îndrumare și control (directori de unități de învățământ, directori CCD, inspectori școlari generali și inspectori de specialitate din cadrul ISJ/ISMB, reprezentanți MECTS);
- formarea unui grup de formatori naționali în domeniul politicii documentare. Au fost formate în program două serii de formatori naționali: cadre didactice, directori,

---

<sup>214</sup> *Notă cu privire la stadiul implementării proiectului Educație pentru informație/CDI – 2010*, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, aprilie 2011, autor: Corina Maria Stănilă, consilier pentru proiecte bilaterale franco-române în domeniul educației / consilier proiect *Educație pentru informație*”/CDI.

inspectori și directori ai Casei Corpului Didactic. Formarea formatorilor a debutat în anul 2002, primul grup de formatori a fost operațional în anul 2003<sup>215</sup>, iar cel de-al doilea în anul 2005. Formatorii naționali au asigurat formarea în cadrul proiectului începând cu etapa a III-a a extinderii proiectului, atât pentru stagiile naționale sau regionale organizate de Ministerul Educației, cât și în stagiile organizate la nivelul de județe de către Casele Corpului Didactic<sup>216</sup>;

- formarea unui grup de formatori-consilieri pentru inovația pedagogică (2003-2005). Acești formatori au avut rolul de formare a cadrelor didactice din unitățile de învățământ dotate cu CDI. Cursurile de formare asigurate de aceștia au fost în special legate de inovația didactică, pedagogia lecturii, animații în CDI<sup>217</sup>;
- formarea personalului didactic din unitățile dotate cu un CDI în vederea promovării inovației didactice și a măsurilor care să favorizeze formarea autonomiei în învățare a elevilor prin dezvoltarea competențelor infodocumentare (acțiuni punctuale în școlile beneficiare sau acțiuni la nivel județean derulate prin Casele Corpului Didactic);
- consultanță și expertiză franceză acordată facultăților de profil pentru implementarea programelor de formare inițială a profesorilor documentariști (studii de licență, masterale și cursuri postuniversitare de reconversie profesională în domeniul științelor informării și documentării – specializarea profesori documentariști);
- conceperea unui catalog național de formare în domeniul politicilor documentare, care cuprindea module de formare adresate responsabililor CDI, directorilor unităților de învățământ, respectiv cadrelor de conducere îndrumare și control la nivel județean<sup>218</sup>;
- realizarea și acreditarea a două programe de formare continuă – unul pentru directorii unităților de învățământ și cadrelor didactice responsabile de CDI (profesori

---

<sup>215</sup> Suntem parte din grupul formatorilor naționali din seria 1. În această calitate am participat la toate acțiunile de formare derulate în cadrul proiectului pentru acest grup, atât la nivel național, regional sau județean începând cu anul 2002 și până în 2016.

<sup>216</sup> Calendarul formărilor regionale derulate de Ministerul Educației Naționale pentru unitățile de învățământ, respectiv repartizarea formatorilor pe centre de formare s-a realizat în baza unor *Note* ale Ministerului Educației Naționale transmise Inspectoratelor Școlare Județene și Caselor Corpului Didactic însărcinate cu organizarea la nivel regional sau local a cursurilor de formare.

<sup>217</sup> Acest grup de formatori a avut ca misiune asistarea și sprijinirea echipelor pedagogice în derularea activităților în Centrele de documentare și informare nou înființate.

<sup>218</sup> *Catalogul național de formare al proiectului Educație pentru informație* a fost realizat de către formatorii naționali și cu expertiza acordată de Franța, la solicitarea Ministerului Educației Naționale. Acest catalog a stat la baza organizării stagiilor regionale și locale din proiect, respectiv la elaborarea dosarelor de acreditare a două dintre cursurile de formare adresate responsabililor CDI și directorilor unităților de învățământ.

documentariști, profesori voluntari în dezvoltarea programului și bibliotecarilor școlari), respectiv un program de formare specializată adresat personalului didactic și didactic auxiliar care are rol în coordonarea activității CDI<sup>219</sup>;

- elaborarea și dezvoltarea cadrului legal și metodologic privind înființarea, organizarea și funcționarea noilor structuri infodocumentare – CDI, formarea inițială, recrutarea, încadrarea și dezvoltarea profesională a profesorilor documentariști/responsabililor CDI, reglementarea procesului de modernizare a rețelei de biblioteci școlare prin transformarea lor în CDI<sup>220</sup>;
- acțiuni de promovare a rolului CDI (structurilor infodocumentare) în inovația didactică și în realizarea unui învățământ bazat pe dezvoltarea de competențe;
- colaborarea cu alte proiecte și programe cu scopuri similare sau complementare;
- realizarea de parteneriate educative și inițierea de schimburi de experiență între unitățile de învățământ;
- acțiuni de comunicare și promovare a proiectului și a rezultatelor acestuia.

Scopul acțiunilor de formare continuă realizate în proiect a fost acela de a promova inovația pedagogică și de a sprijini dezvoltarea demersurilor didactice moderne, respectiv de a susține utilizarea CDI ca instrument de lucru, de a încuraja utilizarea și exploatarea pedagogică a resurselor informaționale și documentare în cadrul și în afara orelor de curs, de a ajuta la construirea unor secvențe pedagogice pluri- sau transdisciplinare și a unor proiecte culturale adaptate pentru ca CDI și profesorul documentarist să participe la o mai bună reușită a elevilor și pentru deschiderea școlii către comunitate.<sup>221</sup>

Din analiza rapoartelor de formare din perioada 2000-2008 din arhivele Serviciului de Cooperare și Acțiune Culturală al Ambasadei Franței din România și din arhivele proiectului din cadrul MECTS<sup>222</sup>, constatăm că principalele categorii de personal din

---

<sup>219</sup> Cursurile au fost prezentate spre acreditare Centrului Național de Formare a Profesorilor (CNFP) de către Casa Corpului Didactic Sibiu, în calitate de furnizor de formare. Aceste cursuri acreditate au fost derulate la nivelul județului Sibiu, dar și la nivelul altor județe fiind realizate extinderi de locație.

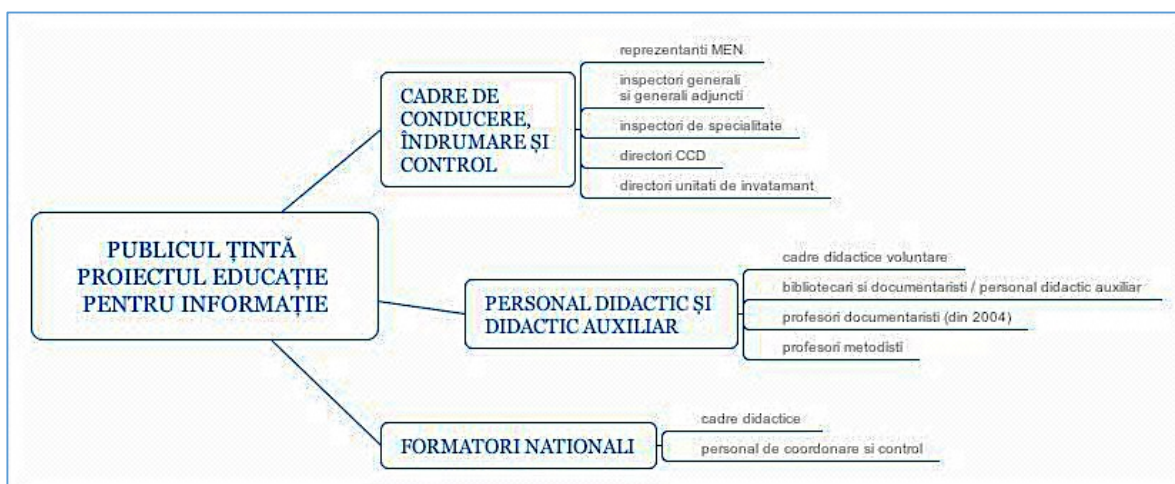
<sup>220</sup> În proiect au fost realizate o serie de propuneri de modificare a cadrului legal, respectiv au fost propuse spre aprobare serviciilor specializate din Ministerul Educației Naționale o serie de documente privind: regulamentul de organizare și funcționare a CDI, fișa postului profesorului documentarist, fișa de evaluare a profesorului documentarist. Din grupurile de lucru constituite pentru elaborarea acestor propuneri noi am făcut parte, în perioada 2004-2017, în calitate de membru, autor al respectivelor documente.

<sup>221</sup> Ministerul Educației Naționale. *Catalogul național al formărilor - proiectul Educației pentru informație*. București, 2002.

<sup>222</sup> *Rapoartele de stagii* sunt parte a arhivei proiectului *Educație pentru informație*. Aceste documente se găsesc în biroul alocat proiectului bilateral din Ministerul Educației Naționale, biroul 37, etaj 1, str. Spiru Haret, nr. 10-12, sector 1, București.

învățământul preuniversitar format (în cadrul programelor de formare continuă) în acest proiect care au făcut parte din publicul țintă au fost alcătuite din:

- *cadre de conducere, îndrumare și control*: directori unități de învățământ, directori CCD, inspectori școlari generali și inspectori de specialitate din ISJ/ISMB, reprezentanți MECS;
- *personal didactic și didactic auxiliar* - viitori responsabili CDI – categorie de public țintă formată din: cadre didactice implicate voluntar în implementarea CDI la nivelul unităților de învățământ beneficiare, bibliotecari școlari și, ulterior, profesori documentariști (profesorul documentarist este o nouă funcție didactică inclusă în sistemul preuniversitar din anul 2004);
- *formatori naționali* – un grup de cadre didactice, directori de unități de învățământ, inspectori școlari și directori de CCD – care s-au specializat în problematica amenajării, dotării, funcționării și managementului CDI din unitățile de învățământ, în problematica specificului meseriei de profesor documentarist și în chestiuni legate de definirea și implementarea unei politici documentare la nivel local integrată în proiectul de dezvoltare instituțională a unităților de învățământ;
- *formatori naționali* – consilieri pentru inovație pedagogică – un grup de cadre didactice, profesori psihologi din cadrul centrelor județene de resurse și asistență educațională (CJRAE), inspectori școlari – care s-au specializat în tehnici de animație, pedagogia lecturii, tehnici de documentare și informare, metode și mijloace de inovație didactică.



**Figura 13. Principalele categorii de public-țintă în Proiectul Educație pentru informație**

Sursa: Date calculate din informațiile proiectului – Ambasada Franței în România și MEN

Din proiectele anuale ale activităților de formare continuă din perioada 2001-2008, din rapoartele de stagii de formare elaborate de formatorii din proiect (francezi și români), respectiv din documentele de acreditare a programelor de formare “*Educație pentru informație I și II*”<sup>223</sup> din 2007, rezultă că formarea acestor categorii de personal a urmărit:

- pentru *cadrele de conducere, îndrumare și control*: includerea proiectului de modernizare a structurii infodocumentare în proiectul de dezvoltare instituțională, formalizarea activității centrului de documentare și informare prin includerea în politica educațională a școlii, metodologia și etapele elaborării proiectului de amenajare și dotare a centrului de documentare și informare, înțelegerea rolului CDI în favorizarea accesului la informație și formarea utilizatorilor în domeniul infodocumentar pentru dezvoltarea unei culturi a informației;
- pentru *personalul didactic și didactic auxiliar*: metodologia de realizare a proiectului de amenajare și dotare a CDI, includerea CDI în proiectul de dezvoltare instituțională, funcționarea și organizarea CDI, managementul activităților CDI, utilizarea eficientă a resurselor centrului de documentare și informare în funcție de rolul său pedagogic și cultural, activități specifice în CDI în vederea formării competențelor infodocumentare ale elevilor și asigurarea accesului la informație;
- pentru *formatorii naționali*: amenajarea și dotarea CDI, rolul profesorului documentarist în cadrul unității școlare, rolul CDI în realizarea unei politici de inovare în învățământ și în definirea unei politici documentare locale, evaluarea CDI și a profesorului documentarist, evaluarea competențelor infodocumentare ale elevilor, gestionarea unui CDI, integrarea formării elevilor într-un proiect de politică documentară.

Elaborarea cadrului legal de implementare a Centrelor de Documentare și Informare, respectiv de încadrare în sistem a profesorilor documentariști este o acțiune realizată permanent în proiect, ea urmând avansările în implementare. Detaliem acest aspect în subcapitolul *Dezvoltarea cadrului legal*. Adaptarea și completarea reglementărilor cu privire la organizarea și funcționarea în sistemul de învățământ preuniversitar a centrelor de documentare și informare este o activitate constantă în proiect, având în vedere faptul că prin înființarea de CDI a avut loc o schimbare a organizării și coordonării rețelei structurilor infodocumentare.

---

<sup>223</sup> Dosare de acreditare – Programe de formare continuă *Educație pentru informație I și Educație pentru informație II* – prezentate Centrului Național de Formare a Profesorilor (CNFP) în vederea acreditării de către Casa Corpului Didactic Sibiu în calitate de furnizor de formare pentru cele două programe

Dezvoltarea noilor structuri infodocumentare modernizate, dar mai ales evoluția cadrului legal privind personalul încadrat în sistemul de învățământ preuniversitar pentru a asigura organizarea și coordonarea CDI, au necesitat fixarea și urmărirea unui obiectiv specific în proiect privind susținerea unor demersuri de realizare a formării inițiale a *profesorilor documentariști*. Începând cu anul 2004, Legea educației prevede includerea unei noi funcții didactice în sistemul educativ românesc. Acest demers de formare inițială a profesorilor documentariști a fost realizat exclusiv în cadrul universităților prin facultățile de profil. În proiect a fost asigurat cadrul de cooperare pentru oferirea de expertiză externă, în vederea conceperii curriculumului de formare inițială a viitorilor profesori documentariști în cadrul secțiilor *Științele informării și documentării/Biblioteconomie și științele documentării*.

În vederea asigurării accesului la informație și pentru favorizarea inovației didactice, proiectul aduce două elemente principale: înființarea de CDI – structuri create pentru a juca un rol pedagogic activ și pronunțat în formarea elevilor, cât și o nouă funcție didactică – profesor documentarist – care să asigure punerea în practică a elementelor de reformă a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar.

Proiectul aduce, în principal, trei elemente principale care contribuie la reorganizarea domeniului infodocumentar: propune o restructurare a structurii infodocumentare din unitățile de învățământ (CDI), propune o redimensionare a domeniului de competență a specialiștilor în științele informării, încadrați în unitățile de învățământ preuniversitar (includerea unei noi categorii de personal didactic specializat în domeniul științelor informării și comunicării - profesorul documentarist), punând bazele unei politici naționale. Programul participă, în principal, la reformarea sistemului de acces la informație prin structurile infodocumentare și la favorizarea inovației didactice, punând bazele pentru dezvoltarea unei culturi a informației în sistemul preuniversitar românesc. Având în vedere funcția pedagogică a noii structuri infodocumentare, în activitatea propusă utilizatorilor se pune accentul pe formarea utilizatorului, pe dezvoltarea de competențelor infodocumentare, pe participarea la formarea competențelor-cheie ale elevilor, pe identificarea/anticiparea și satisfacerea nevoilor educaționale legate de accesul la informație și de formare în contextul dat de societatea informației, respectiv de societatea cunoașterii.

Considerăm că cele trei componente: CDI (înființarea, amenajarea, dotarea, organizarea și funcționarea CDI), profesorul documentarist (includerea în legislație și încadrarea în sistem a profesorilor documentariști) și politica documentară cuprinsă în proiectul de dezvoltare instituțională sunt cei trei piloni principali în dezvoltarea unui



mecanism instituțional de susținere și promovare a realizării unei culturi a informației în sistemul preuniversitar românesc. Prin asigurarea acestor trei elemente se poate propune dezvoltarea, la nivel de sistem, a unei culturi a informației.

*Prin obiectivele și acțiunile fixate, prin amploarea și diversitatea domeniilor de acțiune, considerăm că proiectul Educație pentru informație este cel mai amplu proiect de modernizare a structurilor infodocumentare din învățământul preuniversitar. Argumente care stau la baza acestor afirmații vor fi subliniate și în capitolele următoare.*

#### **2.4.5. Implementarea proiectului: etape în derularea proiectului și parteneriate**

##### **Etape în funcție de tipul proiectului: De la proiect de cooperare bilaterală la program național**

Programul de înființare a centrelor de documentare și informare în unități de învățământ din sistemul de preuniversitar românesc a fost conceput și s-a derulat în mai multe etape, el cunoscând faze de implementare și dezvoltare pe măsura evoluției sale și a demonstrării eficienței pentru sistem.

Din punctul de vedere al partenerilor implicați în proiect și al tipului de proiect/coordonării instituționale identificăm două faze:

- 1999-2006 - *proiectul bilateral franco-român* derulat în parteneriat de către Ministerul Educației Naționale și Ambasada Franței în România. Acesta a avut denumirea: proiectul franco-român de cooperarea bilaterală *Education à l'information en milieu rural défavorisé / Educație pentru informație în mediul rural defavorizat*;
- 2007-2014 – *programul național* derulat de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, având denumirea *Educație pentru informație/CDI*; această a doua fază presupune preluarea întregii coordonări și implementări a proiectului de către partea română prin MECTS. În această perioadă, Ambasada Franței din România a continuat să susțină proiectul prin implicații punctuale care au presupus participarea cu expertiză de specialitate la activități de formare a formatorilor și participare la reuniunile naționale – colocvii și conferințe în domeniul infodocumentar, respectiv la activități de evaluare a programului.

Din punct de vedere al denumirii, proiectul a cunoscut o modificare. Această modificare se justifică prin evidențierea a cel puțin două aspecte: tipul de program (se trece de la proiect de cooperare bilaterală la program național) și aria de implementare (aria de implementare a fost extinsă de la mediul rural și către mediul urban – acest aspect este doar

o corecție în denumire deoarece programul a fost implementat încă de la început și unități de învățământ din mediul urban). La început, proiectul a fost intitulat *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat / Education à l'information en milieu rural défavorisé*, fiind un proiect de cooperare bilaterală franco-română (1999 - iunie 2006). Ulterior, după încetarea cooperării bilaterale, acesta a fost continuat, ca program național, de către partea română prin Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și a fost intitulat *Educație pentru informație/CDI*, incluzând unități de învățământ din mediul rural și urban.

### **Etape în implementarea proiectului *Educație pentru informație* în funcție de fazele de extindere**

Pentru punerea în practică a programului a fost conceput un mecanism de implementare care a presupus realizarea de CDI și cursuri de formare la nivelul unui număr redus de județe (6) și de unități de învățământ pilot (11). Ulterior, proiectul a cunoscut faze succesive de dezvoltare către noi județe, respectiv către noi unități de învățământ.

Început efectiv în anul 2000, programul de implementare a CDI în unitățile de învățământ preuniversitar românesc este încă în derulare, pe parcursul anilor el cunoscând diverse faze de extindere și dezvoltare. CDI au fost implementate gradual, iar procesul continuă într-o formă diferită față de cea inițială. Proiectul a debutat în 11 unități de învățământ pilot repartizate în 6 județe, ulterior fiind realizate extinderi către toate județele, devenind un program de anvergură derulat la nivel național (*Tabelul nr. 4*).

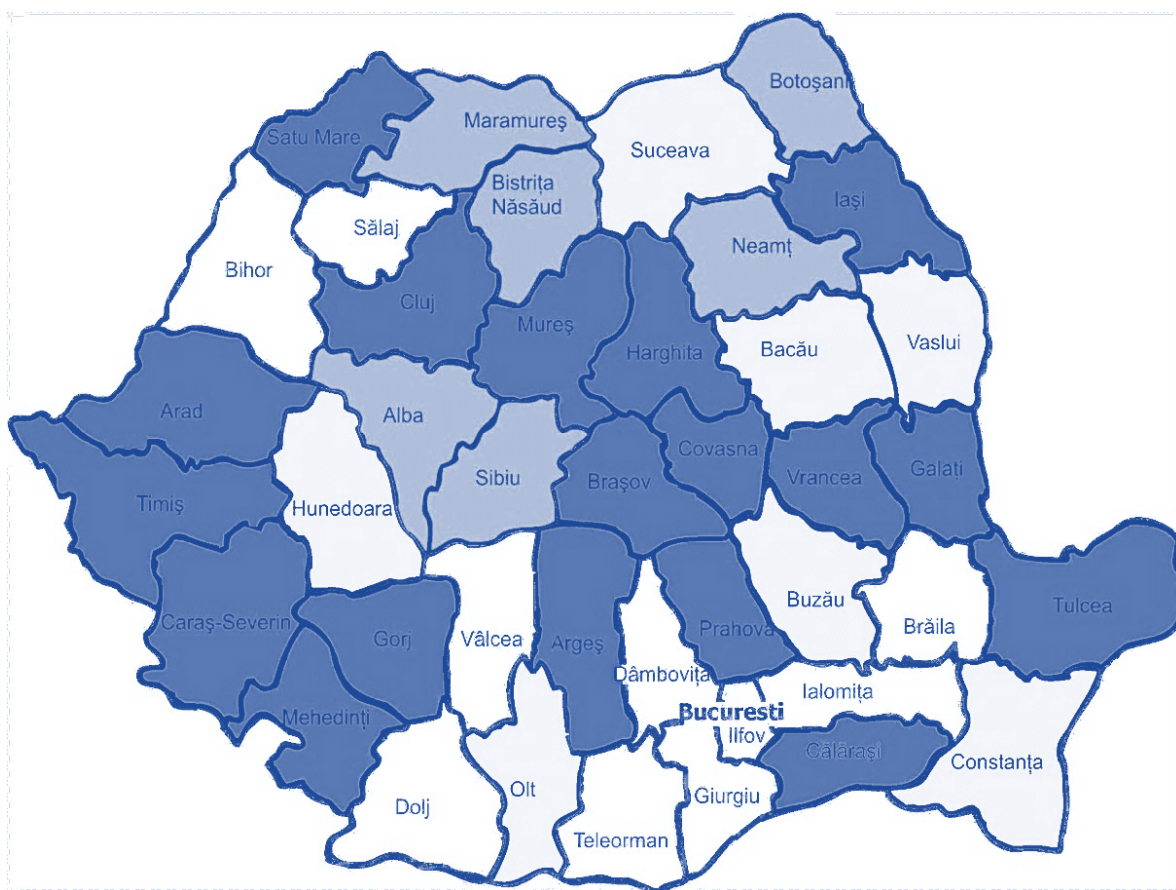
Anul	Etapa de extindere	Nr. de județe beneficiare	Denumirea structurilor administrativ-teritoriale cuprinse în program (județe și mun. București)
2000-2001	etapa pilot/ I	6	Alba, Bistrița Năsăud, Botoșani, Maramureș, Neamț, Sibiu
2002	etapa II	6	Județele din etapa pilot/I
		7	Bacău, Buzău, Constanța, Hunedoara, Olt, Suceava, Vaslui
2003	etapa III	6	Județele din etapa pilot/I
		7	Județele din etapa II
		18	Arad, Argeș, Caraș Severin, Călărași, Cluj, Covasna, Brașov, Galați, Gorj, Harghita, Iași, Mehedinți, Mureș, Prahova, Satu Mare, Timiș, Tulcea, Vrancea
2004	etapa IV	31	județele cuprinse în etapele I-III
		11	Bihor, Brăila, Dâmbovița, Dolj, Giurgiu, Ialomița, Ilfov, Sălaj, Teleorman, Vâlcea și municipiul București
2004-2005	etapa V	42	Toate județele și municipiul București
2006	etapa VI	42	Toate județele și municipiul București

2007	etapa VII	42	Toate județele și municipiul București
2008	etapa VIII	42	Toate județele și municipiul București
2009-2016	etapa IX	42	Toate județele și municipiul București (posibilitatea de extindere în toate județele, însă fără a fi o extindere centralizată)

**Tabelul 4. Etape în implementarea proiectului / etape de extindere**

Sursa: Date prelucrate în baza informațiilor MEN (ordine ale ministrului educației) referitoare la județele incluse în program în diferitele faze de extindere. Tabelul se regăsește în Notele MEN de prezentare a proiectului Educație pentru informație

Între anii 2006 și 2008, extinderile proiectului au acoperit întreaga arie geografică a țării și a inclus totalitatea județelor, având astfel reprezentare națională. În perioada 2009-2014 au fost înregistrate doar extinderi punctuale. O analiză detaliată a situației CDI la nivelul anului școlar 2013-2014 este prezentată la subcapitolul 2.6. *Analiza situația privind implementarea CDI la nivelul sistemului preuniversitar.*



**Legenda:**

- Județele pilot
- Județele cuprinse în etapa III de extindere
- Județele cuprinse în etapa II de extindere
- Județele cuprinse în etapa IV de extindere

**Figura 14. Harta extinderii proiectului**

Sursa: Date prelucrate în baza informațiilor MEN (ordine ale ministrului educației) referitoare la județele incluse în program în diferitele faze de extindere

Din analiza datelor cuprinse în ordinele de ministru prin care a fost stabilită extinderea proiectului putem să remarcăm că a existat o fază pilot, între anii 2000 și 2001, iar în perioada 2002-2008, anual au existat faze de extindere stabilite la nivelul MECTS.<sup>224</sup> Începând cu anul 2009 extinderile proiectului nu au mai fost stabilite centralizat, ci au fost decizii luate la nivel județean sau local, în funcție de deciziile luate la nivelul ISJ și CCD, respectiv a unităților de învățământ. Conform procedurilor în vigoare, decizia înființării CDI aparține unității de învățământ, cu acordul CCD, după validarea de Inspectoratul școlar județean (ISJ) / Inspectoratul Școlar al Municipiului București (ISMB).

### **Etapa pilot în proiect**

1. perioada **2000-2001**: 11 unități de învățământ repartizate la nivelul a 6 județe<sup>225</sup>;

### **Etape în derularea și extinderea proiectului**<sup>226</sup>

2. anul **2002**: includerea a 32 de noi unități de învățământ repartizate la nivelul a 13 județe – fază cunoscută sub denumirea de “valul 2 de extindere”<sup>227</sup>;
3. anul **2003**: includerea a 231 de noi unități de învățământ repartizate la nivelul a 31 de județe – fază cunoscută sub denumirea de “valul 3 de extindere”<sup>228</sup>;
4. anul **2004**: includerea a 371 de noi unități de învățământ repartizate la nivel național - 41 de județe și municipiul București - proiectul a fost generalizat la nivelul tuturor județelor – fază cunoscută sub denumirea de “valul 4 de extindere”<sup>229</sup>;

---

<sup>224</sup> Datele privind etapele de extindere au fost prezentate în numeroase documente ale proiectului de către coordonatorii acestuia, din care cităm – *Notă privind situația CDI la nivelul anului 2006, Notă privind situația CDI la nivelul anului 2007, Notă privind situația CDI la nivelul anului 2008, Notă privind situația CDI la nivelul anului 2009, Notă privind situația CDI la nivelul anului 2010, respectiv Notă privind situația CDI la nivelul anului 2011* elaborate de Corina Maria Stănilă, consilier proiecte bilaterale franco-române / consilier proiect „Educație pentru informație”/CDI și prezentate Ministerului Educației Cercetării Tineretului și Sportului, respectiv Ambasadei Franței în România. Aceste note-raport cuprind o prezentare a proiectului și a etapelor de implementare a acestuia, respectiv o analiză detaliată a rezultatelor acestuia.

<sup>225</sup> Primele unități de învățământ cuprinse în program au fost (prezentare în ordinea alfabetică a județelor): Colegiul Național "Horia, Cloșca și Crișan" Alba Iulia și Școala Generală Vințu de Jos în județul Alba; Colegiul Național "Andrei Mureșanu" Bistrița și Școala Generală Maieru în județul Bistrița-Năsăud; Școala Generală Flămânzi și Școala Generală Ungureni în județul Botoșani; Colegiul Național "Mihai Eminescu" Baia Mare și Școala Generală Târgu Lăpuș în județul Maramureș; Școala Generală Șeica Mare în județul Sibiu.

<sup>226</sup> Etapele / Fazele de extindere ale proiectului au fost prezentate în diverse rapoarte realizate în proiect. De asemenea, aceste subiect a fost abordat și prezentat de noi în lucrarea colectivă *CDI de la proiect la amenajare* editura Magister, Sibiu, 2003.

<sup>227</sup> Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 3248/2002

<sup>228</sup> Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 3707/2003

<sup>229</sup> Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 3278/2004 și Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 4287/2004

5. anul **2005**: includerea a 490 de noi unități de învățământ – repartizate la nivel național – 41 de județe și municipiul București – fază cunoscută sub denumirea de “valul 5 de extindere”<sup>230</sup>;
6. anul **2006**: includerea a 84 de noi unități de învățământ – repartizate la nivel național – 41 de județe și municipiul București – fază cunoscută sub denumirea de “valul 6 de extindere”<sup>231</sup>;
7. anul **2007**: includerea a 420 de unități de învățământ – repartizate la nivel național – 41 de județe și municipiul București – fază cunoscută sub denumirea de “valul 7 de extindere”<sup>232</sup>;
8. anul **2008**: includerea a 428 de unități de învățământ – repartizate la nivel național – 41 de județe și municipiul București – fază cunoscută sub denumirea de “valul 8 de extindere”<sup>233</sup>;
9. perioada **2009-2016**: în această perioadă proiectul nu a mai cunoscut faze naționale de extindere, fapt datorat în special situației financiare precare în contextul crizei economice. Extinderea numărului de unități școlare cuprinse în proiect s-a realizat la nivel local, cu decizie locală, în funcție de disponibilitatea implicării în program, de resursele financiare disponibile la nivelul comunităților locale sau la nivelul unităților de învățământ, dar și de interesul directorilor din școli pentru realizarea CDI în unitățile de învățământ. Finanțarea amenajării și dotării CDI a fost asigurată din resursele bugetare ale unităților de învățământ, respectiv cu fonduri alocate Primăriei/Consiliile locale și Consiliile județene.<sup>234</sup>

---

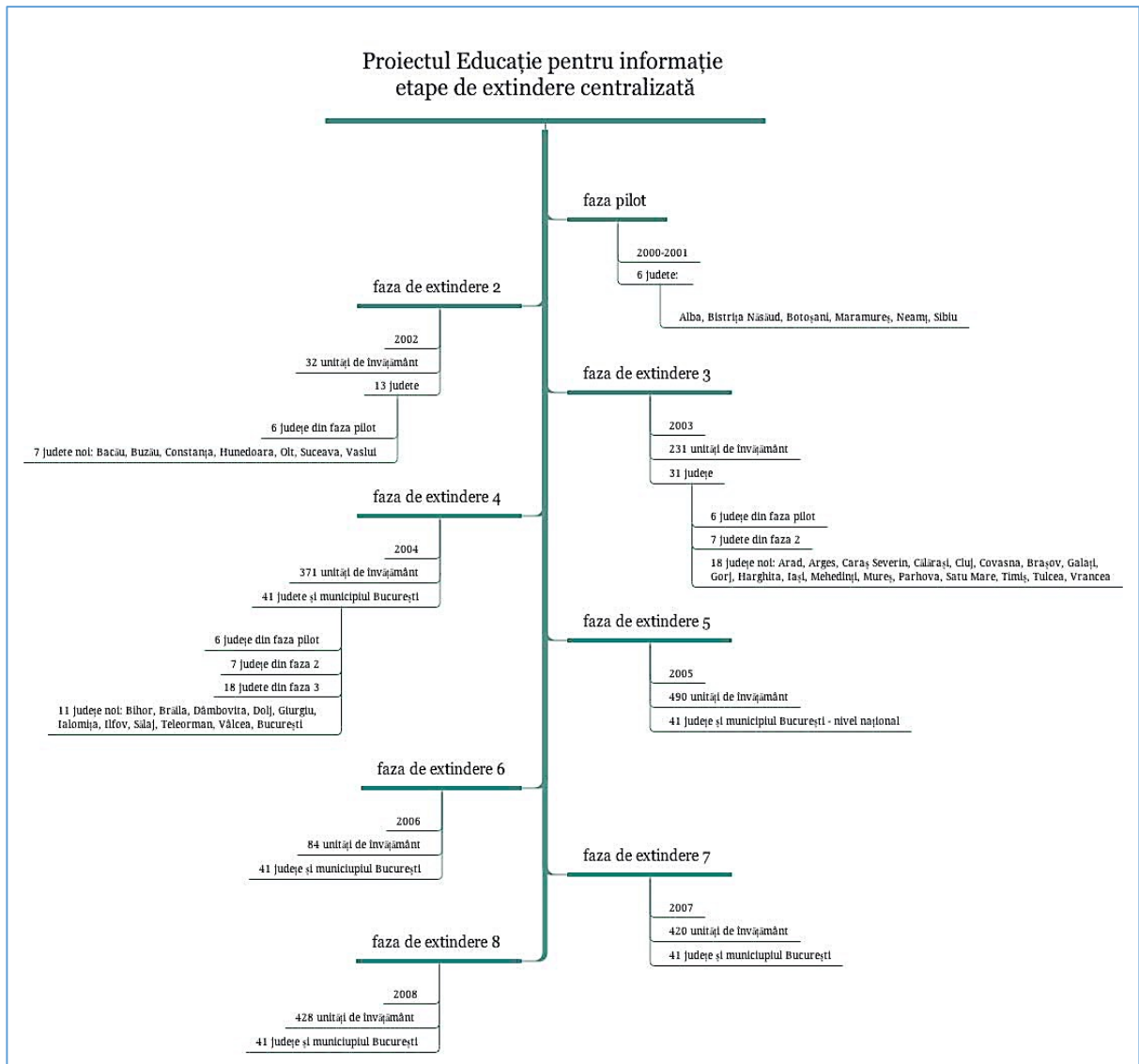
<sup>230</sup> Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 5547/2004

<sup>231</sup> Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 4961/2006

<sup>232</sup> Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 330/2007

<sup>233</sup> Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 3354/2008

<sup>234</sup> Rapoartele Caselor Corpului Didactic din aprilie 2012 cu privire la *Stadiul implementării proiectului „Educație pentru informație”/CDI solicitate de MECTS în baza Adresei/Notei MECTS nr. 38356/20.04.2012* ref.: *Actualizarea bazei de date privind rețeaua de centre de documentare (CDI) din județ*



**Figura 15. Etape în extinderea centralizată a proiectului Educație pentru informație (2000-2008)**

Sursa: Date prelucrate în baza informațiilor MEN (ordine ale ministrului educației enumerate mai sus) referitoare numărul unităților de învățământ și a județelor incluse în program în diferitele faze de extindere

În perioada 2000-2005 susținerea financiară a amenajării și dotării CDI a revenit exclusiv unităților școlare și a comunităților locale, motiv pentru care au fost înregistrate diferențe notabile între unitățile de învățământ. Aceste diferențe au fost atât în ceea ce privește gradul de realizare a lucrărilor, nivelul de dotare cu materiale și echipamente, dar și în timpul necesar executării lucrărilor, unele unități de învățământ având nevoie de o perioadă de timp mai lungă pentru realizarea lucrărilor, amenajarea și inaugurarea CDI.

Din analiza datelor statistice privind proiectul prezentate în rapoartele existente la nivelul MECTS reiese faptul că numărul de CDI funcționale este mai mic decât numărul de unități de învățământ nominalizate în program pentru înființarea de CDI. Cel puțin doi

factori au determinat acest lucru: unele unități de învățământ au abandonat realizarea CDI, respectiv unele unități de învățământ au fost dublu nominalizate în proiect. O explicație posibilă pentru primul factor poate fi: deoarece în perioada 2000-2005 unitățile de învățământ incluse în proiect nu beneficiau de finanțare pentru amenajarea și dotarea CDI o parte dintre acestea nu au avut resursele necesare realizării lor. Se constată faptul că au fost și unități școlare care, fie din lipsă de fonduri, fie din lipsa motivației sau din lipsă de spațiu au amânat/abandonat realizarea CDI. Lipsa spațiului pentru realizarea CDI a fost un argument frecvent adus în discuție de către conducerea unităților de învățământ care au abandonat realizarea CDI. Acest fapt poate fi explicat prin faptul că au existat sincope în comunicare la nivel local între ISJ și unitățile de învățământ la momentul nominalizării lor în program, respectiv și lipsa unei analize anterioare cu privire la îndeplinirea cerințelor minimale de participare la proiect. Cel de-al doilea factor: dubla nominalizare în program a făcut ca numărul de CDI realizate și funcționale să fie mai mic decât numărul de unități școlare incluse în proiect. Această diferență se datorează faptului că o parte dintre unitățile de învățământ incluse în perioada 2000-2005 au fost renominalizate în etapa de extindere 2006, 2007 sau 2008 pentru a beneficia de finanțare MECTS, în vederea realizării CDI la nivelul standardelor recomandate sau pentru ameliorarea nivelului de dotare a celor realizate.<sup>235</sup>

În perioada 2009-2017 au fost înființate CDI exclusiv la solicitarea directorilor și a Consiliilor de Administrație (CA) din unitățile de învățământ. Detalierea situației privind numărul de CDI funcționale la nivelul anului școlar 2013-2014 este prezentată în capitolul următor.

### **Etape în funcție nivelul de decizie privind extinderea și implementarea proiectului**

Din punctul de vedere al deciziei de extindere a numărului de unități de învățământ și implementării proiectului putem remarca două faze: **2000-2008** - extinderi ale proiectului decise **centralizat**, la nivel național, respectiv extinderi ale proiectului decise **descentralizat**, la nivel județean și local începând cu anul **2009**.

---

<sup>235</sup> Elementele privind diferența dintre numărul unităților de învățământ nominalizate și numărul de CDI realizate și explicația acestor diferențe existente sunt subliniate și cuprinse în toate rapoartele proiectului *Educație pentru informație/CDI* din perioada 2003-2009 de la nivelul MEN și Serviciului de Cooperare și Acțiune Culturală al Ambasadei Franței din România.

Acestea sunt confirmate și de concluziile noastre desprinse din analiza și prelucrarea datelor cuprinse în documentele de evaluare și centralizare a datelor privind programul CDI denumite Fișa Centralizator CDI (42 fișe) a MEN – iunie 2014, dar și din schimburile avute pe teren cu reprezentanții unităților de învățământ.

## Etape în funcție de sursele de finanțare a proiectului

Etape în implementarea proiectului în funcție de finanțare:

Pentru principala componentă a proiectului *Amenajarea și dotarea CDI în unitățile de învățământ beneficiare*, din punct de vedere al *finanțării și finanțatorilor proiectului* se remarcă *trei faze* importante:

- **2000-2005:**

Finanțarea amenajării, dotării și funcționării CDI a fost asigurată de către unitățile de învățământ din fonduri extrabugetare, de către comunitățile locale, dar și de către consiliile județene<sup>236</sup>. De asemenea, un aport în finanțarea amenajării și dotării CDI l-a avut și cooperarea descentralizată franco-română<sup>237</sup>, cât și societatea civilă prin intermediul unor Organizații Neguvernamentale (ONG) - asociații și fundații, aflate în parteneriat cu unitățile de învățământ<sup>238</sup>.

Dintre unitățile de învățământ cuprinse în această perioadă a programului o parte dintre acestea au amenajat și au asigurat dotarea CDI, iar alta parte, din lipsă de fonduri, au abandonat sau au amânat procesul de amenajare și dotare a CDI. Astfel, dintre unitățile de învățământ care au amânat procesul de amenajare unele au fost propuse de ISJ pe lista unităților finanțate în perioada 2006-2008 pentru a beneficia de fonduri alocate de MECS pentru dotarea CDI. Această a doua nominalizare a fost realizată pentru a sprijini unitățile de învățământ pentru a finaliza procesul de amenajare și dotare la standardele recomandate.

În această fază a proiectului, o susținere a dotării CDI a fost asigurată și de partenerii francezi. De o susținere directă din partea Serviciului de Cooperare și Acțiune Culturală al Ambasadei Franței în România au beneficiat unitățile de învățământ pilot, respectiv unitățile de învățământ cuprinse în etapa a doua a extinderii proiectului. Susținerea a fost asigurată prin punerea la dispoziție de fond documentar și echipamente informatice<sup>239</sup>.

---

<sup>236</sup> Ordinele de ministru prin care este stabilită extinderea proiectului nu prevăd și alocarea unui buget pentru amenajarea și dotarea CDI. Ordinele au în vedere numărul unităților de învățământ incluse în program, fără însă a preciza modalitatea de finanțare a CDI.

<sup>237</sup> Facem referire la implicarea cooperării descentralizate, a societății civile: asociații, fundații – ONG în diferitele faze și acțiuni ale proiectului, respectiv la implicarea autorităților locale, a instituțiilor descentralizate ale statului în cadrul înfrățirilor între localități/județe/regiuni din Franța și România (o parte dintre asociațiile de înfrățire dintre localități din Franța și România care s-au implicat în proiectul *Educație pentru informație* au făcut parte din programul *Operation Village Roumain – OVR*). Informații cu privire la rolul cooperării descentralizate au fost menționate în rapoartele proiectului din perioada 2000-2006, aflate în arhiva proiectului la Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală al Ambasadei Franței în România.

<sup>238</sup> Calitatea de formator în acest program ne-a permis să avem o privire de ansamblu asupra soluțiilor identificate la nivelul unităților de învățământ pentru finanțarea realizării (amenajării și dotării) CDI și stabilite în proiectele de amenajare și dotare, realizate în cadrul programelor de formare organizate în proiect.

<sup>239</sup> Afirmăm aceasta în calitatea noastră de cadru didactic voluntar în amenajarea și asigurarea funcționării CDI din etapa pilot (responsabil CDI Șeica Mare – județul Sibiu), respectiv în calitatea de membru în echipa de



- **2006-2008:**

În această fază specială a proiectului finanțarea a fost asigurată la nivel național de către MECTS din fonduri de la bugetul de stat, respectiv la nivel județean și local din fonduri alocate de Consiliile județene, respectiv Primării.

Finanțarea proiectului a fost asigurată de MECTS prin fonduri alocate de la bugetul de stat prin Inspectoratele Școlare Județene. Aceste fonduri au fost alocate pentru dotarea și echiparea CDI. De fonduri de la bugetul de stat alocate de MECTS în perioada 2006-2008 a beneficiat un număr total de 932 de unități de învățământ din mediul rural și urban.

Astfel, MECTS susține financiar cu fonduri de la bugetul de stat amenajarea și dotarea CDI în unitățile de învățământ după cum urmează:

- **2006:** conform OMECT nr. 4961/28.08.2006, 84 unități școlare (2/județ) sunt finanțate cu suma de 40.000 lei/unitate de învățământ beneficiară;
- **2007:** conform OMECT nr. 330/13.02.2007, 420 unități școlare (10/județ) sunt finanțate cu suma 40.000 lei/unitate de învățământ beneficiară;
- **2008:** conform OMECI nr. 3354/03.03.2008, 428 unități școlare (8, 10 sau 12/județ) sunt finanțate cu suma de 42.000 lei/unitate de învățământ beneficiară.

Unitățile de învățământ cuprinse în proiect în perioada 2006-2008 au utilizat în amenajarea CDI și fonduri extrabugetare, respectiv o parte dintre acestea au beneficiat de fonduri alocate de către comunitățile locale, respectiv de către Consiliile Județene prin primării. Aceste fonduri au fost alocate, în principal, pentru igienizarea și amenajarea spațiilor, dar și pentru dotarea cu echipamente și mobilier.

- **2009-2014:**

În această fază a proiectului finanțarea a fost asigurată de unitățile de învățământ din fonduri extrabugetare sau de către comunitățile locale și Consiliile Județene prin fonduri specifice alocate. Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nu mai alocă fonduri pentru dotarea și echiparea centrelor de documentare și informare.

Pentru cea de-a doua componentă principală a proiectului, *Formarea continuă a cadrelor didactice*, din punct de vedere al *finanțării și finanțatorilor* proiectului se remarcă două faze importante:

---

coordonare a programului la nivelul județului Sibiu și la nivel național, participant la elaborarea planurilor de dotare a CDI.

- **2000-2007:** formarea responsabililor CDI și cadrelor de coordonare, îndrumare și control implicate în proiect, respectiv a formatorilor naționali s-a realizat de către MECTS, cu sprijinul Ambasadei Franței în România (acest sprijin a fost acordat punctual și în 2009, respectiv în 2012).
- **2007-2014:** formarea este asigurată prin casele corpului didactic în baza ofertelor anuale de formare aprobate de MECTS. În cadrul proiectului au fost organizate programe de formare organizate la nivel județean, dar și la nivel național.

#### 2.4.6. Finanțarea proiectului surse de finanțare<sup>240</sup>

În funcție de acțiunile sale, proiectul a avut diverse surse de finanțare<sup>241</sup> pentru:

- **amenajarea și dotarea CDI** în unitățile de învățământ:
  - unitățile de învățământ - din surse extrabugetare - în mod constant;
  - primăriile - din bugetul local sau din bugetele alocate de către consiliile județene - în mod constant, dar în special pentru unitățile de învățământ cuprinse în proiect în perioada 2000-2005 și 2009-2014;
  - Ministerul Educației Naționale (în perioada 2006-2008) de la bugetul de stat prin ISJ /ISMB (sume alocate pentru dotarea și echiparea CDI prin ordin al ministrului educației naționale);
  - Ambasada Franței în România (în perioada 2000-2003: donații de echipamente și resurse documentare – alocate, în special, CDI din unitățile de învățământ pilot, respectiv pe toată perioada derulării programului: dotarea cu resurse documentare a CDI din liceele bilingve francofone);
  - ONG și asociații în cadrul cooperării descentralizate franco-române;
  - ONG și asociații interesate de domeniu, asociații ale părinților;

<sup>240</sup> Datele privind construcția proiectului *Educației pentru informație* au mai fost prezentate de către noi (în calitate autor - de membru în echipa de coordonare a proiectului la nivel național) în multiple și diverse rapoarte adresate MEN și Ambasadei Franței din România – date din aceste rapoarte au fost cuprinse în note de fundamentare a dezvoltării proiectului în perioada 2002-2016, în conceperea și dezvoltarea de măsuri de consolidare a rețelei CDI existente, respectiv în construcția unor axe de cooperare bilaterală în domeniul educativ între România și Franța. O bună parte a acestor date au fost prezentate de noi în diverse articole, studii și materiale cu privire la proiectul de dezvoltare a CDI din România, respectiv în comunicări cu privire la *Proiectul Educației pentru informație/CDI*. Informații din aceste rapoarte au fost preluate și prezentate și de alți autori.

<sup>241</sup> Date extrase din rapoartele anuale ale proiectului din perioada 2000-2014, respectiv din proiectele de amenajare ale CDI realizate de echipele pedagogice din unitățile de învățământ beneficiare.

- **formarea formatorilor:**
  - o Ministerul Afacerilor Externe din Franța prin Ambasada Franței în România (cu precădere în perioada 2000-2007);
  - o Ministerul Educației Naționale, ISJ/ISMB și casele corpului didactic (din județele de proveniență);
- **formarea cadrelor didactice - a responsabililor CDI și a directorilor unităților de învățământ:**
  - o 2000-2005: Ambasada Franței în România și Ministerul Educației Naționale (finanțare directă sau prin ISJ/ISMB și casa corpului didactic);
  - o 2006-2014: Ministerul Educației Naționale prin Casele Corpului Didactic și Inspectoratele Școlare Județene/al municipiului București;
- **expertiză în conceperea, implementarea și evaluarea proiectului:**
  - o 2000-2009: Ambasada Franței în România - Ministerul Afacerilor Externe din Franța prin Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală al Ambasadei Franței în România;
- **expertiză externă pentru conceperea de programe de formare continuă și sprijinirea conceperii programelor de formare inițială:**
  - o 2000-2009: Ambasada Franței în România.

#### **2.4.7. Parteneriat instituțional în implementarea proiectului**

Proiectul s-a derulat și dezvoltat în baza unui parteneriat de cooperare bilaterală în domeniul educativ dintre România și Franța. Instituțiile implicate direct și care au avut responsabilitatea implementării proiectului au fost:

- Ministerul Educației Naționale din România;
- Ambasada Franței în România - Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală și Ministerul Afacerilor Externe și Europene din Franța.

Instituții din administrația de stat din România implicate în derularea programului în calitate de parteneri sau beneficiari (unitățile de învățământ) – la nivel județean și local:

- Inspectoratele Școlare Județene și Inspectoratul Școlar al Municipiului București;
- Casele Corpului Didactic;
- Unități de învățământ;
- Consilii Județene și Consilii locale din localitățile implicate în proiect;



**Figura 16. Instituții din administrația de stat din România implicate în proiect – nivel național, județean și local**

Sursa: Date prelucrate din informații MEN

Alte organisme implicate în implementarea programului în calitate de parteneri sunt ONG și asociații de profil sau asociații interesate (implicate în baza unor parteneriate dezvoltate la nivel național sau local).

Pentru derularea acțiunilor de formare, dar și pentru misiuni de acordare a expertizei în domeniul politicilor documentare, o serie de instituții și organisme din Franța au fost implicate în implementarea proiectului în calitate de furnizori de formare și de furnizori de expertiză și asistență tehnică:

- Ministerul Afacerilor Externe din Franța și Ministerul Educației Naționale din Franța;
- *L'École Supérieure de l'Éducation Nationale* (ESEN)<sup>242</sup> [Școala Superioară a Educației Naționale] – instituția a fost implicată în formarea cadrelor de coordonare, îndrumare și control la nivel național și județean, respectiv în formarea formatorilor (în perioada 2000-2004);
- Centre de formare continuă a cadrelor didactice reunite în *rețeaua SCEREN*<sup>243</sup> - *Services, Cultures, Editions, Ressources pour l'Éducation Nationale* [Servicii,

<sup>242</sup> Instituție a sistemului educativ din Franța care are ca principal rol formarea cadrelor de conducere din sistemul educativ francez. Detalii privind obiectivele, activitatea și organizarea rețelei sunt disponibile pe site instituției [online]. [accesat la: 27 iunie 2016]. Disponibil la: <http://www.esen.education.fr>

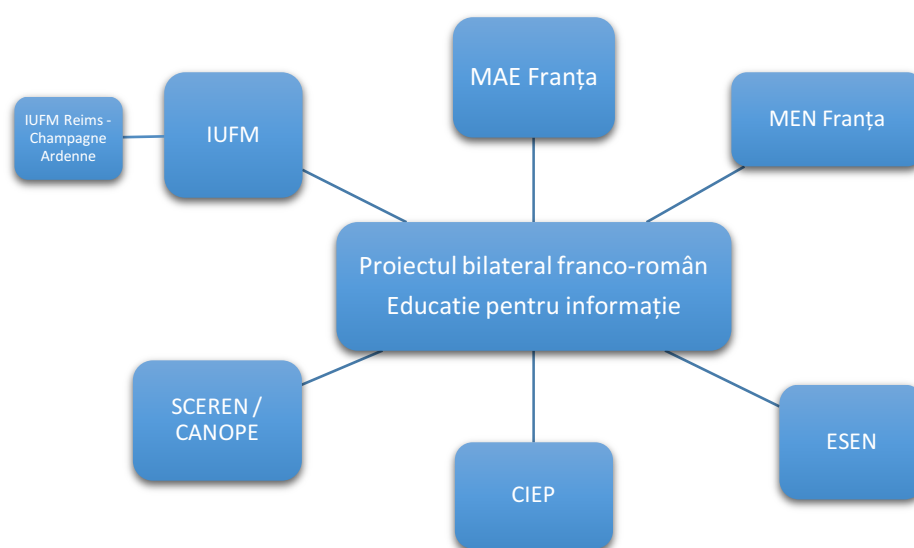
<sup>243</sup> Rețeaua SCEREN actualmente denumită *Réseau CANOPE – Le Réseau de Création et d'Accompagnement Pédagogiques* [rețeaua CANOPE - Rețeaua de Creare și Acompaniere Pedagogică]. Detalii privind obiectivele, activitatea și organizarea rețelei sunt disponibile pe site-ul instituției [online]. [accesat la: 27 iunie 2016]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr>

- Culturi, Edituri, Resurse pentru Educația Națională] formată din: *Centre National de Documentation Pédagogique* (CNDP) [Centrul Național de Documentare Pedagogică] – un număr de 30 *Centres Régionaux de Documentation Pédagogique* (CRDP) [Centre Regionale de Documentare Pedagogică] – un număr de 86 *Centres Départementaux de Documentation Pédagogique* (CDDP) [Centre Județene de Documentare Pedagogică]<sup>244</sup>. Rețeaua a fost implicată în proiect prin participarea la acțiuni de formare prin: CDDP de la Marne și CRDP Reims (formarea responsabililor CDI în perioada 2000-2003), CRDP Paris (formarea formatorilor naționali în perioada 2002-2003), CRDP Poitiers și CNDP Paris, respectiv Poitiers (formarea formatorilor naționali și a cadrelor de coordonare, îndrumare și control din CCD, ISJ și MEN în perioada 2002-2005);
- *Institut Universitaire de Formation des Maîtres* (IUFM) [Institutul Universitar de formare a personalului didactic], instituții de învățământ implicate în acțiunile de formare din proiect prin: IUFM din Reims, IUFM Champagne-Ardenne (în perioada 2000-2004 implicare în formarea cadrelor didactice din unitățile de învățământ pilot și din valul 2 de extindere, respectiv în formarea formatorilor naționali din seria 1);
  - *Centre International d'Études Pédagogiques* (CIEP) din Franța<sup>245</sup> [Centrul Internațional de Studii Pedagogice] – instituție de formare continuă și expertiză în domeniul educației care a fost implicată în acțiuni de evaluare a proiectului, dar și în acțiuni de formare a personalului implicat în proiect;
  - Universitatea Boulogne sur Mer din Franța – implicată în acțiuni de formare a cadrelor didactice, a responsabililor CDI din faza pilot a proiectului, participanți la Universitatea de Vară organizată în anul 2002.

---

<sup>244</sup> Centre de resurse documentare organizate la nivel național, regional și departamental/județean, cu misiune în formarea continuă a cadrelor didactice din Franța, respectiv publicarea și punerea la dispoziție a resurselor pedagogice. Centrele de la nivelul departamentelor au funcții similare cu Casele Corpului Didactic din sistemul educativ românesc. Organizarea rețelei SCEREN / CANOPE este prezentată pe <http://www.assemblee-nationale.fr/14/pdf/cr-cedu/15-16/c1516033.pdf> Accesat la 28 iunie 2016.

<sup>245</sup> Instituție din sistemul educativ din Franța cu rol în asigurarea expertizei tehnice pe programe și proiecte de cooperare internațională în domeniul educativ. <http://www.ciep.fr> Accesat la 28 iunie 2016.



**Figura 17. Principalele instituții partenere, furnizorii de expertiză și formare în cadrul proiectului**

Sursa: Date prelucrate din rapoartele anuale ale proiectului *Educație pentru informație – MEN și Ambasada Franței în România*

#### **2.4.8. Rezultatele proiectului *Educație pentru informație/CDI* în perioada 2000-2014**

Proiectul a avut o serie de rezultate ca răspuns la intervențiile directe. Aceste rezultate, prezentate mai jos, sunt în măsură a ne indica atât elemente cantitative, cât și calitative, determinate de implementarea și derularea proiectului în perioada 2000-2014<sup>246</sup>:

- realizarea unor modificări legislative pentru includerea în legislație și reglementarea organizării și funcționării noii structuri infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar – Centrul de Documentare și Informare (începând cu anul 2004 și completată ulterior);
- realizarea unei modificări legislative pentru includerea funcției didactice de “profesor documentarist” în Legea educației naționale (2004);
- elaborarea și aprobarea prin ordin al ministrului educației a legislației secundare privind formarea inițială și continuă, încadrarea pe posturi și evoluția în carieră a profesorilor documentariști (începând cu 2004);
- dezvoltarea bazei legale de organizare și funcționare a centrelor de documentare și informare – *Regulament de organizare și funcționare a CDI*;
- elaborarea și aprobarea prin ordin al ministrului educației a unui set de instrumente de organizare și evaluare a activității CDI (2011);

<sup>246</sup> *Centrele de documentare și informare – Notă* (realizată de Corina STĂNILĂ – septembrie 2008)

- elaborarea și aprobarea prin ordin al ministrului educației a unui *Referențial de competențe în domeniul infodocumentar pentru elevi* (2011);
- înființarea a peste 1200 CDI în unități de învățământ, din care un număr de 932 unități de învățământ au beneficiat de finanțare de la bugetul de stat – fonduri alocate de Ministerul Educației Naționale pentru dotarea și echiparea CDI;
- formarea unui număr de 32 formatori naționali (2002-2006) în domeniul politicilor documentare și înființării, dotării și amenajării CDI în unitățile de învățământ;
- acreditarea a două cursuri de formare continuă a cadrelor didactice și a personalului de conducere, îndrumare și control în domeniul politicilor documentare, înființarea, amenajarea și dotarea CDI, organizarea și funcționarea CDI, respectiv derularea de activități specifice (48 ore/program de formare și 12 credite profesionale transferabile/program de formare acreditat);
- formarea a minimum 932 de directori de unități de învățământ și a minimum 932 de profesori și bibliotecari, în perioada 2006-2008, perioadă în care proiectul a fost susținut direct în toate axele sale de dezvoltare (componenta 1: formarea personalului didactic și de conducere din unitățile de învățământ beneficiare, precum și componenta 2: amenajarea și dotarea CDI) de la bugetul de stat. Numărul total de persoane formate din unitățile de învățământ beneficiare se ridică la peste 1200 de cadre didactice și cadre didactice auxiliare (bibliotecari), respectiv peste 1200 de directori și directori adjuncți;
- debutul formării inițiale a profesorilor documentariști prin susținerea Universității București (expertiză franceză în conceperea programului de formare) de a include în oferta de formare, începând cu octombrie 2005, un curs postuniversitar de specializare cu durata de 3 semestre, adresat cadrelor didactice care doresc dezvoltarea competențelor în domeniul științelor documentării și informării (absolvirea acestui curs oferă posibilitatea cadrelor didactice să ocupe posturi de profesor documentarist – prin concurs sau prin pretransfer, în cazul cadrelor didactice titulare în sistem);
- susținerea Universității “Lucian Blaga” Sibiu în demersul de includere în oferta de formare (din octombrie 2006) a cursurilor universitare – nivel Master cu durata de 2 ani - “profesor documentarist”;
- înființarea în 2007 a Asociației de Susținere a Centrelor de Documentare și Informare (ARSCDI), cu sediul în Sibiu, având ca scop susținerea demersului de dezvoltare a rețelei de CDI din sistemul preuniversitar.

## 2.5. Repere legislative și evoluția bazei legale cu privire la implementarea CDI în învățământul preuniversitar

Înființarea, organizarea și funcționarea CDI la nivelul unităților de învățământ s-a realizat în baza legii învățământului și a legislației secundare. Constatăm o evoluție a bazei legale, care a permis formalizarea demersului de implementare a CDI și recunoaștere a rezultatelor acestuia.

Documentele care reglementează înființarea CDI, organizarea structurii, funcțiile și serviciile CDI, respectiv coordonarea activităților CDI sunt atât *ordine* ale ministrului educației privind înființarea și coordonarea instituțională a CDI, *metodologii* de utilizare a fondurilor pentru amenajarea și dotarea CDI, *regulamente de organizare și funcționare* a CDI, *fișa-cadru a postului și fișa-cadru de evaluare a CDI*, cât și modificări ale legii învățământului care recunosc existența structurii infodocumentare la nivelul unităților de învățământ, respectiv încadrarea personalului responsabil de activitatea acestor structuri infodocumentare.

Pentru ca proiectul să fie ancorat în sistemul educativ, iar CDI să fie recunoscut ca nouă structură infodocumentară în învățământul preuniversitar, au fost elaborate o serie de documente și acte normative. Propunem o prezentare cronologică a evoluției bazei legale cu referire la înființarea, organizarea și funcționarea centrelor de documentare și informare în unitățile de învățământ preuniversitar, încadrarea și evoluția în carieră a profesorilor documentariști, respectiv managementul proiectului la nivel național/județean/local:

### **Ordinul nr. 5135/22.12.1999<sup>247</sup>**

Documentul semnat de ministrul educației din acea perioadă, domnul Andrei Marga, precizează contextul colaborării dintre Ministerul Educației Naționale și Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală (SCAC) din cadrul Ambasadei Franței în România și stabilește domeniul acestei colaborări și anume a: *„formării personalului didactic și a celui din centrele de documentare, formare și informare”*, ținând cont de *„nevoia de extindere a programelor de formare continuă a profesorilor și de organizare a lor pe baza celor mai bune experiențe internaționale în domeniu”*.

---

<sup>247</sup> OMEN nr. 5135 din 22.12.1999 referitor la colaborarea Ministerului Educației Naționale și Serviciului de Cooperare și Acțiune Culturală (Le Service Français de Cooperation et d'Action Culturelle) în ceea ce privește formarea continuă a personalului didactic și formarea personalului din centrele de formare, informare și documentare



Ordinul stabilește elementele privind colaborarea dintre SCAC și MEN, ca element complementar acțiunilor proiectului de Reformă a Învățământului Preuniversitar, cofinanțat de Guvernul României și Banca Mondială. Colaborarea a fost stabilită „pentru realizarea proiectului de formare continuă a personalului didactic, cu accent asupra personalului din mediul rural, și a personalului din centrele de documentare, formare și informare din mediul urban și rural” (art. 1 - OMEN 5135/1999). Documentul prezintă reperele, cadrul și durata acestei colaborări: organizarea și realizarea, pe durata a doi ani, de „seminarii de formare a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control, precum și a personalului din centrele de documentare, formare și informare” (art. 3. OMEN 5135/22.12.1999).

Ordinul prevede natura publicului-țintă, beneficiar al formărilor derulate și organizate în cadrul colaborării SCAC / MEN : „personalul de didactic, de conducere, de îndrumare și control, precum și a personalului din centrele de documentare, formare și informare (cel puțin pentru 500 de persoane, în sistemul echipelor de profesori și directori de școli, inspectori și reprezentanți ai Caselor Corpului Didactic”, art. 3 - OMEN 5135/1999), respectiv a cadrelor didactice din unitățile de învățământ beneficiare ale asistenței acordate de consilieri pedagogici și formatori francezi pentru „dezvoltarea proiectelor școlare”. (art. 3 alin. 3 - OMEN 5135/1999). De asemenea, activitatea de formare la nivelul centrelor rurale de formare și documentare trebuie să includă „activități de învățământ la distanță și activități speciale de formare a personalului didactic necalificat” (art. 5 – OMEN 5135/1999)

Prin acest ordin, partea română se angajează să propună Guvernului României „reglementările necesare pentru recunoașterea statutului de profesor-documentarist și formator, precum și salarizarea corespunzătoare a acestora” (art. 6 – OMEN 5135/1999).

### **Ordinul M.E.C. nr. 3248/01.03.2002<sup>248</sup>**

Ordinul semnat de ministrul educației și cercetării din acea perioadă, doamna Ecaterina Andronescu, are la baza Legea nr. 84/1995 și Legea nr. 128/1997, OMEN nr. 5135/1999 și Hotărârea Guvernului României nr. 23/2001.

Ordinul stabilește extinderea colaborării dintre MEC și Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală al Ambasadei Franței în România privitor la formarea continuă a

---

<sup>248</sup> OMEC nr. 3248 din 10.03.2002 privind extinderea colaborării dintre Ministerul Educației și Cercetării și Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală din cadrul Ambasadei Franței la București în ceea ce privește promovarea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

personalului didactic și personalului din centrele de documentare și informare realizate prin proiectul „Educație pentru informație în mediul rural defavorizat”.

Ordinul stabilește numărul unităților de învățământ în care pot fi înființate centre de documentare și informare: 18 noi unități școlare (câte 3 unități școlare/județ) în județele pilot - nominalizate în prima etapă a proiectului: Alba, Bistrița Năsăud, Botoșani, Maramureș, Neamț, Sibiu, pe lângă cele 11 unități școlare în care au fost înființate centre de documentare și informare (art. 2. OMEC nr. 3248/2002), respectiv 14 unități școlare (2 unități școlare/județ) în 7 noi județe: Bacău, Buzău, Constanța, Hunedoara, Olt, Suceava și Vaslui, respectiv includerea de noi unități școlare (art. 3. OMEC nr. 3248/2002).

Ordinul precizează faptul că „*centrele de documentare și informare se înființează și funcționează în cadrul unităților de învățământ*” și definește rolul inspectoratelor școlare și al caselor corpului didactic ca fiind „centre de resurse” în care se vor desfășura stagii de formare derulate de SCAC.

În nota de fundamentare a OMEC se precizează faptul că această extindere a proiectului se realizează „*având în vedere rezultatele favorabile constatate ca urmare a primei evaluări a proiectului*”.

#### **Ordinul M.E.C. nr. 3328/08.03.2002<sup>249</sup>**

Ordinul semnat de ministrul educației și cercetării din acea perioadă, doamna Ecaterina Andronescu, are la bază prevederile Legii nr. 84/1995 republicată și Legii nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, respectiv OMEC 4897/2001 privind aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a caselor corpului didactic, a OMEN nr. 5135/1999 și a Hotărârii Guvernului României nr. 23/2001.

Prin acest ordin se autorizează Casele Corpului Didactic (CCD) să înființeze centre de documentare și informare în unități școlare din mediul rural și urban și se prevede subordonarea CDI caselor corpului didactic.

Este precizată o primă definiție a centrelor de documentare și informare care, conform art. 1, sunt „centre de resurse pluridisciplinare care pun la dispoziția elevilor, cadrelor didactice și comunității informații pe suporturi diferite (fond de carte, reviste, casete audio, video, CD-ROM-uri, calculatoare etc.), pun în practică proiecte de animație culturală,

---

<sup>249</sup> OMEC nr. 3328 din 08.03.2004 privind autorizarea caselor corpului didactic de a înființa centre de documentare și informare

desfășoară activități pedagogice, precum și activități de formare continuă pentru personalul didactic și didactic auxiliar din învățământul preuniversitar<sup>250</sup>.

Ordinul stabilește criteriile de selecție a unităților de învățământ în care vor funcționa CDI: minimum de dotare materială și normarea, prin statul de funcții, a unui post de bibliotecar.

### **Ordinul M.E.C. nr. 3707/02.04.2003**<sup>251</sup>

Ordinul emis de ministrul educației și cercetării din acea perioadă, doamna Ecaterina Andronescu, are la bază prevederile Legii nr. 84/1995 republicată și Legii nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, respectiv OMEN nr. 5135/1999, OMEC nr. 3248/2002, OMEC nr. 3328/2002 și HG nr. 23/2001.

Ordinul stabilește o nouă etapă de extindere a proiectului și continuarea colaborării MEC-SCAC al Ambasadei Franței în ceea ce privește formarea continuă a personalului didactic în cadrul proiectului „Educație pentru informație în mediul rural defavorizat”, subliniind interesul sporit pentru mediul rural.

Se decide extinderea proiectului către noi unități școlare beneficiare din județele pilot (câte 10 în fiecare județ) și din județele cuprinse prin OMEC nr. 3248/01.03.2002 (valul 2), înființându-se 48 de CDI (6 unități /județ, excepție județul Bacău în care vor fi nominalizate 12 unități școlare), precum și extinderea proiectului către un număr de 18 județe: Arad, Argeș, Brașov, Călărași, Caraș Severin, Cluj, Covasna, Galați, Gorj, Harghita, Iași, Mehedinți, Mureș, Prahova, Satu Mare, Timiș, Tulcea, Vrancea (valul 3) în care vor fi înființate 123 CDI, câte 11 în județele Covasna, Harghita și Mureș și 6 în celelalte județe cuprinse în proiect. Ordinul aduce precizări legate de organizarea cu regularitate de stagii de formare, respectiv stabilește responsabilitatea implicării financiare a fiecărei părți (MEN și SCAC).

Din documentele care susțin extinderea proiectului în anul 2003 rezultă că această hotărâre are în vedere prioritățile strategice ale sistemului educativ din România în perioada 2001-2004: *asigurarea unei echități reale în educație, asigurarea calității în educație*, dar și obiectivul privind dezvoltarea învățământului în mediul rural cuprins în Planul de Acțiune

---

<sup>250</sup> OMEC nr. 3328 din 08.03.2004, art. 1.

<sup>251</sup> OMEC nr. 3707/02.04.2003 privind extinderea colaborării dintre Ministerul Educației și Cercetării și Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală din cadrul Ambasadei Franței la București în ceea ce privește promovarea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

al Programului de Guvernare pentru perioada 2001-2004 și rezultatele favorabile constatate ca urmare a evaluării etapelor care s-au derulat.

**Ordinul M.E.C.T. nr. 3278/23.02.2004<sup>252</sup> și O.M.E.C. nr. 4287/16.07.2004<sup>253</sup>**

Ordinele nr. 3278/2004 și nr. 4287/2004 ale ministrului educației, cercetării și tineretului din acea perioadă, domnul Alexandru Athanasiu, au la bază prevederile Legii nr. 84/1995 republicată și Legii nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, respectiv OMEN 5135/1999, OMEC nr. 3248/2002, OMEC nr. 3328/2002 și HG nr. 23/2001.

Etapă 2004 a extinderii proiectului *Educație pentru informație* și a colaborării MECT – SCAC s-a realizat prin OMECT nr. 3278/ 23.02.2004, respectiv OMECT nr. 4287/16.07.2004. Această etapă a reprezentat generalizarea la nivel național a proiectului, dar și prima extindere a proiectului către unitățile de învățământ preșcolar.

Cele două ordine stabilesc, după cum urmează:

OMECT nr. 3278/2004:

- proiectul se extinde cu 84 de unități școlare (între 13 și 15 unități/județ) în județele pilot: Alba, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Maramureș, Neamț și Sibiu, cu 60 de unități de învățământ (între 8 și 10 unități școlare/județ) în județele din a doua etapă a derulării proiectului: Bacău, Hunedoara, Constanța, Vaslui, Buzău, Olt, Suceava, cu 123 unități de învățământ (între 6 și 9 unități școlare/județ) în județele din a treia etapă a derulării proiectului: Arad, Argeș, Brașov, Călărași, Caraș-Severin, Cluj, Covasna, Galați, Gorj, Harghita, Iași, Mehedinți, Mureș, Prahova, Satu Mare, Timiș, Tulcea și Vrancea, respectiv cu 55 de unități de învățământ (câte 5 unități/județ) în cele 11 județe cooptate în anul 2004: Bihor, Brăila, Dâmbovița, Dolj, Giurgiu, Ialomița, Ilfov, Sălaj, Teleorman, Vâlcea și municipiul București.

Ordinul precizează di nou faptul că CDI sunt organizate în unitățile de învățământ și sunt subordonate CCD, iar ISJ și CCD sunt centre de resurse pentru rețeaua de CDI.

Ordinul prevede modalitatea de colaborare și responsabilitățile financiare corespunzătoare fiecărui partener din proiect (MEC și SCAC – Ambasada Franței)

---

<sup>252</sup> OMECT nr. 3278 din 23.02.2004 privind extinderea colaborării MECT și SCAC din cadrul Ambasadei Franței la București în ceea ce privește promovarea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

<sup>253</sup> OMECT nr. 4287 din 16.07.2004 privind înființarea în cadrul proiectului bilateral “Educația pentru informație în mediul rural defavorizat” derulat de Ministerul Educației și Cercetării în colaborare cu Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală din cadrul Ambasadei Franței la București, a unor centre de documentare și informare în grădinițe situate în mediul rural

În referatul de susținere (nota de fundamentare) al acestei extinderi (2004), elaborat de ministerul educației, se precizează: „apreciem că proiectul contribuie la asigurarea unui sistem de calitate în sistemul preuniversitar prin lărgirea accesului cadrelor didactice, elevilor, părinților, membrilor comunității din mediul rural la informație, consultanță în vederea informării și la un mediu favorabil dezvoltării personale”.

Această extindere a proiectului a fost completată de OMEC nr. 4287/16.07.2004 prin care se decide extinderea proiectului și la unități de învățământ preșcolar situate în mediul rural și se stabilește numărul unităților de învățământ/grădinițelor (49) incluse în proiect, repartizate în fiecare județ, după cum urmează: 8 grădinițe în județul Maramureș<sup>254</sup> și câte o grădiniță în fiecare din celelalte județe și în municipiul București.

### **Legea nr. 349 din 14 iulie 2004<sup>255</sup>**

Documentul prevede completarea (cf. art. 1) a categoriilor de cadre didactice și include o nouă categorie de cadre didactice „profesorul documentarist” care deservește CDI, respectiv condițiile de studii pentru profesorii documentariști: *„absolvirea cu examen de licență, examen de diplomă ori examen de absolvire a unei instituții de învățământ de lungă sau scurtă durată în profilul postului ori absolvirea, cu diplomă, a cursurilor postuniversitare cu durata de cel puțin 3 semestre, aprobată în acest sens de Ministerul educației și cercetării – studii aprofundate, studii academice postuniversitare, studii postuniversitare de specializare în profilul postului, precum și îndeplinirea condiției prevăzute la art. 68 din Legea învățământului”* (cf. art. 4).

Este prima recunoaștere a categoriei de cadre didactice „profesor documentarist” în sistemul de învățământ preuniversitar.

În anul 2004, prin includerea în Legea învățământului, centrul de documentare și informare este recunoscut ca structură infodocumentară în unitatea școlară, în același timp fiind recunoscută și funcția didactică de profesor documentarist (cadru didactic) care deservește CDI prin Legea nr. 349/2004 pentru modificarea și completarea legii nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, articolul 5 litera e) modificat și articolul 7, litera g) modificat.

---

<sup>254</sup> Județul Maramureș a beneficiat de un număr mai mare de unități de învățământ preșcolar față de celelalte județe având în vedere implicarea sa într-un program de susținere a implementării de CDI în grădinițe în cadrul cooperării descentralizate derulate cu Asociația Gradinitza din Bar-le-Duc – Franța. Această extindere a inclus grădinițele care au beneficiat de susținere financiară, expertiză și formare din partea respectivei asociații.

<sup>255</sup> Legea nr. 349 pentru modificarea și completarea Legii nr. 128/1997 privind *Statutul personalului didactic* – publicată în “Monitorul oficial al României”, partea I, Nr. 683 din 29.VII.2004, *Legi și decrete*

### **Ordinul MEdC nr. 5546/15.12.2004<sup>256</sup>**

Se hotărăște înființarea Consiliului Național al Centrelor de Documentare și Informare (CNCDI), se stabilesc atribuțiile CNCDI și componența nominală a CNCDI<sup>257</sup>.

### **Ordinul MEdC Nr. 5547/15.12.2004<sup>258</sup>**

Ordinul emis de ministrul educației și cercetării din acea perioadă, domnul Alexandru Athanasiu, stabilește o nouă etapă a extinderii proiectului, după cum urmează:

- în județele pilot (6): 36 de unități de învățământ, repartizate câte 6/județ
- județele (7) din faza 1 de extindere: 56 de unități de învățământ, repartizate câte 6/județ
- în județele (18) din faza 2 de extindere: 162 de unități de învățământ, repartizate câte 9/județ
- în județele (11) din faza 3 de extindere: 110 unități de învățământ, repartizate câte 10/județ
- în toate județele: 126 grădinițe, repartizate câte 3 în fiecare județ

Ordinul precizează categoriile de cheltuieli repartizate fiecărui partener în proiect: MEN și SCAC Ambasada Franței.

### **Ordinul MEdC Nr. 5548/15.12.2004<sup>259</sup>**

Ordin emis de ministrul educației, cercetării și tineretului din acea perioadă, domnul Alexandru Athanasiu, prin care se aprobă: regulamentul de organizare și funcționare a centrului de documentare și informare, statutul profesorului documentarist, fișa postului și fișa de evaluare a profesorului documentarist.

Este primul ordin care reglementează organizarea și funcționarea CDI și care stabilește competențele și atribuțiile profesorului documentarist. Aceste documente sunt modificate și completate prin ordine ulterioare în anii 2008, respectiv 2011.

---

<sup>256</sup> OMEdC nr. 5546 din 15.12.2004 privind înființarea Consiliului Național al centrelor de documentare și informare. Această structură nu a fost funcțională și nu s-a reunit în vederea îndeplinirii misiunilor sale. Ea nu se regăsește ulterior în Legea Educației Naționale.

<sup>257</sup> Această structură a fost concepută cu scopul de a avea un rol consultativ pe lângă ministerul educației din România privind dezvoltarea rețelei CDI în sistem. Acest Consiliu nu s-a reunit și nu a funcționat în sistem.

<sup>258</sup> OMEdC nr. 5547 din 15.12.2004 privind extinderea colaborării MEdC și SCAC din cadrul Ambasadei Franței în ceea ce privește promovarea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

<sup>259</sup> OMEdC nr. 5548 din 15.12.2004 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a CDI, statutul profesorului documentarist, fișa postului și fișa de evaluare a profesorului documentarist

### **Ordinul MEdC Nr. 4961/28.08.2006<sup>260</sup>**

Ordin emis de ministrul educației și cercetării din acea perioadă, domnul Mihail Hârdău, prin care se stabilește susținerea financiară a 84 de unități de învățământ în amenajarea și dotarea CDI repartizate câte 2 în fiecare județ, respectiv metodologia de utilizare a fondurilor. Valoarea sumei repartizate pentru fiecare unitate de învățământ a fost de 40.000 lei. Ordinul aduce precizări cu privire la selecția unităților de învățământ (nivel preșcolar, nivel liceal și SAM). Ordinul precizează prin metodologia anexată modalitățile de utilizare a fondurilor.

Este pentru prima dată când ministerul educației susține financiar amenajarea și dotarea CDI, pe lângă formarea cadrelor didactice, pe care a asigurat-o în colaborarea cu Ambasada Franței în România. Suma totală este de 3.360.000 lei pentru modernizarea structurilor infodocumentare din învățământul preuniversitar.

### **Ordinul MEdC Nr. 330/13.02.2007<sup>261</sup>**

Ordinul nr. 330/2007 emis de ministrul educației și cercetării stabilește susținerea financiară a 420 de unități de învățământ pentru dotarea și echiparea CDI repartizate câte 10 în fiecare județ. Valoarea sumei / unitate de învățământ este de 40.000 lei.

Ministerul educației continuă susținerea financiară a amenajării și dotării CDI, pe lângă formarea cadrelor didactice, pe care a asigurat-o în colaborarea cu Ambasada Franței în România. Suma totală este de 16.800.000 lei pentru modernizarea structurilor infodocumentare din învățământul preuniversitar.

### **Ordinul MEdC Nr. 2599/13.11. 2007<sup>262</sup>**

Se aprobă programă pentru concursul de ocupare a posturilor didactice declarate vacante în învățământul preuniversitar pentru profesori documentariști.

Este anul școlar în care a fost organizat pentru prima dată concursul de titularizare a profesorilor documentariști.

---

<sup>260</sup> OMEdC nr. 4961/28.08.2006 privind înființarea și susținerea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

<sup>261</sup> OMEdC nr. 330/13.02.2007 privind aprobarea fondurilor și repartizarea acestora în vederea dotării unităților de învățământ și a unor unități conexe ale învățământului preuniversitar

<sup>262</sup> OMEdC nr. 2599/13.11.2007 privind aprobarea Programei pentru concursul de ocupare a posturilor didactice declarate vacante în învățământul preuniversitar pentru profesori documentariști

### **Ordinul MEdC Nr. 3354/03.03.2008<sup>263</sup>**

Ordinul nr. 3354/2008 emis de ministrul educației și cercetării din acea perioadă, domnul Cristian Adomniței, stabilește susținerea financiară a 428 de unități de învățământ pentru dotarea și echiparea CDI, repartizate câte 8, 10 sau 12 în fiecare județ. Valoarea sumei / unitate de învățământ este de 42.000 lei. Prin ordin se aprobă și metodologia de utilizare a fondurilor pentru amenajarea și dotarea CDI.

Ministerul educației continuă susținerea financiară a amenajării și dotării CDI, pe lângă formarea cadrelor didactice, pe care a asigurat-o în colaborarea cu Ambasada Franței în România. Suma totală este de 17.976.000 lei pentru modernizarea a 428 de structuri infodocumentare din învățământul preuniversitar.

### **Ordinul MEdC Nr. 5689 / 20.10.2008<sup>264</sup>**

Ordinul nr. 5689/2008 emis de ministrul educației și cercetării aprobă: regulamentul de organizare și funcționare a CDI, fișa-cadru a postului de profesor documentarist, fișa-cadru de evaluare a profesorului documentarist. Aceste documente modifică regulamentul de organizare și funcționare a CDI, respectiv fișa-cadru a postului și fișa-cadru de evaluare a profesorului documentarist, aprobate în 2004 prin OMECT.

### **Ordonanța de urgență nr. 40/ 22.04.2009<sup>265</sup>**

Art. II, alin. 2 al Ordonanței completează reglementările privind studiile necesare ocupării funcției didactice de profesor documentarist prevăzute în art. 7 litera g) în statutul personalului didactic. Ordonanța prevede introducerea unui alineat la art. 7: „h) funcțiile didactice prevăzute la lit. c), d), f) și g) se pot ocupa și de persoanele care au absolvit cu diplomă ciclul I de studii universitare de licență sau ciclul II de studii universitare de masterat în profilul postului, cu condiția deținerii a minimum 30 de credite de studiu transferabile din programul de pregătire psihopedagogică oferit de departamentele pentru pregătirea personalului didactic;”.

---

<sup>263</sup> Ordinul MEdC nr. 3354 din 03.03.2008 privind susținerea amenajării și dotării centrelor de documentare și informare în unități de învățământ preuniversitar

<sup>264</sup> Ordinul MEdC nr. 5689 din 20.10.2008 privind aprobarea Regulamentului de Organizare și Funcționare a Centrelor de Documentare și Informare, a Fișei-cadru a postului de profesor documentarist și a Fișei-cadru de evaluare a profesorului documentarist

<sup>265</sup> Ordonanța de urgență nr. 40 din 22.04.2009 pentru modificarea și completarea Legii învățământului nr. 84/1995 și a legii nr. 128 privind Statutul personalului didactic. Publicată în Monitorul oficial nr. 286 din 30.04.2009.



### **Ordinul MECTS nr. 4461/12.07.2010<sup>266</sup>**

Ordinul nr. 4461/12.07.2010 emis de ministrul educației, cercetării, tineretului și sportului aprobă: *Programa pentru susținerea examenelor de acordare a definitivării în învățământ și a gradelor didactice II și I la specializarea „profesor documentarist”*

Programa stabilește obiectivele vizate în cadrul examinării, domeniile de competență, tematica și conținuturile pentru examenul de definitivat și pentru examenul pentru acordarea gradului didactic II, respectiv obiectivele vizate la colocviul de admitere pentru obținerea gradului didactic I.

### **Legea Educației Naționale nr. 1/2011<sup>267</sup>**

Cu raportare la centrele de documentare și informare, în legea Educației Naționale nr. 1/2011, se fac trei precizări:

- privind funcția didactică de: „profesor documentarist” în centrele de documentare și informare” (art. 247, alin. m)
- bibliotecile școlare și centrele de documentare și informare se organizează în baza unui regulament aprobat de MECTS. (art. 70)
- privind normarea cu posturi de profesor documentarist: „un post de profesor documentarist în centrele de documentare și informare” (art. 262 alin. (3) punctul f)

### **Ordinul MECTS nr. 5556/7.10.2011<sup>268</sup>**

Ordinul nr. 5556/2011 emis de ministrul educației și cercetării din acea perioadă, domnul Daniel Petru Funeriu, aprobă: *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*. Acest document modifică *Regulamentul de organizare și funcționare a CDI* aprobat în 2008.

Prin ordin sunt aprobate implicit și cele patru anexe ale *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*:

- anexa 1 – *Proiectul anual de activitate – structura-cadru*
- anexa 2 – *Repere privind elaborarea și punerea în practică a unei strategii locale de educație pentru informație și formare a unei culturi informaționale a elevilor – referențial al competențelor infodocumentare ale elevilor*

---

<sup>266</sup> Ordinul MECTS nr. 4461 din 12.07.2010 privind aprobarea programei pentru susținerea examenelor de acordare a definitivării în învățământ și a gradelor didactice II și I, la specializarea “Profesor documentarist”

<sup>267</sup> Legea 1/2011. Legea educației naționale. Monitorul oficial, Partea I nr. 18 din 10 ianuarie 2011

<sup>268</sup> Ordinul MECTS nr. 5556 din 07.11.2011 privind aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare

- anexa 3 – *Evaluarea politicii documentare la nivelul unității de învățământ*
- anexa 4 – *Fișa de evaluare a Centrului de Documentare și Informare*

### **Ordinul MECTS nr. 5561/7.10.2011<sup>269</sup>**

Ordinul nr. 5561/2011 privind aprobarea *Metodologiei formării continue a personalului din învățământul preuniversitar*. Reglementările care privesc categoria de personal didactic – profesori documentariști – vizează următoarele aspecte: gradele didactice, inspecțiile școlare, organizarea activității de cerc pedagogic. Astfel, ordinul nr. 5561/7.10.2011, referitor la aspectele privind formarea continuă a profesorilor documentariști:

- stabilește elementele legate de formarea continuă a cadrelor didactice, inclusiv a profesorilor documentariști și aprobă modelul de raport scris în urma efectuării inspecțiilor curente și speciale pentru acordarea gradului didactic II (*Anexa 4*), respectiv procedura de efectuare și modelul de raport în urma efectuării inspecțiilor curente și speciale pentru acordarea gradului didactic I (*Anexa 9 și Anexa 15*) și fișa de evaluare a activității didactice în cadrul inspecțiilor curente (*Anexa 1*).
- aduce precizări cu privire la activitatea de cerc pedagogic a profesorilor documentariști, care este organizată de casele corpului didactic în colaborare cu inspectoratele școlare.
- aprobă documentul *Repere și precizări privind organizarea și desfășurarea inspecțiilor curente și speciale pentru acordarea gradelor didactice pentru profesorii documentariști încadrați în centrele de documentare și informare din unitățile de învățământ preuniversitar (Anexa 1)*
- stabilește în cadrul sistemului de competențe vizate a fi dobândite prin formarea continuă a cadrelor didactice și “Competențe infodocumentare:
  - a) autonomie în căutarea, selectarea, prelucrarea și comunicarea informațiilor;
  - b) selectarea unor tehnici de cercetare documentare adaptate tipului de cercetare;
  - c) utilizare a resurselor infodocumentare pe suporturi multiple în pregătirea cursurilor, în predare și evaluare.” art. 98 alin. (5)

---

<sup>269</sup> Ordinul MECTS nr. 5561/7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar

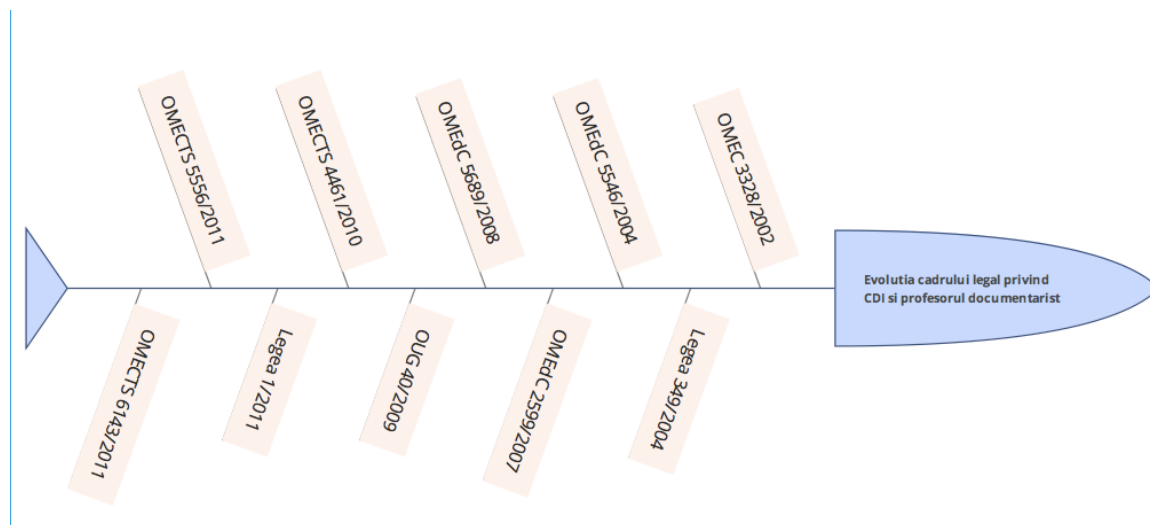
### Ordinul MECTS nr. 6143/1.11.2011<sup>270</sup>

Ordinul nr. 6143/1.11.2011 aprobă Fișa-cadru a postului profesorului documentarist (*Anexa 31*), Fișa-cadru de autoevaluare/evaluare în vederea acordării calificativului anual al profesorului documentarist (*Anexa 30*), dar și cele ale bibliotecarului - funcție didactică auxiliară (*Anexa 4*, respectiv *Anexa 5*).

### Ordinul MECTS nr. 3597/18.06.2014<sup>271</sup>

Ordinul modifică și completează *Metodologia de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar* aprobată prin OMECTS 6143/2011. Prin acest ordin se aprobă *Fișa-cadru a postului profesorului documentarist (Anexa 31)*, *Fișa-cadru de autoevaluare/evaluare în vederea acordării calificativului anual a profesorului documentarist (Anexa 30)*, dar și cele ale bibliotecarului - funcție didactică auxiliară (*Anexa 4*, respectiv *Anexa 5*).

Propunem o *friză cronologică* care prezintă evoluția cadrului legal cu privire la organizarea și funcționarea CDI, precum și la încadrarea pe posturi și evoluția în carieră a profesorilor documentariști. Aceste aspecte au fost reglementate atât prin legi, ordonanțe de urgență, cât și ordine ale ministrului educației elaborate și aprobate în perioada 2002-2011.



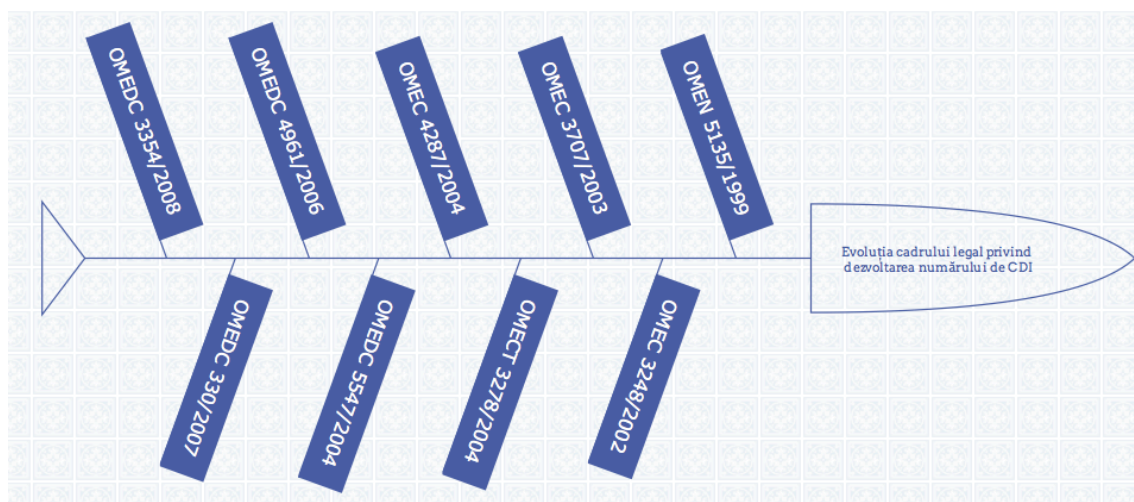
**Figura 18. Evoluția cadrului legal cu privire la CDI și profesorul documentarist**

Sursa: Date prelucrate din Rapoartele MEN și Ambasada Franței în România cu privire la proiectul *Educație pentru informație*

<sup>270</sup> Ordinul MECTS nr. 6143/1.11.2012 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar

<sup>271</sup> Ordinul MEN nr. 3597/18.06.2014 pentru modificarea și completarea Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 6143/2011

De asemenea, propunem o sinteză a evoluției cadrului legal care reglementează aspectele legate de evoluția numărului de unități de învățământ beneficiare ale proiectului. Aceste aspecte au fost reglementate prin ordine ale ministrului educației naționale emise în perioada 1999-2008.



**Figura 19. Evoluția cadrului legal privind dezvoltarea numărului de unități de învățământ beneficiare**

Sursa: Date prelucrate din Rapoartele MEN și Ambasada Franței în România cu privire la proiectul *Educație pentru informație*

Din analiza documentelor emise în cadrul proiectului, prin realizarea CDI la nivelul unităților de învățământ, prin modernizarea și transformarea bibliotecilor școlare, au fost avute în vedere două aspecte principale: asigurarea accesului la informație și formarea utilizatorilor în domeniul infodocumentar.

Constatăm o dinamică în evoluția cadrului legal al implementării CDI la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar. Sunt reglementate aspecte care vizează:

- rolul și funcțiile CDI în unitatea de învățământ;
- finanțarea dotării și amenajării CDI;
- formarea continuă a directorilor și a cadrelor de conducere, îndrumare și control;
- formarea inițială a profesorilor documentariști;
- încadrarea profesorilor documentariști;
- evaluarea centrelor de documentare și informare și a politicii documentare;
- evaluarea profesorilor documentariști.

La nivelul anului 2002, având în vedere că o masă critică de centre de documentare și informare a fost realizată în unitățile de învățământ, au fost operate, la nivel de sistem, primele modificări legislative care au inclus CDI ca fiind structurile infodocumentare din

unitățile de învățământ preuniversitar, iar profesorul documentarist ca o fiind o nouă categorie de personal didactic din învățământul preuniversitar.

Privitor la obiectivul privind formarea culturii informației, actualmente, în sistemul național de educație, conceptul de *cultura informației* este utilizat în documentele: *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și centrelor de documentare și informare* (aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 5556/2011), *Fișa-cadru a postului profesorului documentarist* (aprobată prin Ordinul ministrului educației nr. nr. 6143/1.11.2011 - *Anexa 31*), *Repere privind elaborarea și punerea în practică a unei strategii locale de educație pentru informație și formare a unei culturi informaționale a elevilor – referențial al competențelor infodocumentare ale elevilor* (*Anexă 2 a ROF CDI – OMEN nr. 5556/2011*).

## **2.6. Analiza situației privind implementarea CDI la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar românesc**

Propunem o analiză a situației implementării CDI în sistemul preuniversitar românesc la nivelul anului școlar 2013-2014.

Cauze multiple au influențat existența diferențelor între intențiile de realizare a CDI în unitățile de învățământ din sistemul preuniversitar și realitatea efectivă privind implementarea (amenajarea, dotarea și organizarea) acestora, respectiv menținerea lor în stare de funcționare după 14 ani de la debutul proiectului.

Dintre cauzele care au determinat diferențele identificate menționăm: reorganizarea rețelei școlare (comasarea unităților de învățământ a dus la desființarea unor unități de învățământ sau pierderea personalității juridice și subordonarea lor altor unități de învățământ ca *structuri arondate*), lipsa spațiilor școlare pentru unitățile de învățământ care au cunoscut o mărire a efectivelor de elevi (inclusiv în urma măsurilor de integrare a clasei pregătitoare în școlile primare) și realocarea spațiului CDI sălilor de clasă, respectiv insuficiența sau lipsa fondurilor pentru amenajare în perioada 2000-2005 a dus la renominalizarea unităților de învățământ pentru a beneficia de finanțare în perioada 2006-2008. Între cauzele identificate se mai numără și înțelegerea uneori eronată a rolului CDI la nivelul unităților de învățământ care a determinat renunțarea la structura infodocumentară din cauza lipsei de interes pentru a menține sau a face funcțional spațiul creat, respectiv lipsa încadrării cu personal calificat (profesori documentariști sau bibliotecari școlari) care a dus la funcționarea parțială sau insuficientă a CDI existente. Din aceste motive, unele dintre

acestea nu și-au putut demonstra eficiența la nivelul unității de învățământ și au fost desființate, cu toate că Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a CDI prevede faptul că structurile infodocumentare nu pot fi desființate<sup>272</sup>.

Datele analizate fac parte din documentele oficiale “*Centralizator CDI – 2014*”<sup>273</sup>, cu privire la situația statistică privind stadiul implementării programului “*Educație pentru informație*”/CDI – *Raport privind Centrele de Documentare și Informare – iunie 2014* care prezintă situația centralizată la nivel județean referitoare la stadiul implementării CDI. Documentele au fost transmise de către directorii Caselor Corpului Didactic către Ministerul Educației Naționale ca răspuns la nota M.E.N. - Direcția Generală Management, Resurse Umane și Rețea Școlară Națională (D.G.M.R.U.R.S.N) nr. 327/13.06.2014.

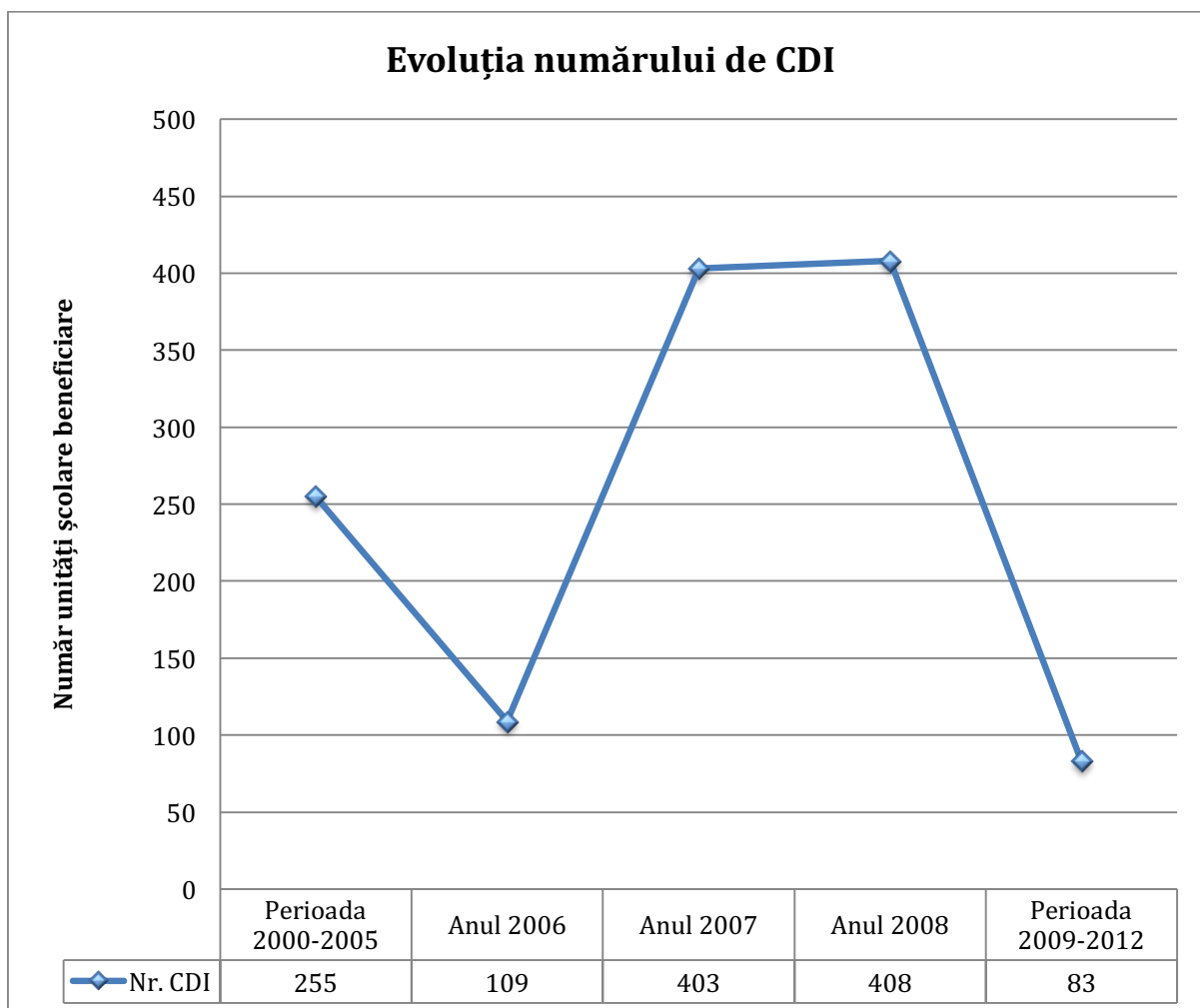
Datele analizate relevă o dinamică a creșterii numărului de CDI la nivel național în diverse faze ale implementării programului de înființare de CDI. Aceasta dinamică poate fi observată mai ales în perioada 2000-2008.

În anul școlar 2013-2014 un număr de 1258 de unități de învățământ erau implicate în programul *Educație pentru informație*/CDI. O prezentare grafică a situației implementării CDI la nivel național pe etape de dezvoltare a programului este prezentată în *Figura 20*.

---

<sup>272</sup> Art. 42 – *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*, aprobată prin OMECT nr. 5556/2011

<sup>273</sup> În realizarea analizei au fost consultate cele 42 de documente *Centralizator CDI - iunie 2014* privind situația organizării și funcționării CDI la nivelul județelor și la nivelul municipiului București, realizate de către casele corpului didactic, în calitate de coordonator metodologic al rețelei de CDI la nivel județean/la nivelul municipiului București.



**Figura 20. Evoluția numărului de CDI / etape de implementare a programului**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2000-2014*

Analizând date prezentate, constatăm că în anii 2007 și 2008 se realizează o creștere semnificativă a numărului de unități de învățământ care au înființat și amenajat CDI. Creșterea numărului de unități de învățământ care au înființat CDI în 2007 în raport cu 2006 este de 370%. Astfel, peste 400 de unități de învățământ incluse în program în anul 2007 au înființat, respectiv au asigurat organizarea și funcționarea CDI.

Deși la un nivel mai puțin accentuat, tendința de creștere se menține și în anul 2008 (în raport cu 2007), creșterea efectivă a numărului de CDI funcționale este de 408 unități de învățământ cuprinse în program în anul 2008. La nivelul anului școlar 2013-2014, din cele 428 incluse inițial în programul de MEN de finanțare în 2008, 408 CDI sunt funcționale.

În perioada 2006-2008, MEN a susținut financiar dezvoltarea rețelei de CDI, amenajarea și dotarea acestora din fonduri de la bugetul de stat. Numărul de unități de învățământ din fiecare județ care au beneficiat de susținere financiară a MEN a fost stabilit

prin ordine ale ministrului educației naționale (OMECT nr. 4961/28.08.2006, OMECT nr. 330/13.02.2007 și OMECT nr. 3354/03.03.2008).

Perioada 2009-2014 este una de regres în ceea ce privește numărul de unități de învățământ cuprinse în program. Începând cu anul 2009, decizia de extindere a CDI a fost delegată Caselor Corpului Didactic, iar măsura a fost integrată, ulterior și în *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și centrelor de documentare și informare* aprobată prin OMEN nr. 5556/2011.

O tendință de scădere a numărului de unități de învățământ care au amenajat CDI se realizează în perioada 2009-2014. Această scădere a numărului de unități de învățământ care au înființat CDI în perioada 2009-2014 este legată de două aspecte principale: lipsa susținerii financiare din bugetul central (pe fondul crizei economice) și a fondurilor alocate de MEN. Finanțarea amenajării și dotării CDI revine comunităților locale sau unităților de învățământ. Din analiza din dinamicii dezvoltării numărului de unități de învățământ se constată lipsa unor măsuri unitare de dezvoltare a sectorului infodocumentar din sistemul preuniversitar.

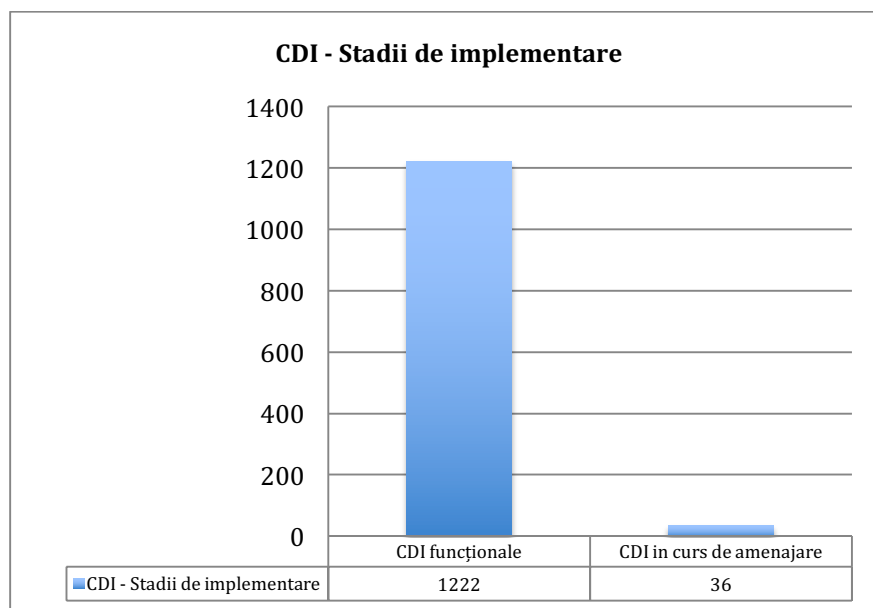
Datele prezentate la nivel național relevă faptul că, la nivelul anului școlar 2013-2014, în sistemul de învățământ preuniversitar 1258 de unități de învățământ sunt cuprinse în programul *Educație pentru informație/CDI*. 1222 de unități de învățământ aveau un CDI funcțional (reprezentând 97,14% din totalul unităților de învățământ beneficiare), iar 36 de CDI (2,86%) erau în curs de amenajare. Reprezentăm grafic datele cu privire la numărul CDI funcționale și numărul de CDI în curs de amenajare (*Figura 21*).

Datele furnizate de casele corpului didactic în iunie 2014<sup>274</sup> relevă faptul că majoritatea CDI aflate în curs de amenajare sunt cele cuprinse în program în perioada 2009-2014 (*Figura 21*).

---

<sup>274</sup> Documente transmise în iunie 2014 de către directorii Caselor Corpului Didactic în baza adresei MEN – DGMRURSN nr. 327/13.06.2014 și care prezintă situația la nivel județean, pentru anul școlar 2013-2014.





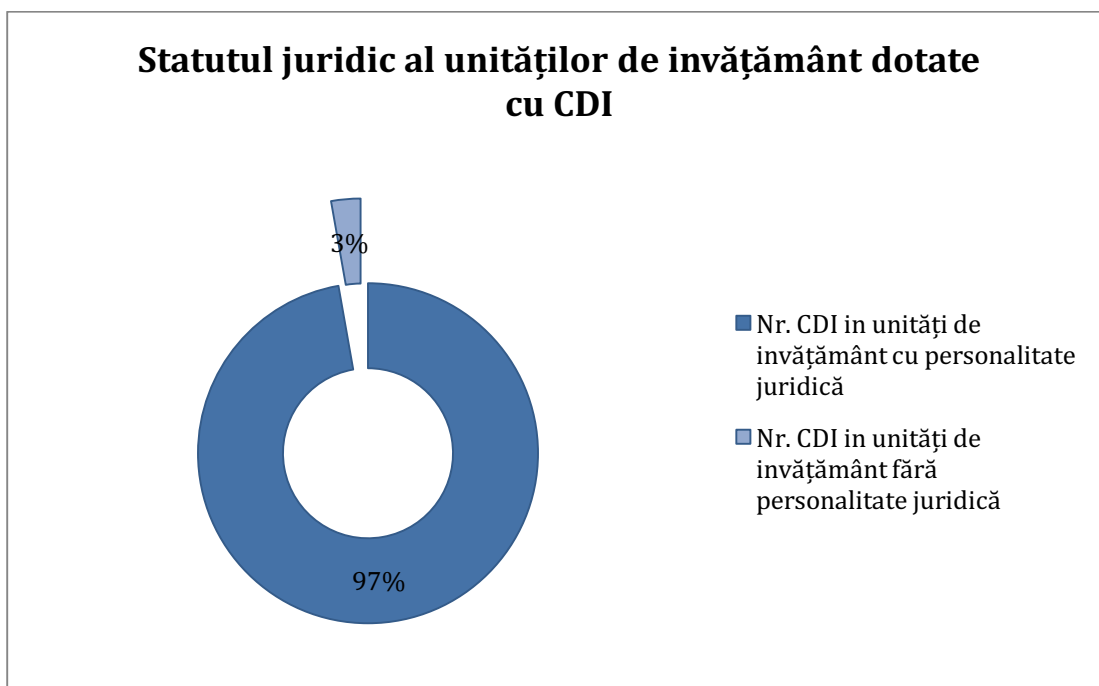
**Figura 21. CDI - Stadii de implementare – anul școlar 2013-2014**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, din rapoartele CCD / 2014*

Din cele 1258 unități de învățământ din sistemul preuniversitar dotate cu CDI 1223 sunt unități de învățământ cu personalitate juridică, ceea ce reprezintă un procent de 97% din totalul unităților dotate cu CDI, iar 36 unități de învățământ sunt implementate în structuri arondate (unități de învățământ fără personalitate juridică), reprezentând 3% din numărul total de CDI din sistemul educativ. Rata CDI aflate în unități de învățământ cu personalitate juridică este reprezentată grafic în *Figura 22*.

Conform *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și Centrelor de Documentare și Informare* aprobată prin OMEN nr. 5556/2011, CDI pot fi înființate în unități de învățământ cu personalitate juridică<sup>275</sup>. Cauzele pentru care CDI se găsesc în unități de învățământ fără personalitate juridică sunt legate de reorganizarea rețelei școlare, care, în unele cazuri, a dus la pierderea personalității juridice a unor unități de învățământ și subordonării acestora altor unități de învățământ, dar cu menținerea în funcțiune a CDI. De asemenea, printre cele 36 de unități de învățământ fără personalitate juridică dotate cu CDI se numără și unități de învățământ incluse în program la începutul derulării acestuia, atunci când statutul juridic al unităților de învățământ beneficiare nu era precizat.

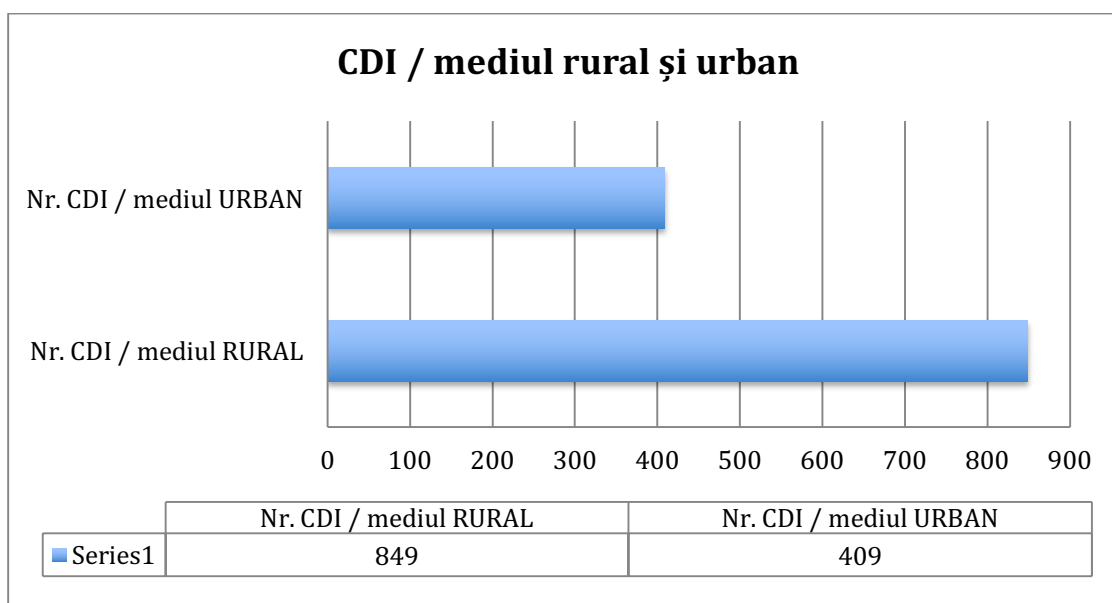
<sup>275</sup> Art. 10 – *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și centrelor de documentare și informare* aprobată prin OMEN nr. 5556/2011



**Figura 22. Statutul juridic al unităților de învățământ dotate cu CDI**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014*

Date prezentate relevă faptul că din numărul total de 1258 CDI (în unități de învățământ cu și fără personalitate juridică), 849 sunt înființate în unități de învățământ din mediul rural, ceea ce reprezintă 67% din total, iar 409 CDI sunt înființate în mediul urban, reprezentând 33% din numărul total de CDI. Reprezentarea grafică a datelor cu privire la numărul de CDI înființate în unități de învățământ din mediul rural, respectiv din mediul urban este prezentată în *Figura 23*.



**Figura 23. Stadiul implementării CDI în funcție de mediu, în anul școlar 2013-2014**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014*

Acest decalaj între mediul rural și mediul urban se datorează faptului că proiectul *Educație pentru informație/CDI*, în perioada sa de debut, a fost propus ca soluție de dezvoltare a unităților școlare din mediul rural. Cu toate acestea, din analiza datelor oficiale, constatăm faptul că, încă de la începuturile sale, deși într-un număr redus de unități de învățământ, proiectul a fost propus și unităților de învățământ din mediul urban. Rapoartele proiectului relevă faptul că în faza pilot s-a dorit analizarea impactului și adaptării CDI în mediul urban, pentru o extindere ulterioară la nivel de sistem<sup>276</sup>. În cadrul extinderii 2006, recomandarea MEN adresată caselor corpului didactic a fost ca cele 2 unități de învățământ/județ cuprinse în extinderea 2006<sup>277</sup> să fie în mediul urban, iar în anul 2007 numărul de școli din mediul urban să reprezinte 50% din numărul total de unități de învățământ beneficiare<sup>278</sup>. Din analiza datelor constatăm că aceste recomandări au fost respectate în majoritatea județelor.

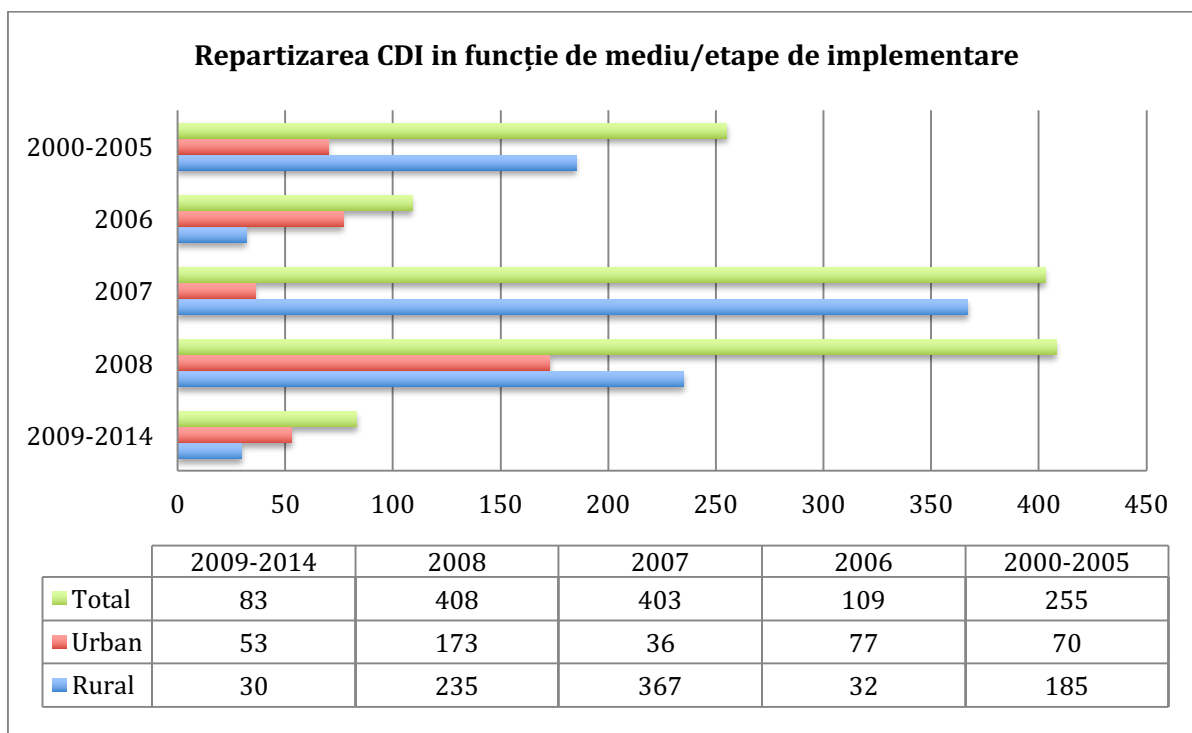
Datele puse la dispoziție au permis o analiză a numărului de CDI existente în sistemul preuniversitar în anul școlar 2013-2014, în funcție de anul/perioada înființării acestora. Astfel, din perioada 2000-2005 funcționează un număr de 255 CDI din care 185 în unități de învățământ din mediul rural și 70 în unități de învățământ din mediul urban. Din unitățile de învățământ cuprinse în program în anul 2006 funcționează un număr de 109 CDI, din care 32 în unități de învățământ din mediul rural și 77 din mediul urban, iar din unitățile cuprinse în program în anul 2007 funcționează total de 403 CDI din care 367 în mediul rural și 36 în mediul urban. În anul 2008 se echilibrează ponderea rural-urban, astfel că din cele 408 unități de învățământ funcționale la nivelul anului școlar 2013-2014, un număr de 235 de CDI funcționau în unități de învățământ din mediul rural, iar 173 CDI în unități de învățământ din mediul urban. Etapa de extindere 2009-2014 în care CDI sunt înființate la solicitarea unităților de învățământ și cu decizia dată de CCD aduce o pondere mai importantă a numărului de unități de învățământ din mediul urban care solicită înființarea de CDI. Astfel, din totalul de 83 de CDI înființate prin decizia CCD, 53 sunt în unități din mediul urban și 30 în mediul rural. Datele sunt prezentate în *figura 5. Repartizarea unităților de învățământ dotate cu CDI în funcție de mediul/etape de implementare*.

---

<sup>276</sup> Raport proiect bilateral franco-român "Educație pentru informație în mediul rural defavorizat" – mai 2004, realizat de coordonatorii proiectului

<sup>277</sup> Nota MEN - Stadiul de implementare a proiectului *Educație pentru informație* în anul 2006, autor Corina Stănilă

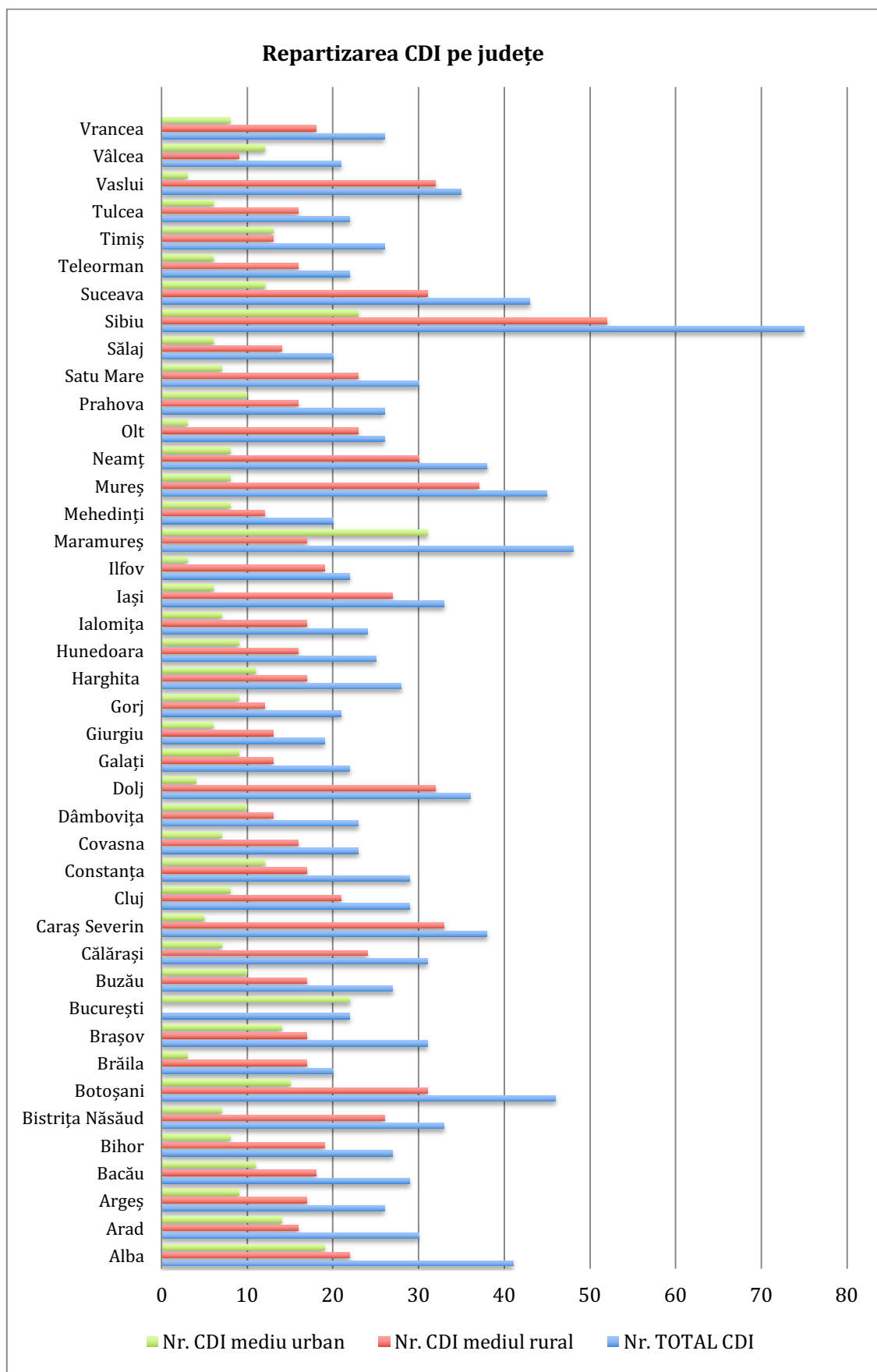
<sup>278</sup> Nota MEN - Stadiul de implementare a proiectului *Educație pentru informație* în anul 2007, autor Corina Stănilă



**Figura 24. Repartizarea unităților de învățământ dotate cu CDI în funcție de mediu / etape de implementare**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2000-2014 – Rapoarte și ordine de ministru privind extinderea proiectului Educație pentru informație*

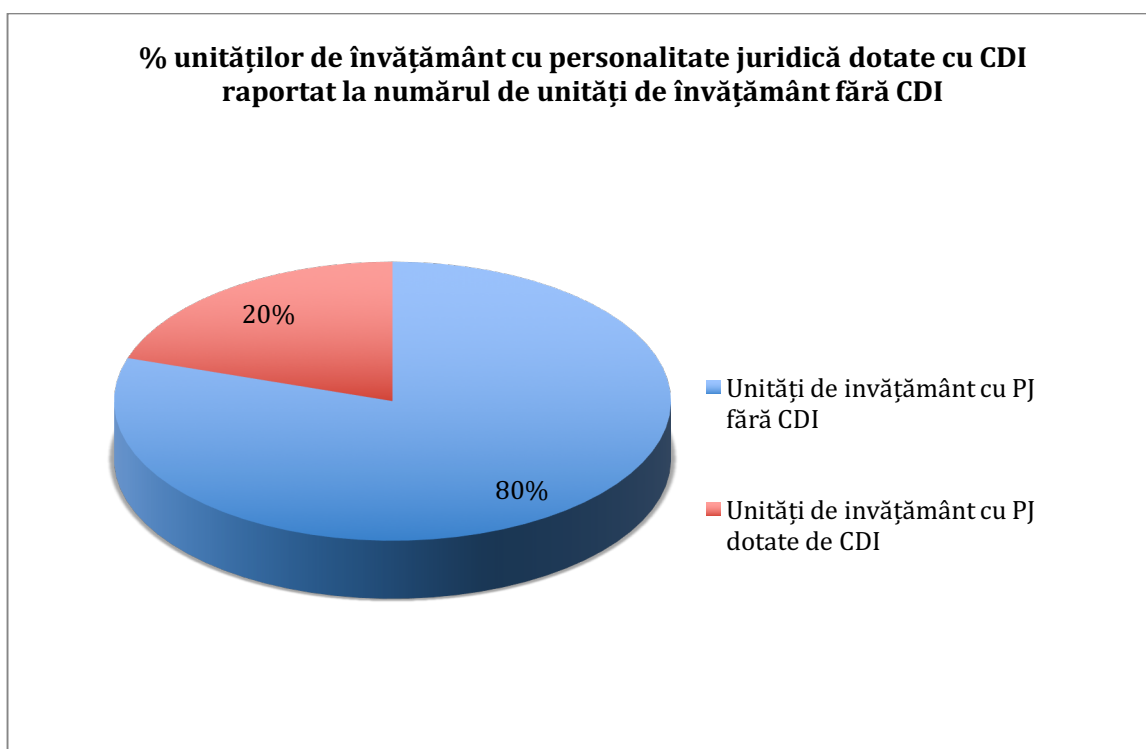
Din datele avute la dispoziție, constatăm faptul că la nivelul județelor există diferențe majore privind numărul de CDI / județ. Județele incluse de la debutul proiectului *Educație pentru informație* (județele pilot): Sibiu, Botoșani, Neamț, Maramureș, Alba, Bistrița-Năsăud au cel mai mare număr de CDI, urmate fiind de județele din etapa a doua de extindere a proiectului. Județul cu cel mai mare număr de CDI este județul Sibiu (75 CDI), urmat de Maramureș (48 CDI) și Botoșani (46 CDI). Județele cu cel mai mic număr de CDI sunt: Mehedinți și Sălaj cu câte 20 CDI/județ, Vâlcea și Gorj cu câte 21 CDI/județ. În județele Maramureș și Vâlcea numărul de CDI din unități școlare din mediul urban este mai mare decât numărul de CDI din mediul rural. Datele cu privire la repartizarea numărului total de CDI pe județe, respectiv repartizarea CDI din mediul rural și urban pe fiecare județ sunt prezentate în *figura 25*.



**Figura 25. Repartizarea CDI pe județe, anul școlar 2013-2014**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 – Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe*

La nivel sistemului de învățământ preuniversitar, în anul școlar 2013-2014 funcționau 6114 de unități de învățământ cu personalitate juridică<sup>279</sup>, dintre acestea 1223 erau dotate cu un CDI<sup>280</sup>. Astfel, 20% din numărul total de unități de învățământ cu personalitate juridică au beneficiat de modernizarea structurilor infodocumentare în perioada 2000-2014. O reprezentare grafică a ratei unităților de învățământ dotate cu CDI și a celor fără CDI este reprezentată în *Figura 26*.



**Figura 26. Rata de implementare a CDI din totalul unităților de învățământ cu personalitate juridică**  
*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 – Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe*

Reprezentarea la nivelul fiecărui județ a numărului de CDI în unități de învățământ cu personalitate juridică și raportarea la numărul total de unități de învățământ cu personalitate juridică din județ este reprezentată în tabelul de mai jos (*Tabelul 5*).

<sup>279</sup>Conform datelor Raportului “*Rețea școlară 2013-2014*” Ministerul Educației Naționale – Direcția Generală Management, Resurse Umane și Rețea Școlară Națională (DGMRURSN) din august 2014.

<sup>280</sup>Date calculate în baza informațiilor din *Fișa Centralizator CDI 2014 / județ* (total: 42 Fișe Centralizator), Ministerul Educației Naționale, iunie-septembrie 2014

	JUDEȚ	TOTAL unități de învățământ cu PJ	Nr. unități de învățământ cu PJ din mediul RURAL	Nr. unități de învățământ cu PJ din mediul RURAL	Nr. unități de învățământ (cu PJ) dotate cu CDI	Nr. unități de învățământ (cu PJ) din mediul RURAL dotate cu CDI	Nr. unități de învățământ (cu PJ) din mediul URBAN dotate cu CDI	Nr. total unități de învățământ (cu PJ) fără CDI	Nr. unități de învățământ (cu PJ) din mediul RURAL fără CDI	Nr. unități de învățământ (cu PJ) din mediul URBAN fără CDI
1.	Alba	128	67	61	39	21	18	89	46	43
2.	Arad	144	77	67	30	16	14	114	61	53
3.	Argeș	186	96	90	26	17	9	160	79	81
4.	Bacău	165	98	67	28	18	0	137	80	67
5.	Bihor	172	100	72	26	19	7	146	81	65
6.	Bistrița-Năsăud	105	67	38	33	26	7	72	41	31
7.	Botoșani	121	73	48	43	28	15	78	45	33
8.	Brăila	106	42	64	20	17	3	86	25	61
9.	Brașov	171	57	114	31	17	14	140	40	100
10.	București	387	0	387	22	0	22	365	0	365
11.	Buzău	141	88	53	23	13	10	118	75	43
12.	Călărași	96	58	38	31	24	7	65	34	31
13.	Caraș-Severin	115	68	47	37	32	5	78	36	42
14.	Cluj	201	79	122	29	21	8	172	58	114
15.	Constanța	195	74	121	27	16	7	168	58	114
16.	Covasna	78	42	36	23	32	4	55	10	32
17.	Dâmbovița	152	92	60	22	13	10	130	79	50
18.	Dolj	185	105	80	36	32	4	149	73	76
19.	Galați	166	79	87	22	13	9	144	66	78
20.	Giurgiu	84	55	29	16	10	6	68	45	23
21.	Gorj	109	63	46	21	12	9	88	51	37
22.	Harghita	124	61	63	28	17	11	96	44	52
23.	Hunedoara	103	51	52	25	16	9	78	35	43
24.	Ialomița	95	58	37	23	17	6	72	41	31
25.	Iași	220	127	93	32	26	6	188	101	87
26.	Ilfov	79	53	26	22	19	3	57	34	23
27.	Maramureș	158	71	87	47	16	31	111	55	56
28.	Mehedinți	104	65	39	20	12	8	84	53	31
29.	Mureș	164	92	72	44	36	8	120	56	64
30.	Neamț	133	89	44	35	28	7	98	61	37
31.	Olt	162	105	57	26	23	3	136	82	54
32.	Prahova	205	106	99	26	16	10	179	90	89
33.	Satu Mare	130	67	63	28	21	7	102	46	56
34.	Sălaj	104	62	42	20	14	6	84	48	36
35.	Sibiu	145	55	90	71	48	23	74	7	67
36.	Suceava	202	114	88	43	31	12	159	83	76
37.	Teleorman	145	96	49	19	13	6	126	83	43
38.	Timiș	182	90	92	26	13	13	156	77	79
39.	Tulcea	79	46	33	22	16	6	57	30	27
40.	Vaslui	143	86	57	34	31	3	109	55	54
41.	Vâlcea	118	79	39	21	9	12	97	70	27
42.	Vrancea	112	70	42	26	18	8	86	52	34
	<b>TOTAL</b>	<b>6114</b>	<b>3123</b>	<b>2991</b>	<b>1223</b>	<b>837</b>	<b>386</b>	<b>4891</b>	<b>2286</b>	<b>2605</b>

Tabelul 5. Situație privind numărul unităților de învățământ (cu PJ) dotate cu CDI la nivelul de județ

Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe

Situația la nivelul județelor ne arată faptul că doar un județ (Sibiu) ajunge la o rată de implementare a CDI în peste 45% din numărul total al unităților de învățământ cu

personalitate juridică (din mediul rural și urban), restul județelor situându-se la nivelul 5-35% din totalul unităților de învățământ cu personalitate juridică. Propunem o reprezentare grafică a acestor date la nivelul fiecărui județ și la nivelul municipiului București în *Figura 27*.



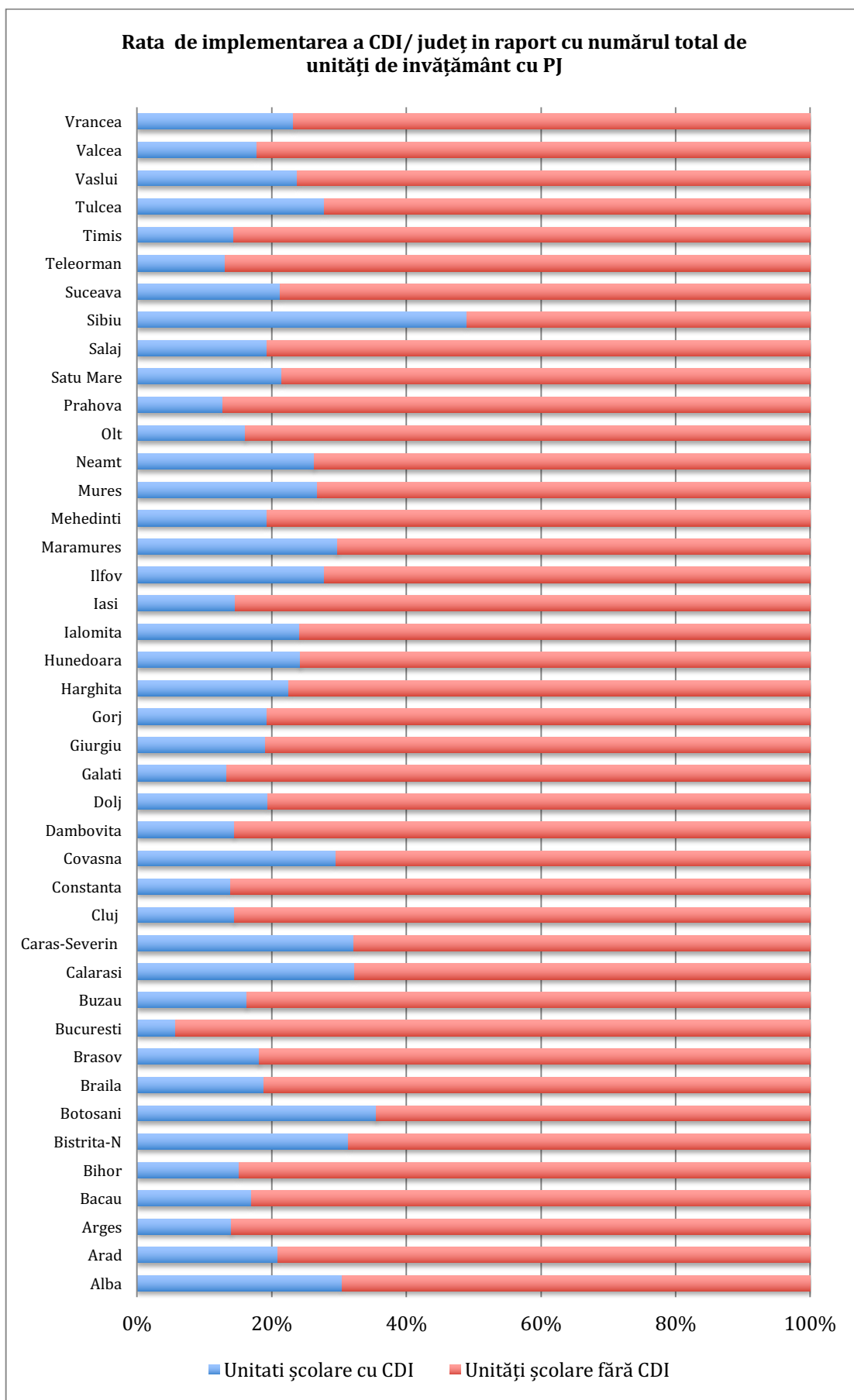
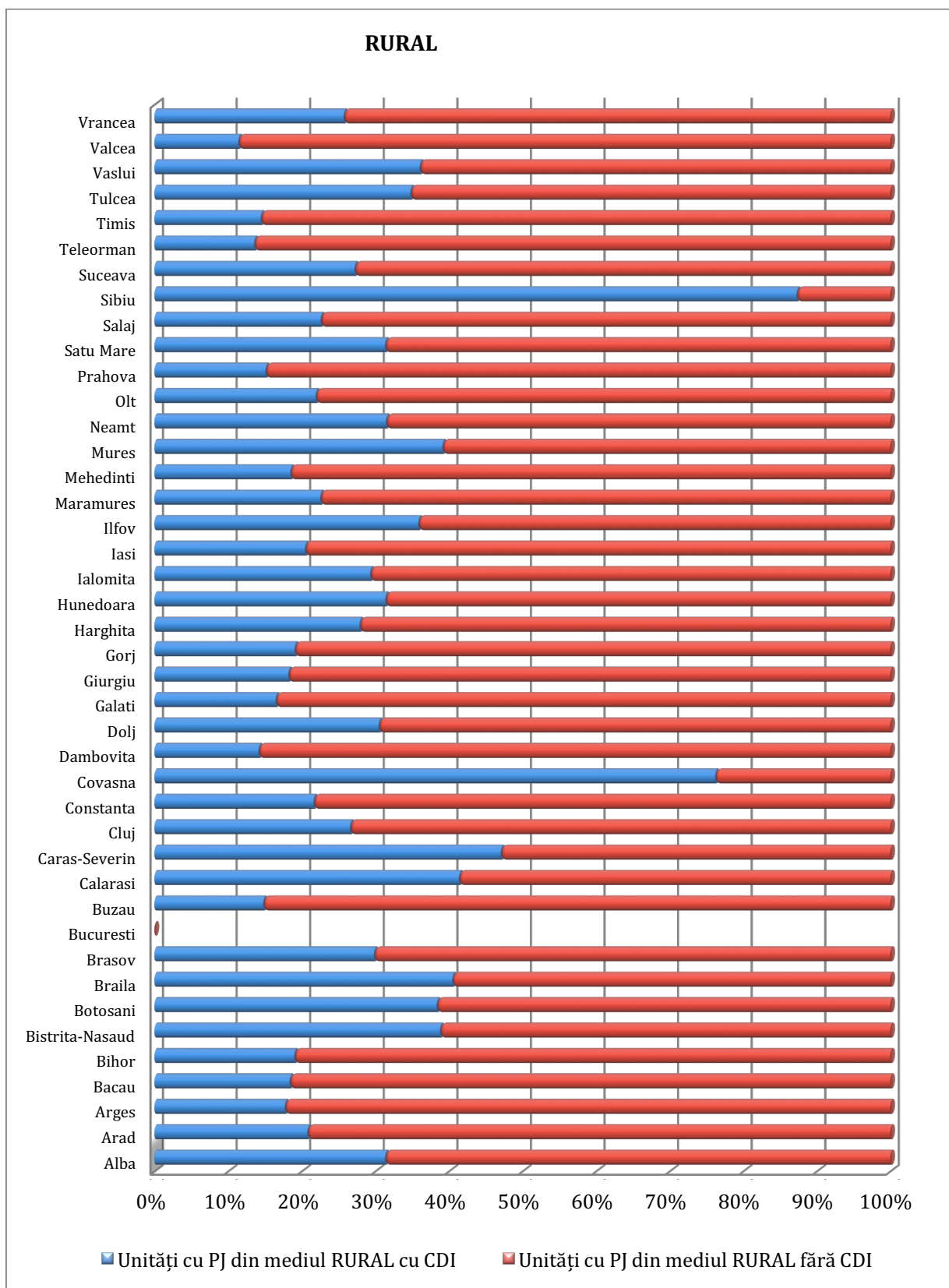


Figura 27. Rata de implementare a CDI din totalul unităților de învățământ cu personalitate juridică

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 - Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe*

Analizând datele cu privire la situația implementării programului în mediul rural și raportarea la numărul de unități de învățământ cu personalitate juridică, remarcăm faptul că peste 80% din unitățile de învățământ din mediul rural din județul Sibiu sunt dotate cu CDI. Majoritatea județelor se încadrează în jurul a 30% din numărul total de unități de învățământ cu PJ din mediul rural care au fost dotate cu CDI. O situație detaliată a acestora este prezentată în *Figura 28*.

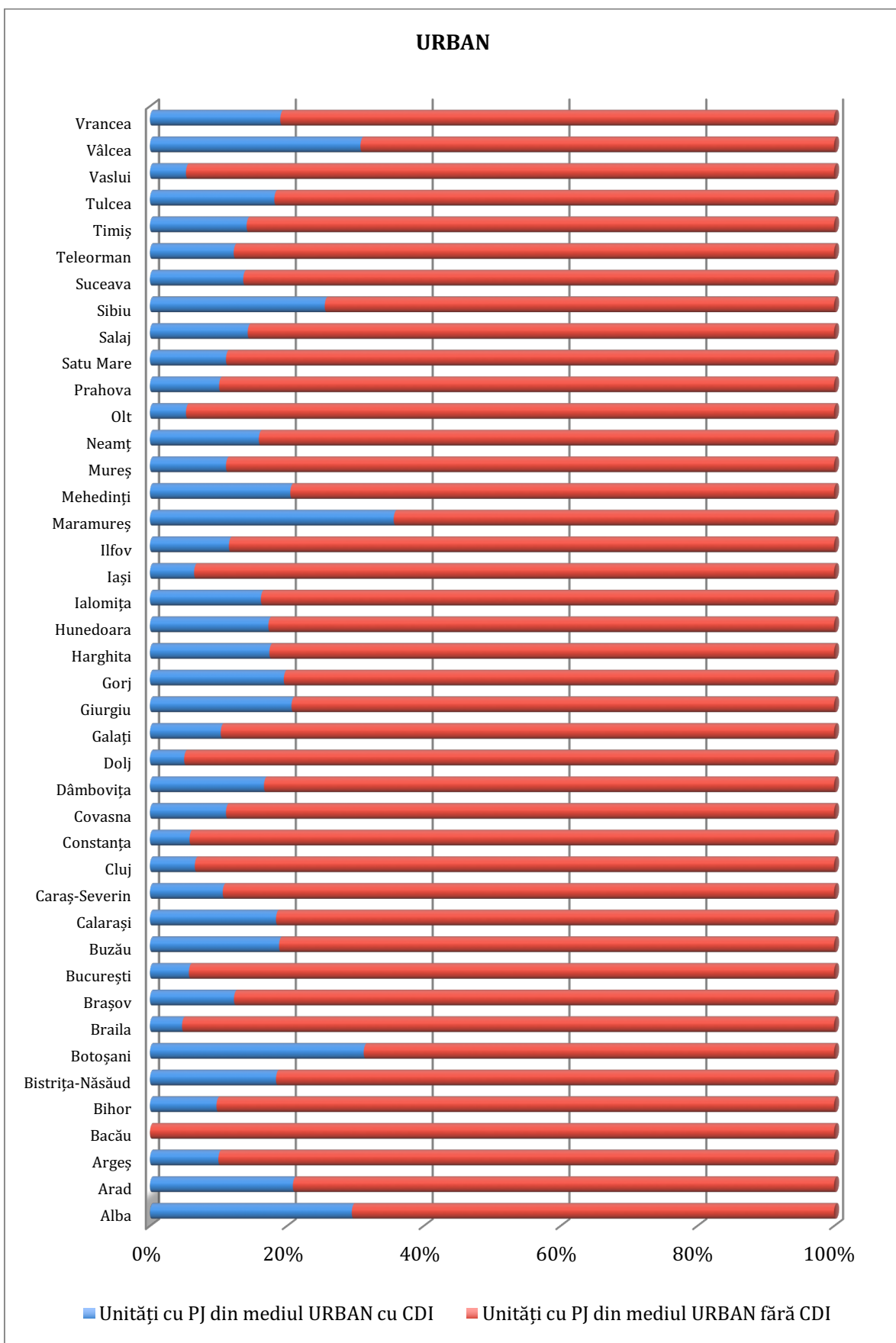


**Figura 28. Rata unităților de învățământ (cu PJ) din mediul RURAL dotate cu CDI din numărul total de unități de învățământ din mediul RURAL / județ**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 - Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe*

În ceea ce privește situația implementării CDI în unități de învățământ din mediul urban, constatăm că procentul de implementare este mai scăzut decât în mediul rural. Rata de acoperire a unităților de învățământ dotate cu CDI este cuprinsă în intervalul 4-32% din totalul unităților de învățământ cu personalitate juridică din mediul urban. Județul Maramureș cunoaște o rată de implementare de peste 30% a CDI în unități de învățământ cu personalitate juridică din mediul urban, urmat fiind de județele Vâlcea și Botoșani (cu rate de cuprindere situate sub 30% din total unități de învățământ/județ). Din totalul de 42 de județe, 12 județe au o rată de implementare mai mică de 10% unități de învățământ cu CDI din mediul urban, iar 4 județe se încadrează în intervalul 20%-30%.

O situație detaliată a acestora este prezentată în *Figura 29*.

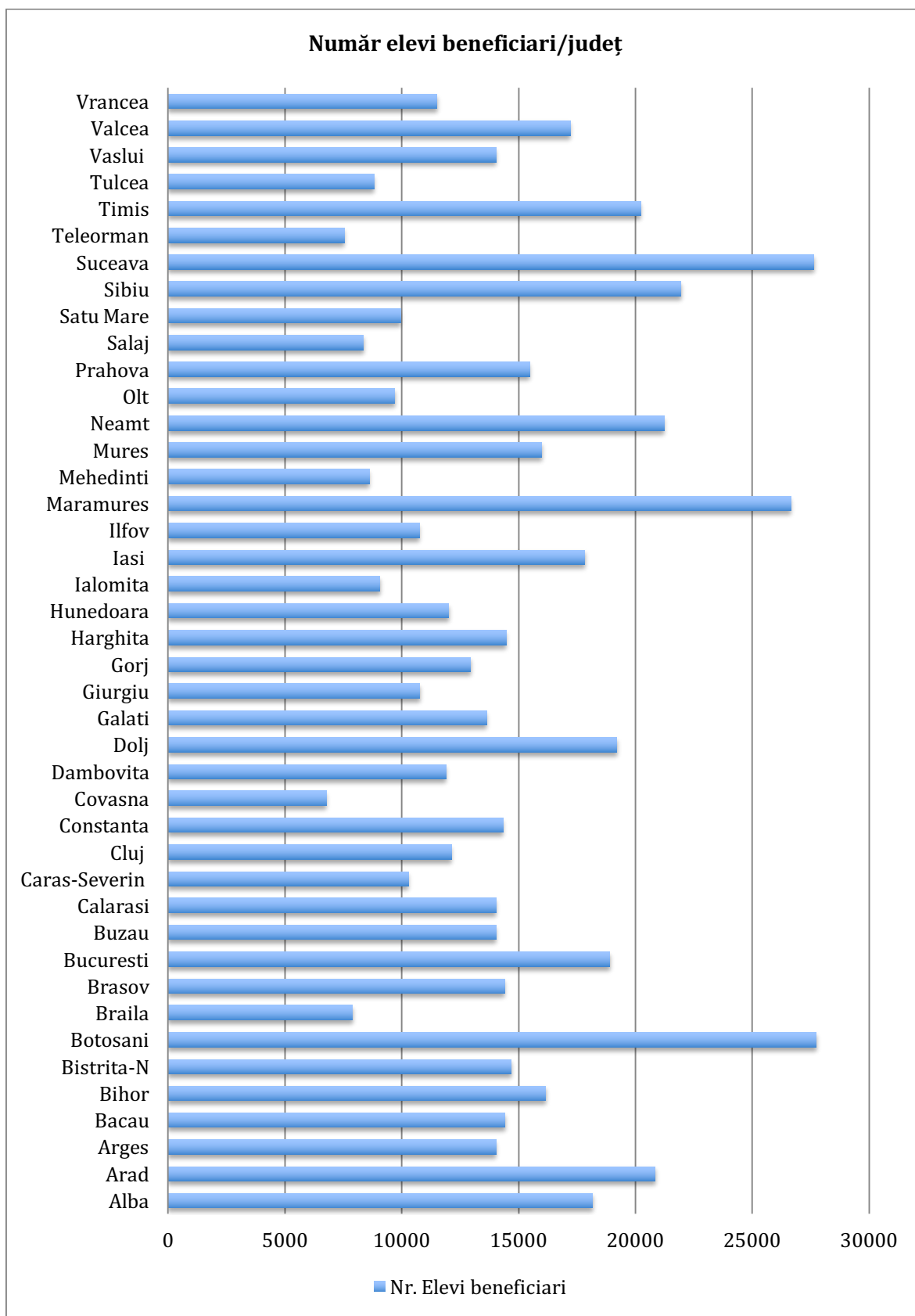


**Figura 29. Rata unităților de învățământ (cu PJ) din mediul URBAN dotate cu CDI din numărul total de unități de învățământ din mediul URBAN / județ**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 - Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe*

CDI existente în sistemul preuniversitar, la nivelul anului școlar 2013-2014, deserveșc un număr total de 616.273 elevi și 48.515 cadre didactice.

Numărul elevilor beneficiari din fiecare județ se încadrează între maximum 26.661 elevi/județ (în județul Botoșani) și minimum 7.551 elevi/județ (în județul Teleorman). În trei județe (Botoșani, Maramureș și Suceava) numărul elevilor beneficiari depășește 25.000 elevi/județ, iar în 9 județe numărul de elevi beneficiari este mai mic de 10.000 elevi pe județ. Situația completă privind numărul de elevi beneficiari din unitățile de învățământ preuniversitar este prezentată în *Figura 30*.

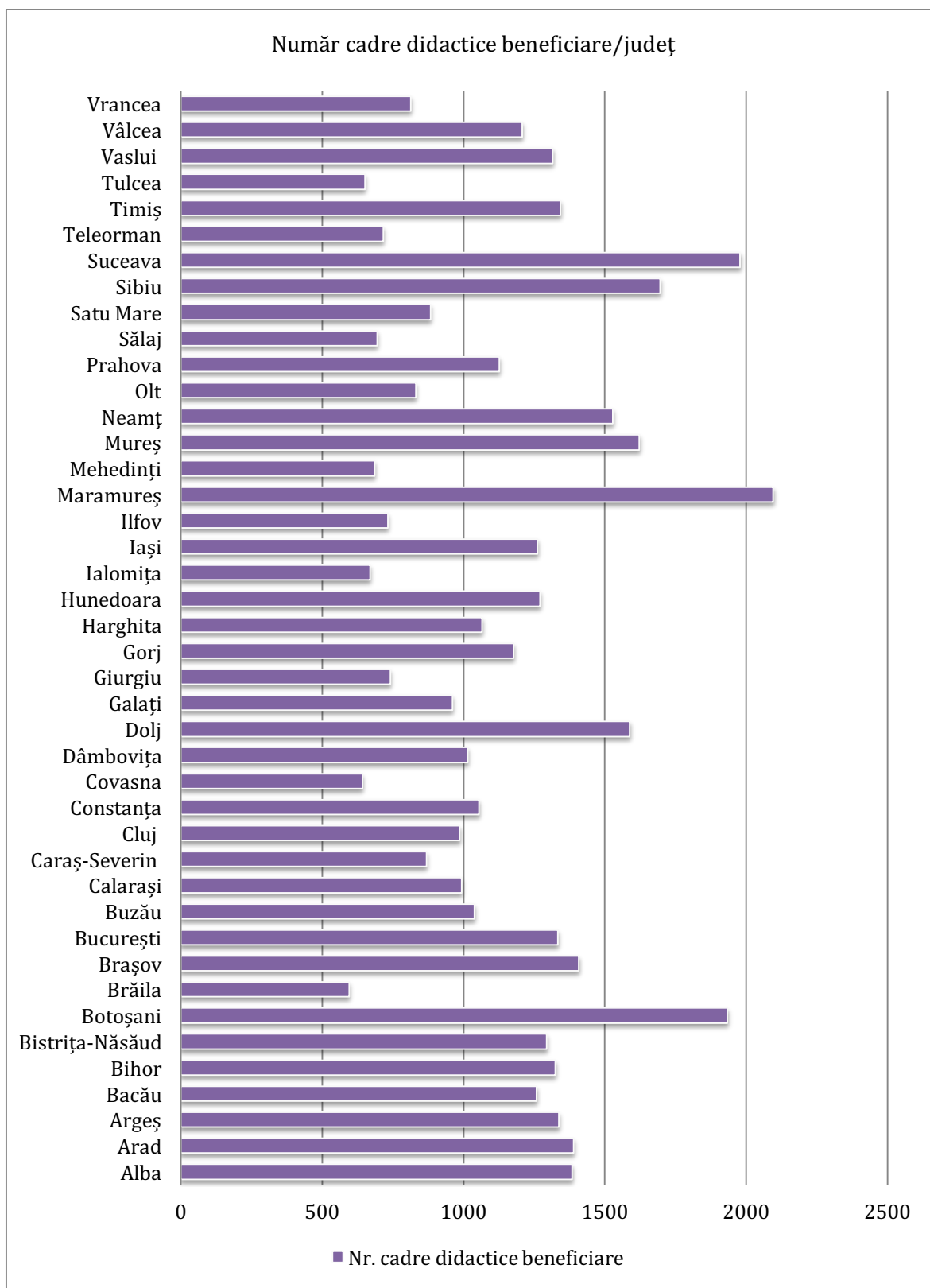


**Figura 30. Număr de elevi beneficiari ai CDI / județ**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014*

Județul cu cele mai multe cadre didactice beneficiare este Maramureș, cu un număr de 2095, urmat de județele Suceava, Botoșani, Sibiu, Mureș, Dolj și Neamț cu un număr de cadre didactice beneficiare situat între 1500 și 2000. În 19 județe numărul cadrelor didactice beneficiare/județ este cuprins între 1000-1500, iar în 16 județe numărul cadrelor didactice beneficiare se situează în limitele 500 și 1000 (*Figura 31*).

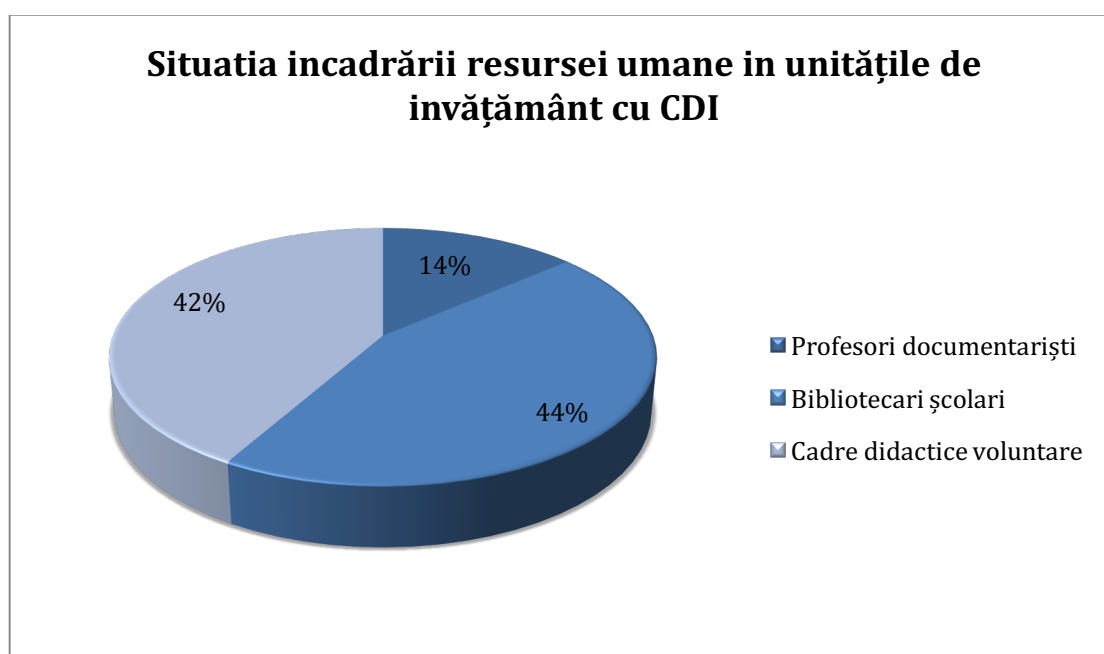




**Figura 31. Număr de cadre didactice beneficiare ale CDI / județ**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 - Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe*

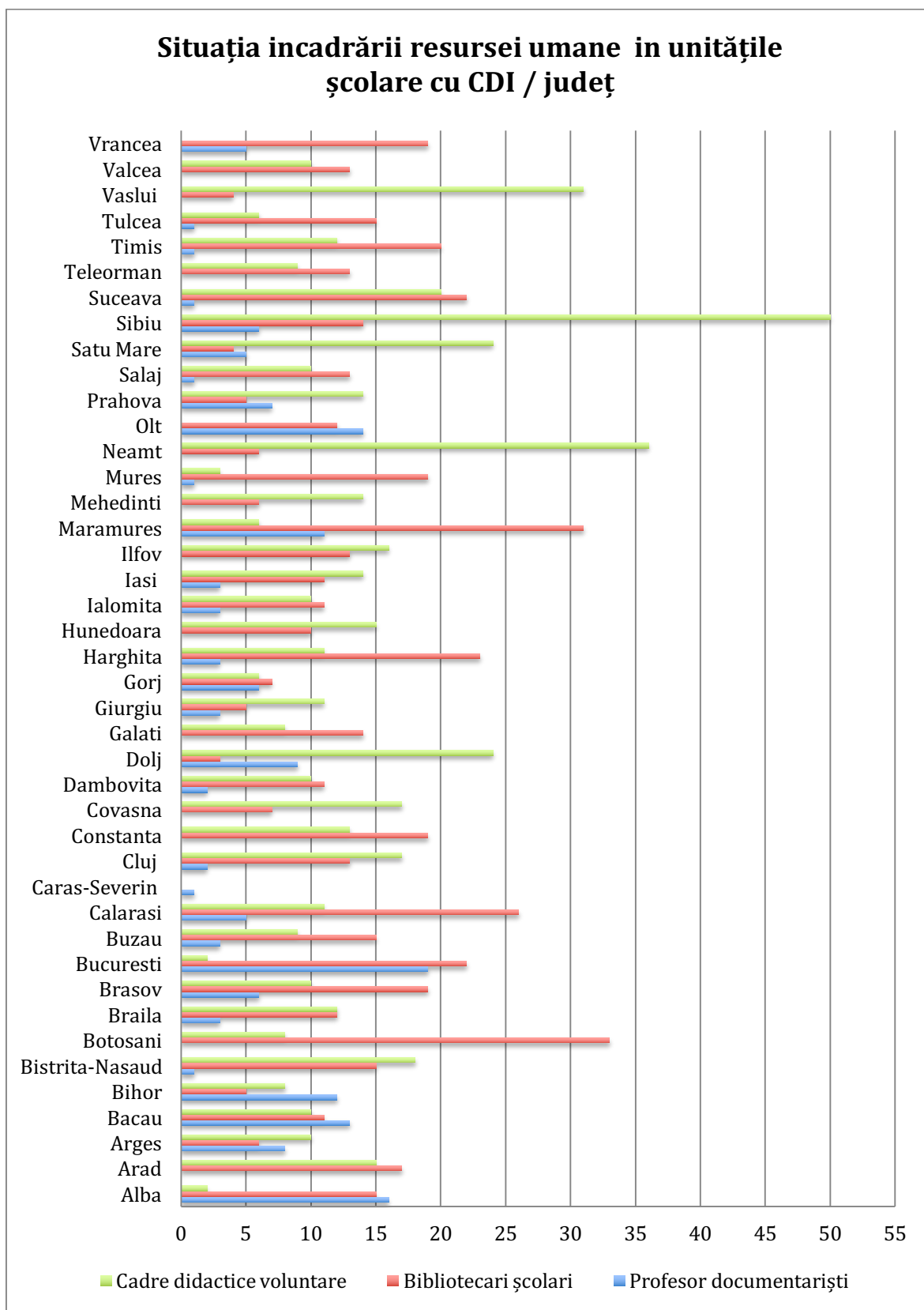
Din totalul unităților de dotate cu CDI un procent de 14% (171 unități de învățământ) beneficiază de încadrare cu profesori documentariști și 44% (559 de unități de învățământ) doar cu bibliotecari școlari. Un procent important (42%) de CDI funcționează fără personal încadrat pe posturi specifice (523 de unități de învățământ), fiind cadre didactice voluntare implicate în organizarea și funcționarea CDI din unitățile de învățământ dotate cu CDI. Situația încadrării resursei umane în unitățile în care funcționează CDI este prezentată în *Figura 32*.



**Figura 32. Situația încadrării resursei umane în unitățile de învățământ cu CDI – la nivel național**  
*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 - Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe*

Prezentăm o detaliere a numărului cadrelor didactice (profesori documentariști și cadre didactice voluntare) și personalului didactic auxiliar (bibliotecari școlari) care participă la activitatea de organizare, funcționare și de punere la dispoziție a CDI în unitățile de învățământ dotate cu CDI.

Numărul cel mai mare de profesori documentariști încadrați în unități de învățământ cu CDI este în municipiul București. Județul cu cel mai mare număr de bibliotecari care sunt încadrați în unități de învățământ cu CDI este județul Botoșani, iar județul cu cele mai multe cadre didactice voluntare implicate în acțiunea de organizare și punere la dispoziție a CDI este județul Sibiu. O detaliere la nivel de județe a încadrării cu resursa umană în unitățile de învățământ este prezentată în *Figura 33*.



**Figura 33. Situația încadrării resursei umane în unitățile de învățământ cu CDI / județ**

*Sursa: Date calculate în baza informațiilor MEN, 2014 - Centralizatoare cu privire la rețeaua CDI în județe*

Prin acțiunile din proiectul *Educație pentru informație/CDI* unitățile de învățământ preuniversitar sunt încurajate și susținute să inițieze un proces de modernizare a structurilor infodocumentare, să organizeze și doteze CDI. În cadrul proiectului, în toate etapele sale de implementare, unitățile de învățământ beneficiare au fost sprijinite în demersul de formare (prin programe specifice de formare continuă) a resursei umane implicate în procesul de transformare a bibliotecilor școlare în CDI. Programele de formare continuă specifică s-a realizat atât pentru directorii unităților de învățământ, cât și pentru bibliotecarii școlari și cadre didactice din unitățile de învățământ beneficiare. Formarea cadrelor de conducere, îndrumare și control a fost un element care a contribuit direct la reușita proiectului, fiind formați principalii factori care au luat decizia înființării CDI, respectiv care au participat la realizarea proiectului de înființare a CDI la nivelul unității de învățământ, respectiv care au participat direct la implementarea acestuia. Susținerea financiară de la bugetul de stat a unităților de învățământ în amenajarea și dotarea CDI realizată în etapele 2006, 2007 și 2008 a influențat semnificativ (în mod pozitiv) nivelul de reușită în procesul de amenajare și punere la dispoziție a CDI, respectiv la motivarea de a menține în funcțiune CDI realizate.

Situația CDI la nivel național, în anul școlar 2013-2014, relevă faptul că sunt înregistrate diferențe între numărul de unități de învățământ scriptic incluse în proiect și care au beneficiat de formare a resursei umane în domeniul *educației pentru informație* și număr de unități de învățământ în care s-a reușit amenajarea, dotarea și menținerea CDI funcțional. Aceste diferențe sunt legate de o serie de factori care le-au generat: unele unități de învățământ se confruntă cu lipsa de spațiu pe care îl pot dedica organizării CDI, lipsa susținerii financiare suficiente din partea comunităților locale, lipsa implicării unor directori de unități de învățământ și asumării proiectului de modernizare a structurii infodocumentare, în cazul unităților de învățământ care au cunoscut schimbări ale conducerii. Un alt factor identificat este dubla nominalizare în proiect a unor unități de învățământ, și anume: unele unități de învățământ care au fost implicate în proiect în anii 2000-2005 (perioadă în care sursele financiare erau doar la nivel local), dar care nu au reușit amenajarea CDI în condiții optime, au fost nominalizate și în perioada 2006-2008 pentru a beneficia de sprijin financiar al MEN pentru dotarea CDI.

În calitate de instituții responsabile de coordonarea metodologică a rețelei de CDI, CCD intervin în coordonarea rețelei de CDI și stabilesc, la solicitarea unităților de învățământ și cu avizul ISJ, dezvoltarea rețelei de CDI prin implicarea de noi unități de învățământ în proiectul de reformă a structurilor infodocumentare. CCD sunt responsabile de formarea continuă, inclusiv de organizarea cercului pedagogic al responsabililor CDI

(profesori documentariști, bibliotecari școlari, documentariști, profesori voluntari sau personal încadrat pe fracțiune de normă de bibliotecar sau profesor documentarist) a personalului din CDI din unitățile de învățământ beneficiare ale proiectului. Constatăm că, începând cu anul 2009, ritmul de înființare a CDI este evident mai lent comparativ cu anii 2000-2008. Acest fapt este legat de faptul că, în perioada de după anul 2008, înființarea CDI nu s-a mai desfășurat de manieră centralizată, iar susținerea financiară directă a MEN pentru organizarea și dotarea CDI a fost întreruptă și lăsată în sarcina comunităților locale și județene. MEN încurajează CCD să propună planuri anuale de dezvoltare a rețelei de CDI și să organizeze activitatea de cerc pedagogic a profesorilor documentariști/ responsabililor CDI. Cu toate acestea, proiectul *Educație pentru informație* a dinamizat procesul de modernizare și reformare a structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ preuniversitar și a participat la reconstrucția domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar.

## **2.7. CDI în sistemul de învățământ preuniversitar din Franța – scurt istoric**

Ne propunem în această parte a lucrării o punctare a principalelor momente în evoluția domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar din Franța și în procesul de înființare a centrelor de documentare și informare (CDI).

Numeroase studii, note oficiale și lucrări de cercetare au fost publicate în Franța care prezintă în detaliu acest istoric, motiv pentru care nu ne propunem să refacem aceste cercetări. Însă, având în vedere legătura între cele două sisteme de învățământ și similitudinea dintre procese, respectiv transferurile realizate între cele două sisteme cu privire la demersul instituțional de implementare a CDI la nivelul sistemului preuniversitar este important pentru studiul nostru ca cititorul lucrării să înțeleagă ambele procese, dar și punctele de inspirație, similitudinile, diferențele și perspectivele dintre cele două sisteme, respectiv cadrul realizării transferurilor prin politica de cooperare educativă între cele două țări.

Pentru o mai bună înțelegere a similitudinii proceselor, dar și pentru o înțelegere a analizelor și paralelismelor pe care le propunem atât în partea analizei cadrului legal și instituțional, cât și a cadrului de practică și a problematicilor cu privire la dezvoltarea domeniului infodocumentare în educației și a procesului de formare a culturii informației în învățământul preuniversitar, este important pentru studiul nostru să avem câteva repere privind istoricul construcției domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar

francez. Nu ne propunem să refacem noi istoricul CDI din Franța, ci doar să punctăm câteva momente și etape în construcția și modernizarea domeniului. Numeroase studii au fost publicate cu privire la acest proces. Amintim una dintre lucrările care prezintă în detaliu istoricul înființării CDI din Franța (de la debutul procesului și până la data publicării), fiind un istoric complet al procesului de implementare a CDI în sistemul educativ din Franța și a etapelor sale de construcție și reformare, și anume, lucrarea scrisă de conf. univ. Françoise Chapron, *CDI des collèges et des lycées*<sup>281</sup>.

Totalitatea documentelor și textelor oficiale cu privire la domeniul infodocumentar din sistemul de învățământ din Franța, referitoare la problematica CDI și a profesorilor documentariști din Franța se regăsesc arhivate și prezentate (text integral) pe site-ul oficial al rețelei CANOPÉ - *Réseau de création et d'accompagnement pédagogiques* [Rețeaua de creare și susținere pedagogică] <https://www.reseau-canope.fr/><sup>282</sup>

În limba română, în baza documentelor oficiale din Franța, a fost realizat un istoric al CDI<sup>283</sup> din sistemul educativ francez și publicat în lucrarea *Centrul de documentare și informare: de la proiect la inaugurare*, apărută la editura Magister din Sibiu în anul 2010, la care am contribuit în calitate de coautor.

Preocuparea privind dezvoltarea unitară a domeniului documentar în sistemul de învățământ din Franța este manifestată în anul 1952 prin elaborarea și aprobarea unei circulare<sup>284</sup> a Ministerului Educației Naționale care stabilea „rolul documentării în învățământul secundar”<sup>285</sup>.

---

<sup>281</sup> CHAPRON, Françoise. *Les CDI des collèges et des lycées*, Ed. PUF, 2011.

<sup>282</sup> Conform datelor prezentate pe site-ul instituțional, rețeaua CANOPÉ este un operator public plasat sub tutela Ministerul Educației Naționale din Franța, care are rolul de a edita resurse pedagogice trans-media (imprimate, digitale pentru web, mobil, TV) care răspund nevoilor comunității educative pe care o sprijină în acțiunile ei în favoarea reușitei elevilor. Rețeaua CANOPÉ este prezentată ca fiind un actor major al reformei școlii, care „conjugă inovația și pedagogia pentru a face ca școala să intre în era digitală”. Domeniile sale de acțiune sunt: pedagogie, educație digitală, educație și cetățenie, artă, cultură și patrimoniu, respectiv domeniul științelor documentării. Aceste informații au fost preluate de pe site-ul oficial al rețelei CANOPÉ. [accesat la 1 iunie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/qui-sommes-nous.html>

<sup>283</sup> PUPEZĂ, Gheorghe; SEUȘAN, Mihaela Carmen; STĂNILĂ, Corina Maria. *Centrul de documentare și informare: de la proiect la inaugurare*, Sibiu: ed. Magister, 2010, p. 6-9.

<sup>284</sup> “Circulara” din sistemul de învățământ preuniversitar din Franța este un document oficial elaborat la nivelul ministerului, care este comunicat în instituțiile subordonate din teritoriu (*academii* – echivalentul inspectoratului școlar) și în unitățile de învățământ. Prevederile circularelor se aplică la nivel de sistem. Circulara este echivalentă în sistemul românesc al educației cu *adresa ministerială*. O serie de “circulare” ale ministerului educației naționale din Franța au fost elaborate și aprobate pentru definirea domeniului documentar din sistemul preuniversitar al educației.

<sup>285</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. *Circulaire du 13 octobre 1952 / circulara din 13 octombrie 1952 – Le rôle de la documentation dans l'enseignement du second degré* [online]. Savoircdi [accesat la: 16 iulie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes->

Diferite structuri infodocumentare au fost înființate și au funcționat în sistemul preuniversitar din Franța, de la biblioteci, la centre de documentare pedagogică, la servicii de documentare și informare, la centre de documentare și informare, iar sistemul a fost construit, modernizat și stabilizat.

Prezentăm câteva repere privind construirea acestui sistem de structuri infodocumentare dezvoltate în unitățile de învățământ din sistemul educativ din Franța. Încă din anii 1960 încep să fie amenajate și să funcționeze în unele unități de învățământ structuri care poartă denumirea de *Service de Documentation* (S.D.) - în traducere *Serviciu de documentare*, ulterior sunt înființate și funcționează structuri care poartă denumirea de *Service de Documentation et d'Information* (S.D.I.) - în traducere *Serviciu de documentare și informare* -, iar în documentele oficiale ele sunt cuprinse în 1967<sup>286</sup>. Este de notat faptul că precursorii SD și SDI sunt structurile infodocumentare denumite CLDP – *Centres Locaux de Documentation Pédagogique* – în traducere *Centre Locale de Documentare Pedagogică* - create în anii 1958 în licee<sup>287</sup>.

În anii 1971-1972 este etapa care marchează debutul manifestării interesului instituțional și debutul concretizării măsurilor și acțiunilor care conduc la dezvoltarea unitară și sistematică a domeniului documentării și informării în instituțiile de învățământ preuniversitar din Franța<sup>288</sup>.

O circulară a Ministerului Educației Naționale din Franța, semnată la 23 martie 1973 și publicată în Buletinul Oficial din 5 aprilie 1973, dispunea ca SDI să fie înlocuit cu centru de documentare și informare, respectiv să existe în toate unitățile de învățământ secundar și în fiecare școală normală de institutori (echivalentul liceelor pedagogice/școlilor normale din sistemul de învățământ românesc). Aceasta este completată de o altă circulară care stabilește sarcinile responsabilului serviciului de documentare din unitățile de învățământ secundar<sup>289</sup>.

---

reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/avant-1969/circulaire-du-13-octobre-1952.html

<sup>286</sup> BAYARD-PIERLOT, Jacqueline, BIRGLIN, Marie-Jose. *Les CDI au cœur du projet pédagogique*, ed. Hachette Education, 1997, p. 16.

<sup>287</sup> Primul CLDP este înființat în anul 1958 în Liceul Janson-de-Sailly din Paris.

<sup>288</sup> Înainte de această perioadă în unele unități de învățământ din sistemul preuniversitar din Franța erau organizate (de manieră sporadică și neunitară) biblioteci ale profesorilor, deservite de către bibliotecari, cabinete specializate sau biblioteci de clasă.

<sup>289</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 73-274 du 27 juin 1973 / circulara nr. 73-274 din 24 iunie 1973 *Taches des responsables des services de documentation et d'information des établissements scolaires en vue de la rentrée scolaire 1973* [online]. Réseau CANOPÉ. [accesat la 19 aprilie 2018]. Disponibil

Într-un raport realizat de inspectorul general Georges Tallon<sup>290</sup> din cadrul Direcției generale de programare și coordonare a Ministerului educației din Franța, în septembrie 1974, se utilizează pentru prima dată denumirea de *Centre de Documentation et d'Information* – în traducere *Centru de documentare și informare* – care, ulterior, devine denumirea oficială a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar din Franța. Începând cu anul 1974, toate structurile infodocumentare din unitățile de învățământ gimnazial și liceal vor avea denumirea de *centre de documentare și informare*.

Schimbarea de denumire nu era întâmplătoare, ea cuprindea o serie de elemente care dădeau o nouă viziune asupra rolului documentării în dezvoltarea domeniului educativ. Astfel, din serviciul documentar, până atunci considerat un serviciu auxiliar, se dorește ca CDI să devină un loc de central în unitatea de învățământ, *la intersecția vieții educative și a activității didactice*, așa cum este precizat în raport. În etapa următoare, documente oficiale încadrează și elementele privind domeniul de intervenție a acestor structuri.

Faza experimentală de dezvoltare a domeniului documentar din Franța s-a derulat în perioada 1960-1973, iar perioada 1974-1975 este definitorie în dezvoltarea CDI în unitățile de învățământ de nivel gimnazial și liceal, respectiv în evoluția rolului bibliotecarilor care devin bibliotecari-documentariști și, ulterior, profesori documentariști.

În 1977, în plină perioadă de dezvoltare a rolului CDI din unitățile de învățământ de gimnaziu și liceu printr-o circulară a MEN, sunt definite funcțiile și rolul responsabililor centrelor de documentare și informare. Acești ocupau funcții de bibliotecari-documentariști. Chiar dacă acest text a fost abrogat, aceasta face parte dintr-o etapă importantă în dinamica dezvoltării funcției responsabililor CDI din Franța. Conform prevederilor documentului, intervenția responsabililor CDI din unitățile de învățământ de nivel secundar se realizează și se manifestă în mai multe domenii de acțiune ale CDI: primirea și informarea utilizatorilor, relația cu exteriorul, recreerea utilizatorilor, informarea școlară și profesională, animația pedagogică<sup>291</sup>. Pentru prima dată este subliniată funcția preponderent pedagogică a

---

la: <https://www.reseau-canope.fr/savoircdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/1970-1979/circulaire-n-73-274-du-27-juin-1973.html>

<sup>290</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. “Rapportul Tallon” 1974 - *Le centre de Documentation et d'Information. Son rôle – Son fonctionnement* [online]. Réseau CANOPE. [accesat la 19 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.reseau-canope.fr/savoircdi/index.php?id=193>

<sup>291</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 77-070 du 17 février 1977 / Circulara nr. 77-070 din 17 februarie 1977, *Fonctions des responsables de centres de documentation et d'information (CDI) des établissements d'enseignement du second degré* – text abrogat [online]. Réseau CANOPE [accesat la: 18 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoircdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/1970-1979/circulaire-n-77-070-du-17-fevrier-1977.html>



profesorului documentarist, iar perioada ulterioară acestei etape (1979 – 1988) este una care marchează debutul afirmării și definirii rolului pedagogic al responsabililor CDI.

În 1982, o circulară a Ministerului Educației din Franța subliniază rolul CDI ca fiind structura care oferă adolescenților condiții de lucru adecvate dezvoltării autonomiei. *“Obiectivul de atins este simplu: ca elevul să fie pe deplin autonom în CDI, deci capabil să lucreze singur...”*<sup>292</sup>

Într-o dinamică a dezvoltării structurilor infodocumentare – CDI – din sistemul de învățământ din Franța, acestor circulare le-au urmat altele care aduceau precizări privind organizarea și funcționarea CDI, dar mai ales rolul lor în unitatea de învățământ, transmiteau instrucțiuni de aplicare și detalii cu privire la amenajarea și dotarea acestora, respectiv precizau funcțiile pe care să le îndeplinească CDI în unitatea de învățământ, respectiv misiunile și rolul personalului încadrat. CDI au fost subiect de cercetare și dezbatere în Franța, acestea fiind parte a unui proces de modernizare și adaptare și a unei dinamici care au permis menținerea importanței și dezvoltarea rolului lor în sistemul de învățământ și în procesul de educație și formare al elevilor din învățământul obligatoriu.

În baza unei circulare din 1986<sup>293</sup> a Ministerului Educației Naționale de Franța au fost precizate misiunile responsabililor CDI – profesorilor documentariști, acestea fiind legate în mod special de rolul lor pedagogic, de formare a elevilor, dar și integrarea CDI ca parte a unui proiect instituțional al școlii. Astfel, textul precizează că documentaristul *“asigură, în CDI, o inițiere și formarea elevilor în domeniul cercetării documentare”*, iar *„acțiunea lui este legată în mod direct de activitatea pedagogică a unității de învățământ”* și că acesta *„participă la deschiderea școlii”*, fiind în același timp *„responsabil al centrului de resurse documentare multimedia”*, așa cum este definit CDI.

Legea orientării din 1989 dă o nouă legitimitate și un nou suflu CDI<sup>294</sup>, iar instituționalizarea educației pentru media în programele școlare se realizează prin crearea

---

<sup>292</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 82-230 du 2 juin 1982 / Circulara nr. 82-230 din 2 iunie 1982, *Objectifs pour la vie scolaire* [online]. Réseau CANOPÉ [accesat la: 19 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/1980-1989/circulaire-n-82-230-du-2-juin-1982-extraits.html>

<sup>293</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 86-123 du 13 mars 1986 / Circulara nr. 86-123 din 13 martie 1986 *Missions des personnels exerçant dans les centres de documentation et d'information* [online]. Réseau CANOPÉ [accesat la: 19 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/1980-1989/circulaire-n-86-123-du-13-mars-1986.html>

<sup>294</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. *Loi d'orientation sur l'éducation (n 89-489 du 10 juillet 1989)* [online]. Education.gouv.fr [accesat a: 20 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.education.gouv.fr/cid101274/loi-d-orientation-sur-l-education-n-89-486-du-10-juillet-1989.html>

Socului comun de cunoștințe și competențe<sup>295</sup> în anul 2006, având ca bază Legea educației naționale din anul 2005<sup>296</sup>.

În 1989 este creat CAPES (*Certificat d'Aptitude au Professorat de l'Enseignement Secondaire* / Certificat de aptitudini pentru profesorat în învățământul secundar) în științele și tehnicile documentare, etapă care dă un nou statut profesional profesorului documentarist. Conform declarațiilor făcute la Strasbourg în 19 mai 1989 de ministrul educației naționale din Franța, Lionel Jospin, și citat de APDEN<sup>297</sup>, CAPES „aduce garanția unei competențe specifice, raționalizează recrutarea persoanelor care doresc să exerseze într-un CDI și oferă o cale de promovare bine meritată celor care ocupă această funcție. Ea este simbolul ancorării pedagogice a profesiei voastre. Este rezultatul unui lung drum pentru o funcție care, din 1960, a suferit profunde transformări”<sup>298</sup>.

Din anul 1990, din punct de vedere al statutului lor, responsabilii CDI sunt recunoscuți ca personal didactic, profesori - *enseignant documentaliste* – în traducere *profesor documentarist*. Acesta este un moment important în seria măsurilor concrete de susținere a modernizării domeniului infodocumentar din unitățile de învățământ și în demersul instituțional de formare a culturii informației a elevilor.

Din anul 1991 există obligativitatea existenței CDI în toate școlile nou înființate și construite în sistemul educativ.

O recentă circulară, aprobată în anul 2017 de Ministerul Educației Naționale din Franța<sup>299</sup>, redefiniște și precizează misiunile profesorului documentarist. Înțelegem astfel că profesorul documentarist este „cadru didactic și responsabil de punerea în practică a acțiunilor care să asigure achiziția de către toți elevii a unei culturi a informației și media”, respectiv responsabil al „organizării resurselor documentare din unitatea de învățământ și

---

<sup>295</sup> Ministerul Educației Naționale, Învățământului Superior și Cercetării – Franța. *Le socle commun de connaissances et de compétences* – decretul din 11 iulie 2006 [online]. Media.education.gouv.fr [accesat la: 25 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://media.education.gouv.fr/file/46/7/5467.pdf>

<sup>296</sup> *Loi d'orientation et de programme pour l'avenir de l'école* [online]. Education.gouv.fr. [accesat la: 26 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.education.gouv.fr/bo/2005/18/MENX0400282L.htm>

<sup>297</sup> Association des Professeurs Documentalistes de l'Education Nationale (APDEN) – *Note sur les professeurs documentalistes: statuts, missions, service* [online] disponibil APDEN. 2013 [accesat la: 27 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://apden.org/Note-sur-les-professeurs.html>

<sup>298</sup> Association des Professeurs Documentalistes de l'Education Nationale (APDEN). *Note sur les professeurs documentalistes: statuts, missions, service*. 6 decembrie 2013 [online]. APDEN. 2013 [accesat la: 28 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://apden.org/Note-sur-les-professeurs.html>

<sup>299</sup> Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 2017-051 du 28 mars 2017 / Circulara nr. 2017-051 din 28 martie 2018 *Les missions des professeurs documentalistes* [online]. Réseau CANOPE [accesat la: 28 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/metier/textes-reglementaires-pour-exercer-le-metier-de-professeur-documentaliste/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/2010-2019/circulaire-n-2017-051-du-28-3-2017.html>

punerea lor la dispoziție”. De asemenea, constatăm că este reafirmată și dezvoltată misiunea profesorului documentarist ca „actor al deschiderii unității de învățământ către mediul educativ, cultural și profesional”. Astfel, CDI devine un spațiu al formării și învățării, iar rolul profesorului documentarist este unul pedagogic și educativ, specializat în domeniul științelor informării și comunicării.

În raportul elaborat în 2004 cu privire la politicile documentare în sistemul de învățământ din Franța, Jean Louis Durpaire, inspector general în cadrul Ministerului Educației Naționale din Franța, subliniază câteva dintre scopurile CDI și anume faptul că prin CDI se urmărește oferirea unui cadru de învățare diferit de cel oferit prin sala de clasă, respectiv un cadru care să favorizeze lucrul în autonomie, cercetarea și lectura<sup>300</sup>. Raportul precizează că misiunile profesorului documentarist pot fi regrupate în patru domenii de acțiune: *coordonare* (contribuirea la definirea unei politici documentare, organizarea resurselor documentare, definirea și dezvoltarea unui sistem de informație în unitatea de învățământ), *punerea la dispoziție* (a resurselor, respectiv alimentarea sistemului de informație al școlii), *formare* (contribuirea la formarea utilizatorilor, inițierea de noi parcursuri de formare, sensibilizarea membrilor comunității educative cu privire la importanța informației în societate), *deschidere* (contribuirea la deschiderea școlii către mediul având în vedere dimensiunile sale tehnologice, profesionale și culturale)<sup>301</sup>.

Evoluția CDI din sistemul educativ din Franța a reprezentat o preocupare atât a personalului încadrat, cât și a reprezentanților instituționali și ai mediului academic. În ultimii zece ani, au fost făcute numeroase studii și propuneri de evoluție a CDI la nivel de sistem. În anii 2011-2012 apare ideea transformării CDI în structuri denumite „3C” – *Centre de Culture et de Connaissances* – *Centru de cultură și cunoștințe* (în trad.), o adaptare a denumirii *Learning center* – *Centru de învățare* (în trad.). *Learning center*<sup>302</sup> este un concept preluat în dezbaterile din Franța din literatura de specialitate britanică, unde a apărut în anii 2000, pentru a denumi structurile rezultate după crearea unor zone de învățare dotate cu echipamente multimedia și informatice, având la dispoziție personal de sprijin în rândul

---

<sup>300</sup> DURPAIRE, Jean-Louis, *Les politiques documentaires des établissements scolaires – Rapport à monsieur le ministre de l'éducation nationale, de l'enseignement supérieur et de la recherche*, n. 2004-037 du mai 2014 [online]. Media Education [accesat la: 11 mai 2018]. Disponibil la: <http://media.education.gouv.fr/file/39/2/6392.pdf>

<sup>301</sup> *Ibidem*, p. 31.

<sup>302</sup> *Learning center et CDI*. [online]. Docpourdocs. 2011 [accesat la: 12 mai 2018]. Disponibil la: <http://www.docpourdocs.fr/spip.php?breve572>

bibliotecarilor sau al unor specialiști în tehnologie și pentru a sublinia întărirea rolului pedagogic al bibliotecilor.<sup>303</sup>

Prezentate ca fiind ca o evoluție a conceptului de centru de documentare și informare, noile structuri erau definite ca fiind spații care permit acompanierea elevilor și dezvoltarea de noi practici pedagogice adaptate nevoilor utilizatorilor, un loc convivial care permite dezvoltarea simțului responsabilității, a spiritului de inițiativă și a autonomiei<sup>304</sup>. O circulară a Ministerului educației naționale din Franța utilizează pentru prima dată în martie 2012 denumirea de *centre de connaissance et de culture (3C)*, propunând școlilor, să reflecteze la implementarea de 3C în unitățile de învățământ, ca parte a măsurilor experimentale legate de *inovație, experimentare și evaluare: trei piloni pentru o școală a reușitei*.<sup>305</sup>

O serie de întrebări legate de oportunitatea modificării structurilor infodocumentare din școli și a rolului profesorului documentarist în acest context au fost lansate de către asociația profesională a profesorilor documentariști<sup>306</sup>, precum și de instituții din sistemul educativ francez.

Aceste propuneri de modificare a structurilor infodocumentare au născut numeroase dezbateri și luări de poziție la nivel de sistem, la nivelul asociațiilor profesionale, al profesioniștilor din sistemul preuniversitar și universitar, respectiv al cercetătorilor. În mod evident, luările de poziție au fost pro și contra acestor propuneri.<sup>307</sup> Denumirea structurilor infodocumentare a fost menținută CDI, dar au fost aduse schimbări la nivel de sistem privind rolul și misiunile profesorilor documentariști, funcțiile CDI la nivelul unităților de învățământ. În încercarea de a trece de la CDI la Learning center, dincolo de denumire, noi concepte și noi perspective s-a dorit a fi promovate. Denumirea a rămas aceeași, însă politicile publice s-au schimbat.

---

<sup>303</sup> École nationale supérieure des sciences de l'information et des bibliothèques. *Learnig center* [online]. ENSSIB. [accesat la: 12 iulie 2018]. Disponibil la: <http://www.enssib.fr/le-dictionnaire/learning-center>

<sup>304</sup> Ministère de l'éducation nationale – Franța. *Les centres de connaissances et de culture*. [online]. Eduscol. 2012 [accesat la: 15 iulie 2018]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/cid59679/les-centres-de-connaissances-et-de-culture.html>

<sup>305</sup> Ministère de l'éducation nationale – Franța. Circulaire n 2012-056 du 27-3-2012 *Orientation et instructions pour la preparation de la rentrée 2012* [online]. Docpourdoc. 2012 [accesat la: 20 aprilie 2018]. Disponibil la: [http://www.education.gouv.fr/pid25535/bulletin\\_officiel.html?cid\\_bo=59726](http://www.education.gouv.fr/pid25535/bulletin_officiel.html?cid_bo=59726)

<sup>306</sup> Association des Professeurs Documentalistes de l'Education Nationale (APDEN). *Des learning centres a la place des CDI? Réflexion préliminaire au séminaire de l'ESEN "Du CDI au learning center"* [online]. APDEN. 2011. [accesat la: 21 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.apden.org/Des-learning-centres-a-la-place.html>

<sup>307</sup> *Du CDI au 3C (Centre de connaissances et de culture)* [online]. Docpourdocs. 2012 [accesat la: 21 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.docpourdocs.fr/spip.php?breve654>

Demersurile instituționale de promovare și formare a culturii informației și culturii media în școli au cuprins și înființarea, la nivel național, a mai multor instituții, operatori la nivel național din cadrul sistemului de învățământ, din care amintim: rețeaua CANOPÉ<sup>308</sup>, care a înființată în anul 1954, CLEMI<sup>309</sup>, care a fost înființat în anul 1982<sup>310</sup>, pe care le-am prezentat în capitolul 1.

De asemenea, elemente care au condus la susținerea evoluției domeniului a fost și acțiunile derulate de reprezentanții profesiei prin înființarea Federației Asociațiilor Documentariștilor și Bibliotecarilor din Educația Națională (FADBEN)<sup>311</sup> în anul 1972 actualmente având numele de Asociația profesorilor documentariști din educația națională (APDEN)<sup>312</sup>. Aceasta are ca scop militarea pentru evoluția meseriei de profesor documentarist, fiind principalul interlocutor la nivel național cu privire la problematica dezvoltării domeniului infodocumentar în sistemul de învățământ preuniversitar, dar și derularea de acțiuni care să sprijine profesia în activitatea sa: organizarea *Congresului profesorilor documentariști din educația națională* (cu o ritmicitate de trei ani) și editarea revistei *Mediadoc* (revistă bianuală).

## **2.8. Influența franceză în dezvoltarea Centrelor de Documentare și Informare din învățământul preuniversitar românesc. O comparație între cele două sisteme de învățământ**

Demersul comparativ pe care l-am abordat are rolul de a sublinia politicile de transfer și elementele de influență franceză în construcția demersului de reformare a domeniului infodocumentar din România. Ne propunem să identificăm elementele comune celor două

---

<sup>308</sup> Detalii privind misiunile și domeniul de acțiune al rețelei CANOPÉ se găsesc online pe site-ul instituției. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/qui-sommes-nous.html>

<sup>309</sup> Detalii cu privire la scopul și misiunile CLEMI pot fi accesate online pe site-ul instituției. Disponibil la: <https://www.clemi.fr>

<sup>310</sup> Operator al Ministerului educației naționale din Franța privind realizarea educației pentru media în școli, CLEMI a organizat în anul 1989, prima ediție a acțiunii *Semaine de la presse en France / Săptămâna presei în Franța* care se derulează ca o acțiune de angajare, derulată anual și desfășurată la nivel național, pentru formarea și sensibilizarea elevilor. Detalii despre această acțiune sunt disponibile la: <https://www.clemi.fr/fr/semaine-presse-medias.html>

<sup>311</sup> Așa cum precizează Françoise CHAPRON în lucrarea sa *Les CDI (centres de documentation et d'information) des lycées et collèges: de l'imprimé au numérique*, FADBEN este organizația nonguvernamentală (principala asociație profesională), care reunește două asociații profesionale inițial rivale ADEN (Asociația Documentariștilor din Educația Națională) creată în anul 1962 și ABEN (Asociația Bibliotecarilor din Educația Națională) creată în anul 1966.

<sup>312</sup> Detalii privind activitatea și misiunea FADBEN/APDEN sunt prezentate pe site-ul organizației, disponibil la: [http://www.apden.org/IMG/pdf/flyer\\_2016\\_eng.pdf](http://www.apden.org/IMG/pdf/flyer_2016_eng.pdf)

sisteme, respectiv elementele care le diferențiază, dar și să realizăm o analiză a politicilor și demersurilor instituționale declarate pentru a ne situa într-un cadru reflexiv privind eventualele posibile evoluții privind construcția cadrului instituțional și a cadrului de practică care să permită formarea culturii informației în învățământul preuniversitar.

Debutul reformei substanțiale a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ românesc a debutat în anii 1999-2000 și s-a realizat în cadrul cooperării bilaterale dintre Franța și România, expertiza franceză fiind acordată în cadrul programelor de cooperare internațională a României. Cadrul de cooperare fiind descris în capitolul referitor la contextul conceperii și implementării proiectului bilateral franco-român *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat*.

Elementele de influență franceză se regăsesc atât în conceperea structurilor infodocumentare – CDI, cât și în elementele legate de definirea a responsabilităților personalului încadrat în aceste structuri, profesorii documentariști, expertiza fiind acordată atât la nivelul dezvoltării cadrului legal, cât și al cadrului instituțional – acesta fiind un prim palier al analizei noastre comparative dintre cele două sisteme de învățământ.

Analizând cele două aspecte, structura infodocumentară și personalul încadrat, prezente în sistemele educative din România și Franța, constatăm multiple similitudini. Denumirea structurii și denumirea funcției responsabilului acesteia este identică, fiind varianta în limba română a denumirii structurii în franceză *Centre de documentation et d'information*, iar în limba română *Centru de documentare și informare*, prescurtat în ambele cazuri CDI, respectiv a denumirii responsabilului acesteia, în limba franceză *enseignant documentaliste* sau *professeur documentaliste*, iar în limba română *profesor documentarist*.

După o analiză a documentelor oficiale și a literaturii de specialitate constatăm influențe din sistemul educativ francez în sistemul românesc pe domenii și niveluri diferite atât în ceea ce privește structura infodocumentară, CDI, cât și personalul responsabil – profesorul documentarist. Privitor la structura infodocumentară, influența franceză se manifestă în definirea structurii și a rolului atribuit în unitatea de învățământ, în delimitarea funcțiilor și stabilirea misiunilor sale, în modul de organizare a spațiului, în modul de structurare și constituire a fondului documentar, dar și în delimitarea serviciilor oferite, a publicului-țintă și în stabilirea relațiilor de coordonare și subordonare a CDI.

Constatăm multiple similitudini, respectiv elemente identice în definirea și rolul structurilor infodocumentare din cele două sisteme educative: structură infodocumentară

care este organizată în unități de învățământ preuniversitar<sup>313</sup>. Ea funcționează în interiorul unității de învățământ și are un scop educativ clar stabilit, dotată fiind cu un fond documentar pluridisciplinar, respectiv pe suporturi multiple. Caracterul inovator și pedagogic, respectiv rolul în comunicarea și informarea utilizatorilor, deschiderea și munca în echipă. Definiția CDI a fost adaptată și inclusă în documentele ulterioare emise de Ministerul Educației din România.

Aceste elemente care definesc structura din sistemul educativ românesc se bazează pe elementele care definesc CDI din sistemul francez. Diferența între cele două este legată de categoriile de public și tipul unităților de învățământ în care sunt organizate.

În sistemul francez, CDI se adresează unui public exclusiv venit din interiorul unității de învățământ: elevi, cadre didactice și personal didactic auxiliar. CDI din sistemul românesc, pe lângă elevi și cadre didactice, se adresează și unui public din afara unității de învățământ, comunitățile locale. Această prevedere se aplică în mod special în mediul rural și doar parțial în mediul urban. Regulamentele de ordine interioară ale unităților de învățământ, în funcție de context, adaptează această prevedere. Includerea membrilor comunităților locale într-o categorie a beneficiarilor / utilizatorilor CDI este o adaptare la contextul socio-economic românesc din comunitățile rurale, avându-se în vedere chestiunile legate de accesul limitat al populației rurale la informație și documentație.

Subliniem această diferență între cele două structuri: o categorie de public în plus pentru CDI din România, ceea ce comportă adaptări ale modului de organizare și de funcționare (ore de deschidere pentru publicul exterior unității de învățământ, prevederi speciale în regulamentul de organizare a accesului, a serviciului și condițiilor de acces, de împrumut etc.). Părinții elevilor sunt principalii vizați în această categorie, ceea ce permite dezvoltarea unei oferte de activitate specifice acestui tip de beneficiari și, în același timp, încă un mod de implicare a acestora în viața școlară.

Un alt element particular al CDI din sistemul românesc în raport cu modelul francez este tipul unităților de învățământ în care acestea pot fi organizate: de la grădiniță la liceu în România. În sistemul educativ din Franța acest lucru este diferit. CDI sunt organizate în școli gimnaziale și licee, pentru grădinițe și școli primare existând structuri asemănătoare denumite *Bibliothèque Centre de Documentation* (BCD) în trad. *Biblioteca Centru de Documentare*, coordonate la nivelul unităților de învățământ preșcolar și primar de către

---

<sup>313</sup> *Regulamentul de organizare și funcționare a CDI*, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5689/2008.

echipa de cadre didactice din unitatea de învățământ respectivă, fiind în responsabilitatea tuturor cadrelor didactice din unitatea de învățământ respectivă. Subliniem faptul că în sistemul de învățământ din Franța nivelurile de studiu (preșcolar, primar, gimnazial, liceal) sunt organizate separat, atât din punct de vedere administrativ, cât și privind amplasarea fizică, finanțarea și coordonarea.

La nivelul sistemului de învățământ românesc, pentru a asigura o continuitate în sistem, denumirea de CDI a fost menținută și pentru structurile din unitățile de învățământ preșcolar și primar. Pentru organizare și funcționarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preșcolar și primar, se adaptează conceptul de CDI acestui context particular (învățământ preșcolar și primar) și, în același timp, împrumută din elemente din conceptul de BCD din Franța. Un număr redus de CDI care funcționează în unități de învățământ ce propun exclusiv un învățământ de nivel preșcolar sau primar beneficiază de posturi de profesori documentariști. Constatăm însă că încadrarea cu posturi de profesori documentariști se realizează în unitățile de învățământ care propun un învățământ de nivel gimnazial și liceal, dar și, de multe ori, combinat cu un învățământ de nivel primar și preșcolar.

O analiză a elementelor legate de coordonarea activității CDI la nivelul unității de învățământ ne ajută să constatăm influențe franceze în definirea misiunilor (identice în cele două sisteme – o misiune pedagogică, una culturală, una de comunicare și alta de gestionare a CDI) și a rolului profesorului documentarist din unitatea de învățământ, în delimitarea domeniilor sale de competență, în definirea tipurilor de activități și nivelurilor de responsabilitate, dar și privind domeniile de colaborare și relațiile de subordonare.

Modelul francez a fost baza în procesul de definire și descriere a noii funcții didactice – profesorul documentarist, responsabilul activității CDI. În ambele situații vorbim despre un cadru didactic, o nouă funcție didactică în sistem, având competențe pedagogice și rol în formarea elevilor. În afara rolului pedagogic, profesorul documentarist mai are și un rol în activitatea culturală desfășurată în CDI, în comunicarea cu utilizatorii și partenerii CDI, respectiv gestionarea resurselor, spațiului și funcționării CDI. Reglementările legate de misiunile, competențele profesorului documentarist sunt cuprinse în *Fișa cadru a postului profesorului documentarist* aprobată prin ordinul ministrului educației.

Analizând elementele legate de formarea profesorilor documentariști din cele două sisteme constatăm că, în ambele cazuri, formarea inițială se face în cadrul universităților, pentru ocuparea postului fiind necesare studii superioare de specialitate, iar recrutarea se face în urma promovării unui examen național. Parțial, conținutul formării inițiale și câteva



elemente privind formarea continuă sunt specifice fiecărui sistem. Pentru exemplificare: sistemul românesc prevede participarea profesorilor documentariști la gradele didactice, ca formă de perfecționare continuă, respectiv acumularea unui număr de 90 de credite transferabile, la fiecare 5 ani.

Un alt element principal de influență este legat de procedura de concepere și implementare a *politicii documentare*. Aceasta este definită ca fiind un ansamblu de acțiuni întreprinse la nivel național/local în vederea favorizării accesului la informație și a asigurării formării competențelor infodocumentare ale utilizatorilor. Elementele de definire și implementare a politicii documentare au fost preluate și în sistemul românesc și adaptate. Procesul de implementare este încă în faza de debut, însă elementele care definesc politica documentară sunt preluate și integrate din ce în ce mai mult în proiectele de dezvoltare instituțională ale unităților de învățământ care au organizat un CDI.

Am identificat o serie de indicatori și elemente de comparație privind procesul de implementare a CDI în cele două sisteme de învățământ. Grație programului de cooperare educativă și expertizei franceze acordate în conceperea și implementarea programului de CDI în România putem să constatăm câteva elemente care – durata procesului de înființare a CDI în sistemul francez a fost de 56 de ani (de la data de debut a procesului până la data la care toate unitățile de nivel gimnazial și liceal dispuneau de un CDI), iar în România procesul a fost oarecum mai accelerat, la 14 ani de la debutul programului având o rată importantă de înființare a CDI în unitățile de învățământ preuniversitar.

Înființarea CDI în Franța a început în unități de învățământ liceal, respectiv în gimnazii. În ceea ce privește sistemul românesc, în prima fază a proiectului de înființare a CDI, prioritare au fost unitățile de învățământ din mediul rural (preponderent gimnazii și școli primare), dar și la nivel experimental unități de învățământ liceal din mediul urban (facem referire la etapa pilot a programului).

Procesul de legiferare a funcției didactice de profesor documentarist în Franța a durat 15 ani, iar în România a durat 4 ani (de la debutul proiectului până la prima modificare a Legii educației naționale și a Statutului personalului didactic, care include funcția didactică de *profesor documentarist*, respectiv care include noua structură infodocumentară – *Centrul de documentare și informare*). Durata până la organizarea formării inițiale în Franța a fost de 31 ani, iar în România 6 ani. Cu toate acestea, între cele două sisteme există diferențe importante la nivel de conținut privind specializarea și formarea profesorilor documentariști, respectiv privind gradul de îndeplinire a misiunilor în cadrul unităților de învățământ. Încadrarea pe posturi a profesorilor documentariști (personal didactic) în Franța se realizează

de manieră obligatorie în toate unitățile de învățământ de nivel gimnazial și liceal, fiind alocate unul sau mai multe posturi de profesori documentariști. În România, mai puțin de 10% din unitățile de învățământ dotate cu CDI au alocate posturi de profesori documentariști și au încadrat personal specializat pe aceste posturi, în sistem continuă să coexiste bibliotecarii școlari și profesorii documentariști, nefiind întreprins un proces de reconversie a bibliotecarilor școlari și o modificare a încadrării și a statutului personalului din CDI pe posturi de personal didactic. Un alt indicator care ne permite compararea celor două sisteme de învățământ este acela privind gradul de informatizare a gestiunii CDI: în Franța, procesul de informatizare se face unitar și se realizează de manieră obligatorie în toate unitățile de învățământ gimnazial și liceal, iar în România se realizează sporadic, insular și neunitar, fiind o activitate lăsată la latitudinea școlilor și a personalului. Un alt indicator pe care îl considerăm important este acela că, la nivelul sistemului românesc, a fost aprobat încă din anul 2011 (adică la 11 ani de la debutul procesului de înființare a CDI) un referențial de competențe în domeniul infodocumentar pentru a ghida activitatea de formare a elevilor realizată prin CDI.

În dezvoltarea CDI din sistem (fără a propune cursuri obligatorii de cultura informației) constatăm că se pune accentul pe dezvoltarea și utilizarea competențelor infodocumentare în cadrul orelor de disciplină (fără ca elementele de curriculum să prevadă aceasta în mod expres) – ceea ce poate avea și puncte pozitive și anume faptul că dezvoltarea competențelor infodocumentare nu se face de manieră abstractă, ci este în serviciul altor discipline de studiu, accentul fiind pus pe colaborarea profesor documentarist - profesorii de discipline.

Demersul de formare a culturii informației se realizează într-un context în care dezvoltarea competențelor digitale este un domeniu abordat la nivel de sistem (obligativitatea cursurilor de informatică și TIC la toate clasele de gimnaziu și liceu, stabilirea nivelului de competență digitală prin evaluarea acestora în cadrul examenului național de bacalaureat prin organizarea unei probe de competență digitală), iar formarea competențelor tehnice este favorizată. Într-un învățământ extrem de tradițional, utilizarea TIC în predare este considerat un factor de inovație didactică. Cu toate acestea, utilizarea resurselor digitale rămâne un domeniu de dezvoltat.

Procesul de hibridizare informațională și culturală accentuată (nivel diferit și foarte disparat de acces la informații și la tehnica de telecomunicații, acces la Internet) și nivelul ridicat de eterogenitate a publicului (legată inclusiv de nivelul de competență digitală, tehnică, nivel de socio-cultură, dar și de alfabetizare) dezvoltă nevoia de adaptare și de

particularizare a demersurilor la nivel local, dar și la nivel individual. Cu toate acestea, constatăm că direcția este aceea de dezvoltare a domeniului și a competențelor tehnice prin sistemul de educație, și mai puțin a domeniului privind formarea competențelor infodocumentare de căutare, selectare, utilizare, tratare, producere și comunicare a informației, într-o manieră autonomă, etică și responsabilă.

În România, ca și în Franța, sistemul este organizat în baza unei legi care se aplică la nivel național și care trasează principiile generale și principalele orientări privind misiunea și viziunea privind sistemele de învățământ. În ambele țări, aceste legi sunt completate de legislația secundară: de ordine de ministru, regulamente, metodologii și note ministeriale - în România, respectiv hotărâri, circulare și note de serviciu - în Franța, care stabilesc și reglementează orientări pedagogice, metodologice, administrative.

Programele școlare stabilesc competențele pentru fiecare disciplină. Abordarea transdisciplinară, deși menționată în legislație, nu se concretizează prin măsuri și demersuri directe. Excepție fac filierele bilingve francofone de liceu unde e alocată în orarul elevilor o oră la clasa a IX-a pentru un „modul interdisciplinar” (un proiect de cercetare interdisciplinară pe o temă aleasă de elevi). Evaluarea activității elevilor în cadrul acestui proiect interdisciplinar reprezintă proba anticipată pentru obținerea mențiunii bilingve francofone a Bacalaureatului. Organizarea modului interdisciplinar se realizează după modelul activităților de cercetare din sistemul francez de educație - *travaux personnels encadrés* (TPE) [activitate personală încadrată] (activitate de cercetare documentară pe o temă interdisciplinară tratată și studiată pe parcursul unui an școlar, activitate organizată și derulată sub coordonarea și medierea unui cadru didactic, respectiv cu sprijinul cadrelor didactice a căror discipline sunt implicate, respectiv cu sprijinul profesorului documentarist).

Un alt palier al demersului nostru comparativ ne duce la o interogare a dimensiunii pedagogice de utilizare a CDI. Constatăm că în ambele sisteme există o preocupare privind dezvoltarea dimensiunii legate de acces la structuri (amenajare, dotare, organizare), însă la nivelul sistemului francez latura pedagogică, preocuparea legată de formarea culturii informației și educației pentru informație este mai accentuată. Acest aspect va putea fi documentat cu informații din practică și prezentat în capitolul 4.

În Franța, diferitele *literacy* (*éducation aux médias, à l'information et à l'Internet*), abordate separat, au acum tendința de a fi abordate de manieră mai unitară, ca un singur domeniu de acțiune.

În România, cele trei *literacy* rămân într-o abordare separată la nivel de sistem, domeniul educației digitale și pentru internet este mult mai dezvoltat, pe când domeniul

formării unei culturi a informației este evocat, însă relativ puțin abordat la nivel de sistem, iar cel al culturii media este practic inexistent la nivelul de politicilor publice în domeniul educației. Acțiuni locale de dezvoltare a competențelor media au fost constatate, iar organisme din sfera ONG (exemple de ONG care activează pentru promovarea educației media în școli din România și care derulează programe de educație media: ActiveWatch<sup>314</sup>, Mediawisse Society<sup>315</sup>) și-au manifestat preocuparea de a dezvolta proiecte și acțiuni pentru sensibilizarea actorilor instituționali privind mizele dezvoltării acestui domeniu.

O diferență majoră între cele două sisteme educative este inexistența actorilor instituționali specializați la nivelul sistemului de învățământ românesc, care să se ocupe exclusiv de dezvoltarea domeniului de formare a culturii informației, educației pentru informație și educației pentru media. În Franța constatăm că există o mai mulți actori instituționali, chiar dacă, uneori, au acțiuni disparate și uneori mai puțin concertate. Aceștia li se adaugă și organismele tip ONG – asociații profesionale (APDEN pentru învățământul public și ANDEP pentru învățământul privat), grupuri de inițiativă etc.

Un element comun al celor două sisteme este lipsa unui curriculum național pentru cultura informației și dorința ca aceasta să fie abordată ca disciplină de studiu în programul obligatoriu de formare a elevilor din învățământul preuniversitar.

În România, analiza ne permite să constatăm existența unei discipline de studiu în trunchiul comun – Informatică sau TIC, care are un curriculum aprobat și implementat la nivel de sistem, cu personal specializat în predarea informaticii și a TIC, contrar sistemului francez unde educația digitală este realizată de către profesorii de matematică și profesorii de discipline tehnice, dar, începând cu anul 2017 și de către profesori de informatică.

În Franța, ca și în România, constatăm o contradicție la nivelul politicilor instituționale: statut de personal didactic, cu misiune pedagogică descrisă în fișa postului, dar fără a avea alocată o disciplină de predare și fără ore special alocate în trunchiul comun.

În România, un accent pe dezvoltarea competențelor tehnice și mai puțin pe latura utilizării informației și tehnicilor de documentare și informare, a competențelor infodocumentare, deși ar putea fi o continuare firească a formării elevilor.

În sistemul românesc, actualmente se predau noțiuni și se dezvoltă, de manieră neunitară și sporadică, atitudini și aptitudini, legate de conținuturile predate la diverse

---

<sup>314</sup> Detalii cu privire la activitatea și proiectele de promovare și formare a educației media în școli sunt prezentate pe site-ul organizației [www.activewatch.ro](http://www.activewatch.ro), rubrica “Educație media”.

<sup>315</sup> Detalii cu privire la activitatea și proiectele de promovare și formare a educației media în școli sunt prezentate pe site-ul organizației [www.educatiemedia.ro](http://www.educatiemedia.ro).

discipline de studiu (curriculumul de limba și literatura română, limbile străine, istorie, geografie etc. cuprinde noțiuni, chiar competențe din domeniul infodocumentar, însă programele nu prevăd o abordare a acestora în cadrul CDI sau al structurilor infodocumentare, astfel rămâne la latitudinea profesorului dacă, cum, unde și cu cine decide să abordeze respectivele conținuturi).

Constatăm o revendicare comună formulată de profesorii documentariști, și anume constituirea unei discipline de sine stătătoare și propunerea ei în programul elevilor. Cu toate acestea, la nivelul sistemului educativ din Franța situația realizării educației media și pentru informație este considerată o formare transversală și este în sarcina cadrelor didactice (cele care aleg să se implice în mod benevol în acest demers).

Domeniul infodocumentar din sistemul educativ, în general, și cel al culturii informației, în particular, nu a beneficiat de existența unui corp de inspecți dedicați domeniului, nici în România și nici în Franța. În România, inspecția școlară se realizează de către inspectorul care are în sarcină bibliotecile școlare și CDI (deseori inspectorul de limba și literatura română) și de către metodiști specializați în domeniul infodocumentar, iar evaluarea CDI este realizată de reprezentantul CCD, care are în sarcină coordonarea rețelei de CDI la nivel de județ.

În Franța, „educația pentru informație nu s-a putut constitui de manieră instituțională din cauza absenței constituirii unui corp de inspecți dedicați”<sup>316</sup>.

Între cele două țări elemente de convergență: existența unei rețele de structuri infodocumentare dotate, amenajate și organizate pentru a facilita accesul liber la informație și încadrarea în sistem a personalului specializat în domeniul științelor informării și comunicării (având un statut de cadru didactic), care are și o misiune pedagogică de formare a elevilor (chiar dacă la nivelul sistemului educativ românesc procesul este în derulare atât în ceea ce privește realizarea de CDI în școli, cât și în ceea ce privește încadrarea cu personal). Există o conștientizare a importanței domeniului infodocumentar din educație, chiar dacă la nivelul măsurilor concrete el se traduce diferit. În România, cu un puternic accent pe dezvoltarea competențelor digitale – tehnice, în Franța, cu accent pe dezvoltarea competențelor infodocumentare și media.

Diferențe între cele două sisteme pot fi constatate în ceea ce privește acțiunile,

---

<sup>316</sup> DUPLESSIS, Pascale. *L'Éducation aux médias et à l'information (EMI) et la stratégie numérique: Le choc des cultures*. Partie 1. p. 89. [online]. *Les Trois couronnes*.2015 [accesat la: 4 iulie 2018]. Disponibil la: <http://lestroiscouronnes.esmeree.fr/identite-professionnelle/l-education-aux-medias-et-a-l-information-emi-et-la-strategie-numerique>

demersurile și politicile publice cu referire la educația pentru informație. Găsim un sistem mai așezat, unitar și mai coerent în Franța față de România. În sistemul românesc de învățământ se dezvoltă și este favorizată dezvoltarea competențelor digitale și tehnice din domeniul informatic, elemente reflectate la toate palierele de intervenție. Diferențe mai constatăm și în ceea ce privește nivelul de dotare a CDI, nivelul de favorizare a accesului la informație, Franța situându-se în avans față de România, respectiv nivelul de informatizare a fondului documentar, în sistemul preuniversitar din România acest domeniu este practic inexistent.

În România constatăm diferențe majore între unitățile de învățământ în ceea ce privește reformarea structurilor infodocumentare, un procent însemnat de unități de învățământ care nu au fost cuprinse încă în programul de modernizare a bibliotecilor școlare, cu toate că existența cadrului legal și a măsurilor instituționale permite continuarea acestui demers. Diferențele se diminuează între cele două sisteme în ceea ce privește accesul la Internet în școli, aceasta fiind o preocupare și la nivelul sistemului educativ românesc cu bune rezultate ale măsurilor privind dotarea școlilor cu calculatoare și conectarea acestora la Internet, în cvasitotalitatea școlilor în care funcționează un CDI, acestea beneficiind de echipamente informatice și conexiune la Internet.

Nivelul relativ crescut de acces la tehnologia informației și comunicării (TIC), chiar dacă diferențele de acces rămân în continuare accentuate între mediul rural și mediul urban, respectiv între indivizi din clase sociale diferite, o sensibilizare și o formare cel puțin minimală privind competențele tehnice de utilizare a TIC și un exercițiu aproape regulat de utilizare a tehnologiei de către tinerii români, transformă practicile, formele de comunicare și de socializare, dar și de lucru ale tinerilor din categoria nativilor digitali. Televiziunea și radioul, accesul la telefonie, la internet (cu debit mare) este o realitate contextuală în care tinerii români își desfășoară activitatea. Cu toate acestea, un procent însemnat este în situația de analfabetism funcțional la sfârșitul claselor de învățământ gimnazial (secundar inferior). Măsuri în ceea ce privește acest domeniu ar putea fi luate și prin stimularea creșterii gradului de utilizare a CDI în activitatea didactică pentru a favoriza lectura, munca intelectuală în autonomie, consultarea resurselor documentare în scop școlar și personal.

Dezvoltarea culturii informației nu este o temă cuprinsă în Legea educației naționale, însă dezvoltarea culturii digitale și competența “a învăța să înveți” sunt cuprinse în prevederile legale. Analiza Legii educației și a legislației secundare relevă faptul că orientarea este axată pe dezvoltarea competențelor digitale. Concret aceasta se traduce și prin acțiuni de susținere: disciplina Informatică sau TIC cuprinsă în trunchiul comun la

clasele de la gimnaziu și la liceu, evaluarea competențelor digitale ca probă de competențe la examenul național de Bacalaureat.

Însă, un pas înainte este existența unui referențial de competențe în domeniul infodocumentar în România, fără însă ca măsuri concrete și unitare să se realizeze la nivelul fiecărei unități de învățământ.

Pe de altă parte, deși sunt documentele care se aplică la nivel de sistem, constatăm că doar cei care beneficiază de CDI, respectiv de prezența unui profesor documentarist, pot dezvolta acțiuni de formare a culturii informației la elevi. Chiar dacă se realizează într-un mod neunitar, acțiuni în acest sens sunt întreprinse și de către bibliotecarii școlari.

Cu toate acestea, considerăm că toate aceste măsuri și acțiuni sunt un prim pas favorizant, respectiv care construiește un cadru legal, un cadrul instituțional propice implementării unui astfel de demers instituțional de formare a culturii informației.

Cu privire la educația pentru media și pentru informație, formarea culturii informației - în Franța un nivel de recunoaștere instituțională (tradusă prin existența unor orientări și politici publice, măsuri concrete care favorizează realizarea sa, prin crearea de instituții și actori instituționali, operatori care participă la implementarea sa la nivel național și la nivel local) și cu un crescut nivel de implementare practică (tradus prin acțiuni concertate la nivel național, prezența recomandărilor în curriculumul școlar privind abordarea conținuturilor diferitelor discipline).

Dezvoltarea structurilor infodocumentare, indiferent de denumirea pe care o poartă, este o necesitate și o obligație având în vedere nevoile de formare și informare generate de rapida dezvoltare a societății cunoașterii și evoluției tehnologiei. Adaptarea structurilor infodocumentare acestor noi tendințe în dezvoltarea tehnologică este o preocupare constantă a specialiștilor domeniului, pentru a răspunde nevoilor în materie de educație, formare și de acces la informație.

## Concluzii

Constatăm că dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul educativ românesc nu este o acțiune izolată. Este o măsură care se înscrie într-o tendință internațională, generată de noile nevoi de informare și documentare ale elevilor, dar și de o tendință de adaptare a structurilor infodocumentare la noile tendințe și paradigme educaționale și informaționale. Dezvoltarea unor atare măsuri este și o formă de luptă împotriva fracturii digitale, respectiv o formă concretă de adaptare a practicilor pedagogice și a infrastructurii școlare și informaționale.

Considerăm că implementarea proiectului *Educație pentru informație* a adus rezultate foarte importante în dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul educativ românesc. Este un proces vizionar, care a contribuit la reformarea sistemului de învățământ preuniversitar românesc și încă mai contribuie la dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ.

Proiectul propune modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar și participă la favorizarea accesului la informație, prin reorganizarea structurilor infodocumentare, respectiv diversificarea și hibridizarea resurselor documentare puse la dispoziția utilizatorilor. De asemenea, este propusă o reformare de ansamblu a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar.

Contribuția Franței în acest proces fiind foarte valoroasă din punctul de vedere al expertizei acordate, dar și din punct de vedere financiar în anii de dezvoltare a programului în cadrul cooperării bilaterale. Preluarea și adaptarea modelului de structură infodocumentară dintr-un sistem care are o istorie și o expertiză importantă în domeniul documentar a ajutat la o dezvoltare și integrare rapidă a acestora în sistemul românesc și a scutit sistemul de experimentări îndelungate și ezitante. Un transfer de politici publice a fost realizat, ceea ce a permis o dezvoltare și implementare accelerată a procesului.

Identificăm numeroase aspecte comune cu privire la nevoia de dezvoltare a domeniului infodocumentar în cele două sisteme de învățământ, francez și român. De asemenea, am identificat o serie de diferențe de abordare între cele două sisteme de învățământ, dar și de mijloace puse la dispoziție pentru realizarea și continuarea acestui permanent proces de modernizarea a domeniului infodocumentar.

Constatăm că demersurile de modernizare a bibliotecilor școlare din sistemul preuniversitar românesc sunt legate de tendințele de hibridizare a fondului documentar, a nevoii de diversificare a ofertei serviciilor și produselor documentare, dar și a nevoii de



diversificare a ofertei de formare și multiplicarea situațiilor de învățare în cadrul acestor structuri. Aceste demersuri includ și nevoia de valorizare, exersare și dezvoltare a competențelor dobândite de utilizatorii structurilor infodocumentare, ca răspuns la noile interese ale utilizatorilor și la dinamicile de dezvoltare a căilor de acces și a suporturilor informației. Putem afirma că procesul este unul de modernizare și de adaptare la schimbările date de globalizarea informației, dar și de masiva diversificare a mijloacelor și căilor de acces la informație.

Deși procesul de implementare a CDI la nivel de sistem a cunoscut mai multe etape de implementare, etape foarte diverse din punctul de vedere al contextului proiectului și implicării diverșilor factori în acest demers de reformă, în perioada 2009-2016, se cunoaște o diminuare a ritmului de extindere a programului către noi unități de învățământ. Această etapă încetinind dinamica procesului de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ. Lipsa unei decizii luate la nivel central (fie decizie de extindere centralizată, fie decizia de a susține și încuraja autoritățile locale de a continua procesul de extindere) a influențat decisiv procesul de extindere a programului de modernizare a bibliotecilor și transformarea lor în CDI.

Chiar dacă se înregistrează o diminuare ritmului de implementare și a dinamicii inițiale a procesului de înființare a CDI, considerăm importantă așezarea conceptului în sistem, dar și realizarea unui cadru legal și a unui cadru instituțional de implementare a acestui demers de reformă a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar. Cu siguranță, o serie de elemente necesită a fi redinamizate la nivel de sistem, dar și la nivel local, atât în ceea ce privește implementarea acțiunilor, cât și îndeplinirea misiunilor prevăzute la nivelul documentelor oficiale și transpunerea lor în practică.

Prin acest program au fost create premisele dezvoltării unei culturi informaționale prin:

- dezvoltarea și modernizarea structurilor infodocumentare din cadrul unităților de învățământ preuniversitar,
- dezvoltarea bazei materiale: echipamente, mobilier specific, resurse documentare pluridisciplinare și pe suporturi multiple,
- asigurarea accesului la Internet;
- promovarea și susținerea exploatării noilor tehnologii și a resurselor online sau pe suporturi multimedia,

- favorizarea accesului la informație și documentație prin dezvoltarea bazei materiale și propunerea de activități de formare a competențelor infodocumentare și de dezvoltare a autonomiei în învățare,
- formarea personalului specializat (bibliotecari școlari și profesori documentariști),
- dezvoltarea misiunii pedagogice a personalului din structurile infodocumentare,
- schimbarea statutului responsabililor noilor structuri infodocumentare – profesori documentariști - specialiști în domeniul științelor documentării și informării încadrați în sistemul de învățământ preuniversitar,
- stabilirea unor repere în dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor în timpul școlarității obligatorii,
- dezvoltarea unui set de instrumente care să sprijine conceperea și dezvoltarea unei politici documentare locale,
- promovarea parteneriatului educațional între cadrele didactice, promovarea inovației pedagogice și a interdisciplinarității, a abordării transdisciplinare a conținuturilor,
- dezvoltarea activităților pedagogice, culturale și de comunicare care vizează dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor.

Chiar dacă mai sunt încă importante aspecte de ameliorat sau completat (inclusiv sub aspectul includerii cursurilor de cultura informației în programul elevilor), prin acest proiect, a fost creat, la nivelul sistemului preuniversitar românesc, cadrul legal și mecanismele instituționale de realizare a demersurilor pentru promovarea și susținerea demersului de formare a elevilor în domeniul infodocumentar și construcția unei culturi a informației.

Proiectul a încurajat realizarea activităților de educație pentru informație, inițiere în cercetarea documentară și a elementelor de cultură a informației integrate în activitățile didactice, proiectele disciplinare și pluridisciplinare, animațiile culturale și de comunicare, activitățile școlare și extrașcolare.

Dezvoltarea bazei legale necesare susținerii corespunzătoare a procesului de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ a plasat acest proces în demersul de modernizare a întregului sistem de învățământ.

Proiectul a creat premisele și mecanismele instituționale de realizare și promovare și dezvoltare a unei culturi a informației la nivelul unităților de învățământ beneficiare.

Schimbarea de statut a personalului care deservește structurile infodocumentare prin trecerea de la un statut de personal didactic auxiliar la un statut de cadru didactic și redefinirea atribuțiilor sale sunt factori care dinamizează implicarea acestora în formarea elevilor. Formarea inițială - studii universitare sau postuniversitare - în domeniul științelor

documentării și informării și formarea în domeniul psihopedagogic și metodic sunt cele două elemente obligatorii pentru ocuparea unui post de profesor documentarist.

Implicarea și formarea directorilor unităților de învățământ au fost factori care au asigurat reușita acestui proiect. Asumarea administrativă a acestui demers nu putea fi realizată doar prin acțiuni de formare a profesorilor sau bibliotecarilor școlari, indiferent implicarea și entuziasmul acestora. Modernizarea structurii infodocumentare din unitatea de învățământ implică și elemente de dezvoltare instituțională, de decizie administrativă, de alocări bugetare importante, de integrare într-un demers de modernizare a practicilor pedagogice la nivelul unității de învățământ, de politică documentară, integrate în politica educațională a școlii. Implicarea cadrelor de conducere în planul de formare al proiectului a fost unul necesar și, în același timp, una din cheile care au asigurat reușita proiectului.

Prin realizarea programelor de formare continuă propuse și organizate în proiect s-a participat direct la formarea cadrelor de conducere și a cadrelor didactice în domeniul specific organizării și funcționării structurilor infodocumentare în unități de învățământ preuniversitar, respectiv în domeniul utilizării resurselor documentare în procesul didactic și formarea competențelor infodocumentare ale elevilor. De asemenea, remarcăm faptul că o parte a unităților de învățământ dotate cu CDI are încadrată resursă umană calificată în domeniul infodocumentar (profesori documentariști, personal cu studii superioare în domeniul infodocumentar, încadrat pe funcție didactică), cunoscându-se o ameliorare a situației cu privire la încadrarea resursei umane specializate în domeniul științelor informării și documentării în unitățile școlare dotate cu CDI. Aceste două elemente – CDI și profesorul documentarist – sunt indispensabile mecanismului instituțional de formare și dezvoltare a unei culturi informaționale a elevilor.

De remarcat în cadrul acestui proiect este și mobilizarea fără precedent a comunității cadrelor didactice în amenajarea, organizarea și animarea CDI, implicarea în acțiunile de formare în domeniul infodocumentar și preluarea responsabilității CDI în colaborare cu bibliotecarul școlar.

Amploarea proiectului este dată și de faptul că în acest proces au fost implicate cadrele de conducere, coordonare și control aflate pe diferite nivele de decizie: nivel local – directori de școli, nivel județean - inspectori generali și inspectori școlari de specialitate din cadrul Inspectoratelor Școlare Județene/Inspectoratul Școlar al Municipiului București, directori ai Caselor Corpului Didactic, și nivel național – personal din conducerea MECTS.

Modelul de structură infodocumentară propus în cadrul proiectelor – centrul de documentare și informare – integrează biblioteca școlară, adaptează conceptul în raport cu noile paradigme informaționale și educaționale.

Proiectul *Educație pentru informație* a fost un factor declanșator al procesului de modernizarea a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar, a dinamizat procesul de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar și a favorizat realizarea de acțiuni de formare a elevilor în domeniul infodocumentar în cadrul unităților de învățământ preuniversitar care au organizat un CDI. Măsurile întreprinse în acest proiect au încurajat și sprijinit unitățile de învățământ să deruleze acțiuni de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor.

Prin derularea acestui proiect au fost create premisele realizării unui demers instituțional structurat și continuu de susținere a procesului de dezvoltare a culturii informației la nivelul elevilor din unitățile de învățământ beneficiare, iar acest mecanism instituțional va fi prezentat detaliat în capitolul 3 al lucrării noastre.

### CAPITOLUL 3. CDI, PROFESORUL DOCUMENTARIST ȘI POLITICA DOCUMENTARĂ – TREI PILONI AI UNUI MECANISM INSTITUȚIONAL DE DEZVOLTARE CULTURII INFORMAȚIEI ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR ROMÂNESC

Pentru crearea premiselor de dezvoltare a unei culturi a informației în învățământul preuniversitar românesc a fost și este necesară o intervenție la nivel de *sistem* pentru: adaptarea *cadrelor legale*, realizarea unui *cadru instituțional* de implementare a măsurilor de promovare și dezvoltare a domeniului infodocumentar la nivel de sistem, a formării culturii informației în unitățile de învățământ prin centrele de documentare și informare și cu sprijinul profesorilor documentariști, în baza unei politici locale derivate din politica documentară națională (dezvoltarea/întărirea capacității instituționale la toate nivelele și pe toate palierele), respectiv realizarea și aprobarea unui *cadru de practică* pentru implementarea acțiunilor în domeniul infodocumentar la nivelul unităților de învățământ.

Situația actuală la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar din România cu privire la demersurile de dezvoltare a educației pentru informație și a domeniului infodocumentar, prezentată în capitolul anterior, ne permite să considerăm că, la nivel de sistem, există un *cadru legal* care permite dezvoltarea culturii informației la nivelul unităților de învățământ. De asemenea, la nivel de sistem există și un *cadru instituțional*, cel puțin pentru anumite aspecte ale dezvoltării domeniului: înființarea și dotarea structurilor infodocumentare de tip CDI, un cadru de organizare și funcționare a CDI din unitățile de învățământ preuniversitar, proceduri privind încadrarea cu personal calificat și evoluția în carieră a personalului încadrat. Cu toate acestea, constatăm că o serie de elemente ar putea fi ameliorate pentru a dezvolta o cultură a informației: generalizarea procesului de modernizare a structurilor infodocumentare (înființarea de CDI), stabilirea unui calendar și a unei dinamici de dezvoltare a structurilor infodocumentare în toate unitățile de învățământ, încadrarea cu personal specializat în toate unitățile de școlare, integrarea în planurile cadru a culturii informației ca disciplină de studiu, includerea în curriculumul pe discipline a competențelor din domeniul infodocumentar, tratarea interdisciplinară a unor teme și abordarea acestora printr-un demers comunicativ-acțional, reglementarea situației predării cursurilor de cultura informației în școli etc.

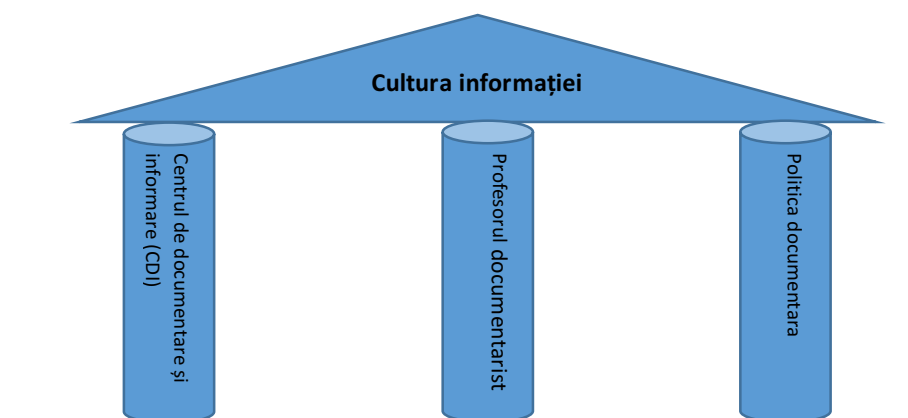
Existența unui *cadru legal* necesar dezvoltării domeniului infodocumentar în sistemul de învățământ preuniversitar este legată de manifestarea unei voințe politice care a fost afișată în perioada 2000-2014 prin implementarea programului “Educație pentru

informație”. Dezvoltarea cadrului legal a permis realizarea unui *cadru instituțional* și ulterior a unor demersuri instituționale de dezvoltare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar și a creat premisele implementării unor măsuri de formare și promovare a culturii informației la nivelul unităților de învățământ.

Pentru implementarea măsurilor privind dezvoltarea domeniului infodocumentar la nivel de sistem și la nivelul unităților de învățământ, de manieră coerentă și sistematică, considerăm că este necesar un mecanism instituțional de dezvoltare a unei culturi a informației, iar acesta, după părerea noastră, se poate sprijini pe trei piloni principali.

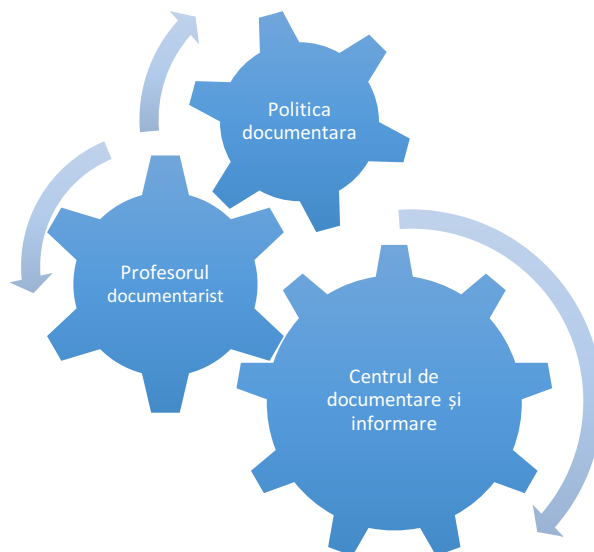
Ne propunem în acest capitol să prezentăm cei trei piloni ai unui mecanism instituțional de dezvoltare a unei culturi a informației în învățământul preuniversitar. În accepțiunea noastră, acest mecanism instituțional este compus din trei piloni, care constituie axe principale ale acestui mecanism complex, dinamic și evolutiv: **pilonul 1. centrul de documentare și informare (CDI)** – identificat ca spațiu fizic și epistemic dedicat domeniului infodocumentar, dar mai ales ca un concentrator de informații și ca punct central al unei strategii de formare în domeniul educației pentru informație, fiind o structură care favorizează accesul la informație, prin punerea la dispoziție a unui fond documentar și a mijloacelor de acces la informație, dar și prin participarea la formarea unei culturi a informației și a autonomiei utilizatorilor. CDI este structura infodocumentară din unitatea de învățământ preuniversitar adaptată (și permanent adaptabilă) unui context și unui public format, în majoritate, din elevi aflați în perioada școlarității obligatorii, respectiv de cadre didactice. El pune la dispoziția utilizatorilor săi resurse documentare și surse informaționale, echipamente de accesare a informației pe suporturi multiple și un program complex, complet, progresiv și continuu de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor; **pilonul 2. profesorul documentarist**, cadru didactic cu rol în formarea utilizatorilor, persoană resursă specializată în domeniul științelor informării și documentării încadrată în unitatea de învățământ, care are atât misiune pedagogică, cât și culturală, de comunicare și de gestionare a CDI sub toate aspectele sale. Profesorul documentarist este resursa umană cu rol în facilitarea și medierea relației între principalii actori / beneficiari și parteneri ai CDI, care construiesc împreună activitatea în CDI, respectiv un mediator între utilizatori și informație, un cadru didactic și un animator, care participă la formarea utilizatorilor, favorizează accesul la resursele CDI, la produsele și serviciile propuse utilizatorilor în și prin CDI și care participă la conceperea și implementare unei politici documentare locale; **pilonul 3. politica documentară** este o strategie locală sau națională complexă și completă de dezvoltare a domeniului infodocumentar (cu mai multe componente și sfere de intervenție), adaptată

nevoilor de informare și formare ale unui public bine definit, dar și adaptată specificului local/național. Ea este un demers instituțional cu finalitate pedagogică, de formare și dezvoltare a culturii informației la elevi, de punere la dispoziție a resurselor informaționale și a instrumentelor de acces la informație, un demers instituțional asumat de luptă împotriva fracturii digitale. Politica documentară este o strategie coerentă de fixare a unor obiective, priorități și acțiuni de dezvoltare a domeniului infodocumentar (la nivel local și național) și de formare a utilizatorilor, un demers instituțional de punere în comun a diverselor acțiuni care să favorizeze formarea unei culturi a informației la nivelul unității de învățământ (politica documentară locală) sau la nivel de sistem (politica documentară regională și națională).



**Figura 34. Cei trei piloni ai unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației în învățământul preuniversitar**

Considerăm că dezvoltarea unui mecanism instituțional care să se bazeze pe cei trei piloni identificați în sistemul preuniversitar românesc poate fi o posibilă soluție pentru construirea unor demersuri coerente de promovare și dezvoltare a culturii informației în unitățile de învățământ, respectiv de o dezvoltare a domeniului infodocumentar la nivelul sistemului preuniversitar românesc. Aceste trei componente le putem considera principala bază în realizarea unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar, iar acest mecanism nu poate funcționa fără una dintre componente. Inexistența uneia dintre componente sau slaba dezvoltare a uneia dintre cele trei componente duc la funcționarea defectuoasă și incompletă a mecanismului sau chiar la imposibilitatea de a concepe și implementa un demers de formare a unei culturi a informației la nivelul unităților de învățământ.



**Figura 35. CDI, profesorul documentarist și politica documentară – elementele unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației**

În acest capitol vom realiza o descriere detaliată a fiecărui pilon atât din perspectiva istorică de dezvoltare a conceptelor, cât și din perspectiva ideală a ceea ce ar trebui să fie acești piloni pentru ca acest mecanism să funcționeze eficient la nivelul unităților de învățământ. De asemenea, vom propune o prezentare a conceptelor așa cum sunt ele integrate în sistemul de învățământ preuniversitar românesc.

Vom analiza și modul în care acestea conduc, cel puțin la nivel teoretic, spre un rezultat și anume: dezvoltarea culturii informației la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar, dar și la nivel local în unitățile de învățământ.

De asemenea, vom realiza o prezentare generală a istoricului CDI în învățământul preuniversitar din Franța, respectiv o analiză comparativă între cele două sisteme.

Vom susține și argumenta ideea că CDI este un HUB educațional la nivelul unităților de învățământ preuniversitar și un posibil instrument de favorizare a unui învățământ inovativ în școli.

Pentru o mai bună înțelegere a fenomenului propunem și o descriere teoretică a structurilor infodocumentare, *CDI*, care va fi completată de o descriere a celorlalți doi piloni: *profesorul documentarist* și *politica documentară*. Am realizat această descriere în baza analizei documentelor legale în vigoare cu privire la domeniul infodocumentar din sistemul preuniversitar (majoritatea dintre acestea au fost elaborate în perioada 2000-2014).



Completăm studiul nostru cu informații sintetizate din literatura de specialitate francofonă cu privire la structurile infodocumentare din unitățile de învățământ, respectiv la resursa umană. Studiile și cercetările realizate în Franța și la nivel mondial cu privire la acest domeniu sunt avansate și participă la o chestionare asupra modului în care școala se poate reforma și adapta la permanenta dezvoltare tehnologică, la noile paradigme educaționale și la noile interese și nevoi de formare a copiilor și tinerilor aflați în perioada școlarității obligatorii.

Pentru a completa descrierea mecanismului instituțional la nivelul sistemului educativ românesc, în capitolul 4 vom completa studiul cu o parte practic-aplicativă – analiza unor informații culese de pe teren prin aplicarea unui chestionar în unitățile de învățământ din România, respectiv în Franța. Propunem o descriere și o analiză a situației și realității românești din CDI cu privire la dotarea, organizarea și funcționarea CDI, respectiv a demersurilor de abordare a noțiunilor infodocumentare și formarea competențelor infodocumentare ale elevilor. De asemenea, în capitolul 4 vom completa și analiza comparativă a celor două sisteme educative, din Franța și România, cu privire la domeniul infodocumentar din educație.

Analiza noastră va permite o prezentare a interferențelor și a modului în care cei trei piloni se completează și se susțin, ca părți ale mecanismului instituțional, dar și punctele de ameliorat pentru ca mecanismul să fie funcțional și eficient.

### **3.1. CDI, pilon al unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației**

#### **3.1.1. Centrul de documentare și informare - structură infodocumentară modernă în unitățile de învățământ preuniversitar**

Apărute în Franța la nivelul anilor '70, structurile infodocumentare denumite *centre de documentation et d'information*<sup>317</sup> / *centru de documentare și informare* funcționează în toate unitățile de învățământ de nivel gimnazial și liceal, publice și private, din sistemul educativ francez. Acestea sunt organizate și amenajate în fiecare unitate de învățământ din Franța, ca parte integrantă a organizației. CDI au făcut obiectul mai multor etape de dezvoltare și reformare, care au permis o evoluție a domeniului infodocumentar în sistemului educativ preuniversitar francez. O serie de documente oficiale reglementează organizarea, funcționarea CDI din unitățile de învățământ și încadrarea personalului calificat care deservește respectivele structuri infodocumentare.

Așadar, Centrul de Documentare și Informare (CDI) este o structură infodocumentară care funcționează în cadrul unităților de învățământ preuniversitar. Concept introdus în sistemul educativ francez în anii '70 și dezvoltat ulterior, acesta a fost preluat în anii 2000, adaptat (2000-2006) și implementat (2000-prezent) în sistemul de învățământ preuniversitar românesc, proces care s-a derulat în cadrul schimburilor de cooperare bilaterală româno-franceză în domeniul educativ prin proiectul bilateral franco-român „*Éducation à l'information en milieu rural défavorisé*” / „*Educație pentru informație în mediul rural defavorizat*”. Ulterior etapei de implementare ca proiect bilateral, acesta a fost transformat în program național al Ministerului Educației din România și a fost cunoscut sub denumirea de *programul “Educație pentru informație”/CDI*. Așa cum am arătat în **capitolul 2. Educația pentru informație și dezvoltarea unei culturi a informației în sistemul – un demers instituțional**, demersul de adaptare a CDI la sistemul educativ românesc este obiectul acestui amplu și complex program de cooperare educativă bilaterală între Franța și România în perioada anilor 2000-2006. Această cooperare, privind diferite aspecte ale

---

<sup>317</sup> Menționăm faptul că în sistemul de învățământ preșcolar și primar din Franța sunt organizate structuri infodocumentare denumite BCD – „*Bibliothèque, Centre de Documentation*” / „*Biblioteca, Centru de Documentare*”, care au o organizare similară CDI, dar fără a avea personal încadrat. Structurile de tip BCD sunt accesate, gestionate și animate de către profesorii pentru învățământul preșcolar și primar din unitățile de învățământ în care funcționează.

construcției sale, a fost continuată și ulterior, în perioada 2006 până în prezent, fiind parte a acțiunilor de cooperare în domeniul educației între cele două țări.

Ne propunem să realizăm *o identificare a caracteristicilor CDI, a rolului și funcțiilor lor, respectiv o descriere a acestor structuri infodocumentare din sistemul educativ românesc*, considerându-le permanent o componentă a unui mecanism instituțional de realizare a culturii informației.

Întreaga descriere și analiză propusă în acest capitol este realizată prin studiul lucrărilor de specialitate în limba română și din zona francofonă, dar și prin analiza documentelor legale în vigoare cu privire la organizarea și funcționarea centrelor de documentare și informare în sistemul educativ românesc. Această analiză este completată cu informații culese de noi pe teren în calitate de membru al echipei de coordonare a programului la nivel național (în perioada 2004-2016) și județean (la nivelul județului Sibiu de la debutul programului în anul 2000 până în prezent), dar și de formator național în domeniul politicilor documentare și CDI începând cu anul 2003. Cunoaștem în amănunt întregul istoric al acestui proiect bilateral și program de implementare a CDI în sistemul de învățământ preuniversitar, fiind implicați în toate etapele și domeniile lui de dezvoltare.

Analiza ne-a permis să identificăm și să prezentăm principalele aspectele cu privire la construcția mecanismului instituțional de dezvoltare a unei culturi a informației la nivelul unei unități de învățământ și la nivel de sistem.

Capitolul va cuprinde o prezentare a rolului pe care structura infodocumentară, Centrul de Documentare și Informare (CDI), o are și o poate avea la nivelul unei unități de învățământ pentru a fi parte a mecanismului instituțional de formare, dezvoltare, promovare a unei culturi a informației, și modul în care aceasta este concepută și utilizată pentru a fi parte activă a procesului de formare a elevilor (dezvoltarea competențelor-cheie, dezvoltarea competențelor transversale).

La finalul acestei părți dedicate CDI vom realiza o prezentare a ceea ce noi considerăm a fi necesar a se realiza pentru ca CDI să devină un “hub educațional”, să fie o veritabilă „platformă educațională” la nivelul unității de învățământ, care să participe la concentrarea și punerea la dispoziție a resurselor documentare, a surselor informaționale, a resursei umane și a echipamentelor tehnice și informatice, dar și să participe la structurarea și completarea ofertei de formare a elevilor pentru dezvoltarea competențelor prin experiențe de învățare dintre cele mai diverse și active, la coagularea unei echipe în jurul unui proiect de acest tip, de cooptare a principalilor actori care să participe activ la construcția acestuia. Dezvoltarea *CDI ca hub educațional* în unitatea de învățământ este un demers în beneficiul

elevilor, dar care, considerăm noi, necesită a fi construit și asumat de întreaga comunitate educativă printr-un proiect de politică documentară locală, care să fie parte integrantă a proiectului de dezvoltare instituțională și a ofertei educaționale a școlii. Așadar, propunem, dezvoltăm și prezentăm la finalul acestui subcapitol și acest nou concept cu privire la CDI și anume „*CDI - un hub educațional*” la nivelul unității de învățământ.

### 3.1.2. Definiții și descriere generală a CDI din sistemul de învățământ preuniversitar românesc

Obiectivul principal al proiectului bilateral franco-român “Educație pentru informație”, “*asigurarea accesului la informație și documentație actuală în structuri infodocumentare moderne*” s-a concretizat prin realizarea în sistemul de învățământ preuniversitar românesc a unor structuri infodocumentare denumite *centrele de documentare și informare (CDI)*. Conceptul de CDI a fost preluat și adaptat din sistemul francez de învățământ în cadrul unui program de cooperare bilaterală între România și Franța în domeniul educativ, pe care l-am prezentat în amănunt în capitolul 2.



CDI - Școala cu clasele I-VIII Chirpăr, județul Sibiu  
Sursa foto: Casa Corpului Didactic Sibiu -  
[www.ccdsibiu.ro](http://www.ccdsibiu.ro)

Cadrul instituțional de înființare, organizarea și funcționare a centrelor de documentare și informare în unitățile de învățământ ca structuri infodocumentare este reglementat prin legea educației naționale, prin ordine ale ministrului educației cu privire la dezvoltarea și implementare proiectului *Educație pentru informație*, respectiv, începând din 2004, printr-un *Regulament de organizare și funcționare a CDI*<sup>318</sup>, când legea educației naționale recunoaște prezența acestei noi structuri infodocumentare în unitățile de învățământ preuniversitar.

<sup>318</sup> Ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5548/2004 privind aprobarea *Regulament de organizare și funcționare a CDI OMEdC nr. 5548 din 15.12.2004* pentru aprobarea *Regulamentului de Organizare și Funcționare a CDI, statutul profesorului documentarist, fișa postului și fișa de evaluare a profesorului documentarist*

În prezent, Legea Educației Naționale nr. 1/2011 prevede funcționarea CDI în unitățile de învățământ preuniversitar în baza unui *Regulament de organizare și funcționare* elaborat de Ministerul Educației<sup>319</sup>.

Documentul care actualmente reglementează cadrul de organizare, funcționare, dotare și dezvoltare a centrelor de documentare și informare din sistemul preuniversitar românesc este *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare* elaborat de ministerul educației în baza LEN nr. 1/2011 și aprobat prin ordinul ministrului educației nr. 5556/2011.

În conformitate cu acest *Regulament*, CDI este definit ca fiind o „structură infodocumentară modernă, centru de resurse pluridisciplinare și multimedia, care oferă beneficiarilor un spațiu de formare, de comunicare, de informare și de exploatare a fondului documentar și a tehnologiilor informației și comunicării în educație, un loc de cultură, deschidere, întâlnire și integrare”<sup>320</sup>. Articolul 8 al Regulamentului completează această definiție precizând că misiunea CDI este “de a forma și dezvolta o cultură informațională, de a participa la asigurarea egalității de șanse în ceea ce privește accesul la informație și documentație actuală al elevilor din medii culturale, economice și sociale diferite [...], de a participa la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor, de a participa la dezvoltarea unei politici documentare locale, de a susține implementarea politicilor educaționale”<sup>321</sup>.

Scopul definit al programului *Educație pentru informație* a fost de a dezvolta și adapta structurile infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar din România, de a favoriza accesul elevilor și cadrelor didactice la informație, respectiv de a participa la formarea elevilor - la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor, la formarea competențelor acestora în domeniul infodocumentar și formarea culturii informației.

CDI deservește trei mari categorii de utilizatori: elevii unității de învățământ în care este organizată structura infodocumentară, cadrele didactice, dar și membrii comunității locale (părinții elevilor, foștii elevi ai școlii – acces organizat în baza unui regulament specific). Întreaga organizare a spațiului CDI va ține cont de caracteristicile și particularitățile utilizatorilor (particularități de vârstă, nivele și filiere de formare, centre de interes, context local etc.), precum și de recomandările naționale cu privire la organizarea și funcționarea unui CDI din unitățile de învățământ preuniversitar din România.

---

<sup>319</sup> Art. 70 din Legea Educației Naționale nr. 1/2011

<sup>320</sup> Art. 6 al *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și centrelor de documentare și informare* aprobat prin Ordinul nr. 5556/2011 de Ministrul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului

<sup>321</sup> *Ibidem*. Art. 8.

Denumirea de *centru de documentare și informare* este mai mult decât o alăturare de cuvinte, considerăm că este o scurtă definiție a unui concept, dar și o perspectivă. Centrarea pe utilizator este elementul asupra căruia se insistă chiar din denumire. Accentul se pune pe acțiunea desfășurată de către utilizatori: documentare, respectiv informare. Pe de altă parte, ideea de *centru* arată amplasarea structurii infodocumentare și locul pe care aceasta îl ocupă fizic, în unitatea de învățământ, dar și în proiectul de dezvoltare instituțională. CDI este “un important punct de sprijin în implementarea proiectului de dezvoltare instituțională, respectiv un indispensabil instrument de lucru atât pentru elevi, cât și cadrele didactice și pentru conducerea unității de învățământ – un instrument pedagogic și un instrument instituțional care contribuie la realizarea obiectivelor din proiectul de dezvoltare instituțională”<sup>322</sup>.

Prin realizarea CDI s-a urmărit modernizarea și dezvoltarea bibliotecilor școlare existente în unitățile de învățământ preuniversitar sau, în anumite cazuri, acolo unde acestea nu existau, înființarea unor structuri infodocumentare noi și realizarea lor după modelul CDI. Experiența la nivel de sistem a lucrului cu bibliotecile școlare și existența cadrului legal și instituțional privind bibliotecile școlare din unitățile de învățământ preuniversitar au fost factori favorizanți în dezvoltarea CDI în sistem. CDI au fost percepute ca structuri noi, care modernizează și adaptează conceptul de bibliotecă școlară și îi dezvoltă atât misiunile și rolul în unitatea de învățământ, cât și aria de intervenție, modul de organizarea a spațiului și dotarea cu resurse, oferta de activitate și formare, respectiv oferta de servicii și produse documentare propuse utilizatorilor.

CDI nu are rolul de a dubla activitatea bibliotecii școlare, ci de a integra și dezvolta biblioteca școlară și totalitatea activităților acesteia, de a dezvolta gama de produse și servicii oferite elevilor prin structurile infodocumentare, de a propune activități de formare a elevilor, de a reorganiza și adapta modalitatea de gestionare și punere la dispoziție a informației și a resurselor informaționale. Potrivit documentelor legale în vigoare, în unitățile de învățământ



CDI - Școală cu clasele I-VIII Roșia, Jld. Sibiu  
Sursa foto: Casa Corpului Didactic Sibiu  
www.ccdsibiu.ro

<sup>322</sup> MONSAURET, Michel. *Le CDI au cœur du projet d'établissement* – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, centru pentru facilitarea comunicării și colaborării în unitatea de învățământ, Sibiu, 15 decembrie 2017

în care funcționează un CDI, este necesar ca biblioteca să fie integrată în CDI. Astfel, “CDI sunt înființate unitar pentru întreaga unitate de învățământ căreia îi aparține, prin integrarea și transformarea bibliotecii școlare”<sup>323</sup>.

Din *Rapoartele anuale*<sup>324</sup> ale Caselor Corpului Didactic transmise Ministerului Educației Naționale reiese faptul că un număr limitat de unități de învățământ au ales să nu integreze biblioteca școlară în CDI. Cu toate acestea, considerăm că aceasta este o chestiune de timp până când toate unitățile vor întreprinde acest demers, având în vedere faptul că, *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare* precizează acest aspect: “în unitățile de învățământ preuniversitar se organizează și funcționează structuri infodocumentare: centre de documentare și informare sau biblioteci școlare. La nivelul unei unități de învățământ nu pot fi organizate și nu vor funcționa ambele structuri infodocumentare”<sup>325</sup>, dar și pentru că existența celor două structuri la nivelul unei unități de învățământ nu are justificare și este fără îndoială total inutil, ineficient, lipsit de coerență și costisitor pentru o unitate de învățământ să păstreze cele două structuri.

În definirea noii structuri infodocumentare sunt preluate, dezvoltate și completate toate funcțiile bibliotecii școlare din sistemul de învățământ preuniversitar, fiind inclusă și potențată funcția pedagogică, cea de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar. Această principală modificare a funcțiilor CDI este realizată în raport cu dinamica evoluției domeniului infodocumentar la nivel internațional, cu noile paradigme educaționale, cu schimbările din sistemul de învățământ național, dar și ținând cont de evoluția tehnologică, a competențelor transversale cerute pe piața muncii și de nevoile beneficiarilor în materie de formare, informare și documentare.



CDI - Școala cu clasele I-VIII Chirpăr, jud. Sibiu  
Sursa foto: Casa Corpului Didactic Sibiu –  
[www.cedsibiu.ro](http://www.cedsibiu.ro)

<sup>323</sup> Art. 7 alin. (4) al ROF CDI aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011

<sup>324</sup> Rapoartele anuale de activitate ale Caselor Corpului Didactic pentru anul școlar 2013-2014 și 2014-2015, respectiv din răspunsurile date chestionarelor cu privire la proiectul CDI realizat în 2014.

<sup>325</sup> Art. 1 al *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare* aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011.

În construirea rolului avut de CDI în unitatea de învățământ sunt cuprinse elemente care privesc: managementul informației și al colecțiilor, managementul spațiilor, al echipamentelor și al resurselor, favorizarea accesului la informație și la colecții, oferirea de servicii și produse documentare, propunerea și organizarea unor parcursuri de formare care să conducă la dezvoltarea și promovarea unei culturi a informației. CDI joacă un rol definitoriu și în conceperea și implementarea unei politici documentare locale, de dezvoltare a unei oferte de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar. CDI este definit ca o structură cu rol în formarea competențelor infodocumentare ale elevilor și care participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale acestora, având și un rol important în favorizarea accesului la informație.

### 3.1.3. Funcțiile CDI în unitatea de învățământ

Așa cum a fost definit și conceput, CDI poate funcționa în toate tipurile de unități de învățământ din sistemul preuniversitar indiferent de mediu (rural, urban), niveluri de învățământ (preșcolar, primar, secundar inferior, secundar superior), profiluri sau filiere de formare existente în unitățile de învățământ. Astfel, sunt organizate centre de documentare și informare în unități de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal și postliceal.

CDI sunt înființate în baza legii educației naționale și cu respectarea prevederilor *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*. Același document reglementează activitatea CDI la nivelul unităților de învățământ din sistemul preuniversitar românesc și precizează o serie de funcții specifice ale acestora.

În sistemul educativ românesc, centrelor de documentare și informare le-au fost delimitate șase funcții specifice<sup>326</sup>:

Funcția CDI	Detalii ale funcțiilor CDI și exemple de activități care duc la îndeplinirea funcției
Funcția de primire a beneficiarilor	- în CDI va fi asigurată primirea tuturor beneficiarilor din unitatea de învățământ; - categoriile de beneficiari/utilizatori sunt: elevii, cadrele didactice și membrii comunității locale; - această funcție obligă la o judicioasă organizare a timpului (orar și planificare a activităților), a spațiului CDI (realizarea de spații specifice, asigurarea fluxului și a unui sistem de orientare a elevilor) și a resurselor documentare (sistem eficient de organizare și semnalizare a disponibilității și organizării fondului documentar, difuzarea de informații privind

<sup>326</sup> A se vedea art. 9 al ROF *biblioteci școlare și CDI* aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011



	<p>activitățile CDI și resursele puse la dispoziție) pentru a permite primirea utilizatorilor la activități școlare și extrașcolare, atât în timpul, cât și în afara orelor de curs;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- în procesul de organizare a spațiului și a resurselor CDI se are în vedere obligativitatea de a asigura accesul liber la raft;</li> <li>- această funcție poate fi îndeplinită prin realizarea unor activități specifice, pe care CDI le propune utilizatorilor pentru a favoriza o autonomie în orientarea în spațiul CDI, dar și în exploatarea resurselor puse la dispoziție.</li> </ul>
Funcția de informare generală	<ul style="list-style-type: none"> <li>- CDI reunește un fond documentar care răspunde nevoilor de informare și documentare ale utilizatorilor, adaptat nivelului de vârstă al utilizatorilor, contextului local și specificului unității de învățământ;</li> <li>- CDI centralizează și difuzează informații de interes școlar, care permit o corectă informare a utilizatorilor săi și o utilizare pedagogică;</li> <li>- fondul documentar al CDI este selectat astfel încât să permită o informare cât mai largă a utilizatorilor.</li> </ul>
Funcția pedagogică	<p>Această funcție:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- poate fi întâlnită și cu denumirea <i>funcția de formare a utilizatorilor</i>;</li> <li>- este elementul de specificitate al structurilor infodocumentare, tip CDI, din unitățile de învățământ, care le conferă un rol important și activ în formarea elevilor, permițând o intervenție directă în activitatea de formare a elevilor;</li> <li>- relevă implicarea CDI în activitatea de formare a elevilor presupune participarea la dezvoltarea competențelor infodocumentare și a unei culturi a informației, participarea la formarea competențelor-cheie ale elevilor, participarea la dezvoltarea competențelor transversale;</li> <li>- potențează rolul pedagogic al structurii infodocumentare în școală, ca spațiu al învățării, fiind un element important în demersul concret de adaptare și modernizare a structurilor infodocumentare în raport cu contextul în care funcționează (o instituției de învățământ), dar și cu nevoile de informare ale elevilor, respectiv cu noile paradigme educaționale;</li> <li>- definește CDI ca fiind un spațiu al formării elevilor în unitatea de învățământ, iar îndeplinirea acesteia face ca CDI să devină un spațiu epistemologic, un spațiu al cunoașterii, nu doar al informației;</li> <li>- asigură participarea CDI la promovarea inovației didactice (art. 8 – ROF CDI) și legitimează acțiunea directă a CDI în procesul didactic (procesul de predare-învățare-evaluare);</li> <li>- permite dezvoltarea de activități care vizează dezvoltarea de competențe infodocumentare, competențe-cheie, dar și competențe transversale precum: autonomia în învățare, spiritul critic, rezolvarea de probleme, spiritul creativ, adaptabilitatea, colaborarea și cooperarea, comunicarea eficientă;</li> <li>- permite intervenția structurilor infodocumentare, prin personalul încadrat, în conceperea și realizarea unui demers care asigură o dezvoltare progresivă a competențelor infodocumentare ale elevilor;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- asigură un cadru al dezvoltării culturii informației a elevilor;</li> <li>- stimulează colaborarea între cadrele didactice în realizarea de parcursuri educative adaptate nevoilor elevilor și care să sprijine dezvoltarea competențelor transversale și competențelor-cheie ale elevilor;</li> <li>- susține dezvoltarea ofertei de formare a elevilor și a colaborării între cadrele didactice;</li> <li>- oferă CDI o paletă largă de contexte de lucru pentru formarea elevilor;</li> <li>- favorizează utilizarea demersului comunicativ-acțional în formarea utilizatorilor CDI;</li> <li>- susține formarea elevilor care se realizează prin derularea de activități de inițiere a lor privind metodele și tehnicile de cercetare documentară, prin secvențe didactice realizate în parteneriat cu cadrele didactice, prin proiecte pluridisciplinare, prin activități școlare și extrașcolare care vizează formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare și a competențelor-cheie ale elevilor.</li> </ul>
Funcția de orientare școlară și profesională	<p>Această funcție încurajează:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- organizarea unui spațiu care regrupează informația specifică – orientare școlară și profesională (OȘP)</li> <li>- derularea de activități de orientare școlară și profesională în parteneriat (psiholog școlar, reprezentanți din domenii profesionale dintre cele mai diverse);</li> <li>- punerea la dispoziție a informației în domeniu OȘP și susținerea colaborarea dintre profesori, profesori diriginți, psihologi școlari, părinți, reprezentanți ai mediului de afaceri, ai instituțiilor de învățământ de nivel superior etc.;</li> <li>- colaborarea în realizarea de acțiuni specifice orientării școlare și profesionale: întâlniri, conferințe, vizite școlare, ateliere etc. în funcție de domeniile de interes ale elevilor.</li> </ul>
Funcția culturală	<p>Această funcție permite:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- punerea la dispoziție a resurselor și surselor de informare;</li> <li>- derularea de activități prin care să se participe la formarea unei culturi generale a elevilor;</li> <li>- propunerea de activități culturale care să permită expresia și valorizarea potențialului creativ al elevilor;</li> <li>- derularea de activități culturale dintre cele mai diverse pentru lărgirea orizontului cultural al elevilor și pentru crearea unor experiențe de învățare complementare activităților de la clasă, care să valorizeze competențele elevilor, să dezvolte curiozitatea intelectuală a elevilor, să orienteze și să sprijine elevii în căutarea diversității culturale și alternative de petrecere a timpului liber;</li> <li>- accesul elevilor la alte culturi,</li> <li>- susține participarea elevilor la dezbateri, schimburi de idei, să-i formeze în demersul de căutare de soluții, de accesare de informații din sfera culturală;</li> </ul>
Funcția de comunicare	<p>Prin această funcție:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- CDI devine un punct nodal în asigurarea circulației informației – colectarea, prelucrarea și comunicarea informațiilor de interes pentru utilizatori;</li> <li>- se susține relaționarea cu partenerii din interiorul și din exteriorul unității școlare;</li> <li>- este asigurată comunicarea directă cu utilizatorii/beneficiarii;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- se asigură o informare asupra activităților programate și derulate în CDI, a ofertei de activitate și de resurse;</li> <li>- se promovează fondul documentar și valorizează reușitele elevilor;</li> <li>- se participă la dezvoltarea de parteneriate educative, culturale etc.;</li> <li>- se participă la dezvoltarea unei veritabile comunități a CDI (utilizatori și parteneri în activitate);</li> <li>- se participă la dezvoltarea imaginii CDI și a școlii.</li> </ul>
Funcția tehnică	- <i>Funcția tehnică</i> sau de <i>gestiune</i> este asigurată prin responsabilul CDI, iar îndeplinirea ei presupune realizarea activităților de gestionarea a fondului documentar / a colecțiilor, a timpului, a spațiului, a activității etc.);
Funcția recreativă	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>funcția recreativă</i> sau de <i>petrecere a timpului liber</i> presupune punerea CDI la dispoziția utilizatorilor pentru derularea de activități de interes personal, care pot ieși din sfera activităților școlare (hobby, preocupări culturale, intelectuale etc.) ;</li> <li>- asigurarea acestei funcții sprijină unitatea de învățământ în a completa oferta de activitate în sfera culturală și adaptare la nevoile de informare și documentare ale elevilor;</li> <li>- amenajarea și dotarea spațiului CDI în mod corespunzător, organizarea timpului (orarul) în așa fel încât să permită utilizatorilor exploatarea resurselor CDI și în afara timpului școlar/orelor de curs;</li> <li>- asigurarea resurselor pentru derularea unor activități care ies din sfera învățământului obligatoriu – propunerea unei oferte de activități care se construiește în funcție de vârsta elevilor, interesele, preocupările și hobby-urile lor;</li> <li>- CDI poate pune la dispoziție jocuri de logică - șah, de memorie și strategie, dar și reviste și filme documentare și artistice, muzică din paliere diverse și variate de genuri muzicale pentru a completa educația muzicală a elevilor (este necesar ca în cazul achiziționării acestor tipuri de resurse să fie pusă la dispoziție aparatura care să permită exploatarea acestor resurse – lector DVD, TV, căști audio);</li> <li>- pot fi organizate cluburi pe centre de interes: astronomie, robotică, fizică, lectură, scriere creativă, teatru, film/cine-club etc. în baza unor parteneriate dezvoltate la nivelul unității de învățământ și/sau în baza unor parteneriate cu alte organisme de profil.</li> </ul>

**Tabelul 6. Funcțiile CDI la nivelul unei unități de învățământ preuniversitar**

Sursa: Date sintetizate și analizate în baza informațiilor din documentele oficiale ale MEN

CDI, prin funcțiile sale specifice CDI poate să acopere o arie largă de domenii care depășesc funcția de gestionare și conservare a colecțiilor/fondului documentar și se axează pe dezvoltarea de acțiuni care să participe la formarea utilizatorilor, la animarea spațiului CDI, la exploatarea și utilizarea fondului documentar, la comunicarea și valorizarea rolului CDI în comunitatea educativă.

Funcțiile CDI sunt definite în legătură cu activitățile pe care beneficiarul le poate realiza în spațiul CDI, respectiv cu misiunile profesorului documentarist. Profesorul

documentarist se asigură că totalitatea activităților realizate în CDI au o finalitate pedagogică, de formare a elevilor în domeniul infodocumentar.

Aceste funcții largesc considerabil câmpul de acțiune al CDI și permit realizarea de activități care să ofere elevilor experiențe de învățare complementare și diverse. Prin realizarea de activități care să ducă la îndeplinirea acestor funcții se completează oferta de activitate a școlii și se participă la dezvoltarea de competențe infodocumentare și la formarea unei culturi a informației a elevilor.

Coordonarea activității CDI se realizează, conform legii, de către profesorul documentarist, dar și de bibliotecarul școlar. Definierea CDI este realizată în strânsă legătură cu misiunile profesorului documentarist, persoană resursă și principal responsabil de îndeplinirea funcțiilor CDI la nivelul unității de învățământ<sup>327</sup>.

### 3.1.4. Organizarea și amenajarea spațiului CDI

Spațiul CDI este organizat pentru a răspunde nevoilor publicului pe care îl deservește, iar organizarea acestuia este strâns legată de obligația de îndeplinire a funcțiilor pe care acesta le are la nivelul unității de învățământ.

Întreaga organizare a CDI se realizează având utilizatorul în centrul preocupărilor și dorința de punere la dispoziție a informației într-un mod cât mai simplu și eficient, autonomia utilizatorului fiind un element-cheie în organizarea noilor spații infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar.

Conform documentelor în vigoare, suprafața recomandată a CDI se calculează după formula:  $3m^2 \times 10\%$  din numărul total al elevilor din unitatea de învățământ<sup>328</sup>, iar capacitatea de primire (numărul locurilor pe scaune / numărul elevilor care pot fi prezenți în spațiul CDI pentru a desfășura activități) se recomandă a fi de 10% din numărul total al elevilor<sup>329</sup>. Pentru exemplificare, într-o unitate de învățământ cu un număr de 350 de elevi suprafața recomandată a CDI este de 105 m<sup>2</sup>, iar capacitatea de primire este de 35 de locuri. Din experiența avută și din practică<sup>330</sup> putem menționa faptul că în unitățile de învățământ cu un

---

<sup>327</sup> În unitățile de învățământ preuniversitar pot fi încadrați profesorii documentariști, cu respectarea prevederilor legale art. 26 alin. (2) al ROF CDI aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011.

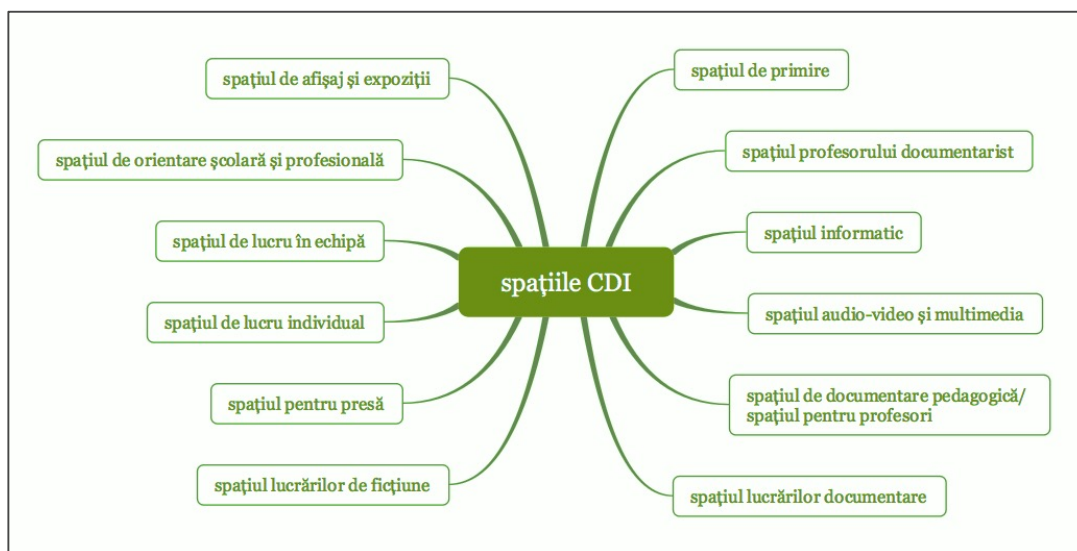
<sup>328</sup> Recomandările privind suprafața alocată CDI din unitățile de învățământ, respectiv formula de calcul a acestor suprafețe raportată la numărul de elevi din unitatea de învățământ este indicată la art. 12 al ROF CDI, aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011.

<sup>329</sup> Aceste recomandări se regăsesc și în *Livre bleu du professeur documentaliste*. Orleans: CRDP d'Orleans-Tours, 2002.

<sup>330</sup> Experiența noastră este în calitate de profesor benevol în realizarea, amenajarea și funcționarea unui CDI la nivelul unei unități de învățământ (2000-2004) – fiind prima unitate de învățământ din sistemul preuniversitar

număr mare de elevi, capacitatea de primire este de minimum 35 de locuri în spațiul de lucru individual și pe echipe și din zona specifică multimedia, la care se adaugă locurile zona informatică și a lecturii de plăcere. Acest număr minim de locuri (35) este necesar atât în unitățile de învățământ cu număr mare, cât și în unitățile cu un număr mic de elevi pentru a permite organizarea de activități în CDI cu o clasă întreagă de elevi.

Pentru îndeplinirea funcțiilor specifice, spațiile CDI sunt organizate pe sfere/poli de interes (în documentele de reglementare, ele se regăsesc cu denumirea de “spații specifice”). Aceste spații sunt organizate în funcție de finalitatea lor pedagogică, de activitățile care urmează a fi desfășurate, dar și de resursele documentare și echipamentele informatice cu care sunt dotate și care sunt puse la dispoziția utilizatorilor<sup>331</sup>. Conform reglementărilor, CDI cuprind 12 spații specifice<sup>332</sup> (Figura 36).



**Figura 36. Spațiile CDI**

Sursa: Date prelucrate din documentele oficiale MEN – OMECTS nr. 5556/20011

În funcție de specificul unității de învățământ și nevoile publicului-țintă, alte spații pot fi identificate și organizate în cadrul CDI sau în afara acestuia. CDI pot beneficia de

---

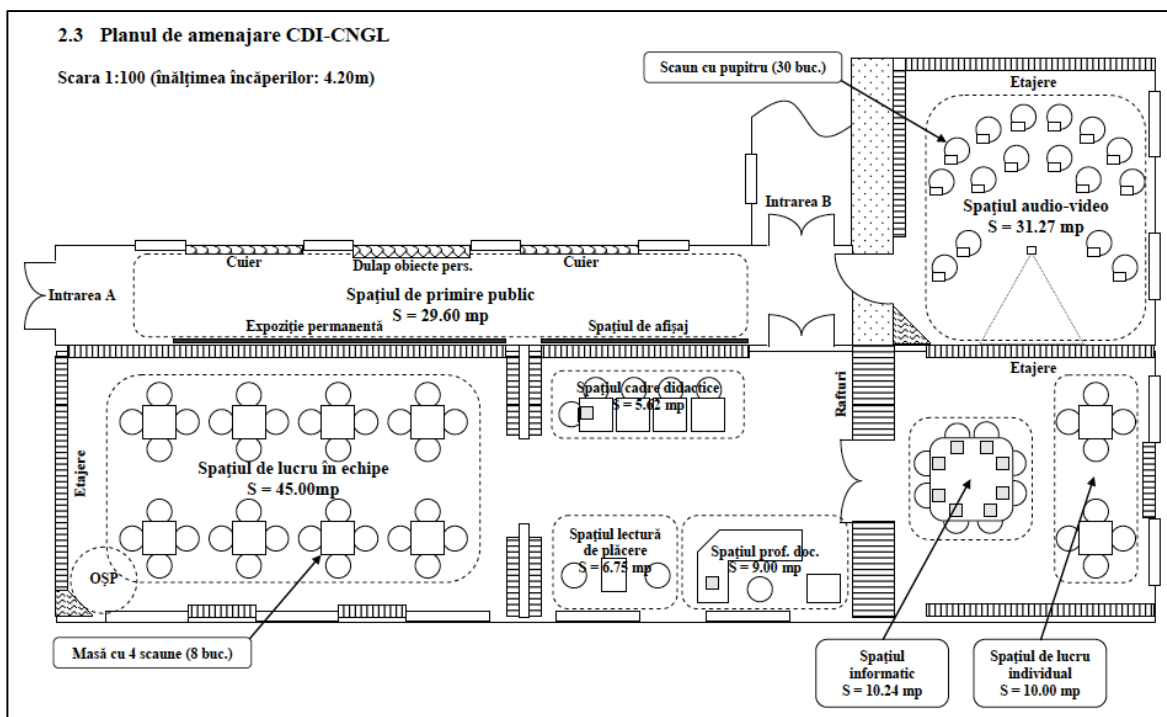
românesc care a amenajat, dotat și inaugurat un CDI - Școala cu clasele I-VIII nr. 1 Șeica Mare, județul Sibiu – unitate de învățământ pilot în proiectul bilateral franco-român „Educație pentru informație în mediul rural defavorizat”, dar și în calitate de formator național pentru responsabilii CDI și directorii unităților de învățământ în care au fost înființate CDI (2003-2015) și de membru în echipa de coordonare a programului “Educație pentru informație” la nivel național (2004-2016).

<sup>331</sup> *Recherche documentaire et maîtrise de l'information. Formation des élèves par le professeur documentaliste de la sixième à la terminale.* Rouen: CRDP de Haute-Normandie, 1999, p. 34.

<sup>332</sup> Art. 13 al ROF bibliotecilor școlare și CDI, aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011

alocări de spații și în afara spațiului principal de lucru: spațiu de depozitare, arhivare, stocare, precum și acces la săli multifuncționale, săli informatice.

Pentru exemplificare, propunem mai jos planul de amenajare al CDI al Colegiului Național "Gheorghe Lazăr" din Sibiu (Figura 37), realizat de echipa de proiect CDI<sup>333</sup>.





**Figura 37. Plan de amenajare CDI – exemplu**



Sursa: Proiect *Centru de Documentare și Informare C.N.G.L Sibiu* realizat de echipa de proiect a unității de învățământ – document din arhiva CCD Sibiu

Propunem ilustrarea diferitelor spații specifice din interiorul CDI cu fotografii din arhiva personală și din arhiva Casei Corpului Didactic Sibiu<sup>334</sup>:

<sup>333</sup> Proiect *Centru de Documentare și Informare C.N.G.L Sibiu*, p. 9. Proiectul este realizat de echipa de proiect sub coordonarea prof. Gabriel Octavian Negrea, directorul instituției și manager de proiect, în anul școlar 2007-2008, în baza Proiectului de Dezvoltare Instituțională a Colegiului Național "Gheorghe Lazăr" Sibiu. Menționăm faptul că CDI al Colegiului Național "Gheorghe Lazăr" din Sibiu (unitate de învățământ cuprinsă în etapa 8 de extindere a *Proiectului Educație pentru informație/CDI*) a fost realizat în baza Ordinului Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului 3354/03.03.2008 privind susținerea amenajării și dotării CDI în unități de învățământ preuniversitar, a Ordinului ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 3504/19.03.2008, respectiv a Deciziei inspectorului școlar general al ISJ Sibiu și a directorului CCD Sibiu nr. 4265/544/10.06/2008. Proiectul *Centru de Documentare și Informare C.N.G.L Sibiu* este disponibil în arhiva CCD Sibiu.

<sup>334</sup> Fotografii au fost realizate în CDI-ul Școlii Gimnaziale nr. 1 Șeica Mare, județul Sibiu – primul CDI înființat în România, la realizarea căruia am participat și pe care l-am coordonat în perioada 2000-2004. Alte fotografii din arhiva CCD Sibiu au fost realizate în CDI din România și Franța, în cadrul vizitelor de studiu sau de lucru, respectiv a stagiilor de formare realizate în Franța în perioada 2000-2006;

	
<p>CDI Școala Generală Șeica Mare, județul Sibiu<sup>335</sup> Sursa foto: Arhiva personală</p>	<p>CDI Școala Generală Șeica Mare, județul Sibiu Spațiul profesorului documentarist / spațiul de primire Sursa foto: Arhiva personală</p>

	
<p>CDI Școala Generală Șeica Mare, județul Sibiu Spațiul de lucru pe echipe Sursa foto: Arhiva personală</p>	<p>CDI Școala Generală Șeica Mare, județul Sibiu Spațiul de lucru pe echipe Sursa foto: Arhiva personală</p>

	
<p>CDI Școala Generală Șeica Mare, județul Sibiu Spațiul informatic Sursa foto: Arhiva personală</p>	<p>CDI Școala Generală Șeica Mare, județul Sibiu Spațiul expozițional Sursa foto: Arhiva personală</p>

<sup>335</sup> Centrul de Documentare și Informare (CDI) din Școala cu clasele I-VIII nr. 1 Șeica Mare, județul Sibiu, a fost primul CDI realizat și inaugurat în sistemul de învățământ preuniversitar românesc. Acesta fost realizat în cadrul programului bilateral franco-român *Educație pentru informație în mediul rural defavorizat*, a fost conceput și amenajat în perioada 2000-2001 în baza unui proiect de amenajare aprobat de ISJ și CCD Sibiu, de Consiliul Județean Sibiu și de Consiliul Local Șeica Mare. Inaugurarea CDI a avut loc în anul 2001 în prezența echipei de proiect din cadrul Ministerului Educației Naționale, a Ambasadei Franței din România și a autorităților județene și locale. CDI a beneficiat de un spațiu dedicat și a integrat fondul activ de carte din biblioteca școlară. În calitate de cadru didactic voluntar am participat la conceperea și implementarea proiectului de amenajare și a proiectelor de activitate, respectiv am coordonat activitatea CDI în perioada 2000-2004.





CDI Școala Generală Moșna, județul Sibiu  
Spațiul informatic  
Sursa foto: Arhiva personală



CDI - Colegiul Tehnic Agnita, județul Sibiu  
Spațiul informatic  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI Școala Generală din județul Sibiu  
Spațiul audio-video  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI - Colegiul Tehnic Agnita, județul Sibiu  
Spațiul audio-video  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI Școala Generală Slimnic, județul Sibiu  
Spațiul lucrărilor de ficțiune  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI - Școala Generală din județul Sibiu  
Spațiul de lucrărilor documentare și lucru în echipă  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI Școala Generală Săliște, județul Sibiu  
Spațiul de lecturii de plăcere  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI - Școala Generală din județul Sibiu  
Spațiul de lecturii de plăcere  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu





CDI - Școală Gimnazială din Franța  
Spațiul de primire  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI – Liceu din Franța  
Spațiul de primire  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI - Liceu din Franța  
Spațiul de lucru în echipă  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI – Liceu din Franța  
Spațiul pentru presă și spațiul de lucru individual  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI - Școala Gimnazială din Franța  
Spațiul de afișaj  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI – Liceu din Franța  
Spațiul pentru afișaj  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI - Școala Gimnazială din Franța  
Spațiul de orientare școlară și spațiul presă  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu



CDI – Liceu din Franța  
Spațiul pentru presă și spațiul de lucru individual  
Sursa foto: Arhiva CCD Sibiu

Preocuparea de a amenaja CDI respectând aceste spații specifice, de a duce la îndeplinire funcțiile specifice ale CDI, respectiv de a organiza fondului documentar pentru a facilita accesul liber la informație este direct și strâns legată de preocuparea permanentă de a fi în serviciul utilizatorului, de a centra activitatea pe elev. Spațiile deservesc funcțiile CDI, iar organizarea acestora are în vedere deservirea scopului pedagogic pentru care sunt create, formarea elevilor prin diferite tipuri de activități și favorizarea accesului direct și rapid la informație. Toate acțiunile referitoare la organizarea și funcționarea CDI sunt efectuate cu scopul de a fi în serviciul beneficiarului, de a-i facilita acestuia accesul liber la fondul documentar și de a-i dezvolta autonomia în căutarea, selectarea, prelucrarea și comunicarea informației. Spațiile specifice din CDI sunt organizate pentru a permite utilizatorilor accesul direct și autonom la fondul documentar, dar și utilizarea echipamentelor specifice accesării și exploatării fondului documentar în format digital.

### **3.1.5. Dotarea CDI**

CDI este structura care regrupează un fond documentar hibrid, adaptat nivelului de vârstă/învățare al utilizatorilor, specificului unității de învățământ și contextului local. Resursele documentare sunt moderne și actuale (periodic actualizate), fiind dintre cele mai diverse și variate ca suport, tip și conținut. Resursele documentare din CDI sunt puse la dispoziția beneficiarilor și utilizate *în scopul de a sprijini elevii în procesul de învățare și formare* (individuală sau de grup), respectiv *de a sprijini cadrele didactice în procesul de instructiv-educativ* (predare-învățare-evaluare).

Colecțiile CDI, precum colecțiile bibliotecilor școlare, pot fi alcătuite din următoarele categorii de documente: tipărituri (cărți, periodice, atlase, albume, documente cartografice etc.) înregistrări multimedia, documente multiplicat în seri prin proceduri fizico-chimice (fotografii etc.), documente electronice (filme, compact discuri), informatice, software, dar și alte documente considerate necesare în formarea elevilor.

Recomandarea este ca fondul documentar al CDI să fie alcătuit din fondul activ de publicații, iar colecțiile să poată fi accesate liber de către beneficiari (elevi, cadre didactice etc.). Documentele din fondul pasiv pot fi stocate în spațiile arhivă sau, după caz, scoase din fondul CDI urmând procesul de casare.

Ca și în cazul altor structuri infodocumentare, modalitățile de completare și dezvoltare a colecțiilor CDI sunt multiple: achiziție, transfer, schimb interbibliotecar național și internațional, donații, depozitul legal, diferite sponsorizări<sup>336</sup>.

Pe lângă fondul de publicații, CDI sunt dotate cu mobilierul specific pentru a organiza resursele documentare. Din dotarea CDI mai fac parte și echipamentele electronice și informatice care permit utilizatorilor accesarea, prelucrarea, producerea și comunicarea informației. Definit ca fiind un centru multimedia, CDI va permite accesul la informația pe suporturi multiple. Pentru a răspunde nevoii de accesare și exploatare a documentelor multimedia și pe suporturi multiple aflate în dotarea CDI, respectiv a informației online, în CDI se regăsesc o serie de echipamente informatice și electronice (calculatoare, CD-DVD player, combină muzicală etc.) care să permită accesarea și utilizarea resurselor pe suport digital, dar și multiplicarea și producerea de informații.

Pentru a facilita accesul la resursele disponibile în CDI și pentru a realiza o formare adaptată a utilizatorilor, este necesar ca materialul informatic să fie modern și permanent adaptat, să permită exploatarea fondului documentar în condiții optime și de siguranță. Echipamentele și materiale informatice necesare pentru o minimă dotare recomandată sunt: calculatoare<sup>337</sup>, multifuncțională (imprimantă, scanner, copiator), telefon, televizor, DVD player, combină audio, căști pentru TV și combină audio, videoproiector, ecran de proiecție, flipchart, camera de fotografiat și video, tablă interactivă<sup>338</sup>. Numărul calculatoarelor din spațiul informatic al CDI se stabilește în raport cu numărul total al utilizatorilor. Spațiul informatic din CDI poate fi organizat pentru a primi grupuri de elevi (5-7 posturi informatice), dar nu va înlocui laboratoarele informatice din unitatea de învățământ. Activitățile cu un număr mare de elevi, care necesită lucrul la calculatoare, pot fi derulate în laboratoarele de informatică, care devin spații complementare CDI. Din experiența noastră internațională a ultimilor ani, considerăm utilă, în măsura posibilităților financiare și materiale ale unității de învățământ, achiziționarea și punerea la dispoziție în CDI a echipamentelor informatice mobile - laboratoare informatice mobile (laptopuri, tablete, căști audio fără fir și pe sistem wi-fi). Aceste echipamente (fixe sau mobile) vor permite

---

<sup>336</sup> Aceste reglementări cu privire la modalitățile de completare și dezvoltare a colecțiilor sunt date de MEN la Art. 73 al ROF *bibliotecă școlară și CDI* aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011

<sup>337</sup> Din experiență, considerăm că este recomandată și achiziția unor calculatoare mobile pentru a facilita mobilitatea utilizatorilor și accesul la informația online și în afara spațiului informatic

<sup>338</sup> O listă completă a echipamentelor necesare în CDI este propusă în *Fișa de evaluare a centrului de documentare și informare*, anexă la ROF CDI aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011.

utilizatorilor (prin lucru individual sau în grup) accesarea informației online și informației pe suporturi multimedia din CDI în vederea selectării, prelucrării și comunicării ei.

Conform regulamentului de organizare și funcționare a CDI, mobilierul în CDI se recomandă a fi solid și modular pentru a putea organiza/reorganiza spațiul de lucru în funcție de activitățile desfășurate, dar având permanent în vedere siguranța elevilor. În stabilirea și alegerea tipului de mobilier se ține cont de o serie de criterii precum: vârsta elevilor, natura și tipul documentelor și echipamentelor din dotarea CDI, dar și de spațiile specifice din CDI.

Mobilierul din CDI este unul specific structurilor infodocumentare, adaptat unui spațiu de învățare cu un public școlar și care permite accesul liber la raft. Din acest considerent, Ministerul educației reglementează aspectele cu privire la mobilier, iar înălțimea etajerelor este stabilită în funcție de înălțimea elevilor/nivele de vârstă. Astfel, conform normativului, înălțimea maximă a etajerelor în CDI din învățământul preșcolar și primar este de 1.30m-150m, respectiv de 1.60m în CDI din învățământul gimnazial. În CDI din unitățile de învățământ liceal înălțimea maximă recomandată a rafturilor este de 1.80m<sup>339</sup>.

Dotarea și (re)amenajarea CDI se realizează în baza unui proiect de amenajare/reamenajare, realizat de către o echipă de proiect constituită la nivelul unității de învățământ. Din echipa de proiect, pe lângă cadrele didactice și personalul administrativ desemnat de directorul unității de învățământ, face parte profesorul documentarist și bibliotecarul școlar sau, după caz, un cadrul didactic – responsabil CDI. Echipa de proiect este coordonată de directorul unității de învățământ.

Totalitatea activităților derulate în CDI sunt cuprinse în *Proiectul de activitate al CDI/ Proiectul pedagogic și cultural al CDI*.

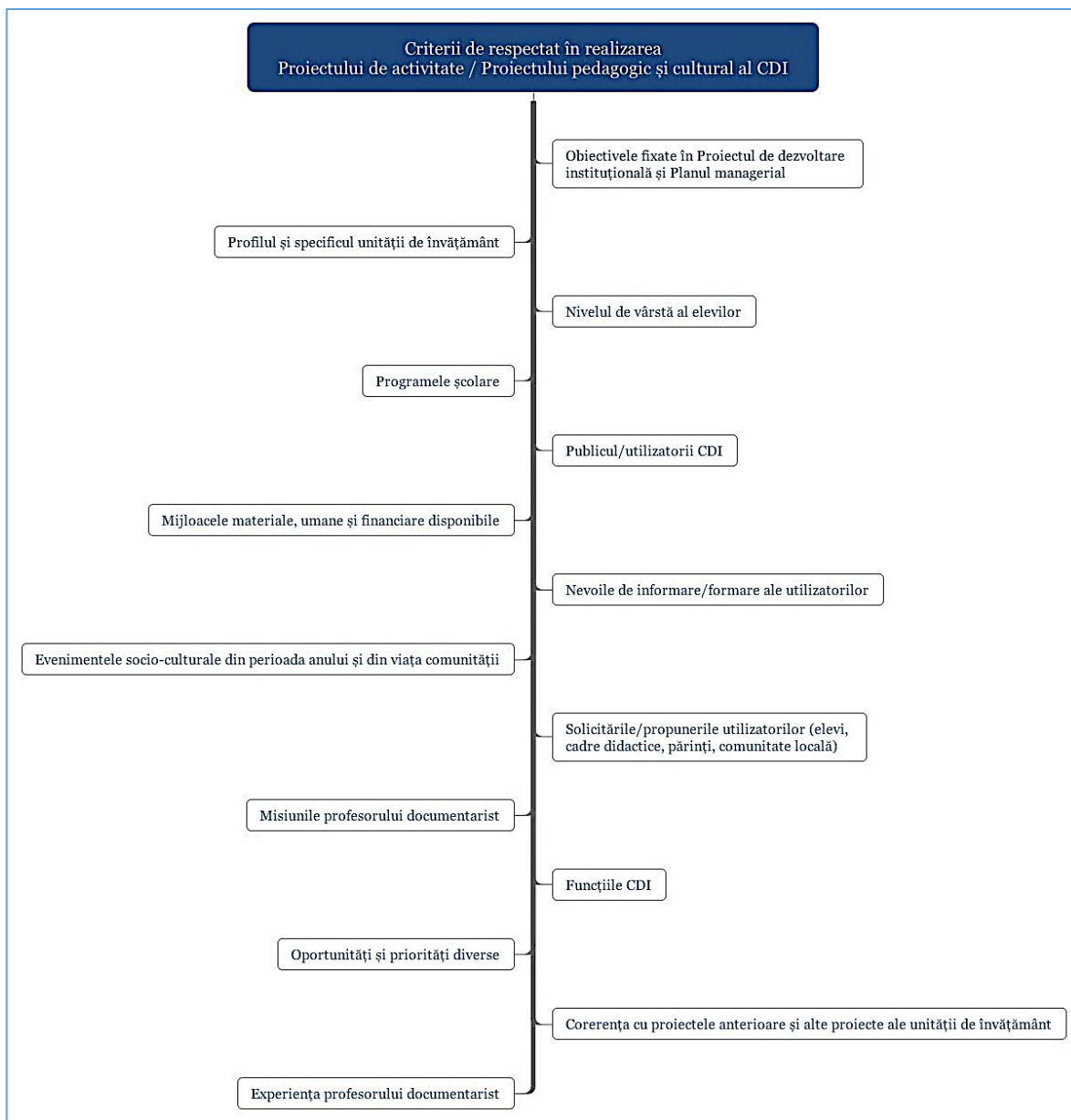
Particularitățile de vârstă ale elevilor, specificul unității de învățământ, contextul socio-economic în care utilizatorii își desfășoară activitatea sunt elementele care ghidează echipa de proiect din unitățile de învățământ în procesul de proiectare a CDI (proiectul de amenajare și proiectul de activitate), dar și în activitatea efectivă de amenajare/reamenajare și dotare a CDI.

În activitatea noastră directă în CDI, dar și din observația directă și schimburile avute cu profesorii documentariști, am identificat o serie de criterii de care este indicat a se ține cont în realizarea proiectului de amenajare/reamenajare a CDI, respectiv proiectului de

---

<sup>339</sup> Aceste recomandări se regăsesc și în *Livre bleu du professeur documentaliste*. Orleans: CRDP d'Orleans-Tours, 2002, p. 26

activitate al CDI. Prezentăm, în schema de mai jos, criteriile identificate de noi. Lista acestor criterii a fost realizată și prezentată și în comunicările noastre, dar și în cursurile de formare continuă a profesorilor documentariști pe care le-am susținut în perioada 2003-2016.



**Figura 38. Criterii de respectat în realizarea Proiectului de amenajare și Proiectului de activitate al CDI**  
Sursa: Criterii identificate în calitate de formator la cursurile de formare și prelucrate cu programul XMind

Profesorii documentariști pot fi încadrați în unitățile de învățământ care sunt dotate cu un CDI. Prin urmare, în sistemul educativ românesc, în fază de concepere și realizare a proiectului de înființare, amenajare și dotare a CDI în unitățile de învățământ preuniversitar, constatăm că profesorii documentariști nu se regăsesc în echipele de proiect reunite la nivelul

unităților de învățământ pentru elaborarea *proiectului de amenajare și dotare a CDI* (deoarece profesorii documentariști sunt încadrați ulterior înființării și amenajării CDI), dar ei se regăsesc în echipele de proiect implicate, atunci când este cazul, în procesul de reorganizare a CDI, respectiv în echipele de proiect care au în sarcină realizarea proiectelor de politică documentară de la nivelul unităților de învățământ și a proiectelor anuale de activitate a CDI.

Elementele privind amenajarea, dotarea și echiparea CDI sunt cuprinse în proiectul elaborat în etapa de înființare a CDI și stă la baza deciziei de înființarea a CDI la nivelul unei unități de învățământ. *Proiectul de amenajare al CDI* este aprobat, la nivelul unității de învățământ de către consiliul de administrație, ulterior el este validat de către CCD și avizat de ISJ/ISMB. CCD eliberează ulterior decizia de înființare a CDI în unitatea de învățământ și face demersurile procedurale pentru includerea sa în rețeaua județeană a CDI.

### **3.1.6. Activitățile derulate în și prin CDI – clasificare, descriere și finalități**

Funcțiile CDI sunt definite în strânsă legătură cu misiunile și domeniile de competență ale profesorului documentarist, iar pentru îndeplinirea acestora este necesară realizarea unei variate game de activități din cele patru mari categorii: *activități pedagogice, activități culturale, activități de gestiune și de comunicare*. Personalul încadrat, resursa umană specializată în științele documentării și informării derulează activități și se asigură de îndeplinirea funcțiilor CDI la nivelul unității de învățământ.

În CDI pot fi derulate activități școlare: cursuri (cu tematici conform curriculumului/discipline de studiu), cursuri opționale (curriculum la decizia școlii – CDȘ sau curriculum în dezvoltare locală – CDL) specifice domeniului infodocumentar (cultura informației, educație pentru informație, tehnici de documentare și informare, educație pentru media), secvențe didactice punctuale. Aceste activități sunt organizate și derulate de profesorul documentarist singur sau în colaborare cu cadrele didactice. La nivelul CDI mai pot fi organizate și derulate proiecte disciplinare, pluri-/ interdisciplinare, activități extrașcolare sau extracurriculare. Acestea pot fi desfășurate în spațiul CDI sau prin CDI utilizând resursele umane și materiale ale CDI, dar pot fi desfășurate și în afara spațiului CDI. Activitățile CDI pot fi inițiate de către profesorul documentarist, de către cadrele didactice din unitatea de învățământ sau alți parteneri în colaborare cu cadrele didactice.

O serie de parteneriate pot fi inițiate și derulate prin CDI, având rolul de a diversifica paleta activităților și a experiențelor de învățare propuse elevilor. Elementul comun al acestor activități este legat de finalitatea pedagogică a acestora și, îndeosebi, urmărirea

dezvoltării competențelor infodocumentare ale elevilor și formării unei culturi a informației. Conceperea activităților derulate în și prin CDI vizează: *formarea elevilor, acordarea de egalitate de șanse elevilor, favorizarea accesului la informație, inovația și accesul la resurse documentare și la TIC, dezvoltarea de parteneriate, abordarea transdisciplinară a conținuturilor, construirea unui spațiu unitar deschis și cu acces liber la informație.*

În lucrarea *Activități în CDI* – parte a suportului de curs pentru profesorii documentariști<sup>340</sup> am identificat și prezentat o serie de întrebări la care, dacă răspundem, putem prezenta o paletă cât mai largă de activități pe care să le derulăm în CDI. Sintetizăm mai jos întrebările și răspunsurile identificate. Întrebări: Ce activități organizăm în CDI? Pentru cine? Cu cine le organizăm? Când? Unde? Ce vizează activitățile în CDI? Cine propune/coordonează activitățile în CDI?

În urma analizei acestor răspunsuri, am ales să clasificăm activitățile derulate în CDI pe diferite categorii, în funcție de<sup>341</sup>:

Nr.	Criterii de clasificare. Clasificarea activităților în funcție de:	Tip de activitate
1.	Durată	Activitățile din CDI se pot derula într-o perioadă <b>scurtă, medie, lungă</b> de timp Activitățile din CDI, în funcție de durată lor pot fi: <b>secvențe didactice / secvențe pedagogice (0.5 ore), cursuri</b> (cu durată egală unei ore de curs), <b>animații</b> (cu durată de 1-2 ore), <b>proiecte</b> (2 sau mai multe ore)
2.	Domeniu	Activitățile pot avea un caracter <b>disciplinar, pluri-/ trans- / interdisciplinar</b>
3.	Tip	<b>Secvență didactică, curs, animație, proiect</b>
4.	Public	Activitățile pot fi adresate elevilor, cadrelor didactice, părinților, membrilor comunității locale.
5.	Mod de primire al utilizatorilor	Activități organizate cu <b>întreagă clasă</b> , activități pe <b>grupe</b> (de interes, de nivel, grupe mari sau grupe mici de elevi), activități <b>individuale</b>
6.	Modul de organizare	<b>Directe, la distanță</b>
7.	Propunător	Activități propuse de profesorul documentarist, de cadrele didactice sau personalul didactic auxiliar, de elevi, de directorul unității de învățământ, de inspector, de părinți, parteneri sau colaboratori exteriori etc.
8.	Conținut	Activități pedagogice, culturale, de gestionare, de comunicare
9.	Încadrarea în programul elevilor	Activități <b>școlare</b> sau <b>extrașcolare</b> , activități <b>programate</b> (exemple: curs, animație, club) sau activități <b>libere/neprogramate</b> (exemple: activitate individuală sau în grup de 2 sau 3 elevi, activitate individuală de lectură, de cercetare documentară, de accesare a fondului documentar pentru un scop școlar sau individual, de manieră liberă)

<sup>340</sup> Stănilă, Corina. *Activități în CDI. Formarea profesorilor documentariști - suport de curs* (format .ppt), Deva, 2003 și Sibiu, 2004-2015.

<sup>341</sup> Stănilă, Corina. *Centrele de documentare și informare - suport de curs*, Sibiu, 2 aprilie 2011

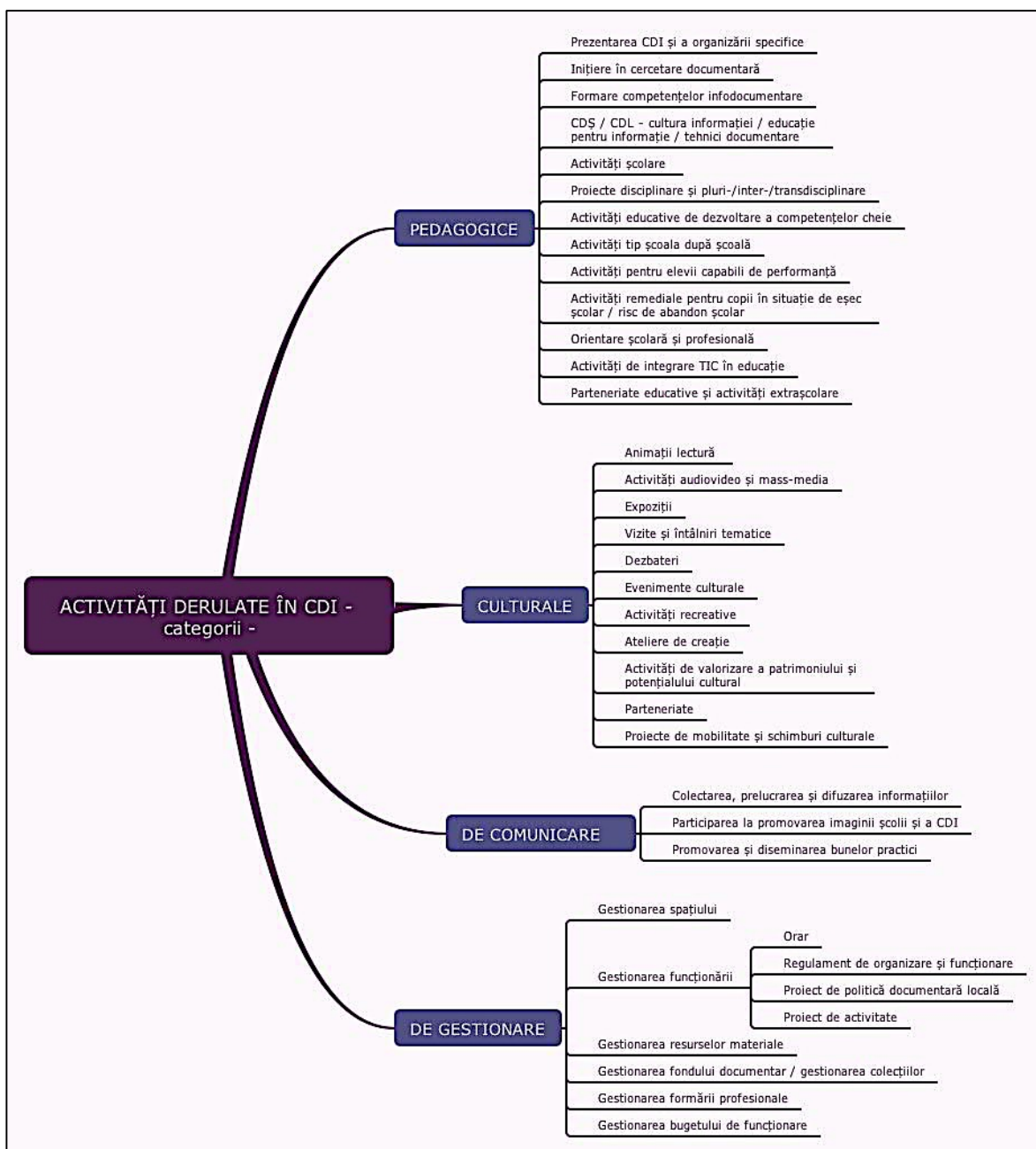
10.	Scop	Activitate de <b>formare, informare, documentare, recreere/loisir/de petrecere a timpului liber</b>
11.	Loc	Activitățile cuprinse în proiectul de activitate al CDI pot fi derulate <b>în spațiul CDI, în afara spațiului CDI, în spațiul școlii sau în afara spațiului școlii, în aer liber sau în spațiu închis</b> , în instituții de <b>cultură</b> , în <b>spații nonformale</b> .

**Tabelul 7. Activitățile CDI - criterii de clasificare și tipuri de activități**

Sursa: Date sintetizate din documentele MEN, și date culese din munca de teren, prelucrate și prezentate în materiale elaborate de noi și comunicate ca *Suport de curs de formare continuă și inițială a profesorilor documentariști*

Activitățile derulate în și prin CDI sunt clasificate pe patru domenii principale: pedagogice, culturale, de comunicare și de gestionare. Conform documentelor metodologice în vigoare, principalele activități derulate în CDI se desfășoară pentru a acoperi o cât mai largă, mai completă și diversă paletă de experiențe de învățare propuse elevilor. Exemplificăm în figura de mai jos principalele activități/categorii derulate în CDI.



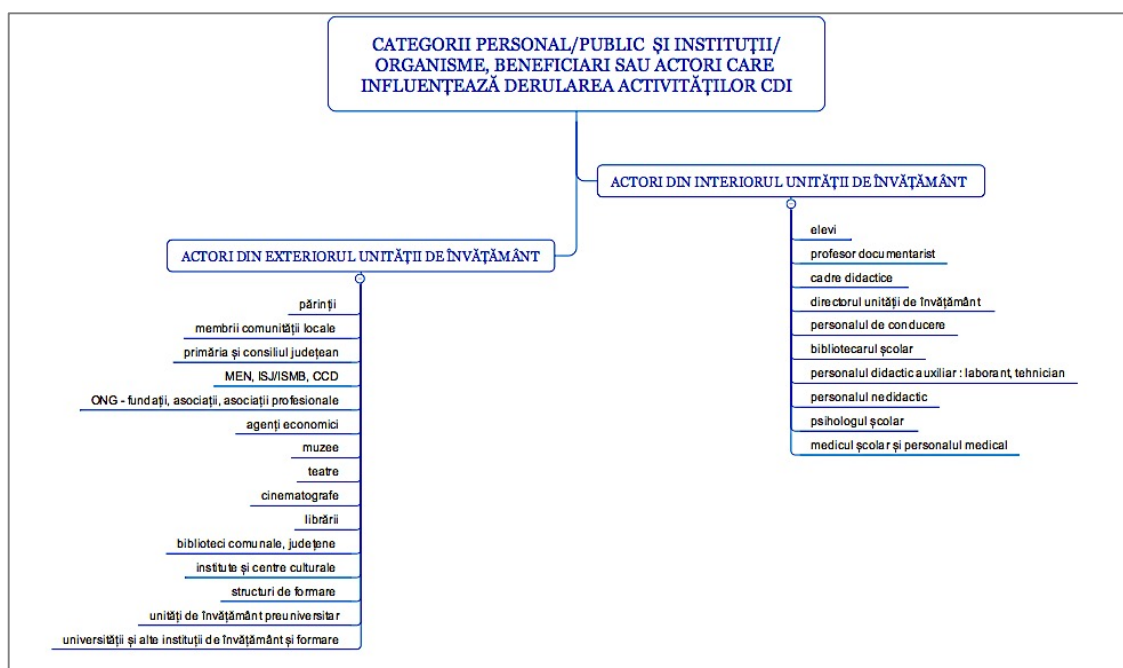


**Figura 39. Domenii de activitate și exemple de activități derulate în CDI/categorii**

Sursa: MEN - Informații preluate, sintetizate și prelucrate din OMEN 5556/2011 - Anexa 1 - *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a CDI* – art. 32

O serie de organisme și instituții pot avea un rol în propunerea și derularea activităților din CDI, fie în calitate de beneficiari, fie în calitate de parteneri, inițiatori sau membri în echipa de proiect în derularea activităților școlare și extrașcolare organizate în și prin CDI. Propunem în figura de mai jos o listare a categoriilor de personal, organisme și instituții care pot participa sau influența activitatea CDI sau care pot fi beneficiari ai acestor

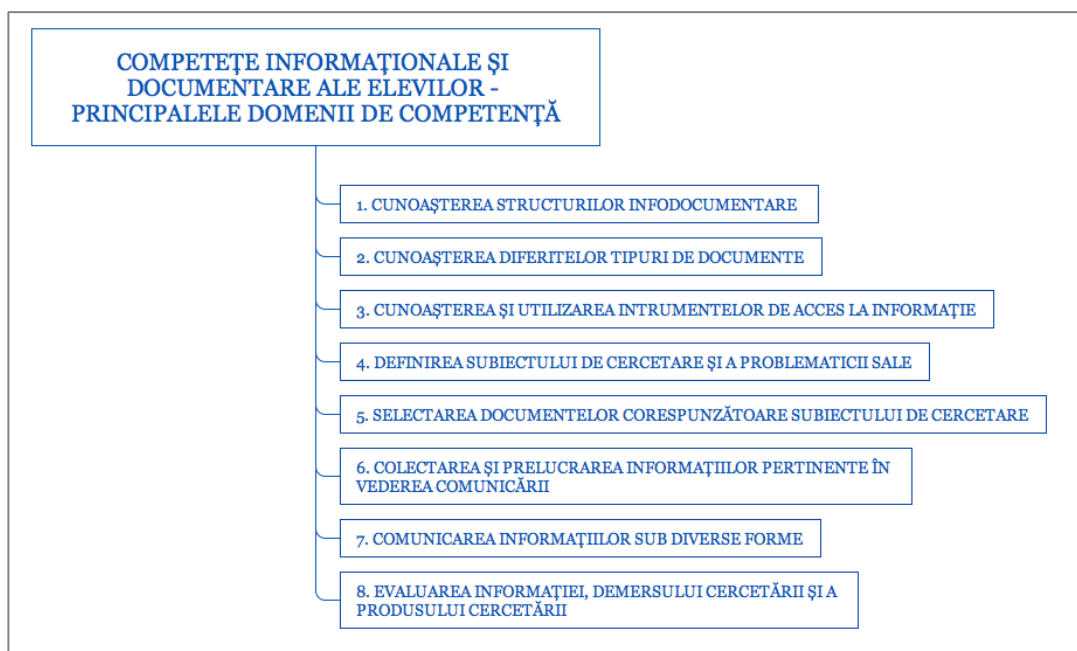
activități. Aceștia sunt repartizați în două categorii - actori din interiorul și exteriorul unității de învățământ.



**Figura 40. Categoriile de personal sau public beneficiar și instituții/organisme care influențează activitatea CDI**

Sursa: Informații prelucrate din documentele MEN, culese și rezultate din activitatea directă în CDI, din observația și analiza activităților din CDI vizitate

Totalitatea activităților derulate în și prin CDI au ca finalitate și urmăresc dezvoltarea de competențe informaționale și documentare ale elevilor, formarea și dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor. La nivelul sistemului preuniversitar de învățământ este definit și aprobat un document care regroupează ansamblul competențelor informaționale și documentare pe care elevii cuprinși în sistemul de învățământ obligatoriu este recomandat a le dezvolta (Figura 41). Acest document este intitulat: *Reperce privind elaborarea și punerea în practică a unei strategii locale de educației pentru informație și formare a unei culturi informaționale a elevilor* și este anexa 2 a *Regulamentului organizării și funcționării bibliotecilor școlare și a CDI* aprobat prin OMEN nr. 5556/2011.



**Figura 41. Domenii de competență – Competențe informaționale și documentare ale elevilor**

Sursa: MEN - *Repere privind elaborarea și punerea în practică a unei strategii locale de educației pentru informație și formare a unei culturi informaționale a elevilor anexa 2 a Regulamentului organizării și funcționării bibliotecilor școlare și a CDI aprobat prin OMEN nr. 5556/2011*

Acest document este un bun instrument de lucru, care definește finalitatea urmărită prin activitatea CDI și listează competențele pe care se recomandă a le dobândi elevii în activitatea din CDI pe durata școlarității obligatorii. De asemenea, el structurează și canalizează activitatea CDI și a profesorului documentarist.

### 3.1.7. Organizarea activității și funcționarea CDI în unitățile de învățământ

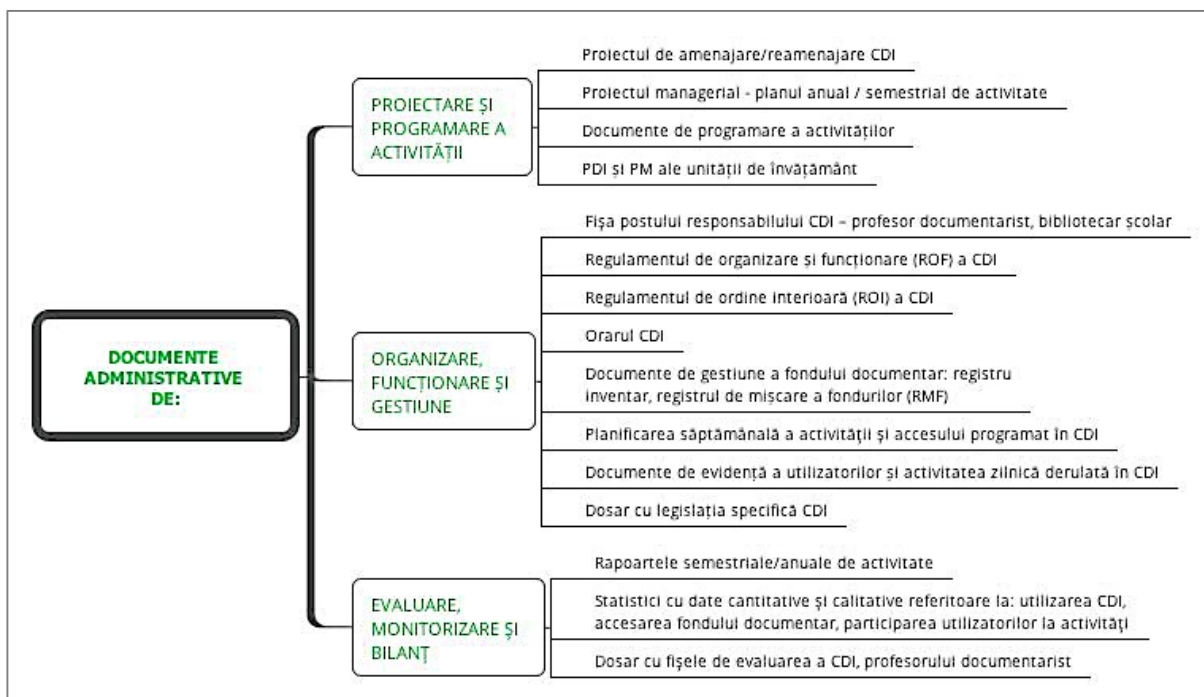
Buna funcționare și organizare a unui CDI presupune o activitate complexă care are în vedere mai multe paliere de acțiune. Componentele activității de management a CDI sunt<sup>342</sup>:

- Managementul spațiului: proiectul de amenajare (pentru respectarea spațiilor specifice și recomandările cu privire la zonele de lucru, fluxul, nevoile utilizatorilor);
- Managementul funcționării CDI: ROF și ROI CDI (integrat în ROI unitate de învățământ);
- Managementul timpului: orar și planificarea săptămânală a activităților programate;
- Managementul activităților CDI: proiectarea, programarea și planificarea activităților, cuprinderea lor în proiectul de activitate al CDI (anul și semestrial);

<sup>342</sup> STANILĂ, Corina. *Managementul CDI* - comunicare susținută în cadrul Conferinței Naționale a Asociației Bibliotecarilor din România – Cluj Napoca, 4 septembrie 2014

- Managementul formării elevilor: ansamblul activităților realizate în CDI și cuprinse în proiectele de activitate care participă la formarea competențelor infodocumentare ale elevilor;
- Managementul serviciilor CDI: oferta de servicii și activitate cuprinsă în proiectul anual al CDI;
- Managementul fondului documentar / colecțiilor / fondului de publicații: Registrul inventar (RI) și Registrul de mișcare a fondului (RMF);
- Managementul resurselor materiale: mobilier, echipamente și materiale de lucru: registru inventar;
- Managementul formării responsabilului CDI: programarea participării la programe de formare continuă, realizarea unui dosar cu documente specifice.

Pentru desfășurarea activității de management al CDI, o serie de documente și instrumente de management sunt necesare. Acestea pot fi grupate în trei categorii: documente administrative de proiectare și programare a activității, de organizare, funcționare și gestiune, respectiv de evaluare, monitorizare și bilanț.<sup>343</sup>



**Figura 42. Lista documentelor necesare în activitatea de management al CDI**

Sursa: Date prelucrate din documentele MEN în vigoare și din literatura de specialitate

<sup>343</sup> SEUȘAN, Mihaela. *Instrumente de management al CDI – comunicare susținută în cadrul Conferinței Naționale a CDI – Sibiu, 2015*

Întreaga activitate derulată în CDI se organizează în baza unui Regulament de ordine interioară elaborat la nivelul CDI și aprobat la nivelul unității de învățământ<sup>344</sup>. *Regulamentul de ordine interioară al CDI* respectă *Regulamentul de ordine interioară al unității de învățământ* și este parte integrantă al acestuia.

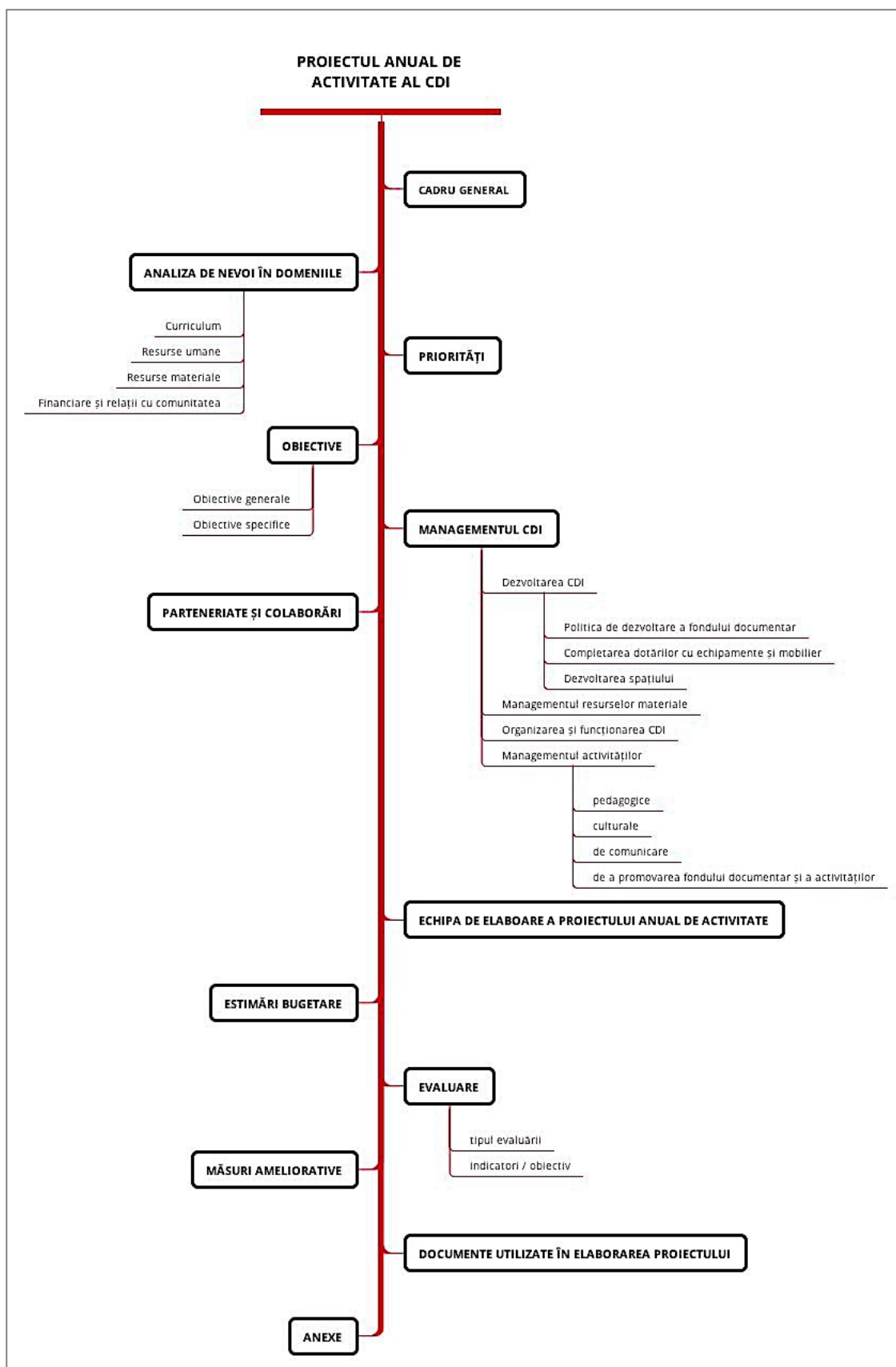
Funcționarea CDI se realizează în baza unui orar de funcționare realizat de responsabilul/responsabilii CDI (profesorul documentarist, bibliotecarul școlar sau cadrul didactic – responsabil CDI). Orarul cuprinde o plajă orară care să permită accesul utilizatorilor în CDI atât în timpul orelor de curs, cât și în afara acestora, respectiv permite derularea de activități programate (activități organizate pentru elevi în cadrul orelor de curs sau în afara acestora și derulate împreună cu cadrele didactice) și activități libere sau neprogramate (accesarea liberă a CDI de către utilizatori, activități desfășurate de către elevi în afara orelor de curs – în mod individual sau în grup).

Orientările majore privind dezvoltarea domeniului infodocumentar la nivelul unității de învățământ sunt cuprinse în proiectul de politică documentară locală și în proiectul de dezvoltare instituțională. Acest subiect va fi dezvoltat în subcapitolul „Politica documentară”.

Totalitatea activităților derulate în CDI se regăsesc într-un proiect anual de activitate. Proiectul este elaborat pentru un an școlar și cuprinde informații structurate astfel:

---

<sup>344</sup> Art. 83 al ROF CDI aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011



**Figura 43. Structura proiectului anual de activitate al CDI**

Sursa: Date prelucrate din informații MEN – *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a CDI* – OMECTS nr. 5556/2011

Aceste documente reflectă întreaga activitate derulată în CDI și regroupează în jurul unor obiective comune ansamblul acțiunilor derulate pentru dezvoltarea în mod construit și asumat o cultură a informației în unitatea de învățământ și o dezvoltare a domeniului infodocumentar. Documentele de programare a activității CDI țin cont de prioritățile și obiectivele definite în proiectul de dezvoltare instituțională. Pentru a sprijini construcția și dezvoltarea unei culturi a informației este recomandat ca în documentele de proiectare managerială a unităților de învățământ să fie cuprinse ținte, opțiuni strategice și obiective specifice documentarii și informării. Implementarea acestora și realizarea lor se face prin planuri operaționale corelate cu politica documentară a școlii. Astfel, acesta este un sistem co-construit de diverși actori ai unității de învățământ și care are interferențe în toate domeniile de acțiune (domeniul: resurse materiale, resurse umane, curricular, management, comunicare etc.).

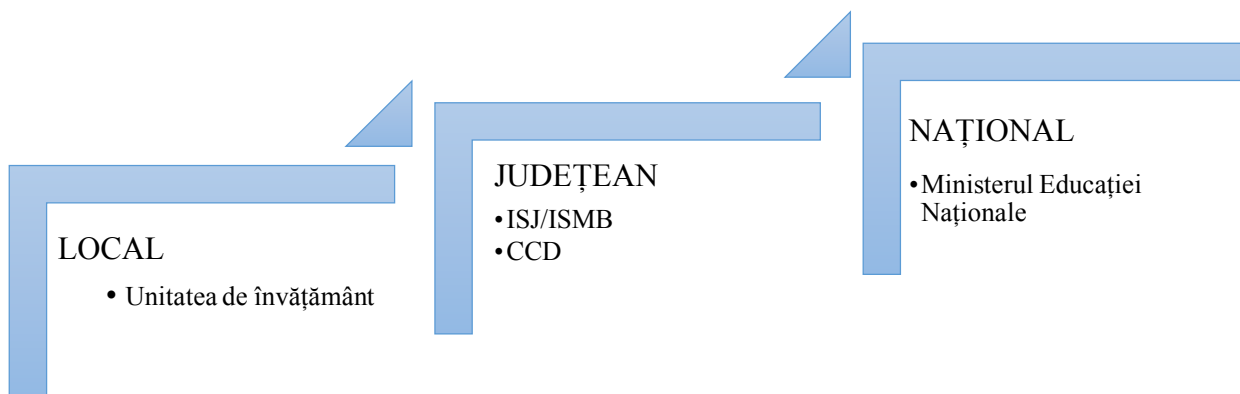
### **3.1.8. Managementul CDI. Niveluri de management, responsabili și responsabilități, instituții și rolul lor în organizarea CDI în sistemul educativ românesc - instituționalizarea procesului**

Conform legislației în vigoare, coordonarea CDI presupune asigurarea a trei nivele de coordonare/management: local, județean, național (*Figura 44*). Astfel, CDI sunt coordonate la nivel local de către profesorul documentarist, respectiv de directorul unității de învățământ și a consiliului de administrație. La nivel județean, coordonarea metodologică a CDI revine Caselor Corpului Didactic<sup>345</sup>, iar coordonarea activității profesorilor documentariști este realizată de Inspectoratele Școlare Județene (ISJ). La nivel național, rețeaua de CDI, conform Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare, este coordonată de Ministerul Educației Naționale prin Direcția de Formare Continuă<sup>346</sup>.

---

<sup>345</sup> Aceste prevederi au fost aprobate inițial în anul 2002 prin Ordinul ministrului educației nr. 3328/2002 și reconfirmate prin Ordinul ministrului educației nr. 5556/2011

<sup>346</sup> Art. 10 al ROF CDI aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011



**Figura 44. Niveluri de coordonare a CDI și instituțiile implicate**

Sursa: Informații sintetizate din documentele MEN cu privire la coordonarea activității CDI

Instituțiile responsabile cu activitatea de management a CDI au stabilite o serie de responsabilități. Acestea se regăsesc în regulamentele și metodologiile elaborate de MEN cu privire la coordonarea, monitorizarea și evaluarea CDI și a profesorilor documentariști. Propunem în tabelul de mai jos o sinteză a acestor responsabilități pentru fiecare dintre instituțiile implicate.

Nivel	Instituție	Responsabilități și acțiuni
Național	Ministerul Educației Naționale	<ul style="list-style-type: none"> <li>- elaborarea unui proiect / a strategiei de dezvoltare a programului de modernizare a structurilor infodocumentare;</li> <li>- derularea de programe de dotare a structurilor infodocumentare;</li> <li>- stabilirea numărului de unități cuprinse în program (pentru extinderile centralizate);</li> <li>- susținerea și stimularea dezvoltării rețelei CDI;</li> <li>- coordonarea națională a rețelei CDI;</li> <li>- monitorizarea și evaluarea CDI la nivel național;</li> <li>- aprobarea numărului de posturi/județ pentru personalul didactic și didactic auxiliar – în baza solicitărilor ISJ/ISMB;</li> <li>- elaborarea subiectelor pentru titularizarea personalului încadrat pe posturile de profesori documentariști – prin Centrul Național de Evaluare și Examinare (CNEE);</li> <li>- acreditarea programelor de formare continuă pentru personalul didactic și didactic auxiliar (inclusiv a programelor de formare în domeniul infodocumentar adresate cadrelor didactice) propuse de furnizorii de formare;</li> <li>- aprobarea derulării programelor de formare continuă pentru responsabilii CDI sau programe în domeniul infodocumentar – prezentate în ofertele de formare continuă a Caselor Corpului Didactic;</li> <li>- promovarea și susținerea demersurilor de dezvoltare a domeniului infodocumentar.</li> </ul>
Județean	Inspectoratul școlar județean/ Inspectoratul școlar al	<ul style="list-style-type: none"> <li>- aprobarea înființării CDI (la solicitarea CCD și a unităților de învățământ);</li> <li>- participare la asigurarea / dezvoltarea bazei materiale a CDI (în calitate de ordonator de credite);</li> <li>- aprobarea normării cu posturi de profesori documentariști / bibliotecari școlari cu respectarea numărului de norme la nivel județean;</li> </ul>



	municipiului București	<ul style="list-style-type: none"> <li>- monitorizarea și evaluarea activității CDI (în evaluarea globală a unităților de învățământ);</li> <li>- monitorizarea și evaluarea profesorului documentarist prin inspecțiile școlare.</li> </ul>
	Casa Corpului Didactic	<ul style="list-style-type: none"> <li>- coordonarea metodologică a CDI la nivel județean;</li> <li>- înființarea CDI – eliberarea deciziei de înființare a CDI în baza proiectului de amenajare și dotare a CDI, cu avizul ISJ/ISMB;</li> <li>- monitorizarea și evaluarea activității CDI;</li> <li>- monitorizarea și evaluarea rețelei de CDI la nivel de județ;</li> <li>- formarea continuă a profesorilor documentariști, bibliotecarilor școlari, cadrelor didactice – în domeniul infodocumentar – prin programe de formare cuprinse în oferta de formare anuală (programe acreditate, programe avizate, conferințe, colocvii etc.);</li> <li>- constituirea și coordonarea activității cercului pedagogic a responsabililor CDI;</li> <li>- conceperea unei politici și a unui plan de dezvoltare a rețelei CDI la nivel de județ;</li> <li>- colectarea de date privind activitatea CDI și elaborarea de rapoarte privind activitatea acestora;</li> <li>- validarea proiectelor de amenajare / reamenajare;</li> <li>- eliberarea deciziilor de înființare a CDI, cu avizul ISJ;</li> <li>- actualizarea bazelor de date cu privire la școlile cu CDI / profesori încadrați;</li> <li>- realizarea de statistici cu privire la activitatea, organizarea și funcționarea CDI;</li> <li>- informarea MEN cu privire la situația funcționării CDI, strategia de dezvoltare a rețelei CDI, a încadrării cu personal și politica de formare în domeniul infodocumentar.</li> </ul>
Local	Unitatea de învățământ prin:  a. Director și consiliul de administrație	<ul style="list-style-type: none"> <li>- propunerea înființării CDI;</li> <li>- participarea la elaborarea proiectului de amenajare al CDI;</li> <li>- aprobarea proiectului de amenajare și angajarea lucrărilor de amenajare;</li> <li>- propunerea normării cu posturi pentru personal calificat în domeniul științelor documentării și informării;</li> <li>- gestionarea resursei umane din CDI;</li> <li>- promovarea și susținerea activității CDI;</li> <li>- aprobarea referatelor de necesitate pentru fondurile alocate în vederea dotării CDI și completării fondului documentar, respectiv realizării activităților;</li> <li>- aprobarea proiectului anual de activitate al CDI;</li> <li>- includerea în documentele de management al unității de învățământ PDI, PM/PO, PCDI a elementelor de politică documentară;</li> <li>- validarea ROI CDI și integrarea ca parte a ROI al unității de învățământ;</li> <li>- participarea la realizarea Proiectului de activitate al CDI respectând structura prezentată în anexa 1 / ROF și validarea acestuia în Consiliul de Administrație;</li> <li>- dezvoltarea, organizarea și funcționarea structurii infodocumentare - CDI la nivelul unității de învățământ (integrarea bibliotecii școlare în CDI, dezvoltarea și modernizarea permanentă a fondului documentar și al echipamentelor);</li> <li>- respectarea standardelor de amenajare, organizarea și funcționare a CDI;</li> <li>- repartizarea sarcinilor bibliotecarului școlar și profesorului documentarist prin fișa postului – (conform - Fișa-cadru anexă la OMECTS nr. 6143/2011);</li> <li>- includerea profesorului documentarist și a bibliotecarului școlar (unde este cazul) în Comisii și Consilii organizate la nivelul unității de învățământ, inclusiv în consiliul de Administrație de manieră permanentă sau cel puțin ocazională, când pe ordinea de zi sunt incluse subiecte cu privire la domeniul infodocumentar;</li> </ul>

		- încurajarea participării cadrelor didactice și a elevilor la activitățile CDI, constant și regulat; - evaluarea CDI (conform fișă de evaluare CDI – anexă la OMECTS 5556/2011) și a profesorului documentarist (conform - Fișa-cadru de evaluare - anexă la OMECTS nr. 6143/2011); - valorizarea activităților CDI și a profesorului documentarist;
	b. Profesorul documentarist/ Bibliotecarul școlar/ Profesorul responsabil CDI	- realizarea misiunilor și responsabilităților stabilite în conformitate cu: * fișa-cadru a postului profesorului documentarist (cu rol în coordonarea activității CDI, managementul resurselor și activităților CDI, formarea utilizatorilor); * fișa-cadru a postului bibliotecarului școlar adaptată de unitățile de învățământ.

**Tabelul 8. Niveluri de management, instituții și responsabilități în asigurarea managementului CDI**

Sursa: Informații prelucrate din datele MEN

Activitatea de management cu privire la dezvoltarea domeniului infodocumentar în educație prin implementarea de CDI și derularea de acțiuni de formare presupune mai multe nivele de management: management strategic, care presupune: dezvoltare strategică, bază legală, politici publice, procese și proceduri, coordonare și evaluare la nivel național, respectiv management operațional: implementarea, la nivel județean, a politicilor publice, monitorizarea și evaluarea, la nivel județean, a procesului, a rețelei și a resursei umane, dar și, la nivel local, organizarea și coordonarea activității CDI care presupune să fie asigurată activitatea de management al spațiului CDI, al funcționării CDI, managementul timpului (orar, proiect de activitate, planificări), al activităților CDI (activităților programate și libere), al serviciilor CDI, al resurselor materiale: mobilier, echipamente și materiale de lucru, managementul fondului documentar/ fondului de publicații, respectiv al formării utilizatorilor, dar și a dezvoltării profesionale a responsabilului CDI<sup>347</sup>;

### **3.1.9. Participarea CDI la dezvoltarea instituțională. CDI și managementul calității**

Din analiza documentelor privind managementul unităților de învățământ, inclusiv managementul calității unităților de învățământ putem să constatăm faptul că înființarea și buna funcționare a CDI într-o unitate de învățământ poate avea un impact pozitiv în îndeplinirea standardelor de calitate a unității de învățământ.

Proiectul de dezvoltare instituțională al unităților de învățământ preuniversitar cuprinde patru domenii, care au în vedere:

<sup>347</sup> Corina, Stănilă, *Managementul CDI* - lucrare prezentată în cadrul conferinței Naționale a Asociației Bibliotecarilor din România – Cluj Napoca, 4 septembrie 2014

- ✓ resursele materiale și dotarea unității de învățământ;
- ✓ curriculum sau domeniul pedagogic;
- ✓ parteneriatele;
- ✓ comunicarea la nivelul unității de învățământ.

La nivelul unității de învățământ se elaborează politica documentară, integrată în politica educațională a școlii. Politica documentară reprezintă un sistem de valori și acțiuni în domeniul informării și documentării vizând cele patru domenii:

- ✓ curriculum;
- ✓ resurse umane;
- ✓ resurse materiale și financiare;
- ✓ relații și dezvoltare comunitară.

Aceste elemente sunt cuprinse în toate documentele de management al unităților de învățământ. Conform documentelor oficiale, prin politica documentară a școlii, ca în orice alt proiect derulat la nivelul unității de învățământ, se sprijină îndeplinirea obiectivelor stabilite în proiectul de dezvoltare instituțională.

Proiectul de dezvoltare instituțională este un instrument de definire a modului în care unitatea de învățământ, ca organizație, își propune să se dezvolte, directorului unității de învățământ revenindu-i sarcina de a realiza și implementa acest proiect împreună cu membrii comunității educative din unitatea de învățământ, respectiv de a da coerența acțiunilor propuse prin raportarea la raportate la obiectivele, programele și orientările naționale. „Garanția calității în cadrul unui proiect (și în ceea ce privește realizarea unui proiect de dezvoltare instituțională) este asigurată de cinci elemente: *transparența, încrederea, colaborarea* (împărtășirea acelorași valori, acelorași obiective, punerea informațiilor în comun și la dispoziția echipei), *asumarea, datoria* (sentimentul datoriei avut în raport cu echipa, cu proiectul, cu rezultatele).”<sup>348</sup>

În documentul *Standarde de referință și indicatori de performanță pentru evaluarea și asigurarea calității în învățământul preuniversitar*<sup>349</sup>, realizat de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP), au fost identificate standardele de referință, dar și o serie de indicatori de performanță pentru evaluarea și

<sup>348</sup> MONSAURET, Michel. *Le projet d'établissement* comunicare în cadrul colochiului *Les Jeudidactiques – rencontres professionnelles de l'enseignement du FLE*, București, 9 noiembrie 2017

<sup>349</sup> Guvernul României, *Standarde de referință și indicatori de performanță pentru evaluarea și asigurarea calității în învățământul preuniversitar* – aprobate prin Hotărârea de Guvern nr. 1534 din 25 noiembrie 2008 – publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, Nr. 822/8.XII.2008

asigurarea calității în învățământul preuniversitar românesc. Implementarea și funcționarea CDI la nivelul unităților de învățământ preuniversitar aduce un aport în sistem educativ și o valoare adăugată privind îndeplinirea indicatorilor de evaluare a calității unităților de învățământ.

Analizând standardele și indicatorii de performanță și cunoscând impactul și aportul CDI în unitățile de învățământ, identificăm o serie de posibile elemente de influență calitativă aduse de implementarea CDI<sup>350</sup> :

- Nivelul **managementului strategic și operațional**:
  - ✓ conceperea unui sistem coerent de acces la informație și dezvoltare graduală a formării competențelor infodocumentare ale elevilor;
  - ✓ definirea politicii documentare locale:
    - creșterea gradului de cunoaștere a activității școlii de către cadrele didactice, elevii și comunitatea locală;
    - coerență în acțiunile de implementare a unei politici documentare;
  - ✓ promovarea și o mai bună asumare a obiectivelor și priorităților urmărite prin proiectul de dezvoltare instituțională și planurile manageriale;
  - ✓ complementaritatea acțiunilor concepute la nivel instituțional pentru îndeplinirea obiectivelor fixate la nivel instituțional;
  - ✓ realizarea unor demersuri instituționale și pedagogice de dezvoltare a unei culturi a informației a elevilor;
  - ✓ eficientizarea comunicării la nivelul unității de învățământ și o mai bună promovare și valorizare a acțiunilor, resurselor, reușitelor, performanțelor elevilor;
  - ✓ dezvoltarea resursei umane la nivel instituțional și promovarea lucrului în echipă, abordarea interdisciplinară a conținuturilor de predare-învățare-evaluare;
  
- Domeniul **baza materială** a unității de învățământ:
  - ✓ eficientizarea utilizării spațiilor școlare și a resurselor documentare prin:
    - crearea unui nou spațiu de lucru și formare, documentare și informare;

---

<sup>350</sup> Elemente prezentate în detaliu în lucrarea noastră de Master cu tema *Managementul structurilor infodocumentare de tip CDI* – Corina Stănilă, Universitatea București, 2009, temă reluată și prezentată în cadrul comunicării cu tema: *Amenajarea și funcționarea CDI din perspectiva LEN nr. 1/2011. Stadiul proiectului educație pentru informație/CDI*, prezentată la reuniunea cadrelor didactice organizată de CCD Bacău, Bacău, 29 noiembrie 2011.

- facilitarea accesului la echipamente informatice pentru activități didactice și culturale;
  - asigurarea accesului tuturor elevilor la spațiul și resursele CDI;
  - favorizarea accesului la TIC și resursele documentare pe suport digital;
  - complementaritatea și varietatea materialului didactic, a resurselor și surselor de informare puse la dispoziție prin CDI;
- ✓ dezvoltarea și modernizarea spațiului infodocumentar, eficientizarea funcționării și utilizării spațiului infodocumentar și a resurselor puse la dispoziție într-un spațiu comun;
  - ✓ dezvoltarea și actualizarea periodică a colecțiilor / fondului documentar al școlii;
  - ✓ dotarea unității de învățământ cu echipamente informatice și mobilier modern, adaptat structurilor infodocumentare;
- Domeniul **pedagogic**:
- ✓ elaborarea unui proiect al CDI care cuprinde activități școlare și extrașcolare - cu finalitate pedagogică, de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor;
  - ✓ abordarea transdisciplinară a conținuturilor și tratarea temelor de studiu printr-un demers comunicativ-acțional;
  - ✓ propunerea de activități de cercetare documentară și de formare, dezvoltare a culturii informației;
  - ✓ diversitatea și complementaritatea surselor de informare și resurselor documentare accesate și utilizate în activitățile desfășurate în CDI;
  - ✓ accesarea și consultarea resurselor și materialelor didactice în predare-învățare-evaluare;
  - ✓ fixarea unor obiective privind formarea autonomiei elevului, stimularea creativității, educarea spiritului critic și civic;
  - ✓ utilizarea limbilor străine ca instrumente de lucru în activitatea de cercetare documentară;
  - ✓ diversificarea situațiilor de lucru și a experiențelor de învățare;
  - ✓ dezvoltarea modului de lucru și a colaborărilor: lucrul în echipă, parteneriate educative, studiul individual, autoformare, formare la distanță;
  - ✓ valorizarea cunoștințelor, capacităților, aptitudinilor și competențelor elevilor prin implicarea în activități de cercetare documentară, care presupun dezvoltarea autonomiei în învățare, dezvoltarea culturii informației;

- ✓ susținerea inovației didactice și diversificarea metodelor moderne de predare;
- ✓ centrarea învățământului pe elev și particularizarea activităților la nivelul, nevoile de formare și ritmul de lucru al elevului;
- ✓ adaptarea ofertei educaționale a CDI la nevoile utilizatorilor și nevoilor de dezvoltare a școlii ca organizație;
- ✓ facilitarea colaborării între cadrele didactice și favorizarea colaborării între elevi;
- ✓ favorizarea accesului și utilizarea TIC, a resurselor pe suport digital și a resurselor online în activitatea de predare-învățare-evaluare;
- ✓ creșterea nivelului de implicare a elevilor în propria formare și creșterea nivelului de responsabilizare;
- ✓ diversificarea activităților și experiențelor de învățare, a activităților de dezvoltare a autonomiei, creativității, a competențelor infodocumentare și a competențelor transversale;

- Domeniul **comunicare:**

- ✓ structurarea și prioritizarea acțiunilor CDI prin cuprinderea lor într-un proiect asumate de comunitatea educativă;
- ✓ validarea proiectului de către consiliul de administrație și comunicarea proiectului de activitate a CDI (inclusiv oferta de servicii și formare) către toți factorii interesați;
- ✓ implicarea echipei pedagogice într-un proiect care generează schimbare și responsabilizarea membrilor echipei pedagogice și a elevilor;
- ✓ dezvoltarea de noi activități de comunicare cu utilizatorii;
- ✓ ritmicitate în comunicarea cu utilizatorii și adaptarea mesajului în funcție de public;
- ✓ favorizează schimburilor și conexiunilor între diferiții actori interni și externi unității de învățământ;
- ✓ stimularea dezvoltării și participării la parteneriate educative și culturale;
- ✓ crearea unor noi situații și contexte de comunicare și de lucru între cadrele didactice și elevi;
- ✓ utilizarea diverselor mijloace de comunicare cu utilizatorii și partenerii;
- ✓ realizarea unor activități de promovare și valorizare a activităților, serviciilor și produselor documentare, respectiv a fondului documentar al CDI;
- ✓ implicarea utilizatorilor în elaborarea strategiei de dezvoltare a structurii și serviciilor CDI și favorizarea muncii în echipă;
- ✓ stimularea, susținerea, promovarea și valorizarea acțiunilor creative de comunicare;

- ✓ elaborarea unor instrumente proprii și personalizate de comunicare la nivelul CDI;

### 3.1.10. Fișă sintetică de prezentare CDI din sistemul preuniversitar românesc

Ne propunem să prezentăm mai jos o fișă sintetică care să cuprindă informații<sup>351</sup> esențiale cu privire la centrele de documentare și informare din unitățile de învățământ preuniversitar. Aceasta fișă cuprinde caracteristici și elemente de descriere a CDI / principalele domenii de analiză: localizare, public-țintă, obiective, suprafață și capacitate de primire, constituirea fondului documentar, dotarea cu echipamente și mobilier, organizarea și dotarea spațiilor specifice, tipuri de activități, personal încadrat, coordonarea activității CDI, așa cum rezultă din tabelul de mai jos:

<b>Domeniul</b>	<b>Caracteristici / Descriere</b>
Localizarea CDI în unitatea de învățământ	Unități de învățământ din sistemul preuniversitar: preșcolar, primar, gimnazial, liceal, din mediul rural și urban Poziționare fizică în spațiul școlii, într-un loc cât mai central, cu acces facil pentru elevi
Public țintă	Elevi, cadrele didactice (întreaga comunitate educativă) și comunitatea locală
Obiective	Favorizarea accesului la informație și la expertiza unui personal calificat în domeniul științelor documentării și informării; Asigurarea formării competențelor infodocumentare ale elevilor și a culturii informației;
Suprafața recomandată și capacitate de primire	Suprafața recomandată a CDI: min. 3m <sup>2</sup> x 10% din numărul total al elevilor din unitatea de învățământ; Capacitate de primire (numărul de locuri în CDI): 10% din nr. total al elevilor din unitatea de învățământ (sau min. 30 de locuri în spațiul destinat lucrului în echipe și individual) <sup>352</sup>
Fondul documentar	Fond de carte Reviste, ziare Resurse multimedia și audio-video Resurse informatice Resurse on-line CDI integrează fondul activ de publicații al bibliotecii școlare din unitățile de învățământ în care funcționează CDI modernizează și reformează conceptul de bibliotecă școlară (organizare, funcționare, dotare, ofertă de activități, servicii și produse documentare oferite)
Dotare cu echipamente informatice	Aparatura și echipamentele din CDI permit accesarea și exploatarea resurselor puse la dispoziția utilizatorilor: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Calculatoare (fixe sau mobile)</li> <li>- Videoproiector</li> <li>- Televizor</li> <li>- CD/DVD player</li> <li>- Tablă interactivă</li> <li>- Camera video, aparat de fotografiat, reportofon</li> <li>- Scanner, copiator etc.</li> </ul>

<sup>351</sup> Conform datelor și informațiilor preluate din *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare* – anexa a Ordinului Ministrului Educației nr. 5556/2011

<sup>352</sup> Aceste criterii cu privire la spațiu și capacitate de primire au titlu de recomandare. Unitățile cu un număr foarte mare de elevi le vor adapta acești indicatori în funcție de spațiul de care dispun.

Dotare cu mobilier	<p>Mobilier: mese, scaune, etajere cu față simplă și față dublă, etajere de prezentare, panouri de afișaj, birouri, mese pentru calculatoare etc.</p> <p>Etajere – înălțime recomandată:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 1.30 m<sup>2</sup> pentru grădinițe</li> <li>- 1.50 m<sup>2</sup> în școlile primare,</li> <li>- 1.60 m<sup>2</sup> în școlile gimnaziale</li> <li>- 1.80 m<sup>2</sup> în licee, școli profesionale și școli postliceale</li> </ul> <p>Mobilier modular, solid, modern și parctic, care să permită:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- accesul liber la raft;</li> <li>- reorganizarea spațiului în funcție de activități.</li> </ul>
Organizarea spațiului / spații specifice	<p>Organizare modulară a spațiilor;</p> <p>Spații specifice: spațiul de primire, spațiul profesorului documentarist, spațiul informatic, spațiul audio-video și multimedia, spațiul de documentare pedagogică/spațiul pentru profesori, spațiul lucrărilor documentare, spațiul lucrărilor de ficțiune, spațiul pentru presă, spațiul de lucru individual, spațiul de lucru în echipă, spațiul de organizare școlară și profesională, spațiul de afișaj și expoziții. Alte spații: de depozitare, arhivare, stocare etc.</p>
Gestionarea și organizarea fondului de publicații	<p>Gestionarea și comunicarea fondului: dezvoltarea colecțiilor, achiziția, selecția, deselexția, prelucrarea documentelor, evidența documentelor: evidența primară a documentelor, globală și individuală, catalogare, clasificare, indexare, informatizarea fondului;</p> <p>Pentru clasificarea, cotarea și ordonarea colecțiilor se utilizează clasificarea zecimală universală;</p> <p>Facilitarea accesului: catalog tematic, catalog documentelor audiovideo, catalogul lucrărilor de referință, liste de noutăți;</p> <p>Exploatarea colecțiilor: consultarea în CDI și împrumut la domiciliu.</p>
Tipuri de activități	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>pedagogice</i>: inițiere în cercetare documentară, educație pentru informație (curriculum la decizia școlii), activități școlare, proiecte în colaborare cu cadrele didactice, cursuri discipline de studiu;</li> <li>- <i>culturale</i>: animații lectură, animații audiovideo, educație pentru media, vizite, întâlniri tematice, ateliere de creație, parteberiate și schimburi culturale;</li> <li>- <i>comunicare</i>: colectarea, prelucrarea și difuzarea informațiilor către utilizatorii interni sau externi, promovarea unității de învățământ, diseminarea activităților și experiențelor de bune practici;</li> <li>- <i>gestionare</i> a CDI: gestionarea spațiului, a funcționării: orar și regulament intern de funcționare, planificarea activităților, gestionarea resurselor material și a fondului documentar;</li> </ul> <p>CDI propune și participă la derularea de:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- activități școlare/extrașcolare</li> <li>- proiecte disciplinare/inter-/ transdisciplinare</li> <li>- activități formale, nonformale și informale</li> </ul> <p>Activitățile organizate urmăresc:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor și formarea unei culturi informaționale prin toate tipurile de activități;</li> <li>- participarea la dezvoltarea competențelor-cheie și a competențelor transversale ale elevilor;</li> </ul>
Proiectul de activitate al CDI	<p><i>Proiectul de activitate cuprinde</i>: cadrul general, priorități, obiective generale și specifice, managementul CDI (dezvoltarea CDI, managementul resurselor material, organizarea și funcționarea CDI, managementul activităților CDI – pedagogice, culturale și de comunicare), parteneriate și colaborări în activitatea CDI, estimări bugetare, evaluare, măsuri ameliorative</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- implementează politica documentară a școlii;</li> <li>- urmărește îndeplinirea obiectivelor din proiectul dezvoltării instituționale și a obiectivelor proprii;</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>- urmărește dezvoltarea graduală și progresivă a unor parcursuri de formare și dezvoltare a competențelor infodocumentare ale elevilor;</li> <li>- urmărește cuprinderea cât mai multor tipuri de activități, de experiențe de învățare pentru elevi;</li> </ul>
Personal încadrat	<ul style="list-style-type: none"> <li>Profesori documentariști (titulari sau suplinitori);</li> <li>Bibliotecari școlari (cu normă întreagă sau fracțiuni de normă);</li> <li>Profesori – responsabili CDI (plata cu ora sau în regim de voluntariat).</li> </ul>
Coordonarea activității CDI/rețelei CDI	<ul style="list-style-type: none"> <li><i>Nivel local</i> - Coordonarea activității CDI: <ul style="list-style-type: none"> <li>- directorul unității de învățământ și Consiliul de Administrație (CA) al unității de învățământ;</li> <li>- profesorul documentarist și/sau bibliotecarul școlar și/sau profesorul responsabil CDI;</li> </ul> </li> <li><i>Nivel județean</i> - Coordonarea și dezvoltarea rețelei CDI și monitorizarea și evaluarea CDI și a profesorilor documentariști: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Inspectoratul Școlar Județean (ISJ)/Inspectoratul Școlar al Municipiului București (ISMB);</li> <li>- Casa Corpului Didactic (CCD);</li> </ul> </li> <li><i>Nivel național</i> – Coordonarea, dezvoltarea, monitorizarea și evaluarea rețelei CDI, încadrarea cu personal; <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ministerul Educației Naționale (MEN).</li> </ul> </li> </ul>

**Figura 9. Fișă sintetică de prezentare a CDI**

Sursa: MEN – date preluate, sintetizate și prelucrate din *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a CDI* – aprobat prin OMEN nr. 5556/2011

### 3.1.11. CDI, spațiu și instrument educațional

Toate rolurile și misiunile trasate CDI subliniază nevoia și voința de a poziționa *CDI ca un spațiu al învățării*, văzut ca parte integrantă a unui sistem de formare și dezvoltare a elevilor și nu ca o acțiune insulară și izolată. De asemenea, constatăm o poziționare a CDI ca structură ce participă la deschiderea către inovație, către noutățile tehnologice, dar și către aspectele culturale și societale, având un rol în formarea elevilor în domeniul culturii informației, dar contribuind și la formarea civică a acestora.

Un alt argument în favoarea ideii că *CDI este un spațiu al învățării* este faptul că aici utilizatorii, în special elevii, „sunt pregătiți să-și însușească codurile lecturii și strategiile de utilizare a resurselor informaționale noi din CDI, ceea ce face din acest centru de documentare un laborator de învățare dotat să-i pregătească pentru utilizarea altor structuri culturale, ca de exemplu: bibliotecile municipale, centrele de documentare specializate, rețelele de comunicație. Le permite, de asemenea, să reflecteze la utilitatea socială a acestor mijloace de comunicare, de a fi în legătură cu realitatea prin intermediul activităților individuale și colective de ordin școlar, într-o viziune de transfer către practicile personale integrate dincolo de spațiul școlii.”<sup>353</sup>

<sup>353</sup> CHAPRON, Françoise. *Evolutions et mutations des CDI face à la société de la connaissance*, comunicare în cadrul Conferinței *CDI în dinamica societății cunoașterii*, Sibiu, 21 mai 2012.

CDI este o structura infodocumentară care funcționează într-un cadru special, unitățile de învățământ, fiind este organizată pentru un public aflat în perioada formarea școlarității obligatorii. Aceasta îi conferă un rol diferit și misiuni specifice în raport cu alte structuri infodocumentare. Anne Cordier sublinia faptul că „*CDI este un spațiu documentar structurat*, și, în acest sens, profesorul documentarist realizează un act de mediere deoarece pune la dispoziția elevilor un dispozitiv de formare adaptat, care permite utilizatorilor să facă legătura între nevoia lor de informare și informația căutată”<sup>354</sup>.

CDI este „*un dispozitiv de documentare adaptat*”<sup>355</sup>, care le permite elevilor să-și satisfacă, în mod autonom (liber sau cu sprijinul și coordonarea profesorului documentarist), nevoia de informare.

În lucrarea *Apprentissage et contexte*, Blandine Bril subliniază că, prin punerea la dispoziție a CDI, profesorul documentarist facilitează accesul la *un spațiu de acțiune*, care constituie “un rezervor de experiențe necesare dezvoltării și achiziției de cunoștințe și de abilități”<sup>356</sup>.

Structura infodocumentară, CDI devine astfel un spațiu al învățării, “*spațiul documentar*, ca teritoriu privilegiat pentru achiziția de cunoștințe, se găsește astfel în centrul unui proces de comunicare între personalul specializat în domeniul infodocumentar”<sup>357</sup>.

În raportul adresat ministrului educației naționale în 2004, Jean Louis Durpaire subliniază și ideea susținută de Louis Cros că „CDI participă la mișcarea noii școli construită prin utilizarea metodelor active, care face apel la toate resursele pedagogice utile și la mijloace moderne de învățare”<sup>358</sup>. Această idee poziționează CDI ca fiind unul dintre *motoarele modernizării unităților de învățământ*, atât din punctul de vedere al punerii la dispoziție a resurselor, cât și din punctul de vedere al utilizării acestora în procesul de didactic, al inovației didactice și al pedagogiei active promovate. În dinamica modernizării și adaptării noului context informațional și tehnologic a unităților de învățământ, dar și a

---

<sup>354</sup> CORDIER, Anne. *Le développement d'une culture de l'information chez les élèves: quel rôle du CDI et du professeur documentaliste?* Comunicare în cadrul Conferinței Naționale CDI, vector al dezvoltării culturii informației, Sibiu, 8-9 noiembrie 2013.

<sup>355</sup> FABRE, Isabelle, VEYRAC (2008). *Des représentations croisées pour l'émergence d'une médiation de l'espace documentaire*. In : *Langages & communication* n° 156, juin 2008, p. 103-116.

<sup>356</sup> BRIL, Blandine. *Apprentissage et contexte*. In : *Intellectica*, n°35, 2002, p.251-268.

<sup>357</sup> CORDIER, Anne. Sibiu, 2013.

<sup>358</sup> DURPAIRE, Jean-Louis, *Les politiques documentaires des établissements scolaires – Rapport à monsieur le ministre de l'éducation nationale, de l'enseignement supérieur et de la recherche*, n. 2004-037 du mai 2014 [online]. MediaEducation. [accesat la: 11 mai 2018]. Disponibil la: <http://media.education.gouv.fr/file/39/2/6392.pdf>, p. 7.

structurilor infodocumentare, *CDI este considerat un instrument de inovație pedagogică, un pol de susținere al inovației pedagogice în școli.*

Făcând o sinteză a poziționării și evoluției conceptului CDI în sistemul educativ din Franța, Yolande Maury subliniază că, încă de la conceperea sa în anii '70 ca structură infodocumentară, CDI este prezentat ca o inovație, iar în anii '90, în noua dinamică impusă de TIC, este prezentat ca o imagine a modernității, pentru ca în anii 2000 să fie considerat o structură în serviciul unui discurs care pune în evidență managementul documentar și pedagogic într-un context al interactivității generalizate, pentru ca ulterior să fie analizată ideea unui demers de promovare a conceptului de *learning center / centru de învățare*, având ca specificitate flexibilitatea și polivalența, marcat fiind de integrarea puternică în structurile infodocumentare a documentării, a digitalului și a pedagogiei<sup>359</sup>.

Conferențiarul universitar Anne Cordier susține în lucrarea sa *Le CDI: un laboratoire à la croisée des mondes [CDI: un laborator la intersecția lumilor]* că, prin statutul său particular, *CDI este un spațiu aflat la intersecția dintre educația formală și cea nonformală*, un spațiu care “favorizează întâlnirea practicilor/activitățile non formale și formale”<sup>360</sup>. Această idee este susținută, pe de o parte, prin faptul că, în cadrul organizării activităților pedagogice, CDI devine un spațiu de formare servind astfel realizării educației formale la nivelul unității de învățământ, iar, pe de altă parte, utilizarea spațiului CDI de către utilizatorii săi (elevi) ca spațiu de recreere, lectură, cercetare, face ca acest spațiu să devină un spațiu al activităților și educației nonformale, el fiind conceput și ca un spațiu de primire pentru derularea activităților libere (activități în afara programului elevilor, derulate individual sau colectiv, de cele mai multe ori fără sprijinul profesorului documentarist, ci doar având un rol de acompaniator și nu cu un rol în formarea în domeniul infodocumentar).

Existența fondului documentar pe un suport fizic, dar și pe suporturi digitale, existența spațiului fizic și a spațiului virtual pus la dispoziție prin/în CDI accentuează și justifică această idee de “intersecție a lumilor”.

CDI este considerat *un laborator al utilizării noilor tehnologii*. Hibridizarea fondului documentar, tranziția către digital și facilitarea accesului la informația pe suport digital face

---

<sup>359</sup> MAURY, Yolande, *Bibliothèques, CDI et innovation: l'information, documentation, un levier?. Innovation pédagogique au sein des CDI et en information-documentation scolaire, Journée d'étude*, juin 2014, Lille France. [online]. HAL-archives ouvertes. [accesat la: 25 mai 2018]. Disponibil la: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01651316>

<sup>360</sup> CORDIER, Anne (2009). *Le CDI: un laboratoire à la croisée des mondes*. In: *Médiadoc*, n°3, octobre 2009, p 6-10. [online]. APDEN. 2012 [accesat la: 15 mai 2018]. Disponibil la: <http://apden.org/Le-CDI-un-laboratoire-a-la-croisee.html>

ca CDI să fie locul în care exploatarea noilor tehnologii în diverse contexte de învățare să devină o practică obișnuită.

Multitudinea tipurilor de activități derulate în și prin CDI, dar și posibilitatea de a accesa CDI în afara timpului școlar, diversitatea actorilor care pot fi utilizatori sau propunători și organizatori de activități în CDI fac ca acest spațiu să devină *un spațiu social și al întâlnirii*, care favorizează cooperarea. Un spațiu care pune împreună practici pedagogice, resurse, idei și demersuri de formare.

*CDI este un spațiu al co-educației* având în vedere diversitatea tipurilor de educație și formare, de actorii care intervin în formarea utilizatorilor, dar și faptul că are o dimensiune mai puțin școlară decât o sala de clasă și mai puțin rigidă. Suplețea în organizarea activităților, diversitatea acestora, numeroasele categorii de personal care intervin în formarea utilizatorilor (cadrele didactice, dar și partenerilor externi ai unității de învățământ – reprezentanți ai mediului de afaceri și profesional, mediului cultural etc.), dar și palierele de intervenție fac din această structură un cadru de facilitare a învățării prin cooperare, de punere în comun a bunelor practici și a construcției unor demersuri și proiecte școlare sau extrașcolare, individuale sau de grup.

Promovarea lucrului în echipă (la nivelul utilizatorilor, dar și la nivelul propunătorilor și organizatorilor activităților), mixitatea echipelor, varietatea resurselor utilizate (resurse educaționale, informaționale, de timp, resurse umane etc.), diversitatea competențelor care este necesar a fi mobilizate pentru îndeplinirea sarcinilor de lucru, face ca CDI să devină o platformă de învățare prin cooperare și transfer.

Având în vedere natura activităților și misiunilor sale, a deschiderii sale către lume, a poziției sale de intermediar, a mediului de învățare oferit, CDI este considerat *un spațiu documentar*, reunind resurse documentare dintre cele mai diverse, dar adaptate nevoilor utilizatorilor, *un spațiu al cunoașterii, al autonomiei, dar și un spațiu de experimentare și a experiențelor informaționale.*<sup>361</sup>

*CDI este un spațiu al culturilor*, al formării și dezvoltării unei culturi a informației sau, mai precis, a unor culturi ale informației, având în vedere componenta *transliterație* și mai ales, imposibilitatea de a separa câmpurile de competență și de acțiune. Pe lângă aceasta, se mai adaugă misiunea culturală a CDI, dar și participarea sa la achiziția unei culturi generale a elevilor. Inclusiv participarea la activitatea desfășurată în CDI implică, de

---

361

asemenea, o dezvoltare a culturii lucrului împreună, a colaborării, a colaborării și a respectului reciproc.

### **3.1.12. Perspective de dezvoltare a CDI**

CDI, ca structuri epistemologice în unitățile de învățământ, sunt sensibile la numeroși factori raportați la schimbările tehnice, culturale, societale. Adaptabilitatea considerăm că ar trebui să fie principala lor caracteristică.

Pentru a trasa câteva elemente privind perspectivele de dezvoltare a acestor structuri infodocumentare cu rol în dezvoltarea cunoașterii, susținem două afirmații, pe care, în cele ce urmează încercăm să le argumentăm și să le conceptualizăm:

- CDI este un generator de inovație și un instrument de formare individualizată și de formare a inovatorilor;
- CDI este un hub educațional în unitatea de învățământ.

În demersul nostru urmărim a adapta elemente care sunt identificate de cercetători și de piața muncii ca făcând parte din rolul școlii pentru formarea tinerilor.

#### **3.1.12.1. CDI, un generator de inovație - un instrument de formare individualizată și de formare a inovatorilor**

Preocuparea de reformare a sistemelor de învățământ este un fenomen global, deoarece societatea este într-o profundă transformare, tehnologia se află într-o evoluție continuă, dar și contextele economice, sociale, comunicaționale, culturale au suferit o serie de schimbări majore, iar nevoile oamenilor s-au schimbat.

Posibilitatea de a concepe, la nivel local și la nivel de național, mecanisme sau instrumente educaționale modificabile, adaptabile, în funcție de nevoie identificate la nivel de individ, organizație, sistem sau la nivel global este o modalitate de a răspunde acestei nevoi de transformare, adaptare, schimbare profundă la nivel de societate.

Societatea actuală și noile contexte economice, socio-culturale și tehnologice obligă la inovație, la a forma pentru inovație. În tot acest context, adaptabilitatea și flexibilitatea sunt caracteristici importante la nivel de individ, dar și de organizație (unitate de învățământ) sau de sistem.

Studiile arată că pentru integrarea tinerilor pe piața forței de muncă aceștia trebuie să dovedească o serie de competențe care ies din sfera strictă a competențelor formate la disciplinele școlare sau a competențelor-cheie definite la nivelul sistemelor de învățământ.

Întrebările legate de modurile în care școala se adaptează provocărilor economice, sociale și tehnologice ne-au preocupat și ne preocupă. Care sunt competențele viitorului și pentru ce lume pregătim elevii sunt întrebări la care încercăm să găsim răspunsuri.

Având în vedere multitudinea de schimbări și evoluții permanente pe piața forței de muncă considerăm că, la ora actuală, școala, prin dascălii ei, deși nu știe pentru ce formează elevii, dar poate anticipa, cel puțin parțial, în a forma tinerii competitivi pe o piață a muncii globală și în schimbare și mișcare. Școala ar trebui să pregătească elevii pentru un viitor competitiv, în permanentă schimbare, un viitor al tehnologiei și al globalizării.

Nevoia de inovare a școlii este evidentă, dar, în aceeași măsură, neștiind pentru ce formează, apare și nevoia de a forma inovatori. O definiție a inovării poate fi aceea că “inovarea este o modalitate de abordare, de a produce valoare utilizând modalități noi și creative prin intermediul a noi produse și servicii.”<sup>362</sup> Inovarea este de mai multe feluri: „inovare treptată deoarece a vizat îmbunătățirea semnificativă a produselor, proceselor și serviciilor deja existente, respectiv „inovarea revoluționară sau transformatoare se concentrează pe crearea unui produs sau serviciu nou sau fundamental diferit de cele deja existente”<sup>363</sup>.

Deoarece organizarea CDI la nivelul unităților de învățământ considerăm că este un proces care a vizat inovarea, ne permitem realizarea unui exercițiu care constă în aplicarea acestor definiții în contextul concret al realizării de CDI în unitățile de învățământ preuniversitar.

Crearea CDI la nivelul sistemului de învățământ și implementarea lor în unitățile de învățământ considerăm că este un demers vizionar și complex, care aduce la nivelul unităților de învățământ un spațiu adaptat de experimentare și formare. În măsura în care inovarea este considerată ca fiind o modalitate de abordare, de a produce valoare utilizând modalități noi și creative prin intermediul a noi produse și servicii, constatăm că implementarea, organizarea, funcționarea și utilizarea CDI la nivelul unităților de învățământ aduce elemente de inovare, care permite abordări noi și creative în predarea și evaluarea conținuturilor învățării, în procesul de formare a elevilor și în procesul de învățare. Prin urmare, este o structură inovatoare și, în același timp, ea generează inovație și poate participa la formarea pentru inovație sau la formarea inovatorilor.

---

<sup>362</sup> WAGNER, Tony. *Formarea inovatorilor: cum crești tinerii care vor schimba lumea*, București: Editura Trei, 2014. pp. 6-37.

<sup>363</sup> *Ibidem*.

O preocupare constantă a cercetătorilor este de a analiza piața muncii și de a identifica nevoile de formare și competențele căutate pe piața muncii. Constatăm că o paletă largă de competențe completează lista competențelor-cheie definite la nivelul sistemelor educative. Acestea sunt și din sfera competențelor infodocumentare – care vizează lucrul cu informația (căutarea, selectarea, prelucrarea și comunicarea informațiilor), dar și o serie de competențe transversale, competențe care sunt considerate a fi necesare și specifice inovatorilor.

După cum au fost prezentate de Tony Wagner, în lucrarea *Decalajul performanței școlare la nivel mondial* și reluate în lucrarea *Formarea inovatorilor. Cum crești tinerii care vor schimba lumea de mâine*, deprinderile inovatorilor sunt<sup>364</sup>:

1. Gândirea critică și capacitatea de a rezolva probleme;
2. Colaborarea în rețea și dominația prin influență;
3. Flexibilitate și adaptabilitate;
4. Inițiativă și antreprenoriat;
5. Accesarea și analiza informației;
6. Comunicarea orală și scrisă eficientă;
7. Curiozitate și imaginație.

În Raportul *The Future of Jobs* realizat de Forumul economic mondial au fost identificate 10 competențe de care se presupune că ar avea oamenii nevoie în anul 2020, iar acestea sunt: rezolvarea de probleme complexe, coordonarea și lucrul cu alții, managementul oamenilor, gândirea critică, negocierea, controlul calității, orientarea spre servicii, analiza și luarea de decizii, ascultarea activă, creativitatea<sup>365</sup>.

CDI este o structură care, prin activitățile sale și oferta de formare, poate să susțină dezvoltarea unei culturi a informației și să sprijine demersul de învățare, de exersare a gândirii critice și de susținere a acțiunilor creative. Este o structură care, prin modul în care este gândită și prin modul în care îi este posibil să acționeze, permite exersarea competențelor în domeniul infodocumentar, ceea ce favorizează și presupune exersarea capacităților și deprinderilor specifice inovatorilor: capacitatea de asociere a ideilor, de punere sub semnul întrebării, de observare, de experimentare, de colaborare, de a desfășura activități în rețea, de exprimare a curiozității intelectuale, exersând, în același timp, și

---

<sup>364</sup> *Ibidem.* p. 35.

<sup>365</sup> World Economic Forum – Committed to Improving the State of the World. *The Future of Jobs. Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution*. January 2016. [online]. World Economic Forum. [accesat la: 12 iunie 2018]. Disponibil la: [http://www3.weforum.org/docs/WEF\\_Future\\_of\\_Jobs.pdf](http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf)

perseverența, empatia, disponibilitatea de a experimenta, de a-și asuma riscuri calculate, capacitatea de a tolera eșecul și capacitatea de a gândi integrativ, asociativ, proiectiv și proactiv (ceea ce presupune: gândirea integrativă, optimismul, experimentalismul, capacitatea de a colabora), capacitatea de rezolvare a problemelor în mod creativ.<sup>366</sup>

Mai mult, prin activitățile pe care le propune CDI poate să susțină proactivitatea elevilor, dar și a cadrelor didactice, prin faptul că activitățile derulate presupun angrenarea, exersarea și dezvoltarea: gândirii integrative, a experimentalismului, a capacității de a colabora – care sunt, așa cum a fost menționat deja, caracteristici specifice gânditorilor proactivi.

Considerăm că, prin totalitatea acțiunilor și experiențelor de învățare (larga paletă de activități proiecte și acțiuni, dar și de actori care intervin în realizarea, propunerea și derularea acestor experiențe de învățare ale elevilor) pe care le propune, CDI este în măsură să participe la formarea, exersarea și dezvoltarea acestor deprinderi și capacități în contexte școlare și extrașcolare, cât mai aproape de situațiile reale de aplicare.

Deși pare a fi o acțiune prea complexă și complicată, dificil a fi pusă în practică, această abordare este realizabilă și facil de implementat, având un proiect construit și structurat pe nivele de învățare și domenii de interes, dar și o politică a pașilor mărunți și o dezvoltare în spirală a capacităților, priceperilor, deprinderilor, cunoștințelor și atitudinilor elevilor. Cu siguranță este un proiect de echipă și pe termen mediu și lung. Astfel, o serie de calități ale unui inovator poate fi exersată și prin activitatea din CDI. Cu siguranță, CDI nu este singurul loc și cadru de dezvoltare a acestor competențe, considerăm că pentru realizarea formării în aceste sens, este nevoie de includerea acestui demers în politica educațională a școlii și în proiectul de dezvoltare instituțională. Mai mult, pentru a fi realizabil la nivel de sistem, este necesar a fi inclus în demersurile instituționale (programe școlare, evaluări...).

Pentru a exemplifica:

- O participare interesantă, concretă și constructivă a CDI poate fi aceea de a dezvolta curiozitatea intelectuală și de a exersa gândirea integrativă a copiilor, care începe cu formarea capacității de a pune întrebările potrivite și de a face asocieri, respectiv de a acționa, de a utiliza și experimenta, de a trezi interesul pentru o înțelegere mai profundă a subiectului.
- Participarea CDI la dezvoltarea capacității elevilor de a colabora presupune a face cu elevii exercițiul de a asculta și de a învăța de la alții (elevi, cadre didactice, alți actori

---

<sup>366</sup> WAGNER, Tony. *Op. Cit.* pp. 36-41



care pot interveni în formare, în activitate) care au puncte de vedere, experiențe și perspective diferite asupra unui subiect, dezvoltarea capacității de argumentare, de a negocia, exersarea capacității de a lucra asumat într-o echipă, de a îndeplini sarcini de lucru simple sau complexe în cadrul unei echipe, de a comunica și partaja în cadrul unui echipe.

Aceste deprinderi și capacități specifice persoanelor inovative pot fi formate, exersate și dezvoltate de către elevi și în cadrul CDI sub îndrumarea unui *mentor*, care poate fi profesorul documentarist, dar și cadrele didactice care au acest rol de mentor și care, împreună, desfășoară o activitate de consiliere, mediere, ghidare, intermediere și susținere a elevului în demersul său de formare și de autoformare.

Având în vedere faptul că, în cadrul activităților derulate în și prin CDI, elevii sunt îndemnați și sprijiniți de parcurgă acțiuni care presupun un proces de căutare și învățare prin descoperire, sunt îndemnați să se interogheze și să formuleze întrebări, iar rezultatul căutării lor este important, dar nu mai mult decât procesul de căutare, selectare, prelucrare și comunicare a informațiilor. De aceea, considerăm că CDI este o structură care poate susține inovația didactică, dar și creativitatea elevilor.

Gregersen, citat de Tony Wagner în lucrarea *Formarea inovatorilor: cum crești tinerii care vor schimba lumea*, afirma că „la începutul școlii copiii vin cu nelimitate resurse de creativitate, imaginație și curiozitate – până când școala le arată că răspunsurile corecte sunt mai importante decât o întrebare provocatoare”<sup>367</sup>. Școala poate duce la reducerea sau pierderea creativității copiilor – atât timp cât elevului îi este permanent arătat și repetat că răspunsul corect este mai important decât învățarea rezultată din parcurgerea cu succes (sau nu) a unui proces (de căutare, de experimentare, de rezolvare a unei probleme...). Din acest motiv, în redefinirea școlii, în poziționarea și participarea ei la dezvoltarea competențelor de viitor ale elevilor, CDI ca structura infodocumentară flexibilă și inovatoare poate juca un rol important în acest demers.

Având în vedere faptul că CDI este organizat în unități de învățământ și se adresează unui public tânăr, în formare, nu putem să nu amintim faptul că CDI poate avea un rol în a alimenta dorința de a învăța, dar și alte dorințe pe care ființele umane le au: dorința de a experimenta, dorința de a se juca, dorința de a explora, de a imagina situații noi, de a-și aduce contribuția.<sup>368</sup>

---

<sup>367</sup> *Ibidem.* pp. 42-43.

<sup>368</sup> *Ibidem.* p. 54.

CDI poate participa la crearea unui mediu care să sprijine inovatorii. El poate fi acel cadru sau mediu care să sprijine și să medieze formarea inovatorilor ca un veritabil hub educațional.

Subliniem importanța dezvoltării autonomiei în învățare, importanța implicării elevilor în construcția parcursurilor de formare și a definirii obiectivului final, elemente care sunt esențiale în motivarea acestora. Paleta largă a acțiunilor din CDI, care alternează diferitele tipuri de activități poate să construiască elemente care să motiveze elevii în activitatea de învățare: sentimentul de apartenență la grup, munca în echipă, evitarea izolării, activitatea autonomă, posibilitatea de a decide și propune soluții, mediul de lucru creativ, structura puțin rigidă, ieșirea din cadrul strict școlar și implicarea în acțiuni care necesită mobilizarea și valorizarea de competențe dezvoltate în alt cadru.

Pentru aceasta, este recomandată evitarea instrumentalizării infodocumentării, evitarea unui învățământ metodologic și procedural, evitarea unor abordări prea tehnice, iar accentul să fie pus pe învățarea prin acțiune, pe autonomie, pe realizarea de activități de cercetare prin care să dea sens învățării, fiecare contribuind la realizarea unor sarcini de lucru, proiecte.

Noi considerăm CDI ca fiind un pilon al mecanismului instituțional de dezvoltare a educației pentru informației la elevi și a unei culturi a informației la nivelul sistemului preuniversitar românesc. El este un spațiu epistemic, este și poate fi un generator de inovație în școli și un instrument de formare a inovatorilor.

### **3.1.12.2. CDI – un hub educațional / o platformă educațională la nivelul unității de învățământ**

Ne-am propus prin acest subcapitol să demonstrăm că, la nivelul unității de învățământ, CDI poate îndeplini rolul de “hub” educațional sau platformă educațională dinamică<sup>369</sup>.

Pentru aceasta am studiat diversele materiale din domeniul economic, antreprenorial al serviciilor / sfera afacerilor, a domeniului dezvoltării într-un hub a unor societăți/firme cu

---

<sup>369</sup> Ideea *CDI, un Hub educațional în unitatea de învățământ* a fost prezentată și susținută în cadrul Conferinței Naționale CDI – Sibiu, 15.12.2017 – ediția a VII-a cu tema “*CDI, centru pentru facilitarea comunicării și colaborării în unitatea de învățământ*”. Lucrarea prezentată a avut ca titlu “*CDI, o platformă educațională în unitatea de învățământ. CDI, un hub educațional în unitatea de învățământ*” și a fost susținută de drd. Corina-Maria Stănilă în plenul întâlnirii, la secțiunea de Comunicări.

activitate dezvoltată într-o ramură economică (de producție sau de servicii) sau din ramuri economice complementare (de exemplu, domeniul IT, domeniul aeronautic etc.).

În abordarea noastră, pornim de la traducerea, din limba engleză, a cuvântului *Hub*, care înseamnă, printre altele: centru sau punct central, ax, butuc (al unei roți), bornă, concentrator, centru de activitate, centru de interes sau în expresie „pipeline hub” – nod de rețea, „exit hub” - plot de ieșire (al unui tablou de conexiuni)<sup>370</sup>. Este lesne de înțeles că ideea de CDI, ca punct central într-o unitate de învățământ, vine din rolul pe care acesta îl are de a concentra și de a pune la dispoziție atât resursele și sursele de informare, cât și inițiativele și acțiunile care facilitează activitatea de cercetare documentară, de dezvoltare a competențelor infodocumentare ale elevilor. CDI poate fi o bornă, în măsura în care el este cel care poate da tonul și măsura acțiunilor întreprinse în formarea și dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor. Este parte a unui mecanism de creare și de dezvoltare a culturii informației, un element care pune în mișcare întregul mecanism. Este locul care concentrează *surse și resurse informaționale*, cât și o serie de acțiuni – *experiențe de învățare* pentru utilizatori menite a forma și dezvoltare competențe transversale de căutare, selectare, tratare, prelucrare și comunicare a informației. CDI poate fi un nod într-o rețea de formare și dezvoltare a competențelor-cheie ale elevilor și a unei culturi a informației<sup>371</sup>. CDI este și structura prin care se pun la dispoziție informații și care dezvoltă prin acțiuni educaționale diverse și variate, o punere la dispoziție a informației, o dezvoltare a unor acțiuni care să valorizeze și să faciliteze demonstrarea și dezvoltarea competențelor transversale ale elevilor (atât a celor dobândite prin educația formală, cât și a celor dezvoltate prin educația informală și nonformală). CDI mai poate fi definit ca un hub educațional pentru că el poate, prin natura activității sale, să devină un centru de interes adaptat în funcție de nevoile, interesele utilizatorilor, dar și a contextului local.

Scopul unui Hub este și acela de a accelera creșterea actorilor inovației prin hibridizarea lor<sup>372</sup>

---

<sup>370</sup> Reverso Dictionnaire [online]. Dictionnaire.reverso [accesat la: 12 iunie 2018]. Disponibil la: <http://dictionnaire.reverso.net/francais-roumain/concentrateur>

<sup>371</sup> Idee adaptată după modul în care este descris un hub de business în articolul *Ce este și ce nu este un hub?* de Dragoș Roua, publicat în <https://www.businessdays.ro/Blog/Ce-este-si-ce-nu-este-un-hub>

<sup>372</sup> *Le hub*. *bpifrance* [online]. Blog.lehub.bpifrance [accesat la: 11 iunie 2018]. Disponibil la: <http://www.bpifrance-lehub.fr/le-hub-c-est-quoi/>

În sfera economică și de afaceri, în domeniul privat, *hub* este și o infrastructură prin care se pun la dispoziție: *spații adaptate, resurse și servicii specializate*<sup>373</sup>. Și din această perspectivă, putem să considerăm CDI ca pe un hub/o platformă educațională deoarece și cele trei criterii de definire a unui hub sunt îndeplinite, CDI fiind acel spațiu adaptat nevoilor utilizatorilor – atât ca suprafață, cât și ca mod de compartimentare și structurare a lui, respectiv ca mod de punere la dispoziție (definit ca proiect, dar și fizic delimitat și dezvoltat și în afara spațiului său fizic prin accesul la Internet, la baze de date, informații accesate la distanță și resurse on-line). CDI pune la dispoziție resurse educaționale specializate, dar și servicii specializate - adaptate nevoilor de informare și documentare ale utilizatorilor săi (specializarea se face în funcție de nivelul de vârstă și de formare al elevilor, contextul local de desfășurare a activității, interesele și nevoile de informare specifice etc.).<sup>374</sup>

La nivelul unei unități de învățământ, CDI poate fi identificat ca fiind un produs în sine deoarece: CDI poate defini de totalitate serviciilor și produselor adaptate specificității și nevoilor de informare, documentare și formare ale utilizatorilor dintr-o unitate de învățământ, CDI are capacitatea de a genera experiență de calitate/experiențe de învățare de calitate și are capacitatea de a genera și susține acțiuni/activități de formare cu durate și tematici diferite, orientate către utilizatori și care răspund unor nevoi specifice anterior identificate.

Având în vedere alte modalități prin care un hub este definit, putem să considerăm că CDI este (sau poate deveni) un hub educațional / o platformă educațională la nivelul unității de învățământ pentru că în CDI sunt organizate evenimente și acțiuni educaționale/pedagogice/de formare care au anumite caracteristici, specificități și o anumită ritmicitate, iar CDI este un spațiu educațional încadrat, în care utilizatorii au acces la o serie de oportunități de o învățare pentru dezvoltare personală, școlară și profesională. În același timp, CDI poate fi un spațiu experimental în domeniul pedagogic, un laborator al inovației pedagogice, care oferă oportunități de concepere și punere în practică a unor activități și proiecte inovative. De asemenea, CDI, prin profesorul documentarist, prin cadrele didactice și cadrele didactice de conducere, poate avea inițiativa sau poate fi gazda acestor activități<sup>375</sup>.

---

<sup>373</sup> Idee adaptată după modul în care este definit un hub de business în articolul *România hub-urilor* [online]. Forbes. 2014 [accesat la: 8 iunie 2018]. Disponibil la: [http://www.forbes.ro/articles/romania-hub-urilor\\_0\\_9680-16362](http://www.forbes.ro/articles/romania-hub-urilor_0_9680-16362)

<sup>374</sup> Idee adaptată după modul în care este definit și descris un hub de business în articolul *Puterea comunității* [online]. Forbes. 2014 [accesat la: 8 iunie 2018]. Disponibil la: [http://www.forbes.ro/articles/puterea-comunitatii\\_0\\_9677-16365](http://www.forbes.ro/articles/puterea-comunitatii_0_9677-16365)

<sup>375</sup> Idee adaptată după modul în care este definit și descris un hub de business în articolul *Ce sunt hub-urile de afaceri?* [online]. InCont. 2010 [accesat la: 10 iunie 2018]. Disponibil la:

Considerăm că, asemenea dezvoltării unui hub de afaceri, dezvoltarea unui CDI la nivelul unei unități de învățământ este un exercițiu complex și complet de creativitate, de voință, de cunoaștere, de expresie a inițiativei, de viziune, de curaj, de profesionalism (didactic și managerial), un exercițiu de exersare a capacității de a risca, de a (re)acționa.

Această dezvoltare a unui CDI, ca platformă educațională la nivelul unei unități de învățământ este un proces continuu care urmează (și, ulterior, repetă ciclic și în spirală) o serie de etape în dezvoltarea sa: organizarea și dotarea unui spațiu adaptat, agregarea unei comunități interesate de serviciile și produsele oferite (interesarea și atragerea diferitelor categorii de utilizatori, identificarea și înțelegerea nevoilor posibilelor utilizatori, creșterea comunității în funcție de așteptările și nevoile ei, adaptarea produselor și serviciilor în funcție de nevoile, interesele și obișnuințele utilizatorilor, respectiv de evoluția tehnologică, crearea de noi nevoi și oportunități de învățare și formare, dezvoltarea unor produse și servicii noi, punerea la dispoziție de noi surse și resurse informaționale, dezvoltarea unei oferte de formare cu acțiuni atractive, utile și inovante etc.), respectiv propunerea unui plan de acțiune (dezvoltarea unor acțiuni și evenimente în raport cu nevoile utilizatorilor, contextului local, a obiectivelor și priorităților naționale și locale în materie de formare, acces la informație etc.) comunicarea acestui plan, respectiv coordonarea și implicarea permanentă a acestei comunități formate în jurul CDI.

CDI este o platformă educațională la nivelul unității de învățământ în măsura în care reușește să construiască o comunitate în jurul său, să atragă oamenii care pot fi parte a acestei comunități sau care pot fi parteneri în dezvoltarea comunității. Dezvoltarea unui CDI ca platformă educațională la nivelul unității de învățământ este un proiect comun – un proiect al întregii comunități educative, în care succesul său depinde de progresul și succesul membrilor comunității, de starea lor de bine [*bien-être*], de gradul de satisfacție al utilizatorilor săi.

Pentru a-și îndeplini rolul la nivelul unității de învățământ, CDI formează și dezvoltă competențele infodocumentare ale elevilor, și, în același timp, participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor. Pe lângă acestea, pentru a funcționa ca un veritabil hub educațional, este necesar ca CDI să acționeze și în sfera dezvoltării competențelor viitorului: creativitate, autonomie, inițiativă, gândire critică etc. Considerăm că participarea CDI la

---

<http://incont.stirileprotv.ro/aplicatii/ce-sunt-hub-urile-incubatoarele-de-afaceri-mike-butcher-editor-la-techcrunch-invitat-la-ilikeit.html>

dezvoltarea acestor competențe este principala valoare adăugată adusă de dezvoltarea unui CDI în unitățile de învățământ și implicarea lor formarea elevilor.

Ca și în cazul hub-urilor de business, CDI este o intersecție între sectorul educativ, cultural și social fiind: un loc de întâlnire și de acțiune, un loc care are rolul să inspire și să genereze schimbare, o structură care să sprijine comunitatea educativă în dezvoltarea sa, un loc la dispoziția utilizatorilor săi, adaptat nevoilor utilizatorilor și adaptabil în funcție de factori diverși și variabili care influențează viața comunității educative și nevoia de formare și informare a utilizatorilor săi. CDI este parte a unei unități de învățământ, școala văzută ca organizație.

### **3.2. Profesorul documentarist, resursa umană implicată în procesul de dezvoltare a culturii informației în învățământul preuniversitar**

În demersul dinamic de construcție a unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației în învățământul preuniversitar, considerăm că un pilon important este constituit din resursa umană implicată direct și permanent în formarea elevilor și în procesul de concepere și implementare a unei politici documentare locale. De aceea, ne propunem să abordăm problematica rolului pe care profesorul documentarist îl poate avea la nivelul unei unități de învățământ pentru construirea, dezvoltarea și implementarea unei culturi a informației.

Schimbările la nivel tehnologic sunt caracterizate de un dinamism aparte și de o viteză considerabilă. Din aceste motive este important să fie gândit și structurat un mecanism permanent de adaptare a sistemului de formare a elevilor în ceea ce privește competențele de accesare și utilizare a informației.

Considerăm că includerea funcției didactice de *profesor documentarist* în sistemul de învățământ preuniversitar este o măsură care completează demersul de susținere a dezvoltării unui mecanism instituțional de promovare și susținere a “educației pentru informație” și de dezvoltare a culturii informației în școli.

Indiferent cât de importante și susținute sunt demersurile de modernizare și dotare a structurilor infodocumentare, acestea nu pot fi funcționale și eficiente fără a avea alocată resursă umană specializată, cu misiuni atât în sfera gestionării resurselor, cât și în domeniul pedagogic – de formare a elevilor. Adaptarea și redefinirea misiunii resursei umane din structurile infodocumentare sunt elemente necesare și extrem de importante într-un proces dinamic de reformare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ

preuniversitar. Implicarea mediului academic universitar este indispensabilă, atât în formarea resursei umane din structurile infodocumentare (formare inițială și formarea continuă), cât și în cercetarea în domeniul științelor informării și documentării, în domeniul biblioteconomic și în domeniul științelor comunicării și științelor educației – cu aplicabilitate în domeniul dezvoltării structurilor infodocumentare și formării elevilor. Formarea inițială de nivel universitar (nivel de licență, master), dar și formarea continuă a resursei umane din centrele de documentare și informare este indispensabilă și, considerăm noi, una dintre cheile de reușită a unui demers de reformă și adaptare a domeniului infodocumentar din sistemul educativ. Lipsa formării resursei umane poate fi o frână considerabilă în dezvoltarea domeniului infodocumentar la nivelul învățământului preuniversitar.

Această parte a cercetării propune o prezentare a modului în care a fost concepută și implementată o nouă axă de dezvoltare a sectorului infodocumentar din învățământul preuniversitar românesc, și anume includerea în sistemul de învățământ preuniversitar românesc a funcției didactice de *profesor documentarist* și formarea și recrutarea profesorilor documentariști.

Pentru o mai bună înțelegere a mizei dezvoltării resursei umane din centrele de documentare și informare, dar și pentru o înțelegere globală a rolului pedagogic pe care resursa umană din centrele de documentare și informare îl are, respectiv a finalității pedagogice a acțiunilor sale, propunem o prezentare generală a misiunilor și rolului profesorului documentarist din structurile infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar.

De asemenea, propunem și o prezentare a situației altor țări din UE care propun în structurile infodocumentare din unitățile de învățământ resursă umană cu misiune pedagogică și rol în formarea elevilor.

Capitolul cuprinde o descriere a funcției didactice de *profesor documentarist* din sistemul de învățământ preuniversitar românesc, o prezentare a cadrului legal care a permis și susținut acest demers de integrare la nivel de sistem a acestei noi funcții didactice, domeniile de competență ale profesorului documentarist din sistemul educativ românesc, o prezentare a normativelor cu privire la formarea inițială a profesorului documentarist și o enumerare a principalelor instituții de învățământ superior care oferă programe de formare în domeniul științelor informării și documentării. De asemenea, ne propunem să prezentăm elementele privind recrutarea și încadrarea în sistemul de învățământ preuniversitar a profesorilor documentariști, dar și cadrul privind formarea continuă și evoluția în cariera didactică a acestora. În ultima parte a acestui capitol vom prezenta și o situație a încadrării

profesorilor documentariști în sistemul de învățământ preuniversitar, respectiv situația alocării normelor didactice de profesori documentariști în sistemul de învățământ preuniversitar, pentru perioada noastră de studiu, 2000-2014.

Fără să ignorăm și fără să dorim a exclude din prezentare alte categorii de personal care activează în cadrul structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar – bibliotecarii școlari și documentariștii – personal didactic auxiliar, care sunt o componentă importantă a resursei umane care deservește CDI din unitățile de învățământ preuniversitar, studiul nostru se axează, în principal, asupra analizei activității și rolului personalului din CDI, care are misiune pedagogică definită în mod explicit, respectiv o formare universitară în domeniul științelor documentării și informării și, în același timp și în domeniul psihopedagogic.

În studiul nostru propunem și o foarte scurtă analiză comparativă a atribuțiilor profesorilor documentariști și a bibliotecarilor școlari încadrați în unitățile de învățământ în care au fost înființate CDI, deoarece misiunile lor se completează și se construiesc la nivelul aceleiași unități de învățământ, dar și la nivel de sistem.

Componenta de dezvoltare a resursei umane din structurile infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar și redefinirea misiunilor acestora este o parte importantă a dinamicii dezvoltării domeniului infodocumentar și, în același timp, o formă concretă a demersului de adaptare, mai mult sau mai puțin rapidă, profundă, structurată în funcție de schimbările aduse la nivel socio-economic, societal, educațional, provocate de dezvoltarea tehnologiilor și practicilor de învățare, de accesare și utilizare a informației. Această componentă este o parte indispensabilă a unui proces de reformare, adaptare și redinamizare, chiar dacă incompletă, a structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ preuniversitar.

Expresia importanței pe care un sistem educațional o oferă luptei împotriva fracturii digitale de gradul 1 și gradul 2, dar și a sprijinului pe care îl oferă elevilor în pregătirea pentru viață este dată și prin atenția pe care o acordă dezvoltării domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ. Aspectele privind implicarea școlii în formarea competențelor transversale ale elevilor conduce la dezvoltarea graduală a unui sistem de promovare și susținere a formării pe tot parcursul vieții și o implicare directă a școlii în facilitarea încadrării și mobilității în piața muncii.

Într-o societate în continuă evoluție și schimbare, dezvoltarea competențelor transversale și a capacității de a învăța să înveți pot să contribuie în mod concret la punerea



în practică a elementelor legate de formarea pe tot parcursul vieții și sprijinirea persoanelor în procesul de adaptare la schimbare.

Ne propunem să realizăm o analiză a caracteristicilor noii funcții didactice de *profesor documentarist* și să acordăm un interes sporit misiunii sale pedagogice, care, din perspectiva cercetării noastre, este interesantă și valorizantă într-un proces de promovare a dezvoltării culturii informației în învățământul preuniversitar.

La nivelul unei unități de învățământ, totalitatea acțiunilor profesorului documentarist are o finalitate pedagogică, acestea fiind concepute și puse în practică cu scopul principal de a dezvolta o cultură a informației la elevi, de a forma competențele infodocumentare ale elevilor, de a adapta și moderniza structurile infodocumentare – CDI - pentru a facilita accesul elevilor la informație și de a favoriza exploatarea pedagogică a resurselor documentare. Activitatea profesorului documentarist se desfășoară într-un spațiu dedicat preponderent formării unui utilizatorilor, într-un context școlar specific.

### **3.2.1. Rolul profesorului documentarist în unitatea de învățământ**

Schimbările aduse de societatea cunoașterii, evoluția tehnologică rapidă, diversificarea căilor și mijloacelor de acces la informație a antrenat diverse dezbateri cu privire la rolul școlii în dezvoltarea unei culturi a informației prin școală și, în mod implicit, asupra dezvoltării și evoluției rolului și misiunilor personalului specializat în domeniul infodocumentar care are responsabilitatea gestionării, punerii la dispoziție a resurselor și, din ce în ce mai mult, a formării utilizatorilor, a medierii între informație și utilizator.

Considerând resursa umană din structurile infodocumentare ale unităților de învățământ ca fiind al doilea pilon în construcția și dezvoltarea culturii informației, vom realiza în acest capitol o prezentare a meseriei de profesor documentarist. Motivul pentru care alegem să delimităm cercetarea la această funcție didactică este acela că am căutat să identificăm personalul cu dublă axă de intervenție la nivelul structurilor infodocumentare: gestionarea structurii infodocumentare, dar mai ales exercitarea unui rol pedagogic alocat, un rol (mai mult sau mai puțin) explicit și asumat la nivel instituțional. Profesorul documentarist este un cadru didactic atipic – de cele mai multe ori fără curriculum și fără clasă în orar căreia să-i predea (cu excepția cazurilor când un curriculum la decizia școlii este propus elevilor ca disciplină opțională), cu un număr de ore alocate activității didactice, fără ca acestea să se regăsească și în orarul elevilor. Un cadru didactic cu o misiune deloc facilă... profesorul documentarist are un rol direct în dezvoltarea *culturii informației* a elevilor.

În opinia cercetătoarei franceze Brigitte Juanals, prin *cultura informației* se înțelege “atingerea unui nivel de cultură generală, o cunoaștere a media, o luare în calcul a considerațiilor etnice și o integrare socială care depășește domeniul documentar și informatic”<sup>376</sup>.

Într-o permanentă dinamică și schimbare, nevoie de adaptare, prezența în organigrama unității de învățământ a profesorului documentarist, dar mai ales activitatea sa aduce un plus de valoare actului educațional, proiectului educativ al școlii.

Profesorul documentarist este un cadru didactic care, prin natura misiunii sale, are o preocupare permanentă pentru dezvoltarea de parteneriate și munca în comun/în echipă. Această preocupare dă o foarte mare libertate de construcție a activității sale la nivelul unității de învățământ, dar, uneori, fără o formare inițială temeinică, fără o formare continuă care să îl sprijine în activitate, fără sprijin din partea conducerii unităților de învățământ, fără o responsabilitate profesională accentuată, această “aparentă” libertate de decizie poate să fie în defavoarea calității și cantității activităților desfășurate în structurile infodocumentare.

În lucrarea *Livre bleu du professeur documentaliste* [*Cartea albastră a Profesorului documentarist*] autorii identifică o serie de roluri și atribuții pe care le are profesorul documentarist<sup>377</sup>:

- Organizează și animă un sistem de informare cu o finalitate pedagogică;
- Formează elevii în domeniul educației pentru informație;
- Educă și sprijină deschiderea spre lume;
- Participă la elaborarea unei politici documentare.

Astfel, profesorul documentarist este considerat un educator, un cadru didactic care:

- participă la formarea elevilor;
- transmite valori și realizează educație cetățenească;
- respectă o etică profesională;
- dezvoltă trasee de formare prin practici pedagogice inovante.

Referindu-ne la diversele roluri pe care cadrele didactice le exercită și le construiesc din ce în ce mai mult în raport cu elevii, în raport cu colegii, în raporturile de relaționare instituțională și umană putem constata că suntem într-o perioadă de reconstrucție a meseriei de cadru didactic. În acest context, pentru mai noua profesie de profesor documentarist

---

<sup>376</sup> JUANALS, Brigitte. *La culture de l'information: du livre au numérique*. Paris: Hermès, 2003. p. 243

<sup>377</sup> *Livre bleu du professeur documentaliste*. Orleans: CRDP d'Orleans-Tours, 2002.

identificăm o serie de roluri pe care acesta le exercită în unitatea de învățământ. Astfel, profesorul documentarist este:

✓ un **mediator**

În lucrarea *Le développement d'une culture de l'information chez les élèves: Quel(s) rôle(s) du professeur documentaliste et du CDI?*, Anne Cordier identifică și prezintă principalele roluri ale profesorului documentarist ca *mediator* în unitatea de învățământ, prin aceasta înțelegând mai multe axe de mediere: *mediere documentară* prin facilitarea înțelegerii nevoii de informație și informația căutată, o *mediere prin spațiu*, adică dotarea, organizarea și punerea la dispoziția elevilor a unui spațiu documentar și susținerea elevilor în învățare și formare prin *mediere cognitivă*<sup>378</sup>.

Cu privire la chestiunile legate de mediere în centrul de documentare și informare și rolul profesorului documentarist în activitatea de mediere, profesorul universitar Vincent Liquète de la Universitatea din Bordeaux identifică trei aspecte ale medierii: *medierea umană*, *medierea tehnică și digitală*, respectiv *medierea documentară*<sup>379</sup>.

Un alt câmp identificat de profesorul Liquète privind medierea este acela al *medierii cunoașterii*, înțelegând un proces de articulări spațiale și digitale a resurselor, o îmbinare a tratării documentare de nivel expert și debutant, animarea și explicitarea logicilor editoriale, acompanierea și regularizarea pe tot parcursul învățării<sup>380</sup>.

În lucrarea *Livre bleu du professeur documentaliste [Cartea albastră a profesorului documentarist]*, profesorul documentarist este identificat și ca fiind un **mediator cultural**<sup>381</sup>.

Același rol exercitat în *medierea digitală*, informațională și culturală îl subliniază și Jocelyne Corbin-Ménard în lucrarea *La médiatisation du professeur documentaliste dans l'environnement numérique de travail. Une mise en scène d'activités génératrices d'autonomie*.<sup>382</sup>

---

<sup>378</sup> CORDIER, Anne. *Le développement d'une culture de l'information chez les élèves: Quel(s) rôle(s) du professeur documentaliste et du CDI?* în cadrul Conferinței Naționale CDI, vector al dezvoltării culturii informației, Sibiu, 2013

<sup>379</sup> LIQUÈTE, Vincent. *Mediations des savoirs et nouveaux espaces documentaires* în cadrul Conferinței Naționale CDI, vector al dezvoltării culturii informației, Sibiu, 2013

<sup>380</sup> LIQUÈTE, Vincent. *Le professeur documentaliste face aux médiations des savoirs : quels besoins, quels usages, quels dispositifs considérer?* [online]. Académie de Rouen. 2014 [accesat la: 03.03.2018]. Disponibil la: <http://documentation.spip.ac-rouen.fr/IMG/pdf/liquete-rouen-vf.pdf>

<sup>381</sup> *Livre bleu du professeur documentaliste*. Orleans: CRDP d'Orleans-Tours, 2002.

<sup>382</sup> CORBIN-MENARD, Jocelyne. *La médiatisation du professeur documentaliste dans l'environnement numérique de travail. Une mise en scène d'activités génératrices d'autonomie*. In: *Distances et Médiation des savoirs*, 2015. [online]. [accesat la: 03.03.2018]. Disponibil la: <https://dms.revues.org/1130>

- ✓ un **facilitator** privind asigurarea accesului la informație

În acțiunea de gestionare și punere la dispoziție a resurselor, profesorul documentarist facilitează utilizatorilor accesul la informație. Facilitarea accesului la informație este parte a misiunii principale a profesorului documentarist și presupune o activitate complexă de achiziție și de gestionare a resurselor, dar și de formare a competențelor pentru a permite utilizatorilor căutarea, selectarea, utilizarea informației.

- ✓ un **pedagog** / un **cadru didactic** atipic

Înainte de toate, responsabilul CDI este un **cadru didactic/profesor** specializat în domeniul științelor documentării, informării și comunicării, dar și cu competențe pedagogice de predare a conținuturilor din domeniul infodocumentar (tehnici de informare și documentare) și rol în **formarea** elevilor. Acest rol de formare a elevilor are ca scop dezvoltarea competențelor infodocumentare și a unei culturi a informației la elevii din învățământul preuniversitar, respectiv cu misiunea de a participa la dezvoltarea competențelor-cheie și a competențelor transversale ale elevilor.

Pe pagina instituțională din Franța, [www.onisep.fr](http://www.onisep.fr), site care prezintă *informațiile naționale și regionale privind meseriile și formarea*, în fișa meseriilor - *profesorul documentarist* este descris ca fiind un **pedagog**, precizându-se că „[...] pe lângă activitatea clasică, el asigură primirea elevilor în CDI și îi ghidează în activitatea de cercetare. Să îi învețe să găsească documentele, pe etajere sau pe calculatoare face parte din activitatea sa. Să îi incite la lectură ajutându-i să aleagă o carte adaptată gustului lor este o activitate care îi revine”<sup>383</sup>.

Profesorul documentarist are un rol principal în formarea competențelor infodocumentare ale elevilor, formarea în domeniul educației pentru informație<sup>384</sup> și dezvoltarea unei culturi a informației.

În lucrarea *Cartea albastră a profesorului documentarist* sunt precizate o serie de dimensiuni ale activității profesorului documentarist. Acesta are un rol de profesor în domeniul infodocumentar și propune o formare adaptată complexității mediului

---

<sup>383</sup> ONISEP. *Métier - Professeur/e documentaliste* [online]. ONISEP [accesat la: 02.05.2018]. Disponibil la: <http://www.onisep.fr/Ressources/Univers-Metier/Metiers/professeur-documentaliste-professeure-documentaliste>

<sup>384</sup> BRÉDA, Isabelle; COMBÈS, Yolande; PETIT, Laurent. *L'éducation à l'information dans le milieu scolaire révélatrice des enjeux relatifs au changement de paradigme éducatif?* In: *Etudes de communication. Langages, information, médiations*, 2012, p. 117-130 [online]. [accesat la 05.03.2018]. Disponibil la: <https://edc.revues.org/3406>

informațional, transmite cunoștințe informaționale și participă la dezvoltarea creativității info-comunicaționale printr-un demers comunicativ-acțional<sup>385</sup>.

Rolul de cadru didactic al profesorului documentarist se exercită prin faptul că este implicat în activități de formare a elevilor, activități care vizează dezvoltarea de competențe în domeniul infodocumentar. El are misiunea de formare a elevilor, având sarcina de a preda noțiuni din domeniul infodocumentar, de a forma utilizatorii pentru dezvoltarea capacității lor de căutare, selectare, tratare și comunicare a informației, de a forma și propune situații de învățare care le permite elevilor exersarea de atitudini și valori privind utilizarea informației. Participarea sa la formarea elevilor se manifestă și prin acțiunile propuse și implementate care vizează dezvoltarea autonomiei în învățare a elevilor, precum și dezvoltarea simțului critic și a creativității în sens larg, dar și a creativității info-comunicaționale.

✓ un **partener / colaborator** prin excelență

Profesorul documentarist este, prin excelență, un **partener** în cadrul unui dispozitiv de formare la nivelul unității de învățământ. Parteneriatul se manifestă și prin faptul că activitatea sa se găsește la convergența dintre discipline, iar prin natura misiunii sale, el este implicat în a concepe și derula activități în colaborare atât cu cadrele didactice, cât și cu alți parteneri instituționali sau cu organisme care pot derula activități în/prin CDI.

Profesorul documentarist este considerat un partener pentru reușita elevilor<sup>386</sup>.

Majoritatea activităților derulate de profesorul documentarist sunt activități realizate în colaborare fie cu cadrele didactice și cu personalul didactic auxiliar din unitatea de învățământ, cu specialiști și experți din afara unității de învățământ, fie cu reprezentanți ai diferitelor structuri, instituții, ONG implicate în activități pedagogice sau culturale propuse elevilor. Colaborarea constă în conceperea, dar și implementarea de activități în cadrul CDI pentru toate tipurile de beneficiari. El se implică „cu toate competențele sale profesionale în tratarea informației, cu CDI ca instrument de lucru pe care îl are în coordonare, el ar putea fi pivotul proiectelor sau cel puțin să fie integrat în echipe de lucru în aceeași măsură ca și colegii săi profesori”<sup>387</sup>.

---

<sup>385</sup> *Livre bleu du professeur documentaliste*. Orléans: CRDP d'Orléans-Tours, 2002.

<sup>386</sup> CATTELAİN, Anne. *CPE et professeur documentaliste: deux partenaires pour la réussite des élèves* Education. 2012. [accesat la: 05.05.2018]. Disponibil la: <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-00840750/document>

<sup>387</sup> BLANCHART, Marguerite-Marie. *Partenariats entre documentalistes et professeurs de matières scientifiques: des projets à inventer*. [online]. SPIRALE revue de recherches en éducation – 1997. [accesat la: 06.05.2018]. Disponibil la: [http://www.spirale-edu-revue.fr/IMG/pdf/4\\_BLANCHARD.pdf](http://www.spirale-edu-revue.fr/IMG/pdf/4_BLANCHARD.pdf)

✓ un **animator**

Pe lângă activitatea pedagogică specifică derulată de profesorul documentarist, o importantă parte a activității sale constă în animarea de activități din sfera culturală. Animarea de secvențe didactice sau de activități culturale este o activitate curentă a acestuia în cadrul CDI. Organizarea de activități din sfera culturală (cu mize pedagogice) presupune exercitarea unui important rol de animator. Acest rol se manifestă și este exersat preponderent în cadrul activităților de promovare a lecturii și a activităților culturale. Exemple de activități: organizarea de dezbateri, expoziții, concursuri, ateliere și cluburi de lectură, ateliere de scriere creativă etc. Pe de altă parte, rolul de animator este exercitat și în animarea echipelor de proiect pentru diferitele acțiuni derulate în/prin CDI.

Considerat „un profesor care nu este ca ceilalți, profesorul documentarist animă centrul de documentare și informare din gimnaziu și liceu. Obiectivul său este să dezvolte autonomia elevilor privind accesul la cunoaștere”<sup>388</sup>.

✓ o **persoană resursă – un specialist în domeniul infodocumentar**

Profesorul documentarist este (alături de bibliotecarul școlar, după caz) singurul specialist în domeniul infodocumentar la nivelul unității de învățământ. Astfel el poate fi poziționat ca fiind un consilier în materie de informare și documentare și un pedagog cu competențe transversale: în gestionarea resurselor, formare, comunicare și animare. De asemenea, „profesorul documentarist este o persoană resursă în achiziția de resurse documentare sau pedagogice. În calitatea sa de specialist, el acompaniază, consiliază și contribuie la punerea lor la dispoziție în unitatea de învățământ...”<sup>389</sup>

✓ un **gestionar**

Rolul în gestionarea resurselor CDI are legătură în primul rând cu punerea în practică a unor activități din sfera managementului, dar care au o finalitate pedagogică. Activitatea de gestionare se manifestă pe diferite paliere de intervenție: gestionarea colecțiilor / resurselor documentare, gestionarea timpului (orar, planificare etc.), a spațiului CDI, managementul de proiect, gestionarea activităților propuse prin proiectul de politică documentară și proiectului anual de activitate.

✓ un rol în **comunicare, promovare și valorizare**

---

<sup>388</sup> *Professeur/professeure documentaliste*. [online]. Le Canal des Métiers.tv. [accesat la: 06.05.2018]. Disponibil la: [https://www.lecanaldesmetiers.tv/video/professeur--professeure-documentaliste/vid\\_407](https://www.lecanaldesmetiers.tv/video/professeur--professeure-documentaliste/vid_407)

<sup>389</sup> *Enseigner à l'ère numérique*. [online]. Académie de Nantes - Numérique et enseignement. [accesat la: 06.05.2018]. Disponibil la: <http://www.pedagogie.ac-nantes.fr/numerique-et-enseignement/bibliotheque/enseigner-a-l-ere-numerique-818559.kjsp>

Identifică o serie de axe ale activității de **comunicare** realizată de profesorul documentarist. Enumerăm o parte dintre aceste activități: comunicarea colecțiilor, comunicarea privind resursele și activitățile CDI, comunicarea cu partenerii interni și externi, comunicarea pe orizontală și pe verticală.

**Comunicarea internă** presupune derularea de activități de culegere și difuzare a informațiilor, comunicarea privind activitățile culturale din comunitate<sup>390</sup>, comunicarea informațiilor de interes pentru elevi și cadre didactice. **Comunicarea externă** presupune dezvoltarea activităților cu partenerii externi (instituționali sau cu organisme și entități care pot interveni în activitatea derulată în/prin CDI), stabilirea de relații cu alte unități de învățământ la nivel local, național, european.

Activitatea de comunicare este o componentă importantă a misiunii profesorului documentarist fiind indispensabilă în construirea relației cu membrii comunității educative și cu elevii, relației cu partenerii instituționali și alte organisme partenere din exteriorul unității de învățământ, CDI fiind o structură orientată către care parteneriat și deschidere către exterior.

Profesorul documentarist are un important rol în **promovarea și valorizarea**<sup>391</sup> acțiunilor CDI și a fondului documentar. Valorizarea competențelor elevilor și promovarea reușitelor elevilor face parte din acțiunile de atragere a beneficiarilor către CDI, dar și de poziționare a CDI în cadrul școlii și comunității educative și comunității locale. Promovarea și valorizarea acțiunilor și rezultatelor CDI fac parte din acțiunea de comunicare, fiind o modalitate de a se deschide către comunitatea locală. În activitatea sa, profesorul documentarist se sprijină pe practicile curente, obișnuite ale elevilor, pentru a recunoaște legitimitatea acestor practici și competențele dezvoltate, pentru a face cu și nu contra a ceea ce aceștia obișnuiesc să utilizeze, pentru a da un sens social acțiunilor sale și mai ales pentru a da un sens învățării. Valorizarea competențelor elevilor este o acțiune care motivează elevii și sprijină dezvoltarea activităților de învățare prin cooperare și mutualizare.

Alte roluri notabile pe care profesorul documentarist le exercită la nivelul unității de învățământ:

- ✓ un rol în **coordonarea** activităților derulate în structura infodocumentară

---

<sup>390</sup> *Rôle et mission de l'enseignant documentaliste* [online]. Académie de Versailles. [accesat la: 07.05.2018]. Disponibil la: [https://documentation.ac-versailles.fr/IMG/pdf/Role\\_et\\_mission\\_de\\_l\\_enseignant-documentaliste.pdf](https://documentation.ac-versailles.fr/IMG/pdf/Role_et_mission_de_l_enseignant-documentaliste.pdf)

<sup>391</sup> BERTIDE-LIMIER, Marthe Recette. *Pour un CDI plus communicant*. [online]. SavoirCDI, 2011 [accesat la: 08.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoircdi/communication-diffusion/reflexion/le-cdi-communiquant/recette-pour-un-cdi-plus-communiquant.html>

Proiectul de politica documentară dezvoltat la nivelul unităților de învățământ și planurile anuale de activitate sunt instrumente de management la nivelul unității de învățământ. Rolul profesorului documentarist este acela de a coordona activitatea derulată în CDI și este garantul îndeplinirii obiectivelor (generale și operaționale) fixate. Rolul de coordonator este unul extrem de important având în vedere diversitatea activităților, acțiunilor și programelor derulate prin CDI, dar și diversitatea actorilor implicați în activitatea CDI.

Profesorul documentarist alege să facă ca acțiunea sa să se înscrie într-un demers instituțional prin: participarea la elaborarea axei activităților culturale ale unității de învățământ, prin urmărirea unor obiective pedagogice în cadrul proiectelor culturale, intervenția sa din sfera pedagogică<sup>392</sup>.

- ✓ un rol în **inițierea, conceperea, structurarea și implementarea** unei politici documentare, de acțiuni derulate în/prin CDI, de parteneriate ale școlii/CDI;
- ✓ un rol în **conceperea** unor proiecte / strategii de dezvoltare a competențelor infodocumentare ale elevilor;
- ✓ un rol de **promotor al inovației pedagogice** în unitatea de învățământ, în **tratarea transdisciplinară a conținuturilor și abordarea acestora printr-un demers comunicativ-acțional** (a da sens învățării și a derula activității care implică elevul în îndeplinirea, rezolvarea unor sarcini de lucru concrete)<sup>393</sup>.

Profesorul documentarist exercită o serie de roluri la nivelul unității de învățământ participând astfel la managementul unui sector important din proiectul educațional al unității de învățământ – politica documentară și operaționalizarea acesteia prin planurile anuale de activitate.

În prezentarea realizată pentru cursurile de formare inițială a profesorilor documentariști din Franța prin sistemul universitar (licență sau master) sunt punctate principalele activități ale profesorului documentarist. Pentru exemplificare, *École supérieure du professorat et de l'éducation* Languedoc-Roussillon prezintă meseria de profesor documentarist ca fiind caracterizată de două componente majore: „pedagogică și

---

<sup>392</sup> MORONAV, Stéphane. *Quel champ d'action pour le professeur documentaliste*. [online]. Savoir CDI, 2017. [accesat la 08.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/metier/diversite-du-metier-de-professeur-documentaliste/parcours-deducation-artistique-et-culturelle-quel-champ-daction-pour-le-professeur-documentaliste/quel-champ-daction-pour-le-professeur-documentaliste.html>

<sup>393</sup> MOEGLIN, Pierre, *Outils et médias éducatifs. Une approche communicationnelle* 2005, Grenoble, Presses de l'Université de Grenoble. p. 278-292 [online]. [accesat la: 7.05.2018]. Disponibil la: <https://communication.revues.org/2235>



infodocumentară, dar și prin practica lucrului în echipă și varietatea misiunilor sale: formează elevii privind cultura informației și media, dar și privind cultura digitală prin intermediul activităților pedagogice în colaborare cu membrii comunității educative, gestionează un sistem de informații cu finalitate pedagogică sprijinindu-se pe politica documentară, este responsabilul CDI și difuzării informației în cadrul școlii, participă la deschiderea școlii asupra mediului cultural, educativ și profesional”<sup>394</sup>.

*École supérieure du professorat et de l'éducation* (ESPE) Académie de Rouen pregătește studenții pentru meseria de profesori documentariști pentru ca aceștia să „dezvolte o expertiză în domeniul informării-documentării [...] ... să-și formeze o cultură a informației, media și digitală, indispensabilă pentru exersarea acestei meserii de profesor documentarist. Dezvoltă competențe pentru gestionarea unui CDI de gimnaziu și liceu, dar mai mult un sistem de informare și documentare, precum și competențe didactice pentru predarea educației media și pentru informație, pentru incitarea elevilor la lectură pe toate suporturile.”<sup>395</sup>

În lucrarea *La politique documentaire d'un établissement scolaire*, Didier Keonig prezintă o serie de roluri ale profesorului documentarist în unitatea de învățământ, pe care le enumerăm și completăm mai jos<sup>396</sup>. Având în vedere faptul că profesorul documentarist este parte a unei echipe, considerăm că activitatea lui se realizează în parteneriat (iar aportul este pe măsura competențelor și câmpului său de acțiune, ținând cont de cunoștințele sale în domeniul științelor documentării, informării și comunicării, respectiv de competențele sale în tehnici de comunicare), prin urmare rolul său în unitatea de învățământ este exercitat prin participarea la:

- Culegerea, sistematizarea, analiza informațiilor cu privire la nevoile privind dotarea unității de învățământ în domeniul infodocumentar, respectiv nevoile de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar (prezentate în politica documentară a școlii și în proiectul de activitate al CDI);

---

<sup>394</sup> École supérieure du professorat et de l'éducation (ESPE) Languedoc-Roussillon. *Le métier de professeur documentaliste*. [online]. ESPE Languedoc-Roussillon. [accesat la: 03.05.2018]. Disponibil la: <http://www.espe-lr.fr/devenir-enseignant/le-metier-de-professeur-documentaliste>

<sup>395</sup> École supérieure du professorat et de l'éducation (ESPE) Académie de Rouen. *Master - Métier de l'Enseignement, Education et Formation, Professeur documentaliste* [online]. ESPE - Académie de Rouen. [accesat la: 08.05.2018]. Disponibil la: <http://espe.univ-rouen.fr/master-metiers-de-l-enseignement-education-et-formation-professeur-documentaliste-543063.kjsp>

<sup>396</sup> KEONIG, Didier. *La politique documentaire d'un établissement scolaire*, juin 2006. [online]. Réseau CANOPÉ. 2006. [accesat la: 15.03.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire/mise-en-oeuvre-dans-les-academies/la-politique-documentaire-dun-etablissement-denseignement.html>

- Definirea acțiunilor în domeniul infodocumentar care să răspundă nevoilor identificate și priorităților prezentate în proiectul de dezvoltare instituțională / proiectul școlii;
- Elaborarea proiectului de politică documentară și a proiectului de activitate al CDI;
- Punerea în practică a acțiunilor propuse în proiectul de politică documentară și proiectul de activitate al CDI;
- Evaluarea demersurilor și acțiunilor propuse;
- Realizarea unui raport anual de activitate;
- Comunicarea și colaborarea cu cadrele didactice;
- Gestionarea globală a CDI (spații, timp, resurse etc.) și punerea sa la dispoziție pentru o utilizare cu scop pedagogic/de formare a utilizatorilor;
- Gestionarea colecțiilor, spațiilor și a materialelor și echipamentelor din CDI. Punerea fondului documentar la dispoziția utilizatorilor (inclusiv activitatea de împrumut);
- Punerea în practică a unui plan de formare a utilizatorilor (adaptat nivelului de vârstă și propunând trasee individualizate de formare a competențelor infodocumentare/ dezvoltare a culturii informației);
- Realizarea activității de colectare a informației și comunicare cu utilizatorii;
- Punerea la dispoziția comunității educative a competențelor sale în domeniul infodocumentar.

Atipicul cadru didactic, profesorul documentarist, la nivelul unității de învățământ, are sarcini „de un nivel de calificare foarte diverse, implicând atât o activitate practică, cât și activitate manuală, precum și o competență tehnică, de relaționare sau comunicare, respectiv una de responsabilitate a pilotării unui câmp al politicii documentare”<sup>397</sup>.

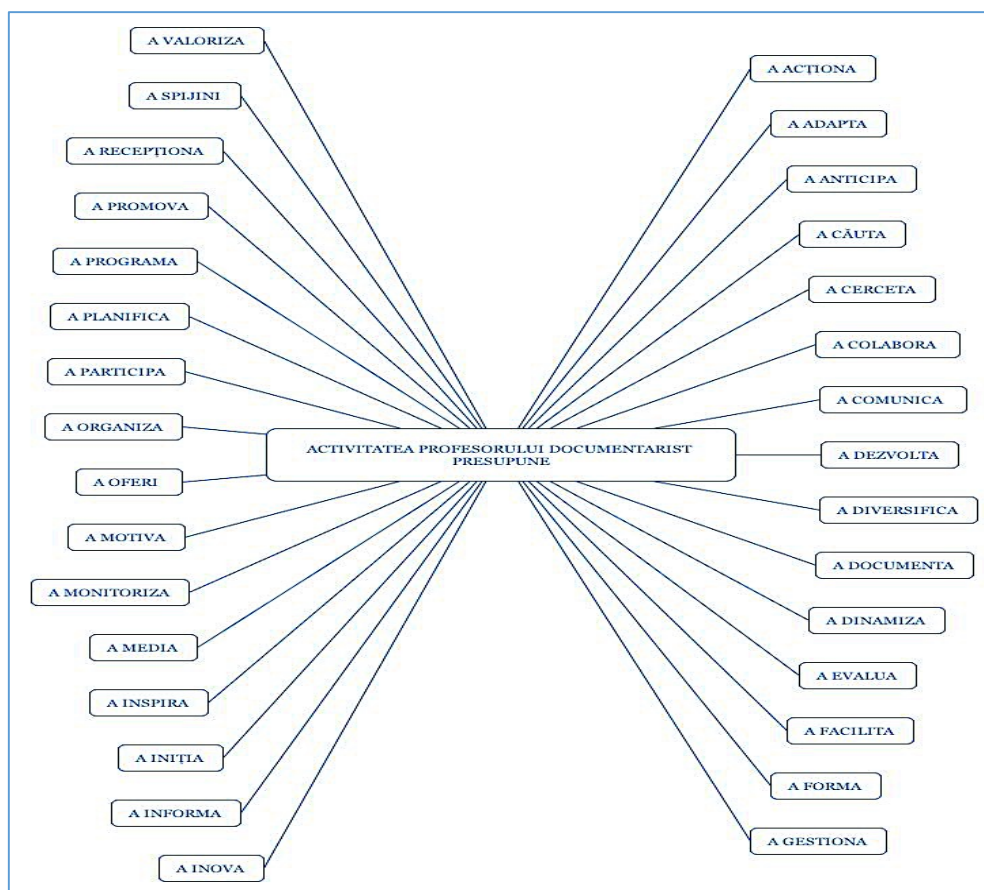
Din analiza diferitelor roluri, misiuni, definiții și descrieri ale meseriei de profesor documentarist/ personalului didactic care deservește structurile infodocumentare considerăm că activitatea acestuia se află într-un proces permanent de construcție, într-o dinamică de adaptare la nou și la nevoile de informare și documentare a utilizatorilor.

Propunem o listă a verbelor (ordonate alfabetic), care, considerăm noi, pot defini activitatea profesorului documentarist, ce presupune: a acționa (ex: acționa în vederea

---

<sup>397</sup> Savoirs CDI. *Politique documentaire, rôles et métiers*. [online]. Savoirs CDI - Des ressources professionnelles pour les enseignants-documentalistes. [accesat la: 04.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire/les-fondements-et-textes-generaux/politique-documentaire-roles-et-metiers.html>

propunerii și derulării de activități), a adapta (ex: adaptarea practicilor pedagogice, a contextelor și a discursului), a anticipa (ex: nevoile de formare și informare ale elevilor), a căuta (ex: căutarea de informații pertinente, căutarea de noi parteneriate posibile), a cerceta (ex: căutarea, selectarea, tratarea și comunicarea informațiilor), a colabora (ex: cu cadrele didactice, cu elevii, cu partenerii interni și externi), a comunica (ex: comunicare directă și indirectă, comunicare cu partenerii și utilizatorii, comunicare pe linie ierarhică), a dezvolta (ex: dezvoltarea de parteneriate și acțiuni, dezvoltarea și completarea fondului documentar), a documenta, a dinamiza (ex: dinamizarea proceselor și demersurilor, acțiunilor de formare, de modernizare permanentă), a diversifica (ex: diversificarea acțiunilor și contextelor de învățare, a partenerilor și parteneriatelor), a evalua (ex: informația, structuri, activități, competențe), a facilita (ex: facilitarea accesului la informație, facilitarea accesului la resurse documentare), a gestiona (ex: gestionarea de resurse materiale, umane), a forma (ex: formarea competențelor infodocumentare ale elevilor, formarea unei culturi a informației), a inova (ex: a inova în activitatea didactică, în activitatea de comunicare și promovarea activităților organizate), a iniția (ex: activități, proiecte, programe, parteneriate), a informa (ex: publicul, partenerii, utilizatorii), a inspira (ex: elevii, colegii), a media (ex: relații și colaborări, conflicte), a monitoriza (ex: activitatea CDI, nivelul de îndeplinire a obiectivelor anuale, a obiectivelor fixate prin proiectul de politică documentară), a motiva (ex: motivarea elevilor, motivarea implicării partenerilor), a oferi (ex: informații, relații), a organiza (ex: activitatea, resursele, timpul), a participa (ex: la activități, proiecte), a planifica (ex: activitățile din proiectul anual/semestrial de activitate, accesul utilizatorilor), a programa (ex: activitatea, întâlniri, acțiuni), a promova (ex: activitatea, fondul documentar, imaginea școlii), a recepționa (ex: informații, materiale), a sprijini (ex: elevii în dificultate, utilizatorii în procesul de căutare, selectare, prelucrare și comunicare a informației), a valoriza (ex: competențele elevilor, reușitele, colecțiile, potențialul creativ, oportunitățile).



**Figura 45. Lista verbelor care pot descrie activitatea profesorului documentarist**

### **3.2.2. Resursa umană cu funcții similare în unități de învățământ la nivelul altor state europene**

Pe lângă categoria de personal didactic auxiliar (bibliotecar școlar, documentarist), unele state europene propun în sistemul de învățământ noi categorii de personal care să deservească structurile infodocumentare din unitățile de învățământ și care au un rol pedagogic definit, o participare la educarea și formarea elevilor, un rol explicit în formarea și dezvoltarea unei culturi a informației prin structurile infodocumentare organizate la nivelul sistemelor de învățământ preuniversitar.

Conform datelor privind personalul didactic centralizate, la nivel european, în *Glosarul European al educației* elaborat de Comisia europeană, această categorie de personal încadrată în unitățile de învățământ și având funcții și rol în formarea elevilor, dar și în gestionarea structurilor infodocumentare este întâlnită și în țări precum:

*Franța*: “enseignant documentaliste” sau “professeur documentaliste” – profesor documentarist (în trad.), categorie de personal didactic încadrată în toate unitățile de

învățământ preuniversitar și care au responsabilitatea participării la formarea elevilor în domeniul info-documentar și a gestionării centrelor de documentare și informare din unitățile de învățământ preuniversitar din Franța.

*Marea Britanie:* “librarian” care aderă la Library Association pentru a deveni “chartered librarians” – bibliotecari încadrați în anumite unități de învățământ secundar, care, “pe lângă funcția obișnuită de bibliotecari, responsabilitățile lor cuprind, în general, predarea anumitor practici în materie de informare și de învățare”<sup>398</sup>. Nu este o practică extinsă și se stabilește prin decizia directorilor unităților de învățământ.

*Ungaria:* Konyvtaros-tanarok – *cadru didactic-bibliotecar* (în trad.) încadrat în unități de învățământ de nivel secundar inferior și secundar superior. Este cadru didactic specializat într-o disciplină și specializat ca bibliotecar (având astfel două calificări)<sup>399</sup>.

*Polonia:* Nauczyciel/ka bibliotekarz/rka – *cadru didactic-bibliotecar* (în trad.) încadrat în învățământul primar, secundar inferior, secundar superior și postsecundar, care “pe lângă responsabilitățile privind serviciul de bibliotecă, cadrul didactic-bibliotecar predă un curs de una până la două ore pe clasă și pe an privind utilizarea informațiilor și a bibliotecii”<sup>400</sup>.

*Slovenia:* solski/ka knjiznicar/ka – *profesor bibliotecar* (în trad.) este cadru didactic încadrat în învățământul primar, secundar inferior, secundar superior, postsecundar și terțiar – “specialiste în biblioteci școlare și în tehnologia informației, aceste cadre didactice îi învață pe elevi cum să obțină, să utilizeze și să evalueze informațiile în raport cu programele școlare”<sup>401</sup>.

*România:* *profesor documentarist* - cadru didactic încadrat în unitățile de învățământ preuniversitar în care a fost înființat și funcționează un centru de documentare și informare având misiuni inclusiv în formarea și dezvoltarea competențelor elevilor în domeniul

---

<sup>398</sup> Comisia Europeană – Eurydice - Educație formare și tineret. Rețeaua de informare asupra educației în Europa. *Glosarul European al Educației. Personal didactic*. 2002, vol. 3, p. 66 [online] [accesat la: 14.09.2016]. Disponibil la:

[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/european\\_glossary/036RO.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/european_glossary/036RO.pdf)

<sup>399</sup> *Ibidem*, p. 52.

<sup>400</sup> *Ibidem*, p. 71.

<sup>401</sup> *Ibidem*, p. 99.

infodocumentar<sup>402</sup>. Cadru didactic care are misiuni, competențe și atribuții similare profesorului documentarist din sistemul preuniversitar din Franța<sup>403</sup>.

În subcapitolul următor vom realiza o prezentare detaliată a misiunilor, rolului și funcțiilor profesorului documentarist din sistemul educativ din România.

### **3.2.3 O nouă funcție didactică în sistemul preuniversitar românesc – „profesor documentarist”**

#### **3.2.3.1. Profesorul documentarist încadrat în sistemul preuniversitar din Romania.**

##### **Cadru instituțional și prezentarea noii funcții didactice**

Mecanismul propus și realizat în cadrul proiectului *Educație pentru informație/CDI* pentru dezvoltarea domeniului infodocumentar a vizat două aspecte principale: modernizarea structurii infodocumentare și dezvoltarea competențelor personalului încadrat în sistemul de învățământ preuniversitar care deservește noua structură infodocumentară și aplică politicile de dezvoltare ale domeniului.

Pentru prima dată introdusă în Statutul personalului didactic în anul 2004 prin Legea nr. 349/2004<sup>404</sup>, noua funcție didactică de “profesor documentarist” este parte acestui mecanism instituțional care asigură premisele dezvoltării domeniului infodocumentar din sistemul educativ românesc.

Resursa umană încadrată în unitățile de învățământ preuniversitar în care funcționează un centru de documentare și informare (CDI) este formată din două categorii de personal: personal didactic - profesori documentariști, cadre didactice fără formare specifică în domeniul științelor documentării și informării (profesorii-responsabili CDI sau profesori de diferite discipline didactice care responsabilitatea CDI – cu fracțiune de normă de profesori documentariști sau bibliotecari școlari), respectiv personal didactic auxiliar - bibliotecari școlari și documentariști;

Actuala lege a educației naționale, Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, integrează funcția didactică de profesor documentarist (art. 247) și stabilește încadrarea profesorului documentarist în sistemul preuniversitar (art. 262). Prin legislația

---

<sup>402</sup> Legea educației naționale nr. 1/2011 și *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și centrelor de documentare și informare* – anexa 1 la OMEN nr. 5556/2011

<sup>403</sup> În conceperea și definirea rolului profesorului documentarist în sistemul educativ s-a avut în vedere modelul francez, adaptat sistemului românesc de educație, în baza expertizei din cadrul proiectului *Educație pentru informație*

<sup>404</sup> Art. 1 din Legea nr. 349/2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 128/1997 privind *Statutul personalului didactic* publicată în Monitorul Oficial al României nr. 683 din 29 iulie 2004

secundară sunt reglementate normativele cu privire la condițiile de încadrare în unitatea de învățământ<sup>405</sup>, rolul și misiunile în unitatea de învățământ<sup>406</sup>, formarea inițială<sup>407</sup> și formarea continuă<sup>408</sup>, respectiv și evaluarea profesorilor documentariști<sup>409</sup> din sistemul de învățământ preuniversitar românesc.

Activitatea profesorului documentarist în unitatea de învățământ preuniversitar urmărește, potrivit documentelor în vigoare, cinci obiective care vizează atât propunerea, organizarea și derularea de activități care dezvoltă elevilor competențe infodocumentare și competențe-cheie ale elevilor, cât și promovarea și susținerea dezvoltării culturii informației a elevilor cuprinși în sistemul de învățământ preuniversitar, respectiv favorizarea accesului la informație a elevilor și organizarea spațiului și resurselor CDI pentru o exploatare eficientă.

Așa cum rezultă din *Fișa cadru a postului profesorului documentarist*<sup>410</sup>, pentru îndeplinirea misiunii sale în unitatea de învățământ preuniversitar, obiectivele profesorului documentarist, cadru didactic încadrat în sistemul de învățământ preuniversitar din România sunt:

1. *Profesorul documentarist, prin diferite tipuri de activități – pedagogice, culturale, de comunicare și informare–, formează și dezvoltă elevilor competențe specifice domeniului infodocumentar, necesare învățării de-a lungul întregii vieți și participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor;*
2. *Profesorul documentarist se implică în elaborarea și implementarea politicii documentare la nivelul unității de învățământ, respectiv în dezvoltarea unei culturi informaționale;*

---

<sup>405</sup> Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5560/2011 pentru aprobarea Metodologiei-cadru de mobilitate personalului didactic din învățământul preuniversitar

<sup>406</sup> Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 6143/2011 privind aprobarea Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar. Anexa 31 - *Fișa cadru a postului profesorului documentarist*

<sup>407</sup> Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, *Centralizatorul privind disciplinele de învățământ, domeniile și specializările, precum și probele de concurs valabile pentru încadrarea personalului didactic din învățământul preuniversitar-2011*, p. 319-320. [online]. [accesat la: 16.05.2016]. Disponibil la: [www.edu.ro](http://www.edu.ro)

<sup>408</sup> Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5561/2011 pentru aprobarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar

<sup>409</sup> Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 6143/2011 privind aprobarea Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar. Anexa 30 - *Fișa cadru de evaluare a profesorului documentarist*

<sup>410</sup> Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 6143/2011 privind aprobarea Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar. Anexa 31 - *Fișa cadru a postului profesorului documentarist*

3. *Profesorul documentarist gestionează resursele CDI, în vederea facilitării accesului la informație, asigurării exploatării și valorificării cât mai eficiente a informațiilor și documentelor pluridisciplinare, multimedia și multisupport de către utilizatori, din perspectiva egalizării șanselor elevilor din medii culturale și sociale diferite;*
4. *Profesorul documentarist inițiază și participă la activități cu caracter cultural în vederea promovării culturii românești și internaționale, a recunoașterii valorilor europene, a identificării modelelor, a acceptării și valorizării pluralității culturale;*
5. *Profesorul documentarist participă la demersurile de promovare a activităților CDI și a imaginii școlii, din perspectiva deschiderii către comunitatea educativă și societate.*

Propunerea unei noi categorii de personal didactic în sistemul preuniversitar, cadru didactic, specializat în domeniul științelor informării și documentării, cu rol în formarea unei culturi informaționale a elevilor, face parte din eforturile realizate la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar pentru a promova formarea unei culturi informaționale a elevilor și de a asigura accesul la informație, având în vedere schimbările de paradigme educaționale și informaționale. Se propune o schimbare de statut și definirea unor noi misiuni a personalului specializat în științele informării și documentării încadrat în sistemul preuniversitar. Aceasta s-a realizat printr-o schimbare ce presupune includerea unei noi categorii de personal didactic – profesorul documentarist, care deservește structurile infodocumentare de tip CDI din sistemul de învățământ preuniversitar.

Profesorul documentarist este o categorie aparte a personalului didactic din învățământul preuniversitar românesc. El are un statut de cadru didactic, însă cu misiuni și roluri diferite față de un profesor sau institutor, dar cu rol în formarea elevilor și dezvoltarea unei culturi informaționale a utilizatorilor din sistemul preuniversitar. Misiunile profesorului documentarist au părți comune cu cele ale cadrelor didactice, dar și cu ale bibliotecarului școlar și sunt cuprinse în *Fișa cadrului a postului a profesorului documentarist*.

În învățământul preuniversitar, conform legislației actuală în vigoare, sunt cuprinse cele două categorii de personal – “profesor documentarist”, funcție didactică, și “bibliotecar școlar”, funcție nedidactică din categoria de personal didactic auxiliar.



În conformitate cu prevederile legale în vigoare, în unitățile în care funcționează CDI se normează un post de profesor documentarist<sup>411</sup>. Însă, în unitățile de învățământ dotate cu CDI din sistemul preuniversitar sunt întâlnite situații diverse privind încadrarea cu personal. Astfel, privind personalul specializat în domeniul științelor documentării și informării, respectiv în domeniul biblioteconomic, încadrat în unitățile de învățământ în care este organizat și funcționează un CDI am identificat următoarele situații privind încadrarea pe posturi: profesor documentarist (cu normă întreagă sau fracțiune de normă, titular sau suplitor) și/sau bibliotecar școlar (cu normă întreagă sau cu fracțiune de normă). Legea permite încadrarea celor două categorii de personal acest aspect fiind reglementate astfel: “într-un centru de documentare și informare dintr-o unitate de învățământ pot funcționa atât profesorul documentarist, cât și bibliotecarul școlar, sub rezerva încadrării în numărul de posturi aprobat și finanțat conform legii”<sup>412</sup>.

În anul 2011 Ministerul educației naționale din România a aprobat un *Referențial de competențe infodocumentare ale elevilor*. Acest document constituie un element care încadrează într-un demers instituțional acțiunile de formare a elevilor în domeniul infodocumentar, legitimând și dând mai multă credibilitate poziției și rolului profesorilor documentariști în sistemul de învățământ preuniversitar.

### **3.2.3.2. Domeniile de competență ale profesorului documentarist din sistemul preuniversitar românesc**

Profesorul documentarist, cadru didactic încadrat în sistemul de învățământ preuniversitar, are competențe atât în sfera formării elevilor, a organizării și derulării activităților pedagogice și culturale, cât și competențe de organizare și gestionare a CDI. Domeniile de competență ale profesorului documentarist, așa cum rezultă din fișa cadru a postului aprobată prin OMECTS nr. 6143/2011, sunt:

1. *Proiectarea și planificarea activităților CDI;*
2. *Realizarea activităților CDI;*
3. *Formarea elevilor și dezvoltarea competențelor specifice;*
4. *Monitorizarea și evaluarea activității CDI și a rezultatelor elevilor;*
5. *Managementul clasei de elevi;*
6. *Dezvoltarea de parteneriate;*

---

<sup>411</sup> Art. 19 din *Regulamentul de organizarea și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*, aprobat prin OMECTS nr. 5556 din 07.10.2011

<sup>412</sup> *Ibidem*. Art. 26.

7. *Comunicare;*
8. *Gestionarea CDI;*
9. *Managementul carierei și al dezvoltării profesionale;*
10. *Contribuția la dezvoltarea instituțională și promovarea imaginii unității de învățământ.*

În documentul *Regulament de organizarea și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare* aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011 art. (26) este prevăzută și reglementată situația în care la nivelul aceleiași unități de învățământ funcționează atât un profesor documentarist cât și un bibliotecar școlar. Astfel, “într-un centru de documentare și informare dintr-o unitate de învățământ pot funcționa atât profesorul documentarist, cât și bibliotecarul școlar, sub rezerva încadrării în numărul de posturi aprobat și finanțat conform legii. (2) În această situație, organizarea și funcționarea CDI sunt asigurate în comun de către profesorul documentarist și bibliotecarul școlar, repartizarea sarcinilor se realizează prin fișa individuală a postului. Domeniile de competență din fișa-cadru a profesorului documentarist, precum și responsabilitățile menționate în prezentul regulament vor fi îndeplinite în comun”<sup>413</sup>.

### **3.2.3.3. Formarea inițială a profesorilor documentariști în România**

Formarea inițială a profesorilor documentariști este asigurată de universități prin studii de licență în domeniul științelor documentării și informării, studii masterale sau programe postuniversitare ori de conversie profesională sau cursuri postuniversitare de specializare cu durata de cel puțin 3 semestre specifice pentru această nouă categorie de personal, propuse și derulate la nivelul facultăților de profil.

Formarea inițială, nivel licență (3 ani), în specializările biblioteconomie, știința informării, științele documentării și parcurgerea cursurilor din cadrul Departamentului de Pregătire a Personalului Didactic (DPPD) permite încadrarea personalului interesat pe posturi de profesori documentariști în unitățile de învățământ preuniversitar. Programe universitare de licență în aceste domenii sunt oferite de mai multe universități din România, dintre care: Universitatea București, Universitatea ”Lucian Blaga” din Sibiu.

Prima universitate care a oferit un program specific de formare a profesorilor documentariști este Universitatea București în cadrul Facultății de Litere – Secția Științele

---

<sup>413</sup> *Ibidem*. Art. 26, alin. 1 și 2.

informării și documentării, fiind un program de formare postuniversitară cu durata de 3 semestre specializarea *profesori documentariști* început în anul universitar 2005-2006.<sup>414</sup>

Începând cu anul universitar 2006-2007, Universitatea ”Lucian Blaga” din Sibiu prin Facultatea de Litere și Arte propune un program de formare – studii universitare de masterat cu durata de 4 semestre în domeniul Științelor Comunicării, specializarea “profesor documentarist”. Acest program de formare se regăsește și în anul universitar 2016-2017 în oferta educațională a Universității din Sibiu<sup>415</sup>.

#### **3.2.3.4. Încadrarea profesorilor documentariști în sistemul de învățământ preuniversitar**

Încadrarea în sistemul de învățământ preuniversitar a profesorului documentarist se realizează prin concurs, în conformitate cu legislația în vigoare și respectă „prevederile metodologiei de mobilitate elaborată de Ministerul Educației”<sup>416</sup>.

Profesorii documentariști pot fi încadrați în sistemul de învățământ preuniversitar, în unitățile de învățământ în care este amenajat și dotat un centru de documentare și informare<sup>417</sup>.

Pentru ocuparea unui post de profesor documentarist, candidații trebuie să fie absolvenți de învățământ superior, în specialitatea postului, și să facă dovada faptului că au urmat și cursurile de specialitate (psihologie, pedagogie, metodică etc.) - modulul pedagogic, organizate de Departamentele de Pregătire a Personalului Didactic (DPPD) din cadrul universităților.

Conform *Centralizatorului privind disciplinele de învățământ, domeniile și specializările, precum și probele de concurs valabile pentru încadrarea personalului didactic din învățământul preuniversitar-2011* pentru ocuparea unui post de “profesor documentarist” candidații trebuie să fie absolvenți de învățământ superior având studii în următoarele profile/ domenii și specializări<sup>418</sup>:

- *Filologie* specializarea: biblioteconomie, bibliologie, bibliologie și biblioteconomie, bibliologie și știința informării, biblioteconomie și știința informării, știința

<sup>414</sup> Universitatea București - site oficial <http://www.unibuc.ro/facultati/litere/>

<sup>415</sup> Universitatea Lucian Blaga Sibiu - site oficial: [http://www.ulbsibiu.ro/ro/admitere\\_12/litere/](http://www.ulbsibiu.ro/ro/admitere_12/litere/)

<sup>416</sup> art. 20 - *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare* aprobat prin OMEN nr. 5556/2011

<sup>417</sup> Legea educației naționale nr. 1/2011, art. 247.

<sup>418</sup> Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, *Centralizatorul privind disciplinele de învățământ, domeniile și specializările, precum și probele de concurs valabile pentru încadrarea personalului didactic din învățământul preuniversitar-2011*, p. 319-320. [online]. [accesat la: 16.05.2017]. Disponibil la: [www.edu.ro](http://www.edu.ro)

- informării, profesori documentariști, limba și literatura română-bibliologie, limba și literatura română – bibliologie și știința informării, biblioteconomie – limba și literatura română, bibliologie și biblioteconomie – limba și literatura română, biblioteconomie–limba și literatura străină/maternă, știința informării și comunicării;
- *Biblioteconomie specializarea*: biblioteconomie - arhivistică;
  - *Istorie specializarea*: istorie–biblioteconomie, istorie–bibliologie și biblioteconomie;
  - *Științe ale educației specializarea profesori documentariști* (studii post-universitare)
  - *Științe ale comunicării specializarea biblioteconomie și știința informării*, profesori documentariști (studii postuniversitare), respectiv biblioteconomie și știința informării (licență);
  - *Științe ale comunicării* (licență) urmat de programul de master acreditat: științele informării și documentării, științele informării și documentării (biblioteconomie și arhivistică), profesor documnetarist (studii universitare de masterat).

Evaluarea la concursurile de ocupare a posturilor (titularizare sau suplinire), se realizează în baza “*Programei pentru concursul destinat profesorilor documentariști – concursul pentru ocuparea posturilor didactice declarate vacante în învățământul preuniversitar*” aprobată prin ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5620/2010.

Programa de concurs precizează competențele generale, respectiv competențele specifice<sup>419</sup> (Tabelul 10):

<b>Competențele generale</b>	<b>Competențele specifice</b>
1.Cunoașterea de către profesorul documentarist a principalelor tendințe în evoluția științelor documentării și informării;	- Amenajarea, organizare și gestionarea unui CDI în vederea punerii informației, resurselor documentare la dispoziția utilizatorilor;
2.Cunoașterea funcțiilor și misiunilor profesorului documentarist;	- Proiectarea și organizarea în CDI de activități pedagogice disciplinare și inter-/ trans-/ pluridisciplinare;
3.Cunoașterea particularităților de organizare fizică și intelectuală a unei structuri infodocumentare de tip CDI;	- Construirea unor demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi;
4.Cunoașterea diferitelor suporturi informaționale și a instrumentelor de acces la informație;	- Adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă ale elevilor;
5.Demonstrarea capacității de a gestiona, organiza și a pune la dispoziția utilizatorilor resursele documentare ale CDI;	-Evaluarea cunoștințelor și competențelor dobândite de elevi în domeniul infodocumentar;

<sup>419</sup> Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5620/2010

6. Dovedirea capacităților necesare pentru proiectarea, organizarea, desfășurarea și evaluarea activităților din CDI;	- Organizarea în CDI de activități de formare și dezvoltare a gustului pentru lectură, precum și animații culturale;
7. Demonstrarea abilităților de comunicare, empatie și cooperare necesare realizării actului educațional.	- Gestionarea CDI în vederea punerii informației la dispoziția utilizatorilor; - Construirea unui climat educativ stimulat și eficient.

**Tabelul 10. Competențele (generale și specifice) evaluate la concursul pentru ocuparea posturilor de profesori documentariști**

Sursa: MEN - *Programa pentru concursul destinat profesorilor documentariști – concursul pentru ocuparea posturilor didactice declarate vacante în învățământul preuniversitar*

### **3.2.3.5. Formarea continuă și evoluția în carieră didactică a profesorilor documentariști**

Având statut de cadre didactice, profesorilor documentariști au dreptul și obligația, conform Legii educației naționale nr. 1/2011, de a participa la programe de perfecționare și formare continuă.

Formarea continuă a cadrelor didactice din sistemul preuniversitar de învățământ din România se realizează conform reglementărilor în vigoare prin<sup>420</sup>:

- a. programe și activități de perfecționare a pregătirii științifice, psihopedagogice și didactice;
- b. programe de formare în domeniile conducerii, îndrumării și evaluării învățământului;
- c. cursuri de pregătire și susținerea examenelor de obținere a gradelor didactice II și I;
- d. programe de conversie profesională;
- e. studii corespunzătoare unei specializări din alt domeniu de licență.

Pentru încadrarea în sistemul de învățământ, profesorii documentariști susțin un examen de definitivare în învățământ. Acest examen se realizează respectând *Programa pentru definitivare în învățământ și pentru obținerea gradelor didactice – profesori documentariști* aprobată prin OMECTS nr. 4461/2010 se adresează cadrelor didactice încadrate în sistemul de învățământ preuniversitar pe posturi de profesori documentariști.

Evoluția în cariera didactică a profesorilor documentariști presupune participarea și susținerea gradelor didactice: gradul didactic II, respectiv gradul didactic I. Acest demers nu este unul obligatoriu, cadrele didactice, inclusiv profesorii documentariști, pot opta în a susține gradele didactice, cu respectarea legislației în vigoare. Reglementările cu privire la

<sup>420</sup> *Metodologia privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar*, art. 4 alin (1), aprobată prin OMECTS 5561/2011.

organizarea și derularea gradelor didactice sunt prevăzute în *Metodologia privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar* aprobată prin OMECTS nr. 5561/2011.

Profesorii documentariști care au obținut definitivatul și care îndeplinesc condițiile de vechime și cele privind evaluarea anuală se pot înscrie la examenul pentru obținerea gradului didactic II.

*Programa pentru definitivare în învățământ și pentru obținerea gradelor didactice – profesori documentariști* cuprinde lista competențelor specifice evaluate pentru obținerea gradului didactic II de către profesorii documentariști. Prezentăm lista competențelor vizate, așa cum este prevăzută în documentele oficiale<sup>421</sup>:

- *Amenajarea, organizarea și dezvoltarea CDI în vederea favorizării accesului liber la informație și documentație, respectând funcțiile și rolul CDI la nivelul instituției de învățământ, în conformitate cu țintele strategice de dezvoltare instituțională și cu politica documentară locală;*
- *Programarea, planificarea, proiectarea, organizarea, desfășurarea, monitorizarea și evaluarea activităților CDI, în raport cu funcțiile CDI, misiunile profesorului documentarist, nevoile și orientările definite la nivelul unității de învățământ și politicii documentare locale;*
- *Cunoașterea evoluțiilor domeniului infodocumentar și aplicarea lor adaptată într-un context educativ/școlar și unei specificități locale;*
- *Cunoașterea și organizarea diferitelor tipuri de activități CDI în funcție de publicul țintă, de obiectivele naționale și locale în materie de politică documentară, de nevoile de formare ale elevilor;*
- *Construirea unor demersuri didactice interactive, formative, dinamice, inovative prin care să formeze competențele elevilor în domeniul infodocumentar;*
- *Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice activității didactice care să reflecte o abordare centrată pe elev, pe formarea competențelor acestuia;*
- *Formarea și evaluarea competențelor în domeniul infodocumentar prin variate tipuri de activități;*
- *Exploatarea pedagogică eficientă a resurselor documentare și mijloacelor didactice existente în CDI în cadrul diferitelor activități desfășurate;*

---

<sup>421</sup> Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 4461/2010 privind aprobarea *Programei pentru susținerea examenelor de acordare a definitivării în învățământ și a gradelor didactice la specializarea “profesor documentarist”*

- *Conceperea și aplicarea unor instrumente de monitorizare și evaluare a competențelor specifice dezvoltate elevilor, respectiv a structurii infodocumentare – CDI, a activităților și serviciilor sale;*
- *Comunicarea eficientă cu cadrele didactice și beneficiarii direcți ai CDI; Construirea unui climat educativ stimulat și eficient.*

Pentru a urca o altă treaptă în evoluția în cariera profesională, profesorii documentariști care au obținut gradul didactic II, se pot înscrie la examenul de acordare a gradului didactic I. Obținerea gradului didactic I presupune participarea la un colocviu de admitere, evaluarea competențelor psihopedagogice în cadrul unor inspecții curente și speciale, realizarea și susținerea publică a unei lucrări metodic-științifice. Detalii cu privire la organizarea și desfășurarea inspecțiilor școlare pentru acordarea gradelor didactice sunt prezentate în *Metodologia privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar* aprobată prin Ordinul ministrului educației nr. 5561/2011 din 31 octombrie 2011<sup>422</sup>.

În cadrul colocviului de admitere sunt urmărite obiective care vizează aspecte legate de activitatea didactică a profesorului documentarist, de activitatea de management a structurii infodocumentare, dar și de capacitatea de a integra în activitatea CDI elemente ale contextului local, respectiv de capacitatea de a adapta strategiile vizate la nevoile publicului țintă. Obiectivele vizate la colocviul de admitere sunt<sup>423</sup>:

- *Valorizarea activităților desfășurate în CDI privind inovația didactică, integrarea TIC în practicile pedagogice, parteneriatul educațional, formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor;*
- *Valorizarea contribuției activităților CDI în dezvoltarea la elevi a unor capacități și competențe intelectuale și operatorii, a unor atitudini afective și motivaționale;*
- *Valorizarea rolului pedagogic și cultural al CDI în unitatea de învățământ și a contribuției profesorului documentarist la adaptarea evoluțiilor domeniului infodocumentar unui context educativ local și a unei viziuni de ansamblu privind rolul domeniului infodocumentar în dezvoltarea competențelor cheie ale elevilor;*
- *Aprecierea contribuției personale a profesorului documentarist la dezvoltarea structurii infodocumentare CDI și la definirea unei politici documentare locale/la nivelul instituției de învățământ/nivel regional sau național;*

---

<sup>422</sup> *Metodologia privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar* aprobată prin OMEN nr. 5561/2011

<sup>423</sup> *Ibidem.*

- Evidențierea unei viziuni dinamice a activității CDI, strâns legată de societate prin relevanța sa în cotidian, dar și prin rolul său în raport cu alte discipline, într-un context școlar și cultural local/județean/național;
- Evidențierea rolului CDI în implementarea politicilor educaționale naționale definite prin strategiile naționale definite de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.

### 3.2.3.6. Situația ocupării posturilor de profesor documentarist în sistemul preuniversitar

Încadrarea profesorilor documentariști se realizează în unități de învățământ preuniversitar în care funcționează un centru de documentare și informare.

Din datele centralizate și datele statistice ale MECTS cu privire la alocarea de norme și încadrarea personalului din învățământul preuniversitar, situația în sistem cu privire la normele alocate și ocupate de profesorii documentariști rezultă următoarele:

Anul școlar **2009-2010:**

Limba de predare	TOTAL norme			TITULARI			TITULARI (PLATA CU ORA SAU CUMUL)			SUPLINITORI Calificați		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
ROMÂNĂ	84.48	46.34	38.14	43.06	23.56	19.5	6.14	5.5	0.64	25.53	14.78	10.75
MAGHIARĂ	0.94	0	0.94	0.94	0	0.94	0	0	0	0	0	0
GERMANĂ	0.06	0.06	0	0.06	0.06	0	0	0	0	0	0	0
<b>TOTAL</b>	<b>85.48</b>	<b>46.4</b>	<b>39.08</b>	<b>44.06</b>	<b>23.62</b>	<b>20.44</b>	<b>6.14</b>	<b>5.5</b>	<b>0.64</b>	<b>25.53</b>	<b>14.78</b>	<b>10.75</b>

**Tabelul 11. Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2009-2010 pentru specialitatea profesori documentariști pentru toate tipurile de finanțare**

Sursa: Ministerul Educației Naționale-Direcția Generală Management, Resurse Umane și Rețea Școlară Națională

Anul școlar **2010-2011:**

Limba de predare	TOTAL norme			TITULARI			TITULARI (PLATA CU ORA SAU CUMUL)			SUPLINITORI Calificați		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
ROMÂNĂ	97.4	59.44	37.96	47.65	27	20.65	7.19	6.83	0.36	37.11	23.61	13.5
MAGHIARĂ	2.33	0	2.33	1.22	0	1.22	0.11	0	0.11	1	0	1
GERMANĂ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>TOTAL</b>	<b>99.73</b>	<b>59.44</b>	<b>40.29</b>	<b>48.87</b>	<b>27</b>	<b>21.87</b>	<b>7.3</b>	<b>6.83</b>	<b>0.47</b>	<b>38.11</b>	<b>23.61</b>	<b>13.5</b>

**Tabelul 12. Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2010-2011 pentru specialitatea profesori documentariști pentru toate tipurile de finanțare**

Sursa: Ministerul Educației Naționale-Direcția Generală Management, Resurse Umane și Rețea Școlară Națională



Anul școlar **2011-2012:**

Limba de predare	TOTAL norme			TITULARI			TITULARI (PLATA CU ORA SAU CUMUL)			SUPLINITORI Calificați		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
ROMÂNĂ	117.51	67.79	49.72	68.73	40.34	28.39	6.19	3.33	2.86	32.37	18.12	14.25
MAGHIARĂ	10.05	5	5.05	3.44	1	2.44	6.61	4	2.61	0	0	0
GERMANĂ	4.72	4.72	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>TOTAL</b>	<b>132.28</b>	<b>77.51</b>	<b>54.77</b>	<b>72.17</b>	<b>41.34</b>	<b>30.83</b>	<b>12.8</b>	<b>7.33</b>	<b>5.47</b>	<b>32.37</b>	<b>18.12</b>	<b>14.25</b>

**Tabelul 13. Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2011-2012 pentru specialitatea profesori documentariști pentru toate tipurile de finanțare**

Sursa: Ministerul Educației Naționale-Direcția Generală Management, Resurse Umane și Rețea Școlară Națională

În anul școlar 2011-2012 erau ocupate în sistem 132,28 norme didactice de profesori documentariști, cu 32,55 norme mai multe decât în anul școlar precedent.

Constatăm că 64,23% din totalul de norme erau ocupate de titulari. O constantă este faptul că procentul normelor ocupate este mai mare în mediul urban decât în mediul rural: 2011-2012: 58,6%, 2010-2011: 59,6%, iar 2009-2010: 54,28%.

În anul 2011-2012 încadrarea cu resursă umană rămâne deficitară. La un număr de peste 1200 de CDI funcționale în sistem sunt alocate doar 132,28 de norme de profesori documentariști, un procent de aprox. 11%.

Anul școlar **2012-2013:**

Limba de predare	TOTAL norme			TITULARI			TITULARI (PLATA CU ORA SAU CUMUL)			SUPLINITORI Calificați		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
<b>TOTAL</b>	<b>201.31</b>	<b>132.01</b>	<b>69.30</b>	<b>126.14</b>	<b>86.80</b>	<b>39.34</b>	<b>17.88</b>	<b>10.86</b>	<b>7.02</b>	<b>46.29</b>	<b>27.85</b>	<b>18.44</b>

**Tabelul 14. Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2012-2013 pentru specialitatea profesori documentariști pentru toate tipurile de finanțare**

Sursa: Ministerul Educației Naționale-Direcția Generală Management, Resurse Umane și Rețea Școlară Națională

În anul școlar 2012-2013, un număr de 201.31 norme didactice de profesori documentariști au fost ocupate în sistem, cu 69.03 mai multe decât în anul școlar precedent. Este cea mai mare creștere la interval de un an școlar. Din totalul de 201.31 norme didactice 126.14 au fost ocupate de către titulari, iar 46.29 de suplinitori calificați.

## Anul școlar 2013-2014:

Limba de predare	TOTAL norme			TITULARI			TITULARI (PLATA CU ORA SAU CUMUL)			SUPLINITORI Calificați		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
ROMÂNĂ	166.87	87.74	79.13	96.19	53.22	42.97	5.4	3.41	1.99	53.28	24	29.28
MAGHIARĂ	5.32	2	3,32	2.77	1	1.77	0.11	0	0.11	0.44	0	0.44
GERMANĂ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>TOTAL</b>	<b>172.19</b>	<b>89.74</b>	<b>82.45</b>	<b>98.96</b>	<b>54.22</b>	<b>44.74</b>	<b>5.51</b>	<b>3.41</b>	<b>2.1</b>	<b>53.72</b>	<b>24</b>	<b>29.72</b>

**Tablelul 15. Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2013-2014 pentru specialitatea profesori documentariști pentru toate tipurile de finanțare**

Sursa: Ministerul Educației Naționale-Direcția Generală Management, Resurse Umane și Rețea Școlară Națională

În anul școlar 2013-2014 un număr de 172.19 norme didactice au fost alocate în sistem din care 89.74 în mediul urban și 82.45 în mediul rural. Constatăm o scădere a numărului de norme didactice ocupate în sistem de către profesorii documentariști.

Din analiza datelor cuprinse în Raportul Caselor Corpului Didactic cu privire la stadiul implementării proiectului “Educație pentru informație”/CDI pentru anul 2014 constatăm că la nivelul unităților de învățământ dotate cu CDI sunt încadrați bibliotecari școlari. Totodată, din Rapoartele CCD, constatăm un interes important dat acestui domeniu de către comunitatea cadrelor didactice, manifestat prin faptul că un număr foarte mare de cadre didactice se implică în amenajarea și animarea centrelor de documentare și informare.

Constatăm că animarea CDI din unitățile de învățământ este realizată de către:

- profesor documentarist (încadrat cu norma întreagă, fracțiune de normă sau plata cu ora);
- bibliotecar școlar (încadrat cu norma întreagă, fracțiune de normă sau plata cu ora);
- documentarist (încadrat cu norma întreagă, fracțiune de normă sau plata cu ora);
- “profesor-responsabil CDI” (cadre didactice - profesori, învățători sau, în cazul CDI din grădinițe, educatoare – care, fie în regim de voluntariat sau la plata cu ora, participă la organizarea și derularea de activități în CDI, în cazul în care în unitatea de învățământ nu este încadrat un profesor documentarist.

Considerăm că implicarea benevolă a cadrelor didactice într-un număr atât de important și pe o perioadă lungă de timp este un indicator legat de interesul pe care îl au pentru modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ și pentru asigurarea accesului la informație. În același timp, considerăm că această situație a funcționării centrelor de documentare și informare cu personal didactic benevol ar trebui să fie o situație temporară, iar structurile infodocumentare să fie coordonate de personal

calificat în domeniul științelor documentării și informării, respectiv cu formare în domeniul psihopedagogic. Nevoia de cadre didactice formate și specializate în domeniul științelor documentării și informării și încadrate pe posturi în unitățile de învățământ preuniversitar dotate cu CDI este indispensabilă pentru a putea asuma și îndeplini misiunile și funcțiile în CDI din unitățile de învățământ, pentru a putea investi competențe în dezvoltarea unui proiect de politică documentară și pentru a aloca timpul necesar dezvoltării activităților specifice unui CDI în raport cu nevoile elevilor și comunității educative și comunității locale, respectând prioritățile la nivel național și la nivel local prin proiectul de dezvoltare instituțională.

Noua categorie de personal didactic, prin competențele pe care le are și misiunile trasate poate aduce plus-valoarea în sistem pentru a duce la îndeplinire și a continua elementele de reformă ale domeniului infodocumentar din unitățile de învățământ preuniversitar. Competențele didactice și psihopedagogice avute și exersate de către profesorii documentariști sunt indispensabile în demersul de a participa la propunerea și derularea activităților de formare a elevilor. Includerea funcției didactice de profesor documentarist în sistemul de învățământ preuniversitar românesc este un element de progres în demersul de reformare a domeniului infodocumentar, fiind un al doilea pilon în mecanismul de promovare și asigurare a educației pentru informație, pe lângă demersul de înființare, amenajare și dotare a CDI și asigurare a accesului la informație.

Cu toate acestea, numărul redus de norme didactice de profesori documentariști alocate și numărul mic de profesori documentariști încadrați în unitățile de învățământ influențează activitatea CDI. Analiza acestei situații va fi obiectul unui capitol următor.

Considerăm că, pentru realizarea obiectivelor fixate prin crearea CDI în unitățile de învățământ, este necesar ca ocuparea posturilor de profesor documentarist să fie făcută cu personal calificat, format în cadrul facultăților de profil în domeniul științelor documentării și informării, dar și cu pregătire psihopedagogică. Această categorie de personal didactic are calificarea și competența de a dezvolta activități și programe de formare a culturii informației destinate elevilor și a gestionării corespunzătoare a CDI. Este o resursă indispensabilă într-un sistem care se găsește în proces de reformare și de adaptare.

### **3.3. Politica documentară în sistemul educativ românesc, parte a mecanismului instituțional de dezvoltare a culturii informației în învățământul preuniversitar**

Conceptul *politică documentară* este unul relativ recent, care s-a dezvoltat dintr-o nevoie de a sistematiza și instituționaliza un demers de modernizare și adaptare a structurilor infodocumentare. Acesta este legat de evoluția exponențială a informației și a căilor multiple de acces la informație (direct și la distanță), la diversificarea suporturilor informației și la prezența / integrarea tehnologiei informării și comunicării în procesul didactic (predare-învățare-evaluare).

În domeniul educativ – atât la nivel local (la nivelul unităților de învățământ), cât și la nivel național (la nivel de sistem), finalitățile politicii documentare sunt strâns legate de finalitățile educației. Politica documentară are rolul de a participa la îndeplinirea finalităților educației ținând cont de noul context informațional global, dar și de perspectivele date de nevoia de a avea o cultură a informației și nevoia de formare în perspectivă a tinerilor în raport cu cererea pieței forței de muncă.

Printre finalitățile unei politici documentare în sistemul de învățământ am putea enumera: formarea elevului pentru a deveni actor activ și cetățean responsabil în societatea informației, dezvoltarea accesului la informație și cultură a cetățenilor.

Legat de studiul nostru, considerăm că *politică documentară* reprezintă cel de-al treilea pilon al unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației la nivelul unei unități de învățământ, fiind parte a unui sistem integrat de concepere și implementare a unui demers instituțional formalizat de dezvoltare a culturii informației la nivel de sistem, la nivel local, dar și la nivel individual. Cei trei piloni considerăm că sunt parte a unui sistem integrat care poate crea premisele dezvoltării domeniului infodocumentar ca parte integrată a sistemului de formare a elevilor.

Propunem în această parte a lucrării o descriere și definiție a conceptului de *politică documentară* în sistemul educativ românesc, respectiv o prezentare a cadrului legal, a diverselor abordări și componente, precum și a modalităților și demersurilor instituționale de realizare. De asemenea, vom propune câteva elemente care pot fi baza realizării unei strategii naționale de politică documentară în sistemul de învățământ preuniversitar românesc.

### **3.3.1. Elemente de definire, niveluri de intervenție și componentele unei politici documentare românesc**

Politica documentară din sistemul educativ românesc este concepută ca fiind parte a unui sistem integrat de dezvoltare a mecanismului instituțional de dezvoltare a culturii informației. Ea este definită ca fiind un sistem de valori și acțiuni în domeniul infodocumentar, care vizează toate componentele managementului educațional – curriculum, resurse umane, resurse materiale și financiare, relații comunitare și parteneriate (cf. documentului *Repere privind elaborarea și punerea în practică a unei strategii locale de educație pentru informație și formare a unei culturi a informaționale a elevilor* – anexa 2 a ROF bibliotecii școlare și CDI aprobat prin OMEN nr. 5556/2011). Politica documentară a unității de învățământ este integrată în politica educațională a școlii.

#### **Niveluri de definire și acțiune a politicii documentare**

Politica documentară în sistemul de învățământ preuniversitar poate fi concepută pe trei niveluri: național, județean și local. Politicile documentare județene sunt derivate din politica documentară națională, iar cele locale sunt declinate din politica națională și politica județeană, ele ținând cont și de contextul local și prioritățile identificate la nivelul comunității în care unitatea de învățământ își desfășoară activitatea.

#### **Cadrul legislativ și modalitățile de concepere și operaționalizare a politicii documentare**

La nivelul sistemului educativ românesc nu este definită o politică documentară națională. Însă, au fost definite elemente care structurează orientările unei politici documentare naționale și a cadrului de dezvoltare a rețelei de CDI la nivel național și local, respectiv care aduce precizări privind încadrarea resursei umane în unitățile de învățământ în care funcționează CDI.

Aceste documente sunt:

- Legea educației naționale nr. 1/2011;
- Ordinul ministrului educației naționale nr. 5556/2011 care aprobă *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*<sup>424</sup> (ROF bibliotecii școlare și CDI).

Elemente privind politica documentară națională sunt stipulate în *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și CDI - Anexa 2 - Repere privind elaborarea și punerea în practică a unei strategii locale de educație pentru informație și de*

---

<sup>424</sup> ROF bibliotecii școlare și CDI aprobat prin OMEN nr. 5556/2011

*formare a unei culturi informaționale a elevilor – referențial al competențelor infodocumentare ale elevilor, respectiv Anexa 3 - Fișa de evaluare a politicii documentare a unității de învățământ* - elemente pe care le vom prezenta și explica în acest capitol.

Domeniile de intervenție ale politicii documentare în sistemul educativ românesc, așa cum sunt definite în documentele legale<sup>425</sup> în vigoare sunt: curriculum, resurse umane, resurse materiale și financiare, relații și dezvoltare comunitară și cuprinde elemente referitoare la:

- politica de constituire a colecțiilor, politica de achiziții a resurselor infodocumentare (pentru dezvoltarea colecțiilor, completare și actualizarea fondului documentar);
- politica de gestionare, organizarea și punere la dispoziție a informației și a fondului documentar, de asigurare a accesului liber la informație;
- politica de formare în domeniul infodocumentar, de realizare și promovare a educației pentru informație și a unei culturi a informației;
- politica de promovare și comunicare;
- politica de evaluare a demersului și a competențelor utilizatorilor în domeniul infodocumentar.

Politica documentară a unității de învățământ este dezvoltată din punct de vedere operațional și pusă în practică prin *Proiectul anual de activitate al centrului de documentare și informare* – care cuprinde o serie de activități care concretizează și operaționalizează acțiunile concepute în proiectul de politică documentară. Structura acestui proiect de activitate cuprinde: prezentarea unui cadru general de desfășurare a activității, analiza de nevoi, prioritățile, obiectivele generale și specifice, managementul CDI, parteneriate și colaborări, echipa de elaborare a proiectului de activitate, estimări bugetare, evaluare (evaluarea demersului și activităților derulate, evaluarea competențelor elevilor), măsuri ameliorative raportate la anii școlari precedenți.

### **3.3.2. Etape în procesul de definire și implementare a unei politici documentare**

Politica documentară înglobează la nivelul unei structuri infodocumentare totalitatea proceselor care vizează conceperea și implementarea demersului de dezvoltare a colecțiilor – politica de achiziții, politica de păstrare și conservare a colecțiilor (cuprinzând inclusiv activitatea de casare) și politica de acces la informație (inclusiv modalitățile de organizarea

---

<sup>425</sup> *Ibidem.* Art. 3.

și comunicare a colecțiilor). În varianta extinsă, *politica documentară* cuprinde “ansamblul obiectivelor și proceselor care gestionează informația, incluzând nu numai activitatea de bibliotecă, dar și, în aceeași măsură, activitatea de formare a beneficiarilor în domeniul informării și fluxului resurselor documentare.”<sup>426</sup>

Realizarea unei politici documentare la nivelul unei unități de învățământ reprezintă și o formă de poziționare în raport cu acest subiect, respectiv de acceptare a faptului că spațiile CDI nu mai sunt singurele spații infodocumentare din unitatea de învățământ, iar CDI reprezintă nucleul în jurul căruia se construiește politica de dotare și punere la dispoziție a resurselor documentare, dar și politica de formare a utilizatorilor pentru a favoriza accesul la informație.

Diversificarea accesului la resurse face ca CDI să nu fie singurul spațiu documentar, iar „acesta devine mai degrabă un nucleu al unui ansamblu de locuri documentare, dar și un spațiu eminent pedagogic, gândit special pentru ca noțiunile, conceptele și competențele din domeniul documentar cuprinse în programele școlare să poată să fie predate/puse în aplicare în mod eficient de către profesori”<sup>427</sup>.

Potrivit unei circulare din 2017, date la nivelul sistemului de învățământ din Franța, a fost enunțată o definiție nouă: “Politica documentară presupune definirea modalităților de formare a elevilor și analiza nevoilor lor și ale cadrelor didactice în domeniul informării și documentării, definirea și gestionarea resurselor fizice și digitale pentru unitatea de învățământ, cât și alegerea modalităților de acces la CDI în unitatea de învățământ, acasă și în deplasare. Politica documentară se înscrie în axa pedagogică a proiectului școlii.”<sup>428</sup>

Realizarea unui proiect de politică documentară exprimă o viziune pe termen mediu sau lung privind dezvoltarea domeniului infodocumentar la nivelul unei sistem (politica documentară națională) sau la nivelul unei unități de învățământ (politica documentară locală). Ea presupune a defini priorități privind maniera dezvoltării și gestionării colecțiilor, a dotării și organizării spațiilor, adaptării demersurilor și acțiunilor de formare la nevoile de formare ale utilizatorilor în domeniul infodocumentar.

---

<sup>426</sup> Ecole Nationale Supérieure des Sciences de l'Information et des Bibliothèques (ENSIB). *Politique documentaire*. [online]. ENSIB. [accesat la: 01.05.2018]. Disponibil la: <http://www.ensib.fr/le-dictionnaire/politique-documentaire>

<sup>427</sup> KOENIG, Didier. *La politique documentaire*. [online]. Réseau CANOPE. [accesat la: 01.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/societe-de-linformatiion/la-politique-documentaire/mise-en-oeuvre-dans-les-academies/la-politique-documentaire-dun-etablissement-denseignement.html>

<sup>428</sup> Ministerul educației naționale din Franța. Circulara nr. 2017-051 din 28.03.2017 *Les missions des professeurs documentalistes*

Elaborarea unui proiect de politică documentară se realizează pentru o perioadă de minimum 3 ani și se înscrie în proiectul de dezvoltare instituțională al unității de învățământ. Acesta este particularizat și detaliat în proiecte anuale de activitate, respectiv completat și ameliorat periodic (anual). El este coordonat pilotat de o echipă de proiect constituită la nivelul unității de învățământ, care cuprinde reprezentanți ai tuturor categoriilor de personal și care este coordonată de directorul unității de învățământ.

În conceperea unui proiect de politică documentară este necesar a fi urmate patru etape, iar pentru implementarea acestuia identificăm alte două etape.

### **Etape în conceperea, realizarea și implementarea unei politici documentare<sup>429</sup>:**

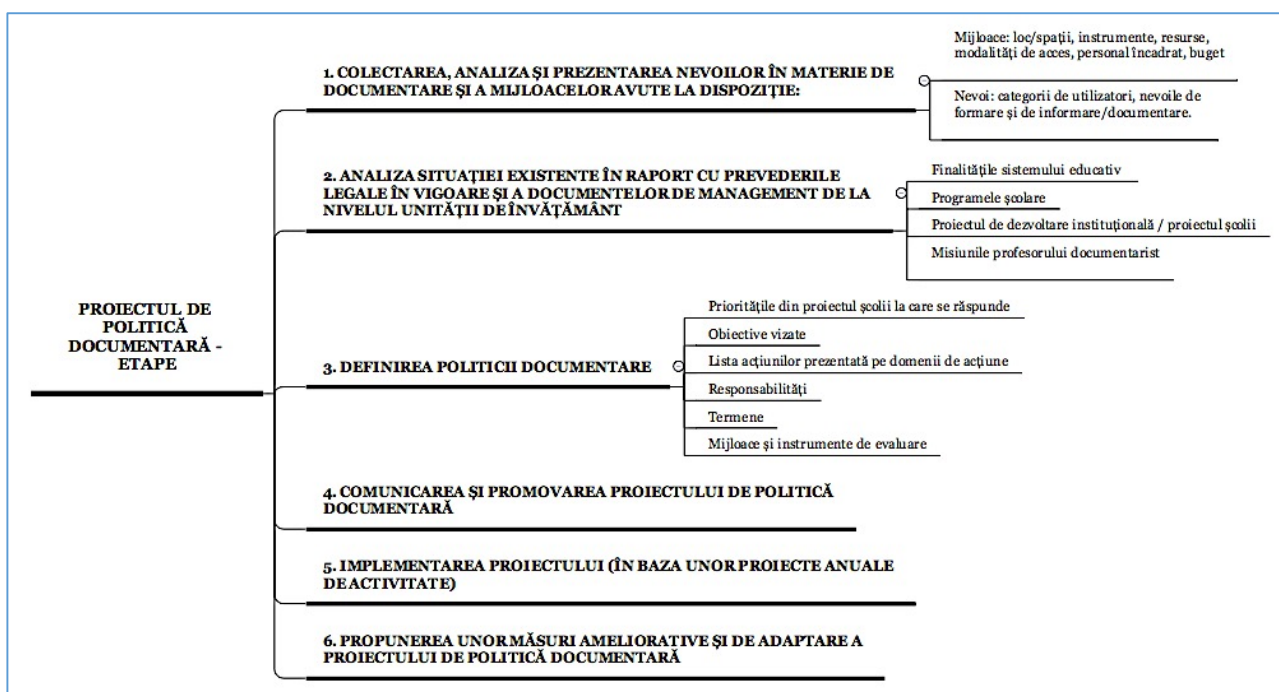
1. Colectarea, analiza și prezentarea nevoilor în materie de documentare și a mijloacelor avute la dispoziție:
  - mijloace: loc/spații, instrumente, resurse, modalități de acces, personal încadrat, buget;
  - nevoile elevilor: categorii de utilizatori, nevoile de formare și de informare/documentare, interesele elevilor, dificultățile cu care se confruntă elevii, elevii cu nevoi speciale;
  - contextul general: tipul școlii, contextul local, particularitățile caracteristice ale unității de învățământ;
  - tipuri de servicii de formare puse la dispoziție: acțiuni specifice de formare a competențelor infodocumentare și participare la dezvoltarea competențelor-cheie, proiecte punctuale, asistență și formare individualizată.
2. Analiza situației existente în raport cu prevederile legale în vigoare și a documentelor de management de la nivelul unității de învățământ care cuprinde:
  - finalitățile sistemului educativ;
  - programele școlare;
  - proiectul de dezvoltare instituțională / proiectul școlii;
  - misiunile profesorului documentarist.
3. Definirea politicii documentare cuprinzând:
  - priorități din proiectul școlii la care se răspunde;

---

<sup>429</sup> KOENING, Didier. *La politique documentaire d'un établissement d'enseignement*, juin 2006. [online]. Réseau CANOPÉ. 2006. [accesat la 10.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirsedi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire/mise-en-oeuvre-dans-les-academies/la-politique-documentaire-dun-etablissement-denseignement.html>



- obiective vizate;
  - lista acțiunilor prezentată pe domenii de acțiune: formarea utilizatorilor, gestionarea resurselor, accesul la spații și resurse, deschidere culturală și parteneriate, comunicare și promovare;
  - responsabilități;
  - termene;
  - mijloace și instrumente de evaluare.
4. Comunicarea și promovarea proiectului de politică documentară;
  5. Implementarea proiectului (în baza unor proiecte anuale de activitate);
  6. Propunerea unor măsuri ameliorative și de adaptare a proiectului de politică documentară.



**Figura 46. Etape în conceperea, realizarea și implementarea unei politici documentare**

Sursa: Informații prelucrate după articolul *La politique documentaire d'un établissement scolaire* – Didier KOENIG, 2006 - disponibil la adresa: [www.savoirscdi.fr](http://www.savoirscdi.fr)

Politica documentară a unității de învățământ ține cont atât de orientările, premisele și prioritățile la nivel de sistem, cât și de contextul local, dar și de diferențele existente la nivel de beneficiari (nivel de interes și de competență, relații dintre beneficiari...). De asemenea, alte elemente de care este obligatoriu a se ține cont în etapa de concepere a proiectului de politică documentară sunt: amploarea proiectului în raport cu resursele existente, suprafața structurii infodocumentare, bugetul avut la dispoziție, publicul /

beneficiarii/utilizatorii (număr și categorii), contextul local și global de desfășurare a activității structurii infodocumentare. Totalitatea acțiunilor concepute pentru utilizatori au ca finalitate: formarea, informarea, documentarea, creșterea nivelului de cultură și petrecerea timpului liber.

Constatăm o serie de diferențe între unitățile de învățământ atât în ceea ce privește profilul și nevoile beneficiarilor, cât și în ceea ce privește nivelul de dotare și organizare a structurii infodocumentare și contextul dezvoltării acțiunilor.

Lucrarea *Politique documentaire, rôles et métiers* prezintă o serie de aspecte de care este important a se ține cont în conceperea și implementarea unui proiect de politică documentară<sup>430</sup>:

- Experiența și cultura profesională a cadrelor didactice (inclusiv a profesorului documentarist) la nivelul unei unități de învățământ;
- Nivelul de dotare și acces la resursele documentare (diferențe majore între unitățile de învățământ privind: dotarea cu materiale și resurse documentare, suprafața spațiului CDI și a capacității de primire, condițiile de acces, natura fondului documentar, resursa umană încadrată – număr de persoane, pregătire profesională, experiență, nivel de competență, nivelul de implicare/interes a conducerii unității de învățământ etc.);
- Gradul de utilizare a resurselor CDI și eficiența exploatarea acestora;
- Interesul utilizatorilor (elevilor și cadrelor didactice) pentru utilizarea resurselor puse la dispoziție;
- Condițiile de acces la resursele și spațiile CDI;
- Gestionarea timpului de acces la spațiile CDI (inclusiv adaptarea la orarul școlii);
- Spațiile puse la dispoziție: suprafața, organizarea, natura și localizarea acestora;
- Gestionarea accesului în CDI și a fluxului de elevi;
- Contextul local de desfășurare a activității unității de învățământ;
- Mediul de proveniență a utilizatorilor (socio-economic și cultural).

---

<sup>430</sup> *Politique documentaire, rôles et métiers* [online]. Réseau CANOPÉ. [accesat la: 9.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire/les-fondements-et-textes-generaux/politique-documentaire-roles-et-metiers.html>

### 3.3.3. Conceperea și implementarea unei politici documentare (la nivel local sau național)

Conceperea și implementarea unei politici documentare se realizează pentru a avea la dispoziție *un instrument de management* al unui important domeniu din managementul unității de învățământ, respectiv la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar.

Acest instrument permite o vedere de ansamblu asupra aportului pe care acest sector din educație îl are în îndeplinirea finalităților educației în formarea elevilor și în îndeplinirea idealului educațional. Conform Legii educației naționale, idealul educațional al școlii românești constă în “dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii.”<sup>431</sup>

Pe de altă parte, mult mai concret, acest instrument permite *raționalizarea achizițiilor* de resurse documentare/fond documentar și echipamente informatice care facilitează accesul la informație, *organizarea accesului* la informație, *realizarea unui parcurs coerent, progresiv, unitar de formare* a competențelor infodocumentare ale elevilor, construirea și dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor - ce răspunde unor orientări naționale și este adaptată unui context local, individual -, *favorizarea unei comunicări eficiente* asupra obiectivelor și acțiunilor propuse și realizate pentru dezvoltarea domeniului.

Politica documentară locală derivă din politica/strategia documentară națională și include o adaptare la nivel local, dar și o adaptare care ține cont de nevoile individuale ale elevilor privind traseele de formare - adaptate și individualizate.

Politica documentară se construiește ținând cont de prevederile legale în vigoare la nivelul fiecărui sistem educativ cu privire la domeniu. Spre exemplificare, – în Franța orientările naționale în ceea ce privește construcția unei politici documentare locale au fost fixate în 2004 prin documentul « *Les Politiques documentaires des établissements scolaires* », realizat de Jean Louis Durpaire IGEN inspector general în cadrul Ministerului Educației Naționale din Franța<sup>432</sup>. În România LEN nr. 1/2011, respectiv Regulamentul de

<sup>431</sup> Art. 2, alin. (3) - LEN nr. 1/2011 [online]. [accesat la: 10.05.2018]. Disponibil la: [http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea\\_educatiei\\_nationale\\_lege\\_1\\_2011.php](http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_educatiei_nationale_lege_1_2011.php)

<sup>432</sup> Ministerul Educației Naționale din Franța. Raport *Les Politiques documentaires des établissements scolaires*, 2004. Raportor: Jean Louis DURPAIRE. [online]. [accesat la: 11.05.2018]. Disponibil la: <http://media.education.gouv.fr/file/39/2/6392.pdf>

organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a Centrelor de documentare și informare – anexă la OMEN nr. 5556/2011.<sup>433</sup>

La nivelul unităților de învățământ, documentul care fixează orientările în materie de politică documentară este *Proiectul de dezvoltare instituțională și Planurile manageriale* (în sistemul educativ românesc), respectiv *Proiectul școlii* (în sistemul educativ francez). Aceste orientări sunt tratate și dezvoltate prin *Proiectul de politică documentară*, respectiv *Proiectul managerial al CDI* (în sistemul educativ din România - cf. OMEN nr. 5556/2011), respectiv *Proiectul documentar* (în sistemul educativ din Franța).

Definirea la nivel local a unui proiect de politică documentară ține cont de o analiză a practicilor documentare existente la nivelul unității de învățământ, dar și a nevoilor de informare și documentare ale elevilor. Politica documentară a unității de învățământ este un proiect colectiv, în realizarea căruia sunt implicați toți actorii din unitatea de învățământ: directorul, consiliul de administrație, profesorul documentarist, cadrele didactice, personalul auxiliar. Acest proiect este rezultatul unei munci în echipă și rezultatul unei reflecții colective, sub coordonarea directorului unității de învățământ, pentru a fixa obiective, metode și instrumente de lucru, pentru a realiza o politică documentară locală coerentă și adaptată nevoilor beneficiarilor și în acord cu orientările naționale și prioritățile locale de dezvoltare. Politica documentară a unei unități de învățământ se realizează pe termen mediu și lung, fiind cea care permite construirea unor parcursuri de formare graduale și construite progresiv, care facilitează integrarea TIC în procesul didactic, care participă la construirea unei abordări interdisciplinare a conținuturilor și precizează aportul profesorilor (al profesorilor documentariști și al cadrelor didactice de diferite discipline) în dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor; de asemenea, aceasta dau credibilitate și legitimează participarea CDI și a profesorului documentarist la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor.

Este un dispozitiv care facilitează reușita școlară a elevilor și contribuie la structurarea orientărilor și acțiunilor unității de învățământ într-un domeniu transversal care include atât elemente de curriculum și formare, cât și elemente de management educațional, de management al personalului, de management al calității, de amenajare și dotare a spațiilor școlare, de comunicare, valorizare și promovare a activității elevilor și a unității de învățământ.

---

<sup>433</sup> *ROF biblioteci școlare și CDI* – aprobat prin OMEN nr. 5556/2011.

Astfel, acesta devine un dispozitiv integrat pentru toți actorii și beneficiarii participanți la procesul instructiv-educativ: personalul didactic și didactic auxiliar (profesorul documentarist, bibliotecarul școlar, cadrele didactice, laborantul), personalul de coordonare îndrumare și control, elevii, părinții, comunitatea locală.

Beneficiile aduse de implementarea unei politici documentare la nivelul unității de învățământ/categorii de public țintă:

**Elevi:**

- formarea competențelor infodocumentare și dezvoltarea unei culturi a informației pe tot parcursul școlarității;
- facilitarea accesului la surse de informare și resurse documentare;
- informarea corectă, completă și rapidă privind spațiile infodocumentare, resursele informaționale și documentare existente în unitatea de învățământ, condițiile de acces și oferta de formare;
- dezvoltarea autonomiei în învățare și în activitatea de căutare, selectare, utilizare și comunicare a informației;
- dezvoltarea culturii informației într-un cadru organizat și formal, cu obiective clare și mijloace și instrumente adaptate, respectiv cu trasee personalizate și individualizate de învățare;
- informarea privind regulile de acces la resurse și condițiile de utilizare și exploatare a spațiilor și resurselor educaționale;
- dezvoltarea autonomiei în căutarea și exploatarea informației;
- dezvoltarea creativității și a abordării interdisciplinare a conținuturilor;
- învățarea urmând parcursuri educative construite progresiv și în spirală, care țin cont de progresul și nevoile de învățare ale elevilor;
- individualizarea, personalizarea parcursurilor educative propuse elevilor;
- șanse mai ridicate de reușită școlară;
- informarea cu privire la resursele și spațiile infodocumentare avute la dispoziție;
- valorizarea competențelor elevilor și utilizarea în situații și contexte variate de învățare;
- comunicarea și promovarea activităților derulate prin/în CDI;

**Cadre didactice:**

- cointeresarea și asocierea la procesul de decizie;
- participarea la procesul de definire, adaptare a parcurșurilor de formare a elevilor și a ofertei activităților școlare și extrașcolare;
- accesul la resurse documentare într-un spațiu colectiv organizat;
- participarea la selectarea și adaptarea fondului documentar;
- participarea la luarea deciziilor privind organizarea spațiilor infodocumentare din unitatea de învățământ;
- participarea la definirea modalităților de acces la spațiile infodocumentare și la fondul documentar din unitatea de învățământ;
- informarea privind acțiunile manageriale și pedagogice din unitatea de învățământ privind domeniul infodocumentar;

**Profesori documentariști:**

- colaborarea cu cadrele didactice;
- gestionarea resurselor;
- implicare și participarea la activitățile pedagogice;
- implicare în formarea elevilor în domeniul culturii informației;
- sprijinirea pe deciziile colective și asumate de cadrele didactice;
- adaptarea parcurșurilor educative în funcție de analiza avizată a profesorilor de diferite discipline și a conducerii școlii;
- o vedere de ansamblu asupra resurselor și practicilor pedagogice, asupra nevoilor pe termen mediu și lung (materiale, umane și pedagogice);
- poziționarea în cadrul echipei pedagogice și definirea rolului său în cadrul unității de învățământ;

**Directori și consiliul de administrație**

- realizarea unui dispozitiv de management asumat de toți actorii și beneficiarii;
- facilitarea managementului unității de învățământ;
- facilitarea comunicării între cadrele didactice, dar și a comunicării cu partenerii externi;
- sistematizarea activităților într-un produs colectiv;
- raționalizarea bugetului de achiziție a resurselor, a gestionării achizițiilor;

- realizarea unei vederi de ansamblu asupra nevoilor de informare și formare a elevilor, respectiv asupra nevoii privind resursele documentare și echipamentele necesare accesării informației pe suporturi electronice;
- cointeresarea actorilor din unitatea de învățământ în jurul unei tematici transversale și de interes comun;
- direcționarea unei acțiuni colective în domeniul politicii documentare și informaționale;
- construirea unei echipe în jurul unui proiect comun de larg interes și miză pe termen mediu și lung;
- dispunerea de un cadru care facilitează dezvoltarea de noi proiecte pedagogice;
- susținerea cadrelor didactice în luarea de decizii privind adaptarea spațiilor școlare, a ofertei de activități școlare și extrașcolare și a ofertei de resurse documentare;
- favorizarea realizării proiectelor interdisciplinare și pluridisciplinare, respectiv a muncii în echipe mixte cu diferite categorii de personal din unitatea de învățământ;
- favorizarea acțiunii de adaptare a parcursurilor educaționale în funcție de o analiză realizată din perspective multiple și susținerea cadrelor didactice în identificarea de soluții educative adaptate particularităților utilizatorilor CDI;
- optimizarea achizițiilor și exploatării resurselor documentare în activitatea didactică;
- dezvoltarea căilor de comunicare și valorizare a activității unității de învățământ;
- cointeresarea diferiților actori în jurul unui proiect comun;

#### **Părinți:**

- informare privind finalitățile și mizele politicii documentare a unității de învățământ;
- informare privind practicile pedagogice și ofertei de formare a CDI;
- informare privind spațiile infodocumentare și resursele documentare existente la nivelul unității de învățământ, a regulilor de acces;
- informare privind oferta educațională a școlii (activități școlare și extrașcolare) care vizează dezvoltarea competențelor transversale ale elevilor și de adaptare a conținuturilor pentru viață / piața muncii.

Pentru punerea în practică a unei politici documentare este necesară constituirea unui grup de lucru (echipa de proiect) compus din reprezentanți ai personalului didactic (profesorul documentarist și profesori de diferite discipline, recomandabil din fiecare arie curriculară) și didactic auxiliar (bibliotecarul școlar, laborantul etc.), reprezentanți ai

personalului de conducere (directorul unității de învățământ, consilierul educativ etc.), ai personalului administrativ (contabilul sau administratorul unității de învățământ), comunitatea educativă, în sens larg (reprezentanți ai părinților și elevilor etc.).

Proiectul de politică documentară se realizează pentru o perioadă medie, respectiv lungă de timp și va cuprinde elemente privind gestionarea, formarea și comunicarea. Politica documentară a unității de învățământ va fi integrată în Proiectul de dezvoltare instituțională, va fi operaționalizată și pusă în practică prin proiecte de activitate ale CDI. Politica documentară se va realiza în baza unui calendar stabilit și va fi evaluată și adaptată periodic.

Proiectul de politică documentară poate fi un foarte eficient instrument de lucru care permite adaptarea și dezvoltarea permanentă a domeniului documentar din unitățile școlare și care urmează evoluțiile și perspectivele domeniului în contextul educativ actual. Validarea acestuia în cadrul unității de învățământ permite un mai mare grad de asumare de către comunitatea educativă și o integrare în proiectul de dezvoltare instituțională.

### **3.3.4. O posibilă abordare strategică din perspectiva formării și dezvoltării unei culturi a informației și conceperea unei politici documentare naționale în sistemul de învățământ preuniversitar**

În accepțiunea noastră, la nivelul sistemului educativ românesc este necesară definirea, elaborarea și validarea unei strategii naționale de dezvoltare a domeniului infodocumentar, o politică documentară națională.

Propunem mai jos o posibilă schiță a unei strategii de dezvoltare a domeniului infodocumentar la nivel de sistem.

### **Linii strategice de dezvoltare a domeniului infodocumentar în sistemul preuniversitar românesc**

Ținând cont de contextul național și internațional privind nevoia de modernizare a structurilor infodocumentare și nevoia de formare a unei culturi a informației în învățământul preuniversitar considerăm că la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar este necesar a fi definită o *politică documentară națională / strategie națională de formare și dezvoltare a culturii informației și dezvoltare a domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar de învățământ*. Contextul dat de societatea actuală, noile paradigme educaționale și informaționale, dezideratul proiectării educației pentru viitor, nevoia de acces la informație și la formare obligă la modernizarea domeniului infodocumentar în ansamblul său.



Propunem prezentarea principalelor domenii și acțiuni care ar putea fi cuprinse într-o strategie de dezvoltare a domeniului infodocumentar și de formare a culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar sau în definirea unei politici documentare naționale pentru sistemul preuniversitar de învățământ.

Ariile de intervenție pentru dezvoltarea capacității naționale de realizare la nivel de sistem a culturii informației sunt: *cadrul legal* (care depinde de voința politică), *cadrul instituțional* (care depinde de capacitatea instituțională) și *cadrul de practică* (acesta depinde de percepția avută privind domeniul infodocumentar și gradul de implicare al actorilor responsabili de conceperea, implementarea și reușita demersului). Parțial, aceste arii de intervenție au făcut obiectul unor demersuri de dezvoltare, iar pentru o parte dintre acestea propunem mai jos măsuri și acțiuni care să conducă la dezvoltarea lor.

Pentru realizarea unui demers instituțional, structurat și asumat considerăm că se impune conceperea și implementarea unei strategii naționale de favorizare a formării și dezvoltării *culturii informației* în sistemul preuniversitar de învățământ. Această strategie ar trebui să vizeze o serie de domenii complementare precum:

1. Dezvoltarea și modernizarea structurilor infodocumentare la nivelul tuturor unităților de învățământ – dezvoltarea infrastructurii școlare (nivel preșcolar, primar, gimnazial și liceal, atât în învățământul de masă, cât și în învățământul special) pentru asigurarea accesului la informație și favorizarea egalității de șanse privind educația și formarea în domeniul infodocumentar;
2. Formarea resursei umane – profesori documentariști, bibliotecari școlari, directorii unităților de învățământ și cadrele didactice;
3. Dezvoltarea cadrului instituțional privind formarea unei culturi informaționale a elevilor – elaborarea de practici care să susțină relația dintre cultura informației și dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor;
4. Dezvoltarea cadrului legislativ care să susțină formarea culturii informației în sistemul preuniversitar de învățământ;
5. Dezvoltarea cadrului instituțional necesar susținerii demersurilor de formare în domeniul “culturii informației” – prin cursuri obligatorii (disciplină în trunchiul comun, cursuri integrate în curriculum disciplinelor de studiu, cursuri / proiecte transdisciplinare) și cursuri opționale - CDL (curriculum în decizie locală) sau CDȘ (curriculum la decizia școlii);

6. Încadrarea în unitățile de învățământ a resursei umane specializate în domeniul științelor documentării și informării și alocarea acestora în structurile infodocumentare;
7. Asigurarea unei reale reforme în predarea-învățare bazată pe dezvoltarea de competențe - Realizarea, dezvoltarea și promovarea culturii informației, condiție în realizarea unui învățământ bazat pe dezvoltare de competențe și susținerea *educației și formării pe tot parcursul vieții*.
8. Revizuirea sistemelor de evaluare a elevilor și includerea în criteriile de evaluare a evaluării competențelor infodocumentare;
9. Dezvoltarea unui serviciu special și a unui corp de inspectori de specialitate (nivel național și județean) cu misiune în evaluarea, coordonarea și evaluarea domeniului infodocumentar;
10. Dezvoltarea de parteneriate la toate nivelele pentru formarea unor rețele de colaborare și platforme de schimb de bune practici între profesioniștii din domeniul infodocumentar, cadre didactice, dar și la nivelul rețelei CDI.

Propunem o detaliere a unei posibile acțiuni și abordări strategice de *formare, promovare și dezvoltare a culturii informaționale în învățământul preuniversitar românesc*.

Dezvoltarea și promovarea *culturii informației* în învățământul preuniversitar poate fi o acțiune care să se realizeze în etape succesive și progresive care să integreze diferite domenii. Punerea în practică a acestui demers poate pregăti sistemul de învățământ preuniversitar pentru o implementare ulterioară a dezvoltării culturii informației la nivelul fiecărei unități de învățământ, al fiecărui elev cuprins în învățământul obligatoriu.

În opinia noastră, demersul de formalizare a integrării dezvoltării unei culturi informaționale în învățământul preuniversitar ar putea fi realizat în patru etape:

#### **Nivel 1 de acțiune / Etapa 1 – Acțiuni:**

- Elaborarea și aprobarea oficială a unei strategii naționale de promovare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar;
- Modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar – ameliorarea organizării și dotării spațiilor (alocarea de spații corespunzătoare, dotarea cu resurse documentare și echipamente moderne, modernizarea organizării și și funcționării structurilor infodocumentare – transformarea bibliotecilor școlare în centre de documentare și informare) – proces etapizat și eșalonat la nivelul unei perioade medii de timp;

- Dezvoltarea bazei materiale din unitățile de învățământ puse la dispoziție în structurile infodocumentare (alocarea de fonduri pentru achiziția: resurselor/fondului documentar, echipamentelor informatice necesare, a mobilierului specific) – ca linie de dezvoltare permanentă care să permită adaptarea și modernizarea bazei materiale a unităților de învățământ, ca linie în politica documentară locală;
- Formarea resursei umane prin formare inițială – susținerea dezvoltării filierelor de formare specifice – nivel licență și master a profesorilor documentariști, dezvoltarea de programe de reconversie profesională cu specializarea *profesor documentarist* – adresate cadrelor didactice din sistemul preuniversitar, respectiv alocarea de fonduri pentru implementarea acestor programe – acțiune permanentă (cu număr de locuri alocate în funcție de nevoia de încadrare a resursei umane în sistem);
- Formarea resursei umane prin formare continuă – dezvoltarea de programe de formare specifice, pe categorii de personal/public țintă, respectiv alocarea de fonduri pentru implementarea acestor programe prin intermediul Caselor Corpului Didactic (CCD) - acțiune permanentă (cu o ofertă de formare adaptată nevoilor de formare identificate la nivel național, județean și local/ categorie de public țintă);
- Înființarea de posturi de profesori documentariști și încadrarea resursei umane specializate în domeniul științelor documentării și informării în unitățile de învățământ în care funcționează CDI - acțiune permanentă (în funcție de nevoia de resursă umană la nivelul unităților de învățământ);
- Întărirea capacității instituționale a inspectoratelor școlare privind evaluarea, coordonarea activității profesorilor documentariști prin crearea unui corp de inspectori școlari (și a unui corp de metodiști) responsabili, la nivelul Inspectoratelor școlare județene (ISJ)/ inspectoratul școlar al municipiului București (ISMB), de activitatea și evoluția în carieră a profesorilor documentariști;
- Întărirea capacității instituționale a CCD privind evaluarea și coordonarea metodologică a rețelei de CDI la nivel de județ;
- Implementarea procedurilor de evaluare a profesorilor documentariști (prin ISJ) și a CDI (prin CCD);
- Evoluția în carieră a personalului încadrat pe posturile de profesori documentariști;
- Sprijinirea dezvoltarea parteneriatelor dintre unitățile școlare și bibliotecile publice.

## **Nivel 2 de acțiune / Etapa 2 – Acțiuni:**

Nivel național:

- Adaptarea și includerea în programele școlare (la diverse discipline școlare) a unor competențe din domeniul infodocumentar;
- Dezvoltarea unui curriculum național în domeniul culturii informației (pe niveluri de învățământ) și integrarea acestuia în trunchiul comun la nivel gimnazial și liceal (minimum o clasă/nivel de școlarizare);
- Conceperea unor curriculumuri opționale și includerea lor în lista opționalelor la nivel național.

Nivel local:

- Dezvoltarea unei politici documentare locale (la nivelul fiecărei unități de învățământ în care este amenajat un CDI) integrată în politica educativă și proiectul de dezvoltare instituțională;
- Continuarea încadrării cu resursă umană în unitățile de învățământ;
- Continuarea modernizării și dotării CDI;
- Formarea continuă și valorizarea resursei umane existente în CDI;
- Susținerea instituțională a dezvoltării unei politici documentare locale;
- Dezvoltarea și implementarea unor programe opționale/curriculum la decizia școlii / curriculum în decizie locală de *educație pentru informație / inițiere în tehnici de cercetare documentară / cultura informației*;
- Realizarea de activități școlare și extrașcolare, pedagogice, culturale care să vizeze dezvoltarea culturii informației;
- Susținerea dezvoltării parteneriatelor educaționale și proiectelor de mobilitate europeană.

## **Nivel 3 de acțiune / Etapa 3 – Acțiuni:**

- Includerea cursurilor de *cultura informației* în formarea de bază a elevilor / cursuri obligatorii prin includerea acestora în trunchiul comun (cursurile obligatorii pot fi integrate în trunchiul comun și propuse tuturor elevilor, atunci când la nivelul fiecărei unități de învățământ se dispune de personal specializat și de resursele materiale necesare realizării cursurilor);
- Elaborarea unor auxiliare didactice pentru sprijinirea cadrelor didactice și a bibliotecarilor școlari în predarea și integrarea elementelor de cultura informațională în activitatea școlară și extrașcolară a elevilor;

- Continuarea procesului de încadrarea cu personal specializat în domeniul științelor documentării și informării / formarea continuă și valorizarea personalului existent;
- Susținerea instituțională a dezvoltării unei politici documentare locale;
- Continuarea modernizării și dotării CDI;

#### **Nivel 4 de acțiune / Etapa 4 – Acțiuni:**

Nivel național:

- Dezvoltarea / adaptarea proiectului de politică documentară națională în funcție de prioritățile naționale privind educația și formare, precum și ținând cont de evoluțiile tehnologiei și nevoilor de formare identificate pe piața forței de muncă.

Nivel local:

- Susținerea instituțională a dezvoltării unei politici documentare locale;
- Realizarea unor cursuri obligatorii de educație pentru informație/inițiere în tehnici de cercetare documentară / cultura informației (generalizarea la nivelul sistemului preuniversitar se poate realiza numai când încadrarea resursei umane permite realizarea efectivă a cursurilor pentru toți elevii vizați);
- Realizarea de activități disciplinare/pluridisciplinare și a unor activități școlare și extrașcolare care să vizeze dezvoltarea și valorizarea competențelor infodocumentare;
- Monitorizarea și evaluarea rezultatelor elevilor privind dezvoltarea competențelor-cheie și aportul avut de includerea cursurilor de cultura informației în formarea de bază a acestora;
- Continuarea încadrării cu resursă umană în unitățile de învățământ;
- Continuarea modernizării și dotării CDI;
- Formarea continuă și valorizarea resursei umane existente în CDI;

O strategie națională care să includă principalele linii de dezvoltare a domeniului infodocumentar ar avea rolul de a structura și a planifica acțiunile de modernizare a sectorului, de a transmite prioritățile și orientările privind politica documentară națională care să fie preluate și integrate în proiectele de dezvoltare instituțională ale unităților de învățământ, precum și de a întări capacitatea instituțională de implementare și evaluare a acestei componente de dezvoltare a sistemului educativ.

Cele trei arii de intervenție: *cadru legal*, *cadru instituțional* și *cadru de practică* este necesar a fi asigurate și urmărite pentru că o dezvoltare eficientă și completă a domeniului infodocumentar și formarea unei culturi a informației la nivel de sistem. Aceasta

abordare pe cele trei niveluri și arii de intervenție considerăm că este o condiție pentru reușita acestui demers instituțional.

## **Concluzii**

Dezvoltarea unor mecanisme instituționale de formare a culturii informației este o măsură menită a structura și mobiliza, de a da cadrul de practică diverselor acțiuni și inițiative individuale sau de grup. Înscrierea acestor acțiuni într-un demers instituțional sprijină dezvoltarea unitară și complexă a domeniului infodocumentar, dar și la o abordare pe niveluri multiple, pe axe diverse și complementare de intervenție: asigurarea și dezvoltarea infrastructurii școlare și informaționale, favorizarea accesului la informație, formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale utilizatorilor, dezvoltarea colaborării și parteneriatelor, comunicarea și promovarea acțiunilor. Pentru acoperirea acestor domenii de intervenție, cele trei elemente identificate: profesorul documentarist și politica documentară pot fi trei piloni ai unui mecanism instituțional de formare a culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar.

Dezvoltarea acestor trei domenii de acțiune cu privire la modernizarea structurilor infodocumentare, formarea și încadrarea în sistem a profesorilor documentariști și structurarea demersurilor, chiar dacă parțială, în proiecte de politică documentară locale s-a realizat prin proiectul *Educație pentru informație*. Proiectul a permis o dinamizare a procesului de modernizare a structurilor infodocumentare din sistemul educativ preuniversitar românesc, dar și luarea unor măsuri privind încadrarea și funcțiile resursei umane în sistemul preuniversitar.

Proiectul *Educație pentru informație/CDI* este cel mai amplu program de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar românesc, fiind un program care susține formarea și dezvoltarea culturii informației prin:

- propunerea de elemente de politică documentară la nivel de sistem, dar și la nivel local/la nivelul unităților de învățământ;
- dezvoltarea componentei pedagogice, de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor, de utilizare a resurselor infodocumentare în predare-învățare-evaluare;
- urmărirea conceperii și implementării unor proiectele de activitate adaptate nevoilor utilizatorilor în materie de formare și informare.

Proiectul propune realizarea unui demers instituțional de promovare a implementării politicii documentare, de modernizare a structurilor infodocumentare și de dezvoltare a funcțiilor resursei umane din structurile infodocumentare.

Înființarea centrelor de documentare și informare în unități de învățământ este o măsură mentă a interveni în ameliorarea mai multor aspecte de infrastructură, management, dar și pedagogice, culturale și de comunicare. Astfel, CDI participă la asigurarea accesului liber la informație, documentație și cultură a tuturor elevilor, a cadrelor didactice și membrilor comunității locale, la ameliorarea condițiilor de învățare și de predare în cadrul școlilor, la promovarea unei pedagogii inovatoare, care dinamizează și modernizează parcursurile pedagogice. Acest aspect al formării elevilor vizează: formarea autonomiei elevului, favorizare unui învățământ bazat pe dezvoltarea de competențe, favorizarea abordării transdisciplinare a conținuturilor, a colaborării și a muncii în echipă, introducerea și utilizarea TIC în activitatea de predare-învățare-evaluare.

CDI nu este doar spațiul infodocumentar și nici un spațiu social delimitat, ci este o structură infodocumentară, compusă dintr-un ansamblu nelimitat de resurse și surse informaționale, elemente date de conectarea sa la Internet, dar și resursele generate de dezvoltarea parteneriatelor educaționale și al colaborărilor. Fondul său documentar este actual, pluridisciplinar, pe suporturi multiple și adaptat nevoilor utilizatorilor și specificului școlii. CDI este o structură care poate fi reinventată și permanent adaptată nevoilor identificate la nivel local. Este un instrument de lucru pentru dascăli și pentru elevi.

Rolul definit CDI la nivelul unității de învățământ este îndeplinit doar în măsura în care propune parcursuri individualizate/personalizate, adaptate, dinamice și evolutive în ceea ce privește formarea competențelor infodocumentare ale elevilor.

Diverse alte spații au devenit locuri de învățare independent de școala tradițională – muzeele, spațiile expoziționale, laboratoare și ateliere de învățare experimentală, săli de spectacole și cinema. Cu toate acestea, școala are un rol important și primordial în dezvoltarea și formarea elevilor.

Prevederile legale actuale, cadrul legal și cadrul instituțional din sistemul preuniversitar românesc este suficient de complet pentru a permite unităților de învățământ să propună o politică documentară locală, acțiuni și măsuri de formare a culturii informației la nivelul unităților școlare dotate cu CDI.

Spațiul CDI nu este unul care se limitează la suprafața alocată pentru prezentarea și punerea la dispoziție a resurselor sale documentare. Este o structură extinsă care poate derula activități în toate spațiile unității de învățământ, poate accesa resurse online, respectiv poate organiza și modera acțiuni și interacțiuni în cyberspațiu. Dezvoltarea CDI ca structură de învățare experiențială, de învățare creativă, poate poziționa CDI ca pe o veritabilă platformă de învățare la nivelul unității de învățământ, ca un hub educațional. El poate deveni structura

care să permită derularea unui număr cât mai mare de experiențe de învățare și activități de formare/predare-învățare-evaluare, care sprijine elevii în formarea și în reușita școlară și profesională, să participe la formarea elevilor și să pregătească elevii pentru a reuși.

Această structură infodocumentară a intersecțiilor de lumi (virtuală și reală) și al educațiilor diverse (formală, nonformală), al suporturilor (fizic și digital), al abordărilor (tradiționale, inovatoare, comunicativ-acționale, creative), al modurilor de acțiune (individual sau în grup, autonom sau asistat) este un spațiu în permanentă redefinire și adaptare a identității la noile realități și contexte. Am putea să o numim o structură infodocumentară *cameleon*, fiind versatilă, adaptabilă, hibridă (sală de clasă, bibliotecă, centru de formare, centru de experimentare, spațiu creativ, platformă de schimb și colaborare, spațiu de comunicare), în permanentă schimbare și generatoare de schimbare, un motor al schimbării în școli, generatoare de reformă. Existența fondului documentar pe un suport fizic, dar și pe suporturi digitale, existența spațiului fizic și a spațiului virtual pus la dispoziție prin/în CDI accentuează și justifică această idee de *intersecție a lumilor*.

Organizarea CDI în unitățile de învățământ, poziționează această structură infodocumentară ca pe un instrument de lucru, o resursă și un spațiu de formare. Prezența CDI în școli o vedem ca pe un sprijin pentru promovarea inovației didactice, respectiv ca pe un factor de facilitare a medierii între elev și informație, un instrument cu rol în sprijinirea elevului în activitatea de căutare a informației, selectarea, prelucrarea și comunicarea informației, pe care să o utilizeze în activitatea individuală sau de grup, în activitatea școlară și personală. Competențele infodocumentare (de căutare, selectare, prelucrare și comunicare a informației) am putea să le includem în categoria competențelor funcționale ale elevilor, alături de citit, scris, socotit, fiind competențe de deprins în cadrul școlarității obligatorii.

În mecanismul instituțional de dezvoltarea a unei culturi a informației la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar, profesorul documentarist este un pilon indispensabil. Este principala resursă umană din unitatea de învățământ care poate participa la organizarea, funcționarea și animarea CDI, la formarea elevilor/utilizatorilor, la dezvoltarea unui proiect de politică documentară la nivel local.

Poziționarea CDI la nivelul unității de învățământ ca un hub educațional poate fi făcută doar prin acțiunea directă a unui cadru didactic cu rol în gestionarea, animarea și evaluarea spațiului, resurselor și mai ales a unui plan de formare și de activitate pedagogică și culturală inovatoare și adaptată.

Extinderea misiunilor profesorului documentarist în *sfera pedagogică și de formare a utilizatorilor* este principala acțiune de adaptare a structurilor infodocumentare din



unitățile de învățământ în raport cu nevoile utilizatorilor. Accesul la resurse și adaptarea spațiului CDI pot avea impact în practicile de învățare ale elevilor, cu condiția ca aceștia să beneficieze de acțiuni de formare și mediere informațională, documentară și culturală.

Reușita elevilor, nivelul lor de autonomie, nivelul de adaptarea a școlii prin lărgirea paletei ofertei educaționale, de formare și de acces la resurse este datorată și activității responsabile și implicate a profesorului documentarist și a colaborării lui cu echipa pedagogică din unitatea de învățământ.

Încadrarea profesorilor documentariști în sistemul de învățământ preuniversitar este o alegere strategică la nivel de sistem, cu implicații la toate nivelurile de intervenție, național, județean, local, fiind parte a măsurilor de susținere a domeniului infodocumentar, de construcție a unui demers de formare a culturii informației în sistemul preuniversitar, a unei politici documentare naționale și județene, dar și de luptă împotriva fracturii digitale.

Dezvoltarea dimensiunii infodocumentare la nivelul unităților de învățământ și introducerea ei într-un proiect de politică documentară pe termen mediu sau lung este cea care determină o dezvoltare coerentă, conștientă și asumată a domeniului. Aceasta ajută la o mai bună implicare a factorilor interesați în dezvoltarea și asumarea unui proiect care este transversal și care are implicații directe atât în dotarea unității de învățământ, gestionarea și exploatarea spațiilor și resurselor documentare, dar mai ales în modernizarea parcursurilor de formare ale elevilor, dezvoltarea ofertei educaționale a școlii și a ofertei de formare a elevilor cu activități și proiecte care ies din sfera strictă a unei discipline și care vizează dezvoltarea de competențe infodocumentare, dezvoltarea competențelor-cheie, dar și a competențelor transversale.

Proiectul de politică documentară este un proiect de echipă și nu un proiect care să fie în stricta responsabilitate a profesorului documentarist și a bibliotecarului școlar, chiar dacă acesta are un rol de mediator de valori, cunoștințe ale unei construcții colective.

Implicarea echipei educative și a echipei de conducere a unității de învățământ este esențială atât în faza de concepere, cât și de implementare a proiectului de politică documentară. Este esențial ca acest proiect să fie integrat în proiectul de dezvoltare instituțională pentru a fi parte integrantă a unui demers instituțional asumat de dezvoltare a domeniului infodocumentar pe termen mediu și lung.

Conceperea și implementarea unui proiect de politică documentară favorizează comunicarea la nivel instituțional și pune în valoare acțiunile, subliniind intențiile și prioritățile în dezvoltarea domeniului pentru o mai bună asumare a acestora de către întreaga comunitate educativă, dar mai ales de către beneficiari, pentru o mai bună reușită școlară și

o mai bună integrare ulterioară pe piața muncii. Proiectul de politică documentară are și rolul de a poziționa și legitima rolul CDI în cadrul echipei educative și favorizează abordarea și tratarea transdisciplinară a conținuturilor. Realizarea acestuia structurează pe etape munca echipei și ajută la o mai fină și completă analiză a contextului local din perspective diverse (administrativă, pedagogică, culturală, socio-economică...). În același timp, realizarea proiectului permite echipei să aleagă și să argumenteze alegerile făcute, atât în ceea ce privește politica de achiziții, politica de acces la resurse și politica de formare a utilizatorilor, și, în același timp, permite promovarea acțiunilor alese.

De asemenea, realizarea unui proiect de politică documentară permite aprobarea și asumarea lui de către toți actorii implicați, precum și o integrare completă în proiectul de dezvoltare instituțională/proiectul școlii, respectiv în planurile operaționale ale unității de învățământ.

În același timp, este o concentrare a eforturilor actorilor implicați și o delimitare a câmpurilor de acțiune și intervenție în toate etapele proiectului (concepere, implementare, evaluare), permițând mobilizarea competențelor actorilor implicați. Complementaritatea competențelor membrilor echipei este un atu în realizarea proiectului de politică documentară și un exercițiu de asumare a unor acțiuni care depășesc aria de acțiune la nivelul unei discipline școlare sau al unui sector din managementul educațional (competențe infodocumentare, manageriale, pedagogice, de comunicare).

Înființarea, organizarea și funcționarea CDI în unitățile de învățământ sunt măsuri care pot avea un aport în accelera procesului de modernizare a infrastructurii școlare și a infrastructurii informaționale din școli, în dezvoltarea rolului școlii în implementarea măsurilor de luptă împotriva fracturii digitale, în accentuarea funcției pedagogice a structurilor infodocumentare și de formare a utilizatorilor. Derularea de activități de formare a culturii informației în școli poziționează *învățarea* ca proces, nevoie, instrument care să răspundă unei nevoi, instrument de reușită și integrare școlare, profesională și socială. Crearea de CDI, încadrarea de profesori documentariști (specialiști în domeniul științelor documentării și informării, cu rol în formarea elevilor), structurarea acțiunilor într-un proiect de politică documentară sunt măsuri menite a participa și susține procesul de adaptare a școlilor la noua eră informatică și tehnologică, la noile paradigme educaționale și informaționale.

Considerăm că, și prin activitatea din CDI, școala ar juca rolul său de însoțitor al elevului în procesul de învățare, cunoaștere și autocunoaștere propunând parcursuri personalizate de învățare și formare. Școala va fi cea care îl va sprijini pe elev să devină

autonom în învățare, propunând cursuri de formare care țin cont de predispozițiile lui, nevoile lui de formare individuale și de grup, să devină capabil să cerceteze, să se informeze, să-și pună întrebări, să caute și să găsească răspunsuri. CDI să devină un veritabil hub educațional dinamic – inclus în viața și dinamica de dezvoltare a școlii – cu trasee de formare și cursuri variate de învățare, dar și de activități variate și alternative de accesare și utilizare a informației în activitatea de predare-învățare-evaluare.

Având în vedere cel puțin două aspecte ale CDI: aspectele legate de punerea la dispoziția utilizatorilor a informației și a instrumentelor de acces la informație, respectiv participarea sa la un întreg demers de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor, considerăm că CDI este parte indispensabilă a mecanismului instituțional de promovare și formare a culturii informației și de realizare a educației pentru informație în sistemul preuniversitar românesc. Rolul său este exercitat inclusiv în centralizarea acțiunilor, inițiativelor și măsurilor de formare și promovare a formării și dezvoltării competențelor infodocumentare, de formare și dezvoltare a culturii informației. CDI are un rol important și în structurarea demersului instituțional, la nivel local, de formare și promovare a culturii informației și de centralizare, și, în același timp este structura intermediară care traduce în practică politicile și strategiile naționale cu privire la dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar.

## Capitolul 4. STUDIU DE CAZ – CDI ȘI EDUCAȚIA PENTRU INFORMAȚIE - ACȚIUNI ȘI DEMERSURI PENTRU DEZVOLTAREA UNEI CULTURI A INFORMAȚIEI

### Prezentare generală a studiilor de caz realizate:

Pe lângă analiza documentelor oficiale și a cadrului legal cu privire la implementarea și funcționarea CDI în sistemul educativ preuniversitar românesc, în cadrul acestei lucrări propunem o cercetare de teren realizată prin conceperea și aplicarea unui chestionar adresat personalului încadrat în unitățile de învățământ în care funcționează centre de documentare și informare și care au în sarcină gestionarea și animarea acestor noi structuri infodocumentare.

Studiul de caz realizat cu ajutorul chestionarului urmărește să culegă informații care să permită o identificare, o punere în evidență și o analiză a:

- caracteristicilor generale ale unităților de învățământ și ale CDI, respectiv profilul utilizatorilor;
- specificității unităților de învățământ în care funcționează CDI privind chestiunile legate de domeniul infodocumentar;
- identificării nivelelor de învățământ/claselor în care sunt abordate noțiuni infodocumentare, sunt realizate acțiuni de formare a utilizatorilor;
- politicii de formare a utilizatorilor;
- rolului personalului încadrat (responsabililor CDI) în formarea competențelor infodocumentare ale utilizatorilor și dezvoltarea unei culturi a informației la nivelul unității de învățământ;
- rolului CDI într-o politică de formare a competențelor infodocumentare și dezvoltare a unei culturi a informației a elevilor;

Rezultatele chestionarului ne vor permite realizarea unei radiografii a aportului CDI la dezvoltarea unei culturi a informației și la construirea unei politici documentare la nivelul unităților școlare din sistemul de învățământ preuniversitar.

Studiul de caz a fost realizat de noi și propus unităților de învățământ din România are la bază un studiu realizat în Franța de către *Association des Professeurs Documentalistes de l'Education Nationale* (APDEN) [Asociația Profesorilor Documentariști din Educația Națională]<sup>434</sup> din Franța, fostă *Fédération des associations des Documentalistes et*

---

<sup>434</sup>Asociația profesională a profesorilor documentariști din sistemul preuniversitar din Franța - Asociația Profesorilor Documentariști din Educației Naționale (APDEN), site: [www.apden.org](http://www.apden.org) Accesat la 27.07.2017

*Bibliothécaires de l'Education Nationale* (FADBEN) [Federația Asociațiilor Documentariștilor și Bibliotecarilor din Educația Națională] din Franța.

Chestionarul conceput și aplicat de noi are la bază un chestionar propus în sistemul educativ din Franța, care a fost adaptat și aplicat personalului din sistemul educativ românesc. Studiul nostru va cuprinde și o analiză comparativă între cele două sisteme de învățământ privind aspectele privind rolul profesorului documentarist și al CDI în acțiunile de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor și dezvoltarea culturii informației la nivelul unităților de învățământ preuniversitar (răspunsurile la o serie de întrebări comune celor două chestionare – chestionarul aplicat în Franța, respectiv în România vor fi analizate și prezentate în ultima parte a acestui capitol).

Acordul de a adapta și de a utiliza elemente din chestionarul aplicat în Franța, respectiv de a realiza un studiu comparativ al informațiilor a fost dat de către APDEN/FADBEN, organismul care a inițiat și realizat cercetarea în Franța în anul 2013. Corespondența cu reprezentanții biroului național FADBEN s-a efectuat prin e-mail și a avut în vedere două aspecte: prezentarea problematicilor asemănătoare și preocuparea privind formarea în domeniul infodocumentar (educația pentru informație) din cele două sisteme de învățământ, respectiv solicitarea și acordarea avizului de adaptare și utilizare a chestionarului pentru aplicare și realizare a studiului în România. Documentul rezultat în urma interpretării și analizei datelor obținute în urma aplicării chestionarului în Franța este un document public, prezentat de APDEN/FADBEN pe site-ul organizației<sup>435</sup>.

Ambele chestionare, atât cel aplicat în România, cât și cel aplicat în Franța se axează, în principal, pe aspecte legate de *funcția pedagogică a CDI*, respectiv la misiunea pedagogică a profesorului documentarist și acțiunile sale în domeniul său specific de acțiune, și anume formarea competențelor infodocumentare ale elevilor și dezvoltarea unei culturi a informației. Întrebările formulate nu au în vedere acțiuni din sfera misiunii culturale, de comunicare sau de gestionare a CDI.

În conceperea studiului nostru ne-am fixat trei ipoteze:

- CDI sunt structuri infodocumentare cu rol pedagogic la nivelul unității de învățământ, care se diferențiază (la nivel de percepție și în realitate) de alte tipuri de structuri infodocumentare;

---

<sup>435</sup> Reynaud, Florian; Dimier, Gildas; Vigaró, Sandrine; *Les professeurs documentalistes et les apprentissages info-documentaires* – enquête réalisée par la FADBEN en 2013, [http://apden.org/IMG/pdf/Les\\_professeurs\\_documentalistes\\_et\\_les\\_apprentissages\\_info-documentaires\\_FADBEN\\_2013.pdf](http://apden.org/IMG/pdf/Les_professeurs_documentalistes_et_les_apprentissages_info-documentaires_FADBEN_2013.pdf)

- CDI este un spațiu epistemologic, care participă la formare și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor;

- Există o preocupare pentru dezvoltarea CDI din sistemul de învățământ preuniversitar, cu accent pe dezvoltarea laturii materiale (dotare și echipare), care poate evolua spre dezvoltarea acțiunilor de exploatare a resurselor și formare a utilizatorilor.

În plus, în am identificat alte piste posibile pe care ne propunem să le urmărim:

- Ameliorările aduse de modernizarea / transformarea bibliotecilor școlare în CDI contribuie la poziționarea CDI ca spațiu de formare;
- Centrele sunt utilizate ca spații de învățare și de derulare de activități pedagogice în domeniul infodocumentar;
- CDI este un loc al formării și dezvoltării competențelor infodocumentare;
- CDI oferă o paletă largă de servicii și produse documentare care participă la construcția unui cadru formal de asigurare a accesului la informație;
- Structurile infodocumentare de tip CDI sunt utile și necesare la nivelul unităților de învățământ;
- Prin activitățile derulate în CDI se realizează un cadru formal de dezvoltare a culturii informației;
- Dezvoltarea competențelor infodocumentare din gimnaziu și liceu se realizează de manieră izolată, activitățile nu sunt realizate sistematic și la nivelul tuturor unităților de învățământ. Cu toate acestea, o serie de noțiuni infodocumentare sunt abordate la clasele de gimnaziu și liceu, ceea ce poate conduce la un progres al cunoștințelor elevilor în domeniul infodocumentar (cercetarea documentară);
- La nivelul unităților de învățământ sunt inițiate și derulate o serie de demersuri care să favorizeze dezvoltarea culturii informației;
- În CDI din sistemul preuniversitar sunt derulate activități diverse și variate, iar CDI asigură un cadru de formare integrat și complementar altor spații de formare din unitatea de învățământ;
- Pentru a fi eficientă activitatea CDI, ea trebuie să se realizeze în baza unei politici documentare locale, să înscrie în politica educațională a școlii și să urmărească obiectivele din planul de dezvoltare instituțională;
- Există diferențe semnificative între unitățile de învățământ în ceea ce privește conceperea și implementarea unor demersuri de educație pentru informație a elevilor;
- Formarea competențelor infodocumentare ale elevilor este o măsură care face parte din demersul instituțional de asigurare a accesului la informație;

- Preocuparea personalului asupra dotărilor CDI este mult mai pronunțată decât preocuparea privind activitățile pedagogice din CDI.

Analiza datelor colectate în cadrul acestei anchete ne permite să infirmăm sau să confirmăm rezultatele obținute din analiza documentelor existente la nivelul proiectului de dezvoltare a CDI în România (rapoarte de stagi, proiecte de amenajare a CDI etc.). De asemenea, un important rol în analiza datelor le au informațiile obținute din schimburile pe care le-am avut în cadrul acțiunilor de formare sau în cadrul vizitelor CDI din unitățile de învățământ (realizate cu scopul de a explora subiectului înainte de conceperea chestionarului) realizate cu profesorii documentariști, bibliotecarii școlari și responsabili CDI din unitățile de învățământ preuniversitar românesc. Elementele chestionate au fost în legătură cu domenii precum: formarea utilizatorilor, asigurarea accesului la informație și serviciile documentare oferite de CDI, atât din perspectiva evoluției spațiilor, cât și din perspectiva noilor orientări privind politica de formare a utilizatorilor, respectiv a reconfigurării rolului profesorului documentarist. Deși toate cele patru domenii de acțiune ale CDI - pedagogic, de comunicare, cultural și de gestiune - au o influență directă și imediată atât asupra politicii de formare a utilizatorilor, cât și a evoluției spațiilor, fondului de publicații și modernizării structurii, în cadrul acestui chestionar ne-am propus să ne focalizăm pe componenta pedagogică a activităților realizate în CDI. Aceasta ne va permite o interogare privind politica de formare a elevilor (formarea și dezvoltarea de competențe infodocumentare). Definierea și implementarea unei politici de formare a elevilor se face în vederea realizării, dezvoltării, promovării și susținerii unor demersuri instituționale de formare a culturii informației la nivelul unităților de învățământ. De asemenea, elaborarea și implementarea unei politici documentare și informaționale la nivelul unităților de învățământ este necesar a fi realizate ca fiind un demers construit, asumat și integrat în politica educativă a unității de învățământ.

### **Chestionarul aplicat personalului didactic și didactic auxiliar din sistemul de învățământ preuniversitar din România - Metodologie**

Structura chestionarului aplicat în unități de învățământ din sistemul de învățământ preuniversitar din România:

Chestionarul propus pentru realizarea studiului de caz este structurat pe 5 secțiuni:

Secțiunea 1: *CDI în unitatea de învățământ* (18 întrebări)

Secțiunea 2: *Locul CDI și rolul profesorului documentarist* (7 întrebări)

Secțiunea 3: *Proiectul de activitate al CDI* (10 întrebări)

Secțiunea 4: *Formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor* (24 întrebări)

Secțiunea 5: *Constatări și reprezentări* (15 întrebări)

Partea introductivă a chestionarului - secțiunile 1, 2 și 3 - vizează culegerea de informații cu privire la contextul în care profesorii documentariști își derulează activitatea, rolul pe care îl au în unitatea de învățământ și în CDI, respectiv modul în care este organizată activitatea în CDI pentru a permite propunerea și derularea de activități pedagogice de dezvoltarea a competențelor infodocumentare sau care vizează o dezvoltare a culturii informației a elevilor.

Secțiunea 4 cu privire la *formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor* are în vedere obținerea de informații cu privire la temele și noțiunile infodocumentare abordate în activitatea de formare a elevilor, respectiv la momentul și modalitățile de realizare.

Secțiunea 5 propune o interogare a respondenților privind modul în care activitatea profesorilor documentariști și a bibliotecarilor școlari ar putea fi ameliorată, respectiv o proiectare (din punctul de vedere al profesorilor documentariști, bibliotecarilor școlari și responsabililor CDI) a evoluției practicilor curente la nivel de sistem, respectiv la nivel de unitate de învățământ. Propunem și o analiză a preocupărilor profesorilor documentariști cu privire la ameliorarea cadrului legal și cadrului instituțional de dezvoltare a culturii informației în învățământul preuniversitar.

În scopul identificării aportului CDI la dezvoltarea culturii informației prin acțiunile directe ale profesorilor documentariști, cât și a modului în care este perceput CDI din sistemul de învățământ preuniversitar, am conceput, aplicat și analizat un chestionar adresat profesorilor documentariști și bibliotecarilor școlari (principalul public țintă) care își desfășoară activitatea în unități de învățământ în care funcționează un CDI. Acest chestionar a fost adaptat după chestionarul realizat și aplicat în sistemul de învățământ din Franța de APDEN/FADBEN.

De asemenea, chestionarul a fost aplicat, într-o a doua etapă, și cadrelor didactice care asigură gestionarea și funcționarea CDI la nivelul unităților de învățământ în mod benevol (fără remunerație suplimentară salariului de cadru didactic) sau având o remunerație suplimentară salariului prin alocarea unei fracțiuni de normă de bibliotecar școlar.

Pentru determinarea eșantionului am utilizat informații din bazele de date ale MEN din care rezultă faptul că în sistemul de învățământ preuniversitar funcționează la nivelul anului 2014 un număr de 1222 de CDI.



Chestionarul a fost aplicat în unități de învățământ preuniversitar și s-a adresat unui public țintă format din: *profesori documentariști, bibliotecari școlari și documentariști* din unitățile de învățământ în care funcționează un centru de documentare și informare, respectiv *cadrele didactice* voluntare sau încadrate la plata cu ora, care au responsabilitatea gestionării și funcționării CDI.

Chestionarul surprinde activitatea desfășurată în anul școlar 2013-2014 în CDI din unitățile de învățământ preuniversitar participante la studiu.

Acest chestionar a fost realizat și aplicat on-line (Google formular<sup>436</sup> prezentat mai jos) în două etape, după cum urmează: în perioada 22-30 septembrie 2014 – pentru profesorii documentariști, bibliotecarii școlari și documentariștii (personal didactic auxiliar) care au responsabilitatea CDI în unitățile de învățământ cuprinse în programul național “Educației pentru informație/CDI”, respectiv în perioada 20 ianuarie – 10 februarie 2015 pentru profesorii-responsabili CDI.

Chestionarul, în varianta electronică, sub forma unui *Google form*, a fost difuzat on-line, prin transmitere, către publicul țintă, pe adresa de e-mail a unui mesaj de însoțire având încorporată adresa formularului - un hyperlink al chestionarului on-line.

Numărul de persoane contactate:

- **Etapa I:** Mesajul și link-ul chestionarului a fost transmis către 290 de adrese de e-mail din baza națională de date a MEN cu privire la rețeaua de CDI. Acesta a fost difuzat către 258 de persoane încadrate în sistemul de învățământ pe funcția de profesor documentarist sau bibliotecar școlar. Din totalul de adrese existente în baza de date, 32 de adrese de e-mail nu au fost valide.
- **Etapa a II-a:** E-mail transmis către 208 de adrese de e-mail din baza națională de date a MEN cu privire la rețeaua CDI, cu structuri animate de către profesori voluntari din învățământul preuniversitar. Dintre aceste adrese de e-mail 19 adrese nu au fost valide. E-mail a fost recepționat de un număr de 189 de persoane încadrate în sistemul de învățământ preuniversitar pe funcții didactice (profesori sau institutori), care asigură în mod benevol funcționarea CDI.

Numărul de respondenți:

- **Etapa I:** 86 de persoane (reprezentând 33,8% din totalul numărului de personal de specialitate încadrat în unitățile de învățământ dotate cu CDI), dintre care 41

---

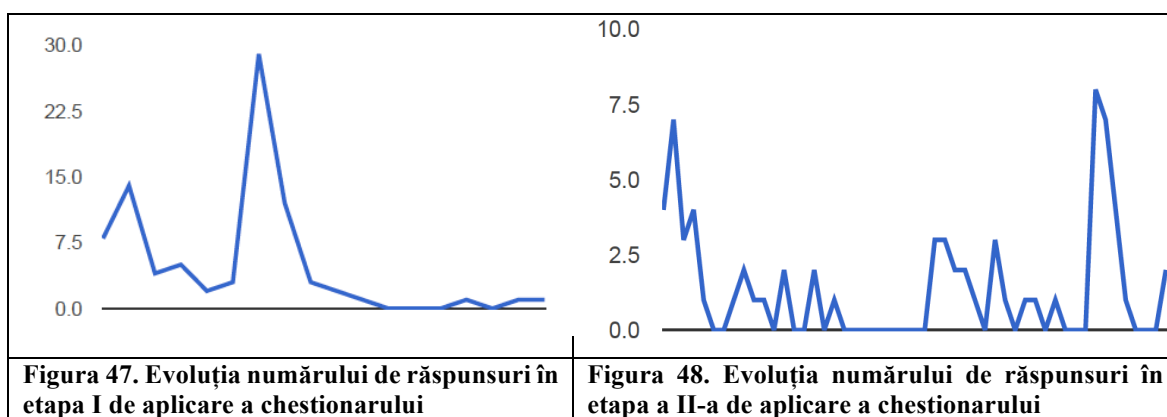
<sup>436</sup> Link de acces la formularul on-line:

[https://docs.google.com/forms/d/12SJkR9eXCgNmaL1ii44HCxwQquba\\_BsG3fDGnd3mul8/viewform](https://docs.google.com/forms/d/12SJkR9eXCgNmaL1ii44HCxwQquba_BsG3fDGnd3mul8/viewform)

profesori documentariști (reprezentând 23,8% din totalul numărului de profesori documentariști la nivel național în anul școlar 2013-2014) și 64 cadre didactice auxiliare - bibliotecari școlari și documentariști (reprezentând 10% din numărul total de cadre didactice auxiliare încadrate în unitățile de învățământ în care funcționează un CDI);

- **Etapa a II-a:** 69 de cadre didactice - responsabili CDI (reprezentând 13,2% din numărul total de cadre didactice care au responsabilitatea CDI la nivelul unităților de învățământ).

Prezentăm mai jos evoluția numărului de răspunsuri pentru fiecare etapă de aplicare a chestionarului (*Figura 47 și Figura 48*).



Întrebările formulate în chestionar au fost de tipul:

- Întrebări de identificare: cu privire la individ – la respondenți, respectiv la organizație (unitate de învățământ): mediul în care este situată, numărul de elevi, nivele de studiu prezente în unitatea de învățământ etc. Acestea au fost plasate în partea introductivă deoarece au avut rol de filtru, singurele organizații relevante pentru chestionar fiind unitățile de învățământ din sistemul preuniversitar în care funcționează un CDI. Întrebările de identificare ne-au permis culegerea de informații despre respondenți (funcția pe care o ocupă), respectiv despre locul și contextul în care își desfășoară activitatea (tipul unității de învățământ, mediul, anul intrării unității de învățământ în programul CDI, anul înființării CDI etc.);

- Întrebări grilă cu un singur răspuns permis, utilizate pentru a afla informații cu privire la structura infodocumentară și la activitățile derulate;

- Întrebări cu variante multiple de răspuns, care au permis respondentului posibilitatea de a alege una sau mai multe variante de răspuns dintr-o listă deja definită;

- Scale de evaluare (evaluare scalară), care au vizat îndeosebi elemente privind evaluarea din punct de vedere calitativ a unor situații existente la nivelul unității de învățământ. Scala a fost definită de la 1 la 7 sau scale de nivel definite de la “scăzut” – “foarte ridicat”. Acest tip de întrebare a fost utilizat pentru indicatorii care vizau măsurarea calității;

- Matricea de răspuns care ne-a oferit posibilitatea de a măsura, în mod unitar, mai multe aspecte privind aspecte comparabile existente la nivelul unităților de învățământ. Aceste întrebări au fost cu răspuns unic și au permis respondentului să aprecieze mai multe aspecte conform aceluiași set de răspunsuri;

- Întrebări de opinie care au rolul de a obține informații referitoare la opinia cu privire la structura infodocumentară din unitatea de învățământ, respectiv serviciile și produsele oferite;

- Câmp de informații care a permis oferirea de informații de tip text cu referire la părțile chestionarului, respectiv pentru a adresa mulțumiri respondenților și a oferi informația cu privire la finalizarea chestionarului;

- Întrebări deschise care au dat posibilitatea respondentului de a răspunde liber, fie pentru a prezenta situația existentă la nivelul unității de învățământ, fie pentru a-și exprima opinia personală (întrebări de opinie) cu referire la o situație (serviciile și produsele oferite, evoluția activității CDI etc.). Acestea au necesitat:

- răspuns numeric, care presupune redarea unei valori numerice – exemple: suprafața CDI exprimată în metri pătrați, capacitatea de primire a CDI/numărul de locuri în CDI;
- răspuns pe un câmp – răspunsul la aceste întrebări a fost liber și a implicat completarea unui câmp cu lungime restricționată.

Propunem o analiză detaliată a datelor obținute în urma aplicării chestionarului în prima etapă a studiului, respectiv o analiză comparativă a datelor rezultate în etapa I și etapa a II-a a aplicării chestionarului (pentru cele două categorii de public țintă: profesori documentariști și bibliotecari școlari, respectiv responsabili CDI – profesori care asigură animarea CDI în mod benevol).

Studiul nostru va cuprinde și o analiză comparativă între datele obținute în urma aplicării chestionarului în sistemul de învățământ preuniversitar din România, respectiv în Franța în cadrul studiului realizat de APDEN/FADBEN în anul 2013.

Propunem ca analiza comparativă între România și Franța să fie realizată cu datele obținute în România în urma aplicării chestionarului către publicul țintă format din profesori documentariști și bibliotecari școlari, pentru ca profilul publicului țintă să fie comparabil.

De asemenea, studiul comparativ România – Franța va cuprinde doar analiza răspunsurilor la întrebările comune din cele două chestionare. Având în vedere specificitatea contextului educațional și a sistemelor de învățământ din cele două țări o serie de întrebări au fost adaptate sau eliminate din chestionarul aplicat în sistemul de învățământ preuniversitar din România.

## **Conținutul scrisorii (format electronic/e-mail) de însoțire a chestionarului**

Scrisoarea (în format electronic e-mail) a fost transmisă în două etape:

Etapa I: perioada 20-25 septembrie 2014 și Etapa a II-a: 25 ianuarie 2015

Subiect: *CDI și educația pentru informație / chestionar 2014*

*Stimați colegi,*

*Ne adresam dvs. cu rugămintea de a ne sprijini în realizarea unui studiu cu privire la activitatea CDI din unitățile școlare, prin completarea chestionarului on-line prezentat la adresa de mai jos:*

*<https://docs.google.com/forms/d/1AMqPCn3wRHgAXP2dETsVr-1ptpihTOF4hjV1djNbCVU/viewform>*

*Chestionarul se completează și se validează on-line, iar completarea acestuia durează aproximativ 15 minute.*

*Aplicarea chestionarului și colectarea răspunsurilor se realizează la nivel național în perioada 22 - 30 septembrie 2014.*

*Chestionarul se adresează profesorilor documentariști, bibliotecarilor școlari și cadrelor didactice/responsabili CDI din unitățile de învățământ în care funcționează un Centru de Documentare și Informare (CDI) și care au responsabilitatea gestionării și funcționării acestuia.*

*Scopul acestui chestionar este realizarea unui studiu cu privire la practicile în domeniul infodocumentar în CDI din România. Datele și răspunsurile vor fi prelucrate și prezentate într-o analiză comparativă România-Franța, parte a tezei de doctorat "Rolul CDI în dezvoltarea culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar românesc".*

*Prezentul chestionar este o adaptare a chestionarului propus în 2013 în Franța de către FADBEN (Federația Asociațiilor Documentariștilor din Educația Națională) membrilor săi. Acesta abordează cu prioritate aspecte ale misiunii pedagogice a profesorului documentarist și ale rolului CDI în formarea competențelor infodocumentare ale elevilor.*

*Vă asigurăm că informațiile furnizate vor fi utilizate doar pentru scopul declarat, iar studiul va cuprinde date statistice cu privire la subiect, fără a menționa date despre persoane sau unități de învățământ.*

*Vă stăm la dispoziție pentru detalii suplimentare la adresa: [corina.stanila@gmail.com](mailto:corina.stanila@gmail.com)*

*Vă mulțumim pentru timpul acordat, pentru disponibilitatea și profesionalismul cu care alegeți să ne sprijiniți în acest demers.*

*Cu deosebită considerație,*

*Corina STĂNILĂ*

*Student doctorand - Universitatea București & Universitatea Rouen*

*Președinte secțiune - profesori documentariști - ABR*

*PS: Menționăm faptul că avem coordonatele dvs. de e-mail din baza de date CDI a MEN.*

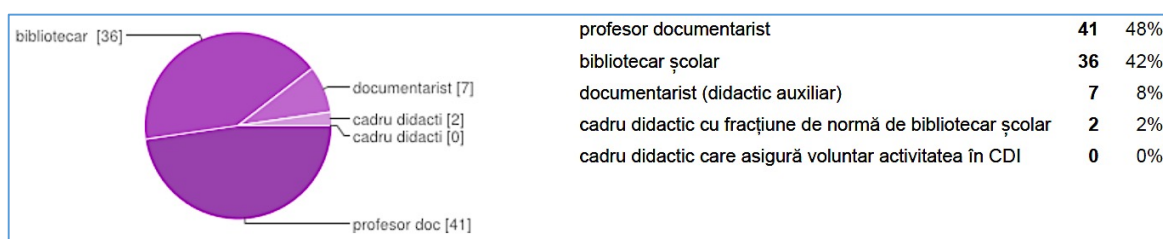
#### 4.1. Analiza și interpretarea rezultatelor chestionarului aplicat în etapa I pentru publicul-țintă: profesori documentariști și bibliotecari școlari din unități de învățământ dotate cu CDI

##### Secțiunea 1 - CDI în unitatea de învățământ

Secțiunea cuprinde un număr de 18 întrebări și au fost adresate cu scopul de a obține informații care să ne permită să realizăm profilul unităților de învățământ, o poziționare a CDI la nivelul unității de învățământ, respectiv o descriere a contextului desfășurării activității în CDI.

Răspunsurile au permis precizarea: nivelului de învățământ, județul, anul înființării și inaugurării CDI, numărul elevilor – beneficiari/unitate de învățământ, suprafața și capacitatea de primire a CDI, funcția respondentului, alocarea posturilor de specialitate (bibliotecari, profesori documentariști, documentariști) la nivelul unității de învățământ și încadrarea personalului specializat, gestionarea și alocarea timpului în CDI / categorii de activități, informații cantitative cu privire utilizatorii CDI și activitățile desfășurate, organizarea și gestionarea spațiului, dotarea CDI și modalitățile de acces și exploatare a fondului documentar.

O caracteristică a respondenților este aceea că majoritatea (98%) sunt specializați în domeniul infodocumentar (cu studii în domeniul științelor documentării și informării sau biblioteconomiei) și sunt încadrați pe funcții de profesori documentariști, bibliotecari sau documentariști. Din cei 86 de respondenți 41% sunt profesori documentariști, 50% sunt cadre didactice auxiliare – bibliotecari școlari și documentariști, iar 2% sunt cadre didactice cu funcție de bibliotecar școlar (*Figura 49*).

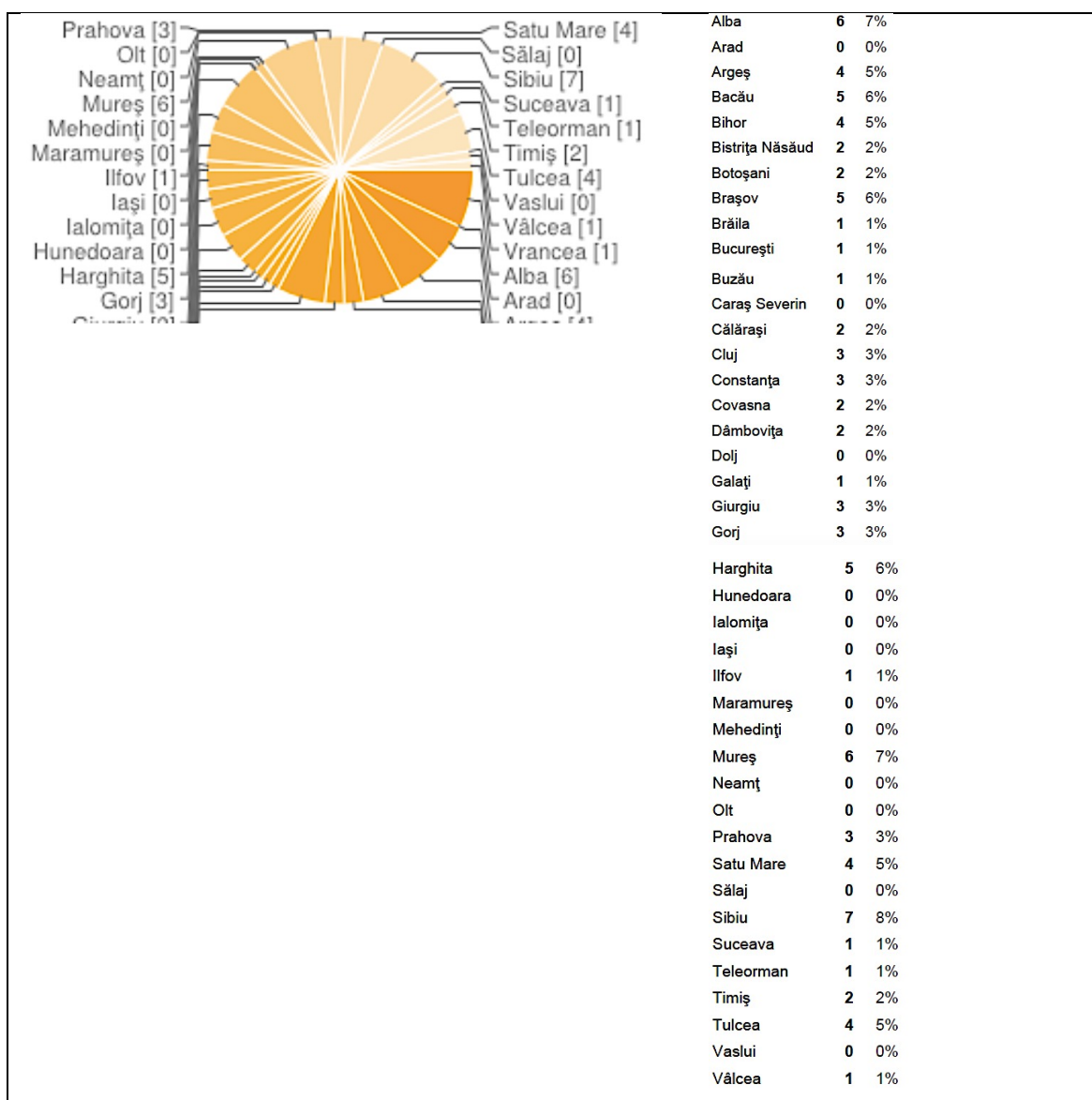


**Figura 49. Funcția deținută la nivelul unității de învățământ de personalul participant la studiu**

Analiza răspunsurilor date întrebărilor din secțiunea 1 ne permite caracterizarea unităților de învățământ participante la studiu din punct de vedere al situației la nivel geografic (județ), al nivelelor de studiu oferite populației școlare, anul începând cu care școala dispune de un CDI, suprafața CDI, capacitatea de primire a CDI și organizarea

spațiului acestuia, date cu privire la alocarea resursei umane de care dispune, date cu privire la organizarea accesului (ore alocate), date privind participarea publicului la activitățile CDI, respectiv accesul la resursele din dotarea CDI.

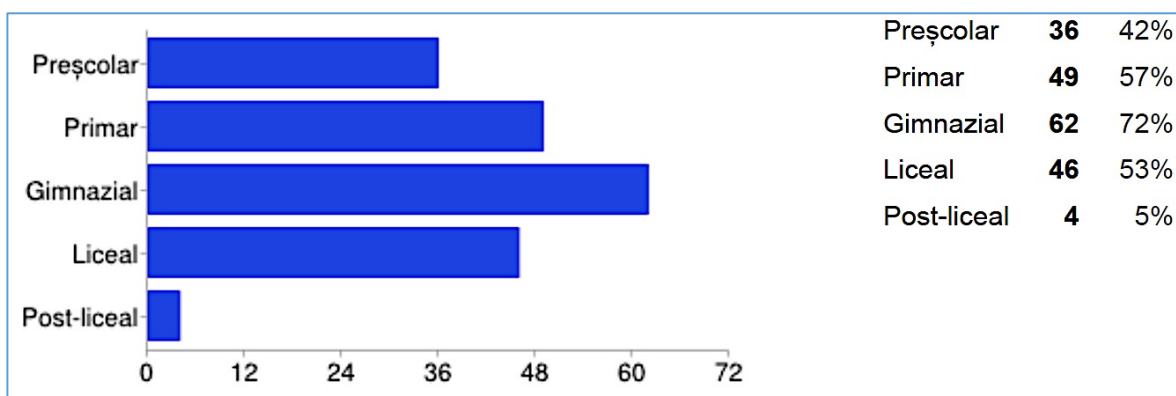
Unitățile de învățământ participante la studiu sunt repartizate la nivelul a 30 de județe din cele 42 (răspunsurile la întrebarea 1.2), cele mai multe fiind situate în județul Sibiu (8%), urmate de județele Alba și Mureș (cu câte 7% din totalul unităților de învățământ participante la studiu). Repartizarea pe județe a unităților de învățământ participante la studiu este prezentată în figura de mai jos (Figura 50).



**Figura 50. Repartizarea pe județe a unităților de învățământ participante la studiu**

Din analiza datelor (răspunsurile întrebării 1.1) rezultă faptul că 42% dintre unitățile de învățământ participante la studiu asigură școlarizarea copiilor din grupa de vârstă 3-5 ani (învățământ preșcolar), 57% asigură școlarizarea elevilor pentru grupa de vârstă 6-12 ani

(învățământ primar), 72% pentru nivel de învățământ gimnazial, 53% pentru nivel de învățământ liceal și 5% învățământ postliceal. Datele sunt prezentate în figura de mai jos.



**Figura 51. Nivele de studiu oferite de unitățile de învățământ cu CDI participante la studiu**

Majoritatea unităților de învățământ se adresează unui public școlar mixt din punctul de vedere al nivelelor de studiu. Caracterul mixt al acestora se realizează astfel: preșcolar-primar-gimnazial (23 unități de învățământ), preșcolar-primar-gimnazial-liceal (11 unități de învățământ), primar-gimnazial (7 unități de învățământ), primar-gimnazial-liceal (6 unități de învățământ). Doar 2 unități de învățământ oferă toate nivelele de studiu, iar o unitate de învățământ propune nivele de la gimnaziu la învățământ post-liceal. Un număr de 23 de unități de învățământ propun numai nivel liceal, iar 9 unități participante la studiu se adresează unui public școlar de nivel gimnazial. Acest mixt al nivelelor de studiu este de interes pentru cercetare având în vedere faptul că acest lucru influențează deciziile cu privire la amenajarea spațiului CDI, cât și în ceea ce privește selecția fondului documentar și a activităților propuse în cadrul CDI. O sinteză a datelor cu privire la caracterul mixt al nivelelor de învățământ este prezentată în tabelul de mai jos (*Figura 52*).



Nivel de învățământ					Nr. unități de învățământ
Preșcolar	Primar	Gimnazial	Liceal	Postliceal	
					0
					0
					23
					11
					2
					0
					7
					6
					0
					9
					3
					1
					23
					0
					1
					<b>Nr. total unități de învățământ</b>
					<b>86</b>

Figura 52. Nivele de studiu în unitățile de învățământ participante la studiu

Majoritatea (56%) unităților de învățământ participante la studiu au o populație școlară cuprinsă între 250 și 500 de elevi. Doar 3% dintre acestea fiind sub pragul de 249 de elevi, 14% dintre unitățile de învățământ au un număr de elevi cuprins între 801 și 1000 de elevi, iar 21% dintre acestea au un număr de elevi mai mare de 1000. Acest aspect are influență în ceea ce privește alocarea spațiului CDI (suprafața spațiului CDI se stabilește în raport cu numărul beneficiarilor), cât și capacitatea de primire (numărul de locuri din CDI puse la dispoziția utilizatorilor) – aceste două aspecte fiind parte a recomandărilor și normelor oficiale privind amenajarea CDI (recomandarea privind capacitatea de primire este ca numărul de locuri în CDI să fie cel puțin egal cu 10% din numărul total al elevilor).

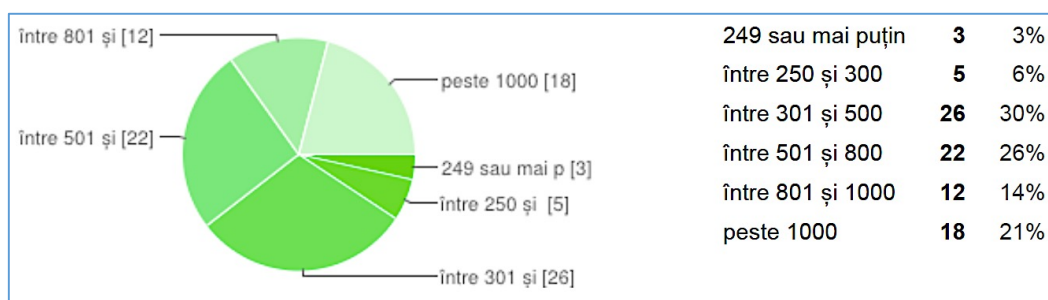
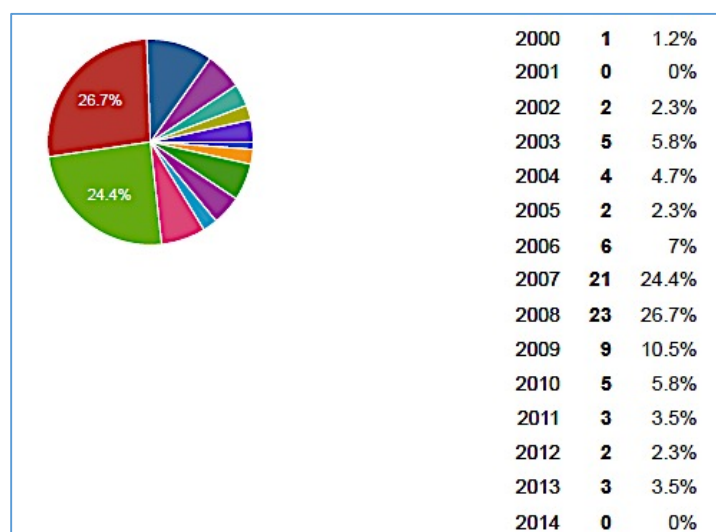


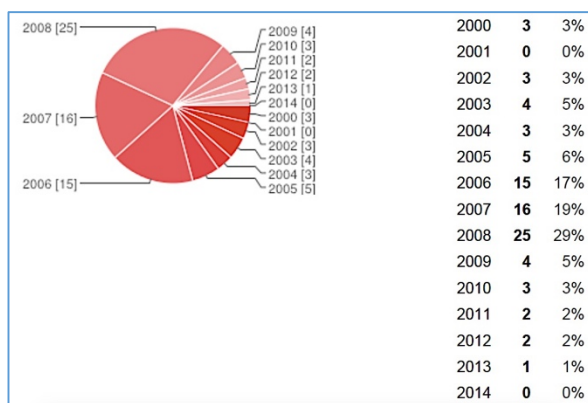
Figura 53. Numărul de elevi la nivelul unităților de învățământ cu CDI participante la studiu

Unitățile de învățământ participante la studiu sunt cuprinse în programul *Educație pentru informație/CDI*. Trei dintre acestea sunt unități de învățământ pilot în program, iar majoritatea (65%) au fost cuprinse în program în perioada 2006-2008 (perioadă în care unitățile de învățământ au beneficiat de finanțare alocată de MEN, fiind cea mai importantă perioadă atât din de vedere al numărului de unități de învățământ beneficiare, cât și din punct de vedere al participării, implicării și susținerii financiare de la bugetul de stat prin MEN via ISJ/ISMB). O reprezentare grafică a repartizării numărului de unități de învățământ incluse în programul *Educație pentru informație/CDI* este prezentată în *Figura 54*.

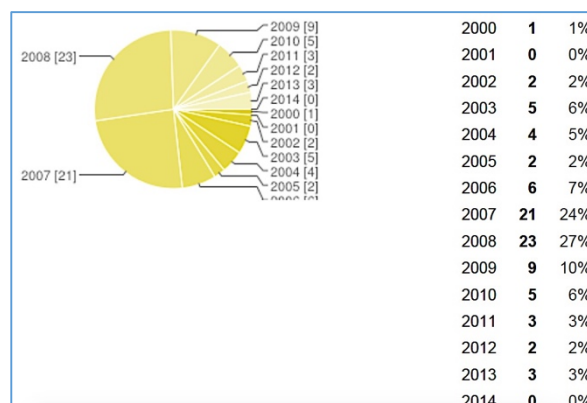


**Figura 54. Anul includerii unităților de învățământ în programul Educație pentru informație**

La nivelul anului 2014, CDI care au făcut obiectul studiului au o vechime de funcționare efectivă cuprinsă între de 1 și 14 ani (calculată de la data inaugurării la data analizei). Din cele 86 CDI participante la studiu, majoritatea (67%) aveau o perioadă funcționare cuprinsă între 4-7 ani (CDI inaugurate în perioada 2007-2010), 12 dintre ele aveau o perioadă de funcționare cuprinsă între 8-10 ani (CDI inaugurate în perioada 2000-2006) și doar 8% dintre acestea aveau mai puțin de 3 ani de funcționare. Detalieri cu privire la numărul de unități de învățământ participante la studiu inaugurate în perioada 2000-2014 sunt prezentate în *Figura 56*.

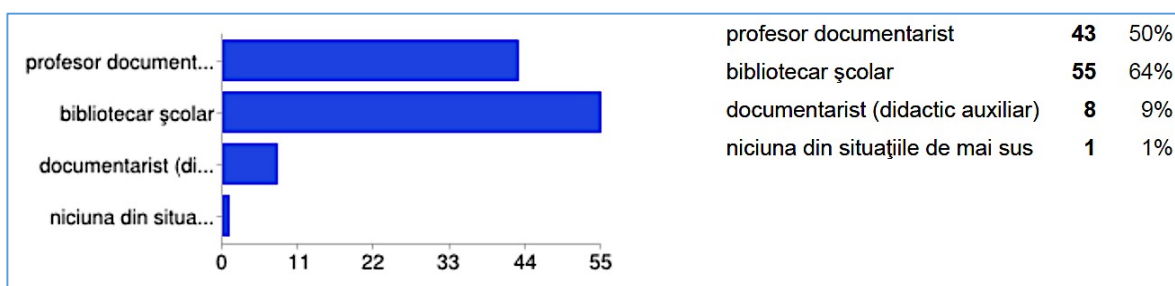


**Figura 55. Număr de unități de învățământ participante la studiu cuprinse în programul “Educație pentru informație”/CDI în perioada 2000-2014**



**Figura 56. Număr de unități de învățământ (participante la studiu) inaugurate în perioada 2000-2014 în programul “Educație pentru informație”/CDI**

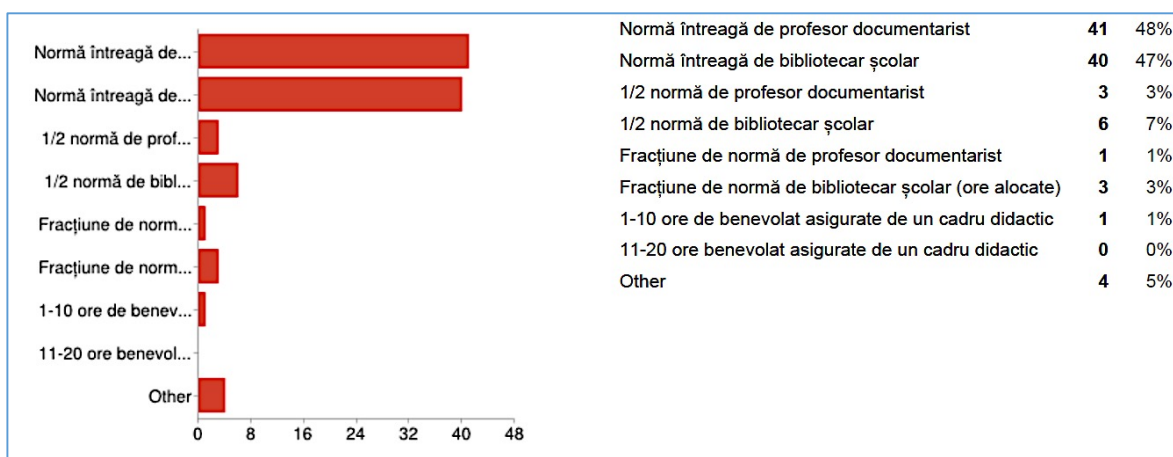
Rezultatele chestionarului au permis să constatăm faptul că la nivelul celor 86 de unități de învățământ participante la studiu, 50% beneficiază de post normat de profesor documentarist, 65% dintre acestea au alocat post de bibliotecar școlar, 9% dintre acestea au alocat câte un post de documentarist. O parte însemnată a unităților de învățământ participante la studiu (99%) are alocate unul sau mai multe posturi. Aceasta, deși este o situație legală, considerăm că este o situație excepțională. Din datele disponibile rezultă faptul că procentul unităților de învățământ în care funcționează un CDI și în care este încadrat un profesor documentarist este mai mic de 10%. Reprezentarea grafică a situației alocării posturilor este prezentată în *Figura 57*.



**Figura 57. Situația alocării posturilor în unitățile de învățământ participante la studiu/categoriile de personal**

Din situația prezentată la nivelul unităților de învățământ participante la studiu rezultă faptul că 25 de unități de învățământ au alocat post de profesor documentarist, 18 dintre acestea au alocate atât post de profesor documentarist, cât și post de bibliotecar școlar, un număr de 3 unități de învățământ au alocat post de bibliotecar școlar și documentarist (cadru didactic auxiliar), respectiv 5 unități de învățământ au alocat post de documentarist (didactic auxiliar).

Situația încadrării cu personal în unitățile de învățământ dotate cu CDI, respectiv a alocării resursei umane la nivelul CDI este completă cu date prezentate privind normarea posturilor la nivelul unităților de învățământ, așa cum rezultă din figura de mai jos:



**Figura 58. Situația normării personalului în unitățile de învățământ (participante la studiu) pentru activitatea din CDI**

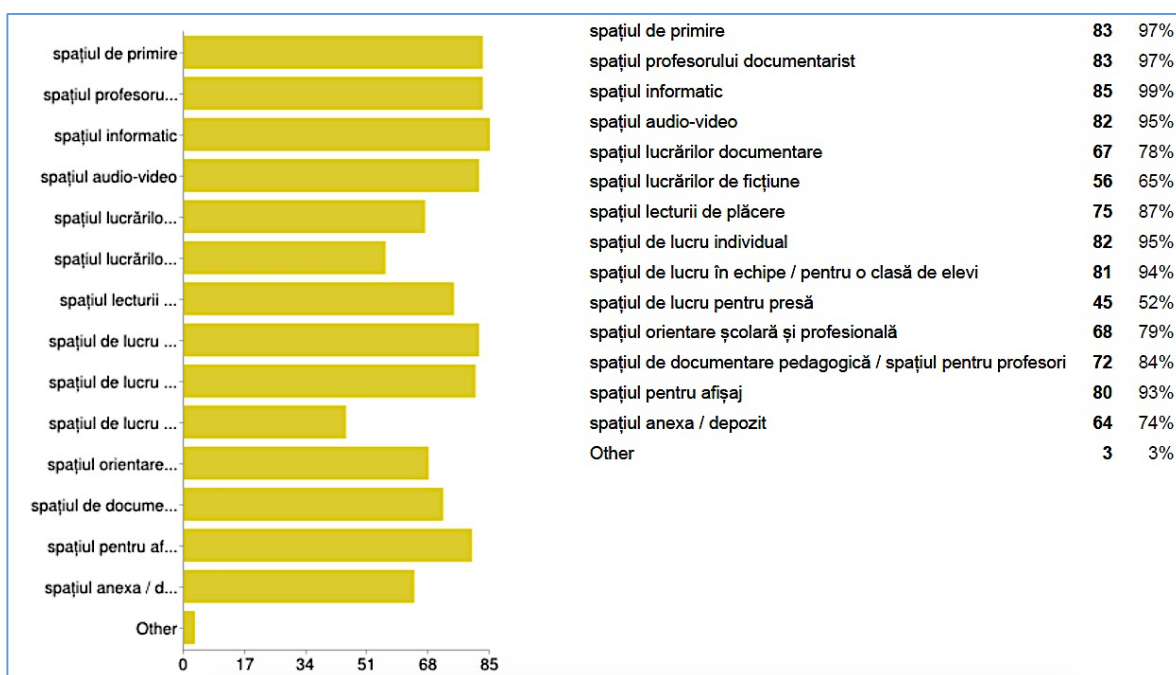
CDI din unitățile de învățământ participante la studiu au fost analizate, și din prisma elementelor privind alocarea și decuparea/organizarea spațiului, respectiv din punctul de vedere al capacității de primire și suprafața pe care o ocupă la nivelul unităților de învățământ.

Din datele colectate putem să concluzionăm faptul că majoritatea CDI (57%) au o suprafață mai mare de 80m<sup>2</sup>, iar 23 CDI se situează sub această valoare (din care 7 CDI au suprafața mai mică de 50m<sup>2</sup>). Un număr de 11 CDI au o suprafață de 80–99m<sup>2</sup>, 18 CDI au o suprafață alocată de 100–129m<sup>2</sup>, un număr de 8 CDI au o suprafață de 130–149m<sup>2</sup>, un număr de 15 CDI au o suprafață de 150–199m<sup>2</sup>, iar un număr 11 CDI au o suprafață alocată cuprinsă în intervalul 200–150m<sup>2</sup>. Aceasta permite organizarea unor spații generoase pentru beneficiari, respectiv pentru organizarea resurselor de care dispune CDI. Majoritatea CDI respectă prevederile cu privire la alocarea spațiului, calculat după formula: 3m<sup>2</sup> pentru un număr de 10% din numărul total al elevilor (în conformitate cu regulamentul de organizare și funcționare a CDI) și bibliotecilor școlare – aprobat prin OMECTS 5556/2011).

Majoritatea CDI participante la studiu (76%) au o capacitate de primire (număr de locuri în CDI destinate beneficiarilor) de peste 30 locuri. Astfel, 23 CDI au un număr de locuri cuprins între 30-39 locuri, 19 CDI au un număr de locuri cuprins între 40-49 locuri, 9 dintre acestea au un număr de locuri cuprins între 50-59 locuri, 8 CDI cu un număr de locuri cuprins între 60-79 locuri, 3 CDI au un număr de locuri cuprins între 80-120 locuri. Această

informație ne permite să concluzionăm faptul că în majoritatea CDI pot fi desfășurate activități pe grupe și clase de elevi (cu efectiv de elevi complet/clasa), respectiv, în unele cazuri (20 CDI), este posibilă desfășurarea simultană de activități având în vedere faptul că au o capacitate de primire de peste 50 de locuri. Un procent însemnat (24%) de unități de învățământ nu au o capacitate de primire suficientă pentru a derula activități cu clase complete de elevi.

În majoritatea CDI este respectat normativul privind organizarea și alocarea de spații specifice (Figura 59). Acest aspect asigură premisele posibilității de a organiza activități diverse și variate, respectiv de a organiza resursele CDI în funcție de tipul acestora, de conținut, de modul de exploatare, respectiv de suportul informației.

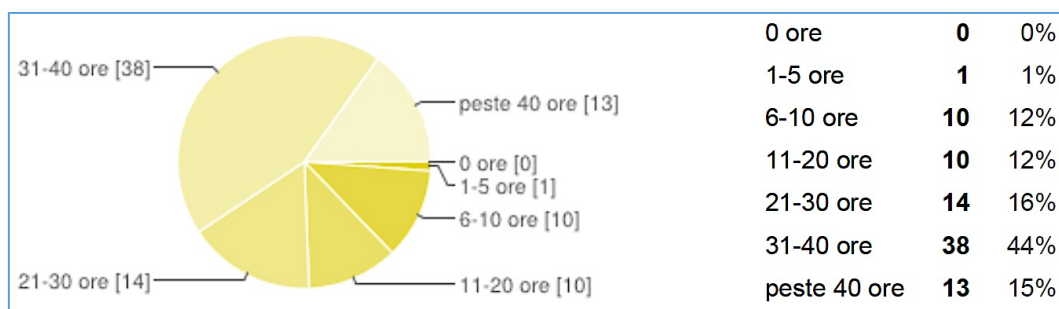


**Figura 59. Ponderea organizării spațiilor specifice în CDI funcționale**

Majoritatea CDI participante la studiu (59%) oferă o plajă orară generoasă pentru derularea de activități: 44% dintre acestea fiind deschise publicului 31-40 ore pe săptămână, iar 15% dintre acestea fiind deschise publicului peste 40 de ore/săptămână). 16% dintre CDI sunt deschise publicului 21-30 ore pe săptămână. Acest aspect important – plaja orară generoasă de punere la dispoziție a CDI - este explicabil prin faptul că în toate unitățile de învățământ participante la studiu sunt alocate posturi de personal specializat, iar în 21% dintre unitățile de învățământ participante la studiu au alocate și ocupate posturi de profesori documentariști și bibliotecari școlari, respectiv în 3.5% în unitățile de învățământ cu CDI sunt alocate posturi de bibliotecari școlari și de documentariști (personal didactic auxiliar).

Acest aspect al alocării și ocupării de posturilor de profesor documentarist, bibliotecar sau documetarist are influență directă pozitivă și asupra aspectelor legate de plaja orară generoasă de punere la dispoziție a CDI utilizatorilor săi pentru activitățile programate, dar și a celor libere/neprogramate. În majoritatea cazurilor, ocuparea cel puțin a unei norme conferă o plaja orară importantă de derulare a activităților în CDI.

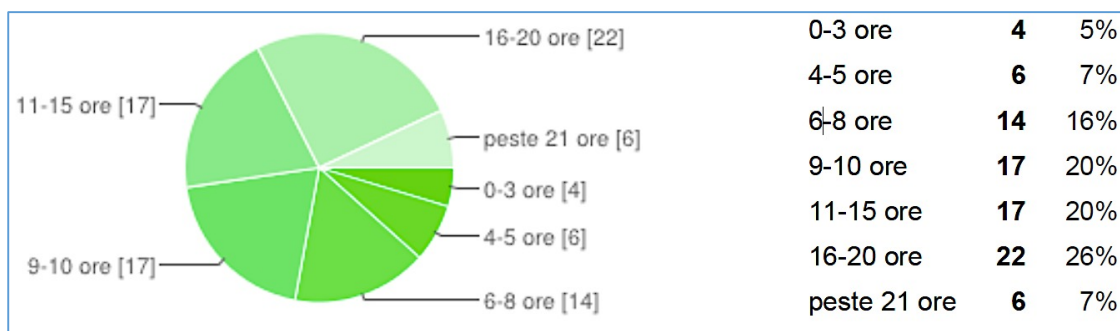
Un aspect de menționat este faptul că, deși sunt alocate posturi de profesori documentariști și/sau bibliotecari școlari 24% dintre CDI sunt deschise publicului doar 6-20 ore/săptămână, chiar 1-5 ore pentru 1% din cazuri (*Figura 60*). Acest lucru poate fi explicabil prin faptul ca unele posturi nu sunt alocări cu normă întreagă.



**Figura 60. Număr total de ore/săptămână (media) în care CDI este deschis publicului**

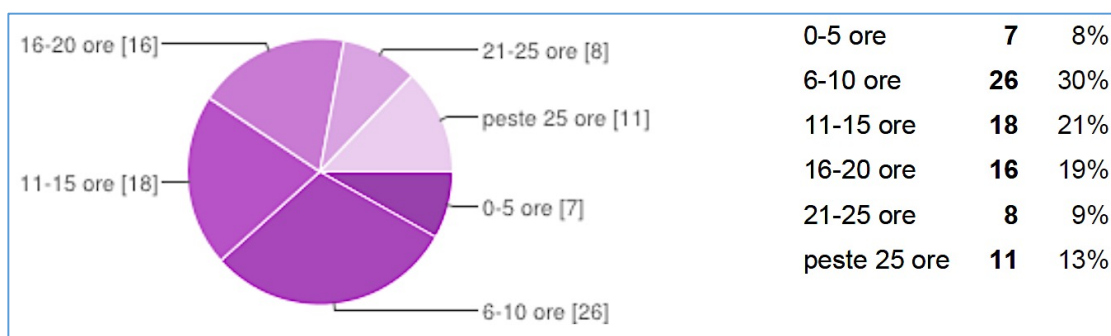
Analiza a vizat și aspectele privind numărul mediu de ore alocate pe săptămână pentru activitățile programate și activitățile neprogramate/libere. Situația se prezintă astfel: 26% dintre unitățile de învățământ alocă un număr de 16-20 ore/săptămână pentru activitățile programate, 40% pentru un număr de 9-15 ore/săptămână pentru acest tip de activități. În 4 CDI sunt alocate acestui tip de activități în medie doar 0-3 ore/săptămână. Acest aspect al analizei ne permite să avem date cu privire la orele în care sunt derulate activități programate cu elevii, acestea fiind orele în care se desfășoară activități care vizează aspecte legate de dezvoltarea competențelor info-documentare, formarea unei culturi a informației la elevi.

Concluzionăm faptul că numărul mediu de ore pe săptămână permite derularea de activități multiple și variate, aspecte care se vor regăsi și în alte părți ale chestionarului. Datele cu privire la alocarea numărului mediu de ore/săptămână pentru activitățile programate sunt prezentate în *Figura 61*.



**Figura 61. Număr mediu ore/săptămână alocate activităților programate**

Alocarea orară medie pe săptămână pentru activitățile neprogramate/libere se realizează astfel în unitățile de învățământ participante la studiu: în 30% dintre CDI elevii au acces la CDI pentru a desfășura activități libere un număr mediu săptămânal cuprins între 6-10 ore, în 21% dintre CDI se alocă un număr mediu de 11-15 ore/săptămână pentru acest tip de activități, în 19% dintre CDI se alocă un număr mediu de 16-20 ore/săptămână, iar în 13% din CDI durata de timp medie pe săptămână alocată activităților libere este de peste 25 ore. Pentru majoritatea unităților de învățământ participante la studiu numărul de ore alocate activităților libere este unul generos, iar în 38% din unitățile este aceasta alocare poate fi considerată a fi scăzută și foarte scăzută (*Figura 62*). Reprezentarea situației alocării orelor dedicate activităților libere este prezentată în figura de mai jos:



**Figura 62. Număr mediu ore/săptămână alocate activităților neprogramate/libere**

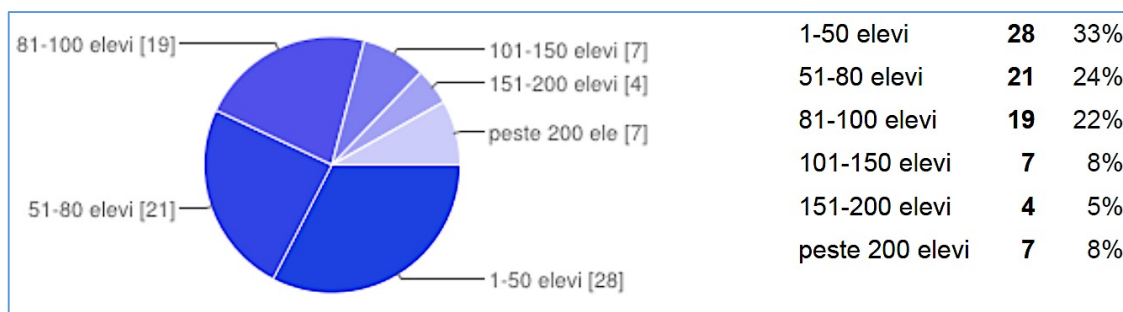
Concluzionăm faptul că aspectele privind plaja orară de punere la dispoziție a CDI pentru derularea de activități programate și libere sunt influențate de încadrarea pe posturi a personalului, respectiv de numărul de posturi alocate la nivelul unității de învățământ. În mod evident, chestiunile privind numărul mediu de ore pe săptămână de punere la dispoziție a CDI sunt prezente în unitățile de învățământ în care este încadrat personal cu normă întreagă, și mai mult, acolo unde sunt alocate una sau mai multe norme. În unitățile de



învățământ în care sunt încadrați profesori documentariști numărul de ore alocate activităților programate este mai mare.

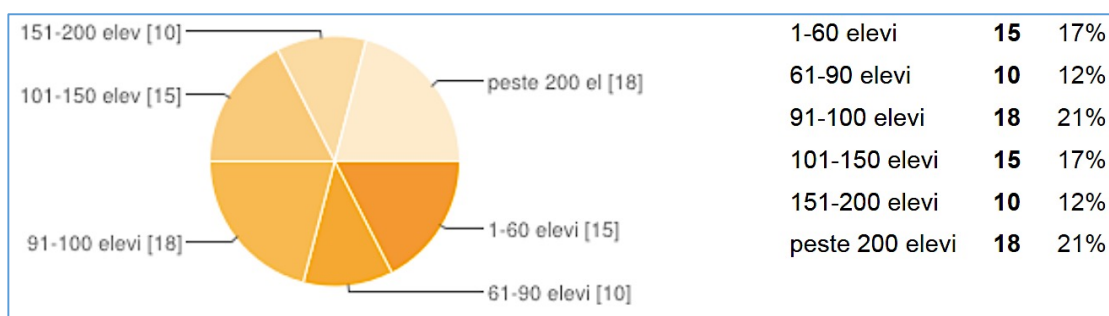
Chestionarul a surprins și aspecte privind frecvența cu care utilizatorii (elevi și cadre didactice) accesează CDI și prezența acestora la activitățile derulate în CDI.

Din informațiile culese rezultă că: în 46% dintre CDI la activitățile neprogramate/individuale/libere participă un număr mediu pe săptămână cuprins între 51 și 100 de elevi. În 8% dintre CDI numărul mediu al elevilor care utilizează săptămânal CDI pentru acest tip de activități depășește 200. În 28 de CDI participante la studiu numărul elevilor care desfășoară activități individuale în CDI nu depășește 50 pe săptămână (*Figura 63*). Situația detaliată a numărului mediu săptămânal de elevi participanți la activități individuale este prezentată în figura de mai jos.



**Figura 63. Număr mediu săptămânal de elevi care utilizează individual CDI**

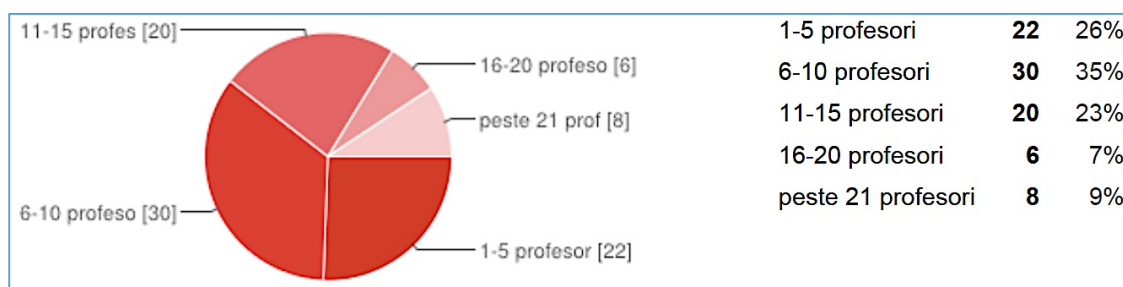
Un procent important de CDI din unitățile de învățământ participante la studiu este frecventat de elevi care participă la activitățile programate împreună cu clasa/grupa. Astfel, 21% dintre CDI sunt frecventate de peste 200 de elevi în medie pe săptămână, respectiv acest procent este valabil și pentru intervalul 91-200 elevi, 12% de un număr mediu de elevi cuprins în intervalul 151-200, respectiv în intervalul 61-90. 17% dintre unitățile de învățământ sunt frecventate de un număr mediu săptămânal de elevi cuprins în intervalul 1-60 elevi (*Figura 64*).



**Figura 64. Număr mediu săptămânal de elevi care utilizează CDI cu clasa/grupa**



Cadrele didactice din unitățile de învățământ participante la studiu accesează CDI astfel: 35% dintre CDI sunt accesate de 6-10 cadre didactice în medie pe săptămână, 26% dintre acestea sunt utilizate săptămânal de 1-5 cadre didactice, 23% de 11-15 cadre didactice/săptămână, iar în 16% din cazuri CDI sunt utilizate de peste 16 cadre didactice săptămânal. Prezența cadrelor didactice în CDI poate fi atât pentru derularea de activități cu elevii, cât și pentru derularea de activități individual, în legătură sau nu cu activitatea didactică (*Figura 65*). Detalii cu privire la numărul mediu pe săptămână de cadre didactice care accesează CDI sunt prezentate în figura de mai jos.



**Figura 65. Număr cadre didactice (media/săptămână) care accesează CDI - individual sau care însoțesc grupe/clase de elevi**

Din datele avute rezultă faptul că numărul de utilizatori este există cel puțin cinci factori care influențează numărul de utilizatori CDI: încadrarea pe posturi a personalului specializat, numărul de norme alocate personalului, numărul de ore de punere la dispoziție a CDI, numărul total al utilizatorilor din CDI, respectiv capacitatea de primire a CDI.

Situația dotărilor cu calculatoare a CDI participante la studiu se prezintă astfel: majoritatea CDI (52%) au în dotare un număr de calculatoare cuprins între 4-7, iar peste 20% sunt dotate cu un număr de calculatoare mai mare de 8. Un procent important, 28% dintre CDI au un număr mic de calculatoare, 3 sau mai puțin. Constatăm faptul că toate CDI sunt dotate cu calculatoare, într-un procent mai mult sau mai puțin însemnat, astfel sunt respectate, în bună măsură, prevederile metodologice în vigoare cu privire la dotarea cu calculatoare a CDI, însă numărul mic din anumite CDI nu pot permite o exploatare corectă a fondului documentar și nici organizarea de activități care presupun utilizarea TIC, a Internetului și a resurselor în format digital pentru un număr mare de elevi (*Figura 66*). O prezentare detaliată a situației dotărilor cu calculatoare a CDI puse la dispoziția elevilor este prezentată în *Figura 66*.

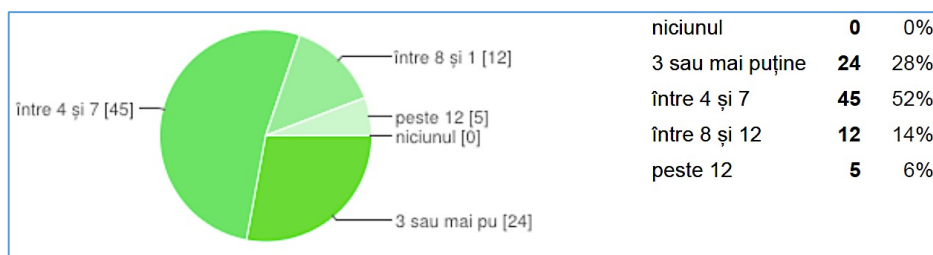


Figura 66. Număr calculatoare în CDI la dispoziția elevilor

În majoritatea CDI din unitățile de învățământ participante la studiu, accesul elevilor la calculatoare este liber, 91% din total oferă acces liber cu condiția ca elevii să precizeze activitatea pe care urmează să o desfășoare (Figura 67). Reprezentarea grafică a rezultatelor cu privire la accesul la calculatoarele din CDI este prezentată în graficul de mai jos.

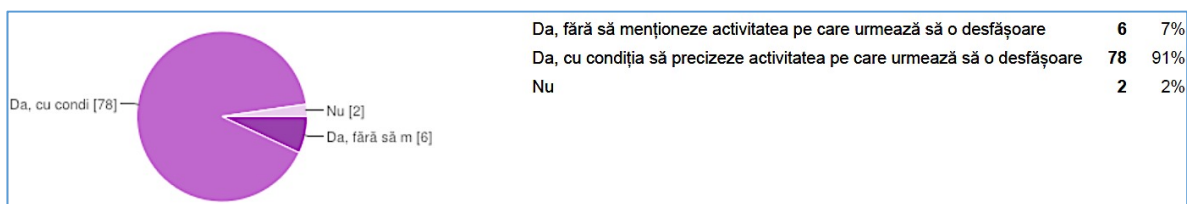


Figura 67. Date privind accesul elevilor la calculatoarele din CDI

Din răspunsurile la întrebarea 1.18 “Elevii au acces liber la calculatoare în școală în afara spațiului CDI (cabinete, laboratoare sau săli de clasă)”, rezultă faptul că CDI se poziționează, pentru 40% (Figura 68) dintre unitățile de învățământ participante la studiu, ca fiind sigurul spațiu educațional din școală care oferă acces liber la calculatoare.

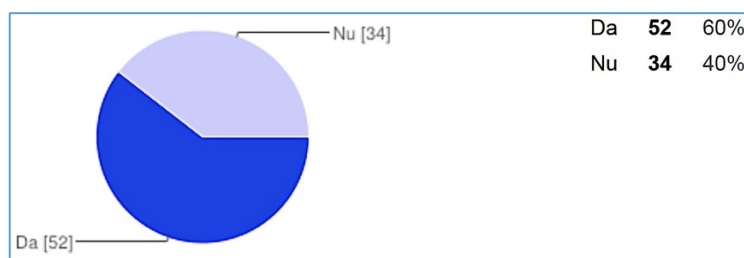
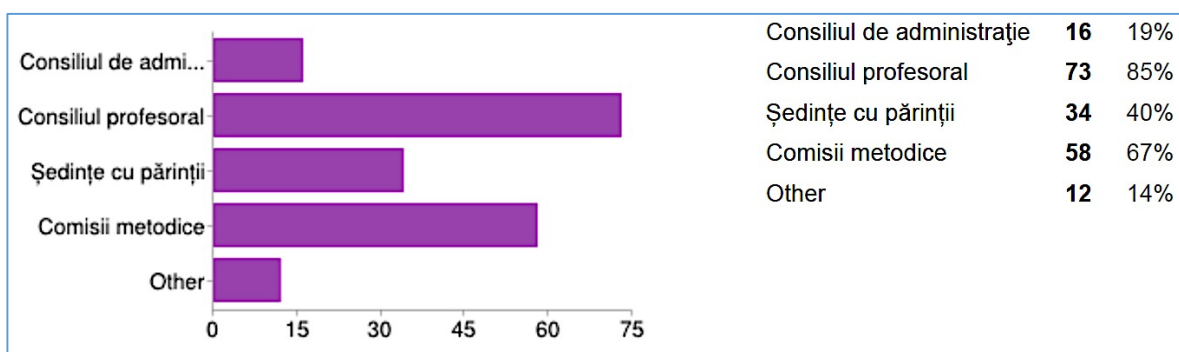


Figura 68. Date privind accesul liber al elevilor la calculatoare, în unitatea de învățământ afara spațiului CDI

## Secțiunea 2: Locul CDI și rolul profesorului documentarist în unitatea de învățământ

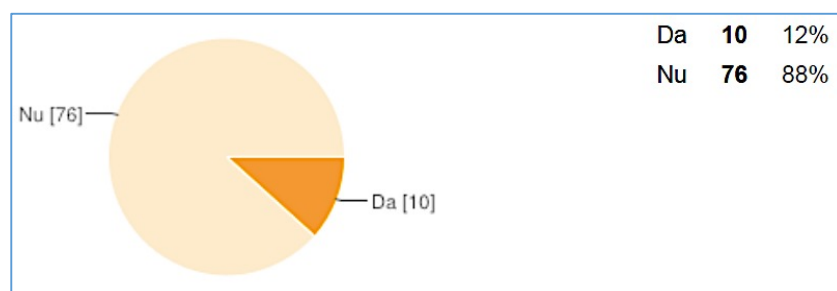
Întrebările din secțiunea 2 vizează obținerea de informații cu privire la implicarea profesorului documentarist și a bibliotecarului școlar în activitatea directă a CDI, cât și implicarea acestora în activități care pot influența activitatea CDI (implicarea în activitatea școlii ca membru în consiliul de administrație al unității de învățământ).

Specialiștii în domeniul infodocumentar încadrați în unitățile de învățământ participante la studiu sunt implicați în diferite foruri decizionale sau consultative de la nivelul unității de învățământ: consiliu de administrație, consiliu profesoral, comisii metodice etc. Astfel, 85% dintre aceștia participă la consiliile profesorale, 67% la comisiile metodice, 40% la ședințele cu părinții, 19% la Consiliile de Administrație. Detalii privind gradul de participare a profesorilor documentariști și bibliotecarilor școlari la întâlnirile și ședințele comisiilor de specialitate și ale consiliilor organizate la nivelul unităților de învățământ sunt prezentate în *Figura 69*.



**Figura 69. Situația privind numărul de profesori documentariști și bibliotecari școlari la ședințele și întâlnirile comisiilor și consiliilor de specialitate la nivelul unităților de învățământ**

În 12% din numărul total al unităților de învățământ participante la studiu profesorii documentariști sau bibliotecarii școlari chestionați participă la Consiliile de Administrație în calitate de membru al acestui consiliu (*Figura 70*). Deducem din aceasta faptul că 7% (rezultat din diferența dintre 19% care declară că participă la ședințele consiliilor de administrație și 12% care au calitatea de membru) dintre acești au statut de invitat la Consiliile de Administrație, în funcție de tematica abordată.



**Figura 70. Situația participării profesorului documentarist / bibliotecarului școlar ca membru în Consiliul de administrație al unității de învățământ**

Considerăm relativ mic procentul celor care participă la ședințele consiliului de administrație, ceea ce înseamnă o mică pondere a intervenției directe în luarea deciziilor cu

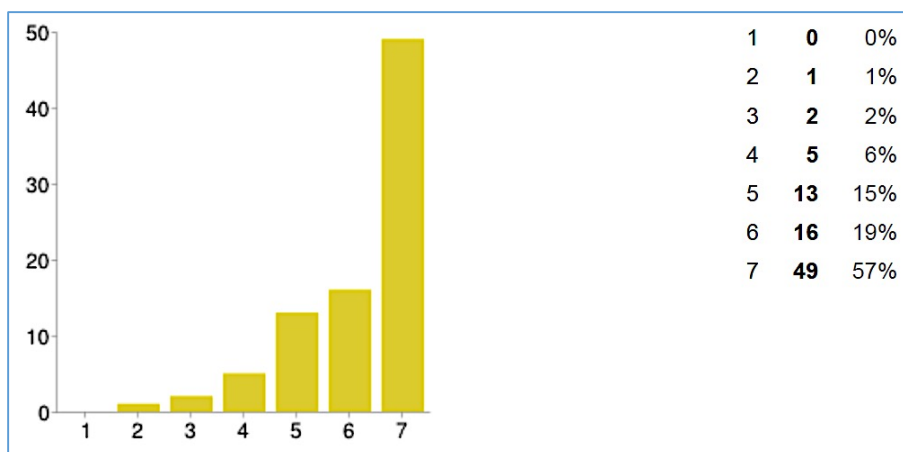
privire la CDI în cadrul acestui organism de conducere la nivelul unei unități de învățământ. Majoritatea respondenților care au declarat că nu participă la consiliile profesionale ocupă posturi de bibliotecari școlari, ceea ce denotă o neimplicare din partea conducerii unităților de învățământ a personalului didactic auxiliar în acest consiliu de organizare a activității pedagogice la nivelul unităților de învățământ.

În majoritatea unităților de învățământ (79%) responsabilul CDI este implicat direct în stabilirea orarului de funcționare al CDI. Colaborarea responsabilului CDI cu cadrele didactice în stabilirea orarului CDI determină o articulare coerentă a activităților libere și a celor programate și da posibilitatea responsabilului CDI de a delimita plaje orare care să permită realizarea de activități în comun, dar și o articulare a programului școlar al elevilor și al profesorilor cu cel al profesorului documentarist sau bibliotecarului școlar. Neimplicarea profesorului documentarist și a bibliotecarului școlar (în 21% din cazuri) în stabilirea orarului CDI poate duce la o îngrădire a flexibilității în organizarea activității acestora. Detalii cu privire la acest aspect sunt prezentate în *Figura 71*.



**Figura 71. Implicarea profesorilor documentariști și a bibliotecarilor școlari în stabilirea orarului de funcționare al CDI din unitățile de învățământ participante la studiu**

Din analiza rezultatelor cu referire la gradul de satisfacție privind accesul optim al utilizatorilor la activitățile programate rezultă faptul ca 57% dintre aceștia consideră că “în foarte mare măsură” orarul propus asigură accesul optim la activitățile CDI, 19% dintre aceștia că “în mare măsură” accesul optim este asigurat, iar 15% consideră că accesul este asigurat în “bună măsură”. Într-un număr de 8 unități de învățământ (9% din totalul unităților participante la studiu) gradul de satisfacție este “scăzut” sau “foarte scăzut”, așa cum reiese din graficul de mai jos prezentat în *Figura 72*.

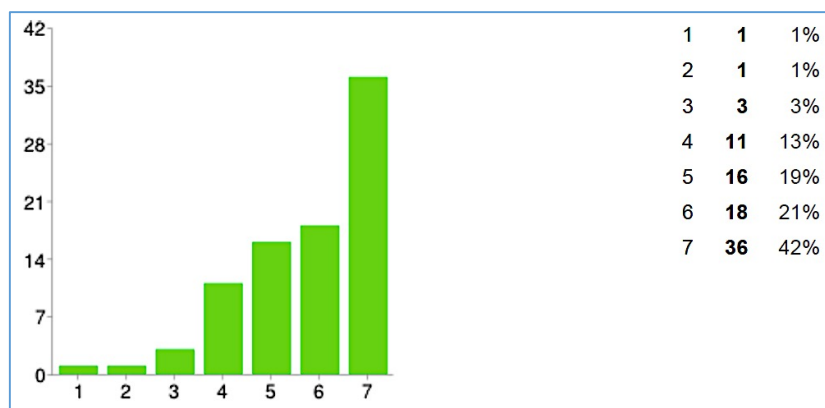


**Figura 72. Gradul de satisfacție privind asigurarea accesul elevilor la activitățile programate în orarul propus**

Pentru majoritatea unităților de învățământ (97%), din perspectiva responsabililor CDI – profesori documentariști și bibliotecari școlari, orarul permite asigurarea accesului optim organizării activităților programate (grad 4-7 pe o scară de la 1 la 7, în care 7 este cel mai înalt nivel). Acest aspect este explicabil prin faptul că toate unitățile de învățământ participante la etapa 1 a studiului au posturi alocate și au încadrat personal specializat (profesor documentarist sau bibliotecar școlar) dedicat activității în CDI. În a doua parte a analizei vom prezenta situația prin comparație cu unitățile de învățământ care nu beneficiază de încadrare cu personal specific pentru CDI.

Datele referitoare la gradul de satisfacție privind asigurarea accesului optim la CDI pentru activitățile libere/neprogramate relevă faptul că majoritatea respondenților consideră că orarul propus permite accesul optim al elevilor la activitățile libere/neprogramate într-o măsură cuprinsă între “satisfăcător” (4 puncte din 7) în 13% dintre unitățile participante la studiu, “destul de mare măsură” (5 puncte din 7) în 19% dintre unități, în mare măsură (6 puncte din 7) în 21% dintre unități, iar în 42% dintre unități accesul optim este asigurat în “foarte mare măsură” (7 puncte din 7). Pentru 5% din totalul unităților de învățământ, personalul încadrat consideră că orarul propus asigură accesul optim într-o “măsură destul de mică”, “în mică măsură” și “în foarte mică măsură” (*Figura 73*).

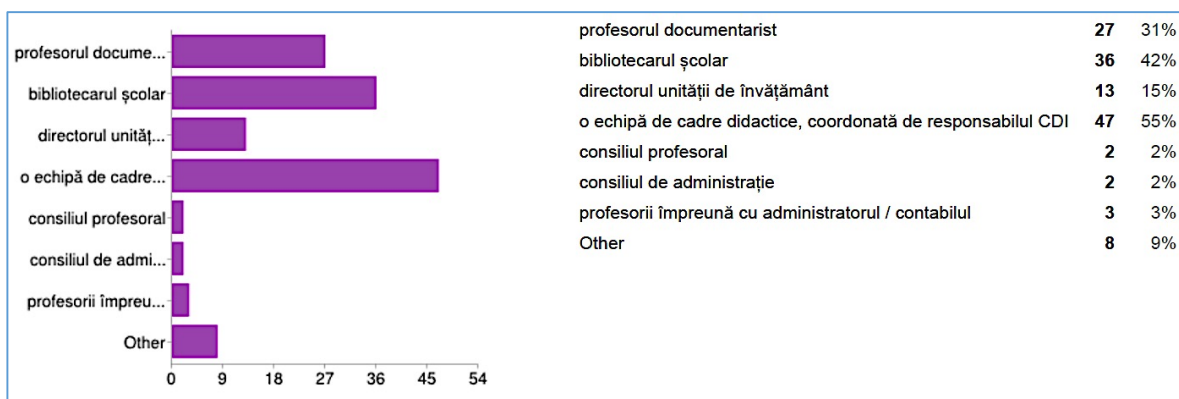
Considerăm că acest fapt poate fi explicat prin cel puțin trei aspecte: numărul de ore în norma personalului încadrat este insuficient (pentru personalul încadrat pe jumătate de normă sau la plată cu ora), numărul activităților programate este mare, ceea ce reduce plaja de accesare a CDI în activitățile libere, plaja orară propusă pentru activitățile libere/neprogramate se suprapune cu orarul activităților școlare ale elevilor.



**Figura 73. Gradul de satisfacție privind asigurarea accesului optim în CDI pentru participarea la activități libere/neprogramate**

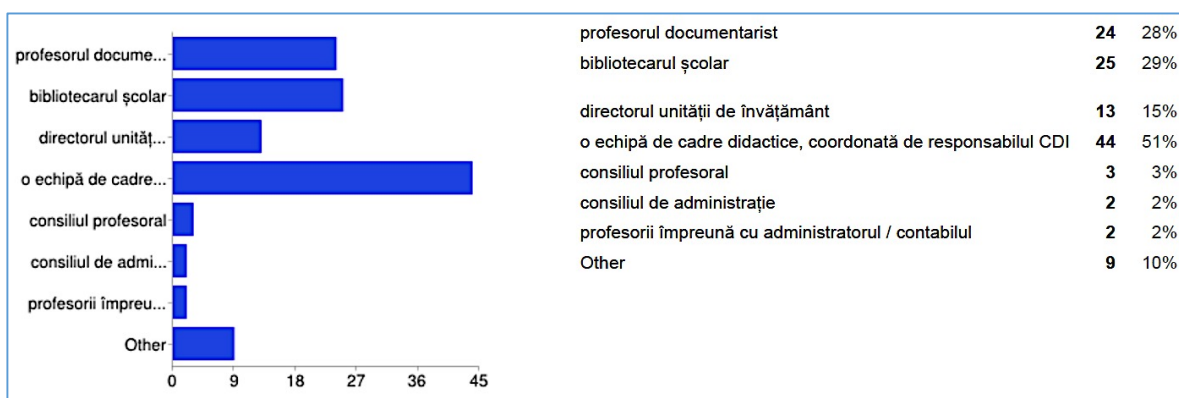
Percepția că, în unele unități de învățământ, nu este asigurat accesul optim al elevilor la activitățile din CDI este mult mai prezentă în cazul unităților de învățământ în care încadrarea cu personal este una deficitară și practic inexistentă în unitățile de învățământ în care este încadrat personal cu normă întreagă sau sunt normate și ocupate mai multe posturi (de profesor documentarist și bibliotecar școlar).

Profesorii documentariști și bibliotecarii școlari participă direct la luarea deciziilor privind achiziționarea fondului documentar al CDI. Din studiu rezultă faptul că în 55% dintre cazuri profesorul documentarist/bibliotecarul școlar este coordonatorul unei echipe de cadre didactice care realizează selecția documentelor imprimare și care face propunerea de achiziționare a acestora. Deoarece întrebarea a permis răspunsuri multiple, constatăm că răspunsurile sunt dintre cele mai diverse. Sunt situații în care decizia privind selectarea fondului documentare pe suport de hârtie revine doar responsabilului CDI. Considerăm că neimplicarea și necolaborarea cu cadrele didactice în selecția fondului documentar este în detrimentul utilizatorilor. Detalii privind gradul de implicare al profesorilor documentariști în procesul de selecție și propunere de achiziționare a documentelor imprimare (fondului de publicații) sunt prezentate în *Figura 74*.



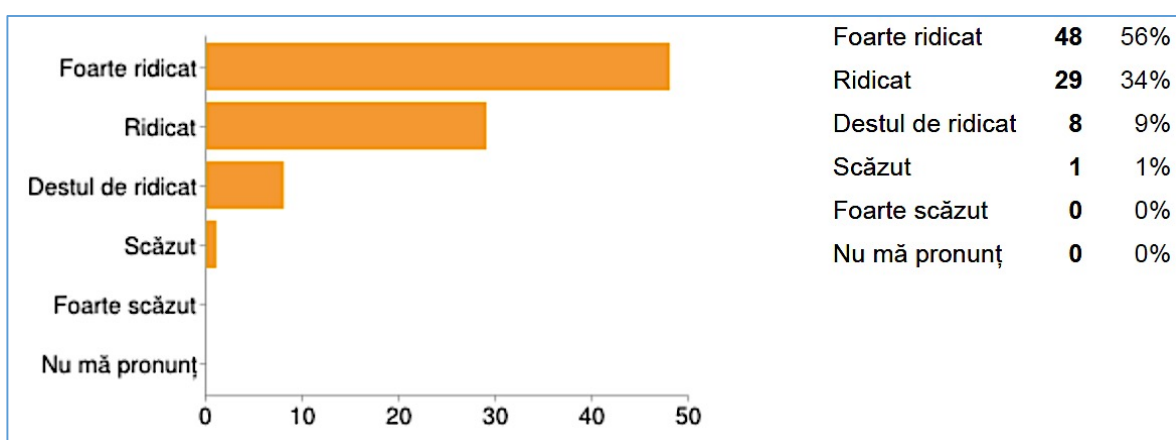
**Figura 74. Personalul cu rol de decizie în selectarea *documentelor imprimare* și realizarea propunerii de achiziționare a acestora**

Situația este ușor diferită în cazul activității de selectare a documentelor în format electronic. În 51% din cazuri profesorul documentarist este responsabilul unei echipe de cadre didactice care realizează selecția și face propunerea de achiziție a documentelor în format electronic. Această implicare a echipei pedagogice și consultare între cadrele didactice cu privire la politica de achiziții poate fi un garant al unei alegeri adaptate nevoilor publicului țintă și cu respectarea programelor școlare, dar și o formă de colaborare și implicare a cadrelor didactice în activitatea CDI, respectiv o formă de promovare a resurselor documentare în format electronic disponibile, nou achiziționate și incluse în fondul documentar pus la dispoziția utilizatorilor în CDI. Detalii cu privire la personalul responsabil, la nivelul unității de învățământ, în selecția și realizarea propunerii de achiziționare a documentelor în format electronic pentru completarea fondului documentar al CDI sunt prezentate în *Figura 75*.



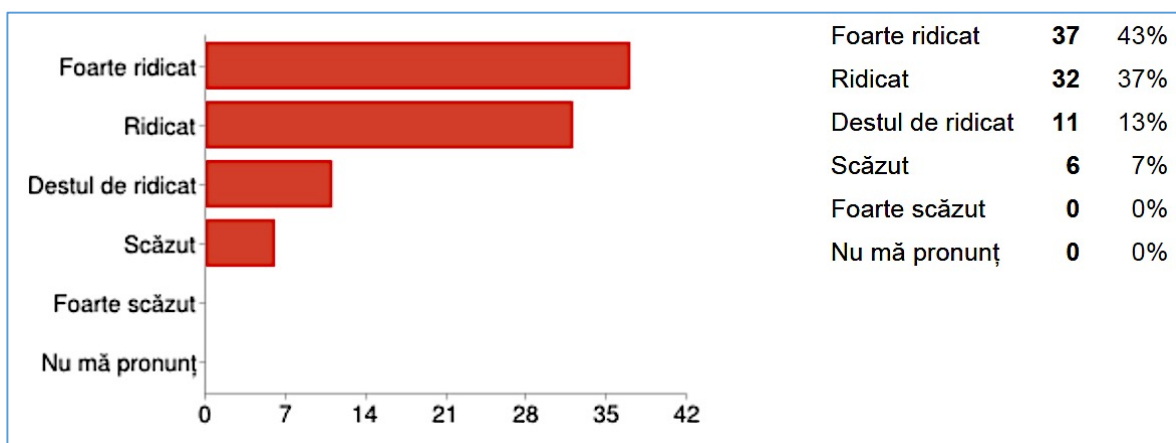
**Figura 75. Personalul implicat la nivelul unității de învățământ în procesul de selecție și realizare a propunerii de achiziționare a resurselor în *format electronic***

Din analiza datelor colectate privind interesul acordat utilizării cărților și altor documente tipărite în activitatea cu elevii de către specialiștii în domeniul infodocumentar încadrați în unitățile de învățământ participante la studiu rezultă că utilizarea în activitatea CDI a resurselor tipărite ocupă un loc important. Pentru 56% dintre respondenți nivelul de interes pentru utilizarea cărților și resurselor tipărite în activitatea cu elevii este “foarte ridicat” și pentru 34% dintre aceștia nivelul interesului este “ridicat”. Practic 99% dintre respondenți acordă un interes ridicat și foarte ridicat utilizării acestor resurse în activitatea propusă și desfășurată împreună cu elevii. Detalii referitoare la gradul de interes privind utilizarea cărților și resurselor tipărite în activitatea cu elevii sunt reprezentate în graficul de mai jos (Figura 76).



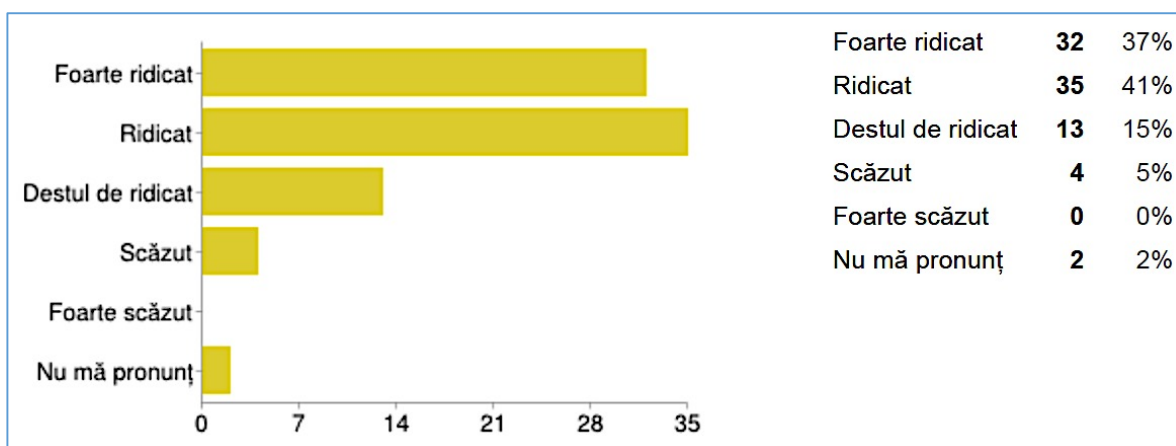
**Figura 76. Nivelul de interes acordat utilizării cărților și resurselor tipărite în activitatea cu elevii de către responsabilii CDI**

Procente mai scăzute observăm din analiza datelor privind interesul acordat utilizării resurselor în format electronic în activitatea cu elevii (Figura 77), respectiv utilizării resurselor on-line (Figura 78).



**Figura 77. Nivelul de importanță acordat de responsabilii CDI utilizării resurselor în format electronic în activitatea cu elevii**



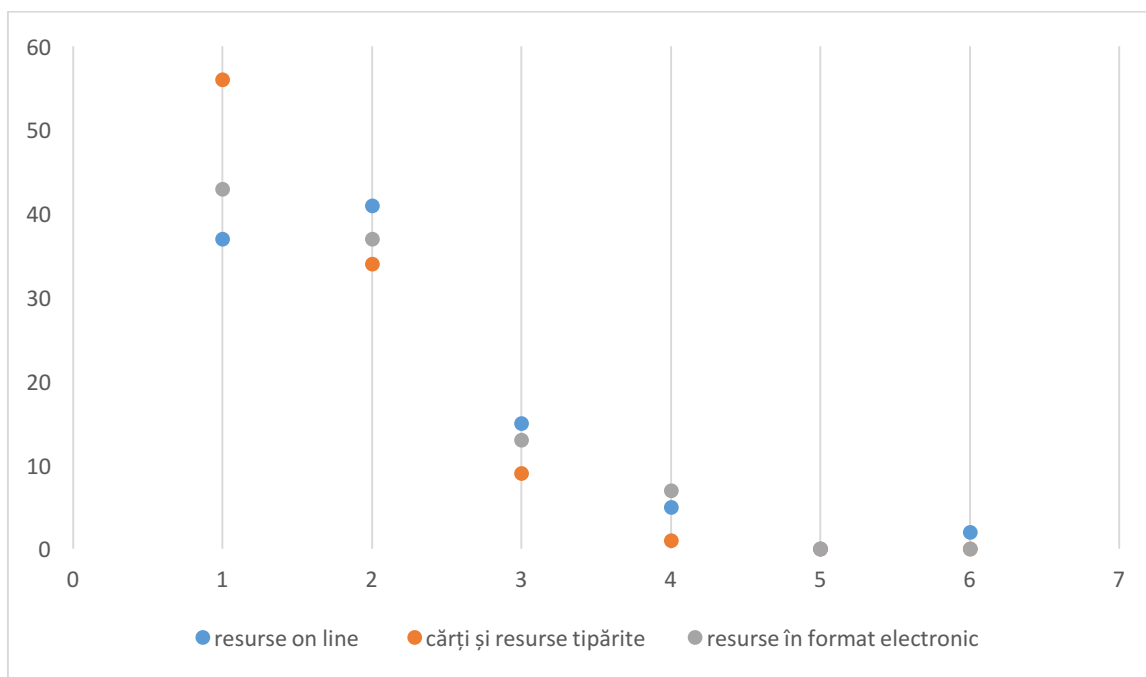


**Figura 78. Nivelul de importanță acordat utilizării resurselor on-line în activitatea cu elevii de către responsabilii CDI**

Importanța dată la un nivel “foarte ridicat” și “ridicat” este acordată de majoritatea responsabililor CDI atât pentru utilizarea resurselor în format electronic (80%), cât și pentru utilizarea resurselor on-line (78%).

Cu toate acestea, gradul de interes pentru utilizarea cărții și a resursele tipărite este mai mare decât de utilizare a resurselor în format electronic, respectiv a resurselor online. Acest lucru ar putea avea explicații legate de obișnuința și facilitatea de a utiliza cartea în activitate, dar și legate de faptul că accesul la resursele online necesită o pregătire și o organizare, inclusiv sub aspect tehnic, mult mai importantă.

În plus, constatăm un interes crescut pentru utilizarea resurselor documentare pe toate tipurile de suport, ceea ce ne permite să afirmăm că hibridizarea fondului documentar al CDI răspunde unor nevoi de informare și documentare a utilizatorilor. Situația comparativă (exprimată în procente) privind interesul acordat utilizării resurselor documentare pe tipuri de suport, de către profesorii documentariști și bibliotecarii școlari, este prezentată în figura de mai jos. Precizăm faptul că, în grafic, 1 reprezintă nivel “foarte ridicat”, 5 - nivel “foarte scăzut”, iar 6 - “nu mă pronunț” (*Figura 79*).

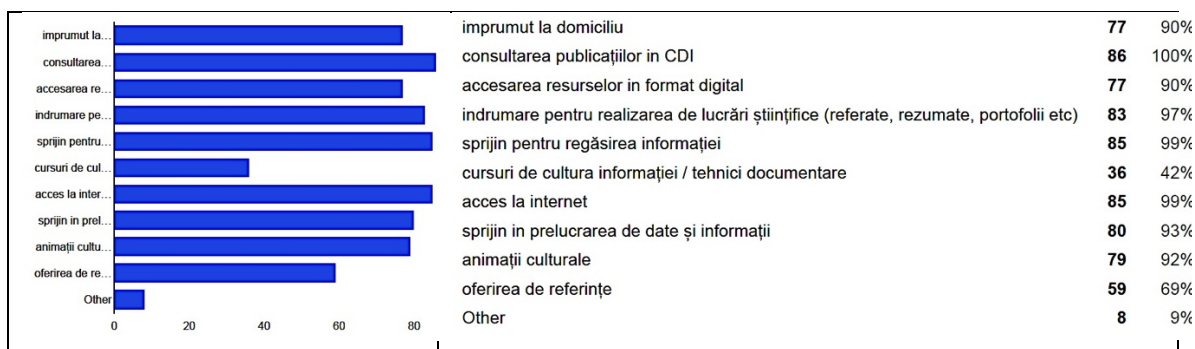


**Figura 79. Situația comparativă privind interesul acordat utilizării în activitate a diferitelor tipuri de resurse**

Răspunsurile date de respondenți (întrebarea 2.6. *Servicii oferite de CDI*) ne-au permis o clasificare a celor mai importante servicii oferite de CDI din unitățile de învățământ preuniversitar participante la studiu.

Serviciile oferite de CDI sunt dintre cele mai diverse, iar rolul profesorilor documentariști și bibliotecarilor școlari este unul determinant în asigurarea acestora: consultarea publicațiilor în spațiul CDI (100%), acces la Internet (99%), îndrumare pentru realizarea lucrărilor științifice (97%), sprijin în prelucrare de date și informații (93%), animații culturale (92%), accesarea resurselor în format digital (90%), împrumut la domiciliu (90%), oferirea de referințe (69%). Un procent important de CDI (42%) oferă cursuri de cultura informației/tehnici de documentare, iar în 9% dintre CDI sunt oferite și alte servicii. Facem mențiunea că CDI care nu oferă servicii de împrumut la domiciliu nu respectă prevederile *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a CDI* aprobat la nivel național prin OMECTS 556/2011.

Lista principalelor servicii documentare oferite utilizatorilor în CDI, respectiv reprezentarea grafică a procentului unităților de învățământ care propun utilizatorilor aceste servicii sunt prezentate în *Figura 80*.



**Figura 80. Principalele servicii oferite de CDI participante la studiu și procentul unităților de învățământ care oferă acces la servicii / tip de servicii oferite**

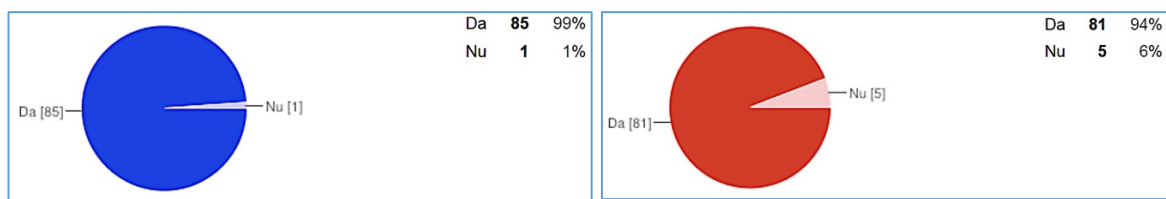
Majoritatea CDI propun o ofertă de servicii care le poziționează în unitatea de învățământ ca spații de resurse pe suporturi multiple, spații care permit accesarea resurselor infodocumentare și participarea la activități programate și libere. Hibridizarea fondului documentar, dotarea structurilor infodocumentare cu echipamente care permit accesarea resurselor și utilizarea lor, a necesitat o reorganizare a spațiului – reușită în bună măsură, respectiv necesită o organizare și o permanentă adaptare a ofertei de formare a utilizatorilor. Dezvoltarea competențelor infodocumentare, a tehnicilor de informare și documentare și o dezvoltare a competențelor tehnice sunt elemente cheie care pot duce la un răspuns calitativ și profesionist la nevoile utilizatorilor în materie de informare și documentare. Resursa umană formată, implicată, responsabilă și responsabilizată, o implicare mai atentă a personalului de coordonare, evaluare și control de la nivel școlilor și a ISJ și CCD ar putea fi garantul unei utilizări eficiente a acestor spații și a resurselor existente în CDI de la nivelul școlilor.

### **Secțiunea 3. Proiectul de activitate al CDI**

În această secțiune a fost urmărit modul în care activitatea profesorilor documentariști și a bibliotecarilor școlari se încadrează într-un demers construit și asumat de dezvoltare și eficientizare a activității CDI la nivelul unității de învățământ.

Au fost evaluate aspecte privind elaborarea proiectului anual/semestrial de activitate, definirea unei politici documentare la nivelul unității de învățământ, încadrarea obiectivelor și activităților CDI într-un demers instituțional adaptat nevoilor și particularităților utilizatorilor.

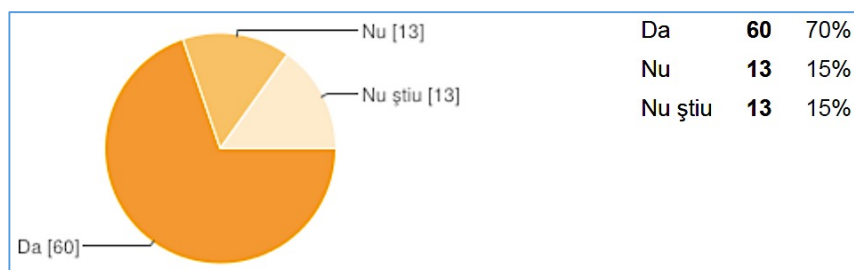
Majoritatea respondenților (99%) au realizat proiectul anual de activitate pentru CDI pe care le coordonează în anul școlar 2013-2014 (*Figura 81*), iar 94% dintre aceștia au realizat și proiectul semestrial de activitate al CDI (*Figura 82*).



**Figura 81. Numărul unităților de învățământ în care a fost realizat proiectului anual al CDI pentru anul școlar 2013-2014**

**Figura 82. Numărul unităților de învățământ în care a fost realizat planul semestrial de activitate al CDI pentru anul școlar 2013-2014**

La nivelul a 70% dintre unitățile de învățământ reprezentate este definită o politică documentară. Un procent de 15% dintre respondenți au declarat că “nu știu” dacă este definită o politică documentară la nivelul unității de învățământ, iar 15% aceștia au declarat că aceasta nu este definită (*Figura 83*).



**Figura 83. Numărul unităților de învățământ în care a fost definită o politică documentară**

Realizarea unor proiecte de activitate a CDI este o activitate obligatorie pentru profesorii documentariști și bibliotecarii școlari, această activitate fiind cuprinsă în fișa postului. Cuprinderea activităților CDI într-un proiect sprijină dinamizarea CDI și realizarea unor activități dezvoltate gradual, care vizează pe termen scurt și mediu, dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor și evaluarea acestora. Încadrarea activității CDI în politica de dezvoltare a unității de învățământ, poziționează CDI ca o structură cu rol în sprijinirea obținerii obiectivelor și rezultatelor fixate la nivel instituțional. Activitatea CDI nu este în afara politicii educaționale și nici a planului de dezvoltare a unității de învățământ, ci este parte din aceasta, contribuind la atingerea obiectivelor fixate la nivel instituțional și, în același timp, răspunzând unor nevoi individuale de dezvoltare ale elevilor.

Majoritatea cadrelor didactice consideră că proiectul CDI răspunde ținutelor strategice și obiectivelor fixate în Proiectul de dezvoltare instituțională (PDI) al școlii.

Din analiza răspunsurilor date, a argumentării răspunsurilor și a exemplelor date de către aceștia rezultă faptul că, în bună măsură, respondenții cunosc informațiile cuprinse în documentele manageriale ale instituțiilor de proveniență. O mică parte dintre aceștia fie declară că “nu știu” dacă Proiectul CDI răspunde ținutelor strategice și obiectivelor fixate în

PDI, fie declară că proiectul răspunde ținutelor strategice și obiectivelor, însă exemplele și argumentele formulate demonstrează faptul că nu cunosc conținutul documentelor manageriale la nivelul unității de învățământ. Necunoașterea ținutelor strategice ale PDI are incidență asupra gradului de corelare a documentelor de proiectare și planificare a activității CDI cu documentele manageriale ale școlii. Aceasta relevă o lipsă de colaborare și comunicare la nivel instituțional, dar și o nerespectare a regulamentului de organizare și funcționare a CDI.

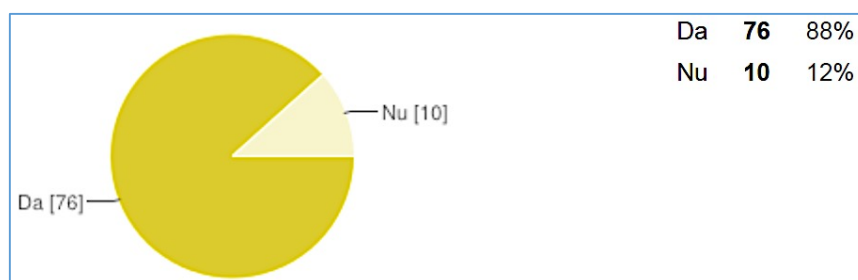
La întrebarea deschisă adresată cu privire la ținutele strategice la care CDI răspunde, au fost oferite o serie de exemple de ținte strategice și obiective propuse în PDI unităților de învățământ. Deoarece, în cadrul studiului, nu am avut acces documentele manageriale ale unităților de învățământ participante la studiu, în vederea verificării răspunsurilor date de respondenți, nu putem asigura că aceste ținte strategice sunt formulate astfel în PDI, respectiv nu putem garanta că acestea sunt cuprinse în documentele administrative de proiectare elaborate la nivelul unităților de învățământ. Unele răspunsuri indică faptul că unii respondenți nu cunosc ținutele strategice din PDI.

Exemple de ținutele strategice sau obiective din PDI de care s-a ținut cont în procesul de elaborare a proiectelor CDI așa cum au fost ele formulate de respondenți:

- *Asigurarea egalității de șanse în ceea ce privește accesul la informație și documentație actuală a elevilor proveniți din medii culturale, economice și sociale diferite;*
- *Realizarea de programe educaționale specifice nevoii de formare a elevilor: antrenarea și participarea elevilor la activități curriculare și extracurriculare care să-i formeze ca viitori cetățeni într-o lume a cunoașterii;*
- *Realizarea unui demers educațional care să asigure șanse egale elevilor cu nevoi speciale;*
- *Acces deschis la informare și documentare și oferirea de șanse egale pentru toți membrii comunității; prin sprijinirea demersului de dezvoltare a culturii informației;*
- *Oferirea posibilității elevilor să se inițieze în folosirea și utilizarea metodelor moderne de lucru (munca în echipă, abordare interdisciplinară) sau să-și formeze atitudini specifice (spirit de inițiativă, deprinderi de căutare și prelucrare a informațiilor);*
- *Promovarea educației pentru valori, a bunului cetățean la nivelul școlilor ca un demers permanent și de impact prin elaborarea și implementarea unor proiecte/programe educaționale de către cel puțin 50% dintre cadrele didactice până la sfârșitul anului școlar 2013-2014;*
- *Îmbunătățirea calității procesului educațional;*
- *Dezvoltarea parteneriatelor educaționale încheiate conform unor protocoale de parteneriat cu alte instituții de învățământ preuniversitar / universitar sau de cultură, cu instituții reprezentative ale comunității locale;*
- *Asigurarea accesului la educație pentru grupurile marginalizate din punct de vedere etnic, social prin promovarea unei educații de tip integrativ;*

- Implementarea conceptului de cultură a calității în procesul educațional;
  - Dezvoltarea ofertei educaționale a instituției pentru a răspunde nevoilor, intereselor fiecărui beneficiar al actului educațional în perspectiva incluziunii sociale;
  - Modernizarea, dezvoltarea și exploatarea eficientă a resurselor didactice în vederea creșterii eficienței educației;
  - Transformarea școlii într-o organizație care învață. (Prin crearea și desfășurarea de programe și activități derulate în CDI, prin fructificarea tuturor oportunităților oferite de proiecte de colaborare locale, regionale și naționale);
  - Promovarea imaginii și creșterea prestigiului școlii. (Prin promovarea CDI-ului ca pol de cultură în cadrul comunității locale);
  - Dezvoltarea CDI, a programelor educative școlare și extrașcolare în funcție de nevoile integrării comunitare și social generale, pornind de la diagnosticul nevoilor individuale de educație;
  - Sporirea gradului de atractivitate a școlii prin calitatea facilităților oferite beneficiarilor;
  - Stimularea elevilor pentru un proces continuu și eficient de învățare favorizând dezvoltarea unor competențe pentru viață;
  - Creșterea nivelului de atractivitate al școlii pentru elevi și îmbunătățirea frecvenței școlare;
- Obiective generale: realizarea unui climat propice învățării care să determine creșterea interesului elevilor pentru frecventarea cursurilor;*
- Asigurarea complementarității educației formale, nonformale și informale;
  - Promovarea învățării permanente ca dimensiune majoră a politicii educaționale.

Majoritatea proiectelor semestriale de activitate propuse în anul școlar 2013-2014 vizează atingerea a cel puțin a unui obiectiv din sfera infodocumentară. Cu toate acestea, considerăm că procentul de 12% a proiectelor semestriale care nu vizează astfel de obiective este mare, având în vedere faptul că latura pedagogică – de formare a competențelor infodocumentare este cea care dă specificitatea CDI existente la nivelul unităților de învățământ. Reglementările în vigoare cu privire la organizarea activităților CDI precizează faptul că fiecare activitate derulată în CDI trebuie să vizeze dezvoltarea de competențe infodocumentare (Figura 84).



**Figura 84. Rata unităților de învățământ care au fixate obiective infodocumentare în proiectul semestrial de activitate**

Exemplele de obiective din domeniul infodocumentar fixate în proiectele semestriale de activitate date de către participanții la studiu ne ajută să concluzionăm că aceste obiective vizează dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor, dar și obiective care vizează dezvoltarea autonomiei în învățare, dezvoltarea simțului critic, poziționarea CDI, ca structură infodocumentară cu acces la resurse pe suporturi multiple, valorizarea competențelor elevilor, promovarea facilităților oferite de CDI și a serviciilor infodocumentare propuse prin CDI, poziționarea CDI, ca loc al învățării.

Prezentăm, spre exemplificare, o selecție a obiectelor prezentate de către respondenți la întrebarea deschisă cu privire la obiectivele fixate din proiectele de activitate care vizează dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor:

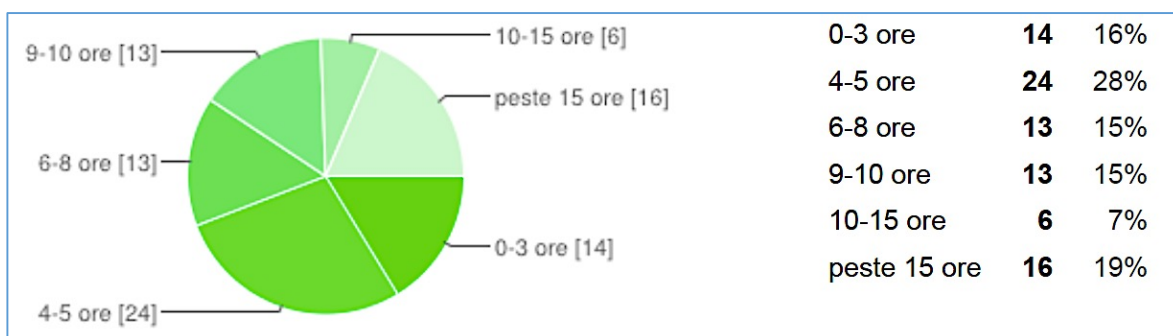
- *Înțelegerea de către elevi a rolului și importanței informației în lumea contemporană;*
- *Cunoașterea și folosirea tuturor tipurilor de documente existente în CDI (reviste, documente de referință, periodice și monografii);*
- *Organizarea de activități de inițiere a elevilor în cercetarea documentară;*
- *Inițierea elevilor în cercetarea documentară, în utilizarea spațiului și a resurselor CDI, precum și în tehnicile specifice de căutare, selectare, prelucrare și comunicare a informațiilor;*
- *Formarea/exersarea competențelor infodocumentare la elevi prin activități didactice moderne, interactive, centrate pe elev. (a) Punerea în practică a opt secvențe pedagogice, care să familiarizeze elevii din clasele nou formate (clasele a V-a și a IX-a) cu spațiile specifice CDI, cu sistemul de semnalizare, cu modul de așezare al documentelor la raft, la începutul fiecărui an școlar; (b) Punerea în practică a două secvențe pedagogice/clasă/an care să formeze elevilor competențe infodocumentare;*
- *Dezvoltarea de competențe de informare și documentare prin realizarea unor eseuri și/sau lucrări de cercetare;*
- *Dezvoltarea competențelor suplimentare în utilizarea calculatorului și a Internetului; stimularea elevilor spre cercetare documentară și spre informare cu scop educativ;*
- *Formarea elevilor în domeniul cercetării documentare (cele 6 etape ale cercetării documentare);*
- *Dezvoltarea abilităților de căutare, selectare și prelucrare a informațiilor în cadrul unor proiecte disciplinare, inter-, transdisciplinare;*
- *Cunoașterea organizării fizice și intelectuale a CDI;*
- *Cunoașterea și utilizarea tehnologiilor și instrumentelor de informare și comunicare de bază;*
- *Cunoașterea de către elevi a organizării documentelor în bibliotecă; realizarea independenței în regăsirea documentelor la raft;*
- *Utilizarea NTIC în realizarea unor produse documentare;*
- *Autonomie în căutarea, selectarea, prelucrarea și comunicarea informațiilor;*
- *Selectarea unor tehnici de cercetare documentară adaptate tipului de cercetare;*
- *Implementarea uneia dintre metodele de învățare cele mai eficiente – învățarea prin descoperire (pentru a obține un randament școlar de 80-90%);*
- *Să regăsească elementele de descriere a unui document în baza de date/fișierul tradițional prin activități*

directe de exploatare a fondului documentar;

- Dezvoltarea capacității de a întocmi un document cu valoare informativă;
- Utilizarea dicționarului în pregătirea unei prezentări orale;
- Identificarea diferitelor tipuri de resurse pe care le are un CDI;
- Cunoașterea și identificarea diferitelor instrumente de căutare (lucrări de referință, sisteme de clasificare, indexuri, instrumente de căutare informatizată); Selecționarea documentelor care corespund subiectului de cercetare; înțelegerea și extragerea informațiilor conținute într-un document; comunicarea într-un mod organizat a rezultatelor cercetării.

Repartizarea orelor destinate activităților pedagogice se realizează diferit și constatăm diferențe atât privind categoriile de activități, cât și variații la nivelul unităților de învățământ care au caracteristici asemănătoare.

Situația privind alocarea unui volum orar pentru desfășurarea activităților pedagogice se prezintă astfel: în proporție de 28% unitățile de învățământ participante la studiu alocă un volum orar de 4-5 ore/săptămână pentru acest gen de activități, 19% dintre acestea alocă un volum orar de peste 15 ore/săptămână, iar 15% dintre acestea alocă între 6-8 ore/săptămână, respectiv procent identic (15%) alocă 9-10 ore/săptămână pentru acest gen de activitate. Un procent important (16%) alocă un număr foarte mic de ore pentru activitățile pedagogice din CDI, iar dintre aceștia o parte sunt bibliotecari școlari, o altă parte sunt reprezentanții unităților de învățământ în care spațiul CDI nu permite primirea unui număr mare de elevi. Lipsa capacității de primire a CDI poate fi o explicație posibilă, însă munca pe grupe poate fi efectuată de către responsabilii CDI în colaborare cu cadrele didactice (Figura 85).



**Figura 85. Număr de ore pe săptămână alocate activităților pedagogice (media/săptămână)**

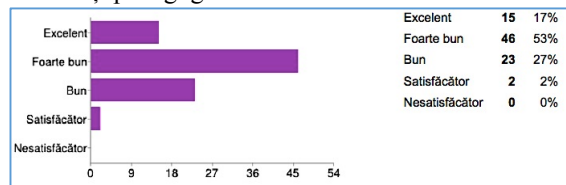
Respondenții evaluează (întrebarea 3.7) ponderea activităților realizate în CDI pentru principalele categorii de activități: pedagogice, culturale, de comunicare și de gestiune ca fiind “excelentă” sau „foarte bună”. În cele patru grafice de mai jos (Figura 86, Figura 87, Figura 88 și Figura 89) prezentăm situația detaliată a rezultatelor. Astfel,



constatăm faptul că la un nivel evaluat a fi excelent, ca pondere din totalul activităților realizate în CDI, se situează activitățile culturale pentru 24% dintre respondenți, urmate de activitățile de comunicare pentru 23% dintre respondenți. La un nivel considerat a fi “foarte bun” ca pondere din totalul activităților derulate se situează activitățile culturale (în 55% dintre CDI), urmate de cele pedagogice (în 53% dintre CDI), de comunicare (în 50% dintre CDI), de gestionare (în 49% dintre CDI). La un nivel considerat “bun” situația se prezintă în felul următor: activitățile pedagogice - 27%, activitățile culturale – 17%, de comunicare – 23% și de gestiune – 27%. În 2% dintre CDI ponderea activităților pedagogice se situează la un nivel “satisfăcător”. În 3% dintre CDI nivelul “satisfăcător” este și pentru ponderea activităților culturale și de comunicare. În 10% dintre CDI se consideră că ponderea activităților de gestiune se situează la un nivel satisfăcător.

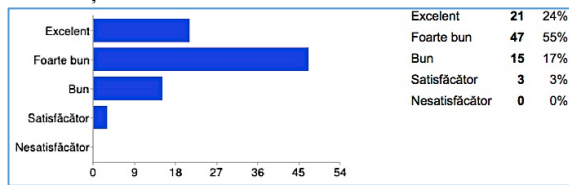
Analizând datele putem să concluzionăm faptul că majoritatea respondenților consideră că se alocă un volum orar mai important activităților pedagogice și culturale, în detrimentul activităților de gestiune și de comunicare. Acest fapt poate fi datorat și măsurilor de impulsivare a poziționării CDI ca loc de învățare și cultură, respectiv prin faptul că în fișa postului profesorului documentarist o pondere importantă a activității lui se regăsește în sfera organizării și desfășurării activităților pedagogice și culturale. Constatăm faptul că, deși la întrebarea anterioară un procent de 16% dintre respondenți alocă activităților pedagogice un număr de ore cuprins între 0 și 3 ore/ săptămână, doar 2% dintre aceștia consideră că ponderea activităților pedagogice este “satisfăcătoare” și niciunul dintre aceștia nu consideră această situație ca fiind „nesatisfăcătoare”. Acest lucru ne arată că avem reprezentări diferite în ceea ce privește nivelul de satisfacție în ceea ce privește îndeplinirea rolului pedagogic al CDI și nevoia de a preciza anumite aspecte privind itemii de evaluare a CDI.

Activități pedagogice:



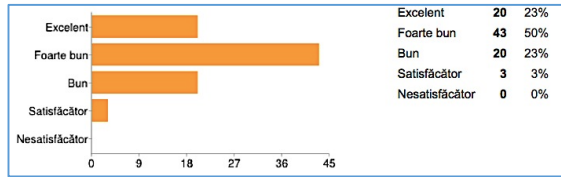
**Figura 86. Gradul de satisfacție privind ponderea activităților pedagogice derulate în CDI în anul școlar 2013-2014**

Activități culturale:



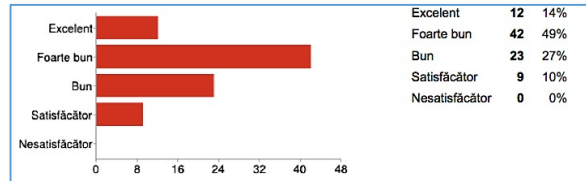
**Figura 87. Gradul de satisfacție privind ponderea activităților culturale derulate în anul școlar 2013-2014**

Activități de comunicare:



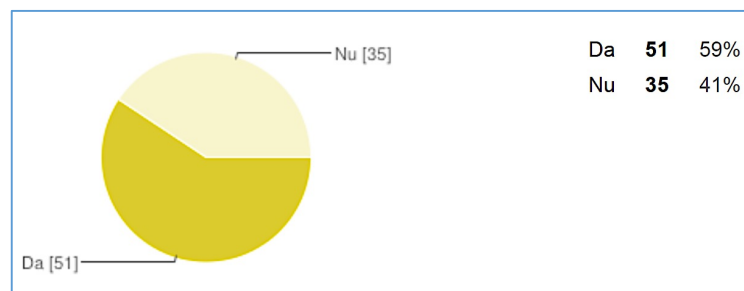
**Figura 88. Gradul de satisfacție privind ponderea activităților de comunicare derulate în CDI în anul școlar 2013-2014**

Activități de gestionare:



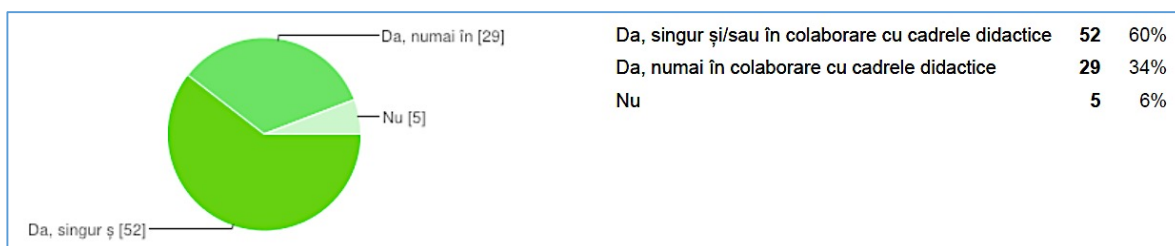
**Figura 89. Gradul de satisfacție privind ponderea activităților gestionare derulate în CDI în anul școlar 2013-2014**

În majoritatea unităților de învățământ (59%) este proiectat un demers progresiv de dezvoltare a competențelor infodocumentare. Acest răspuns ne permite să subliniem faptul că un demers progresiv poate fi construit numai prin cunoașterea nevoilor de formare ale elevilor, respectiv că procesul de formare a competențelor infodocumentare în 59% dintre unitățile de învățământ participante la studiu există o continuitate între acțiunile proiectate și planificate la nivelul unui an școlar. Inexistența unei progresii în dezvoltarea competențelor elevilor în 41% din situații, subliniază faptul că formarea se face de manieră izolată, insulară și, foarte probabil, repetitivă privind anumite noțiuni sau aspecte și inexistentă, pentru alte aspecte. Dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor nu se desfășoară gradual în aproape jumătate din CDI funcționale (*Figura 90*).



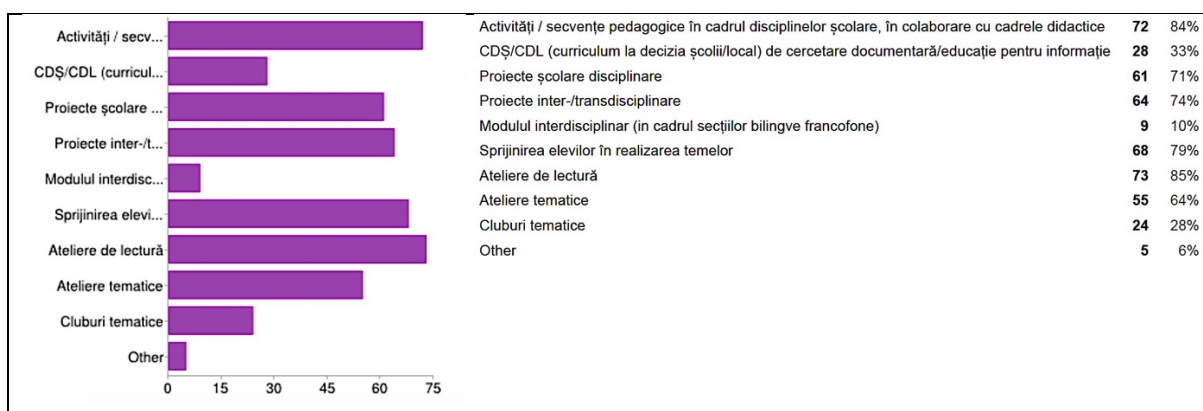
**Figura 90. Numărul unităților de învățământ care au proiectat un demers progresiv de dezvoltare a competențelor infodocumentare**

În majoritatea unităților de învățământ participante la studiu (94%) elevii au beneficiat de cel puțin o secvență de învățare în CDI pe parcursul unui an școlar. Acest aspect s-a realizat pentru 60% dintre cazuri de către profesorul documentarist, bibliotecarul școlar singur sau de către acesta în colaborare cu cadrele didactice din unitatea de învățământ. În 34% dintre CDI activitățile de învățare pot fi derulate cu clasele de elevi și sunt realizate de către profesorul documentarist sau bibliotecarul școlar numai în colaborare cu cadrele didactice (*Figura 91*).



**Figura 91.** Numărul de unități de învățământ în care a fost propusă cel puțin o secvență de învățare cu fiecare clasă de elevi

Personalul specializat în domeniul infodocumentar (profesori documentariști, bibliotecari și documentariști) încadrat în unitățile de învățământ participante la studiu participă la o serie de activități menite a dezvolta competențele infodocumentare ale elevilor. Un procent important dintre aceștia 85% participă la organizarea și derularea în CDI a unor ateliere de lectură, 84% dintre aceștia participă la organizarea de activități pedagogice din cadrul disciplinelor școlare, desfășurate în colaborare cu cadrele didactice, iar 79% dintre aceștia asigură, în cadrul activităților libere, îndrumare și sprijin elevilor în realizarea temelor. De asemenea, mai mult de jumătate dintre respondenți participa la realizarea de proiecte inter-/ transdisciplinare (74%), la realizarea de proiecte școlare disciplinare (71%) și la realizarea de diverse ateliere tematice (64%). În 33% dintre CDI participante la studiu respondenții realizează activități de cercetare documentară sau educație pentru informație în cadrul unui curriculum la decizia școlii sau curriculum local. Implicarea profesorilor documentariști și a bibliotecarilor școlari în activități pedagogice derulate în parteneriat cu alte cadre didactice dezvoltă oferta de activități a CDI și lărgeste paleta experiențelor de învățare ale elevilor. Reprezentarea grafică a acțiunilor în care este implicat personalul din CDI este redată în tabelul de mai jos, respectiv în graficul din *Figura 92*.



**Figura 92.** Participarea responsabililor CDI la organizarea activităților pedagogice derulate în CDI

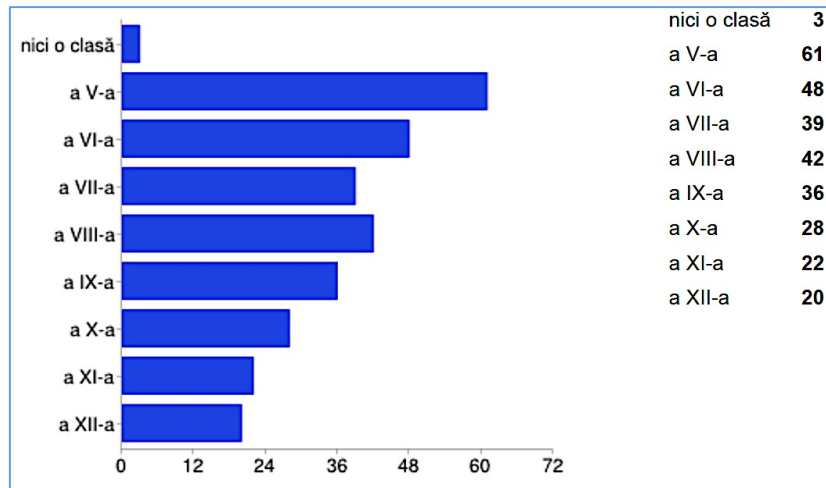
## **Secțiunea 4. Formarea și dezvoltarea competențelor elevilor în domeniul infodocumentar**

Pentru această secțiune au fost inventariate o serie de noțiuni și concepte din domeniul infodocumentar considerate a fi cele mai utile utilizatorilor în demersul lor de informare și documentare. Răspunsurile la întrebările propuse în această secțiune ne permit o identificare a practicilor profesorilor documentariști și a nivelelor de învățământ / claselor în care aceste noțiuni și concepte sunt abordate.

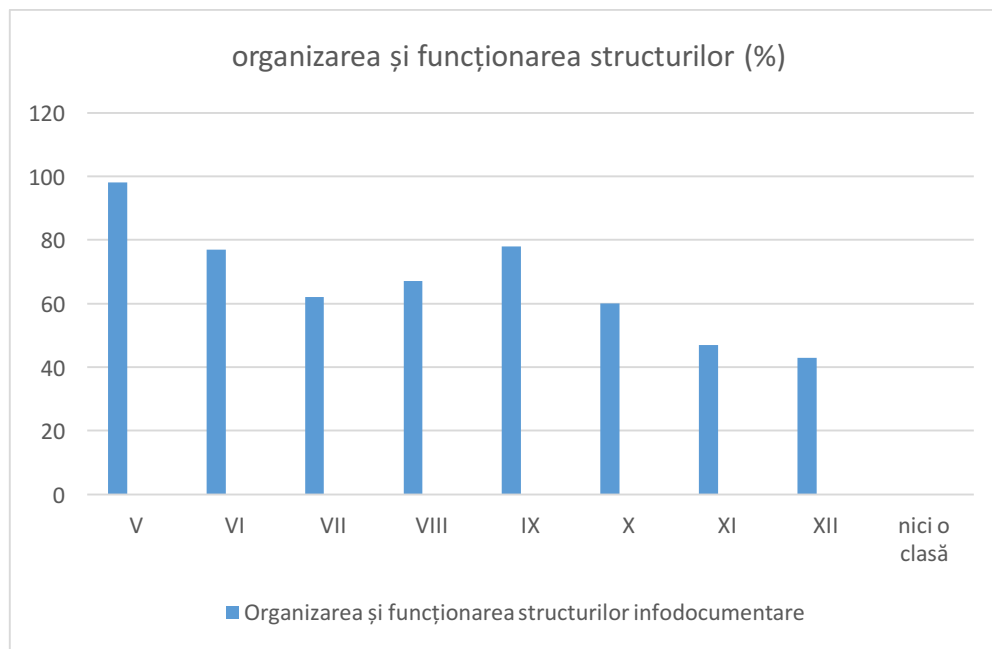
Având în vedere faptul că analiza datelor din această secțiune este realizată doar pentru clasele de gimnaziu (V-VIII) și liceu (IX-XII), procentele vor fi calculate în raport cu numărul unităților de învățământ participante la studiu în care funcționează clase de gimnaziu, respectiv cu numărul unităților de învățământ participante la studiu în care funcționează clase de liceu. Din răspunsurile date de respondenți la întrebarea 1. rezultă faptul că în 62 de unități de învățământ participante la studiu (din cele 86 de unități reprezentate) sunt organizate clase de gimnaziu, iar în 46 de unități de învățământ este organizat învățământ liceal (din cele 86 participante la studiu).

### **4.1. Organizarea și funcționarea structurilor infodocumentare**

Majoritatea claselor de gimnaziu și liceu participă la activități care vizează cunoașterea organizării și funcționării structurilor infodocumentare. Astfel că, în 98% dintre unitățile de învățământ gimnazial sunt derulate astfel de activități pentru elevii claselor a V-a, respectiv în 78% dintre unitățile de învățământ liceal. Acest lucru este explicabil prin faptul că, fiind debut de ciclu de școlarizare, cunoașterea structurii infodocumentare la nivelul unității de învățământ permite derularea ulterioară a activităților, respectiv facilitează accesul elevilor la resursele CDI, dezvoltă autonomie a elevilor în accesarea spațiului și permite o comunicare direct cu beneficiarii CDI. Aceste noțiuni nu sunt abordate în 3 unități de învățământ. Valorile scad în cazul claselor de liceu (valori cuprinse între 43 și 78%) în raport cu procentele privind clasele de gimnaziu (62 și 98%), însă rămân importante. Noțiunile cu privire la organizarea și funcționarea structurilor infodocumentare sunt reluate în repetate rânduri în cadrul aceluiași nivel de învățământ, la clase diferite de gimnaziu, respectiv liceu (*Figura 93*). Acest lucru poate fi explicat, prin cantitatea mare de informații și numărul mare de activități care pot fi derulate pe această temă. Pe de altă parte, această temă este una care facilitează mult dezvoltarea autonomiei în utilizarea resurselor CDI (de manieră individuală sau de grup).



**Figura 93. Număr unități de învățământ / nivel) la care sunt abordate noțiuni legate de prezentarea și cunoașterea structurilor infodocumentare**

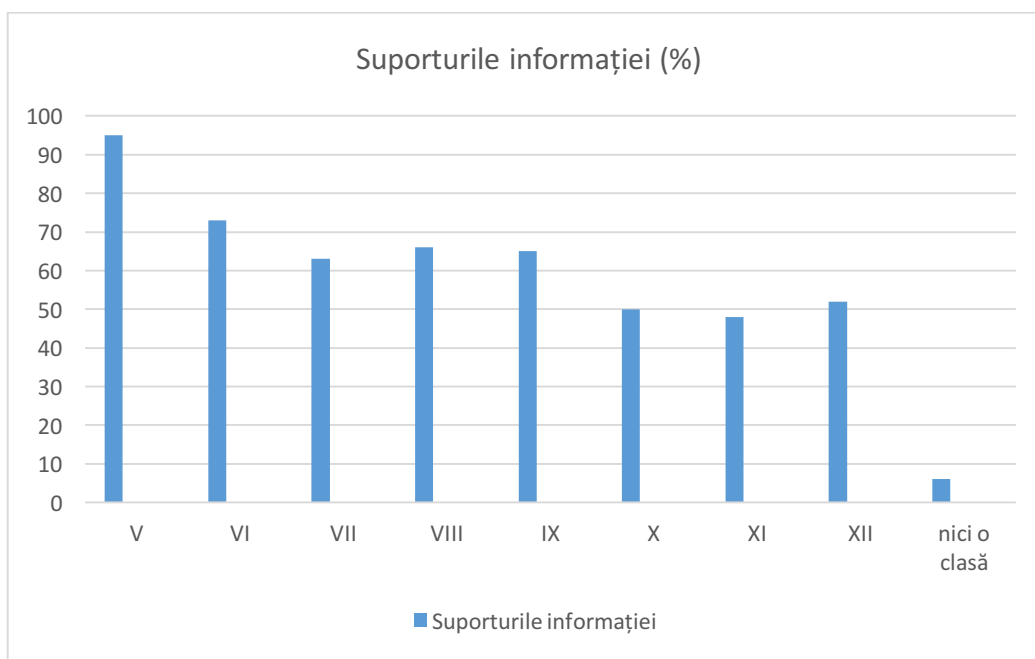


**Figura 94. Situația - % unități de învățământ - la care sunt abordate noțiuni legate de prezentarea și cunoașterea structurilor infodocumentare / clase**

## 4.2. Suporturile informației

Organizarea de activități care vizează și abordarea noțiunilor privind suporturile informației, respectiv descoperirea și utilizarea în activitatea de învățare a informației pe suporturi multiple se realizează în 94% dintre unitățile de învățământ. Subiectul privind “suporturile informației” este abordat la toate clasele de gimnaziu, dar cu precădere la clasele inferioare de gimnaziu (la clasele a V-a în 95% din unități și la clasa a VI-a în 72% din unități). Situația la nivelul învățământului liceal se prezintă astfel: un procent cuprins între

47 și 65% dintre unitățile participante la studiu propun elevilor de liceu subiecte care tratează problematica descoperirii și cunoașterii suporturilor informației. La nivelul a 5 unități de învățământ (reprezentând 6% din total) acest subiect nu este tratat în cadrul activităților organizate în CDI. Constatăm diferențe procentuale importante privind abordarea acestui subiect între clasele de început și final de ciclu, așa cum este arătat în graficul de mai jos.



**Figura 95.** Rata unităților de învățământ în se abordează noțiuni privind *suporturile informației* / clase

### 4.3. Proprietatea intelectuală

Activități care să vizeze abordarea problematicii “proprietății intelectuale și dreptului de autor” este o chestiune abordată cu precădere la clasele de final de ciclu gimnazial (clasa a VIII-a în 67% dintre unități, iar la clasa a VII-a în 53% dintre unități), respectiv de debut de liceu (50%, respectiv 52% dintre respondenți propun elevilor această temă la clasa a IX-a, respectiv la clasa a X-a). Procentul unităților de învățământ, atât de gimnaziu, cât și de liceu, în care sunt abordate noțiunile legate de *proprietatea intelectuală* este mai scăzut față de procentul celor în care sunt abordate noțiuni privind *organizarea structurii infodocumentare*, respectiv *suporturile informației*. În plus, remarcăm faptul că 19% dintre participanții la studiu nu abordează acest subiect la nicio clasă de elevi. Detalii privind abordarea subiectului “proprietății intelectuale” la nivel gimnazial și liceal sunt prezentate în *Figura 96*.

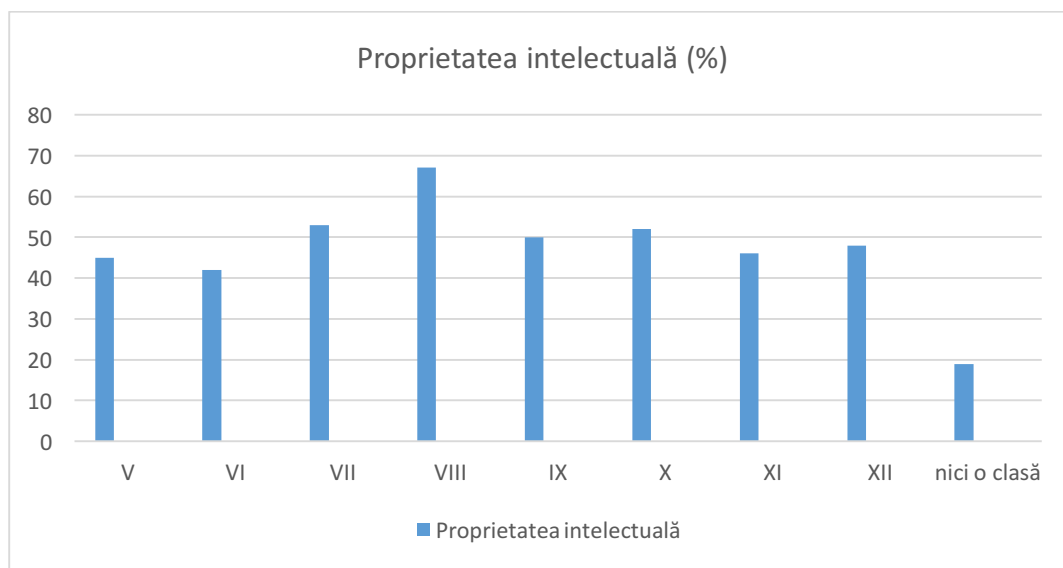


Figura 96. Situația claselor la care sunt abordate noțiuni privind *proprietatea intelectuală*

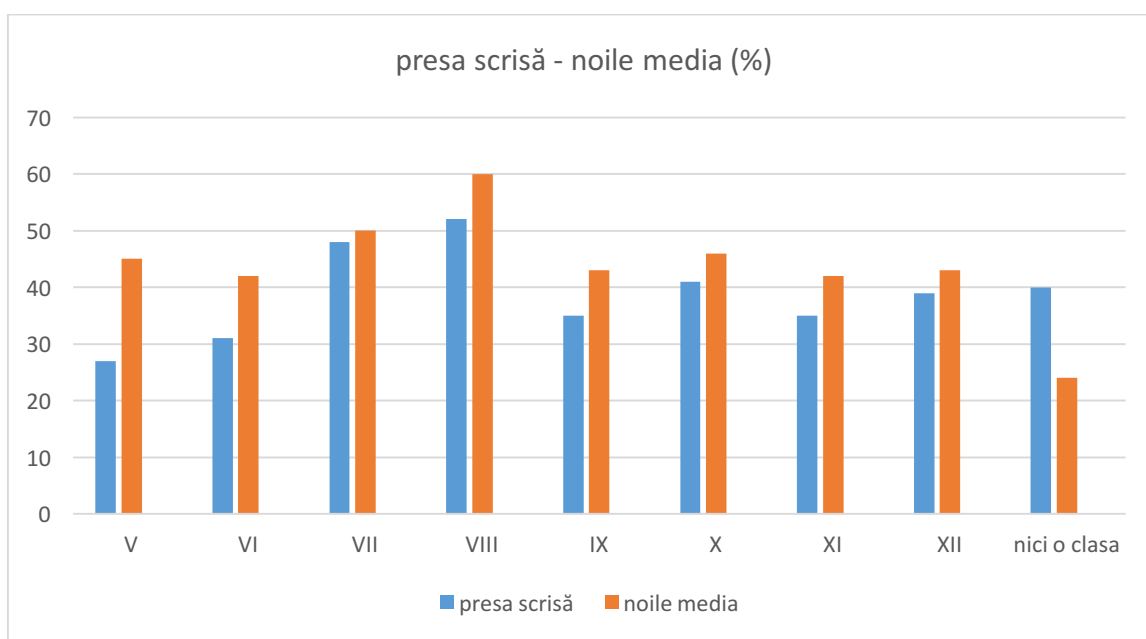
#### 4.4. Presa scrisă

Situația privind abordarea noțiunilor și conceptelor privind presa scrisă – ca parte a educației pentru informație și/sau educației media la nivelul unităților de învățământ este unul care pare a fi neglijat. În 40% dintre unitățile participante la studiu noțiuni sau concepte privind *presa scrisă* nu sunt abordate. Tratarea subiectului se realizează în 51% din unitățile de învățământ participante la studiu la nivelul clasei a VIII-a, respectiv în 48% din cazuri la nivelul clasei a VII-a. La nivel liceal, subiectul este abordat la nivelul clasei a X-a în 41% din unitățile participante la studiu, în 39% dintre unități la nivelul clasei a XII-a și în 34% dintre unități la nivelul claselor a IX-a și a XI-a. Situația detaliată (pe clase) privind procentul unităților de învățământ în care sunt abordate noțiuni și concepte privind *presa scrisă*, respectiv *noile media* este prezentată în graficul de mai jos.

#### 4.5. Noile media

Subiectul privind noile media este tratat în majoritatea unităților de învățământ. Cu toate acestea, remarcăm că într-un procent semnificativ de 28% din cazuri acest subiect nu este abordat la nicio clasă de elevi. Situația se prezintă astfel: la nivelul a 60% dintre unitățile de învățământ participante la studiu, subiectul este abordat la clasa a VIII-a, iar într-o proporție de 41-50% dintre unități tratarea subiectului se face la clasele a V-a, a VI-a și a VII-a. La liceu, subiectul este abordat la nivelul claselor a X-a în 45% dintre unitățile de învățământ, iar la nivelul claselor a IX-a și a XI-a la nivelul a 43% dintre unități de învățământ.

Situația comparativă privind abordarea noțiunilor și conceptelor privind *presa scrisă*, respectiv *noile media* pe clase este prezentată în *Figura 97*.



**Figura 97.** Situația comparativă referitoare la abordarea noțiunilor privind *presa scrisă* și *noile media*

## Noțiuni de cercetare documentară:

### 4.6. Definirea subiectului de cercetare

Abordarea noțiunilor și conceptelor legate de *definirea subiectului de cercetare* – ca parte a activității de cercetare documentară / etapa a demersului de cercetare documentară se realizează în majoritatea unităților de învățământ. Însă, în 16% dintre unitățile de învățământ acest subiect nu este abordat la niciuna dintre clasele de gimnaziu și liceu. În unitățile de învățământ care propun elevilor activități care abordează noțiuni cu privire la definirea subiectului de cercetare acest lucru se realizează cu precădere la nivelul clasei a VIII-a (în 68%), dar și într-un procent destul de însemnat și la nivelul claselor a V-a (53%), a VII-a (52%) și a VI-a (48%). La nivel liceal, subiectul este abordat la nivelul clasei a XII-a în 54% dintre unități, la clasa a IX-a în 50% dintre unități și la clasele a X-a și a XI-a în 49% dintre unități. În unele unități de învățământ subiectul este reluat și abordat de mai multe ori la clase de nivel diferit. Prezentarea detaliată a situației privind numărul unităților de învățământ în care este abordată tema “*definirea subiectului de cercetare*”/clase este prezentată în *Figura 98*.



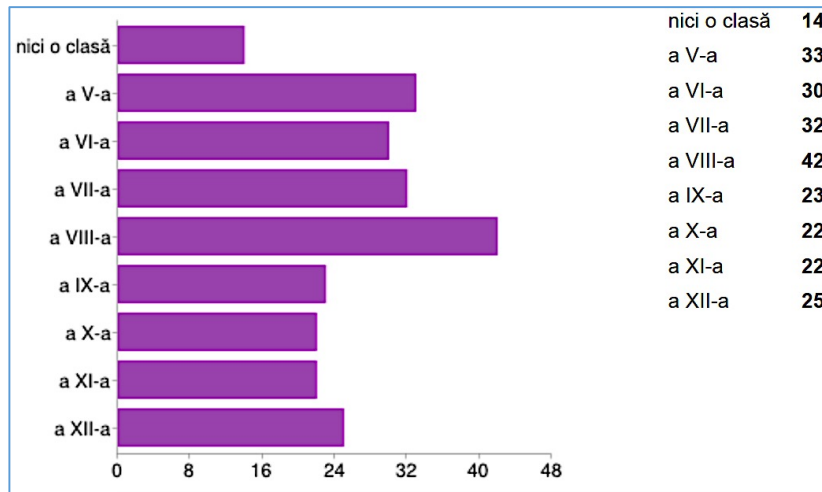


Figura 98. Situația claselor la care sunt abordate noțiuni legate de *definirea subiectului de cercetare*

#### 4.7. Stabilirea cuvintelor-cheie

Activități specifice de învățare în vederea “stabilirii cuvintelor-cheie” sunt propuse atât în gimnaziu, cât și în liceu într-un procent destul de ridicat (84%). Este un subiect tratat și reluat la nivele diferite de studiu. Cel mai frecvent este abordat la nivelul claselor a VIII-a (în 61% dintre unități) și claselor a V-a (în 56% dintre unități). Situația la nivelul claselor de învățământ liceal se prezintă astfel: în 59% de unități de învățământ subiectul este abordat la nivelul claselor a IX-a, în 52% din cazuri la nivelul claselor a XII-a, în 46% din cazuri la nivelul claselor a X-a și în 44% din cazuri la nivelul claselor a XI-a. Însă, în 16% din unitățile de învățământ subiectul nu este abordat la niciuna dintre clase. Detalii cu privire la numărul unităților de învățământ care propun activități de “stabilire a cuvintelor-cheie” pentru fiecare nivel de învățământ sunt prezentate în *Figura 99*.

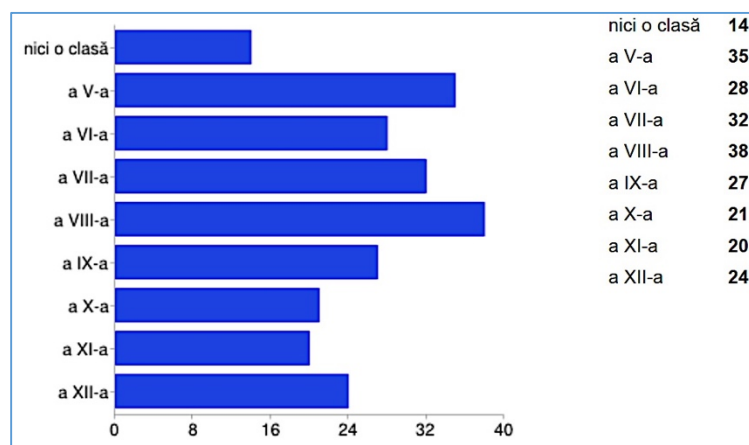
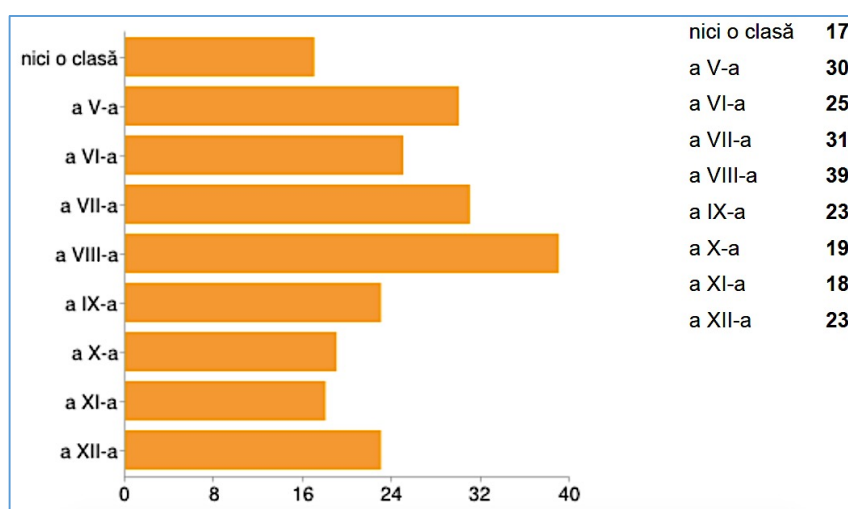


Figura 99. Situația claselor la care sunt abordate noțiuni legate de *stabilirea cuvintelor cheie*

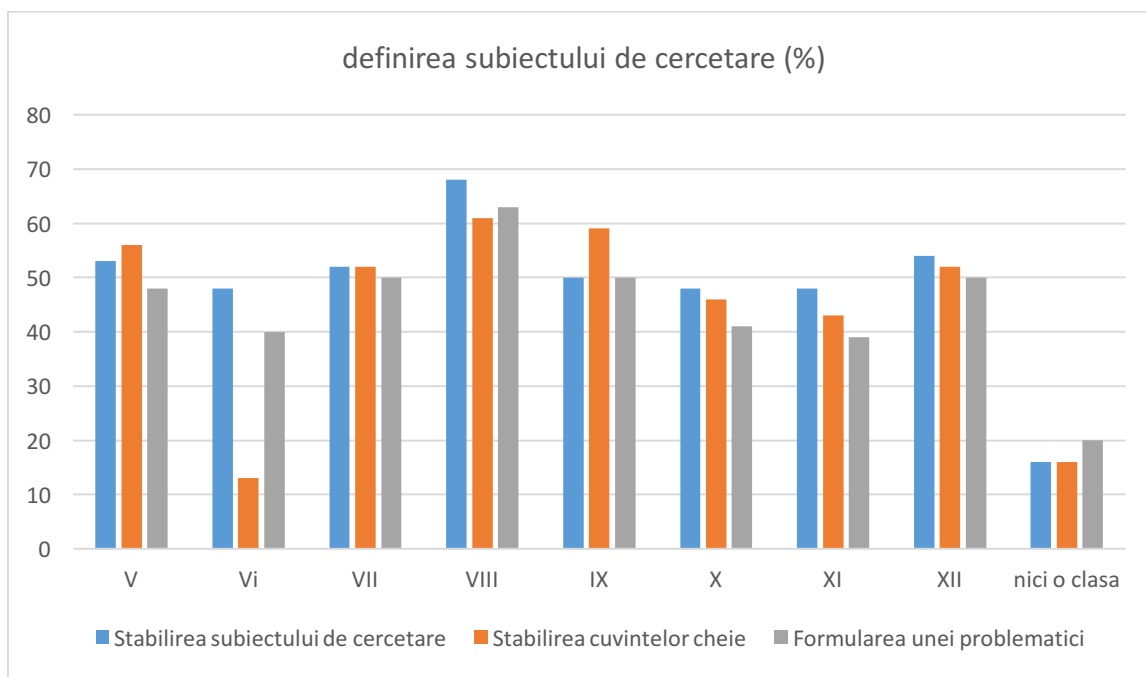
#### 4.8. Stabilirea subiectului: formularea unei problematici

Noțiuni privind modalitatea și demersul de *formulare a unei problematici* ca etapă în cadrul unei activități de cercetare documentară nu sunt abordate în 20% dintre unitățile de învățământ participante la studiu. Cel mai adesea, aceste noțiuni sunt abordate la nivelul clasei a VIII-a (în 63% dintre unități) și la nivelul clasei a VII-a (în 50% dintre unități). La nivelul învățământului liceal, cel mai adesea aceste noțiuni sunt abordate la clasele a IX-a și a XII-a (în 50% dintre unități). Abordarea acestor noțiuni este reluată la nivele de studiu diferite, atât în învățământul gimnazial, cât și în învățământul liceal. Detalii cu privire la numărul unităților de învățământ în care aceste noțiuni sunt abordate/clase și nivele de studiu sunt prezentate în graficul de mai jos (*Figura 100*):



**Figura 100.** Situația claselor la care sunt abordate chestiuni legate de *stabilirea subiectului de cercetare: formularea unei problematici*

Prezentăm mai jos situația comparativă referitoare la procentul unităților de învățământ în care sunt abordate și tratate noțiuni și concepte privind *definirea subiectului de cercetare: stabilirea subiectului de cercetare, stabilirea cuvintelor-cheie, formularea unei problematici*.



**Figura 101. Situația privind abordarea noțiunilor privind definirea subiectului de cercetare**

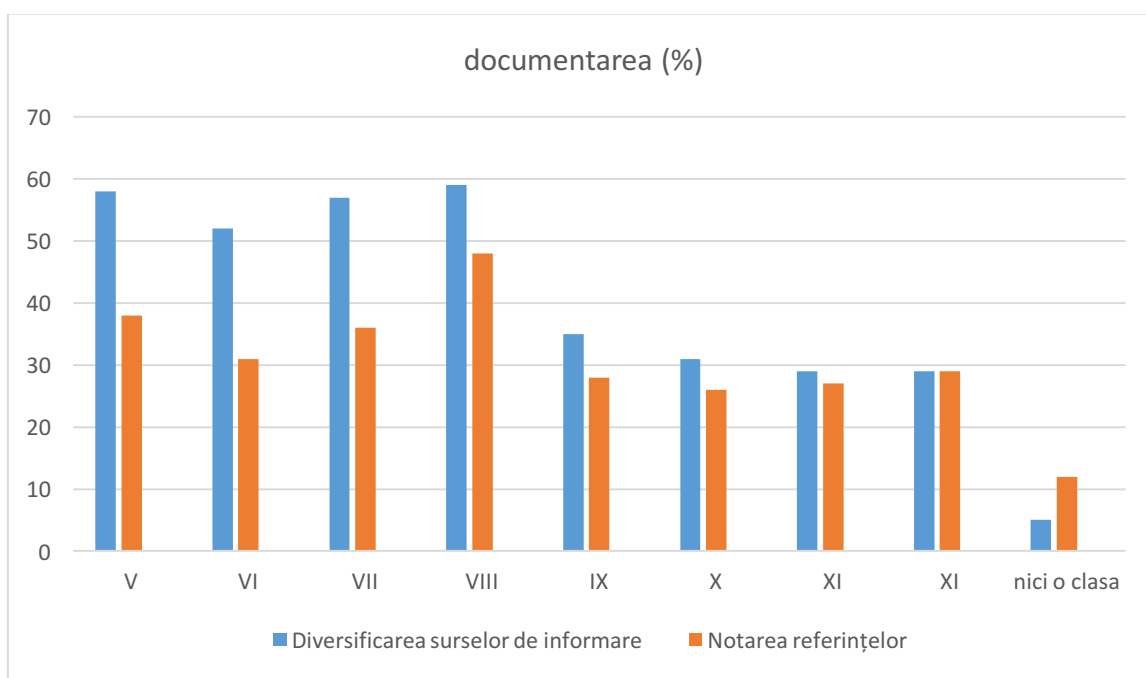
#### 4.9. Documentarea: diversificarea surselor de informare

Subiectul privind *diversificarea surselor de informare* este abordat cu precădere în unitățile de învățământ gimnazial, dar este abordat și la nivel liceal. Majoritatea unităților de învățământ propun acest subiect elevilor, însă în 5% dintre unități acest subiect nu este abordat. Din datele culese, constatăm că acesta este un subiect reluat și tratat la nivele de studiu diferite, atât în învățământul gimnazial, cât și în învățământul liceal. La nivelul învățământului gimnazial subiectul este tratat în peste 72% dintre unitățile de învățământ la clasele V-VIII. La nivel liceal, aceste noțiuni sunt abordate, cel mai adesea la clasa a IX-a (în 65 dintre unitățile de învățământ).

#### 4.10. Documentarea: notarea referințelor

Noțiunile privind *notarea referințelor* sunt abordate în 88% dintre unitățile de învățământ participante la studiu la cel puțin un nivel de studiu. În învățământul gimnazial, subiectul este abordat, cel mai frecvent, la clasa a VIII-a (în 66% dintre unitățile de învățământ), respectiv la clasa a V-a (53%). În 47-54% dintre unitățile de învățământ subiectul este abordat și tratat la clasele de liceu.

Prezentăm în *Figura 102* o situație comparativă privind procentul unităților de învățământ în care sunt abordate și tratate (pe clase și nivele de învățământ) noțiuni referitoare la *diversificarea surselor* și *notarea referințelor* în cadrul etapei de documentare.



**Figura 102. Situația privind abordarea noțiunilor privind diversificarea surselor de informare și notarea referințelor**

#### **4.11. Documentarea: spațiul informațional, cataloage**

Noțiunile și conceptele privind *organizare și utilizarea spațiului informațional*, respectiv a *cataloagelor* sunt abordate cel mai adesea la clasele a VIII-a (în 52% dintre unități) și a V-a (în 50% dintre unități), respectiv în primele două clase de liceu (în 48% dintre unități). În 32% dintre unități subiectul este tratat la clasele terminale de liceu. În aproape o treime (27%) dintre unitățile de învățământ gimnazial și liceal aceste concepte nu sunt tratate cu nicio clasă de elevi.

#### **4.12. Documentarea: Motoare de căutarea, navigare pe Internet**

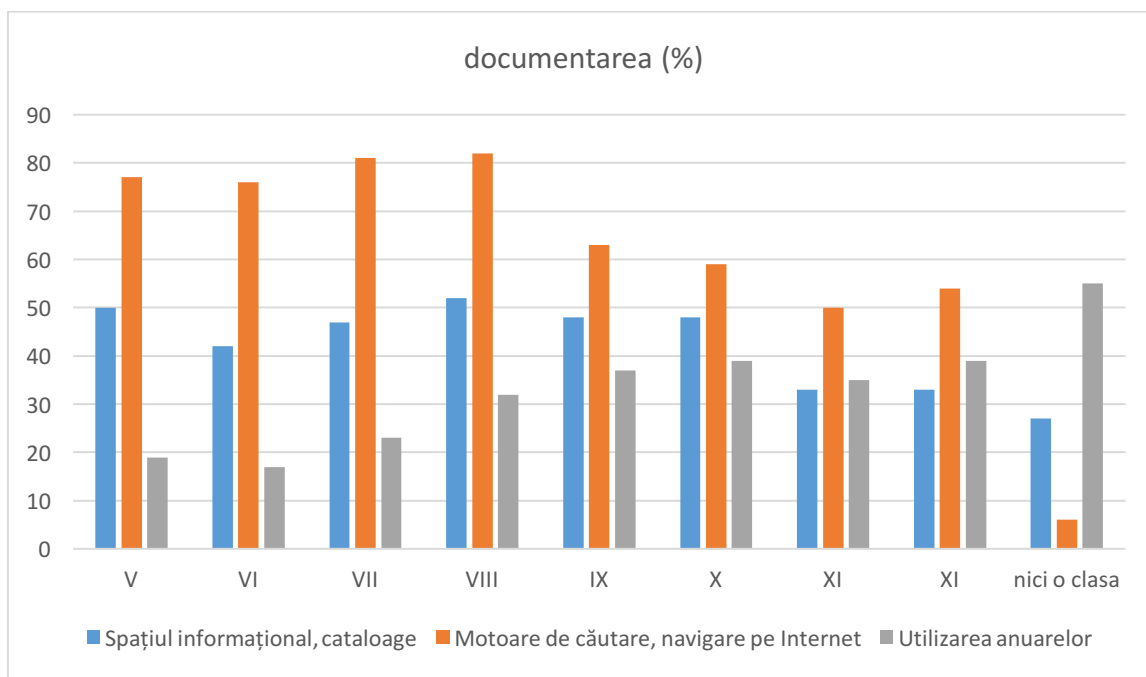
Noțiuni privind *motoarele de căutare* și formarea competențelor privind *navigarea pe Internet* sunt chestiuni abordate în proporție mai însemnată la nivelul a 95% dintre unitățile participante la studiu. Subiectul este abordat și reluat în peste 3/4 dintre unitățile participante la studiu la fiecare dintre clasele din învățământul gimnazial (la clasa a VIII-a în 82% de unități, la clasa a VII-a în 81% dintre unități, la clasa a V-a în 77% dintre unități și la clasa a VI-a în 76% dintre unități). La nivelul învățământului liceal competențe de utilizarea a *motoarelor de căutare* și *navigare pe Internet* sunt dezvoltate cu precădere la nivelul clasei a IX-a (în 63% dintre unitățile de învățământ liceal participante la studiu). În

proporție importantă unitățile de învățământ liceal propun activități care vizează aceste competențe elevilor din clasele a X-a (59%), a XII-a (54%) și a XI-a (50%). Din datele analizate, rezultă faptul că și la nivelul unităților de învățământ liceal subiectul este reluat la două sau mai multe nivele. Constatăm că subiectul nu este abordat la nicio clasă în 6% dintre unitățile de învățământ participante la studiu.

#### **4.13. Documentarea: utilizarea anuarelor**

Noțiunile privind *utilizarea anuarelor* și *bazelor de date* ca parte a activității de cercetare documentară nu sunt abordate în peste jumătate dintre unitățile de învățământ participante la studiu. Astfel, în 55% dintre unitățile de învățământ gimnazial și liceal aceste noțiuni nu sunt abordate la nici o clasă de elevi. Valorile procentuale cu privire la unitățile de învățământ care propun elevilor tratarea acestor noțiuni sunt mult mai importante decât cele cu privire la unitățile de învățământ gimnazial. În 35-36% dintre unitățile de învățământ liceal aceste noțiuni sunt abordate la clasele a XI-a și a IX-a, iar în 37% dintre unități acestea sunt tratate la clasele a X-a și a XII-a. În învățământul gimnazial aceste noțiuni sunt tratate, cel mai adesea, la clasele terminale (în 22-32% dintre unități).

Detalii cu privire la proporția unităților de învățământ care propun elevilor activități care vizează abordarea noțiunilor și dezvoltarea competențelor de: *organizare și utilizare a spațiului informațional*, *a cataloagelor*, *de utilizarea a anuarelor*, respectiv de *utilizare a motoarelor de căutare și navigare pe Internet* sunt prezentate în graficul de la *Figura 103*.

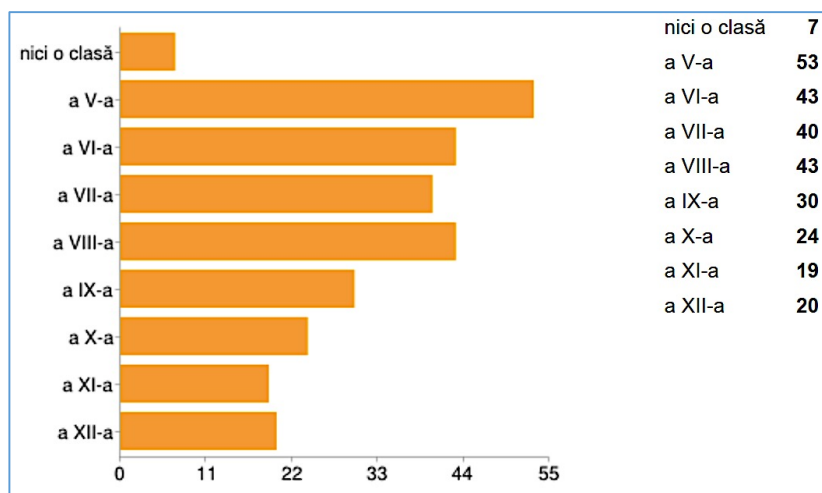


**Figura 103. Situația claselor la care sunt abordate noțiuni legate de *documentare***

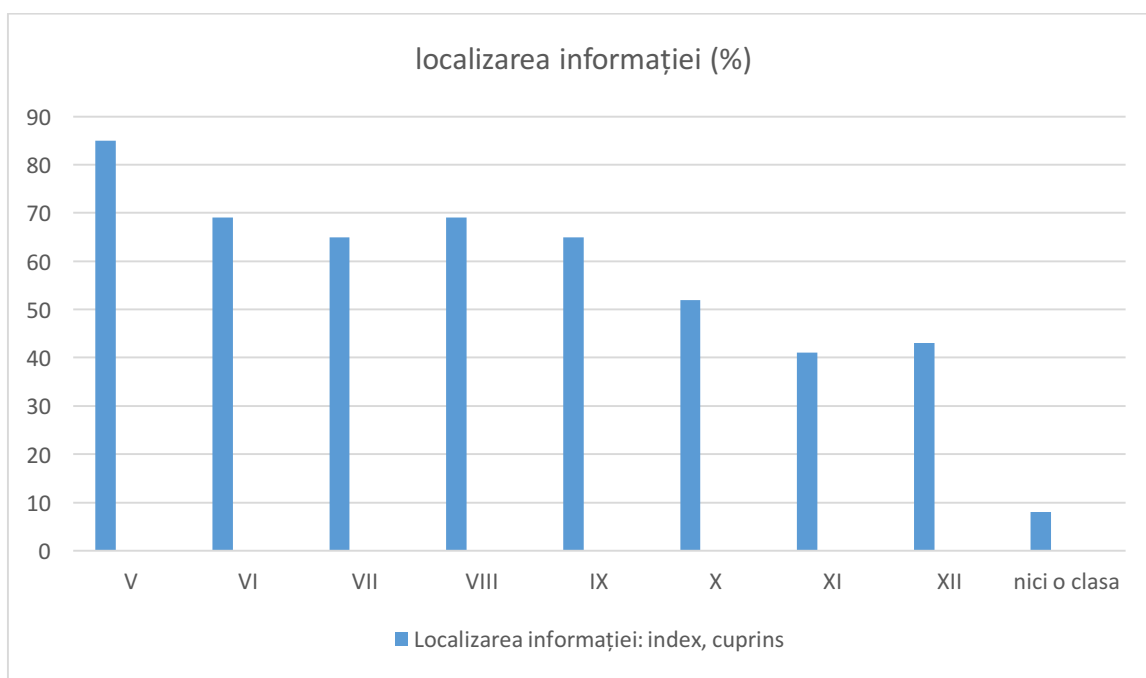
#### **4.14. Selectarea informației: localizarea într-un document (cuprins, index...)**

Formarea și dezvoltarea competențelor de *selectare a informației - de localizare a informației într-un document* (utilizând cuprinsul, indexul etc.) se realizează în marea majoritate a unităților de învățământ participante la studiu. Un procent scăzut, dar important, 8% dintre unitățile de învățământ nu abordează subiectul la nicio clasă de gimnaziu sau liceu. Cu toate acestea, constatăm că, în majoritatea unităților de învățământ, subiectul este reluat și tratat la clasele de gimnaziu și liceu. Astfel că, în unitățile de învățământ gimnazial în care formarea și dezvoltarea competențelor *de localizare a informației într-un document* se realizează, aceste activități sunt propuse la clasa a V-a în 85% dintre cazuri, la clasele a VI-a și a VIII-a în 69%, respectiv la clasele a VII-a în 65% dintre unitățile de învățământ participante la studiu. La nivelul învățământului liceal dezvoltarea acestor competențe se realizează cu precădere la nivelul clasei a IX-a în 65% dintre unitățile de învățământ liceal participante la studiu, la nivelul clasei a X-a în 52% dintre unități, iar la clasele terminale de liceu în 41-43% dintre licee. Din datele culese rezultă faptul că în multe unități de învățământ subiectul este reluat la două sau mai multe nivele de studiu.

Prezentăm mai jos situația privind numărul de unități de învățământ care propun elevilor de gimnaziu și liceu activități de dezvoltare a competențelor de *localizare a informației într-un document utilizând cuprinsul și indexul*.



**Figura 104. Situația claselor la care sunt abordate noțiuni legate de selectarea informației: localizarea într-un document**



**Figura 105. Situația privind numărul de unități de învățământ care propun elevilor de gimnaziu și liceu activități de dezvoltare a competențelor de localizare a informației într-un document**

#### 4.15. Evaluarea informației: fiabilitate, validitate

Formarea și dezvoltarea competențelor de *evaluare a informației (fiabilitate, validitate)* într-un demers de cercetare documentară - ca etapă a cercetării documentare - este un subiect tratat în majoritatea unităților participante la studiu (81%). Având în vedere importanța abordării acestor noțiuni considerăm faptul că procentul de 19% al unităților de învățământ în care subiectul nu este abordat la nicio clasă de elevi este unul important. Cu toate acestea, remarcăm faptul că în unitățile de învățământ în care subiectul este abordat

acest lucru se realizează în mod repetat la cel puțin două nivele de învățământ (clase) în gimnaziu și la cel puțin o clasă la nivelul învățământului liceal. Privind unitățile de învățământ gimnazial, situația se prezintă astfel: în 68% dintre gimnazii aceste noțiuni sunt abordate la clasa a VIII-a și, în procent egal - de 56%, la nivelul claselor a V-a, a VI-a și a VII-a. La nivelul unităților de învățământ liceal noțiunile și conceptele legate de *evaluarea informațiilor* sunt abordate la clasele a IX-a și a X-a în 52% dintre unitățile de învățământ participante la studiu, respectiv la clasele a XII-a în 48% dintre cazuri și la clasa a XI-a în 39% dintre unități. Situația completă a ratei unităților de învățământ care propun abordarea noțiunilor privind *evaluarea informațiilor* în demersul de cercetare documentară este prezentată în *Figura 106*.

#### **4.16. Evaluarea gradului de relevanță în raport cu subiectul de cercetare**

Dezvoltarea abilităților de a *evalua gradul de relevanță a informației în raport cu subiectul de cercetare* în etapa de *selecție a informației* este un subiect mai puțin tratat în unitățile de învățământ participante la studiu. În aproape un sfert (24%) dintre unități de învățământ chestionate acest subiect nu este abordat la nicio clasă de elevi. Subiectul este tratat la clasele a VIII-a în 61% dintre unitățile de învățământ, la clasele a VII-a în 53% dintre unități, iar la clasele a V-a, respectiv a VI-a în 42% dintre unități învățământ. Subiectul este abordat și la clasele din învățământul liceal, unde în 52% dintre unitățile de învățământ liceal acesta este tratat la a X-a. Subiectul este propus în 50% dintre unitățile de învățământ elevilor din clasele a IX-a, iar celor din clasele terminale de liceu fiind propus în 43%, respectiv 48% dintre licee. Situația detaliată a ratei unităților de învățământ participante la studiu care propun elevilor abordarea noțiunilor privind “*evaluarea gradului de relevanță a informației în raport cu subiectul de cercetare*” este prezentată în *Figura 106*.

#### **4.17. Selectarea informației: evaluarea obiectivă a informației**

Formarea și dezvoltarea competențelor de *evaluare obiectivă a informației* în etapa de *selectare a informației* în cadrul unui demers de cercetare documentară este un subiect abordat în majoritatea unităților de învățământ participante la studiu (83%). Cu toate acestea, considerăm că procentul de 13% dintre unitățile de învățământ în care subiectul nu este abordat la nicio clasă de elevi este unul ridicat având în vedere importanța acestei etape într-un demers de cercetare documentară. Din datele culese și analizate constatăm că, la nivelul învățământului gimnazial subiectul este tratat, la cel puțin două nivele de studiu (clase). Aceste noțiuni sunt abordate la clasa a VIII-a în 69% dintre unitățile de învățământ

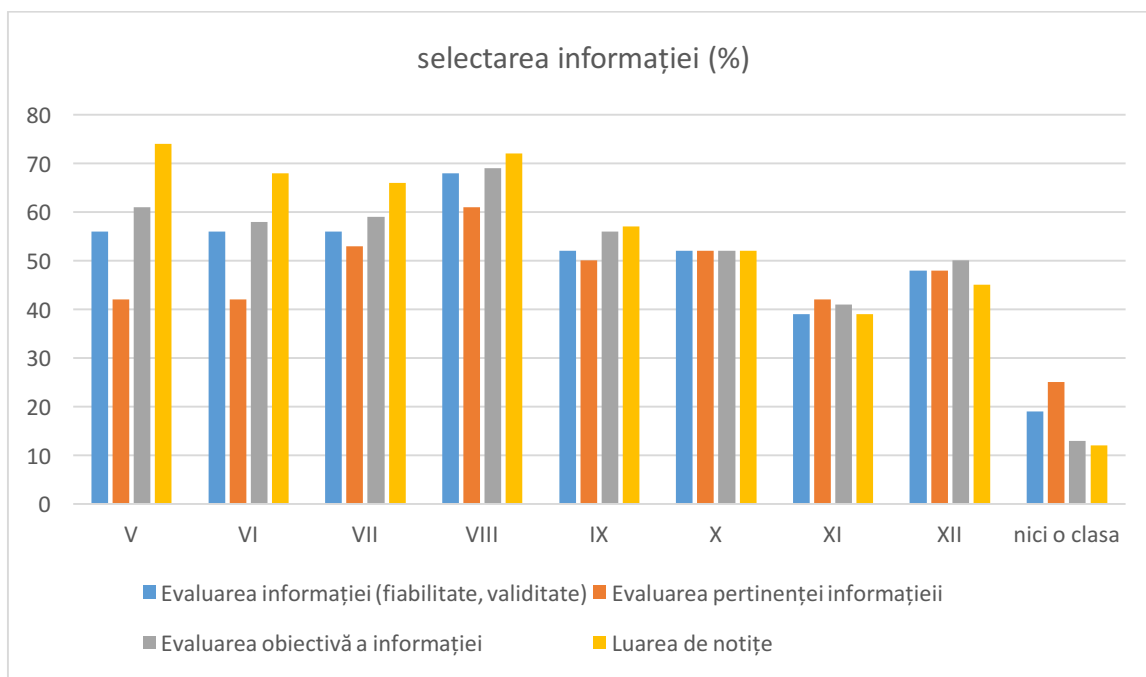


participante la studiu, la nivelul claselor a V-a în 61% dintre unitățile de învățământ, la clasa a VII-a în 60% dintre unitățile de învățământ și la clasa a VI-a în 58% dintre unități de învățământ. Noțiunile și conceptele privind *evaluarea obiectivă a informației* sunt abordate la nivelul claselor a IX-a în 57% dintre unitățile de învățământ liceal participante la studiu, la nivelul claselor a X-a în 52% dintre licee, la clasa a XI-a în 41% dintre licee, iar la clasa a XII-a în 50% dintre licee.

#### **4.18. Selectarea informației: luarea de notițe**

Abordarea subiectului și formarea tehnicilor de lucru privind *luarea de notițe* într-un demers de cercetare documentară se realizează în 88% dintre unitățile de învățământ participante la studiu. În învățământul gimnazial, aceste noțiuni sunt preponderent abordate la clasele a V-a (74% dintre gimnazii), la clasele a VIII-a (72% dintre gimnazii), dar și la clasele a VI-a (68% dintre gimnazii) și a VII-a (66% dintre gimnazii). La nivelul învățământului liceal noțiunile sunt abordate la clasa a IX-a în 57% dintre unitățile de învățământ liceal participante la studiu, la clasa a X-a în 52% dintre licee, la clasa a XII-a în 45% dintre licee, respectiv la clasa a XI-a în 39% dintre unitățile de învățământ. Și de această dată constatăm faptul că noțiunile privind *luarea notițelor* sunt abordate, la nivelul învățământului gimnazial, la cel puțin două clase.

Situația detaliată privind procentul unităților de învățământ care propun abordarea noțiunilor de: *evaluare a informației (fiabilitate, validitate)*, *evaluarea pertinentei informației în raport cu subiectul de cercetare*, *evaluare obiectivă a informației*, *luarea de notițe* în etapa *selectării informației* într-un demers de cercetare documentară este prezentată în *Figura 106*.



**Figura 106. Situația comparativă a ratei unităților de învățământ care propun abordarea noțiunilor privind evaluarea și luarea de notițe la clasele de gimnaziu și liceu**

#### 4.19. Comunicarea informației: reformularea informațiilor

Formarea și dezvoltarea abilităților de *reformulare a informațiilor*, ca parte a etapei *comunicarea informațiilor* într-un demers de cercetare documentară se realizează în 83% dintre unitățile participante la studiu. În 17% dintre unitățile de învățământ acest subiect nu este tratat. Considerăm că 17% este un procent relativ mare având în vedere faptul că acest aspect este unul capital într-un demers de cercetare documentară, care presupune un exercițiu constant și de durată.

În unitățile de învățământ în care aceste noțiuni sunt abordate, constatăm că nu se realizează la un singur nivel de studiu, ci sunt noțiuni reluate și abordate la cel puțin două nivele de studiu. Astfel, la nivelul învățământului gimnazial, abilitățile de acest tip se dezvoltă la nivelul claselor a V-a în 66% dintre unitățile de învățământ gimnazial participante la studiu, la clasele a VI-a și a VII-a în 58% dintre gimnazii, respectiv la clasele a VIII-a în 69% dintre gimnazii.

În învățământul liceal, abilitățile de *reformulare a informațiilor* se dezvoltă la nivelul claselor a IX-a în 54% dintre unitățile de învățământ participante la studiu, la clasa a X-a în 50% dintre licee, la clasa a XI-a în 39% dintre licee, respectiv la clasa a XII-a în 46% dintre licee. Și în cazul unităților de învățământ liceal, abordarea acestor noțiuni se realizează, în unele cazuri la cel puțin două nivele de studiu. Situația detaliată a unităților de

învățământ participante la studiu care propun și dezvoltă abilități de *reformulare a informațiilor* în cadrul etapei de *comunicare a informațiilor* în cadrul unui demers de cercetare documentară este prezentată în graficul comparativ de mai jos (*Figura 107*).

#### **4.20. Comunicarea informațiilor: reutilizarea informației (dreptul de autor, dreptul la imagine etc.)**

Abordarea noțiunilor și conceptelor privind *reutilizarea informației* (dreptul de autor, dreptul la imagine etc) în etapa de *comunicare a informațiilor* din cadrul unui demers de cercetare documentară se realizează într-un procent relativ mic (în 77% dintre unități de învățământ). Considerăm că neabordarea acestor noțiuni în 23% dintre unitățile de învățământ este un procent mare având în vedere importanța acestei etape în demersul de cercetare documentară și având în vedere funcția pedagogică pe care profesorii documentariști și bibliotecarii școlari o au la nivelul unității de învățământ.

În unitățile de învățământ în care s-au decis să se propună elevilor abordarea acestor noțiuni și concepte, constatăm că acest lucru se face la cel puțin două nivel de studiu, atât în învățământul gimnazial, cât și în învățământul liceal.

Noțiunile privind *reutilizarea informațiilor, drept de autor, dreptul la imagine* sunt abordate la nivelul claselor a V-a în 47% dintre cazuri, respectiv la nivelul claselor a VI-a în 44% dintre cazuri și sunt abordate (uneori reluate) la nivelul claselor a VII-a în 56% dintre unitățile participante la studiu, respectiv la clasa a VIII-a în 61% dintre cazuri.

În învățământul liceal acest subiect este abordat, cel mai adesea, la clasa a IX-a (în 63% dintre unitățile de învățământ) și la clasa a XII-a (în 59% dintre licee). La clasa a X-a subiectul este tratat în 57% dintre unități, respectiv la clasa a XI-a în 52% dintre unități. Situația detaliată privind procentul unităților de învățământ care propun elevilor abordarea noțiunilor privind *reutilizarea informației: dreptul de autor, dreptul la imagine* este prezentată în graficul comparativ de mai jos (*Figura 107*).

#### **4.21. Comunicarea informației: citarea surselor, bibliografie**

Abordarea noțiunilor privind *citarea surselor și realizarea unei bibliografii* se realizează în cvasitotalitatea unităților participante la studiu. 2% dintre unitățile participante nu abordează aceste noțiuni la nicio clasă de gimnaziu sau liceu. Din datele culese, observăm faptul că, la nivelul învățământului gimnazial și liceal, aceste noțiuni sunt propuse elevilor la cel puțin două nivele de studiu. Constatăm că aceste noțiuni sunt cel mai abordate și tratate în mod constant de către profesorii documentariști și bibliotecarii școlari în activitatea de

dezvoltare a competențelor infodocumentare atât la gimnaziu, cât și la liceu.

La nivelul învățământului gimnazial, noțiunile privind *citarea surselor* și *realizarea unei bibliografii* sunt abordate la clasele a V-a, a VI-a și a VII-a în 71% dintre unitățile de învățământ gimnazial participante la studiu, iar în 82% dintre unitățile de învățământ acestea sunt reluate și tratate și la nivelul clasei a VIII-a.

Situația la nivelul învățământului liceal se prezintă astfel: 63% dintre unitățile de învățământ participante la studiu propun abordarea acestor subiecte elevilor claselor a IX-a și a XI-a, în 65% dintre unități elevilor claselor a X-a, iar în 67% dintre licee la clasele a XII-a.

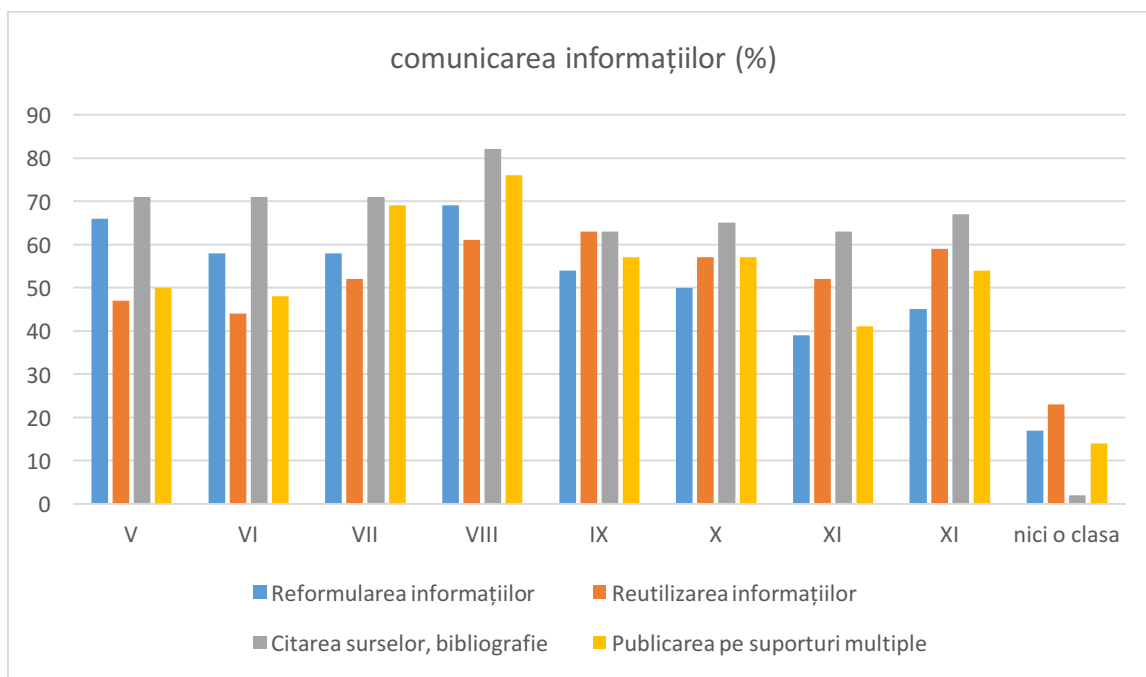
#### **4.22. Comunicarea informațiilor: publicarea pe suporturi diverse**

Formarea și dezvoltarea competențelor de comunicare a informațiilor prin dezvoltarea abilităților de *publicare a informațiilor pe suporturi diverse* este un subiect de interes pentru 86% dintre unitățile de învățământ participante la studiu.

Situația abordării acestui subiect, pe clase, în învățământul gimnazial, se prezintă astfel: în 50% dintre cazuri subiectul este abordat la clasa a V-a, în 48% dintre cazuri la clasa a VI-a, 69% dintre cazuri la clasa a VII-a, iar în 76% dintre cazuri la clasele a VIII-a.

În învățământul liceal, situația se prezintă asemănător. În 57% dintre unitățile liceale participante la studiu, aceste abilități se formează în clasa a IX-a, respectiv a X-a, în 41% din situații subiectul este abordat la nivelul claselor a XI-a, iar în 54% din cazuri subiectul este abordat la clasa a XII-a.

Situația detaliată a procentului unităților de învățământ în care este abordat subiectul *publicarea informației pe suporturi diverse* ca parte a dezvoltării competenței infodocumentare de *comunicare a informației* este prezentată în graficul comparativ de mai jos.



**Figura 107. Situația comparativă a ratei unităților de învățământ care propun abordarea noțiunilor privind comunicarea informațiilor la clasele de gimnaziu și liceu**

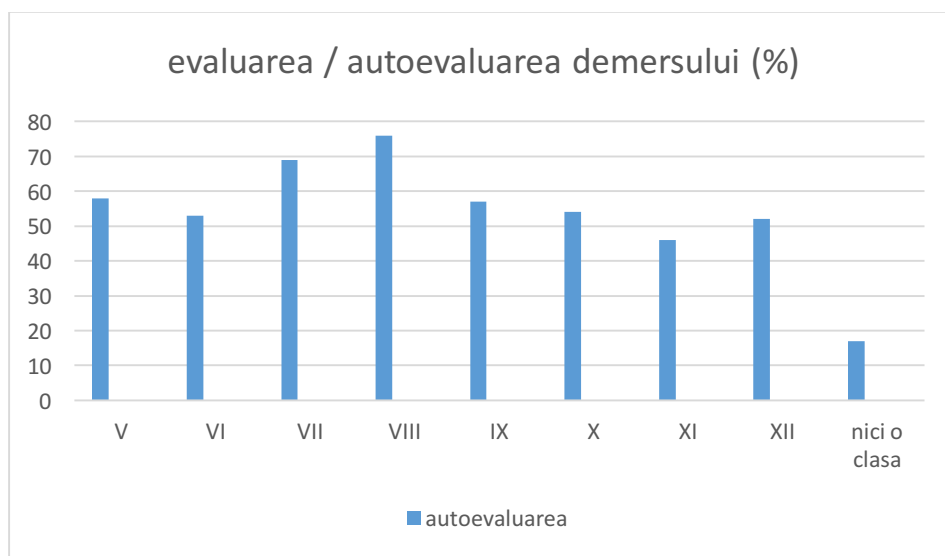
#### 4.23. Evaluarea / autoevaluarea demersului cercetării și a produsului final

Chestionarul a vizat și culegerea de date privind nivelele de studiu la care se realizează dezvoltarea competențelor infodocumentare din sfera *evaluării/autoevaluării demersului cercetării și a produsului final* - etapă finală a unui demers de cercetare documentară.

Din datele culese rezultă faptul că în 17% dintre unitățile de învățământ participante la studiu acest subiectul nu este abordat. În unitățile de învățământ în care subiectul a fost tratat, acesta a fost propus elevilor din clasele a V-a în 58% din gimnaziile participante la studiu, elevilor din clasele a VI-a în 53% din unitățile de învățământ, procentele crescând pentru anii terminali din învățământul gimnazial: la clasa a VII-a în 69% din unitățile de învățământ, respectiv la clasa a VIII-a în 76% dintre cazuri. Procentul mare pentru fiecare nivel de studiu, ne demonstrează faptul că subiectul este abordat, în medie, la cel puțin două nivele de studiu pe parcursul învățământului gimnazial.

În învățământul liceal situația se prezintă în felul următor: subiectul este propus la clasa a IX-a în 57% dintre unitățile de învățământ participante la studiu, la clasa a X-a în 54% dintre cazuri, la clasa a XI-a în 46% dintre unități și la clasa a XII-a în 52% dintre unitățile participante la studiu. Detalii cu privire la rata unităților de învățământ care propun dezvoltarea de abilități de *evaluare/autoevaluare a demersului cercetării documentare și a produsului final* ca parte a demersului de cercetare documentară sunt prezentate în figura de

mai jos.



**Figura 108. Situația claselor la care sunt abordate noțiuni privind evaluarea/autoevaluarea cercetării și a produsului final**

## **Secțiunea 5. Constatări și reprezentări**

Elemente privind modificările aduse de organizarea și funcționarea CDI la nivelul unităților de învățământ au fost urmărite în cea de-a V-a secțiune a chestionarului. Ele reprezintă opinia respondenților (această opinie considerăm că este una avizată având în vedere că ea se bazează pe experiența respondenților și expertiza acestora la nivelul unității de învățământ). Majoritatea răspunsurilor acestor întrebări din secțiunea 5 ar putea fi verificate la nivelul unităților de învățământ atât în documentele care dovedesc numărul utilizatorilor care frecventează CDI, în documentele de planificare și programare a activităților CDI, în documentele administrative privind dotarea CDI, cât și în statisticile privind frecventarea CDI și utilizarea resurselor puse la dispoziție în noul spațiu infodocumentar organizat.

### **5.1. Indicatori privind schimbările aduse de implementarea CDI în unitățile de învățământ**

Pentru a evalua schimbările la nivelul unității de învățământ sau a structurii infodocumentare am stabilit o serie de indicatori atât calitativi, cât și cantitativi privind activitatea CDI, oferta de produse și servicii propusă utilizatorilor, datele privind resursele documentare, respectiv date cu privire la beneficiari.

Majoritatea respondenților din unitățile de învățământ participante la studiu

consideră că, după transformarea bibliotecii în CDI, au constatat valori în *creștere* (opțiunile avute fiind: *creștere, stagnare, scădere*) privind:

- Diversificarea activităților derulate în structura infodocumentară (99%);
- Creșterea numărului utilizatorilor (97%);
- Creșterea nivelului de comunicare între cadrele didactice privitor la activitățile desfășurate în colaborare (97%);
- Diversificarea serviciilor oferite a fost în creștere în 95% dintre unitățile de învățământ;
- Creștere a numărului de activități derulate în structura infodocumentară (în 89% dintre unitățile de învățământ);
- Varietatea mijloacelor de acces la informație în creștere (94%);
- Creșterea numărului de activități care presupun exploatarea resurselor documentare (94%);
- Creșterea numărul de proiecte inter-/ transdisciplinare realizate (93%);
- Creșterea numărului de activități realizate în parteneriat (93%);
- Îmbunătățirea circuitului informațiilor se află în creștere (93%);
- Numărul de resurse consultate a crescut (92%);
- Diversificarea suporturilor informației în creștere (91%);
- Numărul de activități vizează formarea de competențe infodocumentare / o cultură a informației în creștere (91%);
- Diversificarea resurselor documentare în creștere (88%);
- Număr de cărți împrumutate în creștere (76%);

Detalii privind schimbările constatate de respondenți la nivelul unității de învățământ/structurii infodocumentare după transformare bibliotecii în CDI sunt prezentate în tabelul de mai jos (*Tabelul 16*):

Nr. crt.	Indicator	Creștere		Stagnare		Scădere	
		Număr unități școlare	Procent	Număr unități școlare	Procent	Număr unități școlare	Procent
1.	Număr de utilizatori	83	97%	3	3%	0	0%
2.	Diversificarea activităților desfășurate în structura info-documentară din școală	85	99%	0	0%	1	1%
3.	Numărul de activități derulate în structura info-documentară	84	89%	2	2%	0	0%
4.	Diversificare serviciilor documentare oferite	82	95%	4	5%	0	0%
5.	Diversificarea resurselor documentare	76	88%	10	12%	0	0%
6.	Număr de cărți împrumutate	65	76%	19	22%	2	2%
7.	Numărul de resurse consultate	79	92%	5	6%	2	2%

8.	Diversificarea suporturilor informației	78	91%	8	9%	0	0%
9.	Varietatea mijloacelor de acces la informație	81	94%	5	6%	0	0%
10.	Numărul de activități vizează formarea de competențe info-documentare / o cultură a informației	78	91%	7	8%	1	1%
11.	Numărul de proiecte inter-/ transdisciplinare realizate	80	93%	5	6%	1	1%
12.	Numărul de activități care presupun exploatarea resurselor documentare	81	94%	5	6%	0	0%
13.	Numărul de activități realizate în parteneriat	80	93%	5	6%	1	1%
14.	Nivelul de comunicare între cadrele didactice privitor la activitățile desfășurate în colaborare	83	97%	3	3%	0	0%
15.	Îmbunătățirea circuitului informațiilor	80	93%	6	7%	0	0%

**Tabelul 16. Schimbări constatate la nivelul unităților de învățământ/structurii infodocumentare după transformarea în CDI (indicatori calitativi și cantitativi)**

Aceste schimbări constatate la nivelul unităților de învățământ sunt explicabile prin faptul că: spațiul noii structuri infodocumentare este mult mai generos ceea ce permite punerea la dispoziția utilizatorilor a unei palete mai variate de resurse (suporturi diverse, domenii variate) și permite exploatarea acestora în spațiul CDI, respectiv capacitatea de primire este mai mare, oferind un număr de locuri care să permită consultarea resurselor documentare din CDI. Organizarea activităților didactice care presupun lucrul cu resursele documentare disponibile în CDI poate fi un alt factor care a contribuit la ameliorarea acestor indicatori.

## **5.2. Considerați că înființarea CDI/modernizarea bibliotecilor școlare și transformarea lor în CDI este o măsură care participă la ameliorarea unor indicatori?**

Din răspunsurile participanților la studiu rezultă faptul că, în percepția profesorilor documentariști și bibliotecarilor școlari, CDI participă “în foarte mare măsură” la ameliorarea unor indicatori de dezvoltare a unităților de învățământ (atât sub aspect material, cât și sub pedagogic și al politicii educaționale a școlii). Prezentăm mai jos lista principalelor elemente de aport la dezvoltarea unităților de învățământ pe care le-a adus înființarea CDI la nivelul unităților de învățământ (indicatorii sunt organizați în ordine descrescătoare a procentului unităților de învățământ în care se consideră că CDI participă “în foarte mare măsură” la realizarea indicatorilor menționați) :

- favorizarea accesului la informație (79%);
- asigurarea de șanse egale elevilor privind accesul la informație (77%);
- modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ (76%);



- sprijinirea demersului de dezvoltare a culturii informației (72%);
- promovarea și susținerea autonomiei în învățare (71%);
- formare și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor (70%);
- dezvoltarea ofertei de servicii documentare asigurate prin noua structură (70%);
- susținerea abordării inter-/ transdisciplinare a conținuturilor (67%);
- diversificarea surselor și resurselor informaționale (66%);
- sprijinirea demersurilor de promovare și realizare a unui învățământ bazat pe dezvoltare de competențe (66%);
- accentuarea rolului pedagogic al structurilor infodocumentare (66%);
- susținerea cadrelor didactice în activitatea de predare (65%);
- dezvoltarea ofertei educaționale a unității de învățământ (64%);
- promovarea utilizării TIC în procesul de predare-învățare (64%);
- dezvoltarea bazei materiale a unității de învățământ (63%);
- dezvoltarea unității de învățământ din perspectiva deschiderii față de comunitate (60%);
- definirea unei politici documentare locale (52%).

Prezentăm în tabelul de mai jos o detaliere a gradului în care transformarea bibliotecii în CDI este considerată a fi o măsură cu impact la nivelul mai multor factori de dezvoltare instituțională, respectiv la nivelul factorilor care influențează calitatea actului educațional, dar și a formalizării demersului de dezvoltare a unei politici documentare la nivelul unității de învățământ (*Tabelul 17*).

Nr. crt.	Indicator	Gradul de participare a CDI					Deloc
		În foarte mare măsură	În mare măsură	Într-o oarecare măsură	În mică măsură	În foarte mică măsură	
1.	Favorizarea accesului la informație	79%	20%	1%	0%	0%	0%
2.	Asigurarea de șanse egale elevilor privind accesul la informație	77%	21%	2%	0%	0%	0%
3.	Promovarea și susținerea autonomiei în învățare	71%	27%	2%	0%	0%	0%
4.	Modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ	76%	22%	2%	0%	0%	0%
5.	Accentuarea rolului pedagogic al structurilor infodocumentare	66%	30%	3%	0%	0%	0%
6.	Definirea unei politici documentare locale	52%	30%	16%	1%	0%	0%
7.	Formare și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor	70%	22%	8%	0%	0%	0%
8.	Dezvoltarea ofertei educaționale a unității de învățământ	64%	28%	7%	1%	0%	0%
9.	Dezvoltarea bazei materiale a unității de învățământ	63%	24%	9%	2%	1%	0%
10.	Diversificarea surselor și resurselor	66%	24%	8%	1%	0%	0%

	informaționale						
11.	Dezvoltarea ofertei de servicii documentare asigurate prin noua structură	70%	22%	6%	2%	0%	0%
12.	Dezvoltarea unității de învățământ din perspectiva deschiderii față de comunitate	60%	33%	6%	1%	0%	0%
13.	Susținerea cadrelor didactice în activitatea de predare	65%	29%	6%	0%	0%	0%
14.	Susținerea demersurilor de promovare și realizare a unui învățământ bazat pe dezvoltare de competențe	66%	26%	7%	1%	0%	0%
15.	Susținerea abordării inter-/ transdisciplinare a conținuturilor	67%	22%	9%	1%	0%	0%
16.	Promovarea utilizării TIC în procesul de predare-învățare	64%	31%	5%	0%	0%	0%
17.	Susținerea demersului de dezvoltare a culturii informației	72%	23%	5%	0%	0%	0%

**Tabelul 17. Participarea CDI la ameliorarea indicatorilor privind dezvoltarea unităților de învățământ**

Implementarea CDI este o măsură care are un *foarte mare* aport în ameliorarea condițiilor de învățare ale elevilor, la susținerea inovației didactice și modernizării actului de predare-învățare-evaluare, oferind un cadru de dezvoltare și formare a elevilor.

### **5.3. Care considerați că este principalul beneficiu adus de funcționarea unui CDI în unitatea des de învățământ?**

Această întrebare ne-a permis culegerea de informații care să precizeze principalele beneficii aduse de funcționarea CDI în unitatea de învățământ, așa cum sunt ele percepute la nivel local, personal de către respondenți. Și de această dată, în culegerea răspunsurilor la această întrebare deschisă ne bazăm pe experiența specialiștilor încadrați în unitățile de învățământ, pe observația pe care aceștia o au asupra fenomenelor și activităților din CDI din unitățile de învățământ, respectiv pe analiza pertinentă și specializată a activității și impactului CDI la nivel local.

Din răspunsurile participanților la studiu, concluzionăm faptul că principalele beneficii aduse de implementarea CDI la nivelul unităților de învățământ se situează atât în sfera ameliorării dotărilor materiale (resurse documentare, echipamente, mobilier), cât și din punctul de vedere al varietății, dar și al calității serviciilor oferite de noua structură infodocumentară - CDI. De asemenea, beneficiile identificate de specialiști au în vedere atât elemente privind calitatea actului educațional și schimbarea practicilor pedagogice, cât și elemente privind schimbarea atitudinii și percepției utilizatorilor asupra rolului și funcțiilor structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ, respectiv o raportare diferită la învățare și la informație. Respondenții au identificat și menționat atât beneficii în termeni de cantitate, cât și de calitate.

Prezentăm mai jos o selecție a principalelor beneficii aduse de implementarea

CDI la nivelul unității de învățământ așa cum au fost identificate și formulate de participanții la studiu:

- *Diversificarea surselor și resurselor informaționale;*
- *Asigurarea de șanse egale elevilor privind accesul la informație/resursele documentare (5);*
- *Asigura egalitatea șanselor de reușită a elevilor indiferent de mediul din care provin;*
- *Egalitatea șanselor la învățatură a elevilor dintr-un mediu defavorizat prin asigurarea unei educații de calitate, ce se desfășoară într-un mediu favorabil învățării;*
- *Formarea și dezvoltarea unei culturi informaționale;*
- *Dezvoltarea unității de învățământ din perspectiva deschiderii față de comunitate și nu numai;*
- *Schimbarea mentalității;*
- *Diversificarea ofertei educaționale a școlii;*
- *Promovarea școlii ca școală resursă pentru celelalte școli din apropiere;*
- *Dezvoltarea competenței de "a învăța să înveți";*
- *Îmbunătățirea actului didactic;*
- *Condițiile oferite de CDI atrag foarte mulți elevi în acest spațiu informativ;*
- *Dezvoltarea ofertei educaționale a unității de învățământ;*
- *Spațiul CDI este destinat și comunității locale, deci este un factor de informare și documentare nu numai pentru elevi, ci și pentru absolvenți, părinți, bunici sau simpli locuitori în zona școlii;*
- *Susținerea cadrelor didactice în activitate (2);*
- *Spațiul special destinat profesorilor, cu documentația necesară, duce la creșterea calității actului educațional și la formarea continuă a cadrelor didactice;*
- *Diversificarea activităților, creșterea numărului de elevi care utilizează liber sau programat spațiul CDI;*
- *Interacțiune bibliotecar-cadre didactice, bibliotecar-elevi;*
- *Derularea unui număr mai mare de activități în colaborare cu parteneri externi;*
- *Implicarea părinților în viața școlară;*
- *Spațiu și mijloace moderne, interesante, necesare oferite elevilor și personalului în activitatea educativă, în dezvoltarea competențelor infodocumentare precum și sprijin profesional oferit în acest domeniu (și nu numai);*
- *Favorizează accesul la informație și sprijină demersul de dezvoltare a culturii informației;*
- *Creșterea numărului de utilizatori și frecvența mai mare la activitățile care se propun, implicarea elevilor și a profesorilor la desfășurarea lor;*
- *Optimizarea procesului de predare - învățare - evaluare;*
- *Existența resurselor necesare pentru desfășurarea unor activități corespunzătoare, care incită și motivează pentru lectură;*
- *O mai bună implicare a elevilor în procesul instructiv-educativ;*
- *Spațiul mai mare și diversitatea activităților desfășurate;*
- *O mai mare deschidere către exterior; spargerea barierelor sat-oraș;*
- *Susținerea elevilor în activitatea de învățare și a cadrelor didactice, în activitatea de predare;*
- *Existența unui spațiu mai puțin convențional în care elevii participă activ la propria formare;*
- *Accesul direct la fondul documentar;*

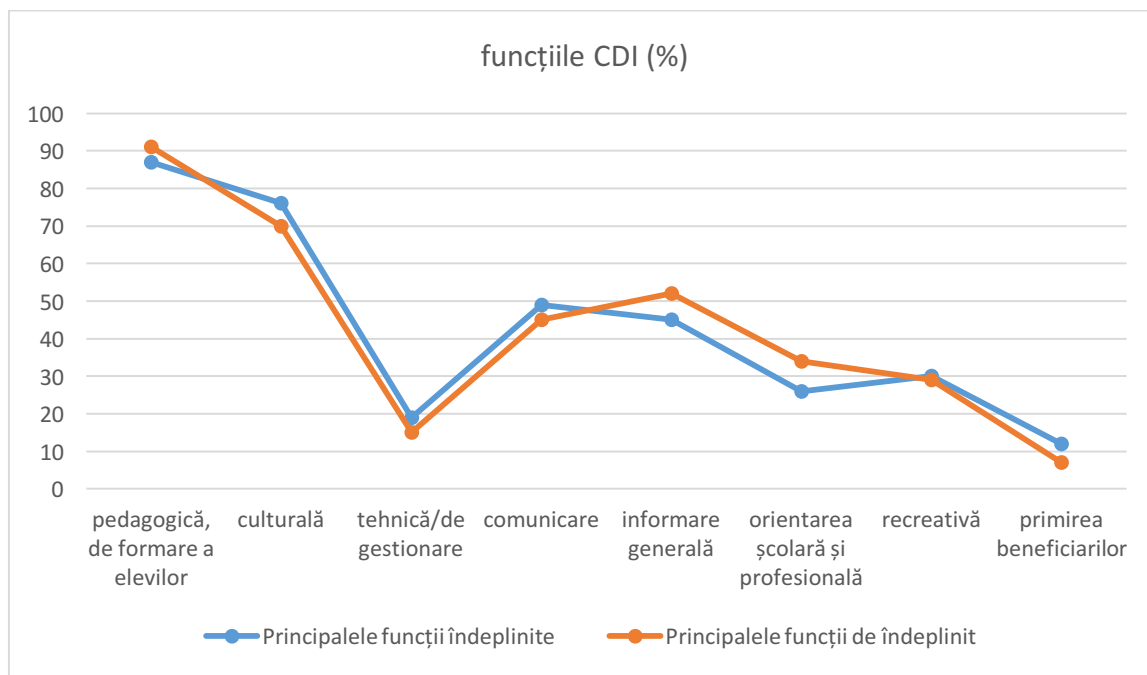
- *Sprijinirea elevilor și cadrelor didactice în desfășurarea demersului didactic;*
- *Diversitatea activităților extrașcolare și accesul diversificat la informație;*
- *Formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor;*
- *Informații din toate domeniile de activitate; proiectarea și viziunea de informații noi, realizate unele de către elevi îndrumați de către cadre didactice;*
- *Stimularea creativității elevilor. Învățarea unor metode și tehnici de a învăța să înveți și de a stăpâni informația;*
- *Asigură un mediu propice derulării unor activități didactice complexe, prin intermediul multiplelor resurse pe care le pune la îndemâna utilizatorilor;*
- *Un spațiu mult mai mare pentru activitățile școlare și aparatura necesară acestora;*
- *Învățarea remedială de tip “școală după școală”;*
- *Rezultate mai bune pentru elevi;*
- *Permiterea accesului tuturor copiilor la informație și cultură;*
- *Dezvoltarea unei atitudini pozitive față de învățare;*
- *Crearea de spații cu funcții specifice – pentru personalizarea spațiului, venind în întâmpinarea nevoilor diferitelor tipuri de utilizatori;*
- *Dimensiunea pedagogică a activităților ce pot fi desfășurate în cadrul CDI;*
- *Accesul tuturor elevilor, al cadrelor didactice la informație. Colaborarea profesorului documentarist/bibliotecarului cu celelalte cadre didactice în proiectarea și derularea unor demersuri didactice de calitate. Contribuția adusă la îndeplinirea misiunii instituției de învățământ;*
- *Creșterea numărului de activități culturale;*
- *Scăderea abandonului școlar prin activitățile desfășurate de tip “școală după școală”;*
- *Susținerea abordării inter-/transdisciplinare a conținuturilor;*
- *Formarea și dezvoltarea la elevi a autonomiei în învățare;*
- *Dezvoltarea gustului pentru lectură și a autonomiei în ceea ce privește identificarea și procesarea informațiilor;*
- *Realizarea accesului liber la resursele infodocumentare; multitudinea resurselor; asistența la realizarea temelor; crearea condițiilor de comunicare și socializare;*
- *Utilizarea TIC, cadrelor didactice în predarea lecțiilor;*
- *Creșterea numărului de cititori, accesul elevilor la informație, favorizează munca în echipă;*
- *O structură infodocumentară modernă, utilă și transparentă care oferă beneficii întregii comunități și accesibilă în mod programat și neprogramat;*
- *Generalizarea utilizării calculatorului în procesul instructiv – educative;*
- *Ușurează munca elevilor și a cadrelor didactice;*
- *Facilitează, îndrumă și sprijină lectura și studiul elevilor și cadrelor didactice, punând la dispoziția acestora instrumentele de informare și colecțiile CDI-ului;*
- *Creșterea calității serviciilor educaționale;*
- *Utilizarea resurselor CDI pentru a răspunde unei nevoi de informare sau unei cerințe impuse de materiile de studiu;*
- *Realizarea periodică a unor proiecte inter- și transdisciplinare în colaborare cu cadrele didactice care au*

crescut interesul elevilor față de lectură și munca de cercetare;

- CDI pune la dispoziția întregii comunități locale toate informațiile necesare desfășurării activității școlare sau pentru lărgirea orizontului cultural al utilizatorului;
- Elevii frecventează cel mai frumos spațiu din școală, este un "Uau!" când intră cineva în CDI, fie elev sau persoana adultă. Fondul documentar este nou și a fost selectat. Elevii noștri când ajung studenți, sunt pregătiți pentru accesul în biblioteca universitară. În general se răspunde prompt la proiectele CDI-ului;
- Promovarea imaginii școlii, deschiderea comunității locale spre școală prin parteneriate școlare;
- Modernizarea proceselor de informare și documentare prin diversificarea resurselor materiale și a colecțiilor de documente.

### Funcțiile CDI în viziunea respondenților

Întrebările 5.4. și 5.5. ne-au permis să avem o imagine a ceea ce responsabilii CDI consideră a fi principalele trei funcții îndeplinite, respectiv de îndeplinit prin activitățile derulate în CDI. Observăm că îndeplinirea funcției *pedagogice* a ocupat (87%) și se consideră că este nevoie a ocupa (pentru 91% de respondenți) primul loc în preocupările responsabililor CDI. Îndeplinirea funcției culturale s-a aflat pe a doua poziție a preocupărilor responsabililor CDI (76%). 70% dintre respondenți plasează funcția culturală ca fiind una dintre cele trei funcții principale pe care CDI ar trebui să le îndeplinească. Îndeplinirea funcțiilor de *informare generală* și de *comunicare* au făcut și fac parte din preocupările responsabililor CDI. Acești indicatori ne arată o concentrare a activității pe utilizator și nu pe resurse, iar acesta este un pas important în conștientizarea rolului CDI la nivelul unității de învățământ și în modernizarea activității din structurile infodocumentare.



**Figura 109. Situația comparativă a funcțiilor îndeplinite și de îndeplinit de CDI**

#### 5.4. Care considerați că sunt principalele trei funcții pe care CDI le îndeplinește (în acest an școlar) la nivelul unității dvs. de învățământ?

Privitor la funcțiile pe care CDI le-a îndeplinit în anul școlar în curs, constatăm faptul că 87% dintre respondenți poziționează în fruntea ierarhiei funcția *pedagogică*, urmată fiind de funcția *culturală* (76%), respectiv de cea de *comunicare* (49%). O imagine detaliată a răspunsurilor privind principalele trei funcțiile pe care le îndeplinește CDI la nivelul unității de învățământ este prezentată în graficul de mai jos (*Figura 110*).

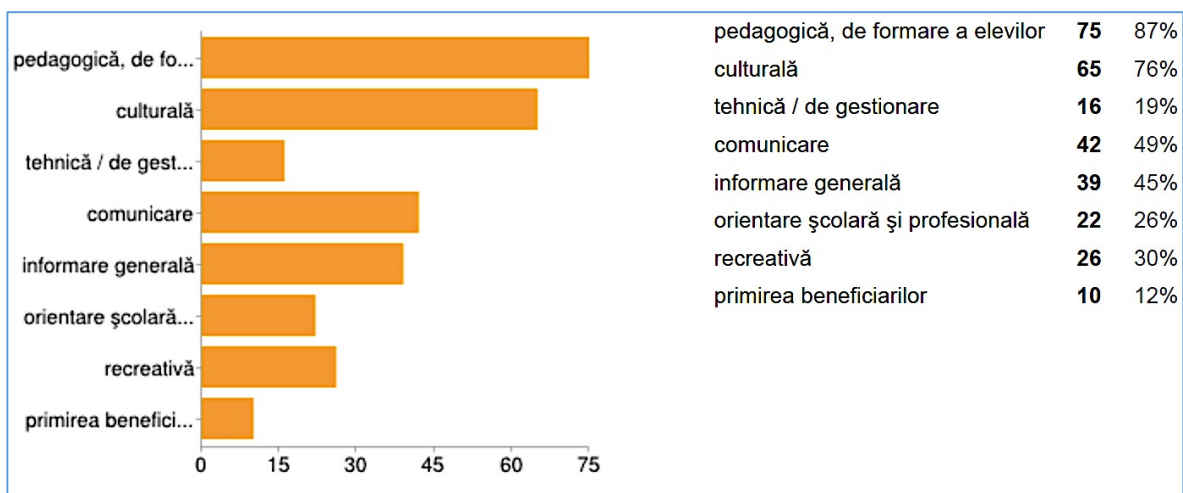


Figura 110. Principalele trei funcții îndeplinite de CDI la nivelul unității de învățământ

#### 5.5. Care considerați că ar trebui să fie principalele trei funcții pe care CDI să le îndeplinească la nivelul unității dvs. de învățământ?

Responsabilii CDI, în proporție de 91%, consideră că funcția *pedagogică* ar trebui să fie vizată în activitatea CDI, urmată de cea *culturală* (70%), cea de *informare generală* (52%), respectiv cea de *comunicare* (45%). Detalieri cu privire la reprezentările specialiștilor în domeniul infodocumentar încadrați în unitățile școlare cu CDI, cu privire la funcțiile pe care un CDI ar trebui să le îndeplinească în mod prioritar sunt prezentate în *Figura 111*.

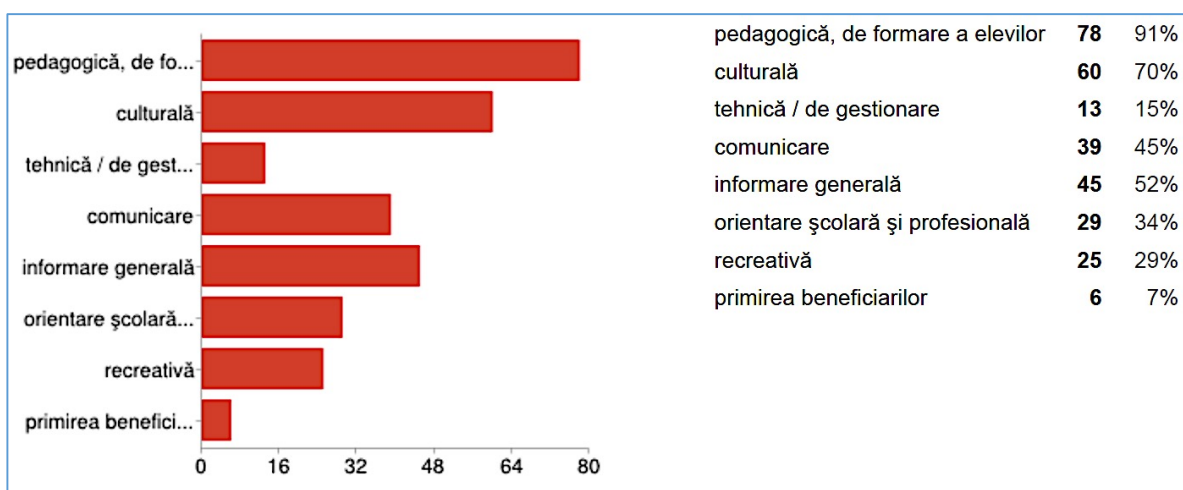


Figura 111. Principalele trei funcții care ar fi indicate a fi îndeplinite de CDI la nivelul unității de învățământ

## 5.6. Considerați că prin activitățile organizate în CDI se participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor?

Toți respondenții, profesori documentariști și bibliotecari școlari încadrați în unitățile de învățământ cu CDI, consideră că, prin activitățile organizate în CDI, se participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor. Argumentele principale care susțin poziția acestora sunt legate atât de valoarea adăugată adusă de activitățile organizate în CDI privind dezvoltarea competențelor infodocumentare, a competențelor transversale ale elevilor, dezvoltarea competențelor de munca în echipă.

Redăm mai jos principalele argumente aduse de aceștia pentru a susține răspunsul și poziția lor.

- O competență-cheie nu poate fi evaluată de sine stătător, ci, prin agregarea acestora la anumite module care permit dezvoltarea competenței respective. Competențele-cheie dezvoltate prin activitățile desfășurate în CDI reprezintă un pachet multifuncțional, transferabil de cunoștințe, abilități și atitudini necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, incluziunea socială..;
- Elevii sunt puși în diferite situații de învățare care le stimulează gândirea, creativitatea, capacitatea de argumentare, le formează deprinderi de muncă și studiu;
- Dotările unui CDI permit accesul liber la mijloacele necesare dezvoltării competențelor elevilor;
- În CDI se organizează (în parteneriat cu echipa pedagogică a școlii): -activități de recuperare a elevilor cu dificultăți de învățare sau eșec școlar; orientare și consiliere educațională și vocațional; activități care presupun integrarea noilor tehnologii ale informării și comunicării în practicile pedagogice; parteneriate educative;
- Elevii dau mai multă importanță lecturii, colaborărilor, realizării de performanțe în mai multe domenii;
- Abordarea inter-transdisciplinară; dezvoltarea autonomiei în învățare;
- Activitățile din CDI dezvoltă competența de înțelegere, asimilare și prelucrare a informației, ceea ce este una din cele mai importante competențe necesare unei activități corecte, complete, performante în viitorul

*lor ca elev, ca student și ca membru integral al societății;*

- *Elevul are la dispoziție o serie de informații pe suport scris și digital, iar cel mai important element - are persoană care este permanent la dispoziția sa în calitate de mentor;*
- *Începând cu proiectele disciplinare până la activitățile extra-curriculare, proiectele individuale, proiectele inter-, transdisciplinare, integrarea TIC în activitățile de predare-învățare toate participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor. Proiectele/secvențele desfășurate în CDI îi ajută pe elevi să rezolve probleme de tipul celor întâlnite în viața de zi cu zi;*
- *Facilitează învățarea prin inițierea elevilor în tehnicile de cercetare documentară;*
- *Elevii sunt puși în situația de a gestiona informații în situații diferite față de activitatea la clasă;*
- *CDI consideră elevul partener în actul educațional și îi transmite o parte din responsabilitate acestuia;*
- *În primul rând, elevilor le este încurajată comunicarea verbală liberă, punându-se accent pe creativitate și spontaneitate și nu atât de mult pe memorare și reproducere. Toate activitățile organizate pun în valoare actele culturale de calitate care ne reprezintă ca indivizi și ca națiune, cultivând dragostea față de carte, față de frumos și autentic. Dezvoltarea fiecărui elev în parte nu se referă doar la aspectul intelectual, ci și social ca indivizi și cetățeni activi, voluntari, implicați în creșterea și dezvoltarea lor pe toate planurile. Nu educam doar intelectul, ci și sufletul și conștiința. Nu formăm doar specialiști, ci creștem oameni;*
- *Crearea unei noi atitudini față de modul de a aborda informația, respectiv față de utilizarea unor tehnici "a învăța să înveți" reprezintă componente importante în dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor. Iar la nivel superior, clasele X-XII, o inserție realistă și activă în viața socială și pe piața muncii;*
- *Activitățile organizate în CDI dezvoltă competențele legate de munca în echipă, munca individuală, competențele de cercetare, informare și documentare;*
- *Elevii dobândesc autonomie în raport cu informația, învață cum să învețe;*
- *Activitățile CDI propun activități care obligă la utilizarea unor resurse și surse informaționale diverse;*
- *În CDI sunt realizate unele activități din programa școlară obligatorie;*
- *Natura activităților din CDI este în strânsă legătură cu competențele-cheie, permițând exersarea lor într-o măsură mai mare decât este posibil la orele obișnuite;*
- *Prin activitățile organizate în CDI elevii își dezvoltă autonomia de învățare și sunt familiarizați cu tehnicile de cercetare documentară;*
- *În special a competenței de "a învăța să învețe", a celei digitale, de utilizare a noilor tehnologii, a celor de comunicare în limba română și în limbile străine studiate. Activitățile din CDI îi ajută pe elevi să devină autonomi în învățare, le dezvoltă spiritul critic, îi învață să colaboreze și să abordeze conținuturile transdisciplinar;*
- *Elevii au parte de o predare diferențiată, într-un loc al inovației pedagogice, care le permite sprijinirea, dar mai ales dezvoltarea autonomiei în procesul învățării;*
- *Activitățile facilitează elevilor dobândirea tehnicilor și metodelor de lucru autonome.*



## 5.7. Care considerați că sunt principalele activități prin care se concretizează rolul pedagogic al CDI în unitatea dvs. de învățământ?

Prin această întrebare deschisă am urmărit evidențierea principalelor activități de învățare derulate în CDI din unitățile de învățământ, considerate de către specialiști ca fiind cele mai pertinente în consolidarea poziției CDI ca spațiu al formării în unitatea de învățământ. Răspunsurile date ne-au permis o inventariere a recomandărilor de activitate derulate în CDI pentru îndeplinirea rolului său pedagogic la nivelul unității de învățământ. Aceste recomandări sunt realizate de către specialiștii în domeniul infodocumentar din sistemul preuniversitar, care își derulează activitatea în CDI funcționale.

Pe baza răspunsurilor, putem să concluzionăm faptul că activitățile derulate sunt atât din sfera activităților școlare, cât și extrașcolare, respectiv din domeniul activităților didactice, culturale și de comunicare. Elementul comun al acestora este legat de obiectivele legate de formarea competențelor elevilor în domeniul infodocumentar, pe lângă cele privind achiziționarea de cunoștințe sau dezvoltarea de competențe specifice disciplinelor școlare.

Prezentăm la jos o listă (în ordinea frecvenței) a activităților care, din punctul de vedere al profesorilor documentariști și bibliotecarilor școlar, duc la o concretizare a rolului pedagogic al CDI la nivelul unităților de învățământ, așa cum rezultă din răspunsurile oferite de respondenții la chestionar:

- *Proiecte disciplinare/inter-/transdisciplinare, în colaborare cu echipa pedagogică, care presupun inclusiv formare și dezvoltarea competențelor infodocumentare;* (31)
- *Inițierea elevilor în cercetarea documentară și formare competențelor în domeniul infodocumentar;* (21)
- *Activități / animații lectură / cluburi / cercuri de lectură / concursuri de lectură / ateliere de creație literară;* (16)
- *Realizarea de activități educative extracurriculare care vin în completarea activităților curriculare și care contribuie la educația și formarea elevilor pentru viața, precum și la dezvoltarea personală;* (15)
- *Activități vizând orientarea școlară și profesională / Orientare și consiliere educațională și vocațională;* (14)
- *Integrarea noilor tehnologii ale informării și comunicării în practicile pedagogice/în activitatea derulată în CDI (TIC, AeL, Inteal®Teach, ECDL), împreună cu echipa pedagogică;* (11)
- *Activități școlare / activități curriculare / cursuri;* (10)
- *Activități de prezentare a CDI și a organizării sale specifice;* (9)
- *Parteneriate educative;* (9)
- *Sprijin în realizarea temelor (activități de învățare remedială / activități de tip “școala după școală”);* (7)
- *Activități/secvențe de cercetare documentară / educație pentru informație;* (6)
- *Cursul opțional de inițiere în cercetarea documentară;* (5)
- *Activități didactice în parteneriat, utilizând resursele aflate în CDI;* (5)
- *Desfășurarea activităților școlare și extrașcolare, educative pentru dezvoltarea și consolidarea*

- competențelor dobândite; (5)*
- *Activitățile extrașcolare coordonate de profesorul documentarist (proiecte educative); (5)*
  - *Activități de recuperare a elevilor cu probleme la învățătură; (5)*
  - *Activități realizate cu diferite ocazii (Ziua Francofoniei, Ziua Femeii, aniversări, evenimente) care vin în sprijinul informării și formării elevilor; (5)*
  - *Secvențele de cercetare documentară aplicate la diverse discipline; (4)*
  - *Activități specifice adresate elevilor capabili de performanță; (4)*
  - *Animații culturale; (4)*
  - *Activități de inițiere în utilizarea echipamentului informatic; (3)*
  - *Realizarea unor referate, documentari, bibliografii; (3)*
  - *Concursuri pe diferite teme, viziunări de filme didactice; (3)*
  - *Inițierea în tehnici documentare; (2)*
  - *Activități care vizează formarea gustului pentru lectură; (2)*
  - *Educarea elevilor în vederea dezvoltării unei atitudini civice și a promovării deschiderii spre lumea contemporană; (2)*
  - *Susținerea cadrelor didactice în activitatea de predare; (2)*
  - *Promovarea utilizării TIC în procesul de predare-învățare;*
  - *Activități de informare, documentare, dezvoltarea gândirii critice, interactivitate;*
  - *Consilierea elevilor privind utilizarea resurselor din CDI;*
  - *Derularea de activități care au ca finalitate realizarea de lucrări științifice;*
  - *Asigurarea punerii în aplicare a unei pedagogii documentare, astfel documentaristul asigură inițierea și formarea elevilor în cercetarea documentară, în mod progresiv, încă de la începutul perioadei de școlarizare;*
  - *Activități de exploatare a fondului documentar (dicționare, enciclopedii, materiale audio-vizuale, lucrări documentare, lucrări de ficțiune, articole de jurnal etc.);*
  - *Derularea unor activități vizând dobândirea autonomiei în învățare;*
  - *Activități informative și continuând cu toate activitățile infodocumentare, culturale, educație nonformală, lectură;*
  - *Activități care presupun utilizarea instrumentelor de căutare a informației;*
  - *Activități de identificarea și utilizarea diferitelor tipuri de resurse;*
  - *Activități de exersare a tehnicilor de întocmire a diferitelor produse documentare (dosar, expozeu, sinteză, afiș);*
  - *Editarea unor reviste școlare;*
  - *Întâlniri cu personalități din diferite domenii;*
  - *Desfășurarea proiectelor educative locale, județene, naționale și internaționale;*
  - *Activități care presupun selectarea și înțelegerea informațiilor dintr-un document;*
  - *Activități care presupun utilizarea pentru informare și documentare a tuturor tipurilor de documente;*
  - *Activități care ajute la exersarea competențelor de selectare, prelucrare și transmitere cu discernământ și responsabilitate a informațiilor;*
  - *Activități prin care se exersează verificarea validității și a pertinentei informațiilor, pentru cultivarea*

*simțului critic;*

- *Activități care permit identificarea și accesarea căilor și modalităților de cooperare între arii curriculare și discipline;*
- *Cercuri tematice;*
- *Întocmirea de către elevi a referatelor, proiectelor, portofoliilor, ca urmare a documentării în CDI;*
- *Participarea elevilor la diverse ateliere de lucru;*
- *Realizarea de expoziții;*
- *Realizarea de dosare documentare;*
- *Ateliere dedicate săptămâna presei / gustului / poeziilor;*
- *Ateliere de lucru pentru sprijinirea elevilor în dificultate cu ajutorul unor parteneri educaționali;*
- *Activități care stimulează sensibilitatea, imaginația, dezvoltă spiritul critic, spiritul de observație și limbajul, ajută la îmbogățirea cunoștințelor în diferite domenii extracurriculare, lărgirea orizontului cultural și informațional;*
- *Formarea competențelor din domeniul infodocumentar prin CDȘ/CDL;*
- *Activități educative pentru dezvoltarea și consolidarea competențelor dobândite, de dezvoltare a competențelor cheie ale elevilor;*
- *Activități care contribuie la educația și formarea elevilor pentru viață, precum și la autodezvoltarea personală;*
- *Activități care presupun implicarea elevilor în viața școlii;*
- *Concursuri școlare;*
- *Activitățile de formare ale elevilor, de căutare a surselor corecte și rapide, de întocmire a lucrărilor de specialitate, de selectare a informațiilor corecte, la obiect și concrete, de utilizare a resurselor on-line*
- *Activități de inițiere în cercetarea documentară prin care educabilul învață să aleagă informația potrivită neraportându-se doar la o singură sursă de informare, învață să sintetizeze, să extragă esența informației, învață să o aplice, să motiveze alegerea făcută, să o memoreze, iar pe viitor să o poată refolosi în alte contexte;*
- *Motivarea elevilor și formarea spiritului civic prin activitățile desfășurate în cadrul proiectelor de voluntariat în cadrul școlii și în parteneriatele cu instituții.*

## **5.8. Care considerați că sunt principalele schimbări aduse de amenajarea și funcționarea CDI în unitatea dvs. de învățământ?**

Răspunsurile la această întrebare au permis o identificare a principalelor aspecte pozitive generate de transformarea bibliotecii școlare în CDI și funcționarea acestuia la nivelul unității de învățământ, așa cum au fost ele resimțite la nivel local de către personalul responsabil de CDI, și de cele mai multe ori implicat în toate etapele de realizare, organizare și funcționare a CDI din unitatea de învățământ în care sunt încadrați.

Aceste răspunsuri completează informațiile culese la întrebările 5.1. și 5.2. Constatăm faptul că aceste schimbări sunt atât din punctul de al organizării spațiului CDI, a

dotărilor, a aspectelor legate de accesul la informație și formarea elevilor, cât și a elementelor legate de motivația și implicarea beneficiarilor. Sunt apreciate și subliniate aspecte privind partea materială, aspectele pedagogice, elementele de promovare, cât și chestiuni legate de relaționarea și comunicarea între utilizatorii noii structuri infodocumentare. Apreciem faptul că, au fost evidențiate o serie de elemente legate de calitatea serviciilor și produselor oferite de CDI, respectiv legate de rolul pedagogic al CDI – de formare a utilizatorilor.

Prezentăm mai jos o selecție a răspunsurilor cu privire la schimbările aduse de CDI la nivelul unităților participante la studiu:

- *Entuziasmul elevilor de a participa la activități în cadrul CDI, individual sau în grup;*
- *Modernizarea bibliotecii și diversificarea surselor de informare;*
- *Asigurarea egalității șanselor tuturor elevilor privind accesul la informație; (4)*
- *Facilitarea autonomiei elevilor în învățare;*
- *Inovația pedagogică; (2)*
- *Creșterea calității actului educațional;*
- *Participare la promovarea “învățării pe tot parcursul vieții”;*
- *Favorizarea accesului la informație și asigurarea acestuia în mod egal tuturor elevilor școlii;*
- *Promovarea și susținerea autonomiei în învățare;*
- *Îmbunătățirea cadrului formării și dezvoltării competențelor infodocumentare ale elevilor;*
- *Susținerea cadrelor didactice în activitatea de predare;*
- *O mai bună deschidere a școlii și o mai bună adaptare la contextul local;*
- *O nouă organizare a spațiilor specifice CDI;*
- *Asigurarea accesului liber la raft;*
- *Dotarea echipamentului informatic și audio-vizual;*
- *Diversificarea surselor și resurselor documentare;*
- *Derularea de programe de dezvoltarea gustului pentru lectură;*
- *Cunoașterea de către elevi a noilor surse de informare;*
- *Abordarea pluridisciplinara a unor teme;*
- *Înlesnirea accesului la informație, a comunicării, documentare etc.;*
- *Folosirea mijloacelor și metodelor moderne de predare;*
- *Educarea elevilor și chiar a adulților privind utilizarea resursele electronice;*
- *Folosirea cu precădere a fondului de carte nou;*
- *Existența unui spațiu de lectură;*
- *Organizarea unor proiecte extraordinare;*
- *Amenajarea și funcționarea CDI este în strânsă legătură cu problemele-cheie ale învățământului rural;*
- *Spațiile multifuncționale;*
- *Îmbunătățirea comunicării între elevi și profesori;*
- *Noul spațiu (și dotarea sa) răspunde nevoilor elevilor și cadrelor didactice. Oferă mediul propice pentru a lucra individual sau în grupuri cu acces la materiale fizice și on-line pentru orice tip de activitate;*
- *Atragerea profesorilor și a elevilor în CDI;*

- Dezvoltarea de parteneriate locale, regionale, naționale, europene;
- Promovarea imaginii școlii;
- A permis derularea de activități de aprofundare a cunoștințelor sau de recuperare pentru elevi aflați în dificultate;
- Oferă un mediu mai atractiv derulării unei activități, diferit de cel tradițional, la clasă;
- Asigurarea egalității de șanse privind accesul la informație și documentație actuală a elevilor proveniți din medii sociale, economice și culturale diferite;
- Susținerea de activități interesante și complexe;
- O mai bună colaborare școală-comunitate;
- Lecții mult mai interesante și stimularea elevilor de a se informa corect;
- Diversificarea activităților desfășurate în școală;
- Diversificarea mijloacelor de acces la informație;
- Creșterea numărului de proiecte inter/transdisciplinare;
- Spațiu mare, modern, atrăgător;
- Avem un spațiu plăcut și primitor; -elevul intră nu numai pentru informare-documentare, ci și pentru a se destinde;
- Diversificarea activităților și îmbunătățirea accesului la colecțiile de documente;
- Utilizarea resurselor și echipamentelor în activitatea de predare;
- Accesul liber la informație; (3)
- Accesul la Internet;
- Deschiderea și disponibilitatea de a furniza servicii infodocumentare către comunitatea locală;
- Numărul de activități derulate în structura infodocumentară;
- Personalizarea spațiului CDI / funcții specifice (lectură, activități individuale și de grup, de consiliere);
- Conștientizarea de către cadrele didactice și elevi a rolului CDI în eficientizarea demersului didactic și a învățării;
- Susținerea cadrelor didactice în activitatea de predare;
- Creșterea interesului elevilor pentru activitățile școlare;
- O mai bună colaborare între cadrele didactice;
- Colaborarea eficientă între cadre didactice, elevi, membri ai comunității locale;
- Implicarea în mai mare măsură a părinților în viața școlii;
- Organizarea evenimentelor culturale în mod adecvat;
- Dezvoltarea spiritului creativ;
- Utilizare colectivă, individuală a spațiului infodocumentar;
- Asigurarea materialelor necesare elevilor și cadrelor didactice pentru buna desfășurare a orelor de curs;
- Realizarea de ore în spațiul CDI, ceea ce permite folosirea la o scară mult mai largă a aparatului existent, precum și realizarea unui climat favorabil, impresionant pentru elevi;
- Asigurarea spațiului necesar pentru desfășurarea de întâlniri cu personalități literare contemporane și personalități locale, activități culturale etc.
- Acces rapid al elevilor la materiale necesare pentru realizarea de referate și comunicări;
- Completarea cunoștințelor la diferite discipline;

- *Multitudinea de activități desfășurate un punct bun la ofertă educațională;*
- *Utilizarea metodelor pedagogice moderne, în special a pedagogiei de proiect, oferind mijloacele necesare și un spațiu adecvat;*
- *Organizarea unor ore folosind mijloacele moderne existente;*
- *Existența unui curs opțional în CDȘ legat de știința informației;*
- *O furnizare mai rapidă a informației și capacitatea de organizare a unor activități diverse;*
- *Eliminarea diferențelor între elevii de la oraș și cei din mediul rural;*
- *Acces liber la raft;*
- *Informația pe suporturi diferite;*
- *Inițierea în cercetarea documentară;*
- *CDI înființat a contribuit la realizarea a mai multor activități, proiecte inter- și transdisciplinare în unitatea de învățământ;*
- *Diversificarea resurselor documentare, a suportului informativ (pe lângă cărți, în CDI se afla casete audio-video, CD-uri, DVD-uri, calculatoare conectate la Internet);*
- *Crearea și întreținerea unei imagini favorabile școlii, prin rolul pe care îl are centrul de documentare și informare în viața instituției școlare și a comunității;*
- *Dimensiunea pedagogică a activităților ce pot fi desfășurate în cadrul CDI;*
- *Spațiile de lucru create;*
- *Dezvoltarea bazei materiale și valorificarea fondului documentar;*
- *Oportunități sporite pentru transmiterea culturii informaționale și digitale elevilor;*
- *Punerea la dispoziția elevilor a unui mediu benefic de recreere;*
- *Creșterea interesului pentru studiu;*
- *Creșterea numărului de utilizatori;*
- *Spațiul mult mai mare permite cadrelor și elevilor o mai bună participare în a-și susține lecțiile în CDI;*
- *Dotările cu calculatoare și acces la Internet;*
- *O mai mare diversitate a activităților și proiectelor școlare și extrașcolare în colaborare cu comunitatea locală și din zonă;*
- *Spațiu multifuncțional, potrivit pentru orice tip de activitate didactică;*
- *Modernizarea practicilor pedagogice și schimbarea poziției față de carte și lectură;*
- *Mai multă interacțiune, idei, activități, parteneri externi din domenii diferite, mai multă culoare;*
- *Variatatea surselor de informare;*
- *Îmbunătățirea participării elevilor (cantitativ și calitativ) la activitățile didactice;*
- *Accent pe învățarea prin utilizarea metodelor didactice moderne, interactive, centrate pe elev;*
- *Un spațiu generos, modern, informatizat cu program adaptat cerințelor comunității locale și nu numai;*
- *O deschidere mai mare a elevilor și nu numai pentru activități pedagogice inovative;*
- *Lucrul cu elevii și cadrele didactice în condiții foarte bune;*
- *Folosirea spațiilor la capacitate maximă;*
- *Schimbările sunt foarte multe, pornind de la deschiderea față de nevoile elevilor, prin încurajarea permanentă a studiului individual, prin aplicarea unor metode interactive la diverse discipline, prin proiecte transdisciplinare și prin activitățile culturale;*

- *O locație modernă în care elevi se simt bine, vin tot timpul când sunt liberi și centrul este deschis;*
- *Accesul la surse de informare diversificate, eficientizarea comunicării;*
- *Prin deschiderea manifestată de rolul central al CDI imaginea școlii se schimbă. În primul rând, CDI este locul de inițiere în căutarea de informații și a altor tehnici documentare, oferă autonomie elevului, asigurând șanse egale tuturor;*
- *Creșterea numărului de vizitatori, accesul rapid și larg la informații atât pentru elevi cât și pentru cadrele didactice, pentru comunitatea locală punând la dispoziția tuturor materiale informative de ultima generație, achiziționate atât cu sprijinul MEN cât și cu sprijinul Asociației de Părinți constituită la noi în școală;*
- *Modernizarea spațiului, îmbogățirea fondului documentar, dotarea cu mijloace audio-video;*
- *Un număr mult mai mare de utilizatori față de anii în care era doar biblioteca școlară;*
- *Organizarea unor activități bazate pe dezvoltarea de competențe infodocumentare;*
- *Accesul la informație (carte, digitală);*
- *Utilizarea multimedia în educație;*
- *Existența unui specialist în domeniul infodocumentar;*
- *Diversificarea surselor și resurselor informaționale;*
- *Dezvoltarea și modernizarea structurilor infodocumentare existente în școală, diversificarea serviciilor specifice și a resurselor documentare;*
- *Întărirea rolului pedagogic al profesorului documentarist;*
- *Favorizarea accesului la documentație actuală a tuturor utilizatorilor și la expertiza unui personal calificat în domeniul științelor documentării și informării;*
- *A crescut interesul elevilor pentru utilizarea resurselor moderne și o ușoară creștere a interesului pentru lectură;*
- *În primul rând, aspectul plăcut pe care îl oferă spațiul CDI prin amenajarea fiecărei încăperi cu specificul ei (spațiul documentaristului, sala de lectură și activități, depozitul de carte etc.);*
- *Rezultate mai bune la învățatură, sporirea creativității elevilor, dorința lor de a se implica mai mult și/sau permanent în activitățile realizate, aportul ideilor personale-lucru extrem de important pentru noi, echipa pedagogică;*
- *Promovarea imaginii școlii prin rezultate bune obținute la concursuri, competiții etc.;*
- *Numărul de elevi care împrumută cărți a crescut; (2)*
- *CDI oferă cadrul și dotările corespunzătoare pentru desfășurarea activităților educative școlare și extrașcolare;*
- *Transformarea unui spațiu vechi și uitat într-unul modern, funcțional, vizitat cu plăcere de copii și profesori;*
- *Existența unui serviciu specializat suplimentar oferit de un om calificat în domeniu;*
- *Integrarea noilor tehnologii în procesul de învățământ;*
- *Activitățile organizate în incinta CDI sunt educative, interesante și amuzante uneori;*
- *Elevii sunt mai relaxați, deoarece pot face ușor rost de informația necesară la referatele școlare.*

### 5.9. În ce măsură apreciați contribuția CDI la creșterea calității serviciilor educaționale în unitatea dvs. de învățământ?

Chestionarul a surprins și o evaluare realizată de cadrele didactice și didactice auxiliare (bibliotecari școlari) încadrați în școlile cu CDI cu privire la contribuția CDI la creșterea serviciilor educaționale. Răspunsurile la această întrebare completează răspunsurile întrebărilor 5.1. și 5.2. Acest aspect a fost evidențiat pentru a arăta gradul de participare al CDI la dezvoltarea instituțională sub aspectul calitativ al serviciilor educaționale oferite elevilor. Constatăm că faptul că majoritatea respondenților consideră că CDI are un rol semnificativ în îmbunătățirea calității serviciilor educaționale oferite de unitățile de învățământ în care CDI este organizat și funcțional.

Din evaluările realizate de respondenți rezultă faptul că 49% dintre aceștia consideră că CDI contribuie în “foarte mare măsură” (evaluând cu 7 puncte din 7) la creșterea calității serviciilor educaționale în unitatea de învățământ, 33% dintre aceștia au evaluat cu 6 puncte din 7 această contribuție, iar 10% dintre aceștia cu 5 puncte din 7. Este recunoscut aport CDI la creșterea calității serviciilor educaționale, ceea ce completează și confirmă răspunsurile la întrebările anterioare (Figura 112).

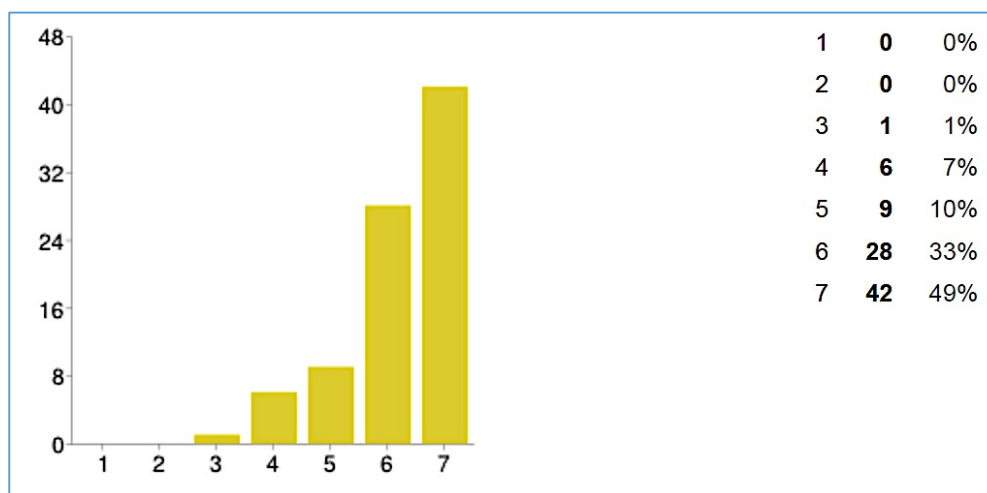


Figura 112. Gradul de participare al CDI la creșterea serviciilor educaționale la nivelul unității de învățământ

### 5.10. Ce acțiuni considerați că ar putea contribui la dezvoltarea misiunii pedagogice a CDI în unitatea dvs. de învățământ?

Răspunsurile la această întrebare deschisă inventariază o serie de măsuri ameliorative care ar putea sprijini activitatea lor pentru dezvoltarea misiunii pedagogice a CDI.

Domeniile de intervenție propuse de către respondenți subliniază elemente legate



de implicarea actorilor educativi în derularea de activități în și prin CDI, elemente legate de principalele tipuri de activități indicate și identificate ca având o contribuție la dezvoltarea misiunii pedagogice a CDI, dar și elemente privind nevoia de achiziționare de resurse documentare, de dezvoltare a bazei materiale, cât și de acțiuni de punere a resurselor documentare la dispoziția utilizatorilor și creșterea gradului de acces la informație.

Răspunsurile reprezintă opinia proprie cu privire la măsurile care pot crește gradul de dezvoltare a misiunii pedagogice, la modul general plecând de la cunoașterea particularităților CDI în care își desfășoară activitatea.

Propunem mai jos, spre exemplificare, o selecție a răspunsurilor date de către respondenți cu privire la acțiunile care ar putea contribui la dezvoltarea misiunii pedagogice a CDI în unitatea de învățământ sunt:

- *Proiecte disciplinare, interdisciplinare și transdisciplinare; (6)*
- *Parteneriate educative; (3)*
- *Colaborările cu profesorii și învățătorii; / Implicarea tuturor cadrelor didactice din unitate și a mai multor părinți în activitățile CDI; (5)*
- *Proiectarea activităților realizate, în comun cu cadrele didactice;*
- *Schimburi de experiențe cu echipe din alte instituții;*
- *Realizarea de lucrări proprii - proiecte, referate etc.;*
- *Inițierea elevilor în cercetarea documentară, formarea competențelor din domeniul info-documentar prin aprobarea CDȘ/CDL. Învățare remedială de tip „școala de după școală”;*
- *Activități pentru copii și tineri capabili de performanță;*
- *Curriculum la decizia școlii în domeniul infodocumentar; (2)*
- *Existența unui opțional de inițiere în cercetarea documentară;*
- *Introducerea unui curs de inițiere în cercetarea documentară în trunchiul comun;*
- *Planificarea activităților de inițiere în cercetarea documentară;*
- *Formarea elevilor în domeniul cercetării documentare; (2)*
- *Activități care să dezvolte latura creativă a elevilor;*
- *Acțiuni de orientare și consiliere școlară; (4)*
- *Activități în afara orelor de curs;*
- *Întâlniri cu scriitori, persoane publice, personalități, promovări și expoziții de carte, concursuri, comemorări, etc. (2)*
- *Activități de recuperare a elevilor cu dificultăți de învățare sau eșec școlar în colaborare cu echipa pedagogică; (2)*
- *Activități privind integrarea TIC în activitatea didactică;*
- *Pregătire metodică, activități de formare continuă și perfecționare profesională;*
- *Lecții, ateliere, proiecte, cercuri, concursuri;*
- *Evaluarea lucrărilor din portofoliile elevilor și din punct de vedere documentar;*
- *Înființarea Platformei școlare de e-learning și a Bibliotecii școlare virtuale;*

- *Susținere materială și financiară pentru buna desfășurare a activității;*
- *Dezvoltarea bazei noilor media ar putea atrage un număr mai mare de elevi;*
- *Dotarea CDI-ului cu cărți de actualitate; (2)*
- *Sondaje în rândul elevilor și cadrelor didactice, o popularizare mai mare a rolului CDI în viața școlară;*
- *Îmbunătățirea fondului de carte și a materialelor pentru profesori și elevi;*
- *Activități privind dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor;*
- *Îmbunătățirea bazei materiale a CDI și dezvoltarea fondului documentar; (2)*
- *Obligativitatea profesorilor de celelalte discipline să intre cu fiecare clasă, lunar, în CDI și să colaboreze cu profesorul documentarist în activități vizând formarea competențelor infodocumentare ale elevilor;*
- *O mai bună colaborare între CDI-urile din județ și la nivel național;*
- *Facilitarea de proiecte la nivel național și european;*
- *Acțiuni metodice în colaborare cu alte unități;*
- *Organizarea diferitelor activități în grupuri în care elevii învață să folosească materialul din dotare și tehnici de informare, documentare, selectare, utilizare și comunicare a informațiilor, în aceeași măsură elevii își dezvoltă abilitățile de comunicare;*
- *Formarea competențelor infodocumentare prin inițierea la nivel de școală a unui CDS;*
- *Activități extrașcolare;*
- *Creșterea numărului de secvențe pedagogice de cercetare documentară;*
- *Un curs opțional de cultura informației;*
- *Educarea elevilor în vederea dezvoltării unei atitudini civice și a promovării deschiderii spre lumea contemporană;*
- *Pregătirea profesorului documentarist;*
- *Comunicarea profesor documentarist / cadre didactice;*
- *O implicare mai activă a Primăriei și Consiliului Local;*
- *Realizarea mai multor parteneriate educaționale;*
- *Ar trebui introdusă, prin ordin de ministru, la clasa a IX-a obligatoriu o oră pe săptămână, așa cum profesorul consilier are în norma obligativitatea a 4 ore pe săptămână de psihologie la clasa a X;*
- *Stimularea elevilor, prin notare, a participării cât mai active la activitățile din CDI;*
- *Implicarea activă a echipei pedagogice în realizarea de activități pedagogice și/sau culturale în spațiul CDI;*
- *Realizarea mai multor activități în parteneriat cu cadrele didactice care dezvoltă competențele de documentare și informale ale elevilor;*
- *Asigurarea la nivel național a integrării și permanentizării cursurilor de "Inițiere în cercetarea documentară" prin includerea cercetării documentare și a "Educației pentru informație" în planul cadru atât pentru clasele de gimnaziu, cât și pentru cele de liceu;*
- *Activități școlare, proiecte disciplinare și inter/trans disciplinare, activități educative pentru dezvoltarea și consolidarea competențelor dobândite, activități pentru elevii capabili de performanță, parteneriate educative, concursuri pe diferite teme, vizionări de filme didactice;*
- *Colaborarea bună cu cadrele didactice și conducerea școlii.*

## 5.11. Care considerați că sunt elementele care asigură calitatea serviciilor oferite prin CDI?

Întrebarea ne-a sprijinit în listarea principalelor elemente care asigură calitatea serviciilor oferite prin CDI, văzute din prisma specialiștilor practicieni din unitățile de învățământ preuniversitar dotate cu CDI. Elementele identificate acoperă domenii precum: baza materială, spațiul, dotările, încadrarea cu personal didactic calificat, activitatea.

Lista principalelor elemente care asigură calitatea serviciilor CDI, în opinia respondenților, sunt:

- *Buna colaborare între toți factorii educativi din școală;*
- *Bună pregătire profesională și un CDI dotat la standarde înalte;*
- *Dotarea materială permanent;*
- *Disponibilitatea și flexibilitatea;*
- *Mediul primitor;*
- *Buna organizare și valorificare de spațiu, mobilier, echipament și fond documentar;*
- *Instrumentele de facilitare a accesului la informație;*
- *Interesul organismelor locale pentru CDI;*
- *Un colectiv de cadre didactice și elevi implicați în activitățile CDI și o bună colaborare cu echipa managerială a unității de învățământ;*
- *Cadru didactic specializat (experiența dobândită la catedră are o foarte mare importanță în activitățile specifice unui CDI);*
- *Existența spațiilor specifice;*
- *Baza materială solidă, fondul de carte suficient;*
- *Deschiderea personalului didactic către nevoile elevilor de documentare, către viața comunității;*
- *Fondul documentar, accesul la Internet;*
- *Un profesor documentarist dornic de a crea schimbări în jurul său;*
- *Existența unui fond documentar adaptat la noile cerințe impuse de programele școlare;*
- *Existența unui soft documentar și cataloagelor on-line;*
- *Orar adecvat nivelului și specificului școlii și respectarea lui;*
- *Popularizarea tuturor resurselor CDI;*
- *Dezvoltarea continuă a mijloacelor tehnice, documentare, adaptarea continuă la cerințele utilizatorilor;*
- *Sprijinirea demersurilor de promovare și realizare a unui învățământ bazat pe dezvoltare de competențe;*
- *Factorul uman și resursele materiale;*
- *Conducere, profesori implicați, elevi cu inițiativă și dorință de perfecționare aparatură/bază documentară bună;*
- *Varietatea de oferte pentru proiecte internaționale, perfecționare adulți;*
- *Loc al inovației;*
- *Promptitudinea, perseverența;*
- *Buna planificare, organizare;*
- *Proiectarea riguroasă a activităților și flexibilitatea;*

- *Profesor calificat;*
- *Dotarea cu aparatura necesară și mobilier adecvat;*
- *O colaborare strânsă cu echipa pedagogică;*
- *Înțelegerea rolului și a misiunilor CDI;*
- *Resursele materiale și informaționale;*
- *Amenajarea eficientă a spațiului CDI;*
- *Responsabilul CDI să fie o persoană calificată: profesor documentarist;*
- *Lucrul în echipă: profesorul documentarist - cadre didactice - elevi – comunitate;*
- *O politică documentară realistă pliata pe nevoile utilizatorilor;*
- *Un buget care să permită achiziții permanente: carte, documente electronice, materiale de birotică și papetărie;*
- *Acces liber la raft;*
- *Cataloage;*
- *Cota la raft;*
- *Colaborare bună cu conducerea unității, cu cadrele didactice și nedidactice;*
- *Respectare regulamentului și orarului CDI;*
- *Personal didactic cunoscător al tehnicii IT din CDI;*
- *Noutatea, fondul pluridisciplinar, resurse noi multimedia, spații personalizate, Internet, softuri proprii;*
- *Corectitudine, colaborare, comunicare, pasiune;*
- *Diversitatea fondului documentar și a echipamentelor și instrumentelor din CDI, disponibilitatea și amabilitatea specialistului în științele informării;*
- *Profesionalismul, adaptarea la cerințele elevilor;*
- *Resursele umane: cadre didactice bine pregătite profesional;*
- *Resursele materiale: fond documentar bogat, calculatoare, proiector, tablă interactivă. Un mediu de învățare plăcut și relaxant;*
- *Crearea unui mediu care să ofere calmul și starea de relaxare necesare studiului, lecturii de plăcere;*
- *Implicare în viața comunității, atragerea membrilor comunității prin activități pe diverse teme de interes;*
- *Componenta umană - componenta informațională - componenta materială;*
- *Pregătire profesională corespunzătoare, capacitatea de a comunica eficient, punctualitate, respect, interes și pasiune și multe tipuri de resurse, plus o deschidere permanentă spre tot ce este nou;*
- *Fondul documentar, relația cu utilizatorii, responsabilitatea, tact pedagogic, spirit organizatoric;*
- *Asigurarea CDI cu un personal calificat și competent (profesor documentarist, documentarist, bibliotecar școlar), îmbunătățirea permanentă a activităților;*
- *Spațiile specifice, diversificarea suportului informativ, activitățile derulate menite să formeze o cultură a informației, atât în rândul elevilor, cât și al echipei pedagogice;*
- *Formarea profesorului documentarist;*
- *Deschiderea și susținerea echipei manageriale a școlii;*
- *Inițiativa, inspirația, creativitatea, originalitatea, comunicarea, tactul, voința;*
- *Întărirea rolului pedagogic al personalului încadrat;*
- *Dezvoltarea ofertei de activitate școlară și extrașcolară;*

- *Implicare și responsabilitate;*
- *Susținerea cadrelor didactice;*
- *Personal calificat în domeniul științelor documentării și informării.*
- *Colaborare cu echipa pedagogică;*
- *Directorul unității de învățământ și responsabili comisiilor metodice susțin activitățile care răspund obiectivelor și priorităților stabilite în proiectul anual de activitate al CDI;*
- *Dotarea satisfăcătoare a CDI;*
- *Deservire promptă, rapidă și amabilă;*
- *Spirit metodic și creativitate;*
- *Conceptul de CDI, în sine;*
- *Accesul la tehnologie, noile educații abordate sub forme diverse de expunere pentru educabili, o viziune sănătoasă asupra necesităților noii generații, abilitatea de a expune informația clasică sub o formă cât mai diversificată și atractivă;*
- *Spațiul, documente pe suporturi diferite, resursa umană;*
- *Posibilitatea de a utiliza frecvent noile tehnologii în procesul instructiv-educativ;*
- *Spațiul amenajat și destinat, primirea și contribuția cadrelor didactice care sunt într-o continuă formare, preocupare pentru buna desfășurare a procesului didactic/activităților;*
- *Calitatea pregătirii profesionale a resurselor umane, ca și resursele materiale de care dispune CDI;*
- *Însuși modul de funcționare al CDI;*
- *Profesionalism, o strânsă colaborare cu elevii, cadrele didactice și conducerea unității.*

## **6.12. Care considerați că sunt principalele avantaje ale elevilor care studiază într-o unitate de învățământ cu CDI față de elevii din unitățile de învățământ fără CDI?**

Răspunsurile au permis identificarea unor avantaje de care beneficiază elevii (din prisma responsabililor CDI) care studiază într-o unitate de învățământ în care funcționează un CDI, în raport cu elevii care studiază în unități de învățământ în care nu este organizat și dotat un CDI. Avantajele propuse ar putea fi clasificate în mai multe categorii și care surprind aspecte privind: accesul la documentație actuală, informație pe suporturi multiple, la un spațiu adaptat nevoilor de formare, informare și documentare. Alt tip de avantaje care rezultă din răspunsurile respondenților sunt acelea legate de aspectele pedagogice: exersarea lucrului în echipă, dezvoltarea competențelor transversale, dezvoltarea competențelor infodocumentare.

Elevii acestor unități de învățământ beneficiază, cel puțin episodic, de acțiuni de formare și dezvoltare a competențelor infodocumentare privind căutarea, selectarea, tratarea și comunicarea informațiilor.

Principalele avantaje identificate și menționate de respondenți este prezentată în lista de mai jos:

- *Au acces la o sursă complexă de informare;*
- *Studiază într-un mediu prietenos;*
- *Au accesul al documentație pe diferite suporturi; (2)*
- *Elevii au obișnuința lucrului în echipă și exercițiul comunicării libere în fața unui auditoriu*
- *Elevii implicați în problemele/proiectele comunității;*
- *Activități de informare – activități de recreere - egalitatea șanselor;*
- *Pot profita de spațiul CDI pentru realizarea diferitelor activități, realizând astfel obiective care duc la rezultate mai bune la învățatură;*
- *Accesul la calculatoare, numărul mare de locuri în sala de lectură, posibilitatea de a viziona filme și documentare;*
- *Disponibil de un spațiu modern care îndeplinește mai multe funcții;*
- *Disponibil de îndrumare în ceea ce privește accesul la informație;*
- *Au posibilități nelimitate și acces liber în procurarea informației;*
- *Mai multe oportunități, un plus de valoare în activitatea lor ca elevi;*
- *Accesul rapid la informație, deprinderea de a utiliza și prelucra informația mai bine și mai eficient sub îndrumarea unui profesor de specialitate;*
- *Existența unui cadru didactic specializat. Acces facil la informație (resursele existente, echipamentele și aparatura existentă în CDI);*
- *Accesul liber și diversificat la informație, suporturile audio-video, calculatoarele; (4)*
- *Facilitarea accesului, într-o mai mare măsură, la informație;*
- *O mai mare deschidere către societate;*
- *Diversificarea formelor de cercetare documentară și a activităților desfășurate în colaborare;*
- *Activități diverse;*
- *Diversitatea informației;*
- *Posibilitatea implicării în derularea diferitelor proiecte;*
- *Își dezvoltă abilitățile de cercetare documentară, autonomie, simțul critic și al spiritului de inițiativă, capacitatea de analiză și sinteză, comunicarea;*
- *Acces rapid la Internet, pentru a se documenta, informa, au acces on-line la documente;*
- *Prin stabilirea, împreună cu cadrele didactice, a unei strategii de educație pentru informație și formare a unei culturi informaționale a elevilor, strategie ce va fi reflectată prin activități periodice specifice;*
- *Accesul la informație pe diferite suporturi;*
- *Acces la o gamă variată de informații care ridică nivelul de performanță în educație pentru toți elevii din școala respectivă, precum și activitățile specifice CDI oferă șansa copiilor să se identifice și să-și orienteze înclinațiile spre ceea ce le place și le aduce satisfacții de moment, dar și de viitor (dezvoltarea abilităților de viață într-un mediu sigur cum este CDI);*
- *Se realizează predarea diferențiată;*
- *Posibilitatea de a-și dezvolta competențele de informare și documentare, participarea la mai multe proiect inter- și transdisciplinare;*
- *Activități atractive, participare la proiecte într-un spațiu primitor, surse de informare on-line;*
- *Acces permanent la informație și la resurse pluridisciplinare și pe suporturi multiple; (6)*

- *Accesul la informații din mai multe surse, rapiditatea de găsirea acestora într-un timp scurt;*
- *Elevii dobândesc competențe în cunoașterea diferitelor tipuri de documente, dobândesc autonomie în gândire, își dezvoltă simțul civic și spiritul de lucru în echipă. Poate cel mai important avantaj îl constituie apropierea de carte și redescoperirea gustului pentru lectură, pentru frumos;*
- *Acces la un spațiu pentru petrecerea timpului liber în mod plăcut și util;*
- *Diversitatea activităților la care pot participa elevii îmbunătățirea cunoștințelor în diferite domenii;*
- *CDI creează condițiile necesare inițierii în autodocumentare și în tehnicile de muncă individuală, accesul la noile tehnologii și la diferite surse de informație, devenind astfel un element motor în lupta contra eșecului școlar;*
- *Participa la activități interesante, interactive;*
- *Elevii dobândesc un grad sporit de autonomie în utilizarea resurselor documentare;*
- *Dobândesc competențe necesare pentru a deveni utilizatori activi, independenți în orice context infodocumentar;*
- *Dinamizarea și modernizarea parcursului pedagogic, favorizarea muncii în echipa, accesul liber la informație și cultură;*
- *Au acces la informație, beneficiază de sprijin specializat în realizarea de proiecte/teme, sunt angrenați în activități variate, altele decât cele din curriculum, care contribuie la formarea-dezvoltarea acestora;*
- *Accesul la informație și /sau accesul monitorizat la informație, orientare școlară, accesul la nou, la cultură și la noile tehnologii;*
- *Favorizarea accesului la informație, autonomie în învățare, îmbunătățirea formării și dezvoltării competențelor info-documentare, mediu agreabil de învățare, posibilitatea lucrului în grupe în spațiu adecvat, dotat cu cele necesare studiului etc.*
- *Spațiu de recreere pentru elevi – fiind un loc amenajat corespunzător, care să incite la lectură (pot alege din gama largă de resurse materiale pe care centrul le pune la dispoziția lor);*
- *Creșterea abilităților de comunicare, de socializare;*
- *Șansa unui climat mai atrăgător în desfășurarea orelor de curs;*
- *Posibilitatea diversificării activităților extrașcolare, a hobby-ului;*
- *Creșterea calității intelectuale, morale, profesionale și sociale a absolvenților, capacitate de adaptare la schimbări, solidaritate, atitudine deschisă, pozitivă față de învățare, competenți, integrați în colectiv și mai independenți etc.*
- *Cultivarea unei gândiri logice și creative;*
- *Dezvoltarea capacității de transfer de cunoștințe și de comunicare socială;*
- *Dezvoltarea simțului practic, etic și estetic al elevilor în vederea autoevaluării și auto-descoperirii;*
- *Putem forma elevi cu convingeri și comportament voluntar care să se implice în rezolvarea problemelor comunității din care fac parte;*
- *Abordarea transdisciplinară a conținuturilor/ a temelor/ a proiectelor;*
- *Accesul liber la informație, îndrumare și coordonare din partea profesorului documentarist;*
- *Accesul liber și rapid la informație, îndrumarea tuturor actanților de către specialist în domeniu;*
- *Sprijin de specialitate în domeniul cercetării documentare, activități axate pe dezvoltarea competențelor documentare.*

**5.13. Raportându-vă la misiunea pedagogică a profesorului documentarist, care dintre modalitățile enumerate mai jos, considerați a fi mai potrivite pentru dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor, în contextul în care vă desfășurați activitatea?**

Răspunsurile date ne permit să realizăm o prezentare a opiniilor specialiștilor în domeniul științelor informării și documentării încadrați în sistemul de învățământ preuniversitar cu privire la principalele modalități de dezvoltare a culturii informației la elevi adaptate contextului local.

Aceste răspunsuri exprimă opinii ale specialiștilor în domeniul infodocumentar din unitățile de învățământ privind modalitățile de dezvoltare a culturii informației la nivelul unității de învățământ, modalități percepute ca fiind realizabile la nivel local.

Un procent important dintre respondenți (66%) consideră că dezvoltarea culturii informației poate fi susținută și realizată prin *integrarea în programele școlare a unor obiective din domeniul infodocumentar care să fie urmărite de către cadrele didactice în colaborare cu profesorul documentarist*, respectiv prin *realizarea de cursuri opționale (CDI) de "educație pentru informație și educației media"* (43%) și *realizarea de secvențe didactice obligatorii de dezvoltare a competențelor infodocumentare la toate clasele* (43%). Alte modalități considerate a fi utile într-un demers instituțional de dezvoltare a culturii informației sunt: *realizarea de cursuri opționale (CDI) de "educație pentru informație"* din punctul de vedere a 42% dintre respondenți, respectiv *realizarea de cursuri opționale (CDI) de "cultura informației"* pentru 27% dintre aceștia. Pe primele trei locuri în clasamentul soluțiilor propuse ca fiind realizabile la nivelul unităților de învățământ rămân cele din sfera cursurilor opționale, respectiv a activităților derulate în parteneriat cu cadrele didactice.

Din punctul de vedere a 35% dintre respondenți o modalitate viabilă de dezvoltare a culturii informației este *realizarea unui portofoliu care să evidențieze și să demonstreze nivelul de competență al elevilor în domeniul infodocumentar*.

Un important procent dintre respondenți consideră necesar ca aceste cursuri de "educație pentru informație" (23%), respectiv de "cultura informației" (20%) sau "educație pentru informație și educație media" (19%) ar trebui să fie cu caracter obligatoriu.

Atât *realizarea portofoliului elevilor*, cât și *a cursurilor obligatorii de cultura informației/educație pentru informație* sunt soluții care actualmente nu sunt realizate la nivelul unităților de învățământ, însă, din răspunsurile date de respondenți, rezultă faptul că ele sunt considerate realizabile de către minimum 20% dintre aceștia.

94% dintre respondenți au o opinie în privința soluțiilor realizabile la nivelul unităților de învățământ în vederea dezvoltării culturii informației la nivelul unităților de învățământ în



care activează.

Detalii privind opinia respondenților privind modalităților posibile de dezvoltare a culturii informației prin CDI sunt prezentate în *Tabelul 18*.

Modalități posibile de dezvoltare a culturii informației	Nr. respondenți	Procent din total
Realizarea de cursuri obligatorii de “cultura informației”	17	20%
Realizarea de cursuri obligatorii de “educație pentru informație”	20	23%
Realizarea de cursuri obligatorii de “cultura informației și educație media”	16	19%
Realizarea de cursuri opționale (CDȘ) de “cultura informației”	23	27%
Realizarea de cursuri opționale de “educație pentru informație”	36	42%
Realizarea de cursuri opționale de “educație pentru informație și educație media”	37	43%
Integrarea în programele școlare a unor obiective din domeniul info-documentar care să fie urmărite de către cadrele didactice în colaborare cu profesorul documentarist	57	66%
Realizarea de secvențe didactice obligatorii de dezvoltare a competențelor info-documentare la toate clasele	37	43%
Crearea unui portofoliu al elevului care să evidențieze și să demonstreze nivelul de competență în domeniul info-documentar	30	35%
Să nu se schimbe nimic în raport cu situația actuală	1	1%
Nu știu	0	0
Nu mă pronunț	4	5%

**Tabelul 18. Modalitățile de dezvoltare a culturii informației realizabile la nivelul unităților de învățământ**

La partea “*Concluzii/Observații*” (5.14) din chestionar recomandările formulate de către respondenți au evidențiat atât aspecte privind susținerea necesității implementării unei politici documentare la nivel național, cât și de continuare a demersurilor de modernizare și permanentă actualizare a structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ preuniversitar. Aspectele surprinse plasează CDI ca structură activă și de reală utilitate la nivelul unității de învățământ atât pentru elevi, cât și pentru cadrele didactice și comunitatea locală. Recomandările transmise de către participanți vizează aspecte de ameliorat în organizarea rețelei: reprezentarea profesorilor documentariști la nivelul ISJ, alocarea anuală a unui număr mai însemnat de posturi de profesori documentariști la nivel județean și național, alocarea unui buget anual pentru dotarea și funcționarea CDI, realizarea unei comunități a profesorilor documentariști, realizarea de cursuri de formare continuă adresate profesorilor documentariști, publicarea unor material didactice și materiale auxiliare suport pentru activitatea din CDI, includerea cursurilor de formare în domeniul “educației pentru informație” sau de “cultura informației” în programul de studiu al elevilor, dezvoltarea cooperării între factorii implicați în dezvoltarea și funcționarea rețelei CDI.

Recomandările menționate de către respondenți sunt enumerate mai jos:

- *Implicare mai mare a tuturor organelor competente în buna funcționare a CDI;*
- *Alocarea anuală a unui buget pentru funcționarea CDI;*
- *Obligativitatea organizării de cursuri de specialitate pentru elevi predate de specialiști în biblioteconomie și știința informării, profesori documentariști nu cadre didactice de alte discipline;*
- *Normarea cu posturi de profesori documentariști;*
- *Echivalarea bibliotecarilor cu studii de specialitate în profesori documentariști (exemplu la învățătorii care au avut studii superioare au devenit profesori);*
- *CDI este un element important în educația elevilor prin facilitățile pe care le oferă, este un mediu în care profesorii pot susține orele de curs la nivel modern, precum și locul unde se stabilesc colaborări și cooperări între factorii implicați în educație: instituțiile locale, părinți și alți membri ai comunității locale, profesori;*
- *Profesorii documentariști se confruntă cu foarte multe probleme în ceea ce privește materialele didactice, calculatoarele, mobilierul, imprimante. Sunt profesor documentarist titular și aș dori mai multe întâlniri așa cum au bibliotecarii, respectiv mai multe informații despre ceea ce se întâmplă în mica noastră comunitate a profesorilor documentariști;*
- *In timp, după familiarizarea clară a tuturor cu semnificația centrelor de documentare și informare și importanța implementării lor în țara noastră, acestea vor fi considerate ca parte integrantă a comunității, și văzute ca "deschidere" spre tot ceea ce înseamnă creștere, dezvoltare, educație, dialog, cultură;*
- *Consider că înființarea CDI-urilor a fost o idee foarte utilă pentru școală;*
- *În acești ani de activitate a CDI-ului s-a dovedit pe deplin eficiența acestuia;*
- *CDI ajută elevii pentru o mai bună pregătire, contribuie la deschiderea comunității locale spre școală și ajută la promovarea imaginii școlii;*
- *Implicarea ISJ-urilor în activitatea de coordonare a profesorilor documentariști acolo unde există posturi ocupate;*
- *Crearea la nivel național a unui program de cursuri obligatorii pentru elevi realizate de profesorii documentariști;*
- *Cei mai receptivi la activitățile din CDI sunt elevii din ciclul primar, gimnazial și clasa a IX-a;*
- *Conceptul de CDI și implementarea acestuia în învățământul românesc a însemnat și înseamnă o revigorare, o șansa către performanța școlară și personală a fiecărui elev în parte. Situația aceasta se întâmplă și nu se întâmplă. Scriptic totul "este pus la punct". Prin fișa postului aflăm tot ceea ce ar trebui să facem ca profesori documentariști, dar aplicarea acestor obligații se rezumă la viziunea personală a fiecăruia dintre noi. Aceasta poate fi una care se eficientizeze procesul educativ sau nu. Nimeni nu vine din urmă cu niște sfaturi solide și pertinente, ci doar cu monitorizări care se rezumă în mare parte la "partea scriptică". Rapoarte peste rapoarte, gestiune, planuri manageriale peste planuri manageriale, a căror forma suferă grave schimbări în momentul când s-ar dori să fie puse în aplicare toate cele scrise. Colaborarea între documentarist și echipa pedagogică este una de incompatibilitate, pentru că cei din urmă ne privesc ca pe niște intruși, care avem ca menire lezarea autonomiei lor și periclitarea timpului alocat predării la clasă în loc să fim colaboratori în vederea atingerii obiectivului principal din meseria noastră;*

- *Specializarea noastră există, dar nu este înțeleasă. Nu suntem specialiști în tehnoredactat, xeroxat, suplinit, s.a.m.d, suntem și vom fi prezenți într-o școală pentru elevi și în interesul lor. Aici trebuie să intervină o schimbare și schimbarea trebuie să fie majoră și urgentă. Dacă specializările noastre nu i se acordă importanța necesară, vom ajunge să intrăm la pensie ducând aceasta luptă (de a realiza ceva pe lângă restul) și suferind de acest complex de înlăturare și subapreciere;*
- *Fiind o școală din mediul rural, înființarea CDI a dus la îmbunătățirea semnificativă a rezultatelor școlare ale elevilor, a disciplinei, a modului de recreere. După absolvirea școlii, foștii elevi revin cu plăcere la CDI, pentru consultarea de documente, pentru socializare, pentru recreere; - elevii mici sunt atrași decisiv de cărțile de lectură noi, bogat ilustrate;*
- *Realizarea unui soft educațional sau a unui program de tip intranet care să faciliteze accesul tuturor cadrelor didactice, la planificările semestriale ale fiecăruia, astfel încât să se creeze punți de comunicare pe fiecare disciplină, dar și transparența necesară pentru a corela transdisciplinar, interdisciplinar și pluridisciplinar subiectele/temele din programa școlară. În funcție de aceste date, profesorul documentarist va putea crea planuri manageriale care să reflecte cât mai fidel etapele educaționale, secvențele didactice la care se ajunge săptămânal, temele abordate la fiecare disciplină. Astfel, sper eu, se va crea transparența, coerența și armonia unor planificări de nota 10;*
- *Înființarea de mai multe posturi de profesori documentariști, la nivel de țară. Avem statut de profesor, nu de auxiliar, cu aceleași drepturi ca și oricare profesor. Ne dorim un reprezentant la ISJ. Dorim introducerea opționalului "Inițiere în cercetarea documentară" în planul cadru al școlii.*
- *Obligativitatea unui curs de "educație pentru informație" la clasele V-VIII ar contribui la reconsiderarea rolului structurii infodocumentare în cadrul unității școlare;*
- *Activitățile în CDI ar putea fi mult mai atractive dacă fondul de carte ar putea fi îmbunătățit și completat conform cerințelor programelor școlare în vigoare;*
- *Consider că CDI își atinge obiectivele în conformitate cu cerințele și planul de activități anual;*
- *Avem nevoie de susținerea CDI din întreaga țară prin atragerea de Fonduri Europene de către Ministerul Educației Naționale special pentru CDI-uri (cărți, aparatură, susținere activități culturale și extrașcolare). Cred că fiecare dintre noi facem tot ceea ce putem pentru a oferi elevilor noștri cele mai bune condiții în CDI - pentru creșterea performanțelor școlare, precum și pentru dezvoltarea abilităților de viață ale copiilor indiferent de mediul din care provin (acesta este unul din marile atuuri ale CDI în școală - deschide ușa tuturor copiilor oferind șanse egale de reușită, dar și altor persoane interesate din comunitate). Fiecare dintre noi ne dorim ceva mai mult, dar numai de la noi putere nu este întotdeauna posibil. Cei de la nivelul superior (MEN) ar fi bine să atragă fonduri europene și să aplice proiectele la nivelul fiecărui CDI care urmează a fi implicat în respectivul proiect, deoarece la nivel local nu sunt fonduri pentru contribuția proprie din suma alocată unui proiect (Fondurile Structurale). Succes tuturor celor care se mai gândesc și la noi cei care lucrăm în CDI. Sper ca acest chestionar să aducă un PLUS pentru CDI-uri, nu doar o simplă statistică și atât. Poate cei ce răspund de CDI-uri în România vor vedea și auzi datele statistice ale acestui chestionar și vor face încă un pas înainte SPRE MAI BINE pentru noi toți. De ce nu în colaborare cu alți parteneri din străinătate (cum a fost Franța);*
- *CDI este un spațiu necesar ce ar trebui să existe în fiecare școală, dar în continuă actualizare, cu posibilitatea înnoirii fondului de publicații, programe informatice, cu care să țină pasul în lumea aceasta*

*în continuă accelerație;*

- *Interesant, util pentru o apreciere reală a situației CDI din țară și în particular a CDI Spiru Haret din Ploiești care s-a realizat întocmai schiței făcute și corectate de dvs. la cursul de la Bușteni;*
- *Sunt destul de multe piedici în funcționarea structurilor documentare de orice fel, materiale și mentale, iar această direcție din învățământ este încă o plântuță plâpândă care are nevoie de mai mult îngrășământ și lumină;*
- *Activitatea dintr-un CDI ar putea fi mult îmbunătățită dacă la nivel național ar fi un mai mare interes pentru publicarea unor materiale de specialitate în domeniu (programe școlare, manuale, auxiliare, broșuri de bune practici, dacă s-ar traduce materiale din limba franceză cu exemple reușite în CDI franceze etc.)*

CDI sunt structuri infodocumentare importante pentru unitățile de învățământ în care funcționează. Preocuparea responsabililor CDI, cel puțin la nivel declarativ, se leagă cel mai adesea de derularea de activități din sfera pedagogică, care să conducă la dezvoltarea competențelor în domeniul infodocumentar, a unei culturi a informației a elevilor din unitățile de învățământ în care funcționează CDI.

Deși preocupările principale sunt legate de organizarea de activități, răspunsurile (mai ales cele libere) relevă și o preocupare și în privința ameliorării bazei materiale a CDI existente concretizată prin completarea fondului documentar (preocupare justificată și salutară), și a echipamentelor de acces la resursele documentare pe suport electronic sau online.

Din răspunsurile date, dar și din sugestiile făcute este evidentă nevoia de formare continuă a responsabililor CDI și de realizarea de rețele și comunități profesionale. Cercurile pedagogice ale responsabililor CDI pot fi și trebuie să fie o soluție la această problemă, de asemenea, reuniunile organizate de asociațiile de profil – Asociația bibliotecarilor din România – secția profesori documentariști, respectiv Conferințele tematice – Conferințele Naționale CDI (organizate anual la Sibiu începând din anul 2011) - adresate responsabililor CDI și cadrelor didactice din unitățile de învățământ cu CDI sunt, chiar dacă insuficiente, veritabile platforme de formare continuă și schimb de bune practici în domeniul construcției și dezvoltării unei politici documentare, un sprijin pentru construirea unui demers de realizare a culturii informației la nivelul unităților de învățământ.

Personalul încadrat – specializat în domeniul științelor informării și documentării sau în domeniul biblioteconomic – din CDI funcționale propune utilizatorilor activități care urmăresc abordarea unor noțiuni și concepte din domeniul infodocumentar, respectiv de dezvoltarea a competențelor infodocumentare ale elevilor.

Noțiunile din sfera cercetării documentare sunt abordate în mare parte dintre

unitățile de învățământ la cel puțin un nivel de învățământ/clasă. Acestea sunt abordate nesistematic ca elemente de cercetare documentară, deși majoritatea unităților de învățământ propun la cel puțin un nivel de studiu activități care să dezvolte o anumită competență.

Există diferențe majore între unitățile de învățământ cu privire la debutul abordării unei noțiuni / formării unei competențe din sfera infodocumentară.

În aceste activități se abordează noțiunile, de multe ori, de manieră insulară și izolată, iar demersul de propunere și dezvoltare a competențelor se realizează parțial, fără să acopere întreaga arie a principalelor noțiuni și concepte din sfera infodocumentară.

Cu toate acestea, considerăm că există cadrul legal și cadrul instituțional de realizarea a demersurilor de definire a unei politici documentare locale, care să susțină acțiuni de dezvoltare a culturii informației a elevilor din unitățile din învățământul preuniversitar dotate cu CDI.

#### **4.2. Analiza comparativă comparativă și interpretarea rezultatelor chestionarului aplicat în etapa I și în etapa a II-a publicului-țintă din CDI din România**

Propunem o analiză comparativă a rezultatelor obținute în urma aplicării chestionarului în a doua etapă a studiului de caz raportată la rezultatele și concluziile analizei datelor obținute în prima etapă a aplicării chestionarului.

În a doua etapă a studiului de caz chestionarul a fost aplicat unui public țintă format din cadre didactice care au responsabilitatea CDI, dar care asigură acest *serviciu în mod benevol* sau *sunt încadrate la plata cu ora pe fracțiuni de normă de bibliotecar*. Formarea inițială a acestor nu este în domeniul științelor documentării și informării sau biblioteconomie, fiind cadre didactice de diverse discipline și cu formare inițială în alte domenii. Din analizele și întâlnirile avute pe teren, dar și în cadrul stagiilor de formare continuă și la activitățile de cerc pedagogic ale responsabililor CDI la care am participat putem concluziona faptul că aceste cadre didactice care asigură în mod benevol animarea CDI sunt dintre cele mai active, mai implicate și mai inovante, care doresc schimbarea la nivel instituțional și sprijinirea elevilor și a cadrelor didactice în derularea de activități cât mai atractive și moderne.

În etapa I și în etapa a II-a a fost aplicat un chestionar identic. În această etapă au răspuns 69 de cadre didactice, ceea ce reprezintă 13% din numărul total al responsabililor CDI.

Scopul acestei analize comparative este de a studia în ce măsură resursa umană formată în domeniul infodocumentar influențează activitatea derulată în CDI, dar și o analiză a consecințelor încadrării deficitare cu resursă umană, a modului în care este influențată activitatea CDI de lipsa resursei umane calificate, dar și a influenței pe care o poate avea activarea în CDI a unor cadre didactice dinamice, care doresc o îmbunătățire a situației structurilor infodocumentare și a mediului de lucru în unitățile de învățământ.

##### **Secțiunea 1 - CDI în unitatea de învățământ**

Răspunsurile date întrebărilor din secțiunea 1 ne permit realizarea unui profil al unităților de învățământ și o radiografie a contextului general în care se desfășoară activitatea în CDI. Cele 69 de unități de învățământ participante la studiu sunt repartizate la nivelul a 18 județe din cele 42, cele mai multe fiind situate în județul Cluj (19%), urmate de județul Sibiu (16%), Bistrița Năsăud (9%), Timiș (7%), Botoșani, Constanța, Giurgiu, Satu Mare (cu câte 6% din totalul unităților de învățământ participante la studiu), respectiv Dâmbovița, Galați (4%), Gorj, Tulcea, Vaslui (3%) și Harghita, Iași, Mureș, Neamț, Sălaj (1%).

În unitățile de învățământ participante la studiu sunt organizate, în diverse variante, toate nivelele de studiu: de la învățământul preșcolar la învățământul postliceal. Majoritatea propun nivel de învățământ gimnazial (91%), primar (73%), respectiv preșcolar (61%), iar o parte dintre acestea propun clase de învățământ liceal (23%) și postliceal (1%).

Peste 50% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a a unităților participante la studiu au un număr important de elevi, 30% dintre acestea școlarizează un număr de elevi cuprins între 301 și 500 de elevi, 20% dintre acestea școlarizează un număr de elevi cuprins între 501 și 800 de elevi, iar 7% dintre acestea școlarizează un număr de elevi mai mare de 1000, valori mai mici față de unitățile de învățământ din seria I (din totalul unităților din seria I, 60% școlarizau un număr de elevi cuprins între 501 și 1000 de elevi). Aceste cifre influențează indicatorii privind capacitatea de primire și suprafața CDI, dar și indicatorii privind numărul de activități organizate cu fiecare clasă, mai ales că, în cazul unităților din seria a II-a, numărul de ore alocate în mod benevol de către responsabilii CDI este mult mai redus decât numărul de ore alocat în cazul unităților din seria I, care au încadrat personal cu normă întreagă.

CDI din unitățile de învățământ din seria a II-a de aplicare a chestionarului au o suprafață medie de 83m<sup>2</sup>, CDI cu suprafața cea mai mică având 30m<sup>2</sup> (insuficient în raport cu numărul total al elevilor, însă acesta este un caz izolat), iar CDI cu suprafața cea mai mare având 300m<sup>2</sup>. 47% dintre CDI din unitățile de învățământ participante la studiu au o suprafață de peste 100m<sup>2</sup>, iar 28% dintre acestea au alocată o suprafața cuprinsă între 75 și 99m<sup>2</sup>.

Capacitatea de primire medie în CDI din unitățile de învățământ participante la studiu este de 41 de locuri, CDI cu cea mai mare capacitate de primire având 100 locuri. Majoritatea CDI (93%) au o capacitate de primire de peste 20 locuri, ceea ce presupune posibilitatea organizării de activități cu grupuri mari de elevi, respectiv de organizarea de activități cu clase întregi de elevi. 5 dintre CDI unităților participante la studiu au o capacitate de primire mai mică de 20 locuri, ceea ce presupune că organizarea de activități se realizează pentru a permite doar accesul elevilor în mod individual și în grupe cu număr redus de elevi, element ce contravine regulamentului de organizare și funcționare a CDI și care influențează întreaga activitate propusă elevilor.

Cel mai mare număr de CDI (33%) din seria a II-a a școlilor participante la studiu au fost înființate în anul 2007, o parte însemnată, 23%, sunt înființate în anul 2008, iar 7% în anul 2006. Toate aceste unități de învățământ (63%) înființate în perioada 2006-2008 au beneficiat de fonduri bugetare acordate de MEN pentru dotarea CDI, respectiv au beneficiat

de un program de formare pentru cadre de conducere și responsabili CDI, organizat în proiectul Educație pentru informație. Aceste elemente (finanțarea CDI și formarea personalului - directori și responsabili CDI) au influențat atât gradul de dotare și echipare al CDI, cât și modul de organizare și funcționare a acestora. Beneficiară a programelor de formare (organizate centralizat) a fost și resursa umană din unitățile școlare cuprinse în program în perioada 2000-2005, fără însă a se beneficia de finanțare directă din partea MEN pentru dotarea și echiparea CDI. Această categorie de unități de învățământ reprezintă 22% dintre unitățile participante la studiu. Sunt cifre similare cu categoriile de unități de învățământ participante în prima serie a aplicării chestionarului. Cifrele arată astfel: 65% dintre unitățile de învățământ participante la studiu au fost înființate în perioada 2006-2008 (deci beneficiare a surselor de finanțare și formare centralizată), respectiv 21% unități de învățământ cuprinse în perioada 2000-2005 (beneficiare ale unei foarte bogate oferte de programe de formare pentru resursa umană). Contextul în care CDI participante la studiu în seria I și în seria a II-a își desfășoară activitatea în contexte comparabile. Factorul cel mai important, și care influențează animarea și gestionarea CDI este factorul uman. Unitățile de învățământ din seria a II-a sunt cele care nu au încadrată resursă umană suficientă pentru animarea și gestionarea CDI.

Vechimea CDI influențează activitatea acestora, având minimum 5 ani de la înființare acestea au avut timpul necesar acumulării unei experiențe în derularea de activități și construcției unor planuri de activitate și politică documentară. Din practica noastră de teren și din schimburile avute cu reprezentanții unităților de învățământ rezultă că majoritatea unităților de învățământ se concentrează în primii ani pe proiectul de dotare și organizare a structurii infodocumentare, respectiv pe organizarea de activități culturale și, ulterior, a activităților pedagogice de tip: ore de disciplină, secvențe didactice/activități pe grupe, proiecte interdisciplinare, care necesită un alt tip de organizare și de colaborare cu cadrele didactice. Conform datelor culese în seria a II-a a aplicării chestionarului, în 80% dintre unitățile de învățământ participante la studiu responsabilitatea CDI era în sarcina unui cadru didactic voluntar (54%) sau încadrat pe fracțiune de normă de bibliotecar școlar.

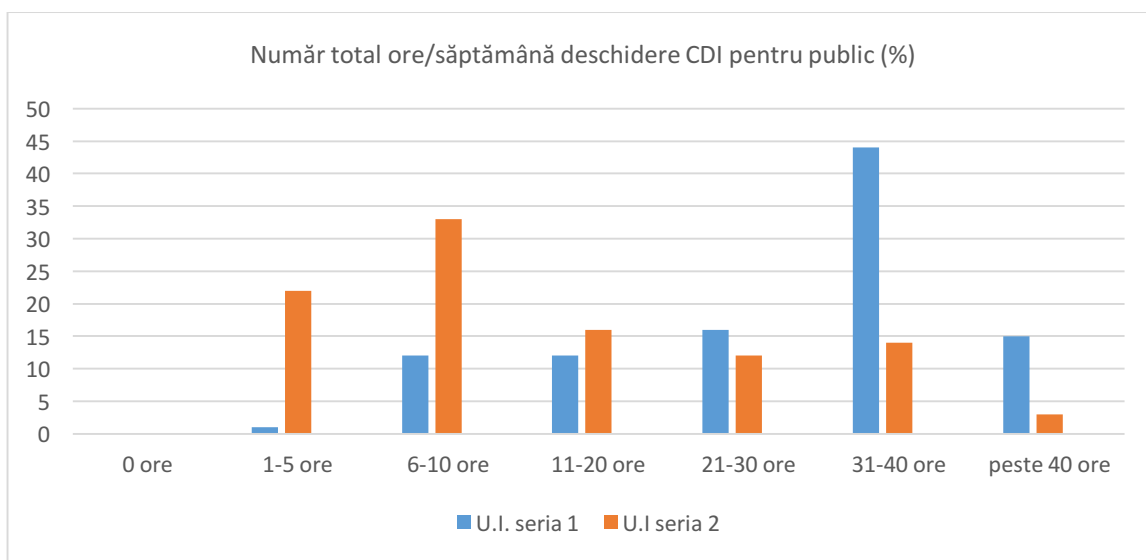
Această situație este total diferită de unitățile de învățământ din seria I de aplicare a chestionarului, care aveau încadrat personal specializat în domeniul științelor informării și documentării sau biblioteconomic, pentru a avea responsabilitatea gestionării, organizării și funcționării. În unele situații, unitățile de învățământ aveau încadrat atât profesor documentarist, cât și bibliotecar școlar, ceea ce influențează în mod pozitiv indicatorii privind animarea și gestionarea CDI.



Din analiza datelor culese rezultă faptul că încadrarea cu resursă umană influențează direct indicatori privind: numărul total de ore pe săptămână în care CDI este deschis publicului, numărul orelor pe săptămână alocate organizării activităților programate, numărul de ore pe săptămână în care CDI este frecventat de către elevi pentru participarea la activitățile neprogramate, numărul de elevi (media săptămânală) care utilizează CDI în mod individual sau cu clasa, respectiv numărul (media săptămânală) de profesori care utilizează CDI, oferta de servii și produse documentare, oferta de formare și dezvoltare a competențelor infodocumentare ale elevilor.

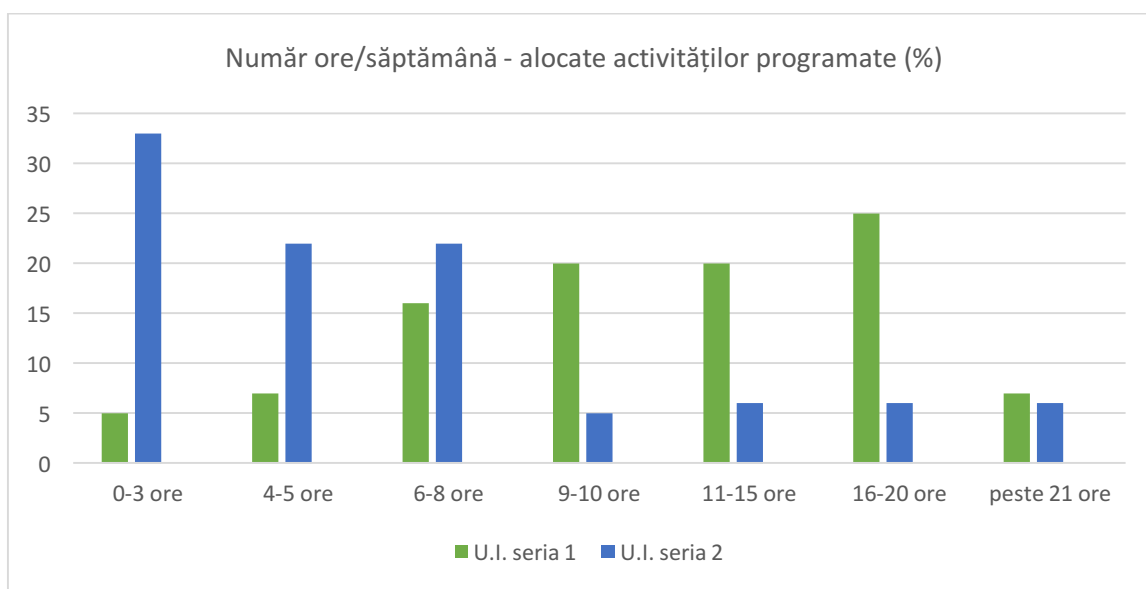
*Valorile pentru majoritatea acestor indicatori sunt mai scăzute față de valorile înregistrate în școlile din seria I.* Ne propunem, pentru exemplificare, să prezentăm date comparative desprinse din analiza aplicării chestionarului în unitățile de învățământ seria I (care au încadrată resursă umană specializată – profesori documentariști și bibliotecari școlari), în raport cu valorile constate în urma analizei datelor culese în urma aplicării chestionarului în unitățile de învățământ din seria a II-a (CDI animat preponderent de cadre didactice voluntare sau încadrate la plata cu ora pe funcții de bibliotecar școlar).

În CDI participante la studiu în seria a II-a: în doar 3% dintre unitățile de învățământ participante la studiu numărul de ore/săptămână în care este deschis publicului mai mult de 40 ore pe săptămână, față de 15% dintre unitățile din seria I 22% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a propun elevilor o plajă orară de 1-3 ore săptămână pentru accesarea CDI, iar 33% o plajă orară de 6-10 ore/săptămână, în raport cu 1%, respectiv 12% în unitățile din prima serie. Detalii în graficul de mai jos:



**Figura 113. Situația comparativă privind numărul de ore alocate pe săptămână activității cu publicul în unitățile de învățământ participante la studiu**

Situația privind numărul de ore/săptămână alocate activităților programate se prezintă în felul următor: CDI unităților de învățământ din seria a II-a propun elevilor un număr de ore pentru acest tip de activități semnificativ mai mic față de unitățile de învățământ din seria I. 33% dintre acestea propun o plajă orară de 0-3 ore / săptămână pentru activitățile programate și 23% o plajă de 4-5 ore/săptămână, față de 5% respectiv 7% dintre unitățile de învățământ din seria I pentru acest tip de indicator. 46% dintre unitățile de învățământ din seria I (care au încadrată resursă umană specializată) propun pentru această categorie de activități o plajă orară de 11-20 ore/săptămână, iar în 7% din cazuri peste 21 de ore/săptămână. Situația comparativă pentru acest indicator este prezentată în figura de mai jos.

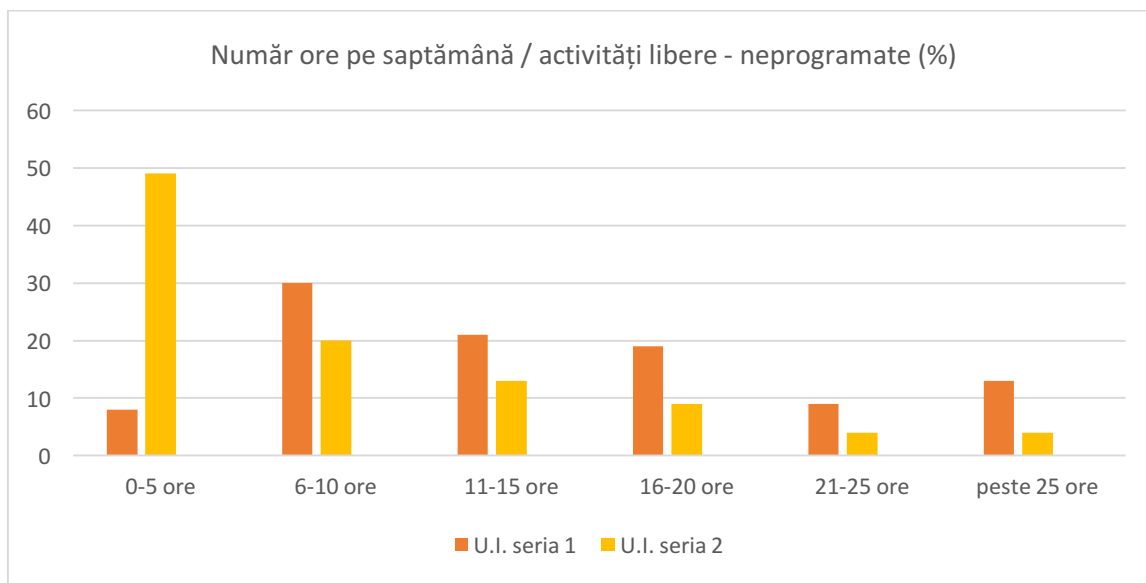


**Figura 114. Situația comparativă privind numărul de ore alocate pe săptămână pentru activitățile programate în unitățile de învățământ participante la studiu**

În urma analizei datelor culese referitoare la numărul de ore (media pe săptămână) în care CDI este frecventat de către elevi pentru participare individuală la activități libere/neprogramate) constatăm că peste 49% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a propun elevilor o plajă orară extrem de redusă, de maximum 5 ore/săptămână, pentru accesarea CDI în mod liber, în afara activităților programate, derulate cu clasa/grupe de elevi, iar 20% dintre unitățile de învățământ propun o plajă orară cuprinsă între 6-10 ore pentru acest tip de activități.

Valorile în cazul unităților de învățământ din seria I sunt mult mai ridicate pentru plaja orară cuprinsă între 11-15 ore/săptămână (21% dintre unitățile de învățământ), respectiv pentru 16-20 ore (19% dintre unitățile de învățământ), dar și pentru plaja orară de

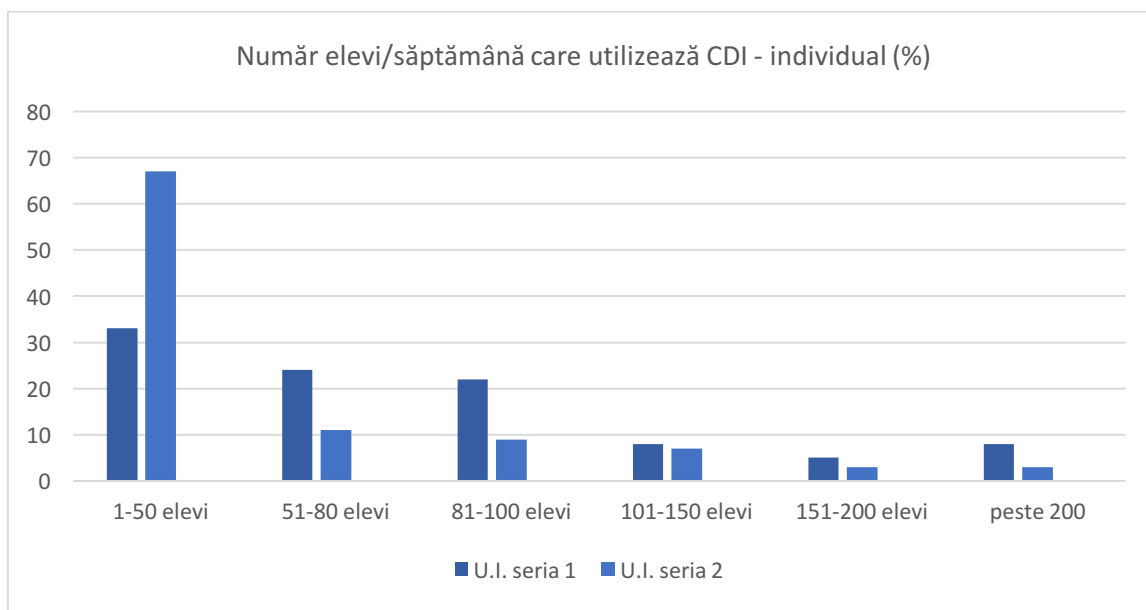
peste 25 ore pe săptămână (13% dintre unitățile de învățământ). Prezentăm mai jos o situație comparativă între valorile rezultate în urma analizei datelor culese în seria I, respectiv seria a II-a a aplicării chestionarului cu privire la plaja orară alocată primirii elevilor la activitățile libere/neprogramate.



**Figura 115. Situația comparativă privind numărul de ore alocate pe săptămână pentru activitățile libere/neprogramate în unitățile de învățământ participante la studiu**

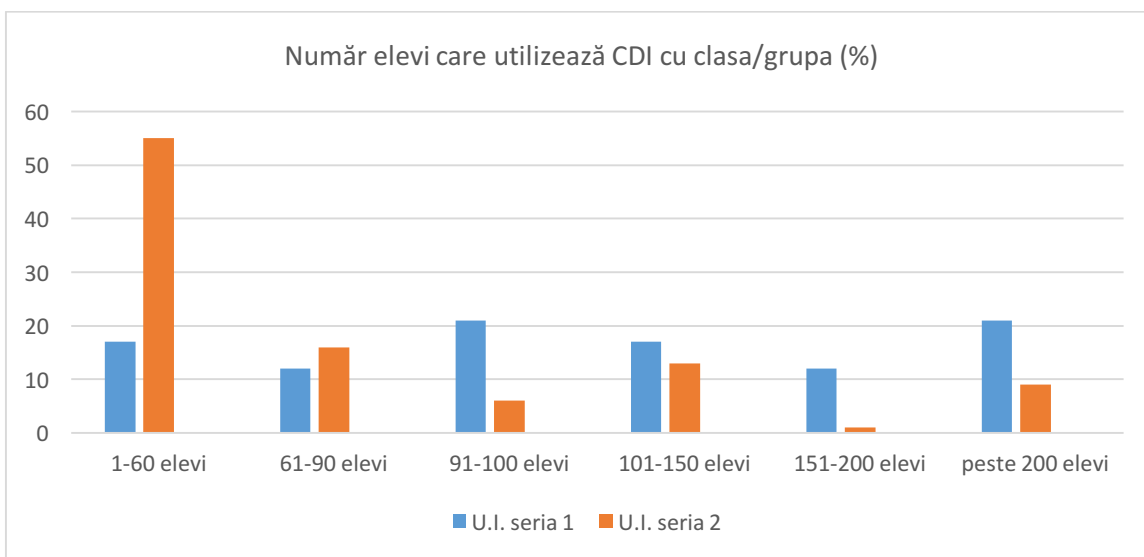
Un procent foarte mare (67%) de CDI din unitățile din seria a II-a a aplicării chestionarului sunt frecventate (în medie) pe săptămână de un număr cuprins între 1-50 elevi, valoare dublă în raport cu CDI din unitățile de învățământ din seria I (33%). Lipsa personalului încadrat pe posturi care să deruleze activități și să asigure gestionarea activităților și resurselor CDI având consecință directă și asupra plajei orare (extrem de reduse în cazul unităților de învățământ din seria a II-a) în care CDI este pus la dispoziția elevilor pentru derularea de activități individuale, libere, cât și a numărului de elevi care frecventează CDI în acest interval de timp. În unitățile din seria a II-a numărul mediu/săptămână al elevilor care frecventează CDI este mult mai important, în 8% dintre unitățile de învățământ din seria I înregistrându-se o frecvență de peste 200 de elevi/săptămână, iar în 5% dintre unitățile de învățământ fiind înregistrată frecvența a peste 151-200 de elevi pe săptămână.

Situația comparativă între unitățile din seria I și cele din seria a II-a privind numărul mediu de elevi pe săptămână care frecventează CDI este prezentată în *Figura 116*.



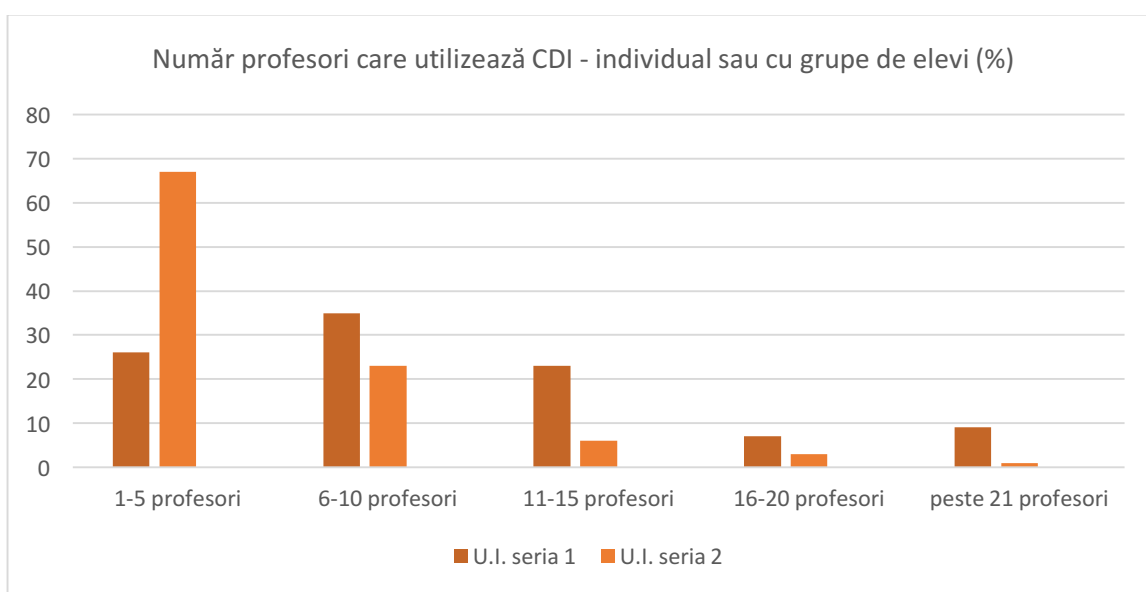
**Figura 116. Situația comparativă privind numărul de elevi/săptămână care utilizează individual CDI din unitățile de învățământ participante la studiu**

Valorile privind numărul mediu de elevi pe săptămână care frecventează CDI cu clasa sau cu grupa sunt ușor îmbunătățite și în cazul unităților de învățământ din seria a II-a. În 16% dintre aceste unități de învățământ CDI este utilizat de un număr 61-99 de elevi care frecventează CDI pentru a participa la activitățile derulate cu clasa/grupa. Cu toate acestea, în majoritatea unităților din seria a II-a, CDI este frecventat pentru activitățile cu clasa/grupa de un număr relativ redus de elevi, maximum 60 elevi/săptămână. În cazul unităților de învățământ din seria I situația este net superioară, datele arătând că 33% dintre aceste unități de învățământ sunt frecventate săptămânal de peste 151 de elevi. Prezentăm în figura de mai jos datele comparative între unitățile de învățământ din seria I și cele din seria a II-a privind numărul mediu de elevi pe săptămână care frecventează CDI cu clasa/grupa pentru a participa la activități.



**Figura 117. Situația comparativă privind numărul de elevi pe săptămână care utilizează cu clasa/grupa CDI din unitățile de învățământ participante la studiu**

Diferențe între unitățile de învățământ din cele două serii sunt constatate și cu privire la valorile referitoare la numărul cadrelor didactice care utilizează CDI în mod individual sau care însoțesc elevii pentru derularea de activități. În 67% dintre unitățile din seria a II-a numărul cadrelor didactice care utilizează CDI este foarte limitat fiind cuprins între 1 și 5 profesori (număr mediu/săptămână), peste dublul valorilor privind unitățile din seria I pentru acest item. În 23% din unitățile de învățământ din seria I CDI este utilizat de 6-10 profesori pe săptămână, față de 35% în cazul unităților din seria I.

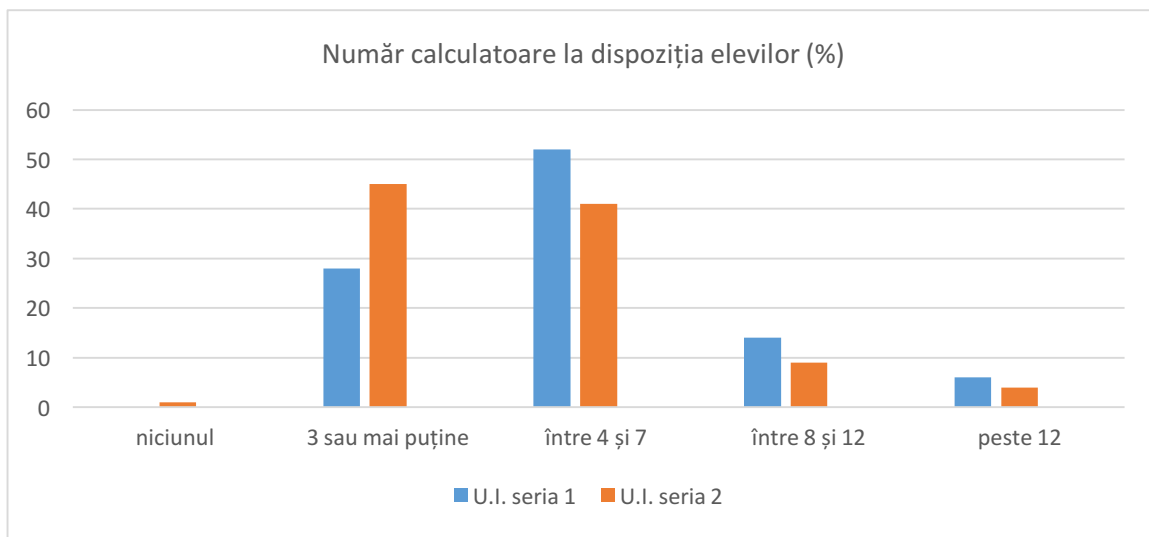


**Figura 118. Situația comparativă privind numărul de profesori/săptămână care utilizează individual sau cu grupe de elevi CDI din unitățile de învățământ participante la studiu**

În majoritatea unităților de învățământ din seria a II-a sunt respectate recomandările cu privire la organizarea CDI și a spațiilor specifice. În bună măsură, spațiile specifice sunt organizate în CDI, cu excepția spațiului pentru presă care este organizat în doar 45% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a. Valorile sunt asemănătoare cu cele referitoare la unitățile din seria I (doar 55% dintre unitățile din seria I au organizat spațiul pentru presă).

Informațiile cu privire la dotarea cu calculatoare a CDI din unitățile de învățământ din seria a II-a, ne arata că 54% dintre acestea sunt dotate cu un număr minim de 4 calculatoare. Valoare mai mică față de situația CDI din unitățile de învățământ din seria I, unde 72% dintre CDI erau dotate cu mai mult de 4 calculatoare.

Situația comparativă cu privire la dotarea cu calculatoare a CDI din seria I, respectiv seria a II-a este prezentată în figura de mai jos.



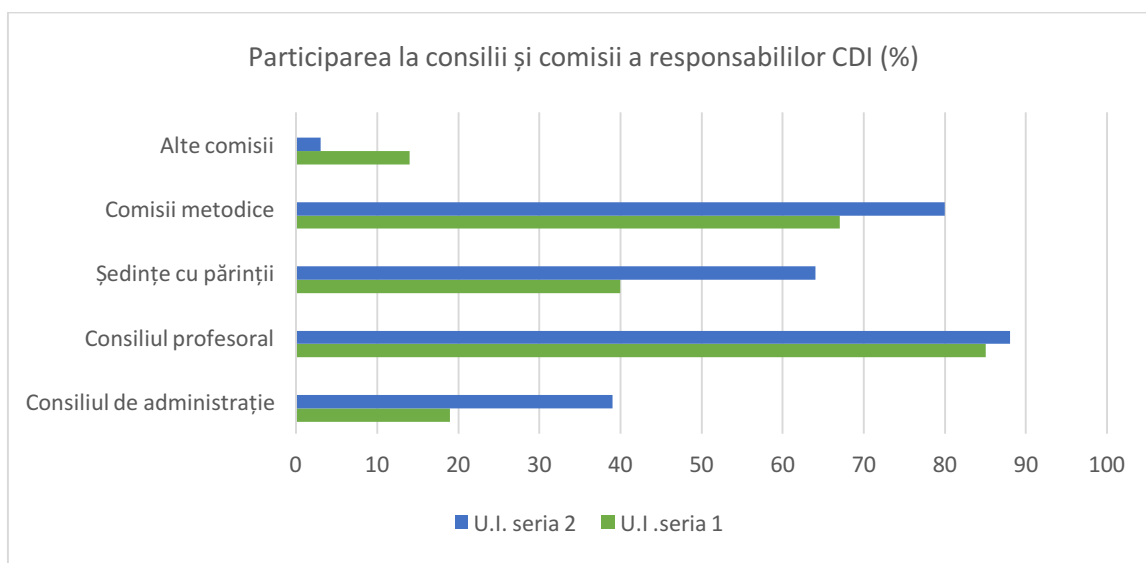
**Figura 119. Situația comparativă privind numărul de calculatoare puse la dispoziția elevilor în CDI din unitățile de învățământ participante la studiu**

Datele cu privire la accesul elevilor la calculatoare ne arată faptul că, în majoritatea (93%) CDI din unitățile din seria a II-a elevii au acces liber la calculatoare. În 97% dintre școlile din seria I elevilor le era asigurat accesul liber la calculatoarele din CDI.

În 58% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a elevii aveau acces liber la calculatoare și în afara spațiului CDI, comparativ cu 60% dintre unitățile de învățământ din seria I, care ofereau elevilor această facilitate.

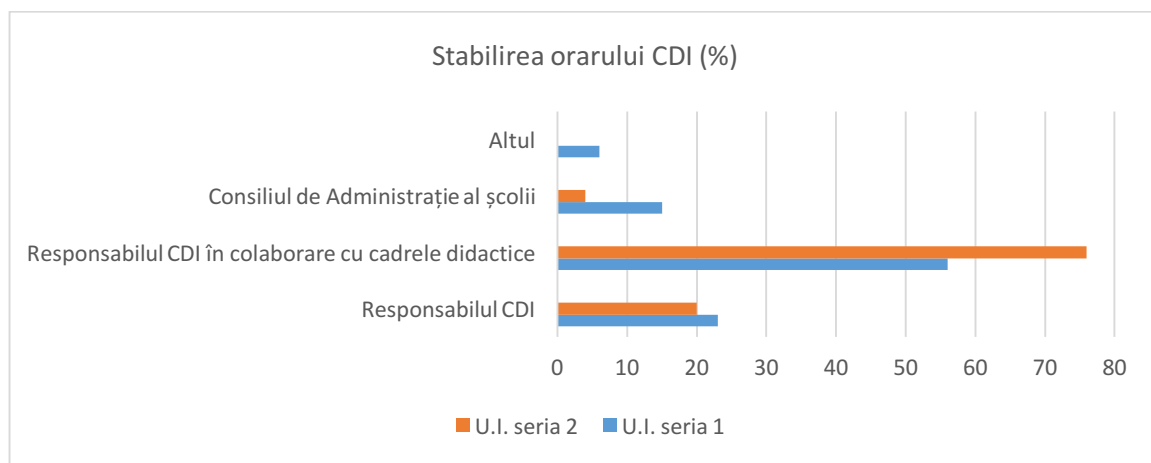
## Secțiunea 2. Locul CDI și rolul profesorului documentarist/responsabilului CDI

Constatăm că 35% dintre responsabilii CDI care au participat la studiu în seria a II-a sunt membrii consiliului de administrație al școlii, față de doar 12% dintre profesorii documentariști și bibliotecarii școlari din unitățile de învățământ participante la studiu în seria I. Observăm faptul că statutul de cadru didactic (de disciplină) în unitatea de învățământ (în cazul responsabililor CDI din seria a II-a) favorizează accesul și participarea la diferite consilii și comisii. Credem că un alt motiv al numărului redus de profesori documentariști membri ai diferitelor comisii și consilii poate fi și datorită vechimii pe care aceștia o au în unitățile de învățământ, majoritatea fiind cu o vechime relativ mică.



**Figura 120. Situația comparativă privind numărul de profesori documentariști /responsabili CDI care participă la consilii și comisii specifice în unitățile de învățământ participante la studiu**

În 76% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a responsabilul CDI stabilește orarul împreună cu cadrele didactice, în 20% dintre cazuri acesta stabilește singur orarul, iar în 3% dintre cazuri orarul CDI este stabilit de Consiliul de Administrație al școlii. Constatăm o mai mare autonomie în gestionarea acestui element de gestionare a timpului în cazul CDI în responsabilitatea cadrelor didactice, în raport cu CDI coordonate de profesori documentariști și bibliotecari școlari (în 15% dintre unitățile de învățământ Consiliul de Administrație stabilește orarul CDI). Situația comparativă a datelor cu privire la acest item este prezentată în *Figura 121*.



**Figura 121. Situația comparativă privind responsabilitatea stabilirii orarului CDI în unitățile de învățământ participante la studiu**

Datele cu privire la gradul de acces la CDI în baza unui orar stabilit, în cazul CDI din unitățile de învățământ din seria a II-a acestea relevă faptul că 14% dintre respondenți consideră că este asigurat accesul optim la CDI pentru activitățile programate în *mică și foarte mică măsură* (1-3 puncte din 7), față de 3% în cazul unităților de învățământ din seria I. Doar 32% dintre respondenții din seria a II-a consideră că accesul optim la CDI este asigurat în *foarte mare măsură* (7 puncte din 7), comparativ cu 57% în cazul unităților de învățământ din seria I.

Situația este asemănătoare și în cazul evaluării gradului de asigurare a accesului optim la CDI pentru derularea de activități neprogramate/libere. 22% dintre responsabilii CDI din seria a II-a consideră că accesul optim este asigurat în *mică și foarte mică măsură* (1-3 puncte din 7), față de 3% dintre respondenții din seria I. Doar 16% dintre respondenții din seria a II-a consideră că accesul optim este asigurat în *foarte mare măsură* (7 puncte din 7) pentru derularea de activități libere/neprogramate, față de 42% dintre respondenții din seria I.

Responsabilii CDI din seria a II-a sunt implicați în activitatea de realizare a *selecției documentelor imprimate* și în realizarea propunerilor de achiziționare a acestora, în 62% dintre cazuri această acțiune este realizată de către o *echipă de cadre didactice, coordonată de responsabilul CDI* față de 55% dintre unitățile de învățământ din seria I), respectiv de *consiliul profesoral* în 13% din cazuri (față de 4% dintre unitățile de învățământ din seria I).

Activitatea de *selecție a resurselor documentare în format electronic* (digital) și de realizare a propunerilor de achiziție este efectuată de o *echipă de cadre didactice, coordonată de responsabilul CDI* în 59% dintre unitățile participante la studiu în seria a II-a (față de 51% în cazul unităților din seria I), respectiv de *consiliul profesoral* în 13% din

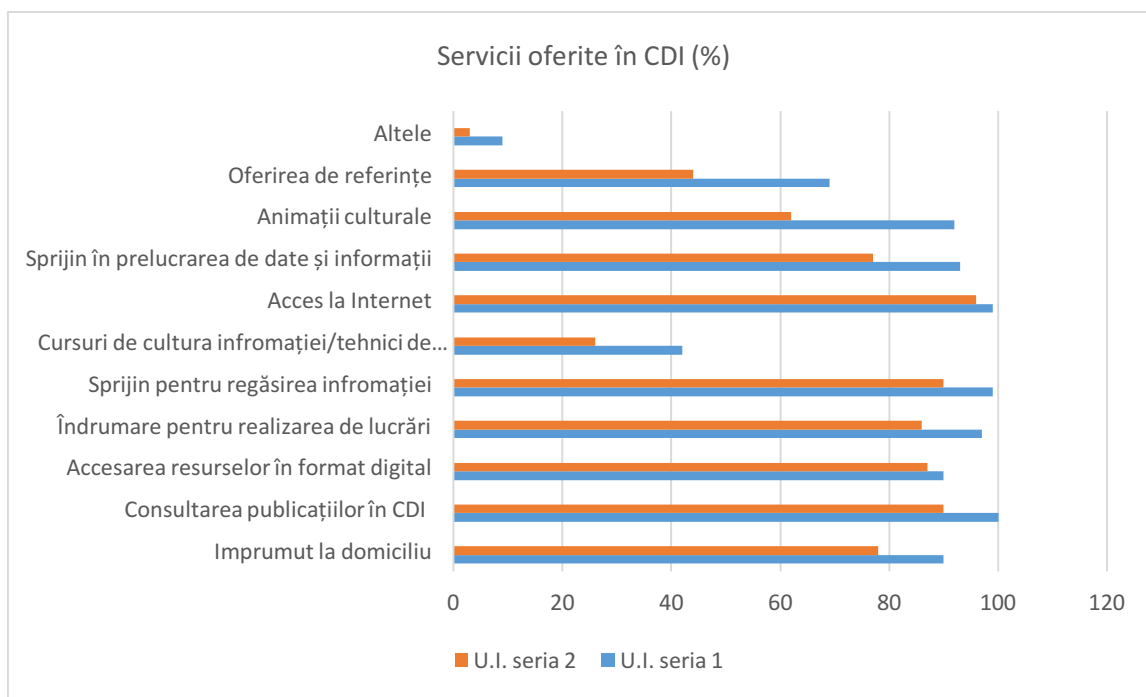


cazuri (față de 4% în cazul unităților din seria I). În cazul respondenților din seria a II-a, în raport cu respondenții din seria I, constatăm că aceștia lucrează mai mult în colaborare cu cadrele didactice în activitatea de realizare a selecției și a propunerilor de achiziție a resurselor documentare în format tipărit, respectiv în format digital.

*Utilizarea cărților și altor resurse documentare în format tipărit* în activitatea din CDI se realizează la un nivel evaluat de 35% dintre respondenții din seria a II-a a fi la un nivel *foarte ridicat* și la un nivel ridicat de 39% dintre aceștia. Aceste valori sunt mai scăzute față de cele rezultate în urma aplicării chestionarului în seria I, unde 56% dintre respondenți declară că utilizarea cărții și a altor resurse tipărite se realizează la un nivel foarte ridicat.

Diferențe mai scăzute se observă în cazul răspunsurilor privind gradul de *utilizare a resurselor în format electronic și online* în activitatea cu elevii. 73% dintre respondenții din seria a II-a (față de 80% din seria I) declară utilizarea resurselor în format electronic la un nivel *ridicat* și *foarte ridicat*, iar 70% (față de 78% din seria I) dintre aceștia evaluează *utilizarea resurselor on-line* la un nivel *ridicat* și *foarte ridicat*.

În CDI din unitățile de învățământ din seria a II-a sunt oferite utilizatorilor, elevi și cadre didactice, o gamă largă de servicii CDI. Participarea responsabilului CDI la o serie de activități care largesc paleta de servicii asigurate se realizează într-o manieră destul de ridicată având în vedere timpul limitat pe care responsabilii CDI îl au la dispoziție pentru animarea și gestionarea CDI. La această categorie datele relevă:



**Figura 122. Situația comparativă privind tipurile de servicii oferite utilizatorilor CDI în unitățile de învățământ participante la studiu**

### Secțiunea 3. Proiectul CDI

Cu toate că situația încadrării cu resursă umană este una deficitară constatăm că activitatea, în majoritatea CDI din seria a II-a, se derulează în baza unui proiect anual de activitate (81% dintre cazuri) și a unui proiect semestrial de activitate (83% din cazuri), iar la nivelul a 77% dintre unitățile de învățământ a fost definită o politică documentară. În cazul unităților din seria I valorile erau mai mari, element explicabil prin faptul că realizarea proiectului de activitate pentru profesorii documentariști și bibliotecarii școlari este o activitate obligatorie, cuprinsă în fișa postului.

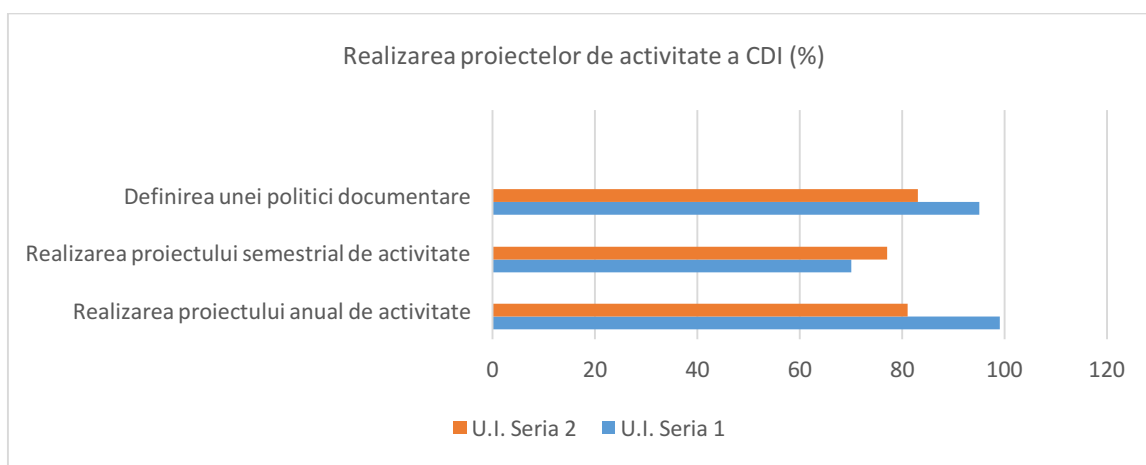
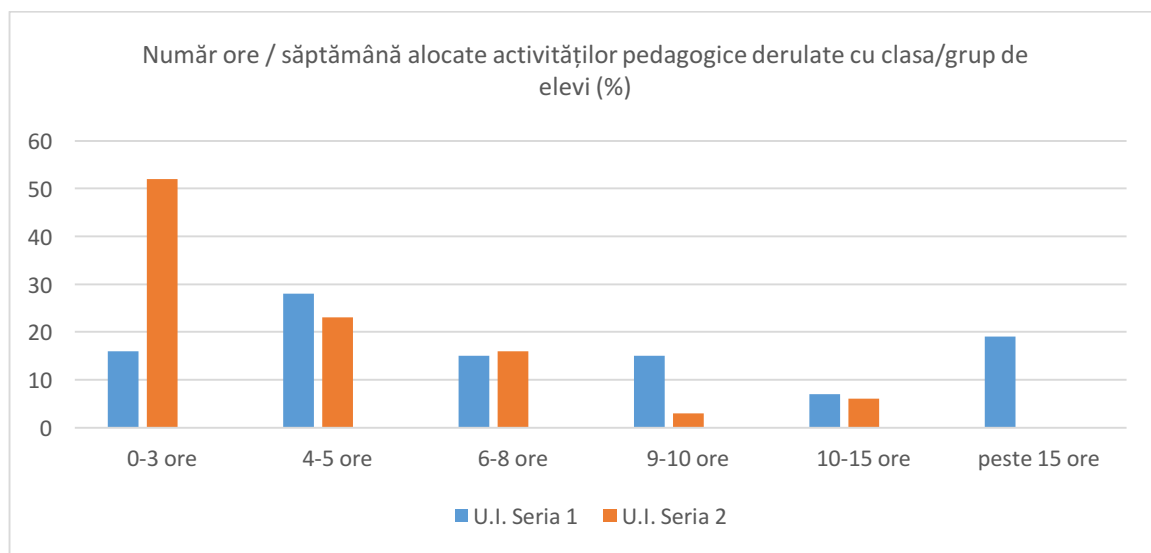


Figura 123. Situația comparativă privind gradul de realizare al diferitelor proiecte de activitate ale CDI

Majoritatea respondenților consideră că proiectul CDI răspunde ținutelor strategice și obiectivelor fixate în PDI și au argumentat răspunsul, dând și exemple pertinente de ținte strategice și/sau obiective din PDI urmărite. 74% dintre respondenții din seria a II-a declară că, în proiectele de activitate, au fixat obiective care vizează formarea și dezvoltarea de competențe infodocumentare ale elevilor. Acest procent este scăzut având în vedere faptul că urmărirea de obiective infodocumentare în activitatea desfășurată în CDI este un element important în programarea și organizarea activității CDI la nivelul unităților de învățământ. În cazul unităților din seria I, în 88% dintre unitățile de învățământ proiecte de activitatea cuprindeau obiective din sfera infodocumentară.

În CDI din majoritatea unităților de învățământ din seria a II-a este alocat *activităților pedagogice derulate cu grupe/clase de elevi* un număr mic de ore: 0-3 ore în peste 50% dintre unități și 4-5 ore în 23% dintre unități. Un număr de ore mult mai mare este alocat acestei categorii de activități în unitățile de învățământ din seria I (19% dintre acestea alocă peste 15 ore acestui tip de activitate).



**Figura 124. Situația comparativă privind numărul de ore / săptămână alocate activităților pedagogice derulate cu clasa/grup de elevi în CDI în unitățile de învățământ participante la studiu**

Diferențe notabile întâlnim și la indicatorii de evaluare privind ponderea activităților pedagogice, culturale, de comunicare și de gestionare a CDI. În unitățile participante la studiu în seria I calificativele oferite de respondenți indică faptul că ponderea activităților a fost considerată a fi la un nivel *foarte bun* (54%) și *excelent* (17%), față de cei din seria a II-a care consideră a fi la un nivel *bun* (42%) și *foarte bun* (36%). Acest element este explicat prin faptul că numărul de ore alocate fiecărui tip de activitate, respectiv numărul de elevi care participă la aceste activități este mult mai mare în cazul unităților din seria I.

Prezentăm mai jos un tabel recapitulativ privind evaluarea nivelului de realizare a diferitelor tipuri de activități în unitățile de învățământ din seria I, respectiv din seria a II-a.

Tipul activității	Excelent		Foarte bun		Bun		Satisfăcător		Nesatisfăcător	
	Seria I	Seria a II-a	Seria I	Seria a II-a	Seria I	Seria a II-a	Seria I	Seria a II-a	Seria I	Seria a II-a
Activități pedagogice	17%	6%	54%	36%	27%	42%	2%	13%	0%	3%
Activități culturale	24%	14%	55%	51%	17%	20%	4%	12%	0%	3%
Activități de comunicare	23%	9%	50%	35%	23%	41%	4%	11%	0%	4%
Activități de gestionare a CDI	14%	10%	49%	38%	27%	30%	10%	16%	0%	6%

**Tabelul 19. Situația comparativă privind nivelul de realizare a activităților / categorii de activități**

În proporție relativ importantă (58%), respondenții din seria a II-a declară că au inițiat și pus în practică un demers progresiv de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor (față de 59% dintre respondenții din seria I). Aceste procente comparabile ar

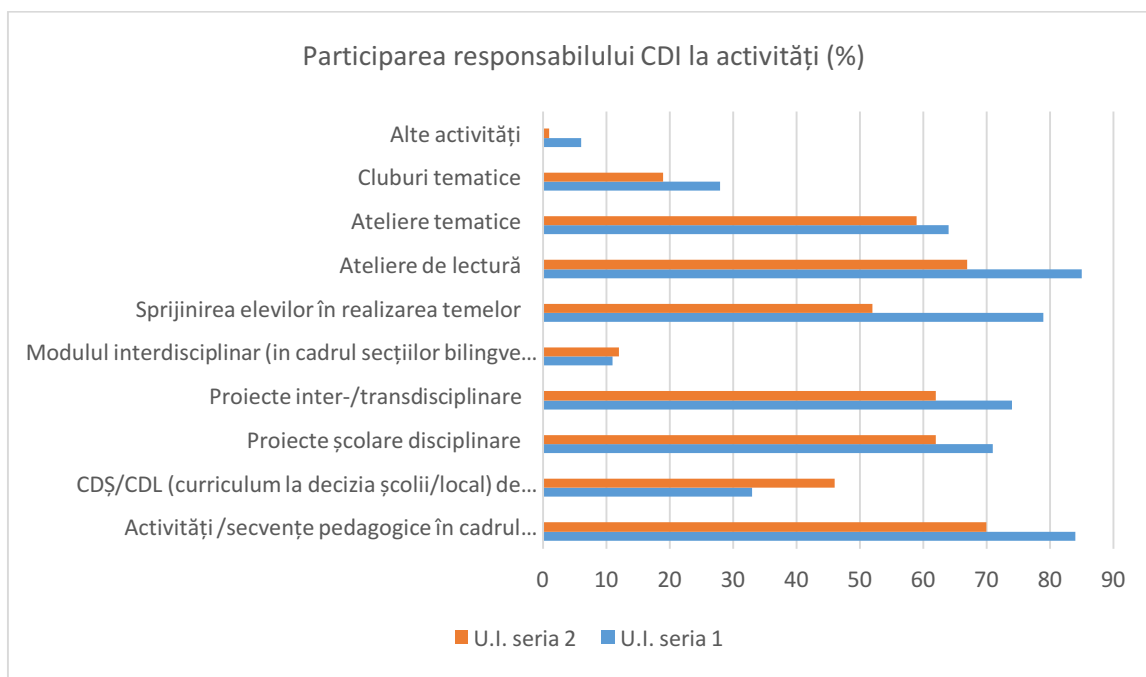
putea fi explicate prin faptul că responsabilii CDI din seria a II-a au obișnuința de a trata și de a construi demersuri didactice progresive în activitatea lor didactică.

88% dintre respondenți din seria a II-a (față de 94% dintre respondenții din seria I) au declarat că au realizat cel puțin o secvență de învățare cu fiecare clasă din instituția de învățământ. Aceste activități au fost organizate și derulate de către responsabilul CDI *singur sau împreună cu cadrele didactice* (55%), iar în 33% dintre CDI din seria a II-a aceștia au derulat aceste secvențe pedagogice *doar împreună cu cadrele didactice*.

Participarea responsabililor CDI la activitățile de formare a elevilor se face într-o măsură destul de importantă atât în cazul celor din seria I, cât și în cazul celor din seria a II-a. 70% dintre responsabilii din seria a II-a participă la *activități sau secvențe pedagogice în cadrul orelor de disciplină, în colaborare cu cadrele didactice* (față de 84% dintre responsabilii din seria I), 67% dintre aceștia participă la *organizarea și derularea de ateliere de lectură* (față de 85% dintre cei din seria I), iar 62% dintre ei participă la *organizarea și derularea de proiecte școlare disciplinare și la proiecte inter-/ transdisciplinare* (față de 71%, respectiv 75% dintre respondenții din seria I). 46% dintre respondenții din seria a II-a participă la *organizarea activităților în cadrul unui CDȘ/CDL de cercetare documentară/educație pentru informație* (față de doar 33% dintre cei din seria I).

Observăm o mai mare implicare a responsabililor CDI în activitatea didactică și în activitățile directe derulate cu elevii pe clase și grupe de elevi. Acest aspect ar putea fi explicat pe de o parte, prin faptul că este foarte probabil că responsabilii CDI derulează în CDI activitățile din cadrul disciplinei de studiu pe care o predau cu elevii din clasele alocate, pe de altă parte, aceștia fiind cadre didactice au o mai mare obișnuință de a derula activități didactice, decât profesorii documentariști și bibliotecarii școlari.

Detalierea ponderii participării respondenților din seria I și a II-a la activitățile de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor este detaliată în *Figura 125*.

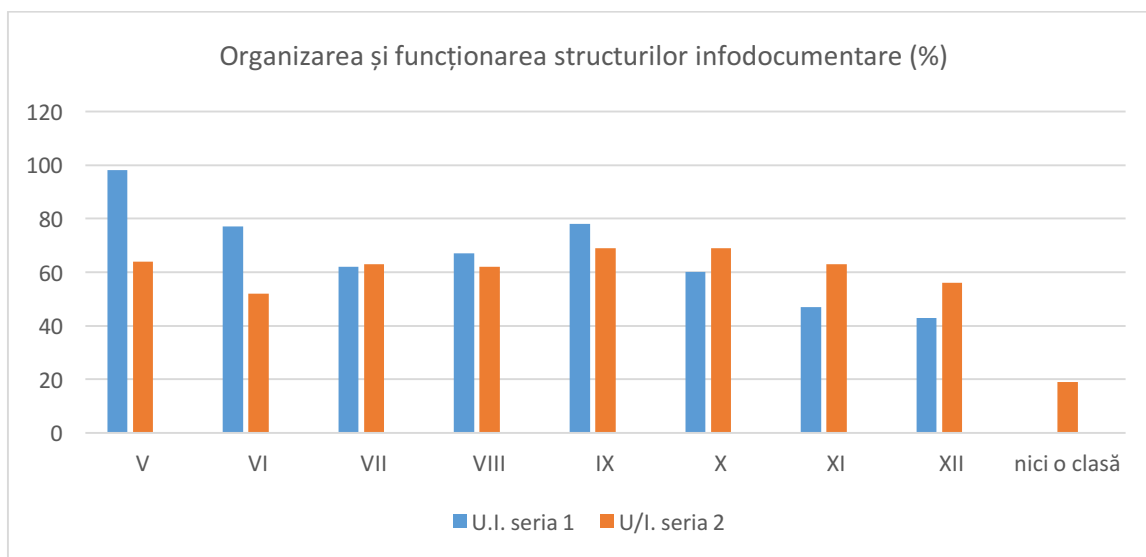


**Figura 125. Situația comparativă privind ponderea participării profesorului documentarist / responsabilului CDI la activitățile derulate în CDI**

#### **Secțiunea 4. Formarea și dezvoltarea competențele elevilor în domeniul infodocumentar**

În 19% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a subiectul privind *organizarea și funcționarea structurilor infodocumentare* nu este tratat cu nicio clasă de elevi.

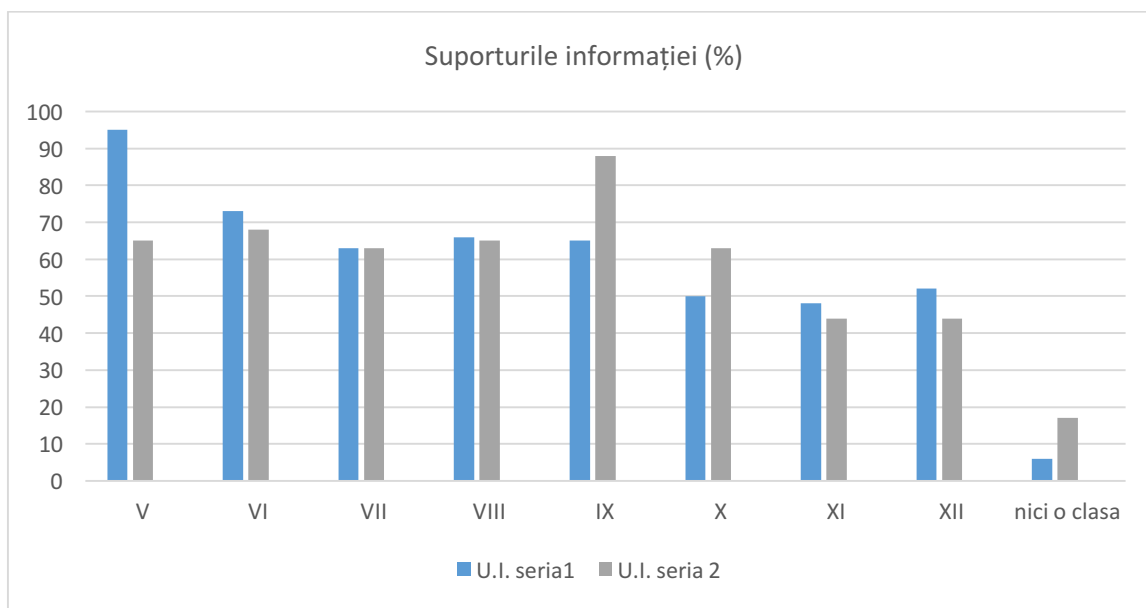
În CDI din școlile în care subiectul este abordat, acest lucru se realizează la clasa a V-a în 64% din cazuri, respectiv la clasa a VIII-a în 62% din cazuri, iar la nivel liceal noțiunile sunt abordate la clasele de debut de ciclu (a IX-a și a X-a în 69% din cazuri) și reluate ulterior la clasele mai mari. Valorile privind acești indicatori sunt superioare în cazul unităților de învățământ din seria I, element explicabil prin faptul că încadrarea resursei umane de specialitate permite organizarea de activități la un număr mai însemnat de clase și nivele. Situația comparativă între unitățile din seria I și seria a II-a privind abordarea acestui subiect este prezentată în *Figura 126*.



**Figura 126. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind *organizarea și funcționarea structurilor infodocumentare***

În seria a II-a a unităților de învățământ participante la studiu, organizarea de activități care vizează tratarea noțiunilor privind *suporturile informație*, respectiv *utilizarea informației pe suporturi multiple în activități de învățare* se realizează în 82% dintre unitățile de învățământ participante la studiu în seria a II-a (comparativ cu 94% dintre unitățile de învățământ din seria I).

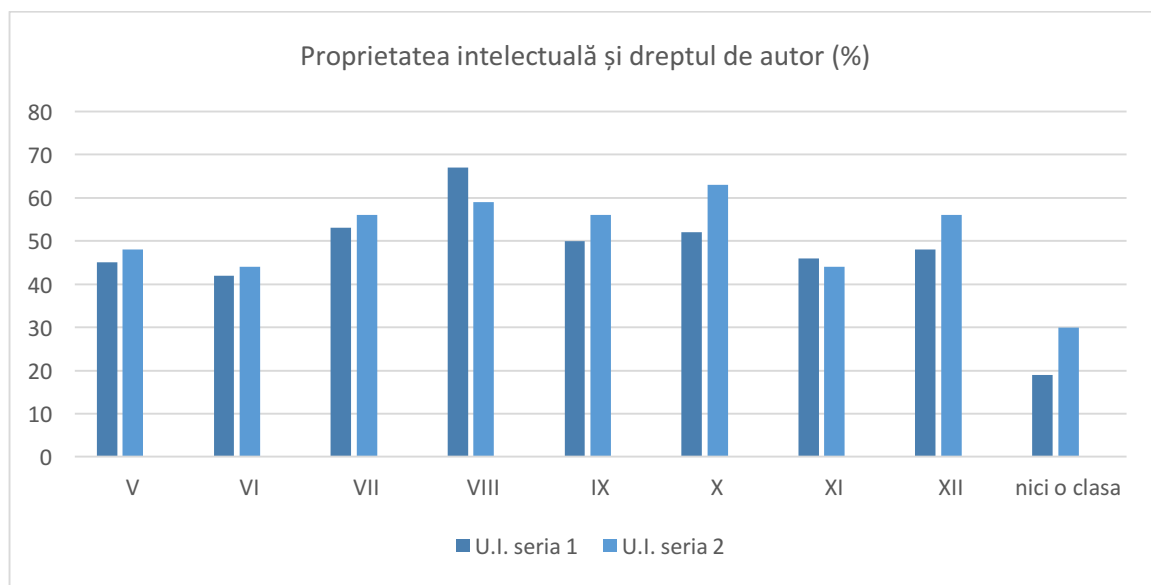
În 18% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a nu se abordează acest subiect la nicio clasă de elevi. În 68% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a aceste noțiuni sunt abordate la clasa a VI-a, fiind reluate și tratate și la alte clase de gimnaziu. În învățământul liceal aceste noțiuni sunt tratate cel mai adesea la clasa a IX-a, în 88% din cazuri, apoi reluate la clasele a X-a în 63% din cazuri, respectiv a XI-a și a XII-a în 44% din cazuri. Situația comparativă între indicatorii cu privire la situația în unitățile de învățământ din seria I, respectiv din seria a II-a este prezentată în *Figura 127*.



**Figura 127. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind suporturile informației**

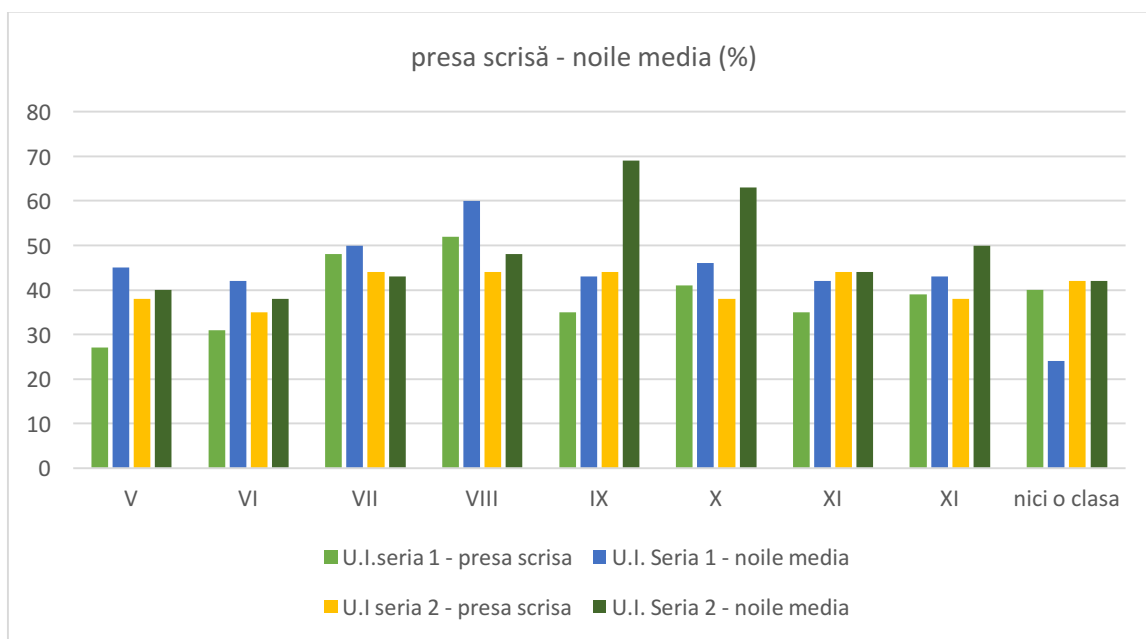
Activități care vizează tratarea noțiunilor și conceptelor privind *proprietatea intelectuală* și *dreptul de autor* (întrebarea 4.3.) sunt realizate în unitățile de învățământ din seria a II-a în 69% dintre unitățile de învățământ (față de 81% dintre unitățile din seria I). În unitățile din seria a II-a noțiunile sunt abordate cu precădere la clasele de final de ciclu gimnazial (clasa a VIII-a în 59% dintre unități), respectiv de debut și final de liceu (56% dintre respondenți propun elevilor această temă la clasa a IX-a, respectiv la clasa a XII-a, iar 63% dintre aceștia claselor a X-a). Situația privind clasele la care este abordat subiectul este similară în cazul unităților de învățământ din seria I, însă ponderea unităților de învățământ este superioară în cazul unităților de învățământ din seria I.

Prezentăm situația comparativă a unităților de învățământ din seria I, respectiv seria a II-a cu privire la abordarea noțiunilor și conceptelor privind *proprietatea intelectuală* și *dreptul de autor*.



**Figura 128. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind *proprietatea intelectuală și drepturile de autor***

Subiectele privind *presa scrisă și noile media* sunt abordate în doar 38% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a. În 42% dintre unitățile din seria a II-a acest subiect nu este tratat nici la clasele de gimnaziu, nici la cele de liceu (față de 40% dintre unitățile de învățământ din seria I care nu abordează subiecte privind *presa scrisă*, respectiv 28% dintre unitățile de învățământ din seria I care nu abordează subiecte privind *noile media*). Situația comparativă privind clasele la care este abordat acest subiect în unitățile de învățământ din seria I, respectiv seria a II-a este prezentată în figura de mai jos.



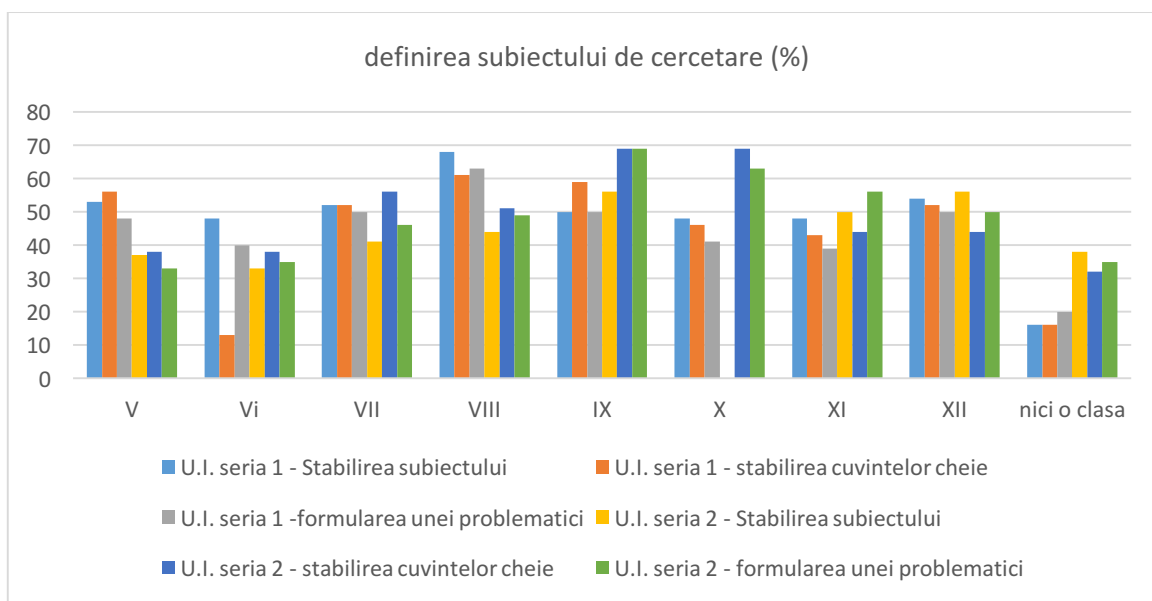
**Figura 129. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind *noile media și presa scrisă***



## Noțiunile de cercetare documentară

Abordarea noțiunilor și conceptelor privind *definirea subiectului de cercetare* (întrebarea 4.6.) – ca parte a activității de cercetare documentară se realizează în 62% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a (față de un procent mult mai însemnat, și anume 84%, în unitățile de învățământ din seria I). În 38% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a acest subiect nu este abordat la nici una dintre clasele de gimnaziu sau liceu. În acele unități de învățământ în care le sunt propuse elevilor activități care abordează noțiuni cu privire la *definirea subiectului de cercetare* acest lucru se realizează cu precădere la nivelul clasei a VIII-a (44% dintre unitățile de învățământ), respectiv în clasele de debut și final de liceu, respectiv la clasele a IX-a și a XII-a în 56% dintre unitățile de învățământ liceal. Tendința este asemănătoare cu privire la clasele la care acest subiect este abordat, însă procentul este diferit, în defavoarea unităților din seria a II-a.

Situația este asemănătoare și în ceea ce privește abordarea noțiunilor privind *stabilirea cuvintelor cheie și formularea unei problematice*. Aceste subiecte sunt abordate în doar 69%, respectiv 66% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a, aceste valori fiind mai scăzute în raport cu unitățile din seria I. Noțiunile sunt abordate la clasele de final de ciclu gimnazial(50-55%), respectiv la clasele de debut de liceu (62-69%), această tendință fiind observată și la unitățile de învățământ din seria I. Date comparative între cele două serii de unități de învățământ privind abordarea la clase a noțiunilor privind *definirea subiectului de cercetare (stabilirea subiectului, stabilirea cuvintelor-cheie și formularea unei problematice)* sunt prezentate în figura de mai jos.



**Figura 130. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind *definirea subiectului de cercetare***

Noțiunile privind *documentarea: notarea referințelor* sunt abordate la cel puțin o clasă de elevi în 80% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a (față de 88% dintre unitățile de învățământ din seria I). În învățământul gimnazial, subiectul este abordat, cel mai frecvent, la clasa a VIII-a, în 71% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a (față de 66% dintre unitățile de învățământ din seria I), respectiv la clasa a VII-a (66%). În 81% dintre unitățile de învățământ liceal participante la studiu în seria a II-a, acest subiect este tratat la clasa a IX-a, fiind reluat la alte clase de liceu (în 56-69% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a).

Noțiunile privind *notarea referințelor* sunt tratate în 74% dintre unitățile de învățământ, cel mai adesea la clasele de final de gimnaziu (54%) și debut de liceu (56-62%). Prezentăm mai jos o situație comparativă privind procentul unităților de învățământ din seria I și din seria a II-a în care sunt abordate și tratate (pe clase și nivele de învățământ) noțiuni referitoare la *diversificarea surselor și notarea referințelor* în cadrul etapei de *documentare*.



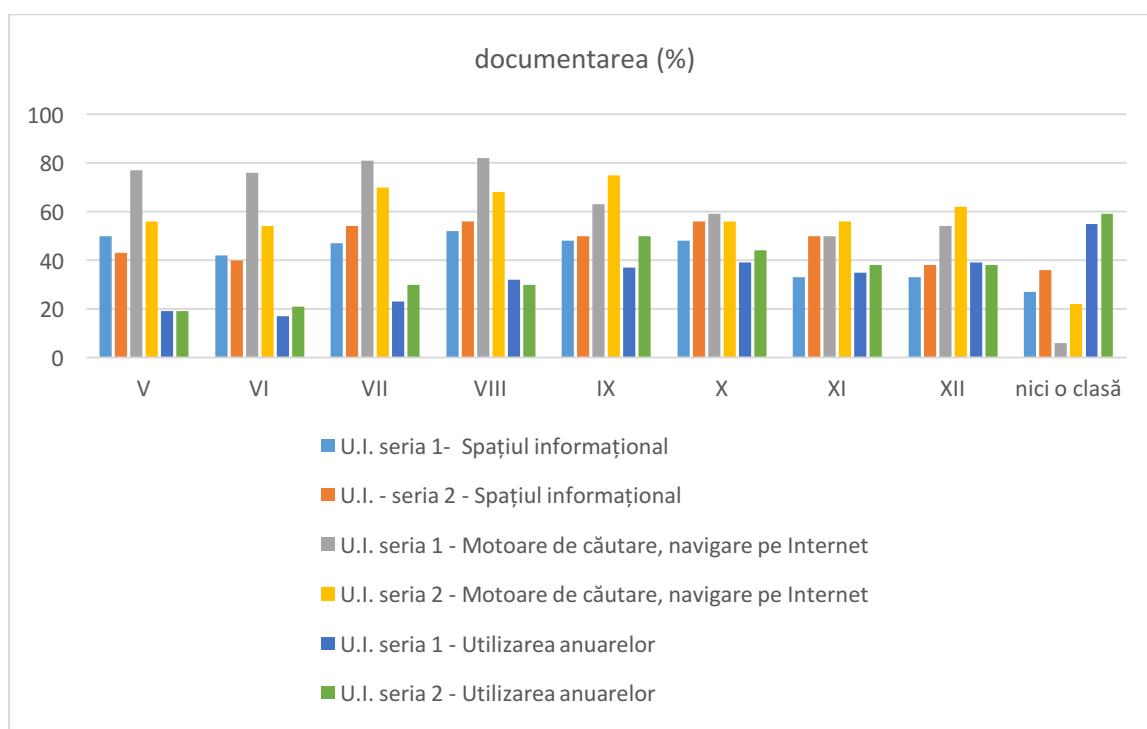
**Figura 131. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind *documentarea: notarea referințelor, diversificare suporturilor de informare***

În unitățile de învățământ din seria a II-a, noțiunile și conceptele privind *organizare și utilizarea spațiului informațional*, respectiv a *catalogelor* sunt abordate în 64% dintre unitățile de învățământ, procent mai scăzut față de unitățile de învățământ din seria I. Cel mai adesea acest subiect este abordat la clasele de final de gimnaziu (în 54-56% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a) și debut de liceu (50-56% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a).

Noțiuni privind *motoarele de căutare* și formarea competențelor privind *navigarea pe Internet* sunt chestiuni abordate în 78% dintre unitățile de învățământ participante la studiu în seria a II-a (față de 95% dintre unitățile de învățământ din seria I). Aceste noțiuni sunt abordate de două sau mai multe ori la clasele de gimnaziu, respectiv de liceu. 22% dintre unitățile de învățământ participante la studiu nu abordează aceste noțiuni la nicio clasă de gimnaziu sau liceu.

Nici în unitățile de învățământ din seria noțiunile privind *utilizarea anualelor* și *bazelor de date* ca parte a activității de cercetare documentară nu sunt abordate în peste jumătate (59%) dintre unitățile de învățământ participante la studiu la nicio clasă de elevi (față de 55% dintre unitățile seria I). Aceste noțiuni sunt abordate la clasele a VII-a și a VIII-a din învățământul gimnazial în 30% dintre unitățile de învățământ, respectiv la clasa a IX-a în 50% unitățile de învățământ liceal participante la studiu în seria a II-a.

Situația comparativă privind numărul unităților de învățământ din seria I și 2 care propun elevilor tratarea acestor subiecte este prezentată mai jos.



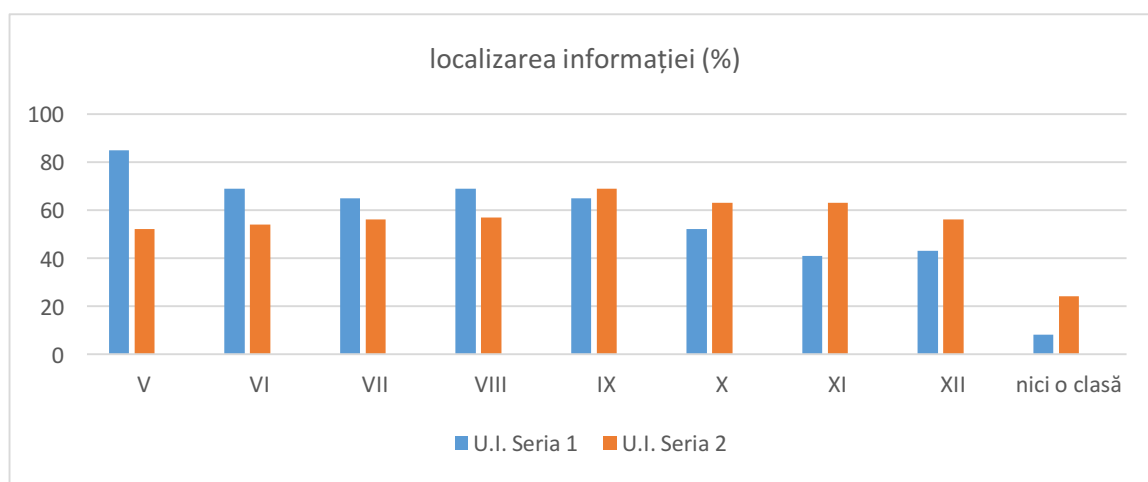
**Figura 132. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind documentarea: spațiul informațional, motoare de căutare, utilizarea anualelor**

Formarea competențelor de *selectare a informației - de localizare a informației într-un document* (utilizând cuprinsul, indexul etc.) se realizează în marea majoritate a unităților de învățământ participante la studiu în seria a II-a. Însă 25% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a nu abordează subiectul la nicio clasă de gimnaziu sau liceu. Cu toate acestea, constatăm că, în unitățile de învățământ în care acest subiect este tratat, el este reluat la mai

multe clase de gimnaziu și liceu. În unitățile de învățământ gimnazial în care se realizează formarea competențelor *de localizare a informației într-un document*, aceste activități sunt propuse elevilor de clasa a VIII-a în 57% dintre cazuri, respectiv elevilor din clasele V – VII în peste 50% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a.

În unitățile de învățământ liceal din seria a II-a dezvoltarea acestor competențe se realizează la clasele a IX-a în 69% dintre unități, la clasele a X-a și a XI-a în 63% dintre unități, iar la clasa a XII-a în 56% dintre unități (față de 41-43% dintre unitățile din seria I care dezvoltă aceste competențe la nivelul claselor terminale de liceu).

Prezentăm mai jos situația comparativă între unitățile din seria I, respectiv seria a II-a, privind procentul unităților de învățământ care propun elevilor de gimnaziu și liceu activități de dezvoltare a competențelor de *localizare a informației într-un document utilizând cuprinsul și indexul*.



**Figura 133. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind localizarea informației**

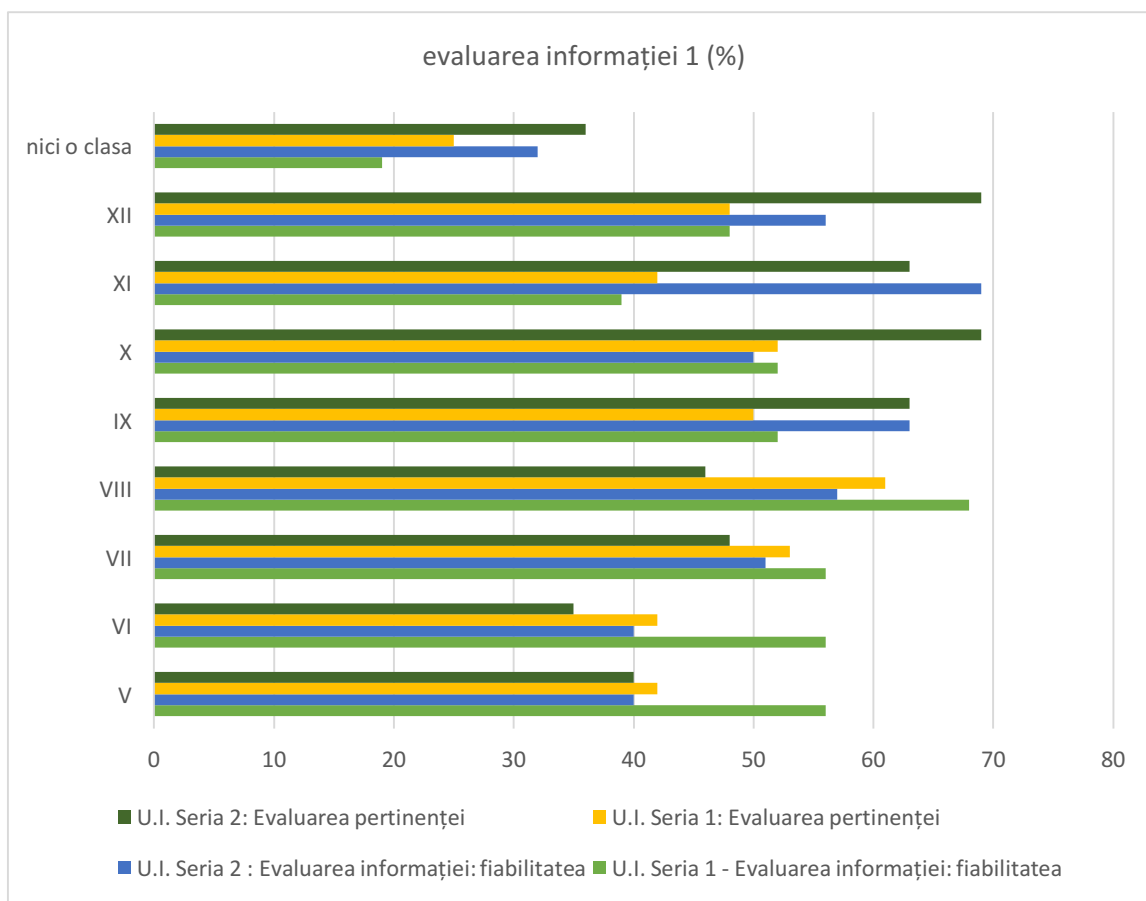
Formarea și dezvoltarea competențelor de *evaluare a informației (fiabilitate, validitate)* într-un demers de cercetare documentară este un subiect tratat în 68% dintre unitățile participante la studiu în seria a II-a (față de 81% dintre unitățile din seria I).

În 57% dintre unitățile de învățământ această temă este propusă și abordată la clasa a VIII-a, dar este abordată anterior și la clasele inferioare de gimnaziu (rata cuprinsă între 40 și 51% pentru clasele a V-a și a VII-a). În învățământul liceal subiectul este tratat cel mai adesea la clasa a XI-a (în 69% dintre unitățile din seria a II-a). În unitățile din seria I în cea mai mare parte a școlilor subiectul era abordat la clasa a V-a în 68% dintre unități, respectiv la clasa a IX-a și a X-a în 52% dintre unități.

Noțiunile și conceptele privind *evaluarea gradului de relevanță a informației în raport cu subiectul de cercetare* în etapa de *selecție a informației* a unui demers de cercetarea

documentară este un subiect mai puțin tratat în unitățile de învățământ participante la studiu atât în seria I, cât și în seria a II-a. În aproape un sfert (24%) dintre unitățile de învățământ participante la studiu în seria I, respectiv 36% dintre unitățile din seria a II-a chestionate acest subiect nu este abordat la nicio clasă de elevi. Unitățile de învățământ propun abordarea acestor noțiuni la clasele de gimnaziu (între 35% și 48% pe nivel), iar 63% dintre licee propun abordarea acestui subiect la clasele a IX-a și a XI-a, iar 69% dintre licee la clasele a X-a și a XII-a. Procente mai mici decât la unitățile din seria I.

Situația comparativă privind procentul unităților de învățământ din seria I și din seria a II-a, care propun abordarea noțiunilor de: *evaluare a informației (fiabilitate, validitate)*, *evaluarea pertinentei informației în raport cu subiectul de cercetare*, în etapa *selectării informației* într-un demers de cercetare documentară este prezentată în figura de mai jos.



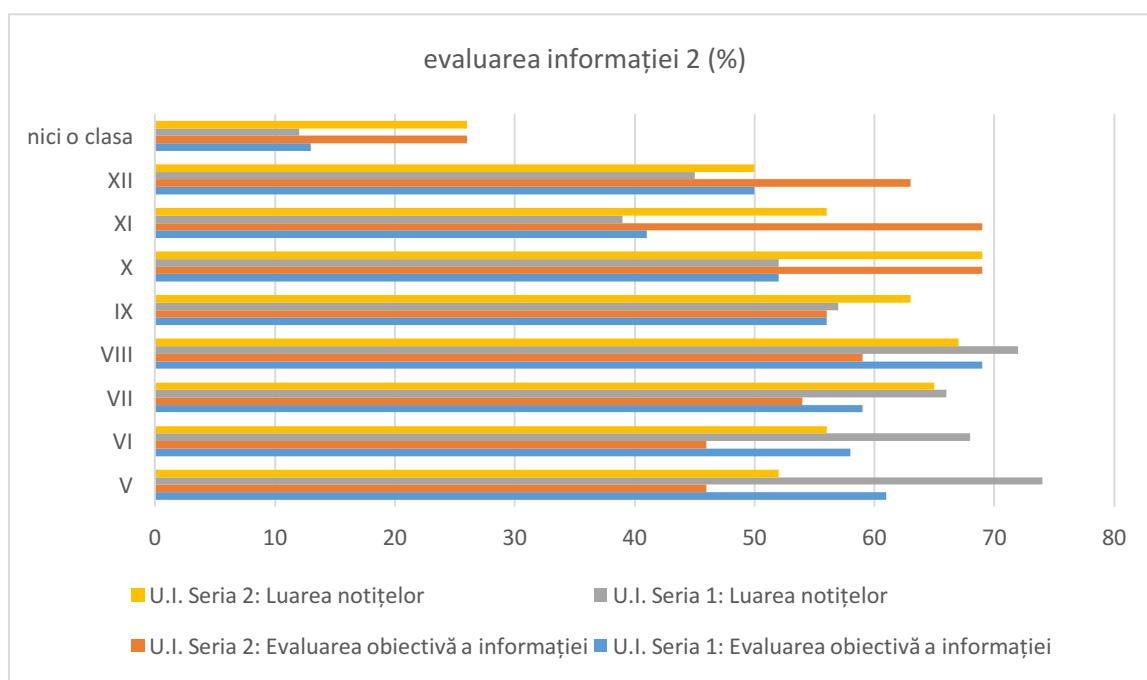
**Figura 134. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind *evaluarea informației: pertinenta, fiabilitate***

Formarea și dezvoltarea competențelor de *evaluare obiectivă a informației* în etapa de *selectare a informației* în cadrul unui demers de cercetare documentară este un subiect abordat în majoritatea unităților de învățământ participante la studiu (în 83% dintre unitățile

din seria I și 74% dintre unitățile din seria a II-a). 59% dintre unitățile de învățământ propun acest subiect elevilor de clasa a VIII-a, iar 69% dintre licee propun subiectul claselor a X-a și a XI-a.

Abordarea subiectului și formarea abilităților elevilor privind *luarea de notițe* într-un demers de cercetare documentară se realizează în 88% dintre unitățile de învățământ participante la studiu în seria I și 79% unităților din seria a II-a. Subiectul este abordat cu precădere la clasele terminale de ciclu gimnazial (65-66%), respectiv cu clasele de debut de liceu (56-63%).

Situația comparativă privind procentul unităților de învățământ din seria I și din seria a II-a, care propun abordarea noțiunilor de: *evaluare obiectivă a informației*, *luarea de notițe* în etapa *selectării informației* într-un demers de cercetare documentară este prezentată în figura de mai jos.



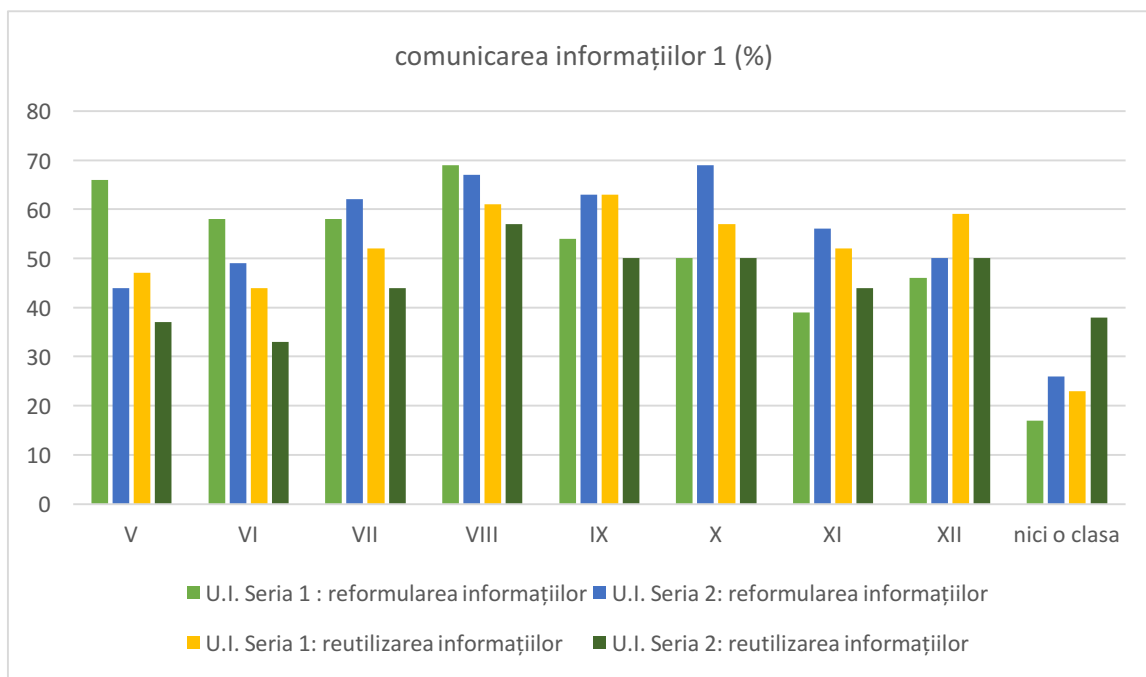
**Figura 135. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind *evaluarea informației* și *luarea notițelor***

Formarea și dezvoltarea abilităților de *reformulare a informațiilor*, ca parte a etapei *comunicarea informațiilor* într-un demers de cercetare documentară se realizează în 83% dintre unitățile participante la studiu în seria I și în 74% dintre unitățile din seria a II-a. În 17%, respectiv 26% dintre unitățile de învățământ acest subiect nu este tratat la nicio clasă de elevi de gimnaziu sau liceu. Subiectul este abordat și reluat cu precădere la clasele a VII-

a și a VIII-a atât în unitățile din seria I, cât și din seria a II-a. În învățământul liceal subiectul este tratat și reluat la clasele a IX-a și a X-a.

Abordarea noțiunilor și conceptelor privind *reutilizarea informației (dreptul de autor, dreptul la imagine etc.)* în etapa de *comunicare a informațiilor* din cadrul unui demers de cercetare documentară se realizează într-un procent relativ mic atât în ciclul gimnazial, cât și liceal. (în 77% dintre unități de învățământ din seria I și 63% dintre unitățile din seria a II-a). În majoritatea unităților de învățământ în care este propusă elevilor tratarea acestui subiect constatăm că este abordat la cel puțin două nivele de studiu/ ciclu de școlarizare.

Situația comparativă privind procentul unităților de învățământ din seria I și din seria a II-a, care propun abordarea noțiunilor de: *reformulare a informațiilor, reutilizarea informației (dreptul de autor, dreptul la imagine etc.)* în etapa de *comunicare a informațiilor* într-un demers de cercetare documentară este prezentată în figura de mai jos.

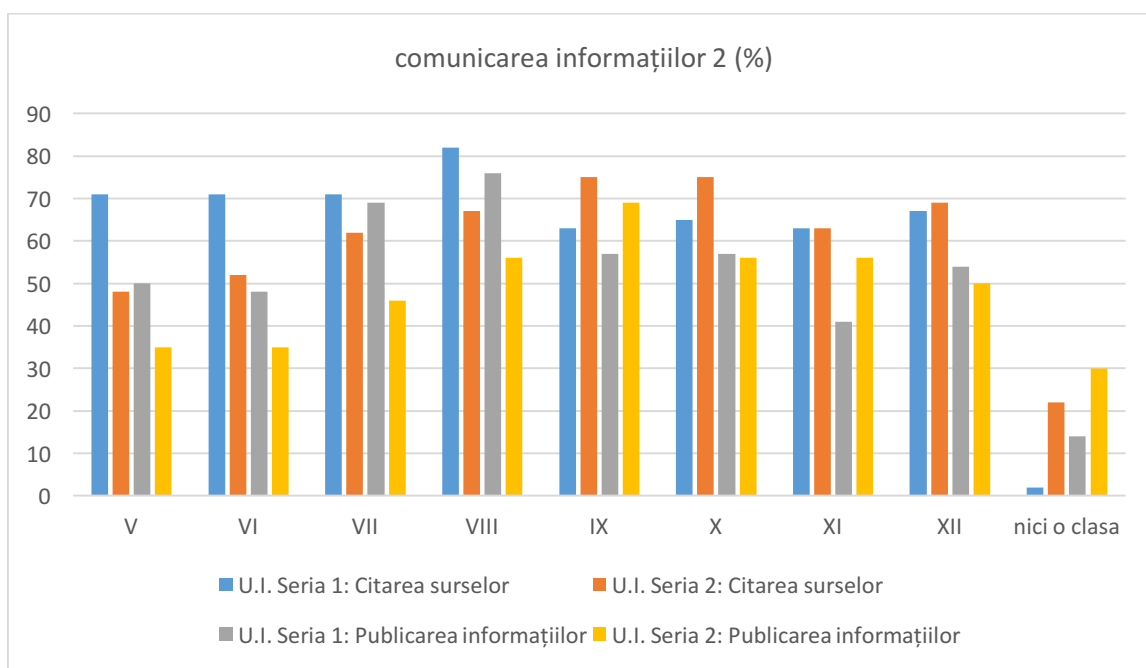


**Figura 136. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind comunicarea informației: reformulare și reutilizarea informațiilor**

Abordarea noțiunilor privind *citarea surselor și realizarea unei bibliografii* se realizează în cvasitotalitatea unităților participante la studiu în seria I (98%), respectiv în 79% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a. Subiectul este propus claselor de gimnaziu de către peste jumătate dintre unitățile de învățământ din seria a II-a participante la studiu și în proporție de 63-75% claselor de liceu.

Formarea și dezvoltarea competențelor de comunicare a informațiilor prin dezvoltarea abilităților de *publicare a informațiilor pe suporturi diverse* este un subiect de interes pentru 86% dintre unitățile de învățământ participante la studiu în seria I și pentru 70% dintre unitățile din seria a II-a. Este un subiect abordat cu precădere la liceu (50-69% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a) și în final de ciclu gimnazial (46-56% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a).

Situația comparativă privind procentul unităților de învățământ din seria I și din seria a II-a, care propun abordarea noțiunilor de: *reformulare a informațiilor, reutilizarea informației (dreptul de autor, dreptul la imagine etc.)* în etapa de *comunicare a informațiilor* într-un demers de cercetare documentară este prezentată în figura de mai jos.

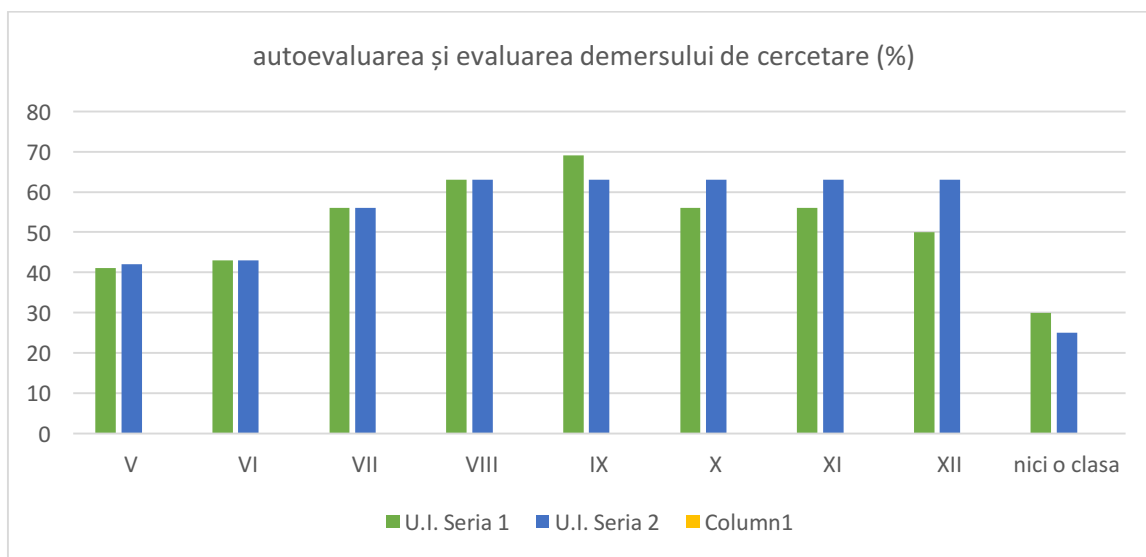


**Figura 137. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind comunicarea informației: citarea surselor și publicarea informațiilor**

Dezvoltarea competențelor infodocumentare din sfera *evaluării/autoevaluării demersului cercetării și a produsului final* - etapă finală a unui demers de cercetare documentară se realizează în 83% dintre unitățile de învățământ din seria I și 75% dintre unitățile de învățământ din seria a II-a. În unitățile de învățământ din seria a II-a, subiectul este tratat și reluat la clasele de gimnaziu (cu precădere la clasele de final de studiu) și la clasele de liceu în 63% dintre unități.

Din datele culese rezultă faptul că în 17% dintre unitățile de învățământ participante la studiu în seria I, respectiv în 25% dintre unitățile din seria a II-a acest subiectul nu este abordat.



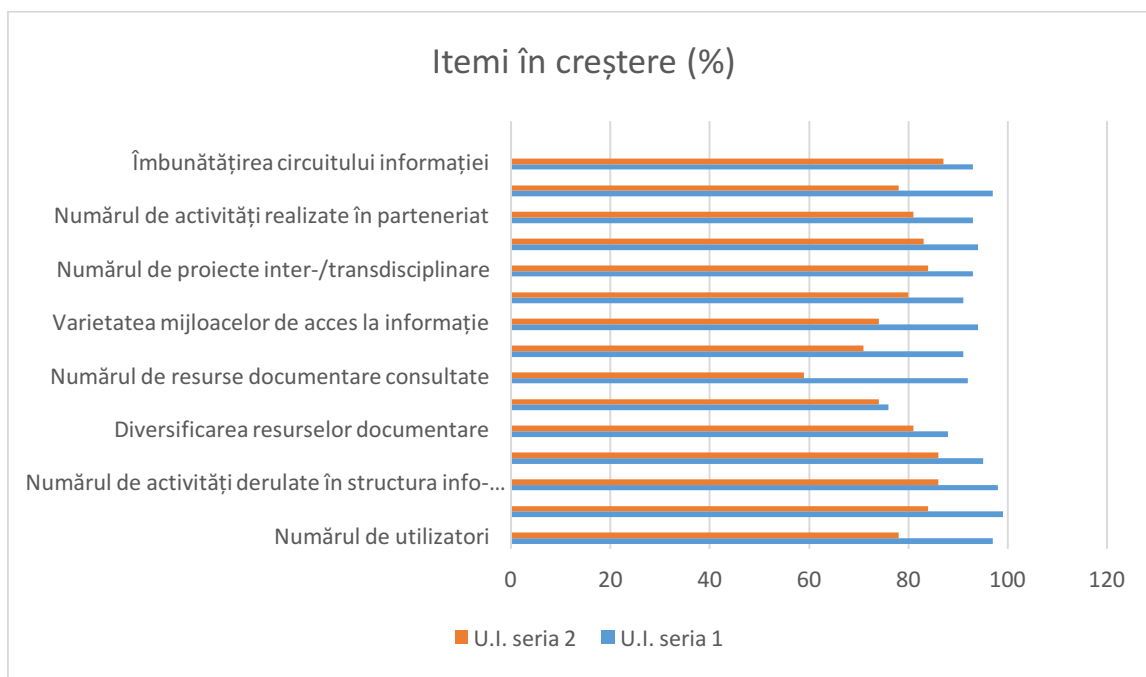


**Figura 138. Situația comparativă privind abordarea / clase a noțiunilor privind *autoevaluarea și evaluarea demersului de cercetare***

### **Secțiunea 5. Constatări și reprezentări**

Percepția majorității respondenților este că transformarea bibliotecii în CDI a adus o serie de schimbări la nivelul unităților de învățământ. Chiar dacă într-un procent mai redus față de rezultatele evaluării unităților de învățământ din seria I, pentru toți indicatorii au fost ameliorați și în cazul unităților de învățământ participante la studiu în seria a II-a de aplicare a chestionarului.

În majoritatea unităților de învățământ din seria a II-a s-a remarcat o ameliorare a indicatorilor de evaluare, această ameliorare se datorează transformării bibliotecii școlare în CDI. Respondenții au menționat că a existat o creștere privind calitatea și cantitatea serviciilor în 59%-87% dintre unitățile de învățământ. Prezentăm în figura de mai jos o situație comparativă a procentului unităților de învățământ din seria I, respectiv din seria a II-a care au înregistrat o creștere a valorilor indicatorilor de evaluare.



**Figura 139. Situația comparativă privind constările și reprezentările cu privire la activitatea derulată în noile structuri infodocumentare - CDI**

Respondenții din seria a II-a consideră că înființarea CDI, respectiv modernizarea bibliotecii școlare (întrebarea 5.2) este o acțiune care a participă în foarte mare măsură, respectiv în mare măsură la îmbunătățirea unor parametri care au legătură directă cu structura infodocumentară, dar și cu elemente de dezvoltare a mediului educațional și instituțional. Principalii trei indicatori care au fost ameliorați în foarte mare măsură sunt: favorizarea accesului la informație (79% seria I și 61% seria a II-a), asigurarea de șanse egale elevilor privind accesul la informație (77% seria I și 57% seria a II-a), sprijinirea demersului de dezvoltare a culturii informației (72% seria I și 52% seria a II-a), formarea și dezvoltarea competențelor info-documentare ale elevilor (70% seria I și 51% seria a II-a). Un tablou sintetic și comparativ a procentului privind repondeții din seria I și a II-a care apreciază gradul de participare a CDI la îmbunătățirea acestor indicatori este prezentat mai jos:

Nr. crt.	Indicator	Gradul de participare a CDI					
		În foarte mare măsură		În mare măsură		Într-o oarecare măsură	
		Seria I	Seria a II-a	Seria I	Seria a II-a	Seria I	Seria a II-a
18.	Favorizarea accesului la informație	79%	61%	20%	33%	1%	6%
19.	Asigurarea de șanse egale elevilor privind accesul la informație	77%	57%	21%	38%	2%	6%
20.	Promovarea și susținerea autonomiei în învățare	71%	51%	27%	35%	2%	15%
21.	Modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ	76%	49%	22%	42%	2%	9%

22.	Accentuarea rolului pedagogic al structurilor infodocumentare	66%	49%	30%	32%	3%	19%
23.	Definirea unei politici documentare locale	52%	38%	30%	30%	16%	26%
24.	Formare și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor	70%	51%	22%	38%	8%	12%
25.	Dezvoltarea ofertei educaționale a unității de învățământ	64%	41%	28%	42%	7%	15%
26.	Dezvoltarea bazei materiale a unității de învățământ	63%	48%	24%	39%	9%	12%
27.	Diversificarea surselor și resurselor informaționale	66%	52%	24%	35%	8%	13%
28.	Dezvoltarea ofertei de servicii documentare asigurate prin noua structură	70%	45%	22%	42%	6%	12%
29.	Dezvoltarea unității de învățământ din perspectiva deschiderii față de comunitate	60%	51%	33%	32%	6%	16%
30.	Susținerea cadrelor didactice în activitatea de predare	65%	51%	29%	42%	6%	7%
31.	Sprijinirea demersurilor de promovare și realizare a unui învățământ bazat pe dezvoltare de competențe	66%	47%	26%	44%	7%	9%
32.	Susținerea abordării inter-/ transdisciplinare a conținuturilor	67%	46%	22%	41%	9%	12%
33.	Promovarea utilizării TIC în procesul de predare-învățare	64%	48%	31%	42%	5%	10%
34.	Sprijinirea demersului de dezvoltare a culturii informației	72%	52%	23%	39%	5%	9%

**Tabelul 20. Gradul de participarea a CDI la ameliorarea unor indicatori calitatea activității structurilor infodocumentare**

Clasamentul celor trei funcții pe care le-a îndeplinit CDI în anul școlar evaluat este unul identic la unitățile din seria a II-a, respectiv din seria I, și anume: funcția pedagogică (pentru 80% dintre respondenții din seria a II-a și 87% % din seria I), culturală (pentru 76% dintre respondenții din seria a II-a și tot 75% din seria I), comunicare (pentru 52% dintre respondenții din seria a II-a și 49% din seria I).

Majoritatea respondenților din seria a II-a, ca și cei din seria I sunt de părere că aceste trei funcții: pedagogică, culturală și de comunicare sunt cele pe care este necesar a se insista în organizarea și funcționarea CDI.

Toți respondenții din seria a II-a sunt de părere că CDI participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor și oferă o serie de argumente care să susțină afirmația lor. Regăsim în răspunsurile privind principalele activități derulate în CDI prin care se concretizează rolul pedagogic al CDI majoritatea tipurilor de activități pe care le-am regăsit și în răspunsurile date de cadrele didactice participante la studiu în seria I. Principalele activități evidențiate de respondenții din seria a II-a sunt: activități dezvoltate de cadrele didactice în colaborare cu responsabilul CDI, proiecte interdisciplinare, disciplinare, activități de informare și recreative, activități de pregătire suplimentară, activități de

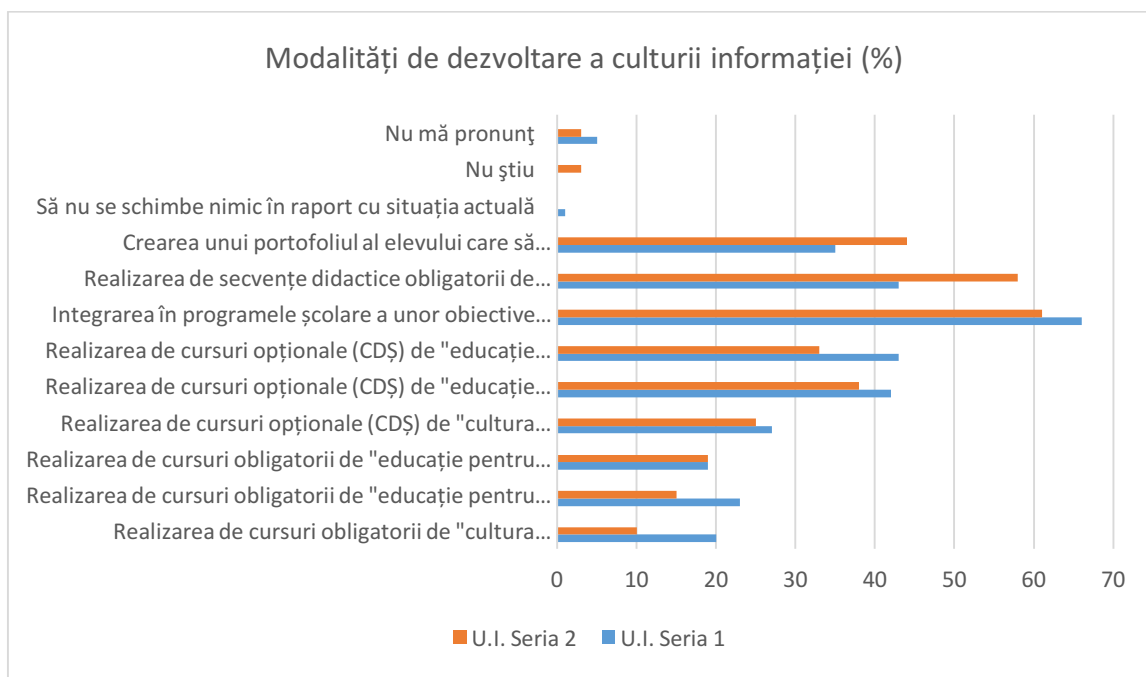
recuperare a elevilor cu dificultăți la învățare, activități pentru elevii capabili de performanță, parteneriate educative, acțiuni de tip atelier, concursuri, excursii și vizite tematice, cercuri și întâlniri tematice, activități școlare și extrașcolare, inițiere în tehnici de cercetare documentară.

În răspunsurile privind principalele schimbări aduse de amenajarea și funcționarea CDI în unitatea de învățământ au fost enumerate o serie de elemente care susțin: o mai bună socializare, modul de organizare și dotare a spațiului, dotările existente și spațiile organizate, accesul la resurse, dezvoltarea autonomiei privind accesul la informație, punerea la dispoziție a resurselor documentare, modernizarea mijloacelor de acces, schimbarea spațiului ambiental cu influență pozitivă asupra participanților, oferta activităților de formare în domeniul infodocumentar, oferta activităților culturale și pedagogice derulate în CDI.

Respondenții consideră faptul că a existat o creștere a serviciilor oferite în structura infodocumentară, iar 87% dintre aceștia evaluează creșterea la un nivel de 5-7 din 7.

Elementele care asigură calitatea serviciilor oferite prin CDI: comunicare mai bună, dotarea corespunzătoare cu materiale și resurse, respectarea programului stabilit, cooperare și colaborare, organizare riguroasă, dotare și modernizare continuă.

Modalitățile de dezvoltare a culturii informației, în baza recomandărilor realizate de către responsabilii CDI (seria a II-a), ar putea fi: integrarea în programele școlare a unor obiective din domeniul infodocumentar care să fie urmărite de către cadrele didactice în colaborare profesorul documentarist (66%), realizarea de cursuri opționale (CDS) de "educație pentru informație și educație media" (43%), realizarea de secvențe didactice obligatorii de dezvoltare a competențelor infodocumentare la toate clasele (43%), realizarea de cursuri opționale (CDS) de "educație pentru informație" (42%), Crearea unui portofoliu al elevului care să evidențieze și să demonstreze nivelul de competență în domeniul infodocumentar (35%), Realizarea de cursuri opționale (CDS) de "cultura informației" (27%). Preferințele respondenților din seria a II-a sunt comparabile cu cele ale respondenților din seria I. Cei din seria a II-a fiind punând mai mult accentul pe activitățile cu caracter colaborativ. O situație comparativă a procentului responsabililor CDI participanți la studiu în seria I, respectiv în seria a II-a privind posibilele modalități de dezvoltare a unei culturi a informației a elevilor este prezentată în *Figura 140*.



**Figura 140. Situația comparativă privind modalitățile de dezvoltare a culturii informației prin CDI**

Recomandările făcute de responsabilii CDI din seria a II-a (la rubrica *concluzii și observații*) pentru îmbunătățirea situației CDI și pentru optimizarea funcționării și organizării acestora sunt: înființarea de posturi de profesori documentariști, o mai mare implicare a ISJ prin înființarea unor posturi de inspector de specialitate pentru această categorie de personal, realizarea unei oferte de programe de formare continuă, la nivel național, pentru profesorii documentariști, bibliotecarii școlari și responsabilii CDI, publicarea de materiale de specialitate (manuale, auxiliare didactice, broșuri de bune practici) traducerea din limba franceză a unor astfel de lucrări, realizarea unor opționale de cercetare documentară/cultura informației și includerea lor în lista națională a opționalelor, completarea fondului documentar (carte și resurse documentare în format electronic) în conformitate cu programele școlare, realizarea unui soft național de gestiune a fondului de publicații și de management al activității din CDI, mai multă transparență cu privire la documentele manageriale ale unităților de învățământ (PDI, PM), respectiv a planificărilor cadrelor didactice pentru corelarea activităților și dezvoltarea de proiecte în parteneriat, realizarea mai multor întâlniri tematice ale responsabililor CDI, nevoia alocării unui buget al CDI pentru realizarea de activități și pentru completarea fondului documentar și a echipamentelor, includerea cursurilor de *cultura informației* în planul cadru și, implicit, în programul obligatoriu al elevilor.

Programul *Educație pentru informație/CDI* este perceput ca un program de “revigorare, o șansă către performanța școlară și personală a fiecărui elev”.

Constatăm că există o serie de diferențe între situația existentă în unitățile de învățământ din seria I (care beneficiază de personal încadrat și care are calificare în domeniul științelor documentării și informării, dar și pregătire pedagogică, în cazul profesorilor documentariști) și situația unităților de învățământ din seria a II-a (care nu au încadrată resursă umană pentru activitatea de animare și gestionare a CDI, acest lucru realizându-se prin acțiunea benevolă a unui cadru didactic din unitatea de învățământ).

Lipsa resursei umane încadrate are influență directă asupra unor elemente care asigură cantitatea și calitatea serviciilor oferite prin CDI. Nevoia încadrării resursei umane și realizarea unor programe de formare continuă este evidentă.

O serie de noțiuni și concepte din domeniul infodocumentar sunt abordate și tratate în unitățile de învățământ preuniversitar dotate cu CDI. În unitățile din seria a II-a acest lucru se realizează mai puțin având în vedere numărul limitat de ore alocate de cadrele didactice benevole activității din CDI, în plus de norma lor didactică. Aceasta este o încercare de dezvoltare a competențelor infodocumentare ale elevilor, dar este nevoie de mai multe eforturi pentru dezvoltarea unei culturi a informației în unitățile de învățământ dotate cu CDI. Se desprinde nevoia existenței unor cursuri obligatorii sau opționale care să permită abordarea acestor subiecte de manieră reglementată cu unele/toate clasele de gimnaziu și liceu. Cooperarea cu cadrele didactice este una capitală în dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor în diferite contexte de învățare în cadrul disciplinelor de studiu, dar și în cadrul proiectelor pluri-/ transdisciplinare.

CDI își arată eficacitatea la nivelul unităților de învățământ, dar situația ar putea fi ameliorată printr-o serie de măsuri care pot fi: încadrarea resursei umane necesare, o mai bună monitorizare și evaluarea a resursei umane deja existentă, o ameliorarea a capacității instituționale de optimizare a serviciilor oferite prin CDI, o alimentare permanentă cu resurse documentare actualizate a CDI, o susținere a profesorilor documentariști, bibliotecarilor școlari și responsabililor CDI în activitatea de colaborare cu cadrele didactice.

În majoritate, responsabilii CDI (de specialitate sau nu) apreciază eforturile de modernizare a structurilor infodocumentare din instituțiile de învățământ preuniversitar.

Resursa umană formată, implicată, responsabilă și responsabilizată, o implicare mai atentă a personalului de coordonare, evaluare și control de la nivel școlilor și a ISJ și CCD ar putea fi garantul unei utilizări eficiente a acestor spații și a resurselor existente în CDI de la nivelul școlilor.

### **4.3. Analiza comparativă a datelor rezultate în urma aplicării chestionarului în CDI din România și Franța unui public specializat în domeniul infodocumentar**

Propunem o analiză comparativă între Franța și România cu privire la elemente legate de rolul profesorului documentarist în dezvoltarea unor demersuri de formare și educație pentru informație a elevilor, respectiv rolul CDI în unitățile de învățământ din cele două sisteme de învățământ preuniversitar.

Studiul nostru comparativ presupune analizarea rezultatelor obținute în urma aplicării chestionarului *CDI și educația pentru informație* aplicat în rețeaua CDI din România în etapa I, având ca public-țintă profesorii documentariști și bibliotecarii școlari din unitățile de învățământ cu CDI în raport cu rezultatele și concluziile unui studiu similar realizat de către Asociația Profesorilor Documentariști din Educația Națională din Franța (APDEN), fostă Federația Asociațiilor Documentariștilor și Bibliotecarilor din Educația Națională (FADBEN). Chestionarul APDEN/FADBEN aplicat în Franța a fost intitulat *Les professeurs documentalistes et les apprentissages info-documentaires*.

Având în vedere problematica similară, dar și elemente similare privind organizarea și funcționarea CDI, funcțiile și rolul profesorului documentarist din cele două sisteme de învățământ, am stabilit o colaborare cu biroul de conducere APDEN/FADBEN<sup>437</sup> în vederea adaptării și aplicării chestionarului în rețeaua de CDI din România în perioada 2014-2015, și realizării unei analize comparative, parte integrată a cercetării noastre. O serie de întrebări au fost preluate sau adaptate și incluse în chestionarul aplicat în România. Întrebările specifice sistemului francez sau care nu erau utile cercetării au fost eliminate. Chestionarul aplicat în sistemul de învățământ românesc a fost completat cu o serie de întrebări specifice contextului național, dar și utile cercetării noastre.

Propunem o analiză comparativă a datelor culese prin întrebările comune din cele două chestionare, respectiv răspunsurile întrebărilor adaptate a căror răspunsuri pot fi comparate cu cele date de publicul țintă din sistemul românesc. În cadrul analizei, elementele comune din cele două chestionare vor fi structurate și regrupate în 5 secțiuni (așa cum au

---

<sup>437</sup> Colaborarea cu FADBEN a început la o dată anterioară și s-a concretizat prin participarea noastră la Congresul Național al FADBEN din 2012 organizat la Paris, respectiv cu publicarea articolului *Education à l'information-Formation des élèves – Un regard sur l'extérieur... la Roumanie* în numărul 10 din 2013 al revistei Mediadoc (revista federației).

fost ele definite în chestionarul aplicat în România). Din prezenta analiză vor fi excluse toate întrebările care nu sunt comune în cele două chestionare.

Întrebările comune din secțiunea 1, intitulată *CDI în unitatea de învățământ*, ne-au permis să evidențiem elementele care să ne indice contextul general în care CDI funcționează la nivelul unităților de învățământ.

Secțiunea 2, *Locul CDI și rolul profesorului documentarist în unitatea de învățământ*, este parte a secțiunii introductive care abordează, pe lângă elementele legate de funcția pedagogică, și elemente privind gestionarea resurselor, gestiunea timpului și participarea profesorului documentarist la comisii și consilii la nivelul unității de învățământ.

Secțiunea 3, care poartă denumirea *Proiectul CDI*, abordează elemente privind cadrul instituțional de derulare a activităților în CDI. În analiză ne propunem să identificăm modul în care sunt organizate activitățile CDI, dar și gradul de implicare și participare a profesorului documentarist la acțiuni și dispozitive pedagogice deja existente în unitățile de învățământ (participarea la activitățile derulate în colaborare cu cadrele didactice, activități în cadrul unei discipline școlare). Chestionarul aplicat în România a fost completat la această secțiune și a cuprins și o serie de întrebări privind proiectul de activitate al CDI, elemente care nu au fost abordate în chestionarul aplicat în sistemul francez.

În secțiunea 4 abordăm problematica *formării și dezvoltării competențelor infodocumentare* ale elevilor și propunem identificarea modului și momentului în care sunt abordate și tratate noțiuni și concepte din sfera infodocumentară. Această secțiune regroupează întrebări din secțiunile 4 și 5 din chestionarul propus în sistemul francez. Propunem un număr de 21 de întrebări comune. Acestea sunt întrebări grilă cu mai multe variante posibile de răspuns. Itemii sunt grupați în raport cu competențele infodocumentare: stabilirea subiectului cercetării, documentarea, selectare informației, comunicarea informației.

Secțiunea 5 regroupează întrebări care vizează extragerea de informații (percepții și opinii ale profesorilor documentariști) privind viitorul meseriei de profesor documentarist. În plus, răspunsurile la întrebările din această secțiune ne permit să analizăm cadrul de practică în care își desfășoară activitatea profesorii documentariști. De asemenea, am identificat o serie de constatări ale acestora, dar și de reprezentări privind meseria de profesor documentarist și posibilele sale evoluții. Elementele comune sunt cele legate de activitățile pe care profesorul documentarist le propune pentru a favoriza o dezvoltare a unei culturi a informației la nivelul unității de învățământ, dar și o dezvoltare la nivel de sistem.



În ambele cazuri, chestionarul a fost aplicat exclusiv online, ceea ce a favorizat acea categorie de personal care are obișnuința de a consulta și comunica prin intermediul Internetului.

7,8% din numărul total de profesori documentariști din Franța au răspuns chestionarului aplicat în sistemul educativ francez.

O caracteristică a celor două sisteme este faptul că numărul de posturi alocate unităților de învățământ este variabil. În România, posturile alocate pot fi de profesor documentarist și/sau bibliotecar școlar, iar în unitățile de învățământ preuniversitar din sistemul de învățământ din Franța resursa umană încadrată pe posturi pentru a asigura gestionarea și animarea CDI este *profesorul documentarist*. În rețeaua CDI din Franța nu sunt încadrați bibliotecari școlari, însă pot să apară în organigrama unor unități de învățământ cadre didactice care ocupă posturi de *aide documentaliste* [*personal de sprijin al profesorului documentarist*]. Precizăm faptul că, în 65% dintre unitățile din Franța participante la studiu sunt încadrați doi sau trei profesori documentariști, numărul de posturi alocate fiind variabil. Majoritatea profesorilor documentariști (93,5% din cazuri) din școlile gimnaziale declară că este alocat un singur post de profesor documentarist, iar în 6% dintre unitățile de învățământ reprezentate sunt încadrați 2 profesori documentariști, și chiar trei în patru dintre unitățile participante. Studiul nu ia în considerare încadrările pe fracțiuni de normă și nici încadrarea pe post de *personal de sprijin*.

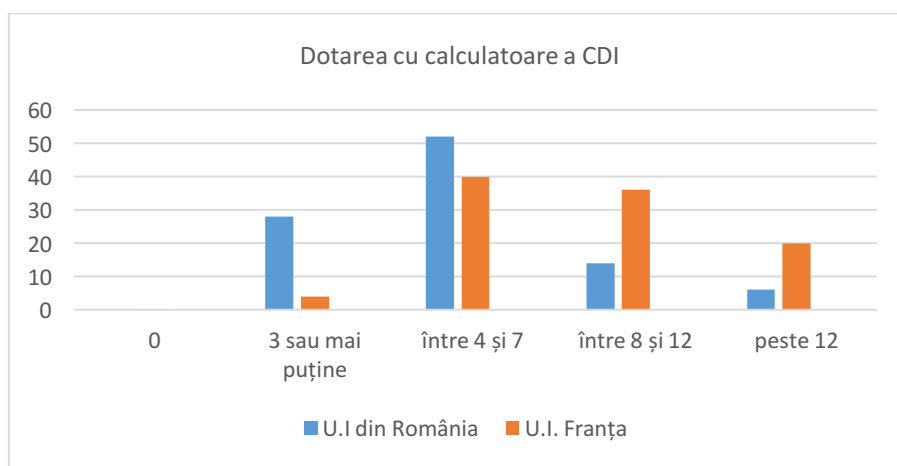
Situația este diferită la liceu, în doar 41% dintre unitățile de învățământ liceal fiind alocat un singur post de profesor documentarist. 51% dintre licee alocă resursei umane din CDI două norme, iar 8% alocă trei posturi de profesor documentarist.

În ceea ce privește studiul aplicat în România, majoritatea profesorilor documentariști care au participat la studiu sunt încadrați cu normă întreagă, iar o mică parte dintre aceștia lucrează în colaborare cu un bibliotecar școlar. Acestea sunt cazuri izolate și nu reprezintă o caracteristică a sistemului. Poate fi considerată o particularitate a unei părți reduse a unităților de învățământ din rețeaua CDI.

Problematika încadrării cu resursă umană pe posturi de profesor documentarist în unitățile de învățământ cu CDI este de actualitate, atât în România, cât și în Franța, însă termenii nu sunt identici. În Franța nu se pune problema dacă să fie alocat un post de profesor documentarist în fiecare unitate de învățământ, ci care este numărul de posturi de profesor documentarist la nivelul unei unități de învățământ, respectiv numărul de posturi alocate încadrării cadrelor didactice de sprijin.

Situații dotării cu calculatoare a CDI este una care prezintă câteva diferențe notabile între cele două rețele de CDI. În 40% dintre unitățile de învățământ din sistemul francez participante la studiu, în CDI sunt puse la dispoziția elevilor un număr de 4-7 calculatoare, iar în 35% dintre unitățile de învățământ sunt puse la dispoziția elevilor un număr de 8-12 calculatoare. 4% dintre respondenți afirmă că numărul de calculatoare pus la dispoziția elevilor este mai mic de 4. Trei respondenți au declarat că CDI nu este dotat cu calculatoare.

Nivelul de dotare cu calculatoare al CDI din România se prezintă astfel: în 53% dintre unitățile de învățământ sunt dotate cu un număr de 4-7 calculatoare, 14% cu un număr de 8-12 calculatoare, iar 6% cu mai mult de 12 calculatoare. 30% dintre unitățile de învățământ sunt dotate cu 1-3 calculatoare. Niciun respondent din sistemul românesc nu a semnalat lipsa calculatoarelor în CDI. Situația comparativă între cele două sisteme este prezentată în figura de mai jos:



**Figura 141. Situație comparativă România-Franța privind nivelul de dotare cu calculatoare al CDI**

Accesul liber la calculatoare este asigurat în 95% dintre CDI din Franța care au participat la studiu, respectiv în 98% dintre CDI din România.

Obligația de a declara motivul utilizării calculatoarelor din CDI este o condiție în 85% dintre școlile gimnaziale din Franța, iar procentul este în scădere la liceu și în campusurile școlare. În 91% dintre CDI din unitățile de învățământ din România elevii au obligația de a menționa activitatea pe care urmează să o desfășoare la calculator.

Accesul liber la calculatoare în afara spațiului CDI este asigurat în 18,7% dintre unitățile de învățământ din Franța care au participat la studiu, respectiv în 61% dintre unitățile de învățământ din România. Aceste 61 de procente ne surprind având în vedere faptul că, în unitățile de învățământ din România, majoritatea spațiilor dotate cu calculatoare

sunt în laboratoarele de informatică, unde accesul se realizează în timpul orelor de curs, nu în acces liber.

### **Locul CDI și rolul profesorului documentarist în unitatea de învățământ (1.2)**

Referitor la itemii legați de responsabilitatea privind selecția resurselor documentare (pe categorii de resurse) și realizarea propunerii de achiziționare a acestora – întrebările adresate au necesitat o adaptare. În chestionarul aplicat în sistemul românesc au fost propuse 8 variante de răspuns (față de 5 variante de răspuns în cazul chestionarului aplicat în Franța). Răspunsurile posibile în varianta chestionarului aplicat în sistemul românesc sunt: *profesorul documentarist, bibliotecarul școlar, directorul unității de învățământ, o echipă de cadre didactice, coordonată de responsabilul CDI, consiliul profesoral, consiliul de administrație, profesorii împreună cu contabilul, alții.*

În chestionarul din Franța, la această întrebare au fost propuse 5 variante de răspuns: *fiecare profesor, împreună cu gestionarul, directorul unității de învățământ (singur), consiliul pedagogic, profesorul documentarist (singur), un comitet de pilotaj (gestionat de un referent).*

În cazul selecției și realizării propunerii de achiziționare a resurselor imprimate, decizia revine, în sistemul românesc, în majoritate, unei echipe coordonate de responsabilul CDI (57%), directorului unității de învățământ în 15% din cazuri, consiliului de administrație, respectiv consiliului de administrație în 2% din cazuri. În sistemul francez, această responsabilitate revine: profesorilor documentariști (singuri) în 76,6% din cazuri, profesorilor, împreună cu gestionarul școlii în 13,7% din cazuri, unui comitet de pilotaj (gestionat de un referent) în 5% din cazuri, respectiv directorului unității de învățământ în 1,4% din cazuri. Constatăm o diferență notabilă între procentul majoritar în ceea ce privește decizia privind selecția și propunerea de achiziție a resurselor imprimate între cele două sisteme – o mult mai mare independență a profesorilor documentariști din Franța și un grad mai ridicat de colaborare a profesorului documentarist cu cadrele didactice în această activitate.

Privitor la activitatea de selecție și realizarea propunerii de achiziționare a resurselor documentare în format electronic (digital) situația este diferită, panelul fiind mult mai echilibrat. Constatăm un procent mult mai mic al profesorilor documentariști din Franța (26,1%) care iau decizia singuri privind selecția și realizarea propunerii de achiziție a acestei categorii de resurse documentare. Constatăm o mai mare implicare în această activitate (peste 27%) a unui comitet de pilotaj (gestionat de un referent), respectiv profesorilor,

împreună cu un gestionar (26,1%). Selecția este efectuată de consiliul profesoral (13,8%), respectiv numai de directorul unității de învățământ (5%).

În sistemul românesc, în 51% dintre unități de învățământ, această selecție este efectuată de către o echipă de cadre didactice, coordonată de responsabilul CDI, 27% din cazuri de profesorul documentarist, iar în 15% din cazuri de către directorul unității de învățământ, implicarea consiliului profesoral și a celui de administrație se realizează în mai puțin de 3,5% din cazuri, profesorii împreună cu administratorul/contabilul iau această decizie în 2,3% din cazuri.

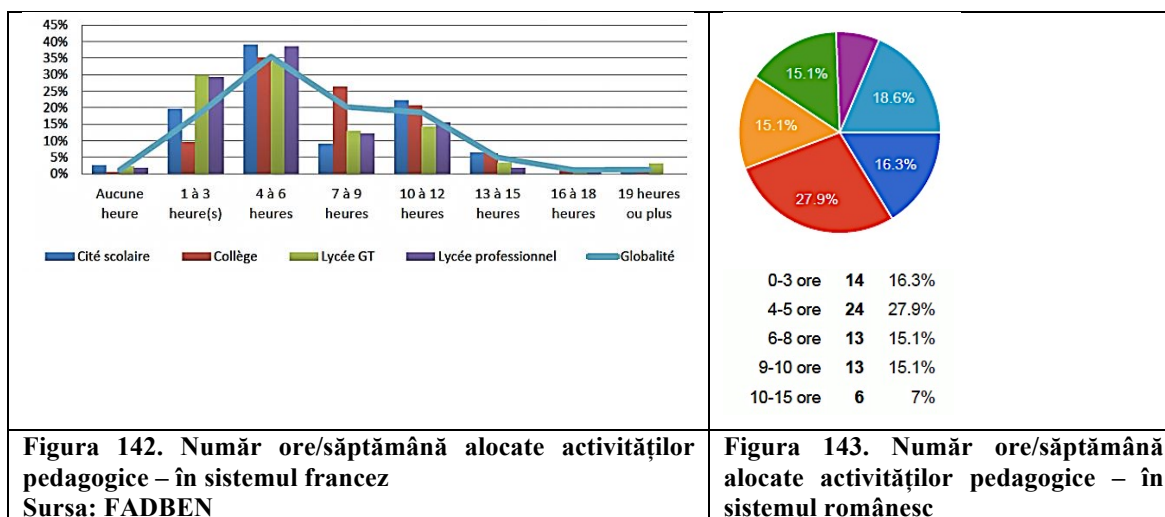
O privire încrucișată a răspunsurilor date la această întrebare a relevat faptul că, în Franța, în majoritatea cazurilor, existența unui comitet de pilotaj pentru realizarea selecției resurselor imprimate este utilizat și în activitatea de selecție a resurselor digitale. În cazul resurselor digitale, implicarea profesorilor, în mod individual sau într-o echipă, este mult mai des remarcată.

În cazul răspunsurilor referitoare la situația în unitățile de învățământ din România, implicarea profesorului documentarist se realizează în majoritatea cazurilor, fie singur, fie în colaborare cu alte cadre didactice. Răspunsul niciuna dintre aceste situații a fost dat în 10% din cazuri. Așa cum relevă situația de pe teren, unitățile de învățământ beneficiază destul de rar de resurse financiare pentru achiziția de resurse documentare imprimate sau în format electronic.

### **Abordarea noțiunilor și formarea competențelor infodocumentare (1.3.)**

Conform studiului, în sistemul educativ din Franța numărul mediu de ore alocate activităților pedagogice pe săptămână se prezintă astfel: în 36% în gimnazii, licee și campusurile școlare sunt propuse 4-6 ore/săptămână. În 10-30% dintre unitățile de învățământ este alocat un număr mai redus de ore acestui tip de activități (1-3 ore), iar în 20% dintre unitățile de învățământ sunt propuse elevilor 7-9 ore/săptămână, respectiv 10-12 ore/săptămână de activități pedagogice în CDI. 5% dintre unități propun un număr de 13-15 ore/săptămână.

În CDI din sistemul românesc sunt alocate 4-5 ore/săptămână în 28% dintre unitățile de învățământ, iar 30% dintre cazuri 4-10 ore/săptămână. Un procent important (16%) alocă acestui tip de activități o plajă de 0-3 ore/săptămână. Situația în școlile din cele două sisteme se prezintă conform graficelor prezentate în *Figura 142* și *Figura 143*.



Tendința, în sistemul francez, ca și în cel românesc, este ca numărul mai mare de ore de activități pedagogice să fie alocate în colegii (4-12 ore în Franța, respectiv 4-10 ore în România).

Cifrele arată faptul că o parte dintre respondenți declară că nu alocă ore speciale activităților pedagogice. Aceasta nu înseamnă că acest tip de activitate este total absent, ci faptul că se realizează în mod informal și nesistematic.

Un element de diferență între cele două sisteme este faptul că, dacă în cazul respondenților francezi, prezența în CDI a unui profesor documentarist și a unui profesor de sprijin (*aide-documentaliste*) nu face ca numărul de ore alocate activităților pedagogice să fie mai mare, în cazul unităților de învățământ din sistemul românesc, prezența a două persoane încadrate într-o unitate de învățământ favorizează alocarea activităților pedagogice unui număr mai mare de ore. De asemenea, un număr mai mare de ore este alocat activităților pedagogice atunci când este încadrat un profesor documentarist, față de școlile în care este încadrat un bibliotecar școlar.

Un element comun al celor două sisteme este acela că profesorii documentariști care fac parte din comisii și consilii la nivelul școlii (consiliul profesoral, consiliul de administrație) sunt dintre cei care propun un număr mai mare de activități pedagogice. 33,9% dintre respondenții francezi, respectiv 59% dintre respondenții români declară că au pus în practică un demers progresiv de formare a competențelor infodocumentare. Aceasta relevă faptul că unii dintre respondenți au fixat alte priorități ale acțiunilor lor.

51,8% dintre respondenții francezi și 60% dintre respondenții români declară că au realizat cel puțin o secvență pedagogică cu fiecare clasă de elevi. Între 7,4% și 15,3% (în funcție de tipul unității de învățământ) dintre respondenții francezi și 33,7% dintre

respondenții români declară faptul că au realizat această activitate numai în colaborare cu ale cadre didactice din unitatea de învățământ.

Constatăm, lucru subliniat și de autorii chestionarului FADBEN aplicat în Franța că, în ciuda diverselor situații și contexte de muncă, majoritatea profesorilor documentariști sunt foarte angajați în misiunea lor și foarte atenți la rolul pedagogic jucat de CDI la nivelul unității de învățământ. Principalele două elemente „obstacol” în mai buna realizare a acestei misiuni, identificate la nivelul sistemului francez se aplică și în cazul sistemului românesc (atât pentru situația parțială și particulară studiată, și anume, rețeaua unităților de învățământ în care este încadrată cel puțin o persoană resursă specializată în domeniul științelor documentării și informării – profesor documentarist sau bibliotecar școlar, cât și la nivel de sistem). Acest obstacol în îndeplinirea pe deplin a rolului pedagogic al CDI la nivelul unităților de învățământ sunt: diferențe notabile privind recrutarea personalului la nivelul unităților de învățământ, chiar dacă problematica nu este identică. În cazul sistemului francez disparitățile dintre unitățile de învățământ semnalate și evidențiate în cadrul studiului sunt legate de numărul de profesori documentariști alocați în unitățile de învățământ, dar și a personalului de sprijin încadrat în CDI. Problema nu se pune dacă să fie încadrați sau nu (fiind în toate situațiile încadrat cel puțin un profesor documentarist/unitate de învățământ), ci care să fie numărul profesorilor documentariști care să acopere nevoile unităților de învățământ în funcție de numărul elevilor, nivelul de școlarizare și profilul unității de învățământ. Încadrarea unui singur profesor documentarist în unitățile de învățământ din Franța care școlarizează un număr mai mare de 500 de elevi este considerat un factor care limitează puternic capacitatea acestuia de a realiza un demers progresiv de formare în domeniul infodocumentar cu toate clasele de elevi.

În cazul sistemului din România, problema încadrării cu personal este una care influențează direct gradul de definire a unei politici documentare locale, nivelul de formare a elevilor în domeniul infodocumentar și gradul de exploatare optimă a resurselor documentare din CDI. Cu siguranță, nu este singurul factor care influențează aceste aspecte, dar rămâne unul dintre cele mai importante. Cadrul instituțional există, însă acesta este necesar a fi completat și adaptat pentru a sprijini într-o mai mare măsură realizarea acestui deziderat. Cu toate acestea, actualul cadru oferă o bună posibilitate de punere în practică a multiple acțiuni de formare a culturii informației și de asigurare a accesului la resurse documentare, în mod evident depinde de capacitatea instituțională, dar și capacitatea profesională a profesorului documentarist – atunci când acesta există, respectiv capacitatea instituțională și voința de realizare a acestor acțiuni.

Atât în sistemul francez, cât și în cel românesc, se observă o deschidere a profesorilor documentariști spre instalarea spațiului informatic, asigurarea accesului liber al elevilor la calculatoare (în unele unități de învățământ acesta fiind singurul loc în care elevii au acces liber la calculatoare) și spre organizarea de secvențe de exploatare a resurselor în format digital în CDI.

În sistemul francez, numărul mic de calculatoare în CDI (acolo unde este cazul) este analizat de către autorii chestionarului ca fiind legat de finanțarea comunităților teritoriale (după caz - locale, județene, regionale) și nu de o reticență a profesorilor documentariști privind acest aspect (chestiune semnalată în anii 1990 de către Inspekția generală din Franța). Problematika este asemănătoare în România, din răspunsurile date de respondenți la întrebările deschise adresate prin intermediul chestionarului, dar și din discuțiile avute cu aceștia în repetate rânduri și contexte de lucru, rezultă faptul că lipsa finanțării și uneori o înțelegere incompletă a acestor aspecte la nivelul conducerilor unităților de învățământ, respectiv lipsa mijloacelor financiare sau o prioritizare a acestora spre dotarea altor spații din unitatea de învățământ (în defavoarea CDI) face ca unele CDI să fie dotate cu un număr insuficient de calculatoare raportat la numărul de elevi, respectiv la profilul unităților de învățământ. Cu siguranță, nivelul de competență în domeniul informatic al profesorilor documentariști și interesul acestora pentru domeniu are un rol important în insistența cu care aceștia susțin cauza dotării, sau nu, a CDI cu un număr mai mare de calculatoare, respectiv cu resurse documentare în format digital.

Doar o parte a profesorilor documentariști din cele două sisteme sunt implicați în acțiuni de selectare și realizare a propunerilor de achiziție a resurselor în format digital, iar această acțiune pare a fi realizată mai mult în cooperare cu alte cadre didactice sau cu alte instanțe de la nivelul unității de învățământ sau, destul de frecvent această acțiune este realizată fără implicarea profesorului documentarist (chestiune comună a celor două sisteme). Mult mai implicați (majoritatea) rămân în realizarea acțiunilor de selectare și propunere de achiziție a resurselor documentare imprimate, chestiune legată, foarte probabil, și de expertiza lor, dar și de rolul lor în gestionarea acestora.

Cu toate acestea, este evident că procesul de hibridizare a fondului documentar al CDI este unul dinamic și, indiferent de cei care sunt implicați și decid asupra achiziției resurselor documentare în format digital, acest proces, pe termen mediu și lung, este unul susținut și continuu. În plus, cantitatea mare de resurse documentare în format digital, gratuite și disponibile on-line, duce la posibilitatea de completare a fondului documentar al CDI și asigurarea accesului la acest tip de resurse documentare în CDI.

O colaborare între cadrele didactice și profesorul documentarist privind acest aspect al nevoii de resurse documentare în format digital este indispensabilă, având în vedere finalitatea pedagogică a acestora și ideea exploatării acestora în cadrul activităților și secvențelor pedagogice derulate cu profesorii de diferite discipline școlare.

Având în vedere faptul că profesorii documentariști nu sunt implicați direct în evaluarea elevilor (evaluarea competențelor elevilor), acestora le revine sarcina de a defini în activitățile derulate în colaborare cu cadrele didactice itemi care evaluează și competențele infodocumentare. O sarcină nu foarte facilă, însă care nu este imposibilă, dat fiind faptul că baza legală există (în ambele sisteme remarcăm existența unui soclu comun de competențe-cheie ale elevilor), profesorul documentarist având posibilitatea de a participa la formarea și evaluarea uneia sau mai multor competențe-cheie din care să fie dezvoltate competențe infodocumentare sau prin evaluarea competențelor infodocumentare existente în programele disciplinelor școlare).

### **Formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor.**

#### **Noțiunile și conceptele transmise de către profesorii documentariști**

Din chestionarul propus profesorilor documentariști din sistemul educativ francez am realizat o selecție a noțiunilor și conceptelor transmise de către profesorii documentariști și bibliotecarii școlari din unitățile școlare dotate cu CDI din România. Această selecție a fost realizată având în vedere *referențialul competențelor infodocumentare* – aprobat la nivel de sistem prin ordinul ministrului educației nr. 5556/2011.

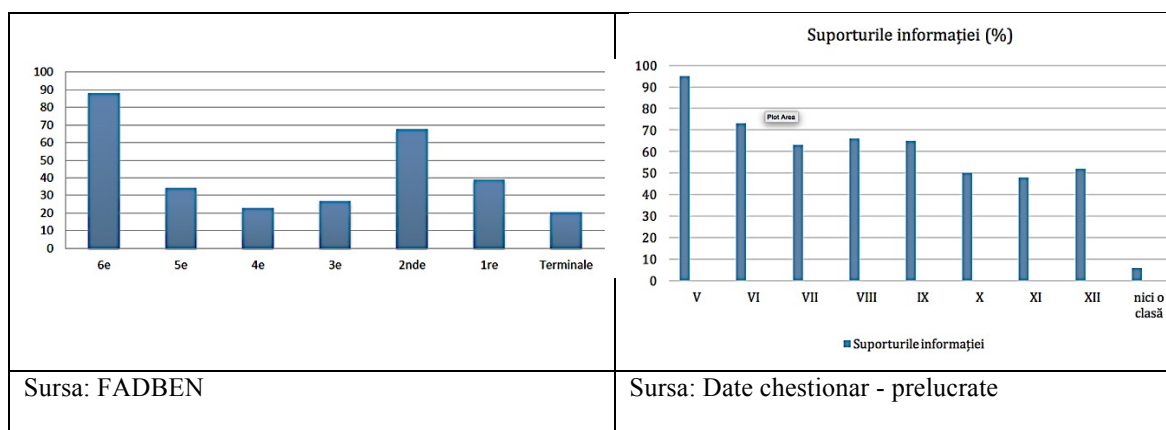
Prin aceste întrebări se dorește a se realiza o radiografie cât mai detaliată privind nivelul/clasele la care noțiunile și conceptele din sfera infodocumentară sunt integrate în secvențe pedagogice, abordate și tratate cu elevii de către profesorii documentariști singuri (în activități programate sau neprogramate) sau în colaborare cu cadrele didactice (în cadrul secvențelor, activităților și proiectelor disciplinare și/sau pluri-/transdisciplinare). Compararea se face pentru clasele de gimnaziu din învățământul românesc (a V-a, a VI-a, a VII-a și a VIII-a) și clasele echivalente din sistemul francez (a VI-a, a V-a, a IV-a și a III-a, unde clasa a VI-a este clasa de debut de gimnaziu, echivalenta clasei a V-a din sistemul românesc), respectiv pentru clasele de învățământ liceal din sistemul românesc (a IX-a – a XII-a) și clasele echivalente din sistemul de învățământ liceal din Franța (a II-a, I și clasa terminală, unde clasa a II-a este clasa de debut de liceu și echivalenta clasei a IX-a din sistemul românesc, pentru o durată a liceului de 3 ani).



Cunoașterea organizării și funcționării spațiului infodocumentar este o întrebare adresată doar în chestionarul aplicat responsabililor CDI din România. În schimb, întrebări care relevă integrarea noțiunilor și conceptelor legate de document, informație, noile media, dreptul de autor au fost adresate personalului din ambele sisteme.

#### a. Documentul, suportul informației

12,4% dintre respondenții francezi, respectiv 6% dintre respondenții români declară că nu abordează acest subiect la nicio clasă de elevi. La nivelul învățământului gimnazial, aceste noțiuni sunt abordate la început de ciclu (la clasa a V-a în 95% dintre unitățile de învățământ din România și tot în clasa a VI-a (echivalentul clasei a V-a din sistemul românesc) în 93% dintre unitățile din Franța. Subiectul este reluat și la alte clase de gimnaziu în proporție de peste 60% dintre cazuri în România și în peste 25% dintre cazuri în Franța. Diferența este mult mai mare la nivelul claselor de învățământ liceal, de 10-25 de puncte procentuale între clase. Tendința este asemănătoare în cele două sisteme, subiectul fiind tratat mai mult la început de nivel (clasa a IX-a în sistemul românesc, respectiv clasa a II-a în sistemul francez), cu valori în scădere, în ambele sisteme, la nivelul claselor a X-a și a XI-a din sistemul românesc, respectiv la clasa I și clasa terminală din sistemul francez. Reprezentarea grafică a numărului de unități de învățământ care propun elevilor tratarea acestui subiect/clase în fiecare din cele două sisteme este prezentată în figurile de mai jos.



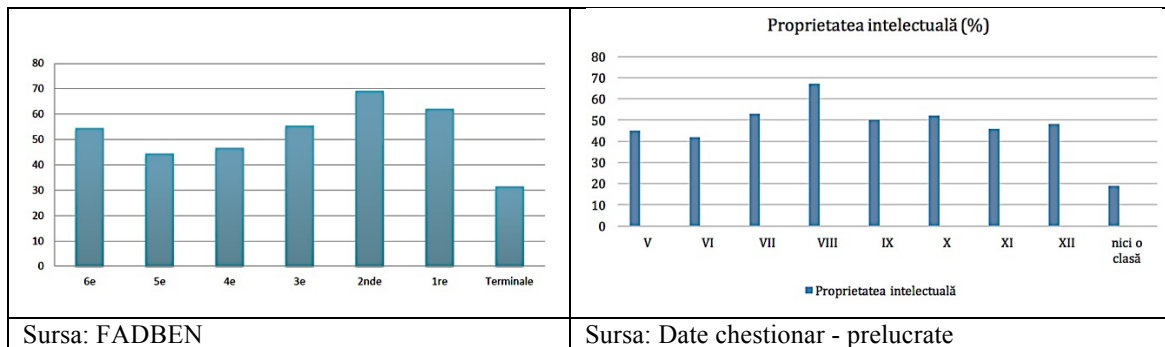
**Figura 144. Situația privind abordarea noțiunilor „documentul, suportul informației” – pe nivele de învățământ în Franța și România**

#### b. Proprietatea intelectuală (dreptul de autor, dreptul la imagine)

19% dintre respondenții români și 12,4% dintre respondenții francezi nu abordează acest subiect la nicio clasă de elevi. Subiectului îi este acordată o atenție destul de echilibrată la clasele de gimnaziu (45-67%), cu valori procentuale mai crescute la clasele de final de

nivel gimnazial (53-67% la clasele a VII-a și a VIII-a în sistemul românesc, respectiv 54% la clasa a III-a în sistemul francez), respectiv debut de liceu.

Datele comparative pe clase pentru cele două sisteme sunt prezentate în graficele de mai jos.



**Figura 145. Situația privind abordarea noțiunii „proprietatea intelectuală” – pe nivele de învățământ în Franța și România**

### c. Presa scrisă și noile media

Remarcăm diferențe majore între respondenții celor două sisteme privind abordarea subiectului privind presa scrisă și noile media. Dacă în sistemul francez doar 12% dintre respondenți declară că nu abordează subiectul privind presa scrisă la nicio clasă de elevi, în cazul respondenților români, procentul este mult mai însemnat și anume 40%.

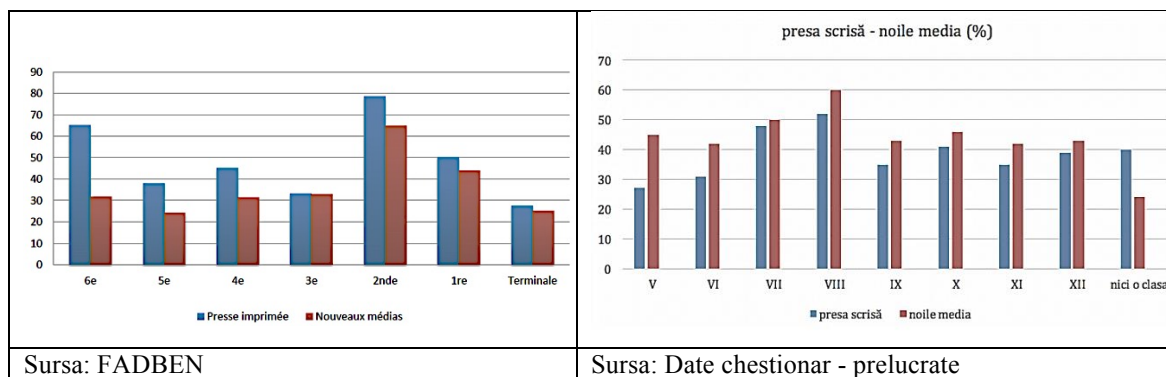
Procentele sunt și mai însemnate în ceea ce privește integrarea noțiunilor privind noile media în secvențele pedagogice propuse elevilor în sistemul francez (29% dintre respondenți nu abordează subiectul la nicio clasă de elevi) și cu o tendință de scădere în cazul respondenților din România (24% dintre respondenți nu abordează subiectul la nicio clasă de elevi).

În unitățile de învățământ din Franța, în care subiectul privind presa scrisă este tratat, aceasta se realizează cu precădere la clasele de debut de gimnaziu (60% la clasa a VI-a), respectiv de liceu (79% la clasa a 2-a), cu tendință descrescătoare la clasele următoare. În CDI din România, la nivelul învățământului gimnazial, tendința este inversă, subiectul fiind tratat cu precădere la clasele de final de ciclu gimnazial. În învățământul liceal, tendința este asemănătoare cu cea din Franța, subiectul fiind tratat de manieră relativ echilibrată la clasele de liceu.

Subiectul privind noile media în sistemul de învățământ din Franța și România este tratat relativ echilibrat la clasele din ciclul gimnazial (25-32% dintre unitățile de învățământ din Franța și 42-60% în unitățile de învățământ din România). La nivelul claselor din învățământului liceal din România, tendința de abordare echilibrată la clasele de liceu se

menține (42-46%), iar în sistemul francez abordare se realizează cu precădere la clasele de debut de liceu (65%) cu tendință de scădere în clasele următoare (43%, respectiv 25%).

Situația privind abordarea subiectului pe fiecare nivel este prezentată în figurile de mai jos.



Sursa: FADBEN

Sursa: Date chestionar - prelucrate

**Figura 146. Situația privind abordarea noțiunilor „presa scrisă și noile media” – pe nivele de învățământ în Franța și România**

### Noțiunile de cercetare documentară

În această parte a studiului propunem o analiza comparativă privind abordarea la clase și nivele de învățământ (gimnazial și liceal) în cele două sisteme de învățământ a unor noțiuni și concepte regrupate în funcție de competențele pe care urmăresc să le dezvolte:

- *Definirea subiectului de cercetare* prin abordarea noțiunilor și conceptelor privind: *stabilirea subiectului de cercetare, stabilirea cuvintelor-cheie, formularea unei problematice;*
- *Documentarea* prin abordarea noțiunilor și conceptelor privind: *diversificarea surselor de informare, notarea referințelor, spațiul informațional - cataloage, motoarele de căutare și navigarea pe Internet, utilizarea anuarelor;*
- *Selectarea informației* prin abordarea noțiunilor și conceptelor privind: *localizarea într-un document (cuprins, index), evaluarea informației: fiabilitate, validitate, evaluarea gradului de relevanță în raport cu subiectul de cercetare, evaluarea obiectivă a informației, luarea de notițe;*
- *Comunicarea informației* prin abordarea noțiunilor și conceptelor privind: *reformularea informațiilor, reutilizarea informației (dreptul de autor, dreptul la imagine etc.), citarea surselor, bibliografie, publicarea pe suporturi diverse;*

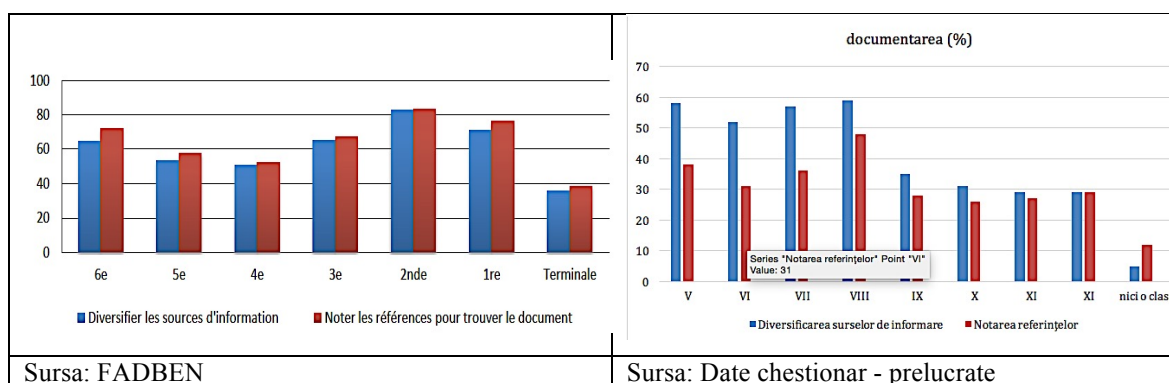
*a. Definirea subiectului de cercetare* prin abordarea noțiunilor și conceptelor privind: *stabilirea subiectului de cercetare, stabilirea cuvintelor-cheie, formularea unei problematice;*

În peste 80% dintre unitățile de învățământ acest subiect este abordat la clasele de gimnaziu și liceu. În CDI din sistemul românesc, aceste elemente sunt abordate cu precădere la clasele de debut și final de nivel gimnazial, respectiv de liceu. În sistemul francez, tendința este asemănătoare, subiectele fiind abordate la început de ciclu gimnazial și în primele 2 clase de liceu.

b. Documentarea prin abordarea noțiunilor și conceptelor privind: *diversificarea surselor de informare, notarea referințelor, spațiul informațional - cataloage, motoarele de căutare și navigarea pe Internet, utilizarea anuarelor*;

Eta documentării în cadrul unei acțiuni de cercetare documentară este abordată într-o măsură destul de importantă în unitățile de învățământ participante la studiu. În sistemul CDI din sistemul francez se remarcă faptul că mai puțin de 5% dintre respondenți nu abordează subiectele *diversificarea surselor de informare, notarea referințelor* la clasă. Ambele subiecte sunt tratate de manieră echilibrată la nivelul claselor de gimnaziu (între 40% și 65% dintre unitățile de învățământ propun abordarea acestui subiect la clasele de gimnaziu), iar la primele două clase de liceu acest subiect este abordat în peste 50% dintre unitățile participante la studiu. Subiectul este mai puțin tratat la clasele de final de ciclu liceal.

La nivelul unităților de învățământ din România, tendința este oarecum inversată, subiectul fiind tratat preponderent la clasele de gimnaziu (52-59%, respectiv 31-48%) și mai puțin la cele de liceu (29-35%, respectiv 26-29%). În învățământul gimnazial din România, subiectul privind diversificarea surselor de informare este mai mult tratat decât subiectul privind notarea referințelor. La nivel liceal, situația este echilibrată, neexistând diferențe majore între valorile rezultate.



**Figura 147. Situația privind abordarea noțiunilor „sursă de informare și notarea referințelor” – pe clase în Franța și România**

Subiectul privind *spațiul informațional – cataloage* nu este abordat la nicio clasă de elevi în 31,1% dintre unitățile de învățământ din sistemul francez participante la studiu, iar

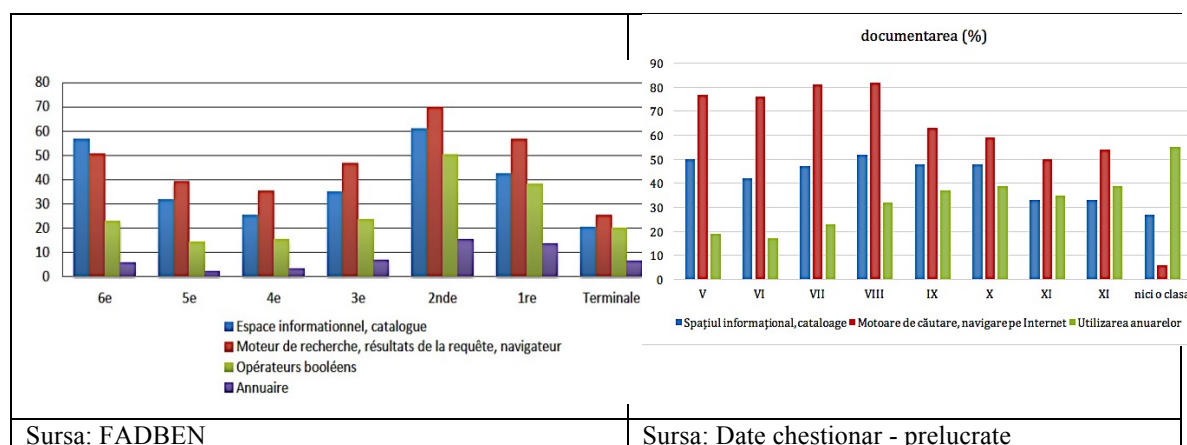
în sistemul românesc în 27% dintre cazuri. În sistemul românesc, acest subiect este tratat în 42-52% dintre clasele de gimnaziu (ușor favorizate sunt clasele de început și final de ciclu), respectiv la 33-48% dintre clasele de liceu (favorizate fiind clasele de debut de ciclu). Aceeași tendință este remarcată și în cazul unităților de învățământ din sistemul francez care au participat la studiu.

Subiectul privind *motoarele de căutare și navigarea pe Internet* este unul dintre cele mai abordate subiecte din cele prezente în etapa *documentare* din cadrul unui demers de cercetare documentară. Acest aspect a fost observat și în cazul CDI din sistemul educativ din România cât și cel din Franța. Doar 5% dintre respondenții români au declarat că nu abordează acest subiect la nicio clasă de elevi și 16,9% dintre respondenții francezi.

În proporție de 76-81%, unitățile de învățământ din România participante la studiu propun acest subiect claselor de gimnaziu, respectiv 50-63% claselor de liceu. Subiectul este mai puțin abordat la clasele de gimnaziu din Franța (35-51%), respectiv la ultima clasă de liceu (26%).

Subiectul privind *utilizarea anuarelor* este unul puțin tratat în CDI din cele două sisteme de învățământ. În sistemul românesc, 55% dintre unitățile de învățământ nu abordează acest subiect la nicio clasă de elevi. Subiectul este abordat în 17-32% dintre unitățile de învățământ gimnazial și în 35-39% dintre unitățile de învățământ liceal. Procentele sunt mai scăzute în sistemul francez, acestea nu depășesc 15% dintre unitățile de învățământ care abordează la clasă acest subiect.

Detalii privind situația abordării, pe clase, a noțiunilor legate de spațiul informațional, utilizarea motoarelor de căutare, utilizarea anuarelor sunt prezentate în figura de mai jos.



Sursa: FADBEN

Sursa: Date chestionar - prelucrate

**Figura 148. Situația privind abordarea noțiunilor „spațiul informațional, motoare de căutare, utilizarea anuarelor” – pe clase în Franța și România**

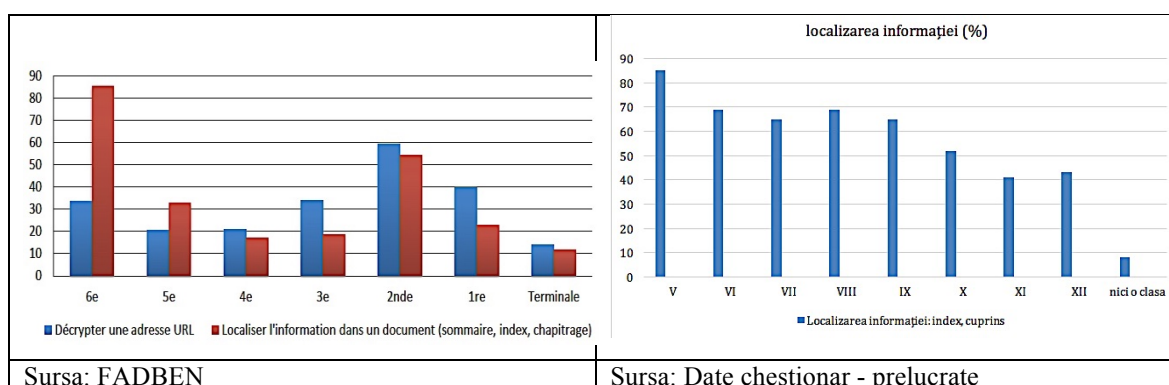
### c. Selectarea informației

Am ales să chestionăm publicul-țintă referitor la abordarea noțiunilor și conceptelor privind cinci itemi: *localizarea într-un document (cuprins, index)*, *evaluarea informației: fiabilitate, validitate*, *evaluarea gradului de relevanță în raport cu subiectul de cercetare*, *evaluarea obiectivă a informației*, *luarea de notițe*.

În sistemul francez, *localizarea într-un document (cuprins, index...)* se realizează cu precădere la clasa de debut de ciclu gimnazial (peste 80%), cu tendință majoră de scădere la clasele superioare de gimnaziu, respectiv de debut de ciclu liceal (peste 50%), cu tendință de scădere la clasele superioare de liceu.

Pentru clasele de debut de gimnaziu observăm procentaje echivalente, cu valori care depășesc ușor 80%. Diferențe mai mari între cele două sisteme privind abordarea acestui subiect regăsim pentru clasele de final de gimnaziu, mai precis valori procentuale mai mari și o abordare de o manieră mai echilibrată la clasele de gimnaziu din sistemul românesc.

La nivelul învățământului liceal, tendința este asemănătoare între cele două sisteme – abordarea subiectului se realizează cu precădere la clasa de debut de liceu (aproximativ 60%), respectiv constatăm o tendință de scădere a numărului unităților de învățământ care propun acest subiect la clasele superioare de liceu. Aceste diferențe sunt mai pregnante în sistemul francez. Prezentăm mai jos, sub formă grafică, aceste diferențe:



Sursa: FADBEN

Sursa: Date chestionar - prelucrate

**Figura 149. Situația privind abordarea noțiunilor „localizarea informației: index, cuprins” – pe clase în Franța și România**

Cu privire la abordarea următoarelor trei noțiuni și concepte: *evaluarea informației: fiabilitate, validitate*, *evaluarea gradului de relevanță în raport cu subiectul de cercetare*, *evaluarea obiectivă a informației* constatăm că, la nivelul sistemului francez, se manifestă o preocupare mai crescută pentru tratarea acestor subiecte la clasele de debut de ciclu gimnazial (clasa a VI-a și clasa a III-a, aceasta fiind și singura clasă la care se depășesc 50% dintre unitățile care tratează primii itemi). O preocupare mai importantă constatăm la liceu,

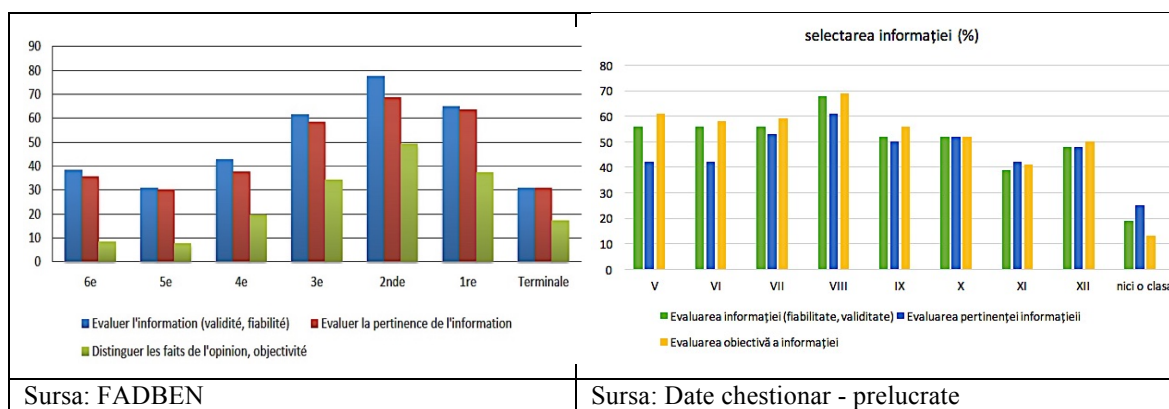
îndeosebi la clasa de debut de ciclu liceal (a II-a), clasă la care tratarea primilor doi itemi se realizează în aproximativ 70% dintre unitățile de învățământ. Tendința este în scădere la clasele de final de ciclu liceal, cu valori importante (60%) pentru clasa I.

12,2% dintre respondenții francezi și 19% dintre respondenții români declară că nu integrează, la nicio clasă, noțiunile privind *evaluarea informației: fiabilitate, validitate* în activitatea pedagogică derulată cu elevii.

Valorile privind itemul referitor la *evaluarea gradului de relevanță în raport cu subiectul de cercetare* sunt și mai scăzute (16,1% dintre respondenții francezi declară că nu abordează acest subiect la nicio clasă de gimnaziu, iar 8,4% dintre acești nu abordează subiectul la nicio clasă de liceu). În România, valorile sunt mult mai ridicate (24%) privind procentul unităților de învățământ în care acest subiect nu este integrat în activitatea pedagogică la nicio clasă.

În CDI din sistemul românesc, în unitățile de învățământ în care subiectul este propus elevilor tendința este de a-l propune mai ales claselor de gimnaziu (cu valori cuprinse între 42% și 69%), fiind ușor favorizate clasele de final de ciclu gimnazial.

În liceele din România, care propun elevilor tratarea acestor noțiuni, observăm că aceasta se realizează într-un mod oarecum echilibrat, cuprins între 42 și 56%, cu valori mai crescute la clasele de debut și de final de ciclu liceal.



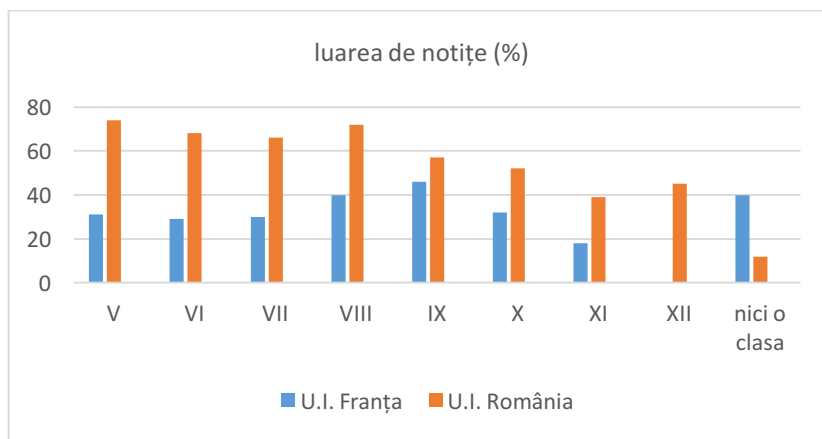
**Figura 150. Situația privind abordarea noțiunilor „evaluarea informației” – pe clase în Franța și România**

*Luarea de notițe* este un subiect abordat în peste 30% dintre unitățile de învățământ gimnazial participante la studiu, atât din România, cât și din Franța. În unitățile de învățământ liceal din Franța, valorile cresc pentru clasele de debut de liceu (43,7%) și scad pentru clasa de final de liceu (17,7%), tendință remarcată și în sistemul românesc, dar cu diferențe ușor mai mici între clase (57% la clasa a IX-a, iar 39% la clasa a XI-a). În CDI din sistemul francez subiectul este tratat cu precădere la clasele de final de ciclu gimnazial (40%)



și debut de liceu (43,7%). În CDI sistemul românesc, valorile sunt ușor mai crescute la gimnaziu și mai echilibrate (66-74%).

Cu toate acestea, în 12% dintre unitățile participante la studiu din România și în 39,9% dintre unitățile de învățământ din Franța acest subiect nu este tratat.



**Figura 151. Situația privind abordarea noțiunilor *luarea de notițe* – pe clase în Franța și România**

În abordarea noțiunilor privind *Comunicarea informației* prin tratarea noțiunilor și conceptelor legate de: *reformularea informațiilor, reutilizarea informației (dreptul de autor, dreptul la imagine etc.), citarea surselor, bibliografii, publicarea informațiilor pe suporturi diverse* constatăm o serie de diferențe între practicile celor două categorii de respondenți.

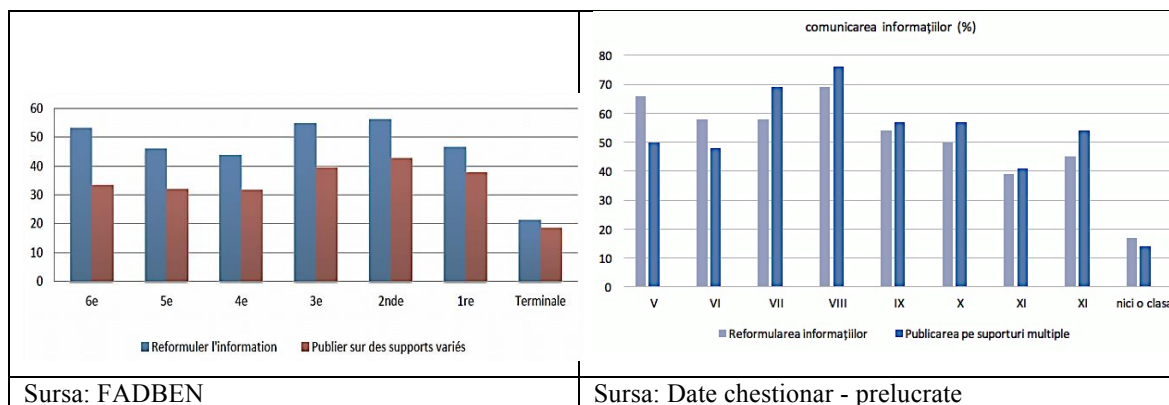
Considerată de unii ca fiind ultima etapă a unui demers de certare documentă, etapa *comunicarea informației* (o etapă ulterioară acesteia poate fi considerată etapa evaluării și autoevaluării demersului și a rezultatului) își găsește un loc relativ important în procesul de integrare în activitățile didactice propuse elevilor de gimnaziu și liceu. Cu toate acestea, 21,2% dintre respondenții francezi și 17% dintre respondenții români declară că nu abordează subiectul *reformulării informațiilor* la nicio clasă de elevi. Valorile sunt destul de apropiate pentru clasele de gimnaziu (49-52% în unitățile de învățământ din Franța și 58-62% în unitățile din România), cu o tendință de ușoară creștere la clasele de final de ciclu gimnazial.

Abordarea subiectului se realizează la clasele de debut de liceu, cu tendință de scădere la clasele de final (de la 62% la 28% în sistemul francez și de la 62% la 39% în sistemul românesc).

*Publicarea informațiilor pe suporturi diverse* este o activitate abordată în mai puține unități de învățământ. 44% dintre respondenții francezi și 14% dintre respondenții români declară că nu abordează acest subiect la nicio clasă de elevi. Subiectul este cel mai adesea



abordat la clasele de final de ciclu gimnazial și debut de ciclu liceal, atât în sistemul francez (54% și 55%), cât și în cel românesc (76% și 53%).



Sursa: FADBEN

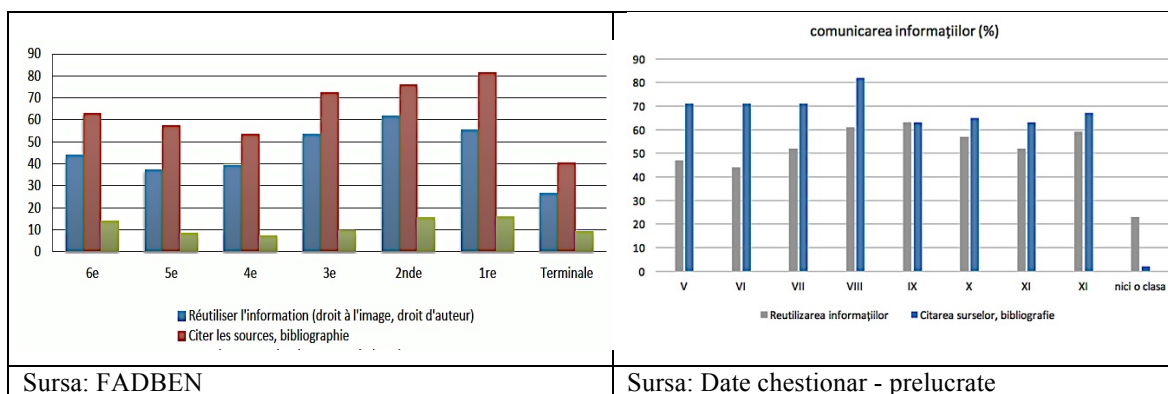
Sursa: Date chestionar - prelucrate

**Figura 152. Situația privind abordarea noțiunilor reformularea informațiilor, publicarea pe suporturi multiple – pe clase în Franța și România**

*Reutilizarea informației (dreptul de autor, dreptul la imagine)* este un subiect tratat în peste 80% dintre unitățile de învățământ participante la studiu. 22,2% dintre respondenții francezi și 23% dintre respondenții români declară că nu abordează aceste subiecte la nicio clasă de elevi. Tendința constată în ambele sisteme educative este că acest subiect este tratat îndeosebi la clasele de debut (42% în sistemul francez și 47% în sistemul românesc) și final de ciclu gimnazial (52% în sistemul francez și 61% în sistemul românesc), respectiv la clasa de debut de ciclu liceal (61% în sistemul francez și 57% în sistemul românesc).

*Citarea surselor* este un subiect abordat în mare majoritate a unităților de învățământ. Doar 3,8% dintre respondenții francezi și 2% dintre respondenții români declară că nu abordează acest subiect la nicio clasă de elevi. Este unul dintre subiectele cele mai abordate (tratate și reluate) la nivelul claselor de gimnaziu și liceu din cel două sisteme. Subiectul este abordat în 71-82% dintre unitățile de învățământ gimnazial din sistemul românesc și în 52-72% dintre unitățile din sistemul francez (în ambele sisteme, cel mai mare nivel este înregistrat la clasa de final de ciclu gimnazial). În unitățile de învățământ liceal, subiectul este abordat îndeosebi la clasele de debut de ciclu, în sistemul francez, (75-81%) și, de manieră echilibrată, la toate clasele de liceu în sistemul românesc (63-67%). Observăm valori mult mai importante la nivelul sistemului francez, cu o diferență de 12-14 puncte procentuale.

Graficul indicând situația este prezentat în *Figura 153*.



Sursa: FADBEN  
Sursa: Date chestionar - prelucrate

**Figura 153. Situația privind abordarea noțiunilor reutilizarea informațiilor, citarea surselor, bibliografie – pe clase în Franța și România**

Din analiza datelor cu privire la abordarea și tratarea noțiunilor și conceptelor din sfera infodocumentară putem să concluzionăm că există numeroase similitudini între cele două sisteme. Însă, privitor la abordarea unor subiecte precum *presa scrisă* se găsesc la mari diferențe procentuale între cele două sisteme (cu valori mult mai mari pentru sistemul francez).

Așa cum a reieșit din concluziile autorilor chestionarului aplicat de către FADBEN în sistemul francez, valorile cuprinse între 50 și 75% pentru cei mai importanți itemi sunt nesatisfăcătoare privind construirea unui demers progresiv.

În sistemul românesc, constatăm că abordarea noțiunilor și conceptelor se realizează de multe ori de manieră insulară sau izolată, fără a exista o coerență clară și o progresie în demersul de construcție a competențelor.

Deși sunt relativ puțini respondenți care nu integrează noțiunile și conceptele în secvențele lor pedagogice, constatăm, la nivelul celor două grupe de respondenți, un grad relativ redus de coerență în organizarea și derularea secvențelor pedagogice. O serie de factori ar putea explica gradul redus de coerență organizațională în integrarea noțiunilor și conceptelor în secvențele didactice. Unul dintre factorii identificați la nivelul sistemului francez de către autorii studiului este *lipsa unui curriculum de formare în domeniul infodocumentar*. Situația cu privire la acest subiect este similară și în sistemul de învățământ preuniversitar românesc. Considerăm că acest factor poate fi valabil și în explicarea situației la nivelul rețelei CDI din România. Însă, această absență a curriculumului lasă o marjă foarte importantă de libertate profesorilor documentariști în a construi demersuri pedagogice adaptate și personalizate publicului lor. Construirea unor astfel de demersuri progresive obligă la o cunoaștere atentă atât a utilizatorilor, a publicului-țintă, cât și a programelor școlare pentru diferitele discipline. Fără această cunoaștere atentă a programelor școlare de

către profesorul documentarist, există riscul ca, în construcția secvențelor didactice, să nu fie ținut cont de nivelul de cunoștințe al elevilor, astfel, să fie propuse activități în decalaj cu capacitățile cognitive ale elevilor sau cu preocupările lor. Dezvoltarea competențelor infodocumentare este necesar a fi dezvoltate în raport cu obiectivele și conținuturile propuse în programele școlare a diferitelor discipline de studiu.

De asemenea, aceasta obligă la o construcție colaborativă, nu întotdeauna facilă, împreună cu cadrele didactice din unitățile de învățământ. Munca de construcție a demersurilor este necesar a fi dublată de o muncă de coordonare și gestionare a demersurilor didactice din partea profesorului documentarist.

Situația ca același item să fie tratat, în gimnaziu, în trei sau patru nivele, este foarte rară: este cazul în 10-15% dintre aceștia. Există totuși și unele excepții, când noțiunea sau conceptul să fie tratat(ă) în trei sau patru nivele (reluarea aceluiași concept și tratarea lui la mai multe clase/nivele în același ciclu de școlarizare). Este cazul a puțin peste 20% dintre unitățile de învățământ referitoare la noțiunile privind *documentul* și peste 35% dintre unitățile de învățământ *suporturile informației* (36,5% la liceu pentru două sau trei niveluri), 34,4% pentru *proprietatea intelectuală*, 38,7% pentru *noile media*.

Valorile cele mai ridicate le regăsim în ceea ce privește tratarea noțiunilor și conceptelor legate de competențele de cercetare a informației. Dintre acestea, cele comune celor două sisteme sunt: diversificarea surselor (42%), notarea referințelor (47%), utilizarea motoarelor de cercetare (28,5%), citarea surselor (47%), publicarea informațiilor pe suporturi variate, valori nesatisfăcătoare având în vedere importanța subiectelor. Aceste acțiuni solicită un timp de predare-învățare/formare mai lung, iar acest timp, de cele mai multe ori, nu este alocat de către profesorii documentariști.

Concluziile noastre nu sunt la nivel de două sisteme de învățământ, francez și român, ci la *nivelul sistemului francez de învățământ preuniversitar*, respectiv la o *rețea națională pilot* în care se încearcă dezvoltarea unor acțiuni și implementarea unor măsuri care să ducă la dezvoltarea unor competențe infodocumentare ale elevilor. Constatăm că există premisele unei dezvoltări la nivel local, dar și la nivel de sistem, a unei culturii informației a elevilor.

Există mecanismele instituționale de implementare, care pot fi ameliorate, completate adaptate, dar global acestea permit realizarea de acțiuni care să conducă la formarea unei culturi a informației a elevilor din învățământul obligatoriu. Există o foarte mare marjă de autonomie a profesorilor documentariști în definirea și planificarea obiectivelor unităților de învățământ.

Încadrarea cu personal calificat, formarea continuă a profesorilor documentariști și bibliotecarilor școlari, dezvoltarea unor grupuri de lucru și favorizarea schimburilor între responsabili CDI, o monitorizare și evaluare atentă a acțiunilor derulate la nivel de unitate de învățământ în baza itemilor deja stabiliți prin fișa postului și fișa de evaluare, susținerea la nivel instituțional a colaborării cadrelor didactice cu responsabili CDI pot fi elemente care să favorizeze dezvoltarea competențelor elevilor în domeniul infodocumentar, în baza unei politici documentare definite la nivel local.

### **Constatări și reprezentări (Secțiunea 5)**

Această parte a cuprins o întrebare comună celor două grupe de public-țintă. Această întrebarea (adaptată sistemului din România) are rolul de a identifica poziția, opinia și propunerile profesorilor documentariști cu privire la misiunea lor la nivelul unităților de învățământ și, la un nivel mai larg, la nivel de sistem în raport cu realizarea unei formări a elevilor în domeniul infodocumentar.

Întrebarea face referire la modalitățile pe care respondenții le consideră a fi potrivite pentru dezvoltarea unei culturi a informației la nivelul unităților de învățământ și ținând cont de contextul local în care își desfășoară activitatea.

Răspunsul la această întrebare proiectează și creionează viitorul meseriei de profesor documentarist, elemente văzute din prisma celor care derulează această meserie.

Respondenții francezi au o părere favorabilă (în proporție de 60,7%) instituirii unui învățământ în domeniul infodocumentar asigurat de către profesorii documentariști. 24% dintre respondenți nu vor ca situația actuală să se schimbe, iar 15,3% dintre aceștia nu doresc să se pronunțe. Autorii studiului de caz din Franța subliniază faptul că respondenții care își desfășoară activitatea în condiții favorabile dau mai frecvent răspunsul de a nu schimba nimic din situația actuală, iar schimbarea propusă poate fi interpretată ca o intervenție privind gradul de libertate de a decide asupra numărului și modalității de organizare a secvențelor pedagogice de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor. O altă observație realizată de către autorii studiului aplicat în Franța este aceea că profesorii documentariști care au realizat un demers progresiv de formare a elevilor sunt cei care sunt, cel mai adesea, de acord cu realizarea unui învățământ formalizat în domeniul infodocumentar (tip formare în domeniul infodocumentar sau în domeniul educației pentru informației și media).

În schimb, respondenții români, în proporție de 95%, s-au pronunțat cu privire la modalitățile prin care consideră că se poate realiza dezvoltarea unei culturi a informației a

elevilor la nivelul unităților de învățământ. Doar 1% dintre respondenții români (raportat la 15% dintre respondenții francezi) nu doresc să se pronunțe, procent foarte scăzut ce denotă un interes pentru ca situația să evolueze.

5% dintre respondenți consideră că nu este necesar ca situația să se schimbe, un procent foarte scăzut față de 24% dintre respondenții francezi. Această chestiune denotă o stabilitate mai mărită și o așezare în sistem a situației și condiției profesorului documentarist din Franța.

Deoarece multe variante au fost posibile, constatăm că 62% dintre respondenții români consideră că realizarea de cursuri obligatorii (cursuri de educație pentru informație/cultura informației/ cultura informației și educație media) poate fi o soluție. Observăm că o bună parte dintre respondenții care deja derulează cursuri opționale de educație pentru informație consideră că propunerea de cursuri obligatorii este o soluție de dezvoltare pentru viitor.

27-43% dintre respondenți consideră că derularea de cursuri opționale propuse elevilor poate fi o altă soluție de dezvoltare (dintre aceștia majoritatea sunt cei care derulează cu elevii demersuri progresive de formare a competențelor infodocumentare) prin integrarea în secvențe pedagogice a noțiunilor și conceptelor din domeniul infodocumentar. Această soluție nu este cu totul nouă, responsabilii CDI având cadrul legal de derulare a acestui tip de activitate. Corelând răspunsul la această întrebare cu răspunsurile date altor întrebări deschise din secțiunea 5 a chestionarului aplicat în România, observăm că soluția privind creșterea gradului de sprijinire a profesorilor documentariști și modernizarea modalităților de dezvoltare a culturii informației este aceea a realizării și includerii unor cursuri opționale în lista națională a opționalelor, respectiv a realizării unor exemple de CDS care să faciliteze adaptarea lor la nivelul fiecărei unități de învățământ.

66% dintre respondenți consideră că soluția de dezvoltare poate fi integrarea de competențe info-documentare în programele elevilor și care să fie urmărite de către cadrele didactice în colaborare cu profesorul documentarist. Această soluție nu este cu totul nouă, cadrul instituțional permite și încurajează acest tip de activitate. Programele școlare deja cuprind o serie de competențe din sfera infodocumentară. Posibilitatea includerii unor competențe noi, dar și a unor recomandări metodologice (care să susțină colaborarea profesorului de disciplină cu profesorul documentarist) există în măsura în care curriculumul diverselor discipline/clase este probabil a fi modificat. Un element nou, dar considerat de 35% dintre respondenții români a fi o soluție posibilă, este realizarea unui portofoliu al elevului care să evidențieze și să demonstreze nivelul de competență în domeniul

infodocumentar – competențe urmărite și validate de către profesorul documentarist în colaborare cu cadrele didactice de diferite discipline de studiu.

Constatăm faptul că răspunsurile privind propunerile de realizare a cursurilor obligatorii sau opționale de formare a competențelor în domeniul infodocumentar sunt realizate de către profesorii documentariști și mai puțin de bibliotecarii școlari. De asemenea, observăm o concordanță între faptul că respondenții care derulează activități pedagogice sunt printre cei care participă la diferitele instanțe la nivelul unităților de învățământ.

Acest chestionar a surprins aspectele legate de misiunea pedagogică a profesorului documentarist și de acțiunile sale în dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor, formarea și dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor. Fără a încerca o minimizare a rolului important pe care profesorii documentariști îl au în gestionarea documentară, respectiv în exersarea misiunii lor culturale, însă acest chestionar este focalizat pe un aspect specific al meseriei de profesor documentarist.

## **Concluzii**

Cercetarea a fost concepută și proiectată din nevoia de a analiza modul practic și concret de implementare și de utilizare a CDI la nivelul unităților de învățământ, dar și pentru a identifica elemente privind modul în care aceste structuri infodocumentare sunt percepute la nivelul unităților de învățământ în care funcționează.

Acest studiu practic și analiza realizată s-a încadrat în preocupările noastre de a identifica modalitățile de utilizare și exploatare a spațiului și resurselor CDI în activitatea cu elevii, respectiv preocupările pentru dezvoltarea ofertei CDI de formare, de servicii și produse documentare ale CDI.

Am urmărit să surprindem și să analizăm modul în care CDI participă la dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor prin educația formală și informală, respectiv modul în care implementarea proiectului *Educație pentru informație* a contribuit la o sensibilizare a diverșilor actori educativi (specialiștii în domeniul științelor informării și documentării, cadrele didactice și cadrele de conducere de la nivelul unităților de învățământ, a cadrele de coordonare, evaluare și control din sistemul de educație (nivel județean și național) privind responsabilitatea comună cu privire la dezvoltarea unei politici documentare.

Analiza noastră cu privire la acțiunile derulate pentru formarea și dezvoltarea unei culturi a informației a vizat două aspecte: dezvoltarea materială a structurilor infodocumentare de tip CDI din unitățile de învățământ preuniversitar, respectiv demersurile

instituționale, respectiv activitățile, acțiunile și proiectele care au condus sau au favorizat dezvoltarea competențelor elevilor în domeniul infodocumentar și de formare a unei culturi a informației.

Am ales ca structuri de cercetare unități de învățământ din sistemul preuniversitar în care funcționează un CDI (cu o vechime în funcționare care diferă de la 1 la 14 ani).

Cercetarea a fost proiectată și pentru a identifica reprezentările pe care responsabilii CDI le au cu privire la rolul pe care CDI îl poate avea în unitatea de învățământ, respectiv la acțiunile de implementat pentru a dezvolta sfera de acțiune a CDI în unitatea de învățământ, respectiv de a ameliora nivelul de utilizare și eficiența exploatarea CDI în activitatea didactică și în activitatea extrașcolară propusă de unitatea de învățământ.

Am urmărit culegerea și interpretarea informațiilor care au dus la validarea ipotezelor formulate pentru chestionarul aplicat în unitățile de învățământ preuniversitar din România.

Ipotezele de lucru fixate pentru acest chestionar au fost:

- CDI sunt structuri infodocumentare cu rol pedagogic la nivelul unității de învățământ, care se diferențiază (la nivel de percepție și în realitate) de alte tipuri de structuri infodocumentare;
- CDI este un spațiu epistemologic, care participă la formare și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor;
- Există o preocupare pentru dezvoltarea CDI din sistemul de învățământ preuniversitar, cu accent pe dezvoltarea laturii materiale (dotare și echipare), care poate evolua spre dezvoltarea acțiunilor de exploatarea a resurselor și formare a utilizatorilor.

La acestea am adăugat o serie de alte piste de urmărit în cadrul cercetării:

- Ameliorările aduse de modernizarea / transformarea bibliotecilor școlare în CDI contribuie la poziționarea CDI ca spațiu de formare;
- Centrele sunt utilizate ca spații de învățare și de derulare de activități pedagogice în domeniul infodocumentar;
- CDI este un loc al formării și dezvoltării competențelor infodocumentare;
- CDI oferă o paletă largă de servicii și produse documentare care participă la construcția unui cadru formal de asigurare a accesului la informație;
- Structurile infodocumentare de tip CDI sunt utile și necesare la nivelul unităților de învățământ;
- Prin activitățile derulate în CDI se realizează un cadru formal de dezvoltare a culturii informației;

- Dezvoltarea competențelor infodocumentare din gimnaziu și liceu se realizează de manieră insulară, activitățile nu sunt realizate sistematic și la nivelul tuturor unităților de învățământ. Cu toate acestea o serie de noțiuni infodocumentare sunt abordate la clasele de gimnaziu și liceu, ceea ce poate conduce la un progres al cunoștințelor elevilor în domeniul infodocumentar (cercetarea documentară);
- La nivelul unităților de învățământ sunt inițiate și derulate o serie de demersuri care să favorizeze dezvoltarea culturii informației;
- În CDI din sistemul preuniversitar sunt derulate activități diverse și variate, iar CDI asigură un cadru de formare integrat și complementar altor spații de formare din unitatea de învățământ;
- Pentru a fi eficientă activitatea CDI ea trebuie să se realizeze în baza unei politici documentare locale, să înscrie în politica educațională a școlii și să urmărească obiectivele din planul de dezvoltare instituțională;
- Există diferențe semnificative între unitățile de învățământ în ceea ce privește conceperea și implementarea unor demersuri de educație pentru informație a elevilor;
- Formarea competențelor infodocumentare ale elevilor este o măsură care face parte din demersul instituțional de asigurare a accesului la informație;
- Preocuparea personalului asupra dotărilor CDI este mult mai pronunțată decât preocuparea privind activitățile pedagogice din CDI.

În urma analizei răspunsurilor suntem în măsură să subliniem o serie de informații care se desprind și care validează în bună măsură ipotezele noastre.

CDI sunt structuri infodocumentare considerate importante pentru unitățile de învățământ în care funcționează, iar activitatea CDI se situează într-un demers instituțional, care, conform datelor cercetării, se încadrează, cel puțin parțial, în politica educațională a școlii și urmărește îndeplinirea obiectivelor formulate în proiectul de dezvoltare instituțională.

Se constată că ameliorările aduse organizării spațiilor și dotării CDI, acțiunile de modernizare și transformare a bibliotecilor școlare în CDI contribuie la poziționarea spațiului infodocumentar din școala - CDI - ca spațiu de formare. CDI sunt utilizate în unitățile de învățământ ca spații de învățare și de derulare de activități pedagogice în domeniul infodocumentar. CDI este un spațiu infodocumentar din unitatea de învățământ în care sunt propuse și derulate activități pedagogice, proiecte, cursuri sau secvențe didactice, activități școlare și extrașcolare. Din analiza datelor chestionarului, reiese că CDI este utilizat ca spațiu al formării și dezvoltării competențelor infodocumentare, al abordărilor



noțiunilor și a unor competențe, însă acestea au caracter izolat și se realizează sporadic, astfel considerăm că ele nu vizează dezvoltarea culturii informației. Considerăm că activitățile și proiectele din CDI vizează transmiterea de noțiuni, dezvoltarea unor abilități, dezvoltarea unor competențe infodocumentare, dar nu vizează în mod explicit dezvoltarea culturii informației.

Dezvoltarea competențelor infodocumentare la elevii din gimnaziu și liceu se realizează de manieră insulară, activitățile nu sunt realizate sistematic și la nivelul tuturor unităților de învățământ. Cu toate acestea o serie de noțiuni infodocumentare sunt abordate la clasele de gimnaziu și liceu, ceea ce poate conduce la un progres al cunoștințelor elevilor în domeniul infodocumentar (cercetarea documentară).

Constatăm că activitățile de formare sau dezvoltare a competențelor infodocumentare derulate în CDI sunt de cele mai multe ori activități organizate sporadic, fără a avea o constanță în organizare și o dezvoltare graduală a competențelor. Din acest motiv, putem să concluzionăm faptul că, în situația actuală, activitățile derulate în CDI participă la dezvoltarea *unor competențe infodocumentare, însă, în cele mai multe cazuri, nu este o acțiune construită de dezvoltare a culturii informației*. Cu toate acestea, CDI este perceput ca fiind structura infodocumentară care permite formarea culturii informației a elevilor. Prin prezența CDI în unitățile de învățământ, prin încadrarea resursei umane în școlile cu CDI, prin propunerea unei oferte de activitate și formare în CDI, se realizează un cadru de practică și un cadru instituțional de dezvoltare a culturii informației.

Personalul încadrat în școlile dotate cu CDI (personal specializat în domeniul științelor informării și documentării sau în domeniul biblioteconomic) propune utilizatorilor activități care urmăresc abordarea unor noțiuni și concepte din domeniul infodocumentar, respectiv de dezvoltarea a competențelor infodocumentare ale elevilor.

Noțiunile din sfera cercetării documentare sunt abordate în mare parte dintre unitățile de învățământ la cel puțin un nivel de învățământ/clasa. Acestea sunt abordate nesistematic elemente de cercetare documentară, deși majoritatea unităților de învățământ propun la cel puțin un nivel de studiu activități care să dezvolte o anumită competență. Există însă diferențe majore între unitățile de învățământ cu privire la debutul abordării unei noțiuni, formării unei competențe din sfera infodocumentară. În aceste activități se abordează noțiunile, de multe ori, de manieră insulară și izolată, iar demersul de propunere și dezvoltare a competențelor se realizează parțial, fără să acopere întreaga arie a principalelor noțiuni și concepte din sfera infodocumentară. Cu toate acestea considerăm că există cadrul legal și cadrul instituțional (și cadru de practică) de realizarea a demersurilor de definire a unei

politici documentare locale, care să susțină acțiuni de dezvoltare a culturii informației a elevilor din unitățile din învățământul preuniversitar dotate cu CDI.

La nivelul unităților de învățământ sunt inițiate și derulate o serie de demersuri care să favorizeze dezvoltarea culturii informației și să susțină participarea CDI la dezvoltarea competențelor transversale ale elevilor.

CDI oferă o paletă largă de servicii și produse documentare care participă la construirea și susținerea demersurilor de dezvoltare a cadrului de practică și a cadrului instituțional de asigurare a accesului la informație. Din răspunsurile date de respondenți, rezultă faptul că structurile infodocumentare de tip CDI sunt utile și necesare utilizatorilor din unitățile de învățământ.

În CDI din sistemul preuniversitar sunt derulate activități diverse și variate, iar CDI asigură un cadru de formare integrat și complementar altor spații de formare din unitatea de învățământ. CDI are rolul de a ordona într-un sistem de punere la dispoziție a documentației în vederea exploatării sale în activități școlare și extrașcolare. CDI devine un dispozitiv-suport de formare și un generator de susținere și dezvoltare a culturii informației, ca parte a politicii documentare locale (atunci când acesta este concepută și formulată).

Pentru a fi eficientă, activitatea CDI trebuie să se realizeze în baza unei politici documentare locale, să înscrie în politica educațională a școlii și să urmărească obiectivele din planul de dezvoltare instituțională.

Constatăm că există diferențe semnificative între unitățile de învățământ în ceea ce privește conceperea și implementarea unor demersuri de educație pentru informație a elevilor. Aceste diferențe sunt date de mai mulți factori: vechimea CDI în unitatea de învățământ, experiența, nivelul de competență și nivelul de preocupare a profesorului documentarist pentru acest tip de activitate, nivelul de implicare al conducerii școlii în activitatea CDI, includerea proiectului CDI în proiectul de dezvoltare instituțională, integrarea demersurilor CDI de dezvoltarea a competențelor infodocumentare și a unei culturi a informației în politica de dezvoltarea a școlii și în prioritățile de formare ale elevilor și cadrelor didactice.

Rezultatele chestionarului subliniază faptul că activitatea de gestiune a fondului documentar este o activitate pentru care responsabilii CDI alocă un timp important din norma lor. Considerăm aceasta activitate ca fiind necesară având în vedere faza de dezvoltare a unor CDI – multe dintre acestea fiind în faza de organizare/reorganizare, de completare și de dezvoltare a fondului documentar, ceea ce necesită timp. Această preocupare privind realizarea activităților de gestiune poate avea și alte explicații, și anume faptul nivelul de

competență și experiența responsabililor CDI – profesori documentariști și bibliotecari școlari. Competențele responsabililor CDI - formate, exersate și dezvoltate - sunt mai mult în domeniul de acțiune legat de gestiunea CDI și a fondului documentar și mai puțin în domeniul de acțiune legat de latura pedagogică.

Cu toate acestea, constatăm că există o preocupare a responsabililor CDI, cel puțin la nivel declarativ, pentru diversificarea paletei de acțiuni prin propunerea și derularea de activități din sfera pedagogică, activități care să conducă la dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor din unitățile de învățământ în care funcționează CDI. Din ce în ce mai mult este conștientizat faptul că accesul la informație presupune și deținerea de competențe în domeniul infodocumentar care să permită utilizatorului accesul la informație și la utilizarea acesteia, iar formarea competențelor infodocumentare ale elevilor este o măsură care face parte din demersul instituțional de asigurare a accesului la informație. Formarea competențelor infodocumentare este o măsură considerată a fi parte a unui demers instituțional de asigurare a accesului la informație al elevilor.

Deși, la nivel declarativ, preocupările principale sunt legate de organizarea de activități, răspunsurile (mai ales cele libere) relevă o preocupare constantă în privința ameliorării bazei materiale a CDI existente concretizată prin completarea fondului documentar și a echipamentelor de acces la resursele documentare pe suport electronic sau on-line. Această preocupare este justificată având în vedere nivelul mediu de dotare al unor CDI, respectiv nevoia de adaptare și permanentă modernizare a CDI, atât din punct de vedere al dotării cu echipamente informatice de acces la informație, cât și al dotării cu resurse documentare și informaționale pe suporturi multiple. Preocuparea unui număr important de respondenți - responsabili CDI privind dotările este mult mai pronunțată decât preocuparea privind derularea de activitățile pedagogice din CDI, respectiv de lărgirea ofertei de activități, de formare, produse și servicii documentare.

Însă, constatăm că serviciile și produsele documentare oferite în CDI sunt diversificate, în așa fel încât să permită utilizatorilor accesarea fondului de publicații al CDI și utilizarea resurselor CDI în variante și multiple forme.

Importanța dimensiunii pedagogice a CDI a fost frecvent evidențiată de către respondenți. Această dimensiune se găsește în preocupările acestora, iar diversitatea și varietatea activităților derulate demonstrează această preocupare. Astfel, CDI sunt percepute și utilizate ca spații de învățare care asigură o platformă de lucru, respectiv un spațiu care oferă o serie de experiențe de învățare fiind în măsură a determina dezvoltarea culturii informației la elevi. CDI participă la dezvoltarea competențelor-cheie ale elevilor și au un

aport în dezvoltarea competențelor transversale în sprijinul “educației pe tot parcursul vieții”.

O atenție deosebită este acordată resurselor informaționale, a fondului documentar – punerii la dispoziție a fondului documentar (dotarea CDI), organizării spațiului și a dotării cu echipamente informatice de exploatare a resurselor în format digital. Este o poziție explicabilă având în vedere faptul că majoritatea structurilor infodocumentare înainte de intrarea școlilor în programul de transformare a bibliotecilor școlare în CDI erau într-un stadiu de subfinanțare, iar dotările acestora erau minimale (în ceea ce privește fondul de carte dotările erau precare, spațiile erau insuficiente, iar dotarea cu echipamente informatice și cu resurse infodocumentare pe suport digital, în unele cazuri era inexistentă).

O preocupare majoră a personalului încadrat în școlile cu CDI este continuarea dotării CDI. Aceasta preocupare privind dotarea CDI este explicabilă, însă considerăm că o mai mare preocupare ar putea fi acordată realizării de activități de formare a competențelor infodocumentare – ca demers construit, progresiv și integrat în politica documentară locală și politica educațională a școlii.

În toate structurile de tip CDI, indiferent de cine sunt coordonate – profesori documentariști sau bibliotecari, utilizarea cărților - și materialului tipărit este o practică mai răspândită decât utilizarea și exploatarea documentelor și informației pe suport electronic.

Activitățile infodocumentare derulate în școală sunt strâns legate de CDI și de personalul profesorul documentarist și bibliotecarul școlar. Este subliniată nevoia de re poziționare a profesorului documentarist și nevoia de întărire a rolului său pedagogic și de formare. De asemenea, este subliniată nevoia de poziționare a profesorului documentarist ca mediator între elev și informație, ca facilitator între principalii actori educativi, utilizatorii CDI și informație.

Preocuparea pentru dezvoltarea și dotarea spațiului și punerea la dispoziție a resurselor, mai mult decât preocuparea pentru dezvoltarea dispozitivelor și programelor de formare a utilizatorilor este explicabilă și din perspectiva competențelor personalului care are responsabilitatea organizării și funcționării CDI. Astfel, formarea didactică și pedagogică a bibliotecarilor școlari, dar și a profesorilor documentariști este destul de limitată. Cei din urmă au obligativitatea parcurgerii cel puțin a cursurilor organizate în cadrul Departamentelor de Pregătire a Personalului Didactic (DPPD), respectiv a formării inițiale specifice pentru titularizarea în învățământ. Aceste competențe în domeniul didactic pot fi dezvoltate prin parcurgerea de programe de formare continuă în domeniu.

A fost identificată nevoia de formare specifică domeniului “științelor informării și documentării” adresată personalului încadrat în unitățile de învățământ pe posturi de profesori documentariști sau bibliotecari școlari prin derularea de stagii de formare specializate în domeniul culturii informației, dar și în domeniul didacticii. De asemenea, a fost identificat faptul că oferta materialelor didactice suport și auxiliarelor didactice în domeniu este limitată.

Din răspunsurile date, dar și din sugestiile făcute este evidentă nevoia de formare continuă a responsabililor CDI și de realizarea de rețele și comunități profesionale. Cercurile pedagogice ale responsabililor CDI pot fi și trebuie să fie o soluție la această problemă, de asemenea, reuniunile organizate de asociațiile de profil – Asociația bibliotecarilor din România – secția profesori documentariști, respectiv Conferințele tematice – Conferințele Națională CDI (organizate anual la Sibiu începând din anul 2001) - adresate responsabililor CDI și cadrelor didactice din unitățile de învățământ cu CDI sunt, chiar dacă insuficiente, veritabile acțiuni de formare continuă și schimb de bune practici în domeniul construcției și dezvoltării culturii informației la nivelul unităților de învățământ.

Construcția unei politici documentare locale, inclusiv a componentei “politica de formare a utilizatorilor”, este o necesitate pentru a determina un progres în dezvoltarea CDI, pentru îndeplinirea misiunii CDI determinată și trasată prin documentele oficiale și pentru a răspunde nevoilor reale de informare și documentare ale utilizatorilor.

Reamintim componentele politicii documentare (cf. ROFCDI art. 3 OMEN nr. 5556/2011): politica de constituire a colecțiilor, o politică de achiziții a resurselor infodocumentare în vederea dezvoltării colecțiilor, completării și actualizării fondului documentar în raport cu nevoile de informare și formare a utilizatorilor, o politică de gestionare, organizare și punere la dispoziție a informației și a fondului documentar, de asigurare a accesului liber la informație, o politică de formare în domeniul infodocumentar prin intermediul acțiunilor pedagogice, culturale și a parteneriatelor, de realizare și promovare a educației pentru informație și a unei culturi a informației, de identificare a nevoilor utilizatorilor în materie de informație, o politică de promovare și comunicare asupra acțiunilor în domeniul infodocumentar, o politică de evaluare a demersului și a competențelor utilizatorilor în domeniul infodocumentar.

Dezvoltarea unei politici documentare locale, cu toate componentele sale este considerată a fi soluția unei abordări globale a problematicii formării și dezvoltării culturii informației a elevilor prin centrele de documentare și informare ca demers integrat într-o politică educațională instituțională. Nu excludem necesitatea manifestării preocupării pentru

dezvoltarea permanentă a CDI din perspectiva dezvoltării colecțiilor, dotării cu materiale și echipamente de acces la informație și exploatare a acestora. Însă, activități pedagogice care să vizeze dezvoltarea competențelor infodocumentare pot fi dezvoltate în paralel cu dezvoltarea componentei „dotare materială”. De altfel, din analiza datelor culese, toate CDI care au participat la studiu beneficiază, cel puțin la nivel minimal, de dotări materiale, de echipamente și fond documentar/resurse documentare care ar putea să fie utilizate în acțiunile de dezvoltare a culturii informației. Aceasta ar putea reechilibra preocupările de dezvoltare a CDI alocând resurse pentru fiecare dintre cele patru componente majore: componenta pedagogică, cea culturală, de comunicare și de gestionare.

CDI este un spațiu simbolic, un spațiu care asigură accesul la resurse documentare, dar în care medierea este obligatorie. CDI are o identitate, iar aceasta este definită și de profesorul documentarist, de echipa pedagogică și conducerea școlii. De asemenea, comunitatea locală intervine în definirea pe plan local a CDI.

În ceea ce privește meseria de profesor documentarist și rolul responsabilului CDI în activitatea CDI, din răspunsurile culese de la responsabili CDI în urma aplicării chestionarului rezultă faptul că există cel puțin două fațete care coexistă: *meseria practică*, în sensul activităților realizate, trăite și experimentate pe teren, în CDI de către profesorii documentariști și bibliotecarii școlari, respectiv *meseria construită*, și anume meseria așa cum este ea imaginată, gândită și prezentată în documentale oficiale, dar și, pe un al treilea palier de interpretare, *meseria așa cum este percepută și reprezentată* de către responsabili CDI, cu evoluțiile sale imaginate de către respondenți, dar și cu unele limitări legate de cunoașterea parțială sau insuficientă a strategiilor și mijloacelor de dezvoltare la nivel de sistem.

Această viziune are ca miză de a gândi posibilele articulări între cultura individuală și cultura profesională fără a le opune pe cele două.

Profesionalizarea relevă înainte de toate o *intenție socială* și, pentru acest fapt, noțiunea se situează la intersecția unei dezbateri dintre două entități pe de o parte “organizația” – în logica competențelor (mobilizarea resursei umane fiind una dintre mize), și pe de altă parte ”actorii”, logica calificării (o dorință de profesionalizare sau de identitate).

Profesionalizarea este abordată dintr-un punct de vedere sociologic ca o constituire a unei noi profesii, fiind văzută într-o perspectivă psihologică ca socializarea indivizilor prin activitatea desfășurată, o socializare care poate asigura dezvoltarea personală și profesională.

În cazul României, este vorba despre nevoia de a participa la consolidarea și dezvoltarea unei identități profesionale sau de a participa la construirea unei noi identități

profesionale, care să le asigure recunoașterea ca *profesioniști*, atât în raport cu colegii - cadre didactice, cât și în cadrul organizației, dar și în societate.

Dacă demersul de a se profesionaliza este un demers individual, profesionalizarea are întotdeauna o dimensiune colectivă, ea există prin ceilalți.

Richard Wittorski distinge șase căi de profesionalizare<sup>438</sup>. Prima corespunde modelului de formare « sur le tas » / la locul de munca: situațiile profesionale noi cer individului producerea prin tentative repetate și încercări-erori competențe noi în acțiune: este vorba de o « *logică a acțiunii* ». A doua trimite la formarea inițială care este o alternare între transmitere de cunoștințe teoretice și formarea de competențe în perioada de stagii practice: este o « *logică a reflecției și a acțiunii* ». A treia cale constă în formalizarea competențelor implicite formate în acțiune și de a le transforma în cunoștințe de acțiune. Competențele formulate transformate în cunoștințe comunicabile validate de către grup, devenind astfel transmisibile către alții: este o « *logică de reflecție asupra acțiunii* » pe care o găsim frecvent în formarea continuă. A patra este denumită « *logica reflecției pentru acțiune* ». Este cazul situațiilor în care profesioniștii în cadrul grupurilor de lucru sau grupurilor de acțiune vor defini prin anticipație noi practici, respectând criteriile de eficacitate, pe care le vor pune în practică. A cincea corespunde situațiilor de lucru când un terț (tutore, consilier) asigură funcția de transmitere de cunoștințe, de co-construcției de noi practici și de modificarea modului de a vedea situațiile.

---

<sup>438</sup> Wittorski, R., *Professionnalisation et développement professionnel*, Paris: L'Harmattan, 2007

## CONCLUZII GENERALE

Cercetarea noastră, intitulată *Rolul centrelor de documentare și informare în crearea unei culturi informaționale în sistemul preuniversitar românesc*, a avut scopul de a analiza modalitățile în care s-a dezvoltat domeniul infodocumentar din sistemul preuniversitar românesc și, în acest context, de a identifica cum și în ce măsură CDI participă la construirea (conceperea, formarea, dezvoltarea, promovarea) unei culturi informaționale în cadrul sistemului.

Așa cum a fost precizat încă din introducere, având în vedere amploarea fenomenului, dar și faptul că procesul este în derulare, am delimitat câmpul de cercetare la studierea fenomenului de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ și a procesului de reformare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar în perioada 2000-2014. Noi considerăm această perioadă reprezentativă pentru amplul proces de reformare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar românesc, respectiv suficient de bogată în informații pentru a ne permite atingerea scopului nostru și anume de a studia aportul CDI în crearea unei culturi a informației. Am ales să studiem acest fenomen raportat la contextul internațional, dar și la cel național și chiar local. Aceasta ne-a permis să avem o imagine de ansamblu cu privire la factorii care influențează schimbarea și nevoia de modernizare a structurilor infodocumentare din sistemele de învățământ preuniversitar, raportate la paradigmele educaționale și informaționale. De asemenea, raportarea la contextul internațional ne-a permis identificarea principalilor actori internaționali și europeni preocupați de reformarea și adaptarea domeniului infodocumentar din sistemele de învățământ preuniversitar, dar și politicile publice de transfer la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar românesc. Delimită cercetarea și în ceea ce privește structura infodocumentară, îndreptându-ne spre analiza aportului CDI în crearea unei culturi informaționale în sistemul de învățământ preuniversitar, respectiv spre analiza acțiunii profesorului documentarist în acest demers, fără să negăm sau să diminuăm rolul altor categorii de personal din învățământul preuniversitar.

Am inițiat cercetarea noastră de la următoarele ipoteze:

- Prin înființarea, organizare și funcționarea centrelor de documentare și informare în școli a fost creată o dinamică de dezvoltare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar. Această dinamică de dezvoltare și



adaptare a structurilor infodocumentare se înscrie într-o tendință internațională, o preocupare identificată la nivelul unor organisme și instituții internaționale și europene, ce răspunde unor nevoi locale și naționale.

- Există o serie de elemente de influență, dar și de transfer de politici publice în construcția domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ românesc în perioada 2000-2014.
- Măsurile întreprinse în cadrul proiectului *Educație pentru informație* sunt menite să participe la lupta împotriva *fracturii digitale* și la procesul de adaptare a indivizilor la noul context informațional, tehnic, social, cultural și comunicațional.
- CDI este un spațiu epistemologic la nivelul unităților de învățământ, un spațiu de învățare și formare specializat, care participă la formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor. CDI sunt structuri infodocumentare cu rol pedagogic la nivelul unității de învățământ, care se diferențiază (la nivel de percepție și în realitate) de conceptul de bibliotecă școlară.
- În faza actuală de dezvoltare, activitățile din CDI participă la dezvoltarea unor competențe infodocumentare.
- Există o preocupare pentru dezvoltarea CDI din sistemul de învățământ preuniversitar, cu accent pe dezvoltarea laturii materiale (dotare și echipare).

Aceste concluzii au fost validate, cel puțin parțial.

În urma cercetării, avem suficiente argumente pentru validarea ipotezei lansate și anume că prin proiectul *Educație pentru informație* a avut loc o dinamizare a procesului de modernizare a structurilor infodocumentare din sistemul educativ preuniversitar românesc și o încercare de a structura demersul de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar. Un demers instituțional a fost lansat și urmărit în cadrul acestui proiect, un număr important de unități de învățământ (peste 1200) au beneficiat de sprijin (direct sau indirect) pentru modernizarea bibliotecii școlare și transformarea sa în CDI, dotarea structurilor infodocumentare cu resurse documentare pe suporturi multiple, dotarea cu aparatură și echipamente tehnologice de acces la informație, conectarea la Internet. Pe lângă aceasta, se adaugă evoluția cadrului legal și a cadrului instituțional, atât în ceea ce privește organizarea și dotarea structurilor infodocumentare, formarea și încadrarea resursei umane, cât și realizarea unor demersuri privind educația pentru informație și formarea unei culturi a informației.

Dezvoltarea cadrului legal și instituțional în procesul de modernizare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar, respectiv procesul de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ s-a realizat în mai multe etape, permițând experimentarea și adaptarea graduală a proceselor și a măsurilor implementate. Existența unei mase critice privind numărul de structuri infodocumentare, respectiv de personal didactic și didactic auxiliar implicat în program a condus la evaluarea obiectivă a rezultatelor și a impactului implementării programului la nivel de sistem, dar și la justificarea luării unor măsuri privind necesitatea dezvoltării cadrului legal și a cadrului instituțional privind modernizarea structurilor infodocumentare, privind coordonarea și dezvoltarea rețelei CDI, încadrarea în sistem și evoluția în carieră a profesorilor documentariști, respectiv privind implementarea unor măsuri care să favorizeze formare și dezvoltarea culturii informaționale în sistemul preuniversitar românesc. Începând cu anul 2004 au fost propuse completări ale Legii educației naționale și a legislației secundare cu privire la aceste aspecte.

Legea educației naționale din 2011 și legislația secundară include elementele privind înființarea, organizarea și funcționarea CDI, încadrarea și evoluția în carieră a profesorilor documentariști, coordonarea rețelei CDI la nivel național și local, dar și elemente legate de formare și dezvoltarea culturii informaționale la nivelul sistemului preuniversitar și la elaborarea unor proiecte de politică documentară locală. Acestea sunt măsuri menite a favoriza dezvoltarea domeniului și permit realizarea unor acțiuni concrete în acest sens.

Din punct de vedere identitar, organizațional și funcțional, structurile infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar românesc (și nu numai) se află într-o perioadă de reinventare și redefinire a identității: modernizarea spațiilor, dezvoltarea colecțiilor, hibridizarea fondului, dezvoltarea funcțiilor și a domeniului lor de acțiune, redefinirea rolului și misiunii personalului încadrat, dezvoltarea și diversificarea ofertei de servicii și produse documentare, propunerea unei oferte de formare a utilizatorilor și a unui plan adaptat de activități, informatizarea fondului (chiar dacă este realizată parțial și neunitar), dezvoltarea spațiilor de lectură și accesare a informației, spații care au fost parțial sau complet modernizate prin adăugarea calculatoarelor, dar și prin reorganizarea spațiilor și crearea unor zone speciale pentru domeniul audio-video, informatic, conectarea la Internet și favorizarea accesului la resursele online, dezvoltarea accesului la conținut electronic, asigurarea accesului liber la fondul documentar. Prin modul în care sunt definite, organizate, utilizate și percepute, CDI se poziționează ca spații de învățare, spații epistemologice la nivelul unității de învățământ.

Constatăm că procesul de dezvoltare a structurilor infodocumentare nu este unul liniar, iar acest fapt este legat de cauze multiple, atât instituționale, cât și de voință politică, respectiv de acțiune și voință individuală sau colectivă. Este un proces dinamic și evolutiv de transformare a structurilor infodocumentare din sistemul de învățământ românesc, dar și un proces de construcție a politicilor publice de dezvoltare a domeniului infodocumentar în sistemul de învățământ preuniversitar și de dezvoltare a mecanismelor instituționale de formare a culturii informației la nivelul învățământului obligatoriu.

Identificăm existența unei dinamici a extinderii rețelei de CDI, dar și o preocupare pentru dezvoltarea și adaptarea continuă a CDI din unitățile de învățământ. Dinamica dezvoltării acestora este demonstrată atât prin intrarea în etape a unităților de învățământ în programul de modernizare a structurilor infodocumentare la nivelul unităților de învățământ, cât și prin preocupările și eforturile de adaptare a dotărilor și funcționării, a accesării și utilizării acestora. De asemenea, constatăm nevoia de a susține acest demers prin: întărirea capacității instituționale (prin încadrarea cu personal calificat și în număr suficient, dar și prin formarea personalului existent), completarea cadrului instituțional, lărgirea cadrului de practică, sprijin financiar, transfer tehnologic, transfer de bune practici și expertiză.

Prin măsurile de modernizare a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ și măsurile complementare de reformare a domeniului infodocumentar, întreprinse în programul *Educație pentru informație* în perioada 2000-2014, au fost create premisele formării și dezvoltării culturii informaționale la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar din România. Aceste măsuri au sprijinit procesul de construcție a unui mecanism instituțional de formare și dezvoltare a culturii informaționale în sistemul de învățământ preuniversitar românesc. Acesta se bazează pe trei piloni de dezvoltare: CDI, profesorul documentarist și politica documentară.

În sistemul preuniversitar românesc există premisele realizării unei culturi a informației. Susținem această afirmație deoarece constatăm că există cadrul legal, instituțional și un cadru de practică necesar pentru a implementa acțiuni care să conducă la acest deziderat, cel puțin în unitățile de învățământ dotate cu CDI și care beneficiază de personal calificat pentru a o realiza. Cu siguranță, sunt necesare îmbunătățiri la nivelul cadrului de practică și pentru întărirea capacității instituționale. Pe de altă parte, este necesară extinderea la nivelul tuturor unităților de învățământ pentru ca aceasta să devină o politică educațională și o măsură luată la nivel de sistem. Cu toate acestea, acest demers de formare a culturii informației nu poate fi extins la nivel de sistem fără a fi asigurate condițiile privind: amenajarea și dotarea spațiului, respectiv încadrarea cu personal specializat.

Organizarea, dotarea și funcționarea CDI în școli are mize pedagogice majore, deoarece se poate interveni direct în formarea elevilor, ceea ce duce la o adaptare la noua paradigmă educațională și informațională. De asemenea, dezvoltarea structurilor infodocumentare din școli poate avea și mize economice și financiare pentru operatorii de telefonie, cablu și internet, pentru operatorii pe piața informatică (echipamente și softuri), respectiv pentru edituri. De aceea, considerăm că înființarea, dotarea și funcționarea CDI în școli este o măsură menită a interveni în lupta împotriva fracturii digitale.

Dezvoltarea dimensiunii pedagogice este o preocupare constantă, cel puțin la nivel declarativ, dar prea puțin concretizată. Cu toate acestea, observăm că dezvoltarea laturii materiale a CDI se realizează în majoritatea CDI participante la studiile noastre. Se consideră că CDI poate răspunde nevoilor de formare, informare și documentare ale beneficiarilor în contextul noilor paradigme educaționale și noul context informațional. Cu toate acestea, îndeplinirea funcției pedagogice se realizează parțial.

Hibridizarea fondului documentar și diversificarea căilor de acces la informație a dus la nevoia de a dezvolta competențe informaționale și competențe tehnice pentru a accesa informația. Se dezvoltă astfel o interacțiune dinamică între utilizatori (interacțiune pe orizontală), a utilizatorilor cu personalul responsabil (interacțiune pe verticală), dar și cu informația. De asemenea, a rezultat nevoia de a construi piste de formare a utilizatorului care să țină cont de competențele deja dezvoltate în contexte informale și nonformale. Toate acestea obligă la regândirea rolului structurii infodocumentare în condițiile în care școala nu este singura sursă de informație și formare, de acces la informație. De aceea, constatăm un interes crescut pentru utilizarea resurselor documentare pe toate tipurile de suport, ceea ce ne permite să afirmăm că hibridizarea fondului documentar al CDI răspunde unor nevoie de informare și documentare a utilizatorilor. Diversificarea suporturilor informației în noua structură, multitudinea resurselor, a specializării structurilor infodocumentare, obligă la adaptarea fondului și a echipamentelor la nevoile de informare, vârsta și interesele utilizatorilor. Aceasta obligă la o selecție în achiziție, dar și la manifestarea preocupării pentru dezvoltarea părții materiale a CDI.

CDI poate fi vector de dezvoltare a unei culturi a informației pentru că este structura care, prin personalul desemnat, are capacitatea de a reuni comunitatea educativă în jurul unui proiect comun. Preocuparea pentru dezvoltarea accesului la informație în contextul internațional al dezvoltării tehnologice din ultimii ani devine din ce în ce mai evident manifestată prin luarea de măsuri concrete și strategii de asigurare efectivă a dezvoltării domeniului infodocumentar din sistemul de educație.

Modernizarea structurilor infodocumentare, manifestarea (și concretizarea, chiar dacă insuficientă) preocupării pentru alfabetizarea informațională și alfabetizarea tehnologică a elevilor, considerăm că este o formă de deschidere a școlii către societate și de adaptare a sistemului educațional la noile nevoi de formare cerute de societate și a mediului economic, dar și ca formă de dezvoltare personală, de adaptare și integrare în noua configurație și în noul context informațional și tehnologic.

În urma analizei noastre putem să concluzionăm:

- a. Există un cadru legal pentru organizarea și funcționarea CDI și pentru recrutarea și încadrarea personalului didactic specializat în domeniul infodocumentar – ceea ce ne asigură că a existat voință politică pentru dezvoltarea acestui domeniu;
- b. Cadrul instituțional existent permite modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ, respectiv încurajează definirea unei politici documentare la nivel local (instituțional) integrată în politica de dezvoltare instituțională (PDI) și în Planurile manageriale (PM). Susținerea dezvoltării capacității instituționale poate fi realizată prin susținerea încadrării cu personal calificat în toate unitățile de învățământ;
- c. Percepția eronată a CDI (percepute uneori ca biblioteci – paradigma tradițională a bibliotecii) și nivelul uneori scăzut al formării și experiența personalului încadrat – oferă un cadru de practică mai puțin favorabil.

Mecanismul instituțional de formare, dezvoltare și promovare a culturii informației în sistemul preuniversitar se poate realiza prin așezarea sa pe trei domenii de acțiune, piloni de dezvoltare: CDI, profesorul documentarist și politica documentară.

În acest demers, subliniem pe de o parte rolul instituțional – al unităților de învățământ, instituțiile de coordonare, evaluare și control de la nivel județean (ISJ/ISMB, CCD) și național (MEN), dar și rolul individual al fiecărui actor în dezvoltarea demersului de modernizare a domeniului infodocumentar.

Rolul central al școlii și comunității locale în ceea ce privește dezvoltarea domeniului infodocumentar este primordial, ea decide să investească (sau nu), impulsionează, susține, repartizează, validează, activitățile în cadrul școlii, intră în contact direct cu elevul.

Analizând contribuția structurii infodocumentare la dezvoltarea culturii informației, ne punem întrebări asupra bazei materiale, (Unde? Cu ce?), asupra resursei umane de care dispune (Cu cine? Cât?) și asupra strategiilor de dezvoltare și a obiectivelor proiectului de politică documentară și de formare a utilizatorilor (Ce? De ce? Pentru cine? Când? Cum?).

În dezvoltarea CDI este necesar să se respecte principiul participării comune, dar diferențiat și în funcție de capacități, iar deciziile privind orientarea și acțiunile să fie luate în comun, având în vedere necesitatea de a implica toți actorii: școala, profesorii, elevii, părinții, comunitatea, actorii instituționali și ai societății civile.

Crearea CDI în unitățile de învățământ a urmărit dezvoltarea funcției pedagogice a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar prin punerea la dispoziție a spațiilor și resurselor adaptate, prin încadrarea cu personal calificat și implicarea acestuia (profesori documentariști, bibliotecari școlari, profesori responsabili CDI) în formarea competențelor infodocumentare ale elevilor, în promovarea inovației pedagogice și în modernizarea procesului instructiv-educativ, prin urmărirea dezvoltării culturii informației și încadrarea acestor acțiuni într-un demers instituțional.

Rolul CDI se manifestă pe mai multe planuri – un prim plan la nivelul unității de învățământ în: managementul informației, managementul colecțiilor, participarea la conceperea și implementarea unei politici documentare locale, managementul activităților (pedagogice, culturale, de comunicare și de gestiune a CDI), managementul dezvoltării colecțiilor (prin multiplele modalități de dezvoltare a colecțiilor: achiziție, transfer, schimb interbibliotecar național și internațional, donații, depozitul legal, diferite sponsorizări și donații), managementul spațiului, favorizarea accesului la colecții, oferirea de servicii și produse documentare, dezvoltarea unei oferte de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar, organizarea formării utilizatorilor, promovarea și dezvoltarea culturii informației la nivelul unității de învățământ. Rolul CDI la nivelul unității de învățământ mai poate fi manifestat în definirea unei politici documentare care să cuprindă direcții generale și măsuri concrete în dezvoltarea unei culturi a informației, conceperea și programarea de situații de învățare, activități, programe și proiecte complementare care să permită dezvoltarea de competențe în domeniul infodocumentare, valorizarea competențelor elevilor, regruparea inițiativelor privind dezvoltarea competențelor elevilor în domeniul infodocumentar, realizarea unui coerențe în învățare – învățarea în spirală.

Rolul CDI în dezvoltarea unei culturi informaționale (un rol analizat în contextul general al școlii) este legat de:

- redefinirea spațiilor de studiu din cadrul unităților de învățământ;
- oferirea unui nou spațiu de formare și învățare;
- crearea unui spațiu specializat de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar;

- oferirea, în cadrul unităților de învățământ, a unui spațiu de inițiere a activităților diverse și variate care sprijină formarea și exersarea competențelor în domeniul infodocumentar;
- promovarea și susținerea lucrului în echipă (atât pe orizontală, cât și pe verticală: elev-elev, profesor-profesor, respectiv elev-profesor etc.)
- reorganizarea și dezvoltarea fondului documentar;
- promovarea și susținerea unei hibridizări a fondului documentar pus la dispoziția utilizatorilor în spațiile infodocumentare din unitățile de învățământ;
- diversificarea activităților de exploatare a fondului documentar inclusiv în activitatea didactică;
- exploatarea în variate modalități a fondului documentar pus la dispoziție în / prin CDI;
- propunerea unui număr variat de activități de dezvoltare, exersare și validare a competențelor infodocumentare ale elevilor;
- propunerea unor măsuri care să favorizeze formarea și dezvoltarea culturii informației;
- fixarea unui calendar și organizarea, punerea în practică, implementarea, coordonarea și evaluarea acțiunilor;
- punerea la dispoziția utilizatorilor a fondului documentar în acces liber, precum și a echipamentelor de exploatare a fondului documentar pe suport electronic;
- dezvoltarea și regândirea misiunilor structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ, respectiv a misiunilor și rolului personalului specializat în domeniul științelor informării și documentării;
- dezvoltarea de parteneriate pentru derularea de activități cu parteneri exteriori unității de învățământ;
- realizarea unei unități și a unei coerențe în planul de formare a elevilor pentru dezvoltarea competențelor transversale de tip infodocumentar;
- definirea unei politici de formare, ca demers progresiv și integrat în politica educativă a școlii;
- facilitarea accesului la informație;
- comunicarea cu utilizatorii și actorii care își desfășoară activitatea prin CDI;
- realizarea unui marketing educațional eficient cu privire la dezvoltarea culturii informației;

- promovarea dezvoltării și validării competențelor infodocumentare;
- implicarea structurilor infodocumentare în procesul de formare a elevilor, în dezvoltarea competențelor-cheie și competențelor infodocumentare, ca parte a procesului de susținere a formării pe tot parcursul vieții;

Centrul de documentare și informare participă la:

- facilitarea accesului utilizatorilor la informații referitoare la unitatea școlară și relaționarea cu potențiali parteneri exteriori sistemului educativ;
- asigurarea unui fond documentar care-i permite elevului învățarea autonomă sau asistată;
- facilitarea învățării prin dezvoltarea competențelor de cercetare documentară și inițierea elevilor în tehnicile de cercetare documentară;
- dezvoltarea culturii informației prin activități construite gradual și continuu;
- derularea activităților pedagogice (cu scopul de a dezvolta competențele infodocumentare) și a variatelor activități culturale (cu finalitate pedagogică);
- dezvoltarea unui context care permite promovarea inovației pedagogice;
- adaptarea fondului documentar pus la dispoziția elevilor;
- dezvoltarea unei politici documentare locale care vizează dezvoltarea competențelor elevilor, favorizează accesul la resurse și permite o dezvoltare completă a domeniului infodocumentar.

Transformarea structurilor infodocumentare din biblioteci școlare în centre de documentare și informare răspunde unei paradigme contemporane cu privire la bibliotecă. Potrivit noilor paradigme și tendințe de dezvoltare, noile structuri infodocumentare: au o dimensiune de formare mult accentuată, întreaga lor organizare ținând cont de dorința de punere a informației în acces liber, noua structură oferind servicii și colecții de accesat pe plan local, dar și la distanță.

Pentru dezvoltarea culturii informației este necesară centrarea pe utilizator (formare, asistare, mediere) și pe servicii, fiind mai puțin pe centrată pe colecții și pe activitatea de conservare a publicațiilor. Latura privind comunicarea și interacțiunea cu utilizatorii devine o latură centrală cu rol în dinamizarea și promovarea activității CDI. Este necesar a se avea un rol pro-activ în promovarea colecțiilor, activităților, serviciilor și produselor oferite prin noua structura infodocumentară, oferind un dinamism în relația cu utilizatorii.

Diversitatea serviciilor, produselor și resurselor, modernizarea spațiului și diversificarea ofertei de activități pentru a dezvolta experiențe de învățare diverse și variate, sunt elemente care pot să răspundă noilor utilizatorilor de informare, documentare și formare. Căutarea și



regăsirea informației, selectarea, evaluarea, utilizarea, procesarea, comunicarea informației – presupune utilizarea unui demers comunicativ-acțional în procesul didactic, în actul de predare-învățare.

Rolul responsabilului se schimbă prin implicarea sa în formarea utilizatorilor, în activitatea de mediere, în munca în echipă pentru derularea de activități și proiecte disciplinare și pluri-/ transdisciplinare care vizează și dezvoltarea unor competențe transversale (diminuarea rolului în activitatea de gestionar al colecțiilor pe care îl avea conform paradigmei tradiționale a bibliotecii). Acesta are o mai mare flexibilitate în acțiune și o diversificare a atribuțiilor, ceea ce necesită o mai mare adaptabilitate din partea acestuia, dar și o mai mare autonomie în construcția acțiunilor și activităților în care se implică.

Multitudinea de acțiuni și diversitatea nevoilor utilizatorilor, varietatea resurselor avute la dispoziție, conduc la obligația de a încadra într-o politică documentară ansamblul activităților și de a fixa priorități și obiective.

În noua paradigmă a bibliotecii, evaluarea este sistematică (și nu fortuită) face ca trasarea de obiective și stabilirea de itemi de evaluare să fie necesară.

Pentru realizarea unui demers instituțional de formare a unei culturi a informației este nevoie de un cadru instituțional de desfășurare. Accesul la informație presupune pe de o parte accesul la tehnologie (echipamente), la date, dar mai ales capacitatea de a accesa și prelucra informația în vederea utilizării pentru rezolvarea unei probleme.

Pe lângă întrebările privind rolul pe care centrele de documentare și informare îl pot exercita în dezvoltarea unei culturi a informației în sistemul educativ preuniversitar din România, ne punem întrebări și despre demersurile instituționale realizate pentru a susține această abordare și susținerea unor astfel de preocupări de a dezvolta elevii școlarizați în sistemul de învățământ printr-un ansamblu de competențe din sfera infodocumentară.

Demersurile realizate la nivelul sistemului preuniversitar au fost: crearea de CDI, realizarea unui proces de încadrare a resursei umane specializate, dezvoltarea cadrului legal de înființare, organizare și funcționare a CDI și de formare a culturii informației.

Alte întrebări pe care le-am formulat au fost: *Sunt centrele de documentare și informare acele structuri infodocumentare care să poată derula acțiuni în acest sens? Sunt noile structuri infodocumentare spații ale cunoașterii și formării utilizatorilor?*

CDI sunt structuri adaptate care pot derula acțiuni și pot dezvolta proiecte de politică documentară, dar aceasta nu este suficient. Implicarea instituțională și dezvoltarea de politici publice este indispensabilă dezvoltării domeniului.

Constatăm că demersurile realizate la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar urmează preocupările la nivel internațional și național de a adapta structurile infodocumentare pentru a răspunde nevoilor de informare și formare a utilizatorilor. De asemenea, o preocupare constantă de adaptare a structurilor de infodocumentare care să integreze și să țină cont de dezvoltarea tehnologică și tehnică. Noile paradigme educaționale influențează reformarea sistemelor de învățământ, iar practicile educaționale (predare, învățare, evaluare) sunt în proces permanent de adaptare.

Demersul de modernizare a structurilor infodocumentare din școli se încadrează într-o dinamică internațională și răspunde unor noi tendințe și recomandări internaționale UE, UNESCO, OCDE de dezvoltare a sistemelor de formare și informare, de alfabetizare informațională și alfabetizare tehnologică.

Preocuparea dezvoltării domeniului infodocumentar în sistemele educative nu se realizează unitar la nivelul țărilor. În cercetarea noastră ne-am propus și am realizat o descriere și o interpretare a dinamicii schimbărilor în domeniul structurilor infodocumentare, atât din perspectiva politicilor naționale, cât și a organizațiilor internaționale (OCDE, UNESCO, UE).

Punerea în context internațional a acestei reforme este o parte care permite depășirea specificităților românești. Dorim să deschidem prin această analiză noi orizonturi ale investigațiilor și înțelegerii fenomenului. Această parte ne-a permis să analizăm și să revenim asupra utilizării conceptelor (*societatea cunoașterii, cultura informației, politici documentare*), respectiv să realizăm o evoluție și un istoric al acestora. Această actualizare este centrată pe convenția UNESCO privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale și privind Angajamentul de la Tunis al Întâlnirii la vârf mondiale privind societatea informației (SMSI), care a vizat “promovarea incluziunii tuturor popoarelor în societatea informației, prin dezvoltarea și utilizarea limbilor locale și/sau indigene în TIC. [...] protejarea și promovarea diversității culturale, precum și a identității culturale, în societatea informației”.

Proiectul nostru de cercetare a avut la bază un demers comparativ care a vizat identificarea elementelor de transformare a raporturilor dintre politicile documentare și formarea utilizatorilor (*educația pentru informație*) în cadrul structurilor infodocumentare (centre de documentare și informare – CDI și *Learning Center*) din Franța și România.

Pentru a determina procesul de transfer și unificare a sistemelor educative, ne-am bazat cercetarea pe o anchetă realizată în sistemul preuniversitar. În realizarea anchetei s-a ținut cont de contextul românesc de reformare a bibliotecilor școlare și crearea de Centre de

Documentare și Informare (CDI), focalizând atenția pe transferul paradigmelor culturale, transferul unui concept comunicativ al bibliotecilor și pe transferul “demers beneficiar” și obiectivele de formare a competențelor pentru formarea și dezvoltarea unei culturi a informației (*information literacy*).

Noi am susținut ipoteza că CDI este un spațiu epistemic. CDI nu este un simplu loc de stocare a informației care propune accesul la cărți, la tehnologii ale informării și la media, ci este un loc de formare, de inovare pedagogică, o structură care participă la construcția cunoștințelor, abilităților și atitudinilor elevilor. De asemenea, totalitatea demersurilor de construcție a unei culturi a informației sunt parte integrantă a unui sistem complex de formare a elevilor și participă la formarea competențelor-cheie ale elevilor, contribuind la punerea bazelor pentru formarea pe tot parcursul vieții. Rezultatele chestionarului validează și susțin această ipoteză.

În cadrul tezei am analizat documentele din arhivele Ministerului Educației Naționale cu privire la implementarea rețelei de CDI din sistemul preuniversitar prin programul *Educație pentru informație*. Prin acest program s-a vizat reformarea sistemului de biblioteci școlare prin crearea de Centre de documentare și informare la nivelul unităților de învățământ preuniversitar (aceasta a presupus transformarea spațiilor bibliotecilor școlare sau crearea noilor structuri, acolo unde bibliotecile școlare nu existau).

Obiectivul acestei analize este acela de a realiza un istoric recent (2000 – 2014) al procesului de creare a centrelor de documentare și informare (CDI) în sistemul educativ preuniversitar românesc. Această parte a tezei se bazează pe textele instituționale – documentele oficiale precum: Legea educației naționale, regulamente de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare, fișa postului profesorului documentarist, fișa cadru de evaluare a profesorului documentarist, referențialul competențelor infodocumentare – repere în elaborarea și implementarea unei strategii locale de educație pentru informație și formare a unei culturi a informației a elevilor.

Prin aceasta dorim să prezentăm și să analizăm construcția unui cadru instituțional de formare a culturii informației a elevilor cuprinși în sistemul preuniversitar de învățământ. Istoricul reformei domeniului infodocumentar pe care l-am realizat în cadrul tezei ne-a permis explicitarea dinamicii punerii în practică a programului, delimitarea mizelor schimbării, cât și principalele domenii de acțiune urmate pentru adaptarea structurilor infodocumentare.

Un al doilea registru al cercetării a vizat realizarea unei radiografii a rețelei structurilor infodocumentare și a rolului pe care îl are personalul specializat în domeniul științelor informării și documentării.

O componentă complementară activității de analiză a documentelor legale privind implementarea programului în sistemul de învățământ preuniversitar românesc este realizarea și aplicarea unui chestionar adresat responsabililor CDI din sistem (profesorilor documentariști și bibliotecarilor școlari într-o primă etapă și profesorilor responsabili CDI în a doua etapă).

Chestionarul aplicat a avut scopul de a constata și analiza:

- cadrul și modalitățile de utilizare a resurselor CDI;
- punerea în practică și evoluția structurilor documentare în cadrul unităților de învățământ preuniversitar;
- politica de formare a utilizatorilor prin CDI la nivelul unităților de învățământ.

Analiza răspunsurilor ne-a permis să precizăm aportul CDI în punerea în practică a unei culturi a informației și a unei politici documentare la nivelul unităților de învățământ. Aceasta anchetă a confirmat rezultatele unei explorări inițiale a domeniului, realizată în cadrul reuniunilor colective (focus grup). În cadrul focus grupului, principalele elemente vizate au avut în vedere aspecte privind formarea utilizatorilor, asigurarea accesului la informație, principalele schimbări generate de implementarea programului la nivelul unităților de învățământ, cât și la reconfigurarea rolului profesorului documentarist.

Din cele patru mari domenii de intervenție ale CDI (pedagogică, culturală, de comunicare și de gestionare), ne-am propus focalizarea interogării asupra unui singur aspect: misiunea pedagogică a CDI care ne va permite evidențierea aspectelor privind politicile și practicile în domeniul realizării formării elevilor (formarea și dezvoltarea competențelor infodocumentare).

Putem aborda evoluțiile din unghiul profesorului documentarist, devenit un *mediator al cunoașterii* și o *persoană resursă* la nivelul CDI.

Am inventariat registrele de acțiune ale profesorului documentarist din sistemul românesc de învățământ preuniversitar, practicile și elementele de referință definite în cadrul instituțional românesc. De asemenea, am definit noul cadru profesional de referință ce îi va permite să-și exercite funcțiile, adaptând noul context și încadrându-se în noua dinamică de dezvoltare a societății cunoașterii.

Constatăm că demersurile de modernizare a bibliotecilor școlare în România sunt legate de o tendință de hibridizare a fondului documentar, de necesitatea de a diversifica oferta

serviciilor și produselor documentare, dar și de o nevoie de a diversifica oferta de formare și de a multiplica situațiile de învățare realizate în cadrul structurilor infodocumentare.

Cercetarea constă în punerea în legătură a discursurilor la nivelul politicilor educative și al definițiilor instituționale ale CDI, cu practicile efective de la nivelul unităților de învățământ (pe de o parte, o analiză a acțiunilor realizate, dar și o activitate de analiză a reprezentărilor actorilor din CDI - profesori documentariști, bibliotecari școlari și profesori responsabili CDI - a principalelor aspecte privind punerea în practică. Analiza noastră permite evidențierea punctelor convergente și divergente între discurs și realitatea practică, cât și trasarea unor piste de dezvoltare a unei strategii naționale în domeniul infodocumentar în sistemul educativ românesc.

Studiul propune piste complementare care permit atât continuarea procesului de modernizare a bibliotecilor școlare prin transformarea lor în CDI, cât și exemple de acțiuni care vor participa la dezvoltarea culturii informației la nivelul local și național și care vor permite aplicarea unor curriculum specific de formare în activitățile cu elevii pentru promovarea și realizarea efectivă a educației pentru informație în școli.

Modernizarea structurilor infodocumentare din școli devine un proiect amplu, un proiect comun, care presupune implicarea tuturor actorilor: școală – comunitate educativă, personalul de conducere și personalul administrativ, elevii, părinții, comunitatea locală în sens larg – reprezentanți instituționali (primării, consiliu județean etc.), reprezentanții instituționali ai sistemului educațional (de la nivel județean și național), societatea civilă – ONG, fundații, asociații profesionale ce activează în domeniul educației.

Pași care pot fi considerați a fi timizi și insuficienți, însă, din punctul nostru de vedere, sunt măsurile cele mai concrete și mai importante în asigurarea cadrului legal (dezvoltarea cadrului legal de înființare a CDI, organizarea și funcționarea CDI la nivelul unităților de învățământ, dezvoltarea cadrului legal și încadrarea în sistem a profesorilor documentariști, aprobarea referențialului de competențe infodocumentare pentru învățământul preuniversitar, dezvoltarea cadrului legal de concepere și implementare a politicii documentare locale, elaborarea unui cadru legal de dezvoltare și a unui context de desfășurare a acestui demers de dezvoltare a culturii informației în sistemul preuniversitar. Demersurile inițiate asigură cadrul de implementare a acestui demers instituțional atât la nivel de sistem, cât și la nivel local.

Implementarea proiectului de dezvoltare a CDI în anii 2000 la nivelul unităților de învățământ și preocuparea de a dezvolta elevilor competențe infodocumentare reprezintă un demers vizionar, care a participat la o oarecare adaptare a școlilor la evoluția tehnologiei și

la nevoia de adaptare a școlii la noile paradigme educaționale. Cu siguranță, acest demers nu este finalizat și nici suficient. E nevoie de adaptarea lui și integrarea în alte politici publice de reformare și adaptare a unităților de învățământ.

În urma analizei noastre am identificat alte măsuri legale și instituționale care pot participa la evoluția domeniului infodocumentar, la generalizarea și susținerea acțiunilor de formare a culturii informației în sistemul de învățământ preuniversitar românesc: realizarea unor politici documentare naționale – a unei strategii naționale de dezvoltare a domeniului infodocumentar în sistemul de învățământ preuniversitar românesc, generalizarea procesului de modernizare a structurilor infodocumentare, încadrarea profesorilor documentariști în toate unitățile de învățământ, includerea culturii informației ca disciplină obligatorie în învățământul preuniversitar, informatizarea CDI, constituirea unor corp de inspectori la nivelul ISJ cu responsabilități în evaluarea și coordonarea activității profesorilor documentariști, favorizarea cooperării internaționale și a schimburilor de bune practici la nivel de rețea.

Măsurile necesare presupun dezvoltarea rețelei de CDI, încadrarea cu personal didactic specializat în domeniul științelor informării și documentării în unitățile de învățământ preuniversitar, dezvoltarea unui mecanism de derulare de activități descentralizate și derulate în unitățile de învățământ fără PJ / satelit, organizarea de spații infodocumentare, dezvoltarea și modernizarea formării inițiale a profesorilor documentariști, dezvoltarea ofertei de formare continuă, dezvoltarea ariei de cercetare (gradul I, cercetare universitară), dezvoltarea de materiale și auxiliare didactice care să susțină activitatea profesorilor documentariști.

Acțiunile de formare din proiect au mai urmărit dezvoltarea funcției pedagogice a structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ preuniversitar prin implicarea personalului (profesori documentariști, bibliotecari școlari, profesori responsabili CDI) în formarea competențelor infodocumentare ale elevilor, promovarea inovației pedagogice și a modernizării practicilor pedagogice și încadrarea acestora într-un demers instituțional.

Realizarea unei radiografii a situației CDI din sistemul preuniversitar privind dezvoltarea și funcționarea rețelei de CDI, aduce elemente în plus care permit validarea ipotezei că prin proiectul *Educație pentru informație* a avut loc o dinamizare a procesului de modernizare a structurilor infodocumentare din sistemul educativ preuniversitar românesc și o încercare de a structura demersul de formare a utilizatorilor în domeniul infodocumentar.

Cercetarea noastră s-a bazat atât pe studiul literaturii de specialitate (în special literatura de specialitate din zona țărilor francofone preocupate de subiect), dar și pe studiul

documentelor oficiale, al politicilor și strategiilor naționale, europene și internaționale, precum și pe studiul practicilor dezvoltate la nivel local (în unități de învățământ preuniversitar din România și Franța).

Susținem și argumentăm ideea că CDI se poate poziționa în unitatea ca un veritabil hub educațional – platformă educațională în unitățile de învățământ. Noile paradigme educaționale influențează reformarea sistemelor de învățământ, iar practicile educative și procesul instructiv-educativ (predare, învățare, evaluare) se află într-o permanentă adaptare. Considerăm că dezvoltarea, adaptarea și modernizarea structurilor infodocumentare din unitățile de învățământ, sunt forme de deschidere a școlii către societate și de adaptare a sistemului educațional la noile nevoi de formare cerute de societate și de mediul economic, dar și forme de dezvoltare personală, de adaptare și integrare în noua configurație și context informațional și tehnologic.

CDI este un dispozitiv, un mecanism nou de generare a inovației în școli, dar și un element al unui mecanism instituțional de promovare și dezvoltare a culturii informației.

CDI și nu numai oferă acces la o colecție sistematizată de documente tipărite, dar și la o colecție variată de documente electronice. S-a schimbat natura fizică a documentului, ca și modul lui de creare, de difuzare și de conservare. Pentru a susține utilizatorii, eforturile structurilor infodocumentare s-au concretizat în formarea beneficiarilor, reușind să îi familiarizeze pe aceștia cu utilizarea resurselor electronice. Toate aceste transformări sunt o bună oportunitate pentru responsabilii structurilor infodocumentare de a colabora cu cadrele didactice și de a participa activ la o redefinire a rolului responsabilului CDI în activitatea din unitatea de învățământ. Punerea la dispoziție a documentelor în format electronic prin facilitarea accesului la baze de date, dar și prin digitizarea documentelor răspunde nevoilor utilizatorilor, articole din reviste, capitole din cărți și fotografii fiind reproduse și în format electronic, nu numai tipărit. Îmbunătățirea calității serviciilor pentru utilizatori și dezvoltarea ofertei de formare a utilizatorilor par a fi obiectivele cele mai importante ale responsabililor CDI. Prezenta teză punctează concepte (unele cu rol integrator) și elemente noi, analiza practicilor și a situației CDI la nivelul unităților de învățământ.

*Cultura informației* este acum o nouă alfabetizare, iar pentru a o dobândi se cere o bună cunoaștere a instrumentelor și a serviciilor informaționale, dar și a strategiilor de căutare a informației, tratare și comunicare a acesteia.

Cercetarea noastră ne-a permis identificarea resurselor posibile, a resurselor angrenate în procesul de modernizare a CDI: resurse tehnologice, organizaționale, umane, materiale, comportamentale. CDI este un dispozitiv, un mecanism nou și un instrument, respectiv o

componentă a unui mecanism instituțional de formare a elevilor. Miza formării culturii informației este aceea de a sprijini tinerii în a se adapta și integra noului model economic și tehnologic. O altă miză este legată de satisfacerea nevoii de informație și de formare a elevului, de a-i oferi șanse de reușită și integrare.

Constatările inițiale, înainte de implementarea proiectului *Educație pentru informație* au fost: elevul singur în fața informației, școlile insuficient dotate cu resurse documentare, lipsa unui program de formare a utilizatorilor, lipsiți de resurse, fără un cadru instituțional complet pentru conceperea unei politici documentare locale și naționale. Implementarea proiectului aduce soluții unor probleme din domeniu și ameliorează semnificativ situația inițial constatată.

Am realizat o prezentare a modului în care s-a petrecut fenomenul de implementare a CDI în sistemul preuniversitar românesc în perioada 2000-2014.

Factori care au influențat pozitiv dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul preuniversitar: spațiul și resursele documentare puse la dispoziție, resursa umană disponibilă în structurile infodocumentare, oferta de servicii și produse documentare, dar mai ales oferta de formare a CDI propusă, chiar dacă insuficientă. Este din ce în ce mai evident că un proces de învățământ nu poate fi conceput în afara unui sistem de asigurare a accesului la informație (gândit ca spațiu, resurse și formare a competențelor infodocumentare).

Propunem o radiografie a sistemului infodocumentar pe trei niveluri de studiu și analiză: a prezenței fenomenului și instituționalizării lui prin dezvoltarea cadrului legal, cadrului instituțional și cadrului de practică, dar și o radiografie și o analiză a situației și stadiului implementării CDI în unitățile de învățământ (învățământ preșcolar, primar și secundar – inferior și superior).

Utilizarea CDI ca spații și instrumente de formare a elevilor, dar și ca instrumente de dezvoltare a mecanismelor instituționale de concepere, implementare și dezvoltare a culturii informației la nivel de sistem și la nivel de individ (individul, în cazul nostru, este elevul aflat în perioada școlarității obligatorii).

Eforturile României de a îndeplini recomandările internaționale cu privire la dezvoltarea domeniului se înscriu într-o tendință și un context internațional de promovare a dezvoltării culturii informației și a formării unui utilizator de informație “activ și conștient”. Astfel, dezvoltarea CDI din învățământul preuniversitar românesc este o normalitate într-un context internațional acordat promovării asigurării accesului la informație și dezvoltarea unei culturi a informației.



Din ansamblul analizelor realizate, fie ale documentelor oficiale, fie ale răspunsurilor la chestionarele aplicate în unitățile de învățământ, rezultă faptul că CDI sunt organizate în unitățile de învățământ ca spații de formare. Utilizarea lor considerăm că nu se realizează la capacitate maximă, așa cum prevăd textele oficiale. În unele cazuri, considerăm că acestea sunt exploatate parțial sau la capacitate minimă. Utilizarea CDI ca instrument pedagogic în predarea conținuturilor disciplinelor de studiu și în formarea competențelor infodocumentare este un deziderat al profesorilor documentariști chestionați, dar și un fapt pentru o parte dintre aceștia. La nivelul documentelor legale, aceste elemente sunt precizate, fiind și principalul argument al implementării programului *Educație pentru informație*.

În final, cele patru capitole descriu contextul și mediul de dezvoltare al CDI și al timidului proces de dezvoltare a culturii informației în sistemul preuniversitar românesc.

Așadar, originalitatea tezei constă în abordarea teoretică și practică a rolului CDI în dezvoltarea culturii informației în sistemul preuniversitar românesc prin prezentarea contextului internațional și a contextului local de dezvoltare și creare a identității unei structuri care se dorește vector în dezvoltarea culturii informației. De asemenea, unicitatea tezei este dată și de multiplele planuri și niveluri de analiză a subiectului, respectiv a comparațiilor realizate.

Lucrarea aceasta s-a dorit a fi una care să prezinte o stare de fapt, să realizeze o radiografie a sistemului analizat, concentrându-se pe trei niveluri de intervenție: evoluția cadrului legal și a cadrului instituțional, măsuri concrete de dezvoltare a structurilor infodocumentare, încadrarea cu personal specializat, acțiuni de formare și dezvoltare a competențelor infodocumentare ale utilizatorilor. Acestea se reunesc în prezentarea fenomenului de dezvoltare a domeniului infodocumentar din sistemul educativ și a modalităților de adaptare a structurilor infodocumentare în perioada 2000-2014, respectiv a fenomenelor și transferurilor realizate pentru adaptarea domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar.

Lucrarea propune, dezvoltă și argumentează noi concepte și teorii:

- CDI, profesorul documentarist și politica documentară sunt cei trei piloni ai mecanismului instituțional de dezvoltare a culturii informației. Lucrarea ne-a permis identificarea și descrierea componentelor acestui mecanism instituțional, dar și structurarea procesului instituțional de realizare a procesului de formare și dezvoltare a culturii informației în sistemul de învățământul preuniversitar.

- CDI poate fi un *Hub educațional*, o platformă educațională în unitatea de învățământ preuniversitar.

- CDI poate fi un motor de susținere a inovației pedagogice, un generator de inovație și un instrument de formare individualizată a elevilor și de formare a inovatorilor.

De asemenea, propune un *instrument practic* de dezvoltare a culturii informației în sistemul preuniversitar românesc - *O posibilă strategie de extindere a rețelei CDI în România și dezvoltarea unui demers de instituționalizare a procesului de formare a competențelor infodocumentare ale elevilor în vederea dezvoltării unei culturi a informației la elevi.*

Noi piste de cercetare care, considerăm noi, necesită un studiu aprofundat și care pot contribui la dezvoltarea domeniului infodocumentar în sistemul de învățământ preuniversitar ar putea fi:

- Modalități și strategii de dezvoltare a procesului de formare și dezvoltare a competențelor infodocumentare ale elevilor. Inclusiv, strategiile de colaborare și cooperare între profesorul documentarist – cadrele didactice – directorul și personalul administrativ din unitatea de învățământ în conceperea, implementarea și evaluarea unei politici documentare locale.
- Parteneriate și colaborări, programe, proiecte și demersuri pedagogice de dezvoltare a culturii informației a elevilor. Articuli și posibile construcții comune.
- Articularea activităților educației formale, informale și nonformale în domeniul *educației pentru informație*. Contexte de dezvoltare și de utilizare a competențelor infodocumentare.

Ansamblul măsurilor întreprinse în programul *Educație pentru informație* în perioada 2000-2014 au creat premisele formării culturii informaționale în sistemul de învățământ preuniversitar românesc prin dezvoltarea cadrului legal și a cadrului instituțional, prin modificarea cadrului de practică, prin realizarea de spații adaptate și dotate, prin încadrarea cu personal (măsură care nu este generalizată la nivel de sistem, însă există cadrul legal pentru implementarea acesteia), prin dezvoltarea cadrului și programelor de formare inițială și continuă a profesorilor documentariști, prin încurajarea extinderii rețelei de CDI la nivel de sistem, prin crearea unor mecanisme de coordonare a rețelei CDI la nivel județean, prin încurajarea realizării de activități care să conducă la dezvoltarea competențelor infodocumentare ale elevilor.

Politicile publice de transfer în sistemul de învățământ preuniversitar au venit pe multiple căi: UNESCO, OCDE, UE (nivel macro). Măsuri întreprinse de state ca formă de răspuns și adaptare în funcție de angajamentele luate la nivel european sau în cadrul organismelor internaționale. La un alt nivel de influență identificăm transferul la nivelul a

două state, două sisteme de învățământ, prin programe de cooperare bilaterală. Facem referire la cooperarea bilaterală în domeniul educativ între România și Franța în cadrul programului *Educație pentru informație*, prin care o serie de măsuri au fost propuse, adaptate și adoptate în sistemul de învățământ preuniversitar românesc, având la bază expertiza franceză în domeniu.

Colaborarea și cooperarea româno-franceză în acest domeniu, expertiza pusă la dispoziție de Franța s-a realizat în cadrul programelor de cooperare bilaterală între cele două state și răspunde unor recomandări ale organismelor internaționale (WB, UE) de a dezvolta cooperarea internațională (bi- sau pluripartită), dar face parte și dintr-o tradiție de cooperare între România și Franța în domeniul educativ, lingvistic și cultural.

Numeroasele similitudini dintre cele două sisteme, experiența și expertiza Franței în dezvoltarea domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar, tradiția cooperării în domeniul educativ, existența unui cadru de cooperare bilaterală între cele două state au fost factori favorizați în punerea în practică a programului de cooperare bilaterală româno-franceză *Educație pentru informație* și în procesul de *transfer și adaptare* a unor *politici publice* care au condus la modernizarea domeniului infodocumentar din sistemul educativ românesc.

Transferul și adaptarea unor politici publice au condus la un transfer de competență în domeniul educațional și managerial la toate nivelurile, și anume: național și județean privind coordonarea și pilotarea politicilor și măsurilor de reformare a domeniului infodocumentar (formarea cadrelor de coordonare, evaluare și control din MEN, ISJ, CCD cu privire la domeniul infodocumentar), crearea unui sistem piramidal de formare și coordonare a programului, dar și local: dezvoltarea competențelor pedagogice, manageriale și organizatorice ale cadrelor didactice. De asemenea, colaborarea în cadrul programului a asigurat și un important sprijin financiar, logistic și tehnic din partea Franței pentru implementarea programului, a condus și la un câștig de timp în implementarea măsurilor și a favorizat transferul de bune practici în domeniul educațional și managerial între cele două sisteme.

Societatea informației a fost definită de multiplele sale dimensiuni: tehnologică, economică, istorică și sociologică, acest fenomen social fiind explicat și înțeles în esență, oamenii conștientizând că sunt o parte din această societate în care trăiesc și lucrează. Elemente importante și determinante în adaptarea la noile paradigme informaționale și educaționale, dar și de adaptare și utilizare a infrastructurii informaționale din școli, diseminarea și facilitarea accesului la informație sunt o sarcină deloc facilă ce cade în sarcina

specialiștilor în științele comunicării și informării. Plasarea structurilor infodocumentare în contextul societății informaționale a condus, pe de o parte, la extinderea posibilităților de informare și comunicare pentru utilizatori, și, pe de altă parte, la nevoia de colaborare, de cooperare între structuri și între indivizi.

Demersul nostru a vizat să aducă în atenție un progres și avansări în procesul de modernizare a domeniului infodocumentar din sistemul de învățământ preuniversitar, să sublinieze aspecte privind evoluția structurilor infodocumentare care permit construcția unui mecanism de formare a culturii informației la elevi.

## LISTA ABREVIERILOR

ANR	<i>Agence Nationale de Recherche de France (fr.) /</i> Agenția Națională de Cercetare din Franța
ANR- TRANLIT	<i>Transliteracy as the Convergence of Media, Information and Computer literacies</i> Transliterația ca o convergență a alfabetizării media, culturii informației și alfabetizării tehnice
ARACIP	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar
ARSCDI	Asociației de Susținere a Centrelor de Documentare și Informare
BRAT	Biroul Român de Audit Transmedia
CA	Consiliu de Administrație
CANOPE	<i>Le Réseau de Création et d'Accompagnement Pédagogiques (fr.) /</i> Rețeaua de Creare de Resurse și de Sprijin Pedagogic
CCC	<i>Centre de Culture et de Connaissance (fr.) /</i> Centru de Cultură și Cunoaștere
CCD	Casa Corpului Didactic
CDI	Centru de Documentare și Informare
CDDP	<i>Centre Départemental de Documentation Pédagogique (fr.) /</i> Centru Departamental de Documentare Pedagogică
CIEP	<i>Centre International d'Études Pédagogiques (fr.) /</i> Centrul Internațional de Studii Pedagogice
CJRAE	Centru Județean de Resurse și Asistență Educațională
CLEMI	<i>Centre pour l'Éducation aux Médias et à l'Information (fr.) /</i> Centrul pentru Educația Media și educația pentru Informație
CNEE	Centru Național de Evaluare și Examinare
CNDP	<i>Centre National de Documentation Pédagogique (fr.) /</i> Centru Național de Documentare Pedagogică
CNFP	Centru Național de Formare a Profesorilor
COST	<i>European Cooperation in Science &amp; Technology (engl.) /</i> Cooperare Europeană în Știință și Tehnologie
CRDP	<i>Centre Régional de Documentation Pédagogique (fr.) /</i> Centru Regional de Documentare Pedagogică
CRED	Centru de Resurse pentru Educație și Dezvoltare

DPPD	Departamentul de Pregătire a Personalului Didactic
EMMILE	<i>European Meeting on Media and Information Literacy Education (engl.) /</i> Întâlnirea Europeană pentru Formarea Media și Culturii Informației
ENSSIB	<i>École Nationale Supérieure des Sciences de l'Information et des Bibliothèques /</i> Școala Națională Superioară a Științelor Informației și Bibliotecilor
ESEN	<i>École Supérieure de l'Éducation Nationale (fr.) /</i> Școala Superioară a Educației Naționale
FMI	Fondul Monetar Internațional
IFLA	<i>International Federation of Library Associations and Institutions (fr.) /</i> Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari și Biblioteci
INS	Institutul Național de Statistică
IRES	Institutul Român pentru Evaluare și Strategie
ISJ	Inspectoratul Școlar Județean
ISMB	Inspectoratul Școlar al Municipiului București
IȘE	Institutul de Științe ale Educației
IUFM	<i>Institut Universitaire de Formation des Maîtres (fr.) /</i> Institut Universitar de Formare a Personalului Didactic
LLL	<i>Long-Life-Learning (engl.) /</i> Învățare pe tot parcursul vieții
MECȘ	Ministerul Educației și Cercetării Științifice
MECTS	Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului
MEN	Ministerul Educației Naționale
MENCS	Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice
OCDE / OECD	Organizația pentru cooperare și dezvoltare economică / <i>Organisation for Economic Cooperation and Development (engl.)</i>
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONG	Organizație Nonguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PDI	Proiect de dezvoltare instituțională
PIRLS	<i>Progress in International Reading Literacy Study (engl.) /</i> Studiu privind competența de lectură la nivel internațional
PISA	<i>Programme for International Student Assessment (engl.) /</i> Program Internațional pentru Evaluarea Elevilor

PJ	Personalitate juridică (cu referire la unitățile de învățământ)
PM	Plan managerial
PTS	<i>Policy Transfer Study</i> (engl.) / Studii privind Transferul de Politici Publice
RI	Registru inventar
RMF	Registrul de mișcare a fondurilor
ROF a CDI	Regulamentul de Organizare și Funcționare a Centrului de Documentare și Informare
ROI a CDI	Regulamentul de Ordine Interioară a Centrului de Documentare și Informare
SCAC	<i>Service de Cooperation et d'Action Culturelle</i> (fr.) / Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală
SCEREN	<i>Services, Cultures, Éditions, Ressources pour l'Éducation Nationale</i> (fr.) / Servicii, Culturi, Edituri, Resurse pentru Educația Națională
TIC	Tehnologia Informației și Comunicării
TIMSS	<i>Trends in International Mathematics and Science Study</i> (engl.) / Tendințe în Studiul Internațional al Matematicii și Științelor
UE	Uniunea Europeană
UI	Unități de învățământ
UNESCO	<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i> (engl.) / Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
WB	<i>The World Bank</i> (engl.) / Banca Mondială

## LISTA FIGURILOR ȘI TABELELOR

### -LISTA FIGURILOR

- Figura 1.** Proporția utilizatorilor de internet în țările din Uniunea Europeană, în anul 2010
- Figura 2.** Structura gospodăriilor contactate la internet, după mediul de rezidență, în anul 2016
- Figura 3.** Accesul la internet al gospodăriilor (% din totalul gospodăriilor) în 2009 și 2014 în țările UE
- Figura 4.** Frecvența utilizării internetului, în anul 2014 (% din numărul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani)
- Figura 5.** Harta administrativă a României – Gruparea județelor pe macroregiuni și regiuni de dezvoltare
- Figura 6.** Competențele-cheie ale elevilor conform Legii Educației Naționale nr. 1/2011
- Figura 7.** Structura sistemului național de învățământ preuniversitar din România în funcție de vârsta elevilor
- Figura 8.** Structura de coordonare a sistemului de învățământ preuniversitar din România
- Figura 9.** Evoluția efectivelor de elevi din învățământul preuniversitar
- Figura 10.** Evoluția personalului didactic din învățământul preuniversitar
- Figura 11.** Rata brută de cuprindere școlară de la nivelul învățământului primar și gimnazial pe genuri
- Figura 12.** Direcții de acțiune ale proiectului bilateral franco-român *Educație pentru informație/CDI*
- Figura 13.** Principalele categorii de public țintă în proiectul *Educație pentru informație*
- Figura 14.** Harta extinderii proiectului
- Figura 15.** Etape în extinderea centralizată a proiectului *Educație pentru informație* (2000-2008)
- Figura 16.** Instituții din administrația de stat din România implicate în proiect – nivel național, județean și local
- Figura 17.** Principalele instituții partenere, furnizorii de expertiză și formare în cadrul proiectului
- Figura 18.** Evoluția cadrului legal cu privire la CDI și profesorul documentarist



- Figura 19.** Evoluția cadrului legal privind dezvoltarea numărului de unități de învățământ beneficiare
- Figura 20.** Evoluția numărului de CDI/etape de implementare a programului
- Figura 21.** CDI - Stadii de implementare – anul școlar 2013-2014
- Figura 22.** Statutul juridic al unităților de învățământ dotate cu CDI
- Figura 23.** Stadiul implementării CDI în funcție de mediu, în anul școlar 2013-2014
- Figura 24.** Repartizarea unităților de învățământ dotate cu CDI în funcție de mediu/etape de implementare
- Figura 25.** Repartizarea CDI pe județe, anul școlar 2013-2014
- Figura 26.** Rata de implementare a CDI din totalul unităților de învățământ cu personalitate juridică
- Figura 27.** Rata de implementare a CDI din totalul unităților de învățământ cu personalitate juridică
- Figura 28.** Rata unităților de învățământ (cu PJ) din mediul RURAL dotate cu CDI din numărul total de unități de învățământ din mediul RURAL/județ
- Figura 29.** Rata unităților de învățământ (cu PJ) din mediul URBAN dotate cu CDI din numărul total de unități de învățământ din mediul URBAN/județ
- Figura 30.** Număr de elevi beneficiari ai CDI/județ
- Figura 31.** Număr de cadre didactice beneficiare ale CDI/județ
- Figura 32.** Situația încadrării resursei umane în unitățile de învățământ cu CDI – la nivel național
- Figura 33.** Situația încadrării resursei umane în unitățile de învățământ cu CDI/județ
- Figura 34.** Cei trei piloni ai unui mecanism instituțional de dezvoltare a culturii informației în învățământul preuniversitar
- Figura 35.** *CDI, profesorul documentarist și politica documentară* – elementele unui mecanism instituțional de dezvoltarea a culturii informației
- Figura 36.** Spațiile CDI
- Figura 37.** *Plan de amenajare CDI* – exemplu
- Figura 38.** Criterii de respectat în realizarea *Proiectului de amenajare* și *Proiectului de activitate al CDI*
- Figura 39.** Domenii de activitate și exemple de activități derulate în CDI/categorii
- Figura 40.** Categorii de personal sau public beneficiar și instituții/organisme care influențează activitatea CDI

- Figura 41.** Domenii de competență–Competențe informaționale și documentare ale elevilor
- Figura 42.** Lista documentelor necesare în activitatea de management al CDI
- Figura 43.** Structura proiectului anual de activitate al CDI
- Figura 44.** Niveluri de coordonare a CDI și instituțiile implicate
- Figura 45.** Lista verbelor care pot descrie activitatea profesorului documentarist
- Figura 46.** Etape în conceperea, realizarea și implementarea unei politici documentare
- Figura 47.** Evoluția numărului de răspunsuri în etapa 1 de aplicare a chestionarului
- Figura 48.** Evoluția numărului de răspunsuri în etapa a 2-a de aplicare a chestionarului
- Figura 49.** Funcția deținută la nivelul unității de învățământ de personalul participant la studiu
- Figura 50.** Repartizarea pe județe a unităților de învățământ participante la studiu
- Figura 51.** Nivele de studiu oferite de unitățile de învățământ cu CDI participante la studiu
- Figura 52.** Nivele de studiu în unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 53.** Numărul de elevi la nivelul unităților de învățământ cu CDI participante la studiu
- Figura 54.** Anul includerii unităților de învățământ în programul *Educație pentru informație*
- Figura 55.** Număr de unități de învățământ participante la studiu cuprinse în programul *Educație pentru informație/CDI* în perioada 2000-2014
- Figura 56.** Număr de unități de învățământ (participante la studiu) inaugurate în perioada 2000-2014 în programul “Educație pentru informație”/CDI
- Figura 57.** Situația alocării posturilor în unitățile de învățământ participante la studiu/categoriile de personal
- Figura 58.** Situația normării personalului în unitățile de învățământ (participante la studiu) pentru activitatea din CDI
- Figura 59.** Ponderea organizării spațiilor specifice în CDI funcționale
- Figura 60.** Număr total de ore/săptămână (media) în care CDI este deschis publicului
- Figura 61.** Număr mediu ore/săptămână alocate activităților programate
- Figura 62.** Număr mediu ore/săptămână alocate activităților neprogramate/libere
- Figura 63.** Număr mediu săptămânal de elevi care utilizează individual CDI
- Figura 64.** Număr mediu săptămânal de elevi care utilizează CDI cu clasa/grupa

- Figura 65.** Număr cadre didactice (media/săptămână) care accesează CDI - individual sau care însoțesc grupe/clase de elevi
- Figura 66.** Număr calculatoare în CDI la dispoziția elevilor
- Figura 67.** Date privind accesul elevilor la calculatoarele din CDI
- Figura 68.** Date privind accesul liber al elevilor la calculatoare, în unitatea de învățământ afara spațiului CDI
- Figura 69.** Situația privind numărul de profesori documentariști și bibliotecari școlari la ședințele și întâlnirile comisiilor și consiliilor de specialitate la nivelul unităților de învățământ
- Figura 70.** Situația participării profesorului documentarist/bibliotecarului școlar ca membru în Consiliul de administrație al unității de învățământ
- Figura 71.** Implicarea profesorilor documentariști și a bibliotecarilor școlari în stabilirea orarului de funcționare al CDI din unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 72.** Gradul de satisfacție privind asigurarea accesul elevilor la activitățile programate în orarul propus
- Figura 73.** Gradul de satisfacție privind asigurarea accesului optim în CDI pentru participarea la activități libere/neprogramate
- Figura 74.** Personalul cu rol de decizie în selectarea *documentelor imprimare* și realizarea propunerii de achiziționare a acestora
- Figura 75.** Personalul implicat la nivelul unității de învățământ în procesul de selecției și realizare a propunerii de achiziționare a resurselor în *format electronic*
- Figura 76.** Nivelul de interes acordat utilizării cărților și resurselor tipărite în activitatea cu elevii de către responsabilii CDI
- Figura 77.** Nivelul de importanță acordat de responsabilii CDI utilizării *resurselor în format electronic* în activitatea cu elevii
- Figura 78.** Nivelul de importanță acordat *utilizării resurselor on-line* în activitatea cu elevii de către responsabilii CDI
- Figura 79.** Situația comparativă privind interesul acordat utilizării în activitate a diferitelor tipuri de resurse
- Figura 80.** Principalele servicii oferite de CDI participante la studiu și procentul unităților de învățământ care oferă acces la servicii/tip de servicii oferite
- Figura 81.** Numărul unităților de învățământ în care a fost realizat proiectului anual al CDI pentru anul școlar 2013-2014

- Figura 82.** Numărul unităților de învățământ în care a fost realizat planul semestrial de activitate al CDI pentru anul școlar 2013-2014
- Figura 83.** Numărul unităților de învățământ în care a fost definită o politică documentară
- Figura 84.** Rata unităților de învățământ care au fixate obiective infodocumentare în proiectul semestrial de activitate
- Figura 85.** Număr de ore pe săptămână alocate activităților pedagogice (media/săptămână)
- Figura 86.** Gradul de satisfacție privind ponderea activităților pedagogice derulate în CDI în anul școlar 2013-2014
- Figura 87.** Gradul de satisfacție privind ponderea activităților culturale derulate în anul școlar 2013-2014
- Figura 88.** Gradul de satisfacție privind ponderea activităților de comunicare derulate în CDI în anul școlar 2013-2014
- Figura 89.** Gradul de satisfacție privind ponderea activităților gestionare derulate în CDI în anul școlar 2013-2014
- Figura 90.** Numărul unităților de învățământ care au proiectat un demers progresiv de dezvoltare a competențelor infodocumentare
- Figura 91.** Numărul de unități de învățământ în care a fost propusă cel puțin o secvență de învățare cu fiecare clasă de elevi
- Figura 92.** Participarea responsabililor CDI la organizarea activităților pedagogice derulate în CDI
- Figura 93.** Număr unități de învățământ/nivel) la care sunt abordate noțiuni legate de prezentarea și *cunoașterea structurilor infodocumentare*
- Figura 94.** Situația (%) unităților de învățământ în care sunt abordate noțiuni legate de *prezentarea și cunoașterea structurilor infodocumentare/clase*
- Figura 95.** Rata unităților de învățământ în se abordează noțiuni privind *suporturile informației/clase*
- Figura 96.** Situația claselor la care sunt abordate noțiuni privind *proprietatea intelectuală*
- Figura 97.** Situația comparativă referitoare la abordarea noțiunilor privind presa scrisă și noile media
- Figura 98.** Situația claselor la care sunt abordate noțiuni legate de *definirea subiectului de cercetare*

- Figura 99.** Situația claselor la care sunt abordate noțiuni legate de *stabilirea cuvintelor cheie*
- Figura 100.** Situația claselor la care sunt abordate chestiuni legate de *stabilirea subiectului de cercetare: formularea unei problematice*
- Figura 101.** Situația privind abordarea noțiunilor privind definirea subiectului de cercetare
- Figura 102.** Situația privind abordarea noțiunilor privind diversificarea surselor de informare și notarea referințelor
- Figura 103.** Situația claselor la care sunt abordate noțiuni legate de *documentare*
- Figura 104.** Situația claselor la care sunt abordate noțiuni legate de selectarea informației: localizarea într-un document
- Figura 105.** Situația privind numărul de unități de învățământ care propun elevilor de gimnaziu și liceu activități de dezvoltare a competențelor de *localizare a informației*
- Figura 106.** Situația comparativă a ratei unităților de învățământ care propun abordarea noțiunilor privind *evaluarea și luarea de notițe* la clasele de gimnaziu și liceu
- Figura 107.** Situația comparativă a ratei unităților de învățământ care propun abordarea noțiunilor privind *comunicarea informațiilor* la clasele de gimnaziu și liceu
- Figura 108.** Situația claselor la care sunt abordate noțiuni privind *evaluarea/autoevaluarea cercetării și a produsului final*
- Figura 109.** Situația comparativă a funcțiilor îndeplinite și de îndeplinit de CDI
- Figura 110.** Principalele trei funcții îndeplinite de CDI la nivelul unității de învățământ
- Figura 111.** Principalele trei funcții care ar fi indicat a fi îndeplinite de CDI la nivelul unității de învățământ
- Figura 112.** Gradul de participare al CDI la creșterea serviciilor educaționale la nivelul unității de învățământ
- Figura 113.** Situația comparativă privind numărul de ore alocate pe săptămână activității cu publicul în unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 114.** Situația comparativă privind numărul de ore alocate pe săptămână pentru activitățile programate în unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 115.** Situația comparativă privind numărul de ore alocate pe săptămână pentru activitățile libere/neprogramate în unitățile de învățământ participante la studiu

- Figura 116.** Situația comparativă privind numărul de elevi/săptămână care utilizează individual CDI din unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 117.** Situația comparativă privind numărul de elevi pe săptămână care utilizează cu clasa/grupa CDI din unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 118.** Situația comparativă privind numărul de profesori/săptămână care utilizează CDI individual sau cu grupe de elevi
- Figura 119.** Situația comparativă privind numărul de calculatoare puse la dispoziția elevilor în CDI
- Figura 120.** Situația comparativă privind numărul de profesori documentariști/responsabili CDI care participă șa consilii și comisii specifice în unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 121.** Situația comparativă privind responsabilitatea stabilirii orarului CDI în unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 122.** Situația comparativă privind tipurile de servicii oferite utilizatorilor CDI în unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 123.** Situația comparativă privind gradul de realizare al diferitelor proiecte de activitate ale CDI
- Figura 124.** Situația comparativă privind numărul de ore/săptămână alocate activităților pedagogice derulate cu clasa/grup de elevi în CDI în unitățile de învățământ participante la studiu
- Figura 125.** Situația comparativă privind ponderea participării profesorului documentarist / responsabilului CDI la activitățile derulate în CDI
- Figura 126.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind organizarea și funcționarea structurilor infodocumentare
- Figura 127.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *suporturile informației*
- Figura 128.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *proprietatea intelectuală și drepturile de autor*
- Figura 129.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *noile media și presa scrisă*
- Figura 130.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *definirea subiectului de cercetare*
- Figura 131.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *documentarea: notarea referințelor, diversificare suporturilor de informare*

- Figura 132.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *documentarea: spațiul informațional, motoare de căutare, utilizarea anuarelor*
- Figura 133.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *localizarea informației*
- Figura 134.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *evaluarea informației: relevanță, fiabilitate*
- Figura 135.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *evaluarea informației și luarea notițelor*
- Figura 136.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *comunicarea informației: reformulare și reutilizarea informațiilor*
- Figura 137.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *comunicarea informației: citarea surselor și publicarea informațiilor*
- Figura 138.** Situația comparativă privind abordarea/clase a noțiunilor privind *autoevaluarea și evaluarea demersului de cercetare*
- Figura 139.** Situația comparativă privind constările și reprezentările cu privire la activitatea derulată în noile structuri infodocumentare - CDI
- Figura 140.** Situația comparativă privind modalitățile de dezvoltare a culturii informației prin CDI
- Figura 141.** Situație comparativă România-Franța privind nivelul de dotare cu calculatoare al CDI
- Figura 142.** Număr ore/săptămână alocate activităților pedagogice – în sistemul francez
- Figura 143.** Număr ore/săptămână alocate activităților pedagogice – în sistemul românesc
- Figura 144.** Situația privind abordarea noțiunilor *documentul, suportul informației* – pe nivele de învățământ în Franța și România
- Figura 145.** Situația privind abordarea noțiunii *proprietatea intelectuală* – pe nivele de învățământ în Franța și România
- Figura 146.** Situația privind abordarea noțiunilor *presa scrisă și noile media* – pe nivele de învățământ în Franța și România
- Figura 147.** Situația privind abordarea noțiunilor *surse de informare și notarea referințelor* – pe clase în Franța și România
- Figura 148.** Situația privind abordarea noțiunilor *spațiul informațional, motoare de căutare, utilizarea anuarelor* – pe clase în Franța și România

- Figura 149.** Situația privind abordarea noțiunilor *localizarea informației: index, cuprins* – pe clase în Franța și România
- Figura 150.** Situația privind abordarea noțiunilor *evaluarea informației* – pe clase în Franța și România
- Figura 151.** Situația privind abordarea noțiunilor *luarea de notițe* – pe clase în Franța și România
- Figura 152.** Situația privind abordarea noțiunilor *reformularea informațiilor, publicarea pe suporturi multiple* – pe clase în Franța și România
- Figura 152.** Situația privind abordarea noțiunilor reformularea informațiilor, publicarea pe suporturi multiple – pe clase în Franța și România
- Figura 153.** Situația privind abordarea noțiunilor *reutilizarea informațiilor, citarea surselor, bibliografie* – pe clase în Franța și România

## LISTA TABELELOR

- Tabelul 1.** Ponderea utilizării internetului pe grupe de vârstă (a persoanelor
- Tabelul 2.** Rata bruta de cuprindere școlară de la nivelul învățământului primar la învățământul superior, ca raport din populația cu vârsta de 6-23 ani
- Tabelul 3.** Rata bruta de cuprindere școlară de la nivelul învățământului preuniversitar de la învățământul preșcolar la la învățământul liceal, ca raport din populația cu vârsta de 3-18 ani
- Tabelul 4.** Etape în implementarea proiectului / etape de extindere
- Tabelul 5.** Situație privind numărul unităților de învățământ (cu PJ) dotate cu CDI la nivelul de județ
- Tabelul 6.** Funcțiile CDI la nivelul unei unități de învățământ preuniversitar
- Tabelul 7.** Activitățile CDI - criterii de clasificare și tipuri de activități
- Tabelul 8.** Nivele de management, instituții și responsabilități în asigurarea managementului CDI
- Tabelul 9.** Fișă sintetică de prezentare a CDI
- Tabelul 10.** Competențele (generale și specifice) evaluate la concursul pentru ocuparea posturilor de profesori documentariști
- Tabelul 11.** Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2009-2010 pentru specialitatea *profesori documentariști* pentru toate tipurile de finanțare
- Tabelul 12.** Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2010-2011 pentru specialitatea *profesori documentariști* pentru toate tipurile de finanțare



- Tabelul 13.** Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2011-2012 pentru specialitatea *profesori documentariști* pentru toate tipurile de finanțare
- Tabelul 14.** Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2012-2013 pentru specialitatea *profesori documentariști* pentru toate tipurile de finanțare
- Tabelul 15.** Situația ocupării normelor didactice în anul școlar 2013-2014 pentru specialitatea *profesori documentariști* pentru toate tipurile de finanțare
- Tabelul 16.** Schimbări constatate la nivelul unităților de învățământ/structurii infodocumentare după transformarea în CDI (indicatori calitativi și cantitativi)
- Tabelul 17.** Participarea CDI la ameliorarea indicatorilor privind dezvoltarea unităților de învățământ
- Tabelul 18.** Modalitățile de dezvoltare a culturii informației realizabile la nivelul unităților de învățământ
- Tabelul 19.** Situația comparativă privind nivelul de realizare a activităților/categoriilor de activități
- Tabelul 20.** Gradul de participare a CDI la ameliorarea unor indicatori calitatea activității structurilor infodocumentare

## BIBLIOGRAFIE

Administrația prezidențială a României. *România*. [online]. Presidency.ro [accesat la: 3 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.presidency.ro/ro/presedinte/romania>

Agenția Națională Socrates, Centrul Național pentru Documentare și Analiză a Învățământului, Unitatea Națională EURYDICE. *Educația în România. Privire generală*. București, 1998.

Ambasada Franței în România. *Nota de fundamentare a proiectului Educație pentru informație în mediul rural defavorizat*. București, iulie 2000.

Ambassade de France en Roumanie - Service de Cooperation et d'Action Culturelle. *Projet Éducation à l'information en milieu rural défavorisé*. București, 2007.

Ambassade de France en Roumanie. Service de Cooperation et d'Action Culturelle. *Raport de etapă - Proiect Éducation à l'information en milieu rural défavorisé / Proiect Educație pentru informație în mediul rural defavorizat din aprilie 2007*, autor: Corina Stănilă. București, 2007.

AMBROSI, Alain; PEUGEUT, Valerie; PIMIENTA, Daniel. *Enjeux de mots: regards multiculturels sur les sociétés de l'information*. C& F Editions, 2005.

American Library Association (ALA). *Presidential Committee on Information Literacy: Final Report*. [online]. American Library Association. 1989 [accesat la: 5 septembrie 2015]. Disponibil la: <http://www.ala.org/acrl/publications/whitepaper/presidential>

*Analiza mediului școlar în raport cu implementarea reformei curriculare*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2012.

ANTONESCU, Simona. *Ghidul centrelor de documentare și informare, al bibliotecilor școlare și al bibliotecilor publice pentru copii / S.M. Antonescu; Simona Fortin*. București: Semn de Carte. Volumul I, 2009.

Association des Professeurs Documentalistes de l'Education Nationale (APDEN). *Des learning centres a la place des CDI? Réflexion préliminaire au séminaire de l'ESEN "Du CDI au learning center"* [online]. APDEN. 2011. [accesat la: 21 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.apden.org/Des-learning-centres-a-la-place.html>

Association des Professeurs Documentalistes de l'Education Nationale (APDEN). *Note sur les professeurs documentalistes: statuts, missions, services*. 6 decembrie 2013 [online]. APDEN. 2013 [accesat la: 28 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://apden.org/Note-sur-les-professeurs.html>

BAYARD-PIERLOT, Jacqueline. *Clés pour les CDI / Jacqueline Bayard-Pierlot; Marie-José Birglin*. Paris: Hachette Littérature, 1999.

BAYARD-PIERLOT, Jacqueline; BIRGLIN, Marie-José. *Les CDI au cœur du projet pédagogique*, ed. Hachette Education, 1997.

BĂDĂU, Georgeta. *Amenajarea și gestionarea unui CDI: Ghid pentru personalul de conducere și personalul din centrele de documentare și informare* / Georgeta Bădău; Antonina Panait. Alba Iulia: [s.n.], 2006.

BĂDĂU, Georgeta. *Inițiere în cercetarea documentară*. Alba Iulia: Editura Casei Corpului Didactic Alba, 2004.

BEGUIN-VERBRUGGE, Annette. *Preface*. In: Chapron, Françoise; Delamotte, Eric (coord.). *L'Éducation a la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presse de l'enssib, 2010.

BELL, Daniel. *The coming of Post-Industrial Society* [online]. [accesat la: 9 aprilie 2016]. Disponibil la: [https://www.os3.nl/\\_media/2011-2012/daniel\\_bell\\_-\\_the\\_coming\\_of\\_post-industrial\\_society.pdf](https://www.os3.nl/_media/2011-2012/daniel_bell_-_the_coming_of_post-industrial_society.pdf)

BEN YOUSSEF, Adel. *Les quatre dimensions de la fracture numérique*. [online]. In: *Réseaux, Lavoisier*, 2004, 2004/5 (127-128), pp. 181-209. <10.3917/res.127.0181>. <halshs-00937293> [accesat la: 5 martie 2016]. Disponibil la: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00937293>

BERCU, Nicoleta. *A învăța să înveți în școală, dincolo de logica implicită a simțului comun*. [online]. Institutul de Științe ale Educației [Accesat: 19.08.2015]. Disponibil la: <http://www.ise.ro/a-invata-sainveti-in-scoala-dincolo-de-logica-implicita-a-simtului-comun>

BERINDEI, Cosmina. *Management cultural în Centrele de Documentare și Informare*. / Cosmina Berindei; Dorina Kudor; Alina Petri. Cluj Napoca: CCD Cluj, 2009.

BERTIDE-LIMIER, Marthe Recette. *Pour un CDI plus communicant*. [online]. SavoirCDI, 2011 [accesat la: 08.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/communication-diffusion/reflexion/le-cdi-communiquant/recette-pour-un-cdi-plus-communiquant.html>

*Bibliotecile publice și societatea informației*. București: ABBPR, 1998.

BLANCHART, Marguerite-Marie. *Partenariats entre documentalistes et professeurs de matières scientifiques : des projets à inventer*. [online]. SPIRALE revue de recherche en education – 1997. [accesat la: 06.05.2018]. Disponibil la: [http://www.spirale-edu-revue.fr/IMG/pdf/4\\_BLANCHARD.pdf](http://www.spirale-edu-revue.fr/IMG/pdf/4_BLANCHARD.pdf)

BRÉDA, Isabelle; COMBÈS, Yolande; PETIT, Laurent. *L'éducation à l'information dans le milieu scolaire révélatrice des enjeux relatifs au changement de paradigme éducatif?* in *Études de communication. Langages, information, médiations*, 2012, p. 117-130 [online]. [accesat la 05.03.2018]. Disponibil la: <https://edc.revues.org/3406>

BRETTON, Philippe. *La société de la connaissance: généalogie d'une double réduction* [online]. In: *Éducation et Sociétés*, n.15, 2001. [accesat la: 2 septembrie 2015]. Disponibil la: <http://ife.ens-lyon.fr/publications/edition-electronique/education-societes/RE015-3.pdf>

BRIL, Blandine (2002). *Apprentissage et contexte*. *Intellectica*, n°35, p.251-268.

București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2009, p. 37-113.

Casa Corpului Didactic Sibiu. *Dosare de acreditare – Programe de formare continuă Educație pentru informație I și Educație pentru informație II*. Sibiu, 2014.

Casa Corpului Didactic. *Rapoartele Caselor Corpului Didactic din aprilie 2012 cu privire la Stadiul implementării proiectului „Educație pentru informație”/CDI – răspuns la Adresei/Notei MECTS nr. 38356/20.04.2012 ref.: Actualizarea bazei de date privind rețeaua de centre de documentare (CDI) din județ*. București, 2012.

CATTELAINE, Anne. *CPE et professeur documentaliste: deux partenaires pour la réussite des élèves Education*. 2012. [accesat la: 05.05.2018]. Disponibil la: <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-00840750/document>

CATTS, Ralph; LAU, Jesus. *Vers des indicateurs de la maîtrise de l'information*. Paris: UNESCO, 2008.

*Ce este și ce nu este un hub?* de Dragoș Roua [online] Bussinessdays. [accesat la: 8 iunie 2018]. Disponibil la: publicat în <https://www.businessdays.ro/Blog/Ce-este-si-ce-nu-este-un-hub>

*Ce sunt hub-urile de afaceri?* [online]. InCont. 2010 [accesat la: 10 iunie 2018]. Disponibil la: <http://incont.stirileprotv.ro/aplicatii/ce-sunt-hub-urile-incubatoarele-de-afaceri-mike-butcher-editor-la-techcrunch-invitat-la-ilikeit.html>

Centre International des Etudes Pédagogiques. <http://www.ciep.fr>

*Centrul de Documentare și Informare*. Alba Iulia, 2002.

CHAPRON, Françoise. *Evolutions et mutations des CDI face à la société de la connaissance*, comunicare în cadrul Conferinței CDI în dinamica societății cunoașterii, Sibiu, 21 mai 2012.

CHAPRON, Françoise. *L'éducation à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presses de l'enssib, 1999.

CHAPRON, Françoise. *Les CDI (Centres de documentation et d'information) des lycées et collèges*. Paris: Presses Universitaires de France, 1999.

CHAPRON, Françoise. *Les CDI des lycées et collèges: de l'imprimé au numérique*, ed. PUF, 2012.

CHAPRON, Françoise; DELAMOTTE, Eric (coord.). *L'éducation à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presses de l'enssib, 2010.

Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP). *An introduction to information literacy* [online]. CILIP. 2003 [accesat la: 26 iulie 2015]. Disponibil la: <http://www.cilip.org.uk/get-involved/advocacy/information-literacy/Pages/definition.aspx>

CHEVALIER, Brigitte; COLIN, Michelle. *Explorer l'information au CDI, une activité transdisciplinaire*. INRP, 1992.

CLEMENT, Fabrice. *Société de l'information ou société „informationnelle”?* *L'Europe et les Etats-Unis face aux nouvelles technologies de l'information* [online]. [accesat la: 09 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.fabriceclement.net/doc/6.pdf>

Comisia Europeană – Eurydice - *Educație formare și tineret. Rețeaua de informare asupra educației în Europa. Glosarul European al Educației. Personal didactic*. 2002, vol. 3, p. 66 [online] [accesat la: 14.09.2016]. Disponibil la: [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/european\\_glossary/036RO.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/european_glossary/036RO.pdf)

Comisia Europeană. *Comunicat de presă* - Comisia Europeană – Stasbourg, 14 septembrie 2016 [online]. Comisia Europeană. 2016. [accesat la: 30 octombrie 2016]. Disponibil la: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-16-3008\\_ro.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3008_ro.htm)

Comisia Europeană. *Education and Training Monitor, 2014* [online]. Ec.Europa.eu [accesat la: 16 iulie 2017]. Disponibil la: [http://ec.europa.eu/education/library/publications/monitor14\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/library/publications/monitor14_en.pdf)

Comisia Europeană. România: *Prezentare generală. Structura sistemului de învățământ* [online]. Europa.eu [accesat la: 14 iulie 2017]. Disponibil la: [https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/România:Prezentare\\_generală#Structura\\_sistemului\\_na.C8.9Bional\\_de\\_educa.C8.9Bie](https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/România:Prezentare_generală#Structura_sistemului_na.C8.9Bional_de_educa.C8.9Bie)

Comisia Europeană. *Semestrul european*. [online]. Ec.Europa.eu [accesat la: 10 iulie 2017]. Disponibil la: [http://ec.europa.eu/europe2020/index\\_ro.htm](http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm)

Comisia Europeană. *Agenda digitală pentru Europa - Comunicare a Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și social European și comitetul regiunilor* [online]. Comisia Europeană - EUR-LEX. [accesat la: 30 aprilie 2016]. Disponibil la: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52010DC0245R(01))

Comisia Europeană. *Europa 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii* [online]. Comisia Europeană, Bruxelles. 03.03.2010. [accesat la: 30 aprilie 2016]. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:RO:PDF>

Conseil d'Analyse Economique. *La société de l'information – Rapport de CURIEN, Nicolas; MUET, Pierre-Alain*. [online]. La Documentation française. Paris. 2004 [accesat la: 8 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/044000180.pdf>

*Constituția României*, republicată (2003) publicată pe site-ul oficial al Curții Constituționale a României [online]. CCR [accesat la: 8 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.ccr.ro/constitutia-romaniei-2003>

*Coordonate ale unui nou cadru de referință al curriculumului național*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2012.

CORBIN-MENARD, Jocelyne. *La médiatisation du professeur documentaliste dans l'environnement numérique de travail. Une mise en scène d'activités génératrices d'autonomie*. In : *Distances et Médiation des savoirs*, 2015. [online]. [accesat la: 03.03.2018]. Disponibil la : <https://dms.revues.org/1130>

CORDIER, Anne. *Le CDI: un laboratoire à la croisée des mondes*. Médiadoc, n°3, octobre 2009, p. 6-10. [online]. APDEN. 2012. [accesat la: 15 mai 2018]. Disponibil la: <http://apden.org/Le-CDI-un-laboratoire-a-la-croisee.html>

CORDIER, Anne. *Le développement d'une culture de l'information chez les élèves: quel rôle du CDI et du professeur documentaliste?* Comunicare în cadrul Conferinței Naționale CDI, vector al dezvoltării culturii informației, Sibiu, 8-9 noiembrie 2013.

CORDIER, Anne; LIQUETE, Vincent. *La translittératie, un facteur de réagencement de l'organisation scolaire?*. 19ème Colloque Bilatéral Franco-Roumain en Sciences de l'Information et de la Communication, Mars 2013, Bucarest, Roumanie. [online]. HAL archives ouvertes. [accesat la: 25 august 2017]. Disponibil la : [https://halshs.archives-ouvertes.fr/sic\\_01066402/document](https://halshs.archives-ouvertes.fr/sic_01066402/document)

CREȚU, Daniela; NICU, Adriana; MARA, Daniel. *Pedagogie: formarea inițială a profesorilor*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2005.

CRIȘAN, Alexandru (coord.), DVORSKI, Monica; LEU, Orventina. *Reforma la firul ierbii. Programul Educația 2000+ sau lecțiile unui proces de schimbare; un studiu de politici educaționale*. București: Humanitas Educațional, 2003.

CUCOȘ, Constantin. *Pedagogie*. Iași: Polirom, 1996.

DELAMOTTE, Eric. *Dynamique du développement de la culture informationnelle: facteurs et étapes La modernization des structures info-documentaires* – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, vector al dezvoltării culturii informației, Sibiu, 8-9 noiembrie 2013.

DELAMOTTE, Eric; CORDIER, Anne. *La Cultures informationnelle: quelques pistes pour sa didactisation*. [online]. In: Communication, technologie et développement, n 1, 2014. [accesat la: 12 mai 2017]. Disponibil la: <http://www.comtecdev.com/fr/media/telechargement/revue/numerozero/Eric-Delamotte.pdf>

DELAMOTTE, Eric; LIQUÈTE, Vincent; FRAU-MEIGS, Divina. *La translittératie ou la convergence des cultures de l'information: supports, contextes et modalités* [online]. In: Spirale, 2014, pp.145-156. <hal-00927529> [accesat la: 22 august 2017]. Disponibil la: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00927529/document>

DELAPLACE, Dominique. *Donner un cadre juridique à la société de l'information*, BBF, 2000, n° 5, p. 130-132 [online]. BBF. 2000 [accesat la: 12 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2000-05-0130-005>

DELPEUCH, Thierry. *Comprendre la circulation internationale des solutions d'action publique: panorama des policy transfer studies* [online]. In: Critique Internationale, 2009/2, nr. 43, pp.153-165. [accesat la: 2 iunie 2018]. Disponibil la: <https://www.cairn.info/revue-critique-internationale-2009-2-page-153.htm>

DENECKER, Claire; SERRES, Alexandre (coord.). *L'éducation à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presses de l'ENSSIB, 2010.

*Dezvoltarea competențelor-cheie în școlile din Europa: provocări și oportunități pentru politică. Raport Eurydice. Luxemburg: Oficiul pentru publicații al Uniunii Europene, 2012* [online]. [Accesat: 19.08.2015]. Disponibil la: [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic\\_reports/145RO.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/145RO.pdf)

DOURY-BONNET, Juliette, *Les bibliothèques dans la société mondiale de l'information*. In: *BBF*, 2004, n° 3, p. 95-96 [online] <http://bbf.enssib.fr/> Accesat: 12.09.2012

DRĂGĂNESCU, Mihai. *Societatea informațională – societatea cunoașterii. Concepte, soluții și strategii pentru România*. [online]. Institutul de cercetări pentru inteligență artificială “Mihai Drăgănescu”, Academia Română [accesat la: 24 octombrie 2015]. Disponibil la: <http://www.racai.ro/~dragam/CULTURA&SC.pdf>

DRĂGĂNESCU, Mihai. *Societatea informațională și a cunoașterii – vectorii societății cunoașterii*. [online]. Academia Română [accesat la: 23 octombrie 2015]. Disponibil la: [www.academiaromana.ro/pro\\_pri/doc/st\\_a01a.doc](http://www.academiaromana.ro/pro_pri/doc/st_a01a.doc)

*Du CDI au 3C (Centre de connaissances et de culture)* [online]. Docpourdocs. 2012 [accesat la: 21 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.docpourdocs.fr/spip.php?breve654>

DUPLESSIS, Pascal. *Entrer dans la culture de l'information par les usages* [online]. Les trois couronnes. 2009. [accesat la: 24 august 2015]. Disponibil la: <http://esmeree.fr/lestroiscouronnes/idoc/outils/entrer-dans-la-culturede-l-information-par-les-usages>

DUPLESSIS, Pascale. *L'Éducation aux médias et à l'information (EMI) et la stratégie numérique : Le choc des cultures*. Partie 1. p. 89. [online]. *Les Trois couronnes*. 2015 [accesat la: 4 iulie 2018]. Disponibil la: <http://lestroiscouronnes.esmeree.fr/identite-professionnelle/l-education-aux-medias-et-a-l-information-emi-et-la-strategie-numerique>

DURPAIRE, Jean-Louis, *Les politiques documentaires des établissements scolaires – Rapport à monsieur le ministre de l'éducation nationale, de l'enseignement supérieur et de la recherche*, n. 2004-037 du mai 2014 [online]. Media Education [accesat la: 11 mai 2018]. Disponibil la: <http://media.education.gouv.fr/file/39/2/6392.pdf>

Ecole Nationale Supérieure des Sciences de l'Information et des Bibliothèques (ENSIB). *Politique documentaire*. [online]. ENSIB. [accesat la: 01.05.2018]. Disponibil la: <http://www.enssib.fr/le-dictionnaire/politique-documentaire>

École nationale supérieure des sciences de l'information et des bibliothèques. *Learning center* [online]. ENSSIB. [accesat la: 12 iulie 2018]. Disponibil la: <http://www.enssib.fr/le-dictionnaire/learning-center>

École supérieure du professorat et de l'éducation (ESPE) Académie de Rouen. *Master - Métier de l'Enseignement, Education et Formation, Professeur documentaliste* [online]. ESPE - Académie de Rouen. [accesat la: 08.05.2018]. Disponibil la: <http://espe.univ-rouen.fr/master-metiers-de-l-enseignement-education-et-formation-professeur-documentaliste-543063.kjsp>

École supérieure du professorat et de l'éducation (ESPE) Languedoc-Roussillon. *Le métier de professeur documentaliste*. [online]. ESPE Languedoc-Roussillon. [accesat la:

03.05.2018]. Disponibil la: <http://www.espe-lr.fr/devenir-enseignant/le-metier-de-professeur-documentaliste>

*Éducation aux médias et à l'information (EMI) - EMI au collège – 2017*, <http://www.ac-grenoble.fr/disciplines/documentation/>

ELIAS: Norbert. *Qu'est-ce que la sociologie?* Paris: Pocket, 1970

ENACHE, Ionel. *Managementul schimbării în structurile infodocumentare*. [online]. [accesat la: 12.07.2018]. Disponibil la: <http://www.lisr.ro/6-enache.pdf>

ENACHE, Ionel. *Marketingul în structurile infodocumentare*. București: Editura Universității din București, 2006.

*Enseigner à l'ère numérique*. [online]. Académie de Nantes - Numérique et enseignement. [accesat la: 06.05.2018]. Disponibil la: <http://www.pedagogie.ac-nantes.fr/numerique-et-enseignement/bibliotheque/enseigner-a-l-ere-numerique-818559.kjsp>

ERICH, Agnes. *Managementul informației în structurile infodocumentare*, În: *Revista Biblioteca*, nr. 7/2006.s

ERNOULT, Martine, LEBLOND, Françoise, *Le projet d'information documentaire de l'établissement*, Hachette Education, 2001.

*Espace de mutualisation sur le Politique documentaire - École nationale supérieure des sciences de l'information et des bibliothèques (ENSSIB) – 2017* [online]. [accesat la 20.07.2017]. Disponibil la: <http://poldoc.enssib.fr/>

EUR-LEX – Uniunea Europeană. *O agenda digitală pentru Europa* [online]. EurLex [accesat la: 10 iulie 2017]. Disponibil la: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:si0016&from=RO>

Eurostat. *Population on 1 January 2016* [online]. Eurostat - Ec.Europe.Eu [accesat la: 7 iulie 2017]. Disponibil la: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00001>

EUROSTAT. *Statistici privind societatea informațională – gospodării și persoane* [online]. Eurostat Statistics Explained. 2015 [accesat la: 29 iunie 2016]. Disponibil la: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Information\\_society\\_statistics\\_-\\_households\\_and\\_individuals/ro](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Information_society_statistics_-_households_and_individuals/ro)

EUROSTAT. *Utilizarea internetului - Statistici privind societatea informațională – gospodării și persoane* [online]. EUROSTAT [accesat la: 29 iunie 2016]. Disponibil la: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Frequency\\_of\\_internet\\_use,\\_2014\\_\(%25\\_of\\_individuals\\_aged\\_16\\_to\\_74\)\\_YB15.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Frequency_of_internet_use,_2014_(%25_of_individuals_aged_16_to_74)_YB15.png)

Eurydice - Comisia Europeană. *Educație formare și tineret. Rețeaua de informare asupra educației în Europa. Glosarul European al Educației. Personal didactic*. 2002, vol. 3. [online]. EACEA. 2002. [Accesat: 14.09.2012]. Disponibil la: [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/european\\_glossary/036RO.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/european_glossary/036RO.pdf)



FABRE, Isabelle, VEYRAC. *Des représentations croisées pour l'émergence d'une médiation de l'espace documentaire*. In: *Langages & communication* n° 156, juin 2008, p. 103-116.

FERRY, Françoise, *Politique documentaire, rôles et métiers*, 15 mars 2001. [online] *Savoirs CDI*. [accesat la: 12.05.2017]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoircdi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire/les-fondements-et-textes-generaux/politique-documentaire-roles-et-metiers.html>

*Feuille de position B2i: brevet informatique et internet–Collège* [online]. Ministère de l'Éducation Nationale. [Accesat la: 15.08.2015]. Disponibil la: [http://cache.media.eduscol.education.fr/file/2012/58/5/b2i-NivCollege16.11\\_233585.pdf](http://cache.media.eduscol.education.fr/file/2012/58/5/b2i-NivCollege16.11_233585.pdf).

*Fișa cadru a postului profesorului documentarist* (anexa 31) aprobată prin Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 6143/2011 privind aprobarea *Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar*.

*Fișa cadru de evaluare a profesorului documentarist* (anexa 30) aprobată prin Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 6143/2011 privind aprobarea *Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar*.

*Fișa de evaluare a centrului de documentare și informare*, anexă la *ROF bibliotecii școlare și CDI* aprobat prin OMECTS nr. 5556/2011.

FRAU-MEIGS, Divina. *La radicalité de la culture de l'information à l'ère cybériste* [online]. Institut National de l'Audiovisuel (INA) – INA Expert, 2011. [accesat la: 15 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.ina-sup.com/>

FRAU-MEIGS, Divina. *Politiques publiques en éducation aux médias et à l'information : quand l'ailleurs informe ici*. In: Chapron, Françoise; Delamotte, Eric (coord.). *L'Éducation à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presse de l'enssib, 2010, p. 117.

GORDON, Thomas; BURCH, Noel. *Profesorul eficient: programul Gordon pentru îmbunătățirea relației cu elevii*. București: editura Trei, 2011.

GRAJON, Fabien. *Inégalités numériques et reconnaissance sociale. Des usages populaires de l'informatique connectée*. In: *Les Cahiers du Numérique* 2009/1 (vol.5) pp.21

Guvernul Republicii Franceze. *Le fossé numérique en France. Rapport du Gouvernement au Parlement établi en application de l'article 25 de la loi n 2009-1572 du 17 décembre 2009 relative à la lutte contre la fracture numérique*. [online]. La documentation française. 2011, p.6. [accesat la: 28 august 2016]. Disponibil la: <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/rapports-publics/114000679/index.shtml>

Guvernul României, *Standarde de referință și indicatori de performanță pentru evaluarea și asigurarea calității în învățământul preuniversitar* – aprobate prin Hotărârea de Guvern nr. 1534 din 25 noiembrie 2008 – publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, Nr. 822/8.XII.2008

Guvernul României. *Strategia națională privind Agenda digitală pentru România 2020* – aprobată de Guvernul României prin Hotărârea pentru aprobarea Strategiei naționale privind Agenda Digitală pentru România 2020 nr. 245 din 7 aprilie 2015, publicată în Monitorul

Oficial al României, partea I, nr. 340 bis/19.V.2015 [online]. ANCOM. [Accesat la: 17 septembrie 2016]. Disponibil la: [http://www.ancom.org.ro/uploads/links\\_files/Strategia\\_nationala\\_privind\\_Agenda\\_Digital\\_a\\_pentru\\_Romania\\_2020.pdf](http://www.ancom.org.ro/uploads/links_files/Strategia_nationala_privind_Agenda_Digital_a_pentru_Romania_2020.pdf)

HORTON, Forest Woody. *Introduction à la maîtrise de l'information*. Paris: UNESCO, 2008, p. 10-15.

*Information et documentation en milieu scolaire, groupe établissement et vie scolaire de l'IGEN*, janvier 2001. [online]. Savoirs CDI. [accesat la : 23.07.2017]. Disponibil la: [https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/fileadmin/fichiers\\_auteurs/Metier/documentIG\\_01.pdf](https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/fileadmin/fichiers_auteurs/Metier/documentIG_01.pdf)

*Institutul Național de Statistică din România. Comunicat nr. 305 din 5 decembrie 2016* [online]. Institutul Național de Statistică din România. 2016 [accesat la: 30 ianuarie 2017]. Disponibil la: [http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com\\_presa/com\\_pdf/tic\\_r2016.pdf](http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/tic_r2016.pdf)

Institutul Național de Statistică. *Repere economice și sociale regionale: Statistică teritorială*, cap. Organizarea administrativă a teritoriului României, p. 27. [online]. INSSE [accesat la: 3 iulie 2016]. Disponibil la: <http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/Statistica%20teritoriala/Statistica%20teritoriala%202013.pdf>

Institutul Național de Statistică. *Rezultate definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011*, [online]. Recensamantromania [accesat la: 4 iulie 2017]. Disponibil la: [http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL\\_2011.pdf](http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL_2011.pdf)

Institutul Național de Statistică. *Statistica teritorială*. [online]. INSSE [accesat la 1 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/Statistica%20teritoriala/Statistica%20teritoriala%202013.pdf>

Institutul Național pentru Evaluare și Strategie. *Românii și Internetul – studiu privind utilizarea Internetului în România și comportamentul internautic al românilor*. [online]. Institutul Național pentru Evaluare și Strategie. 2011 [accesat la: 26 iunie 2016]. Disponibil la: <http://www.adhugger.net/wp-content/uploads/2011/03/romanians-and-the-internet-study.pdf>

International Federation of Library Associations (IFLA). *Documente audiovizuale și multimedia în biblioteci: ghid IFLA*. Mircea REGNEALĂ (trad.), București: Editura ABR, 2008, p. 21.

International Telecommunications Union (ITU). *Somment mondial sur la société de l'information - Genève 2003 - Tunis 2005 / World summit on the information society Geneva, 2003 – Tunis 2005* [online]. ITU – Committed to connecting the world. [accesat la: 12 aprilie 2016]. Disponibil la: <http://www.itu.int/net/wsis/>

ITO, Misako. *L'UNESCO et la formation à la maîtrise de l'information*. În: Chapron, Françoise; Delamotte, Eric (coord.). *L'Education à la culture informationnelle*. Villeurbanne: Presse de l'enssib, 2010, p. 115.

JACOBY, Jancob. *Perspectives on Information Overload*. [online]. Journal of Consumer Research. Februarie 1984. [accesat la: 14 februarie 2016]. Disponibil la: [https://www.researchgate.net/publication/24098359\\_Perspectives\\_on\\_Information\\_Overload](https://www.researchgate.net/publication/24098359_Perspectives_on_Information_Overload)

JOUBAIRE, Claire. *EMI: partir des pratiques des élèves*. Dossier de ceill de l'IFE, nr. 115, janvier. Lyon: ENS de Lyon, 2017.

JUANALS, Brigitte. *La culture de l'information: du livre au numérique*. Paris: Hermès, 2003.

KELLNER, Catherine; MASSOU, Luc; MORELLI, Pierre. *(Re)penser le non-usage des tic*, [online]. In: Questions de communication 18 | 2010. [accesat la: 14 iunie 2017]. Disponibil la: <http://questionsdecommunication.revues.org/395> ; DOI : 10.4000/questionsdecommunication.395

KIYINDOU, Alain. *De la fracture numérique à la diversité cognitive – communication au colloque Culture, communication et globalisation* [online]. Reseaudel, Brazzaville-Kinshasa. 2006. [accesat la : 20 mai 2016]. Disponibil la : [http://www.reseaudel.fr/wp-content/uploads/2013/12/pdf\\_Kiyindou\\_2006.pdf](http://www.reseaudel.fr/wp-content/uploads/2013/12/pdf_Kiyindou_2006.pdf)

KOENIG, Didier. *La politique documentaire*. [online]. Réseau CANOPÉ. [accesat la: 01.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire/mise-en-oeuvre-dans-les-academies/la-politique-documentaire-dun-etablissement-denseignement.html>

KOENING, Didier. *La politique documentaire d'un établissement d'enseignement, juin 2006*. [online]. Réseau CANOPÉ. 2006. [accesat la: 10.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire/mise-en-oeuvre-dans-les-academies/la-politique-documentaire-dun-etablissement-denseignement.html>

KUDOR, Dorina, SAVA, Eleonora, BERNIDEI, Cosmina Berindei, STANILA, Corina. *Management cultural în centrele de documentare și informare*. Cluj-Napoca: Editura Casei Corpului Didactic Cluj, 2009

LAU, Jesus. *Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți (trad. Maria Vatmanu, Natalia Cheradi)*. Chișinău: Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, 2010, p. 16.

*Le hub. bpifrance* [online]. Blog.lehub.bpifrance [accesat la: 11 iunie 2018]. Disponibil la: <http://www.bpifrance-lehub.fr/le-hub-c-est-quoi/>

*LE LIVRE bleu des enseignants-documentalistes*. Orléans: CRDP de l'Académie d'Orléans-Tours, 2002.

LE MOËNNE, Christian. *Quelle conception de la communication à l'heure de la dislocation spatio-temporelle des entreprises*. Science de la société, mai 2004, nr 62

*Learning center et CDI*. [online]. Docpourdocs. 2011 [accesat la: 12 mai 2018]. Disponibil la: <http://www.docpourdocs.fr/spip.php?breve572>

*Legea nr. 1/2011 – Legea educației naționale*, Monitorul Oficial al României, nr. 18, anul 179 (XXIII), partea 1, 10 ianuarie 2011.

*Legea nr. 349 pentru modificarea și completarea Legii nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic*, Monitorul oficial al României, partea I, Nr. 683 din 29.VII.2004, Legi și decrete

LEHMANS, Anne; LIQUETE, Vincent; LIMBERG, Louise. *Les politiques d'éducation à l'information, aux médias et au numérique dans le monde*. In: Education comparée / nouvelle série, nr. 19, pp. 11-18

*Les politiques d'éducation aux médias et au numérique dans le monde* [online]. In: Education comparée / nouvelle série, nr. 19. Les Carnets de SFERE-Provence. 2018 [accesat la: 20 iulie 2018]. Disponibil la: [https://sfere.hypotheses.org/2570?utm\\_source=alert](https://sfere.hypotheses.org/2570?utm_source=alert)

LIQUETE, Vincent (coord.). *Cultures de l'information*. Les essentiels d'Hermès. Paris, CNRS Editions, 2014.

LIQUÈTE, Vincent et al. (2012). *2010-2020: la décennie de la convergence?*. In: Etudes de communication. Langages, information, médiations, vol. 38, p.9-22.

LIQUETE, Vincent. Le professeur documentaliste face aux médiations des savoirs: quels besoins, quels usages, quels dispositifs considérer? [online]. Académie de Rouen. 2014 [accesat la: 03.03.2018]. Disponibil la: <http://documentation.spip.ac-rouen.fr/IMG/pdf/liquete-rouen-vf.pdf>

LIQUÈTE, Vincent. *Médiations des savoirs et nouveaux espaces documentaires* în cadrul conferinței de cadrul Conferinței Naționale CDI, vector al dezvoltării culturii informației, Sibiu, 2013

LIQUÈTE, Vincent; DELAMOTTE, Eric; CHAPRON, Françoise. (dir.) (2012), *L'éducation à l'information, aux TIC et aux médias: le temps de la convergence?* – Études de Communication

*Logos – universalitate – mentalitate – Educație – Noutate* [online]. In: Conferința Internațională Lumen - vol. 3: Secțiunea Științe Sociale, Iași, 2011 [accesat la: 21 martie 2016]. Disponibil la: <https://books.google.ro/books?isbn=9731662588>

LYOTARD, Jean François. *Condiția postmodernă*. Editura Babel. București: 1993.

MANDEAL, Rodica; PORUMBEANU, Octavia-Luciana. *Servicii și produse în societatea contemporană*. București: Editura Universității din București, 2006;

MAURY, Yolande. *Bibliothèques, CDI et innovation: l'information, documentation, un levier? Innovation pédagogique au sein des CDI et en information-documentation scolaire, Journée d'étude, juin 2014, Lille, France*. [online]. Hal Archives-ouvertes. [accesat la: 25 mai 2018]. Disponibil la: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01651316>

MAURY, Yolande. *Espaces documentaires, espaces de savoir, espace d'expérience: vers une (re)définition du modèle des CDI?*. McKenzie, Pam, Johnson, Catherine, Stevenson, Sarah (coord.). Les intersections: gens, lieux, information. 39e congrès annuel CAIS-ACSI., Jun 2011, Fredericton, Nouveau-Brunswick, Canada. 2011, [online]. HAL archives-

overtes.fr [accesat la : 17 iulie 2018]. Disponibil la : <https://journals.library.ualberta.ca/ojs.cais-asci.ca/index.php/cais-asci/article/view/581>

*Metodologia de evaluare anuală a personalului didactic și didactic auxiliar*, aprobată prin OMECTS nr. 6143/2011

Ministère de l'éducation nationale – Franța. Circulaire n 2012-056 du 27-3-2012 *Orientation et instructions pour la preparation de la rentrée 2012* [online]. Docpourdoc. 2012 [accesat la: 20 aprilie 2018]. Disponibil la: [http://www.education.gouv.fr/pid25535/bulletin\\_officiel.html?cid\\_bo=59726](http://www.education.gouv.fr/pid25535/bulletin_officiel.html?cid_bo=59726)

Ministere de l'éducation nationale – Franța. *Les centres de connaissances et de culture*. [online]. Eduscol. 2012 [accesat la: 15 iulie 2018]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/cid59679/les-centres-de-connaissances-et-de-culture.html>

Ministerul Educației – România. Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5556/2011 privind aprobarea *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*, anexa 2.

Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire du 13 octobre 1952 / circulara din 13 octombrie 1952 – *Le rôle de la documentation dans l'enseignement du second degré* [online]. Savoirsdi [accesat la: 16 iulie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirsdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/avant-1969/circulaire-du-13-octobre-1952.html>

Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 2017-051 du 28 mars 2017 / Circulara nr. 2017-051 din 28 martie 2018 *Les missions des professeurs documentalistes* [online]. Réseau CANOPÉ [accesat la: 28 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirsdi/metier/textes-reglementaires-pour-exercer-le-metier-de-professeur-documentaliste/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/2010-2019/circulaire-n-2017-051-du-28-3-2017.html>

Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 73-274 du 27 juin 1973 / circulara nr. 73-274 din 24 iunie 1973 *Tâches des responsables des services de documentation et d'information des établissements scolaires en vue de la rentrée scolaire 1973* [online]. Réseau CANOPÉ. [accesat la 19 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirsdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/1970-1979/circulaire-n-73-274-du-27-juin-1973.html>

Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 77-070 du 17 février 1977 / Circulara nr. 77-070 din 17 februarie 1977, *Fonctions des responsables de centres de documentation et d'information (CDI) des établissements d'enseignement du second degré. – text abrogat* [online]. Réseau CANOPÉ [accesat la: 18 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirsdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/1970-1979/circulaire-n-77-070-du-17-fevrier-1977.html>

Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 82-230 du 2 juin 1982 / Circulara nr. 82-230 din 2 iunie 1982, *Objectifs pour la vie scolaire* [online]. Réseau CANOPÉ [accesat la: 19 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirsdi/metier/le->

professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/1980-1989/circulaire-n-82-230-du-2-juin-1982-extraits.html

Ministerul Educației Naționale – Franța. Circulaire n 86-123 du 13 mars 1986 / Circulara nr. 86-123 din 13 martie 1986 *Missions des personnels exerçant dans les centres de documentation et d'information* [online]. Réseau CANOPÉ [accesat la: 19 aprilie 2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/metier/le-professeur-documentaliste-textes-reglementaires/acces-chronologique-aux-textes-reglementaires/1980-1989/circulaire-n-86-123-du-13-mars-1986.html>

Ministerul Educației Naționale – Franța. *La fosse numérique en France: rapport du Gouvernement au Parlement* 2011. [online]. Ministère de l'Éducation Nationale – France. 2011 [accesat la 3 decembrie 2016]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/numerique/tout-le-numerique/veille-education-numerique/archives/2011/fosse-numerique-en-france-rapport>

Ministerul Educației Naționale – Franța. *Les centres de connaissances et de culture*. [online]. Eduscol. 2012 [accesat la: 15 iulie 2018]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/cid59679/les-centres-de-connaissances-et-de-culture.html>

Ministerul Educației Naționale – Franța. *Loi d'orientation et de programme pour l'avenir de l'école* [online]. Education.gouv.fr. [accesat la: 26 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.education.gouv.fr/bo/2005/18/MENX0400282L.htm>

Ministerul Educației Naționale – Franța. *Loi d'orientation sur l'éducation* (n 89-489 du 10 juillet 1989) [online]. Education.gouv.fr [accesat a: 20 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.education.gouv.fr/cid101274/loi-d-orientation-sur-l-education-n-89-486-du-10-juillet-1989.html>

Ministerul Educației Naționale – Franța. *Plan de développement des usages du numérique à l'École* [online]. Ministère de l'Éducation Nationale France. Noiembrie 2010 [accesat la: 4 decembrie 2016]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/numerique/tout-le-numerique/veille-education-numerique/archives/2010/plan-developpement-usages-numerique-ecole>

Ministerul Educației Naționale – Franța. Rapport - *Le centre de Documentation et d'Information. Son rôle – Son fonctionnement 1974* [online]. Réseau CANOPÉ. [accesat la 19 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/index.php?id=193>

Ministerul Educației Naționale – Franța. *Repères pour la mise en œuvre du Parcours de formation à la culture de l'information* (PACIFI) - octobre 2010 - Ministère de l'Éducation Nationale [online]. Eduscol. 2010 [accesat la: 24 august 2017]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/cid53581/reperes-pour-la-mise-en-oeuvre-du-parcours-de-formation-a-la-culture-de-l-information.html>

Ministerul Educației Naționale – Institutul de Științe ale Educației. *Învățământul rural din România: condiții, probleme și strategii de dezvoltare*. București, 2000 [online]. ISE. 2000 [accesat la: 12 iunie 2017]. Disponibil la: [http://nou2.ise.ro/wp-content/uploads/2012/08/Studiu\\_invatamantul\\_rural.pdf](http://nou2.ise.ro/wp-content/uploads/2012/08/Studiu_invatamantul_rural.pdf)

Ministerul Educației Naționale din Franța. Circulara nr. 2017-051 din 28.03.2017 *Les missions des professeurs documentalistes*

Ministerul Educației Naționale din Franța. *Les politiques documentaires dans les collèges - Direction de l'Évaluation et de la Prospective (DEP - avril 2005)* – <http://media.education.gouv.fr/file/50/3/2503.pdf>

Ministerul Educației Naționale din Franța. *Raport Les Politiques documentaires des établissements scolaires*, 2004. Raportor: Jean Louis DURPAIRE. [online]. [accesat la: 11.05.2018]. Disponibil la: <http://media.education.gouv.fr/file/39/2/6392.pdf>

Ministerul Educației Naționale din România. *Acces la educație pentru grupurile dezavantajate*. [online]. Edu.ro [accesat la 10 iulie 2017]. Disponibil la: <https://www.edu.ro/acces-la-educatie-pentru-grupurile-dezavantajate>

Ministerul Educației Naționale din România. *Prioritățile strategice ale Ministerului Educației - Viziune*. [online]. Edu.ro [accesat la 9 iulie 2017]. Disponibil la: <https://www.edu.ro/viziune-0>

Ministerul Educației Naționale din România. *Rapoartele de stagii formare – proiectul bilateral franco-român Educație pentru informație*. București, 2008.

Ministerul Educației Naționale din România. *Raport asupra stării sistemului național de învățământ – 2010*. [online]. Edu.ro [accesat la: 12 iulie 2017]. Disponibil la: <http://www.edu.ro/index.php/articles/15128> p. 126.

Ministerul Educației Naționale din România. *Raport asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România - 2014*. [online] EDU.ro [accesat la: 15 iulie 2017] Disponibil la: <https://www.edu.ro/raport-asupra-stării-sistemului-național-de-învățământ-preuniversitar-din-românia-2014>

Ministerul Educației Naționale din România. *Raport privind starea învățământului preuniversitar în România – 2015*, [online]. Edu.ro [accesat la: 12 iulie 2017]. Disponibil la: <https://www.edu.ro/raport-asupra-stării-sistemului-național-de-învățământ-preuniversitar-din-românia-2015>

Ministerul Educației Naționale din România. *Regulamentului de organizare și funcționare a casei corpului didactic*, aprobat prin OMECTS nr. 5554/2011 [online]. Edu.ro [accesat la 15 iulie 2017]. Disponibil la: [https://www.edu.ro/sites/default/files/\\_fișiere/Invatamant-Preuniversitar/2016/retea%20scolara/conexe/OM\\_5554\\_2011\\_ROF\\_casele\\_corpului\\_didactic\\_CCD.pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Invatamant-Preuniversitar/2016/retea%20scolara/conexe/OM_5554_2011_ROF_casele_corpului_didactic_CCD.pdf)

Ministerul Educației Naționale, Inspectoratul Școlar Județean Sibiu. *Proiect - Relansarea învățământului în mediul rural*. 1999.

Ministerul Educației Naționale, Învățământului Superior și Cercetării – Franța. *Le socle commun de connaissances et de compétences – decretul din 11 iulie 2006* [online]. Media.education.gouv.fr [accesat la: 25 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://media.education.gouv.fr/file/46/7/5467.pdf>

Ministerul Educației Naționale. *Centralizator CDI - iunie 2014 privind situația organizării și funcționării CDI la nivelul județelor și la nivelul municipiului București în anul școlar 2013-2014*, răspuns al Caselor Corpului Didactic la adresa MEN – D.G.M.R.U.R.S.N. nr. 327/13.06.2014 și care prezintă situația la nivel județean. București, iunie 2014

Ministerul Educației Naționale. *Notă cu privire la stadiul implementării proiectului Educație pentru informație/CDI – 2007*, autor: Corina Maria Stănilă. București, aprilie 2008.

Ministerul Educației Naționale. *Notă cu privire la stadiul implementării proiectului Educație pentru informație/CDI – 2008*, autor: Corina Maria Stănilă. București, mai 2009.

Ministerul Educației Naționale. *Notă cu privire la stadiul implementării proiectului Educație pentru informație/CDI – 2009*, autor: Corina Maria Stănilă. București, martie 2010.

Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de științe ale educației. *Învățământul rural din România. Condiții, probleme și strategii de dezvoltare*, ediția a II-a, București, 2002.

Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Științe ale Educației. *Învățământul rural din România. Condiții, probleme și strategii de dezvoltare*. București: MarLink, 2001.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, *Centralizatorul privind disciplinele de învățământ, domeniile și specializările, precum și probele de concurs valabile pentru încadrarea personalului didactic din învățământul preuniversitar-2011*. [online]. [accesat la: 16.05.2016]. Disponibil la: [www.edu.ro](http://www.edu.ro)

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. *Centralizatorul privind disciplinele de învățământ, domeniile și specializările, precum și probele de concurs valabile pentru încadrarea personalului didactic din învățământul preuniversitar-2011* [online]. MEN. [accesat la: 12 iunie 2017]. Disponibil la: [www.edu.ro](http://www.edu.ro)

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. *Metodologia privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar*, aprobată prin OMECTS 5561/2011.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. *Notă cu privire la stadiul implementării proiectului Educație pentru informație/CDI – 2006*, autor: Corina Maria Stănilă. București, mai 2007.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. *Notă cu privire la stadiul implementării proiectului Educație pentru informație/CDI – 2010*, autor: Corina Maria Stănilă. București, aprilie 2011.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. *Notă cu privire la stadiul implementării proiectului Educație pentru informație/CDI – 2011*, autor: Corina Maria Stănilă. București, aprilie 2012.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. *Notă cu privire la stadiul implementării proiectului Educație pentru informație/CDI*, autor: Corina Maria Stănilă. București, mai 2004.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. *Referat de aprobare pentru motivarea acțiunilor cuprinse în Ordinului Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 3707/2003*.

Ministerului Educației Naționale din România. *Catalogul național de formare – proiectul bilateral franco-român Educație pentru informație*. București, 2002.



Ministerului Educației Naționale din România. *Raport Rețea școlară 2013-2014* MEN - DGMRURSN din august 2014.

Ministerului Educației Naționale din România. *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5556/2011.

Ministerului Educației Naționale din România. *Regulamentul de organizare și funcționare a CDI*, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5689/2008.

MOEGLIN, Pierre. *Outils et médias éducatifs. Une approche communicationnelle* 2005, Grenoble, Presses de l'Université de Grenoble. p. 278-292 [online]. [accesat la: 7.05.2018]. Disponibil la: <https://communication.revues.org/2235>

MONNOYER-SMITH, Laurence. *Pour une épistémologie complexe des SIC*. [online]. Société Française de l'Information et de la communication (SFSIC). [accesat la: 1 iulie 2018]. Disponibil la: [http://www.sfsic.org/congres\\_2008/spip.php?article78](http://www.sfsic.org/congres_2008/spip.php?article78)

MONSAURET, Michel. *Le CDI au cœur du projet d'établissement – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, centru pentru facilitarea comunicării și colaborării în unitatea de învățământ*, Sibiu, 15 decembrie 2017.

MONSAURET, Michel. *Le projet d'établissement - comunicare în cadrul colocviului Les Jeudidactiques – rencontres professionnelles de l'enseignement du FLE*, București, 9 noiembrie 2017.

MORONAV, Stephane. *Quel champ d'action pour le professeur documentaliste*. [online]. Savoir CDI, 2017. [accesat la 08.05.2018]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoircdi/metier/diversite-du-metier-de-professeur-documentaliste/parcours-education-artistique-et-culturelle-quel-champ-daction-pour-le-professeur-documentaliste/quel-champ-daction-pour-le-professeur-documentaliste.html>

NECULA, Constantin Valer. *Biblioteca – un Betleem al culturii – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, vector al dezvoltării culturii informației*, Sibiu, 8-9 noiembrie 2013.

NECULA, Constantin Valer. *Omul între motivare și motive – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, cadru pentru utilizarea resurselor informaționale*, Sibiu, 24-25 noiembrie 2014.

NECULA, Constantin Valer. *Tolle et lege! Ia și citește! – CDI, spațiu al lecturii și comunicării – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, spațiu al lecturii și comunicării*, Sibiu, 11-12 decembrie 2015.

NECULA, Constantin Valer. *Facilitare – Comunicare – Informare. Etapele unei culturi necesare – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, centru pentru facilitarea comunicării și colaborării în unitatea de învățământ*, Sibiu, 15 decembrie 2017.

OMEC nr. 3248 din 10.03.2002 privind extinderea colaborării dintre Ministerul Educației și Cercetării și Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală din cadrul Ambasadei Franței la București în ceea ce privește promovarea centrelor de documentare și informare, precum și

formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

OMEC nr. 3328 din 08.03.2004 privind autorizarea caselor corpului didactic de a înființa centre de documentare și informare

OMEC nr. 3707 din 02.04.2003 privind extinderea colaborării dintre Ministerul Educației și Cercetării și Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală din cadrul Ambasadei Franței la București în ceea ce privește promovarea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

OMECT nr. 3278 din 23.02.2004 privind extinderea colaborării MECT și SCAC din cadrul Ambasadei Franței la București în ceea ce privește promovarea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

OMECT nr. 4287 din 16.07.2004 privind înființarea în cadrul proiectului bilateral “Educația pentru informație în mediul rural defavorizat”, derulat de Ministerul Educației și Cercetării în colaborare cu Serviciul de Cooperare și Acțiune Culturală din cadrul Ambasadei Franței la București, a unor centre de documentare și informare în grădinițe situate în mediul rural

OMEdC nr. 2599 din 13.11.2007 privind aprobarea *Programei pentru concursul de ocupare a posturilor didactice declarate vacante în învățământul preuniversitar pentru profesori documentariști*

OMEdC nr. 330 din 13.02.2007 privind aprobarea fondurilor și repartizarea acestora în vederea dotării unităților de învățământ și a unor unități conexe ale învățământului preuniversitar

OMEdC nr. 3354 din 03.03.2008 privind susținerea amenajării și dotării centrelor de documentare și informare în unități de învățământ preuniversitar

OMEdC nr. 4961 din 28.08.2006 privind înființarea și susținerea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă a personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

OMEdC nr. 5546 din 15.12.2004 privind înființarea Consiliului Național al centrelor de documentare și informare

OMEdC nr. 5547 din 15.12.2004 privind extinderea colaborării MEdC și SCAC din cadrul Ambasadei Franței în ceea ce privește promovarea centrelor de documentare și informare, precum și formarea continuă personalului didactic, de conducere, îndrumare și control și a personalului din centrele de documentare și informare

OMEdC nr. 5548 din 15.12.2004 pentru aprobarea *Regulamentului de Organizare și Funcționare a CDI, statutul profesorului documentarist, fișa postului și fișa de evaluare a profesorului documentarist*

OMEdC nr. 5689 din 20.10.2008 privind aprobarea *Regulamentului de Organizare și Funcționare a Centrelor de Documentare și Informare, a fișei cadru a postului de profesor documentarist și a fișei cadru de evaluare a profesorului documentarist*

OMEN nr. 5135 din 22.12.1999 referitor la colaborarea Ministerului Educației Naționale și Serviciului de Cooperare și Acțiune Culturală (Le Service Français de Cooperation et d'Action Culturelle) în ceea ce privește formarea continuă a personalului didactic și formarea personalului din centrele de formare, informare și documentare

Ordin MEN nr. 4315/11.08.2014 pentru aprobarea *Metodologiei privind evaluarea activității manageriale desfășurate de către inspectorii școlari generali, inspectorii școlari generali adjuncți și directorii caselor corpului didactic*. [online]. Edu.ro [accesat la 15 iulie 2017]. Disponibil la: [https://www.edu.ro/sites/default/files/\\_fișiere/Invatamant-Preuniversitar/2016/management/OM\\_4315\\_2014\\_Metodologie%20evaluare%20ISG%20ISGA%20DIR%20CCD.pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Invatamant-Preuniversitar/2016/management/OM_4315_2014_Metodologie%20evaluare%20ISG%20ISGA%20DIR%20CCD.pdf)

Ordinul MECTS 4461 din 12.07.2010 privind aprobarea *Programei pentru susținerea examenelor de acordare a definitivării în învățământ și a gradelor didactice II și I, la specializarea “Profesor documentarist”*

Ordinul MECTS nr. 5556 din 7.11.2011 privind aprobarea *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*

Ordinul MECTS nr. 5561 din 7.11.2011 pentru aprobarea *Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar*

Ordinul MECTS nr. 6143 din 1.11.2012 pentru aprobarea *Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar*

Ordinul ministrului educației nr. 3328/2002 privind autorizarea caselor corpului didactic de către MEC în a înființa centre de documentare și informare în unități școlare, subordonează CDI caselor corpului didactic și stabilește rolul CCD în proiect: coordonarea metodologică a CDI

Ordinul ministrului educației nr. 5556/2011 pentru aprobarea *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare*.

Ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5548/2004 privind aprobarea *Regulament de organizare și funcționare a CDI, a statutul profesorului documentarist, fișa postului și fișa de evaluare a profesorului documentarist*

Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 4461/2010 privind aprobarea *Programei pentru susținerea examenelor de acordare a definitivării în învățământ și a gradelor didactice la specializarea “profesor documentarist”*

Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5560/2011 pentru aprobarea *Metodologiei-cadru de mobilitate personalului didactic din învățământul preuniversitar*

Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5561/2011 pentru aprobarea *Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar*

Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5620/2010 privind aprobarea programelor pentru concursul privind ocuparea posturilor didactice/catedrelor declarate vacante/rezervate în învățământul preuniversitar

Ordinul Ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 6143/2011 privind aprobarea *Metodologiei de evaluare anuală a activității personalului didactic și didactic auxiliar*

Ordonanța de urgență nr. 40 din 22.04.2009 pentru modificarea și completarea Legii învățământului nr. 84 /1995 și a Legii nr. 128 privind Statutul personalului didactic. Publicată în Monitorul oficial nr. 286 din 30/04/2009.

Organisation for Economic Co-operation and Development - Centre for Co-operation with Non-Members (OCDE-OECD). *Analiza politicilor naționale în domeniul educației: România*. OCDE, 2000.

Organisation for Economic Co-Operation and Development. *Understandig the Digital Divide*. [online]. Organisation for Economic Co-Operation and Development. 2001 [accesat la: 2 mai 2016]. Disponibil la: <https://www.oecd.org/sti/1888451.pdf>

Parlamentul European. *Principii generale ale politicii industriale a UE* [online]. Parlamentul European [accesat la: 27 iunie 2015]. Disponibil la: [http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact\\_sheets/info/data/policies/industrial/article\\_7274\\_ro.htm](http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/industrial/article_7274_ro.htm)

PETTY, Geoff. *Profesorul azi: metode moderne de predare*. Trad. Tepelea, Adriana; Chira, Luana; Baci, Ana-Maria. București: Atelier Didactic, 2007.

PLANTARD, Pascal. *Numérique et inégalités éducatives*. Diversité, n. 185, 3 trimestre 2016, p. 27-33.

*Politique documentaire et contrats d'objectifs – Politique documentaire. Présentation et mise en place du projet*, 2012 [online]. [accesat la: 16.07.2017]. Disponibil la: <http://www.ac-grenoble.fr/disciplines/documentation/articles.php?lng=fr&pg=312&mnuid=438&tconfig=0>

*Politique documentaire, Ministère de l'éducation nationale – Franța, 2014* [online]. [accesat la: 17.07.2017]. Disponibil la: <http://eduscol.education.fr/cdi/culture-professionnelle/la-documentation-aujourd'hui/pol-doc>

*Politique documentaire, rôles et métiers*. [online]. Savoirs CDI - Des ressources professionnelles pour les enseignants-documentalistes. [accesat la: 04.05.2018]. Savoirs CDI. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoircdi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire/les-fondements-et-textes-generaux/politique-documentaire-roles-et-metiers.html>

POPESCU, Eugenia. *CDI și formarea continuă a cadrelor didactice – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, vector al dezvoltării culturii informației*, Sibiu, 8-9 noiembrie 2013.

PORUMBEANU, Octavia-Luciana. *Educația utilizatorilor pentru cultura informației*. In: Buletin ABIR, volumul 13, 2002, nr. 2, pp. 14-19 [on line]. [Accesat: 18.08.2015]. Disponibil la: [http://www.abr.org.ro/www.abr.org.ro/BD\\_full\\_text/Buletin\\_ABIR/229.pdf](http://www.abr.org.ro/www.abr.org.ro/BD_full_text/Buletin_ABIR/229.pdf);

*Professeur/professeure documentaliste*. [online]. Le Canal des Métiers.tv. [accesat la: 06.05.2018]. Disponibil la: [https://www.lecanaldesmetiers.tv/video/professeur--professeure-documentaliste/vid\\_407](https://www.lecanaldesmetiers.tv/video/professeur--professeure-documentaliste/vid_407)

Proiect de amenajare *Centru de Documentare și Informare* C.N.G.L Sibiu. Sibiu, 2008.

Projet ERTé *Culture informationnelle et curriculum documentaire* [online]. GERIICO. [accesat la: 23 iunie 2018]. Disponibil la: [http://geriico.recherche.univ-lille3.fr/erte\\_information/?/01/](http://geriico.recherche.univ-lille3.fr/erte_information/?/01/)

*Projet Translit* [online]. Agence Nationale de Recherche. 2015 [accesat la: 26 august 2017]. Disponibil la: <http://translit.univ-paris3.fr/fr/translitt%25C3%25A9ratie>

PUPEZĂ, Gheorghe; SEUȘAN, Mihaela Carmen; STĂNILĂ, Corina Maria. *Centrul de Documentare și Informare – de la proiectare la inaugurare*, Sibiu: Editura Magister, 2010.

*Puterea comunității* [online]. Forbes. 2014 [accesat la: 8 iunie 2018]. Disponibil la: [http://www.forbes.ro/articole/puterea-comunitatii\\_0\\_9677-16365](http://www.forbes.ro/articole/puterea-comunitatii_0_9677-16365)

RAGACHE, Claude. *Organiser l'espace C.D.I.*/ Claude Ragache; Michel Treut; Jean-Pierre Viger. Rouen: Rectorat de l'Académie de Rouen, 2000.

*Rapoartele anuale de activitate ale Caselor Corpului Didactic pentru anul școlar 2013-2014 și 2014-2015*. Ministerul Educației Naționale. București, 2013-2015.

*Rapport - Le centre de Documentation et d'Information. Son rôle – Son fonctionnement. 1974* [online] Savoirs CDI. [accesat la: 19 aprilie 2018]. Disponibil la: <http://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/index.php?id=193>

*Recherche documentaire et maîtrise de l'information*, Rouen: CRDP Rouen, 1999.

*Recherche documentaire et maîtrise de l'information. Formation des élèves par le professeur documentaliste de la sixième à la terminale*. Rouen: CRDP de Haute-Normandie, 1999, p. 34.

REGNEALĂ, Mircea (trad.). *Documente audiovizuale și multimedia în biblioteci: ghid IFLA*. București: Editura ABR, 2008.

REGNEALĂ, Mircea. *Biblioteconomia românească*. În: *Noi studii de biblioteconomie*. București: Editura ABR, 2009.

REGNEALĂ, Mircea. *Dicționar de biblioteconomie și știința informării*. Constanța: Editura Ex Ponto, 1999.

REGNEALĂ, Mircea. *Informația și documentele în societatea digitală*, comunicare în cadrul Conferința Națională „Centrele de documentare și informare în dinamica societății cunoașterii”, Sibiu, 2012.

*Regulamentul de organizare și functionare a CDI*, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5689/2008.

*Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și centrelor de documentare și informare* – anexa 1 a Ordinul ministrului educației naționale nr. 5556/2011.

REITZ, Joan M. *Dictionary for Library and Information Science, Libraries Unlimited*, Westport, Connecticut – London, 2004.

REPANOVICI, Angela. *Ghid de cultura informației*. București: Editura ABR, 2012.

REPANOVICI, Angela. *Dezvoltarea culturii informației prin structurile infodocumentare – comunicare susținută la Conferința Națională CDI, spațiu al lecturii și comunicării*, Sibiu, 11-12 decembrie 2015.

Réseau CANOPÉ. <http://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/index.php?id=193>

*Retour sur la politique documentaire en milieu scolaire*, 2012, <http://lestroiscouronnes.esmeree.fr/tags/politique-documentaire>

*Reverso Dictionnaire* [online]. Dictionnaire.reverso [accesat la: 12 iunie 2018]. Disponibil la: <http://dictionnaire.reverso.net/francais-roumain/concentrateur>

*Rôle et mission de l'enseignant documentaliste* [online]. Académie de Versailles. [accesat la: 07.05.2018]. Disponibil la: [https://documentation.ac-versailles.fr/IMG/pdf/Role\\_et\\_mission\\_de\\_l\\_enseignant-documentaliste.pdf](https://documentation.ac-versailles.fr/IMG/pdf/Role_et_mission_de_l_enseignant-documentaliste.pdf)

*România hub-urilor* [online]. Forbes. 2014 [accesat la: 8 iunie 2018]. Disponibil la: [http://www.forbes.ro/articole/romania-hub-urilor\\_0\\_9680-16362](http://www.forbes.ro/articole/romania-hub-urilor_0_9680-16362)

*SAVOIR faire avec le CDI: Guide pratique destiné aux enseignants*. Créteil: CRDP, 1996.

SERIEYX, Herve. *Formation a l'usage de l'information*. În: *Former et apprendre a s'informer: pour une culture de l'information*. Paris : ADBS-UNESCO, 1993.

SERRES, Alexandre. *La culture informationnelle*. In: *Problématiques émergentes dans les sciences de l'information - (Fabrice Papy, coord.)*. Hermès Lavoisier, 2008, pp. 137-160 [online]. Archivesic. [accesat la: 7 noiembrie 2015]. Disponibil la: [http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/sic\\_00267115/fr/](http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/sic_00267115/fr/)

SERRES, Alexandre. *Maîtrise de l'information à l'université: le chantier didactique*. [online] In: *Colloques Histoire et saviors, 18-19-20 mai 2006, Colloque n° 1: « Savoirs et acteurs de la formation »*, Atelier n° 5: *Savoirs et information-documentation*. Rouen, Laboratoire CIVIIC, Université de Rouen. [accesat la: 15 noiembrie 2017]. Disponibil la: [http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/sic\\_00177325/fr/](http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/sic_00177325/fr/)

SERRES, Alexandre. *Quelle culture de l'information pour les élèves et étudiants?*. In: *Les cahiers de l'Education et Devenir*, nr. 9, octombrie 2010.

SEUȘAN, Mihaela. *Instrumente de management al CDI – comunicare susținută în cadrul Conferinței Naționale a CDI – Sibiu*, 2015

*Société de l'information - La politique documentaire* [online]. [accesat la :15.05.2017]. Disponibil la: <https://www.reseau-canope.fr/savoirscdi/societe-de-linformation/la-politique-documentaire.html>

Society of College, National and University Libraries (SCONUL). *The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy: Core Model*, 2011 [online]. SCONUL Working Group on Information Literacy. [accesat la: 27 septembrie 2016]. Disponibil la: [https://www.sconul.ac.uk/groups/information\\_literacy/publications/coremodel.pdf](https://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/publications/coremodel.pdf)

STANCA, Adriana. *Peste 10 milioane de români au acces la internet. Care este profilul utilizatorului din mediul rural*, 5 martie 2015 [online]. Gandul Info. 2015 [accesat la: 16 iunie 2016]. Disponibil la: <http://www.gandul.info/it-c/peste-10-milioane-de-romani-au-acces-la-internet-care-este-profilul-utilizatorului-din-mediul-rural-13936734>

STĂNILĂ, Corina Maria; DELAMOTTE, Eric. *Globalisation des modèles de politiques publiques et investissement de formes. Le cas de l'éducation à l'information en France et en Roumanie*, In: Revista Transilvania, 12/2016, p.89. Sibiu, 2016 [online]. Revista Transilvania. 2016 [accesat la 12.06.2018]. Disponibil online : <https://revistatransilvania.ro/globalisation-des-modeles-de-politiques-publiques-et-investisment-de-formes-le-cas-de-leducation-a-linformati-en-france-et-en-roumani>

STĂNILĂ, Corina Maria. *Managementul structurilor infodocumentare de tip CDI*, Universitatea București, 2009.

STĂNILĂ, Corina Maria. *Activități în CDI. Formarea profesorilor documentariști - suport de curs* (format .ppt), Deva, 2003 și Sibiu 2004-2015.

STĂNILĂ, Corina Maria. *Amenajarea și funcționarea CDI din perspectiva LEN nr. 1/2011. Stadiul proiectului educație pentru informație/CDI prezentată la reuniunea cadrelor didactice organizată de CCD Bacău, Bacău, 29 noiembrie 2011.*

STĂNILĂ, Corina Maria. *Centrele de documentare și informare – Notă*. București, 2008

STĂNILĂ, Corina Maria. *Centrele de documentare și informare*, comunicare în cadrul Conferinței Naționale CDI. Sibiu, 2 aprilie 2011.

STĂNILĂ, Corina Maria. *Éducation à l'information – Formation des élèves. Un regard sur l'extérieur... la Roumanie*. In: Mediadoc, n. 10, 2013.

STĂNILĂ, Corina Maria. *Managementul CDI* - lucrare prezentată în cadrul Conferinței Naționale a Asociației Bibliotecarilor din România – Cluj-Napoca, 4 septembrie 2014.

STĂNILĂ, Corina Maria. *Managementul CDI – Suport de curs* (nepublicat). Lucrare pentru seminar master *Profesori documentariști* – Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu – Facultatea de Litere și Arte Sibiu, 2009.

STĂNILĂ, Corina Maria. *Managementul structurilor infodocumentare de tip CDI* – lucrare de master. Universitatea București, 2009.

STĂNILĂ, Corina Maria. *CDI, o platformă educațională în unitatea de învățământ. CDI, un hub educațional în unitatea de învățământ*. Comunicare la Conferința Națională CDI – Sibiu, 15.12.2017 – ediția a VII-a cu tema "CDI, centru pentru facilitarea comunicării și colaborării în unitatea de învățământ".

STOICA, Ion. *Criza în structurile infodocumentare: Sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2005.

STOICA, Ion. *Structuri și relații informaționale în dezvoltarea învățământului și a cercetării românești: o încercare de sinteză*. București: Alternative, 1997.

*Studiul relațiilor dintre curriculum, competențe, motivație, învățare și rezultate școlare*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2013.

SUE, Thomas și al. *Transliteracy: Crossing divides. First Monday*, vol. 12, nr. 12, 2007.

TÎRZIMAN, Elena. *Cultura informațională - un concept care se impune în condițiile utilizării pe scară largă a noilor tehnologii ale informării și comunicării*. [online]. In : Studii de biblioteconomie și Știința Informării, nr. 4-5, 2000-2001 [accesat la: 7 septembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.lisr.ro/4-5.html>

*Tratatul de la Maastricht din 1992*. [online]. Eur-lex. [accesat la: 2 iunie 2018]. Disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0026>

UNESCO. *Déclaration de Grunwald sur l'éducation au médias, UNESCO, 22 ianuarie 1982* [online]. UNESCO [accesat la: 23 septembrie 2015]. Disponibil la: [http://www.unesco.org/education/pdf/MEDIA\\_F.PDF](http://www.unesco.org/education/pdf/MEDIA_F.PDF)

UNESCO. *Déclaration de Prague : Vers une société compétente dans l'usage de l'information* [online]. UNESCO. 2003 [accesat la: 27 septembrie 2015]. Disponibil la: <http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-1900>

UNESCO. *Declarația de la Qingdao (China), semnată în cadrul conferinței UNESCO din 23-25 mai 2015 - Conferința Internațională privind Tehnologiile Informației (TIC) și Comunicării și Educația Post-2015* [online]. UNESCO. 2015 [accesat la: 10 decembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.unesco.org/new/fr/education/resources/in-focus-articles/qingdao-declaration/>

UNESCO. *Proclamation d'Alexandrie sur la maîtrise de l'information et apprentissage tout au long de la vie, IFLA – UNESCO, 2005* [online]. IFLA-UNESCO. 2005. [accesat la: 28 septembrie 2015]. Disponibil la: <http://www.enssib.fr/bibliotheque-numerique/document-1913>

UNESCO. *Vers la société du savoir. Une interview de Abdul Waheed Khan* [online]. UNESCO – Communication et information. 2003 [accesat la: 23 septembrie 2015]. Disponibil la: [http://www.unesco.org/new/fr/communication-and-information/resources/news-and-in-focus-articles/all-news/news/towards\\_knowledge\\_societies\\_an\\_interview\\_with\\_abdul\\_waheed/](http://www.unesco.org/new/fr/communication-and-information/resources/news-and-in-focus-articles/all-news/news/towards_knowledge_societies_an_interview_with_abdul_waheed/)

Uniunea Europeană. *About EU* [online]. Europa.eu [accesat la: 1 iulie 2017]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_ro)

Uniunea Europeană. *Informații generale despre Uniunea Europeană – Europa în cifre – Viața în UE*. [online]. Europa.eu [accesat la: 7 iulie 2017]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_ro)

Uniunea Europeană. *Istoria Uniunii Europene - 1993*. [online]. Uniunea Europeană [accesat: 22 iunie 2015]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1990-1999/1993\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1990-1999/1993_ro)



Uniunea Europeană. *Viața în UE – 2016* [online]. Europa.eu [accesat la: 16 iulie 2017]. Disponibil la: [https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living\\_ro](https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_ro)

Universitatea București. <http://www.unibuc.ro/facultati/litere/>

Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu. [http://www.ulbsibiu.ro/ro/admitere\\_12/litere/](http://www.ulbsibiu.ro/ro/admitere_12/litere/)

*Utilizarea TIC pentru activități educaționale: ghid pentru profesori*. Guvernul României - Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale. București, 2013.

VASQUEZ, Consuelo. *Espacer l'organisation: trajectoires d'un projet de diffusion de la science et de la technologie au Chili*. In: C. Loneux & B. Parent (Eds), *Communication des organisations: recherches récentes*, pp.187-196. Paris: Harmatan

WAGNER, Tony. *Formare inovatorilor: cum crești tinerii care vor schimba lumea*, București: Editura Trei, 2014.

World Economic Forum – Committed to Improving the State of the World. *The Future of Jobs. Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution*. January 2016. [online]. World Economic Forum. [accesat la: 12 iunie 2018]. Disponibil la: [http://www3.weforum.org/docs/WEF\\_Future\\_of\\_Jobs.pdf](http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf)

World Wide Words. *Information rich/information poor* [online]. [accesat la: 12 iunie 2016]. Disponibil la: <http://www.worldwidewords.org/turnsofphrase/tp-inf4.htm>

ZAMAN, Gheorghe. *Transferul de cunoștințe științifice* [online]. In: CECCAR Business Magazine Nr. 7, 10-16 mai 2016 [accesat la: 25 august 2016]. Disponibil la: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/printeaza-articolul-289/>

## Anexa 1. Chestionarul aplicat în sistemul de învățământ preuniversitar din România

## Chestionar - CDI și educația pentru informație

Chestionarul se adresează profesorilor documentariști, bibliotecarilor școlari și cadrelor didactice din unitățile de învățământ în care funcționează un Centru de Documentare și Informare (CDI) și care au responsabilitatea gestionării și funcționării acestuia.

Scopul chestionarului este realizarea unui studiu cu privire la practicile în domeniul informatic în CDI din România.

Datele și răspunsurile vor fi prelucrate și prezentate într-o analiză comparativă România-Franța, parte a tezei de doctorat "Rolul CDI în dezvoltarea culturii informației în sistemul educativ românesc".

Prezentul chestionar este o adaptare a chestionarului propus în 2013 în Franța de către FADDBN (Federația Asociațiilor Documentariștilor din Educația Națională) membrilor săi.

Vă asigurăm că informațiile furnizate vor fi utilizate doar pentru scopul declarat, iar acest chestionar este anonim.

Cu considerație,  
prof.dr.d. Corina Stănilă, consilier - Proiect Educație pentru informație/CDI

\* Required

## Secțiunea 1: CDI în unitatea de învățământ

**1.1. Unitatea de învățământ în care funcționează CDI în care vă desfășurați dvs activitatea are următoarele nivele de învățământ: \***

Vă rugăm să alegeți variantele în conformitate cu situația din unitatea dvs de învățământ

- Preșcolar  
 Primar  
 Gimnazial  
 Liceal  
 Post-liceal

**1.2. Județul în care funcționează unitatea de învățământ: \***

**1.3.1. Anul înființării CDI / intrării în proiectul Educație pentru informație a unității de învățământ: \***

Informația poate fi luată din decizia de înființare dată de CCD sau ordinul de ministru privind extinderea rețelei CDI

- Normă întreagă de bibliotecar școlar  
 1/2 normă de profesor documentarist  
 1/2 normă de bibliotecar școlar  
 Frațiune de normă de profesor documentarist  
 Frațiune de normă de bibliotecar școlar (ore alocate)  
 1-10 ore de benevolat asigurate de un cadru didactic  
 11-20 ore benevolat asigurate de un cadru didactic  
 Other:

**1.9. Număr total de ore/săptămână în care CDI este deschis publicului \***

- 0 ore  
 1-5 ore  
 6-10 ore  
 11-20 ore  
 21-30 ore  
 31-40 ore  
 peste 40 ore

**1.10. Număr ore/săptămână alocate activităților programate (media pe săptămână) \***

Ore în care CDI este rezervat derularii activităților cu câte o clasă/un grup de elevi

- 0-3 ore  
 4-5 ore  
 6-8 ore  
 9-10 ore  
 11-15 ore  
 16-20 ore  
 peste 21 ore

**1.11. Număr de ore pe săptămână (media pe săptămână) în care CDI este frecventat de către elevi (participare individuală/activități libere/neprogramate) \***

- 0-5 ore  
 6-10 ore  
 11-15 ore  
 16-20 ore  
 21-25 ore  
 peste 25 ore

**1.12. Număr de elevi (media săptămânală) care utilizează CDI - individual: \***

- 1-50 elevi  
 51-80 elevi

**1.3.2. Anul inaugurării/punerii în funcțiune a CDI din unitatea de învățământ: \***

**1.4. Numărul total de elevi din unitatea de învățământ: \***  
inclusiv din unitățile de învățământ aparținătoare, dacă este cazul

- 249 sau mai puțin  
 între 250 și 300  
 între 301 și 500  
 între 501 și 800  
 între 801 și 1000  
 peste 1000

**1.5. Spațiul alocat CDI \***

suprafața totală exprimată în metri pătrați

**1.6. Capacitatea de primire a CDI (număr de locuri în CDI) \***

**1.7.1. Funcția pe care o aveți dvs în cadrul unității de învățământ (în raport cu CDI) este: \***

În calitate de responsabil cu organizarea și funcționarea CDI

**1.7.2. La nivelul unității de învățământ în care funcționați sunt alocate următoarele posturi: \***  
Alegeți unul sau mai multe răspunsuri, conform situației din școala dvs.

- profesor documentarist  
 bibliotecar școlar  
 documentarist (didactic auxiliar)  
 niciuna din situațiile de mai sus

**1.7.3. Responsabilitatea CDI este în sarcina: \***

Vă rugăm să bifați una sau mai multe variante de răspuns, în funcție de situația din unitatea dvs de învățământ

- profesor documentarist  
 bibliotecar școlar  
 cadru didactic cu fracțiune de normă de bibliotecar școlar  
 cadru didactic care asigură voluntar activitatea în CDI  
 Other:

**1.8. Alocarea resursei umane în unitatea de învățământ pentru activitatea din CDI: \***

Alegeți unul sau mai multe răspunsuri, conform situației din școala dvs.

- Normă întreagă de profesor documentarist

- 81-100 elevi  
 101-150 elevi  
 151-200 elevi  
 peste 200 elevi

**1.13. Număr de elevi (media săptămânală) care utilizează CDI - cu clasa/grupa \***

- 1-60 elevi  
 61-90 elevi  
 91-100 elevi  
 101-150 elevi  
 151-200 elevi  
 peste 200 elevi

**1.14. Număr de profesori (media pe săptămână) care utilizează CDI - individual și care însoțesc clase/grupe de elevi \***

- 1-5 profesori  
 6-10 profesori  
 11-15 profesori  
 16-20 profesori  
 peste 21 profesori

**1.15. Repartizarea și organizarea spațiilor specifice CDI \***

Bifați spațiile care se regăsesc în cadrul CDI

- spațiul de primire  
 spațiul profesorului documentarist  
 spațiul informatic  
 spațiul audio-video  
 spațiul lucrărilor documentare  
 spațiul lucrărilor de ficțiune  
 spațiul lecturii de plăcere  
 spațiul de lucru individual  
 spațiul de lucru în echipe / pentru o clasă de elevi  
 spațiul de lucru pentru presă  
 spațiul orientare școlară și profesională  
 spațiul de documentare pedagogică / spațiul pentru profesori  
 spațiul pentru afișaj  
 spațiul anexa / depozit  
 Other:

**1.16. Număr calculatoare în CDI la dispoziția elevilor \***

- niciunul
- 3 sau mai puține
- între 4 și 7
- între 8 și 12
- peste 12

**1.17. Elevii au acces liber la calculatoarele din CDI? \***

- Da, fără să menționeze activitatea pe care urmează să o desfășoare
- Da, cu condiția să precizeze activitatea pe care urmează să o desfășoare
- Nu

**1.18. Elevii au acces liber la calculatoare în școală, în afara spațiului CDI? \***  
(exemplu : laboratoare, cabinete sau săli de clasă)

- Da
- Nu

## Secțiunea 2: Locul CDI și rolul profesorului documentarist

**2.1. Responsabilul CDI este membru în Consiliul de Administrație al unității de învățământ? \***  
responsabil CDI: profesor documentarist, bibliotecar școlar sau cadru didactic care asigură benevol gestionarea activității CDI

- Da
- Nu

**2.2. Orarul de funcționare al CDI este stabilit de \***

- Responsabilul CDI
- Responsabilul CDI în colaborare cu cadrele didactice
- Consiliul de administrație al unității de învățământ
- Other:

**2.3.1. Considerați că orarul permite accesul optim în CDI pentru activități programate \***

1 2 3 4 5 6 7

în mică măsură        în foarte mare măsură

**2.3.2. Considerați că orarul permite accesul optim în CDI pentru activități libere/neprogramate \***

1 2 3 4 5 6 7

în mică măsură        în foarte mare măsură

**2.4.1. Cine realizează selecția documentelor imprimate (fond de publicații), respectiv realizează propunerea de achiziționare a acestora? \***

- profesorul documentarist
- bibliotecarul școlar
- directorul unității de învățământ
- o echipă de cadre didactice, coordonată de responsabilul CDI
- consiliul profesoral
- consiliul de administrație
- profesorii împreună cu administratorul / contabilul
- Other:

**2.4.2. Cine realizează selecția resurselor documentare în format electronic (digital), respectiv realizează propunerea de achiziționare a acestora? \***

- profesorul documentarist
- bibliotecarul școlar
- directorul unității de învățământ
- o echipă de cadre didactice, coordonată de responsabilul CDI
- consiliul profesoral
- consiliul de administrație
- profesorii împreună cu administratorul / contabilul
- Other:

**2.5. În activitatea cu elevii, care este nivelul interesului dvs pentru lucrul cu: \***

	Foarte ridicat	Ridicat	Destul de ridicat	Scăzut	Foarte scăzut	Nu mă pronunț
Cartea și alte resurse tipărite	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Resurse în format electronic	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Resurse on-line	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**2.6. Serviciile oferite de CDI \***

- împrumut la domiciliu
- consultarea publicațiilor în CDI

- accesarea resurselor în format digital
- îndrumare pentru realizarea de lucrări științifice (referate, rezumate, portofolii etc)
- sprijin pentru regăsirea informației
- cursuri de cultura informației / tehnici documentare
- acces la internet
- sprijin în prelucrarea de date și informații
- animații culturale
- oferirea de referințe
- Other:

**2.7. În calitate de responsabil CDI, participați la ședințe, întâlniri \***

Bifați răspunsurile care corespund participării dvs la diferite întâlniri

- Consiliul de administrație
- Consiliul profesoral
- Ședințe cu părinții
- Comisii metodice
- Other:

## Secțiunea 3: Proiectul de activitate al CDI

Elemente din Proiectul de activitate al CDI care fac referire, cu precădere, la "educația pentru informație" - formarea/dezvoltarea competențelor elevilor în domeniul info-documentar

**3.1. Ați realizat proiectul anual al CDI pentru anul școlar 2013-2014? \***

- Da
- Nu

**3.2. Este definită o politică documentară la nivelul unității de învățământ? \***

- Da
- Nu
- Nu știu

**3.3. Ați realizat planul semestrial al CDI pentru semestrul I, respectiv pentru semestrul al II-lea al anului școlar 2013-2014? \***

- Da
- Nu

**3.4. Considerați că proiectul CDI răspunde ținutelor strategice și obiectivelor fixate în Proiectul de dezvoltare instituțională? \***

Dacă da, vă rugăm să precizați cel puțin o ținută/obiectiv. Dacă nu, vă rugăm să argumentați.

**3.5.1. În planul semestrial al CDI ați formulat obiective care vizează formarea și dezvoltarea competențelor info-documentare ale elevilor? \***

- Da
- Nu

**3.5.2. În situația în care ați răspuns cu DA la întrebarea anterioară, vă rugăm să enumerați cel puțin unul.**

**3.6. Câte ore pe săptămână (în medie) alocați activităților pedagogice realizate cu clasa sau cu un grup de elevi în CDI? \***

Activități care vizează și dezvoltarea de competențe info-documentare, pe care le animați singur sau în colaborare cu cadrele didactice

- 0-3 ore
- 4-5 ore
- 6-8 ore
- 9-10 ore
- 10-15 ore
- peste 15 ore

**3.7. În anul școlar 2013-2014, ponderea acțiunilor realizate în CDI a fost la un nivel: \***

	Excelent	Foarte bun	Bun	Satisfăcător	Nesatisfăcător
Activitățile pedagogice	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Activitățile culturale	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Activitățile de comunicare	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Activitățile de gestiune	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**3.8. Ați proiectat și pus în practică un demers progresiv de formare a competențelor info-documentare ale elevilor pentru clasele V-VIII, respectiv IX-XII? \***

- (după caz)
- Da
- Nu

**3.9. Pe parcursul anului școlar 2013-2014 ați realizat cel puțin o secvență de învățare cu fiecare clasă de elevi din unitatea de învățământ? \***

- Da, singuri/sau în colaborare cu cadrele didactice  
 Da, numai în colaborare cu cadrele didactice  
 Nu

**3.10. Participați la următoarele activități de formare a elevilor? \***  
(alegeți una sau mai multe variante, după caz)

- Activități / secvențe pedagogice în cadrul disciplinelor școlare, în colaborare cu cadrele didactice  
 CDȘ/CDL (curriculum la decizia școlii/local) de cercetare documentară/educație pentru informație  
 Proiecte școlare disciplinare  
 Proiecte inter-/transdisciplinare  
 Modulul interdisciplinar (în cadrul secțiilor bilingve francofone)  
 Sprijinirea elevilor în realizarea temelor  
 Ateliere de lectură  
 Ateliere tematice  
 Cluburi tematice  
 Other:

## Secțiunea 4: Formarea și dezvoltarea competențelor elevilor în domeniul info-documentar

Urmăriți să formați competențe info-documentare, respectiv să transmiteți/utilizați în secvențele pedagogice derulate la diferite clase cunoștințe cu privire la:

**4.1. Organizarea și funcționarea structurilor info-documentare \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.2. Suporturile informației \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a

**4.3. Definiția structurii de cercetare \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.7. Subiectul de cercetare: stabilirea cuvintelor cheie \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.8. Stabilirea subiectului: formularea unei problematice \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.9. Documentarea: diversificarea surselor de informare \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a

- a VII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.3. Proprietatea intelectuală \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.4. Presa scrisă \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.5. Noile media \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.6. Definiția subiectului de cercetare \***

- a XI-a  
 a XII-a

**4.10. Documentarea: notarea referințelor \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.11. Documentarea: spațiul informațional, cataloage \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.12. Documentarea: motoare de căutare, navigare pe Internet \***

- nici o clasă  
 a V-a  
 a VI-a  
 a VII-a  
 a VIII-a  
 a IX-a  
 a X-a  
 a XI-a  
 a XII-a

**4.13. Documentarea: anuare \***

- nici o clasă  
 a V-a



- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.14. Selectarea informației: localizarea într-un document (cuprins, index etc.) \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.15. Evaluarea informației: fiabilitate, validitate \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.16. Evaluarea gradului de pertință a informației în raport cu subiectul cercetării \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.17. Selectarea informației: evaluarea obiectivă a informațiilor \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.18. Selectarea informației: luarea de notițe \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.19. Comunicarea informației: reformularea informațiilor \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.20. Comunicarea informației: reutilizarea informației (dreptul de autor, dreptul la imagine etc) \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a

- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.21. Comunicarea informației: citarea surselor, bibliografia \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.22. Comunicarea informației: publicarea pe suporturi diverse \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.23. Evaluarea / autoevaluarea demersului cercetării și a produsului final \***

- nici o clasă
- a V-a
- a VI-a
- a VII-a
- a VIII-a
- a IX-a
- a X-a
- a XI-a
- a XII-a

**4.24. Alte competențe**

Vă rugăm să precizați dacă abordați alte noțiuni sau dezvoltati și alte competențe info-documentare, care

nu au fost menționate mai sus, indicând și nivelul de studiu la care se realizează

**Secțiune 5: Constatări și reprezentări**

5.1. După transformarea bibliotecii în CDI, la nivelul unității de învățământ/structurii info-documentare, ce schimbări ai constat: *										
	Creștere	Stagnare	Scădere							
Numărul de utilizatori	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Diversificarea activităților desfășurate în structura info-documentară din școală	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Numărul de activități derulate în structura info-documentară	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Diversificarea serviciilor documentare oferite	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Diversificarea resurselor documentare	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Numărul de cărți împrumutate	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Numărul de resurse documentare consultate	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Diversificarea suporturilor informației	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Variatatea mijloacelor de acces la informație	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Numărul de activități care vizează formarea de competențe info-documentare/ o cultura informației	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Numărul de proiecte inter-/transdisciplinare realizate	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Numărul de activități care presupun exploatarea resurselor documentare	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Numărul de activități realizate în parteneriat	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Nivelul de comunicare între cadrele didactice privind activitățile desfășurate în colaborare	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Îmbunătățirea circuitului informațiilor	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							

5.2. Considerați că înființarea CDI / modernizarea bibliotecilor școlare și transformarea lor în CDI este o măsură care participă la: *						
	în foarte mare măsură	în mare măsură	într-o oarecare măsură	în mică măsură	în foarte mică măsură	deloc
Cultură	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Susținerea abordării inter-/transdisciplinare a conținuturilor	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Promovarea utilizării TIC în procesul de predare-învățare	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Susținerea demersului de dezvoltare a culturii informației	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

5.3. Care considerați că este principalul beneficiu adus de funcționarea unui CDI în unitatea dvs de învățământ? *						

5.4. Care considerați că sunt principalele 3 funcții pe care CDI le îndeplinește (în acest an școlar) la nivelul unității dvs de învățământ? *						
funcțiile CDI - cf. ROF CDI aprobat prin OMEN 5556/2011						
<input type="checkbox"/>	pedagogică, de formare a elevilor					
<input type="checkbox"/>	culturală					
<input type="checkbox"/>	tehnică / de gestionare					
<input type="checkbox"/>	comunicare					
<input type="checkbox"/>	informare generală					
<input type="checkbox"/>	orientare școlară și profesională					
<input type="checkbox"/>	recreativă					
<input type="checkbox"/>	primirea beneficiarilor					

5.5. Care considerați că ar trebui să fie principalele 3 funcții pe care CDI ar trebui să le îndeplinească la nivelul unității dvs de învățământ? *						
funcțiile CDI - cf. ROF CDI aprobat prin OMEN 5556/2011						
<input type="checkbox"/>	pedagogică, de formare a elevilor					
<input type="checkbox"/>	culturală					
<input type="checkbox"/>	tehnică / de gestionare					
<input type="checkbox"/>	comunicare					
<input type="checkbox"/>	informare generală					
<input type="checkbox"/>	orientare școlară și profesională					
<input type="checkbox"/>	recreativă					
<input type="checkbox"/>	primirea beneficiarilor					

5.6. Considerați că prin activitățile organizate în CDI se participă la dezvoltarea competențelor cheie ale elevilor? *						
Vă rugăm să argumentați răspunsul						

5.7. Care considerați că sunt principalele activități prin care se concretizează rolul pedagogic al CDI în unitatea dvs de învățământ? *						

5.8. Care considerați că sunt principalele schimbări aduse de amenajarea și funcționarea CDI în unitatea dvs de învățământ? *						

5.9. În ce măsură apreciați contribuția CDI la creșterea calității serviciilor educaționale în unitatea dvs de învățământ? *						
1 2 3 4 5 6 7						
în foarte mică măsură <input type="radio"/> <input type="radio"/> <input type="radio"/> <input type="radio"/> <input type="radio"/> <input type="radio"/> <input type="radio"/> în foarte mare măsură						

5.10. Ce acțiuni considerați că ar putea contribui la dezvoltarea misiunii pedagogice a CDI în unitatea dvs de învățământ? *						

5.11. Care considerați că sunt elementele care asigură calitatea serviciilor oferite prin CDI? \*

5.12. Care considerați că sunt principalele avantaje ale elevilor care studiază într-o unitate de învățământ cu CDI față de elevii din unitățile de învățământ fără CDI? \*

5.13. Raportându-vă la misiunea pedagogică a profesorului documentarist, care dintre modalitățile enumerate mai jos, considerați a fi mai potrivite pentru dezvoltarea unei culturi a informației a elevilor, în contextul în care vă desfășurați activitatea? \*

- Realizarea de cursuri obligatorii de "cultura informației"
- Realizarea de cursuri obligatorii de "educație pentru informație"
- Realizarea de cursuri obligatorii de "educație pentru informație și educație media"
- Realizarea de cursuri opționale (CDS) de "cultura informației"
- Realizarea de cursuri opționale (CDS) de "educație pentru informație"
- Realizarea de cursuri opționale (CDS) de "educație pentru informație și educație media"
- Integrarea în programele școlare a unor obiective din domeniul info-documentar care să fie urmărite de către cadrele didactice în colaborare profesorul documentarist
- Realizarea de secvențe didactice obligatorii de dezvoltare a competențelor info-documentare la toate clasele
- Crearea unui portofoliu al elevului care să evidențieze și să demonstreze nivelul de competență în domeniul info-documentar
- Să nu se schimbe nimic în raport cu situația actuală
- Nu știu
- Nu mă pronunț

5.14. Concluzii / Observații

5.15. Adresa dvs de E-mail  
optional

Submit

Never submit passwords through Google Forms.

Powered by

This content is neither created nor endorsed by Google.

[Report Abuse](#) [Terms of Service](#) [Additional Terms](#)

## **Anexa 2. Chestionarul aplicat în sistemul de învățământ preuniversitar din Franța de către FADBEN**

### **Profs docs et apprentissages info-documentaires**

Ce questionnaire s'attache essentiellement à notre mission pédagogique dans le cadre d'apprentissages info-documentaires et dans le développement de la culture informationnelle des élèves. Convaincus du caractère pédagogique de notre gestion documentaire et de nos missions relatives à la promotion de la lecture et à l'ouverture culturelle des élèves, il ne s'agit pas de laisser ces pôles de côté, mais de focaliser l'enquête sur un aspect spécifique du métier.

\*Obligatoire

### **Sectorisation de l'EPL**

Type d'EPL \*

- Collège
- Lycée
- Lycée professionnel
- Cité scolaire

Académie : \*

Nombre de professeurs documentalistes : \*

- 1
- 2
- 3

Y a-t-il un personnel d'aide au CDI ? \*

- Non
- Oui, uniquement en présence du professeur documentaliste
- Oui, en dehors de la présence du professeur documentaliste

Si oui, pour quelle fonction ?

(plusieurs réponses possibles )

- Aide à la gestion
- Accueil des élèves

Nombre d'élèves \*

- 249 ou moins
- 250 à 499
- 500 à 799
- 800 ou plus

Nombre d'ordinateurs au CDI (pour élèves) : \*

- 3 ou moins
- 4 à 7
- 8 à 12
- 12 ou plus
- Aucun

Les élèves ont-ils un accès libre aux ordinateurs au CDI ? \*

- Oui, sans motif déclaré
- Oui, avec obligation de déclarer un motif
- Non



Les élèves ont-ils un accès libre aux ordinateurs hors CDI ? \*

- Oui
- Non

### **Place du CDI et rôle du professeur documentaliste dans l'EPL**

Etes-vous décisionnaire sur la gestion des flux des élèves au CDI ? \*

- Oui, seul
- Oui, en collaboration
- Non

Rencontrez-vous des difficultés à fermer l'accès au CDI quand vous organisez des séances pédagogiques ? \*

- Oui
- Non

Durant les heures de permanence, y a-t-il un lieu ouvert aux élèves en dehors du CDI ? \*  
(plusieurs réponses possibles)

- Non
- Oui : salle(s) de permanence
- Oui : salle(s) ou foyer avec des activités organisées
- Oui : salle(s) ou foyer sans activités organisées

Qui décide du choix dans l'acquisition des ressources imprimées ? \*

- Le professeur documentaliste, seul.
- Le chef d'établissement, seul.
- Un comité de pilotage (géré par un référent).
- Le conseil pédagogique.
- Chaque enseignant, avec le gestionnaire.

Qui décide du choix dans l'acquisition des ressources numériques ? \*

- Le professeur documentaliste, seul.
- Le chef d'établissement, seul.
- Un comité de pilotage (géré par un référent).
- Le conseil pédagogique.
- Chaque enseignant, avec le gestionnaire.

Participez-vous aux instances suivantes ?  
(plusieurs réponses possibles)

- Conseil pédagogique
- Commission TICE
- Conseil(s) d'enseignement
- CESC
- CVL
- Réunion de direction
- Conseil(s) de classe

### **Les apprentissages info-documentaires**

Combien d'heures consacrez-vous, en moyenne, par semaine, à des séances pédagogiques avec des groupes classe (avec ou sans collaboration) ? \*

Avez-vous mis en place une progression pédagogique en information-documentation de la 6e à la 3e, ou de la 2nde à la terminale ? \*

- Oui
- Non

Parvenez-vous à conduire au moins une séance d'apprentissage par classe dans votre EPLE ? \*

- Oui, seul et/ou en collaboration
- Oui, seulement en collaboration
- Non

Etes vous investi dans les dispositifs suivants, dans le cadre de séances pédagogiques ?

(pensez à cocher la case "Autre" en même temps que vous y notez quelque chose, si vous utilisez cette case)

- Histoire des Arts
- PDMF
- Évaluation du Socle commun
- Évaluation spécifique du B2i
- DP3
- Accompagnement éducatif sous forme d'aide aux devoirs
- Accompagnement éducatif sous forme de club
- IDD (collège)
- TPE (lycée)
- Classe à projet (à PAC ou non)
- ECJS (lycée)
- CCF (lycée pro)
- Autre :

**Intégrez-vous, dans vos séances pédagogiques, les savoirs suivants avec les différents niveaux ? (plusieurs niveaux possibles par réponse)**

Le document, le support d'information \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

L'édition du document imprimé \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

L'édition du document numérique \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re

- Terminale
- Autre

La propriété intellectuelle (droit d'auteur, droit à l'image, plagiat...) \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

La presse imprimée \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Les nouveaux médias (information en ligne, réseaux sociaux...) \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

L'identité numérique \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

La veille informationnelle \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re

- Terminale
- Autre

**Intégrez-vous, dans vos séances pédagogiques, les compétences et notions info-documentaires suivantes avec les différents niveaux ? (plusieurs niveaux possibles par réponse)**

Les questions relatives aux compétences et notions sont reprises d'une enquête réalisée en 2012 (Nathalie Bleuven, MEF master 2 de l'IUFM de Rennes intitulé "Culture de l'information : construction d'un savoir commun"), avec une liste intéressante qui s'inspirait des travaux publiés dans le Mediadoc de 2007 ("les savoirs scolaires en information-documentation"). Cela ouvre d'ailleurs la possibilité d'une comparaison avec cette enquête.

Cerner le sujet : recherche de mot-clé, questionnement quintilien \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Cerner le sujet : recherche de mot-clé, utilisation des usuels \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Cerner le sujet : recherche de mot-clé, utilisation du thésaurus \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Cerner le sujet : dégager une problématique \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Se documenter : diversifier les sources d'information \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Se documenter : noter les références pour trouver le document (notice, autorité) \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Se documenter : espace informationnel, catalogue \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Se documenter : opérateurs booléens \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Se documenter : moteur de recherche, résultats de la requête, navigation \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Se documenter : annuaire \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Sélectionner l'information : décrypter une adresse url \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Sélectionner l'information : localiser l'information dans un document (sommaire, index, chapitrage)  
\*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Sélectionner l'information : évaluer l'information (fiabilité, validité) \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Sélectionner l'information : évaluer la pertinence de l'information \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Sélectionner l'information : distinguer les faits de l'opinion, objectivité \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Sélectionner l'information : prise de notes \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Sélectionner l'information : utilisation du "document de collecte" \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Communiquer l'information : reformuler l'information \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Communiquer l'information : réutiliser l'information (droit d'auteur, droit à l'image) \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Communiquer l'information : citer les sources, bibliographie \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Communiquer l'information : enregistrement des documents, indexation \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Communiquer l'information : publier sur des supports variés \*

- Aucun niveau
- 6e
- 5e
- 4e
- 3e
- 2nde
- 1re
- Terminale
- Autre

Autres compétences et notions

Merci d'indiquer ci-dessous si vous abordez des compétences et notions qui n'auraient pas été citées dans ce questionnaire, avec les niveaux concernés.

### Questions sur l'avenir

Etes-vous favorable à ce que les professeurs documentalistes prennent en charge les missions de "réfèrent pour les usages pédagogiques numériques" ? \*

- Oui
- Non
- Sans opinion

Etes-vous favorable à ce que les professeurs documentalistes prennent en charge la gestion du webclasseur de l'Onisep, de manière systématique ? \*

- Oui
- Non
- Sans opinion

Etes-vous favorable à permettre l'ouverture du CDI sous la responsabilité d'un AED que vous avez choisi et formé, en votre absence ? \*

- Oui
- Non
- Sans opinion



Etes-vous favorable à permettre l'ouverture du CDI sous la responsabilité de plusieurs AED, selon l'organisation du CPE, en votre absence ? \*

- Oui
- Non
- Sans opinion

Etes-vous favorable à permettre l'ouverture du CDI sous la responsabilité de plusieurs AED, selon l'organisation du CPE, en votre absence ? \*

- Oui
- Non
- Sans opinion

Par rapport aux missions pédagogiques du professeur documentaliste, que pensez-vous le mieux pour l'avenir?\*

- Instituer un enseignement à l'information-documentation
- Instituer un enseignement à l'information et aux médias
- Ne rien changer à la situation actuelle.
- Ne se prononce pas.

Afin de favoriser l'exercice de nos missions pédagogiques dans les EPLE et de permettre le développement des apprentissages info-documentaires par le professeur documentaliste, quelle formule vous semble la plus intéressante pour l'avenir ? (Donnez un ordre de classement)

- Instituer des heures dans l'emploi du temps des élèves, au niveau national, prises en charge par le professeur documentaliste (par exemple 1/2h ou 1h /semaine par classe).
- Instituer un bloc horaire global pour le professeur documentaliste, sur un enseignement à l'information et aux médias, à répartir sur l'année (par exemple un minimum de 180h de séances pédagogiques, soit 5h par semaine).
- Instituer des modules par classe, avec un nombre d'heures systématiques par classe de chaque niveau en information-documentation et médias, à organiser sur l'année en classe entière ou dédoublement (par exemple 12h année en 6e, 10h année en 4e, 8h année en 5e, 6h année en 3e).

[ανάγκη στήναι]

Lucrarea *Rolul centrelor de documentare și informație în crearea unei culturi a informației în învățământul preuniversitar românesc* a fost realizată în cotutelă internațională și coordonare științifică dublă în cadrul unui parteneriat franco-român între Universitatea din Rouen Normandie și Universitatea din București.

Lucrarea a fost tipărită într-un volum și conține 548 pagini.

**Titlul tezei:**

Română: ROLUL CENTRELOR DE DOCUMENTARE ȘI INFORMARE ÎN CREAREA UNEI CULTURI INFORMAȚIONALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR ROMÂNESC

Franceză: ROLES DES CENTRES DE DOCUMENTATION ET D'INFORMATION DANS LA CONSTRUCTION D'UNE CULTURE DE L'INFORMATION DANS LE SYSTEME D'ENSEIGNEMENT SCOLAIRE ROUMAIN

Engleză: THE ROLE OF RESOURCES CENTRES IN THE CONSTRUCTION OF INFORMATION LITERACY IN ROMANIAN SCHOOL SYSTEM

**Cuvinte cheie:**

Cultura informațională, cultura informației, centru de documentare și informare, CDI, profesor documentarist, politică documentară, politici publice, fractură digitală

**Mots clés:**

Culture informationnelle, culture de l'information, centre de documentation et d'information, CDI, professeur documentaliste, politique documentaire, politiques publiques, fracture numerique